A

LEONIS
ALLATII
ΣΥΜΜΙΚΤΑ.

LEONIS

ALLATII

ΣΥΜΜΙΚΤΑ

SIVE

OPUSCULA

GRÆCA ET LATINA,

VETUSTIORA, & RECENTIORA.

VENETIIS,
Typis Jo. BAPTISTÆ PASQUALI.

M. DCC. XXXIII.
SUPERIORUM PERMISSU.

NAPOLI

LEONIS ALLATII
PRÆFATIUNCULA.

DUm Chii varia Manuſcripta, Nibuſi præſtantiſſime, locis e variis conquiſita, revolvo ſedulus, venit in manus meas JOANNIS PHOCÆ locorum Paleſtinæ & Syriæ compendiaria deſcriptio, charactere minutiſſimo, in chanta bombycina, non multum elegantèr exarata. Veritate argumenti atque Autoris pellectus, animum ſubigo, & perlego; Autor elegans & accuratus, prout illa ferebant tempora, viſus eſt: quare copiam illius mihi deſtinavi; ſed, aliis interceptus negotiis, neglexi. Poſt multos annos, cum manuſcriptos, quos ipſe videram, codices Romæ in memoriam revocarem, interque familiaria colloquia de locis ſanctis incidiſſet, PHOCAS in animum rediit, ingenſque ſubjecutus eſt deſiderium, illum mihi, utcumque poſſem, comparandi. Scripſi, reſcripſi amicis, illi etiam, qui mihi utendum dederat; rogans, reroganti, obſecrans, promiſſa etiam per literas ſæpius repetens. Quæ reliqua omnia, præterquam ad hoc unum, ſum. cum in ſpe veram aliarum verſarer, reddi. Demum quidem, recognito, tandem animo. Verumtamen anno elapſo, litteræ mihi ab amico, qui Chio tunc veneebat, cui erat autographum, allatum. Quas cum legerim, quod Chii conſpexeram, a reliquorum omnium deſcripſi, ſed ipſum autographum, perfuſus fuerim lætitia, fruſtra conarer dicere, Non reperiebam. bonum tantum, ſi dabo inſumpſi. JOANNES, Creta oriundus, paccinxi, & aliquot dies in eo expolienda, Patmum inſulam ſe exercent, trem habuit Matthæum; qui poſtea Patmum indues, in ipſe, ætate grandior, ſub Emmanuele Comneno militare eſulit, diem obit: Meminit ipſe, cap. XXIV. de ſene Ἱερὸν: πάλαι ἐπὶ χρόνοις συχνοῖς ὁ πρὸ ἐμοῦ θαλάσσας ἀπελαύνας, τῆς εὐδαίμονος βασιλείας τῶν Κομνηνῶν διώκειας πόνος, ὃν καὶ ἡμεῖς τῷ δεῖ ἐντυχόντες, ad mare Attalia furdato, laboribus conti. pridem per plures annos in faxeo nuis ſudoribuſque ſeſe exercuerat; ibique nos eum allocum fuimus, dum una cum celeberrimo Imperatore & Porphyrogenneta Comneno militaremus. Ejuſdem Emmanuelis meminit alibi ſæpius, hoc eodem libello. Duxit uxore, ex ea filium habuit, ejus nomen a compaginatoribus libris, diem cultro folliorum extremitates æquarunt, ab. ſciſſum eſt. Poſtea Monachus factus, invaſit loca ſancta anno CIↃCLXXXV. Et hæc omnia habeo ex notula, quam rubra literis in margine additas: ἐγγραφέντα παρὰ Ἰωάννου ἱερέως καὶ διδασκάλου Φωκᾶ, υἱοῦ Ματθαίου Μοναχοῦ τοῦ ἐκαστάσεως, ἐκ Πάτμου τῆς νήσου, ἔτους ἀπὸ τῆς ἁγίας τούτους εἰς χιλίους καὶ .. Scripta a JOANNE Sacerdote piiſſimo PHOCA, filio Matthæi Monachi, qui ſe exercet in Patmo inſula; qui vidit ſancta loca anno CICCLXXXV. In fronte vero-libri ſcriptum erat; υἱὸς ἱερέως τοῦ Φωκᾶ ἐκ πρώτης γραφῆς τοῦ, πλὴν ὅσα.... Filius Sacerdotis PHOCÆ Cretenſis ſcribo nunc, nomine....

Sed ne Phocas noſter palaret ſolus, ſocios ei dedimus binos, alias a Morello, qui eos e Bibliotheca Vaticana per Sirmundum habuerat, miſere & infeliciter editos, EPIPHANIUM Monachum Hagiopolitam proſa oratione, & alium carmine politico, hac tadem loca perſequentes. Omnia, inquam, ibi ſic ſcatent erroribus, ut multis in locis vix intelligi poſſint. Quare, ut cultiore habitu comparent, EPIPHANIUM ad Manuſcriptum Vaticanum, unde tranſumptus erat, reſtitui; ex quo ferme omnia, quæ ſcrupulum injicere poterant, corriguntur. Interpretationem etiam Latinam ad verba Græca interpolavi; ut non tantum Græce, ſed etiam Latine, concinnior exiret. Carmina Græca ex Manuſcripto meo ſupplevi; quæ an Maximi Planudæ ſint, in dubium verti poterit, quum in meo nullum autoris nomen præferant, quamadmodum & in Vaticano; quamvis in hoc, ante & poſt dicta carmina, nonnulla ſunt, quæ Planudæ nomine notantur, non alieno ac ipſa carmina charactere exarata. In codice Manuſcripto Vindob. quem vidit doctiſſimus & eruditiſſimus Lucas Holſtenius, hæc Carmina tribuuntur PERDICCÆ, Protonotario Epheſino. Περδίκκα Πρωτονοταρίου τῆς Ἐφέσου ἐπὶ τῇ τῶν ἁγίων τόπων εἰς Ἱεροσόλυμα ἀναβάσει Θεωρήματα. PERDICCÆ Protonotarii Epheſii Expoſitio, carmine, ſpectaculorum Dominicorum & memora-

genter rerum, conquirens; & in rerum earundem accuratam; a quo tandemmodo repetere valeat Christianæ pietatis ac religionis, erga loca sacrosancta, præclarissima vestigia; ob molis exiguitatem vix visus traducendus in linguam Latinam, traductus tamen.

EUGESIPPUM, *de distantiis locorum terræ sanctæ, humanissimi Caroli Moroni beneficentia habui. Non viaretur tanti non nemini: verum, cum rarus admodum sit & antiquus, ne quis, hujusmodi nomine majora sibi fingens, illius privatione indoleat, hortatu amicorum cum aliis de terra sancta scriptoribus publicandum censuimus. Aliorum dignitate, gloriam, si quæ fuerit, in se transvehet.*

Additur & WILLEBRANDUS *ab* OLDENBORG, *Canonicus Hildesheimensis, qui anno* CIↃCCXI. *lustravit terram sanctam, & quæ viderit, in scripta retulit: autor neque indoctus neque incuriosus. Illius copiam fecit mihi rerum harum peritissimus Lucas Holstenius; quem ex Bibliotheca Puteana habuerat, descriptum ex vetusto Manuscripto Romensis Monasterii prope Suessionem.*

JOANNES ANAGNOSTA, *de Excidio Thessalonicensi posterior, vivebat anno Christi* CIↃ CCCC XXX. *calamitatique præsens intererat. Anagnostam hunc supersito de meo.*

De THEODORO GAZA *non est quod hic dicam. Ex* Diatribe de Theodoris, *& eorum scriptis, jam jam edenda, facile intelliges, quid de eo senserint veri docti, & quæ eloquentiæ ingenii monumenta. Lucubratiunculam ipsius edi volui, ut fidem meam exsolverem, quam visus est astrinxisse Vossio, de Historicis Græcis lib.* IV. *c.* XIX.

Vale. Romæ, XXIII. Novembris CIↃIↃCLII.

IOAN-

ΙΟΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΦΩΚΑ
ΕΚΦΡΑΣΙΣ ΕΝ ΣΥΝΟΨΕΙ

Τῶν ἀπ' Ἀντιοχείας μέχρι Ἱεροσολύμων κάστρων, καὶ χωρῶν, καὶ χωρίων Συρίας, Φοινίκης, καὶ τῆς τῆ Παλαιστίνη ἁγίων τόπων.

JOANNIS PHOCÆ
COMPENDIARIA DESCRIPTIO

Castrorum & Urbium, ab urbe Antiochia usque Hierosolymam; nec non Syriæ, ac Phœniciæ, & in Palestina sacrorum locorum.

A

α'.

Τί δὲ οἱ τῆς ἱερᾶς πανηγυρίσεως θεαμάτων ἐμοῦς, καὶ τόπους ἰδόντες, τὸ ἀεὶ Θεὸς πάλαι μὲν ἐμπεπάτει, λαὸν φυγάδα καὶ Μωσέως ἐξ Αἰγύπτου ἐκ πύρρου καὶ σημείων μεγαλῶν χαιρὶ πρατηθέντα, παιδείας ἕθνη καὶ βασιλείας Ἀμορραίων, καὶ τὴν Ὢγ βασιλέα τὴν Βασὰν, καὶ πόλεις τῶν βασιλέων Χαναὰν, καὶ ἐν βραχίονι ὑψηλῷ ἐγκαθιδρύσας ἐκεῖ λαὸν ἕτερον ἀντὶ τούτου ἀεὶ θεὸς ἀνανεώσεως ἔργοις ἐπιδεικνύμενος, τίνα Μακεδονικὸς αἰνῶ θεὸς ἀνανεώσεως ἔργου ἢ ἡμῶν ἐκπλάσεως ἐκπλαύσεως, μᾶλλον ἢ ἀγαθῶν ἐπὶ μετοχαῖς, τοὺς λίχνους πεινῶντας

perlustrarunt, sæpe etiam & eos, quos ne-
rantibus occurunt, quorum illi, qui sine illo
examine enunciant, immo & ii ipsi, qui
intenti sunt, voluptatem aliquam concilia-
bit, si, quæ conspicere dulce, ea etiam
suave est audire.

II. Extabat, tum cum erat ad Orontem
Antiochi Theopola, thesaurorum magnitu-
structuris, copia item civium & divitum
magnificentia, superba ac omnes; insuper
cætetas fere orientales urbes exsuperabat:
sed tempus, ac vis barbara, beatitatem
illius exhausit; licet conspecta adhuc sit,
& turrium altitudine, & propugnaculorum
validitate, & pratorum ac florum omnige-
na fœcunditate, & in plures partes sese di-
videntium aquarum fluviis; cum placide fu-
vius circumfluat urbem & cingat, & molli
tractu ejus turres circumplectatur. Inuper a
Castalii fontis fluenta egregie irrigatur; cu-
jus aqua, torrentium instar, pelluitur, &
frequentibus fulcorum rivis urbem univer-
sam perfundunt, eamque floribus asper-
gunt; operarum copia, & conditoris ma-
gnificentia, ex illius fontibus per montes
ad ipsam civitatem laticibus corrivatis.
Hic fama per orbem vulgatum Daphnes su-
burbium, procerla omne genus arboribus ex-
ornatum, & mons est maxime nobilis;
quem admirandus Simeon in habitationem
adaptavit. Hisce finitimus est mons Mau-
rus, & Scopulus, in quibus antiquitus multi
Deo addictissimi viri, Deum conquirentes, invenerunt, & ad hæc tempora pece-
derant, &, laudatorum monium pulchri-
tudine pellecti, silvas inhabitant. Castalius
fons, inter duos colles exiliens, ex ejus,
qui in mare procurrit, ima parte, eximia
quadam aquarum irrigua evomit; in quo
prægrandis assurgit porticus, cursum fontis
concamerans: hinc aquæ affluenter prosi-
lientes, in duos rivos dividuntur; earum
una pars per altissimos ductus, veluti ful-
cos, corrivata, æque ac aereus fluvius ex
parte dextra superiorique in Urbem influit,
altera, sinistria fonti locis campestribus ex-
undans, in palustribus superstagnat; univer-
saque Daphnes prata irrorat; demum levis
Orontis fluentis immiscetur. Mons vero
admirandus inter urbem & mare elatus, re
egregia ac spectabilis, & adveolentium o-
culis delicium, conspicitur. namque urbi

Αἰσχυλλίνης, μᾶλλον δ
τὰς πίμπλη, ἐπὶ τὰ βέλ
πνοὶ,

β'. Ἦ τὸν ἀρα ἡ ἐν
Ἀντιόχου, μηδὲν δεῖσ
ἐφάψωμαι; πλάσε π
τὰν βροδίαιναν, ἢ λα
χαῖον πασῶν πόλεων
πύργων, ἢ ὕδατι ῥυτὸ
μασιν, ἐπαλλάσσε π
χαλκόπλευρον ὕδατος κ
τὴν πόλιν τὸ πᾶσαν
ὃς Καστάλιος πη
ἀφθονίαν περιρρεῖ
ἁπάσαν χεῖς τ
χύμασι κατακλ
ψυχὴ τὸ τῆς πόλ
χωδίνης τὸ πᾶ
Ἐπιδάφνη τὸ πε
φυτῶν παντοίω
ὄρος, ὃ πόλε
τὸ Μάυρον ὄρο
λοι. Θεοφιλὴς
σιν τὴν σωζ
σιν ἀρίστοι, ε
λίαν πηγὴ
πέδιον τὸ
σαμα χωδ
ραται, π
δαφ πλη
σι. ἢ τὸ
ἐναίειος
πεφορ
λαμπίζ
ἐπαφρὸ
ἐπαμφ
ἢ τῆς

τὸ μεγαλοὺς ἐλάβωμεν, ἢ μετ' ἐκεῖνον τὴν Γάβαλα, εἶτα τὸ Ζέβελ, ἢ δι' αὐτὸ τὸ κάστρον ἡ Ἀντάραδα, εἶτα ἡ Τορτόσα· ἢ ὕστερον πρὸ μικροῦ ἡ μεγάλου κατέλιπε διάφορα ἔθνη Τερτόλους, πρὸ ἧς τὸ μεσόγειον διέρχονται ζυγὸς μέγας, ἐφ' οὗ εἰσὶν οἱ λεγόμενοι Χασίσιοι, ἔθνος Σαρακηνικὸν, μὴν Χριστιανίζον, μήτε τὰ τοῦ Μωχμέτου φρονοῦν, ἀλλ' ἴδιαν ἔχον αἵρεσιν, ἢ Θεὸν ὁμολογοῦν, ἢ ἓν τούτοις πρωτίστην πρεσβυτερομένην Θεόν, ἣ τῇ κατὰ λόγον ἀρχῇ μεγάλων χρῶν ἐκπεμπόμενοι ἀρχοντες, λάθρα τισὶν τῶν μαχαίρας, οὓς ἢ ἀπροσδοκήτως ἐκείνους καταπλήσσειν, ἢ συναποθνήσκειν τῷ πλήγματι, ὑπὸ τῆς ἐπιπνοίας· πολλοὶ μὲν ἢ ἢ ἅρπαγες ἐγχώριοι οἱ ἀλόγου κτηνῶν μένοι· τοῦτο μαρτύριον ἤγηνται οἱ ἀθανασίας πεπλησμένοι.

δ'. Μετὰ ἢ τὸ παρωζηλὸν ἔστι ὁ πάγκαλος ἠδὲ ἐξ ἁπάντων πεπιβόητος ἐν ἢ χαραῖς Λίβανος, ζυγὸς πάμμεγας, ἢ κορυφὴν μίαν ἔχει φρικτὸν συμπάσας χιόνος ὡς βοτρυδὸν τὰς περιβαλλομένης, πνιγηρὸν, ἢ κίδρου ἢ συκαμίνου καὶ πιτυδρυμίας, ἀειζώους. τὸν τοῦ φῶς ἐκλάμπει ἢ πλείστοις ἀφειδῶς, τὸ δὲ φῶς τὸν Δαμασκὸν ἢ τὸν Λιβανὸν Χειμῶνος, τὸ δὲ φῶς τὸν Δαμασκὸν ἢ τὸν Λιβανὸν Σαρακηνοὶ ῥέοντα, ἐν τῇ αὐτῇ ῥαχίᾳ ἐκ πολλῶν ἀπορρήτων πόρων μίαν ἐκ Σελάσιας, ἀφῶν ἢ πάφυκε χιόνος, ὡς χιόνος ἀφῶν ῥοάς. Τύπτει πρὸς τὰς ἀνατολὰς τὸ παμπάλαιον ἐπιφρόνιον ἐπίξηνον. Τρίπολις, ἐν ἢ ἐξ αὐτῆς ῥαχίας

citur, portui Beryteno haud dissimilis est: quamvis ille & decore & magnitudine, & celsitudine turrium, amplior & spectabilior sit. Extra urbem ad gemineum fagittæ jactum, præmagnum laxum conspicimus, in quo, ut fert traditio, Christus Dominus quiescens Petrum & Joannem, secretiores Apostolos, in civitatem misit, ad panes comparandos; illi abeuntes, & afferentes, una cum Salvatore ad vicinum fontem, mi le non amplius passibus distantem, profecti sunt: cum Christus sedisset, convivatus cum Apostolis, eo aqua bibit, fonique benedixit; & ad hæc tempora fons ille, si verum fateri volumus, miraculum est evidentibus, quod verbis exprimi non potest; namque in medio, qui ibidem locus effunditur, prato lætissimo, peregrinis in admirationem est, & summo delectamento; dicunque esse profundatis expers. Structura vero illius figuraque hæc est. Turri octangula circumsepiuntur, qui primi fontem in eum prospectum redegerunt, in non mediocrem altitudinem illum excavarunt, ejusdemque angulorum extremitatibus, ad modum phialæ accommodatis, ad æquales pene eorum altitudines, in summi orbis fornicum fulcis concavatis, derectissim aquam in salientis speciem effundi procurarunt; quæ cursu resonante, prata, fontem ambientia, frequentibus irrigant fluentis: & quandoque quispiam in turri tenuamen in specula stans, videre potuerit denique platearum congeriem, & dum solis commorentur & meridie fecveo, pearl universam coronam attigatam.

IX. Inde Ptolemais, sive Acce, sita est; urbs ingens, & copia hominum dives, a- lis omnibus excelsior. ea naves omnes o- nerarias suscipit; & in eam pro Christo peregrinatores terra marique sese recipiunt. hinc advenarum immensa multitudinis accessu, dum aer corrumpitur, morborum frequentium genera cubiali defatigant clade; non odores pestiferi, de- aere putrescente emanantes hominibus excidium afferunt: & caute noxa non ita facilis expugnata est; nec remedium malo inveneris. Urbis deinceps partes Carmelum & maritimam Palæstinæ oram, finitimæ Galilææ & Samariam habent.

X. Prime itaque post Ptolemaidem urbs Galilææ Semphori sita est, prorsus inculta, atque inhabitabilis, nullumque fere priscæ beatitudinis præ se ferens vestigium. Eam excipit Cana, exiguum parvumque nunc videnti obiectum. Ibi aquam Salvator in vinum convertit. Tum inter varios colles media, ad ima ab eisdem effluentem valles, urbs Nazaret locum habet; in qua ingens per Gabrielem Archangelum mysterium Deiparæ Virgini annunciatum est; propter magnam & assiduam illius miserecordiam, qui ob nostrum salutem hominem assumsit Christus Deus noster. Statim atque Christi hujusce ingentis oppidi portam primam fecit, Archangeli Gabrielis ingressus fendens; & in puteum, circa lævam portem altaris quod in templo est, spelunca, fons pretiosidas aquas effundens erumpit, in quem immaculatissima Dei parens Sacerdotibus juxta Jolephum concredentibus ab eo servatur; quotidie advenientium aquam hauriebat; sed a concepto [illegible] quatuor mensis fetus, cum pro [illegible] lationem accepit, turbatque, [illegible]

Ἀκκώ, ἡ καλεῖται νῦν Πτολεμαΐς ἐστὶ πόλις ἐμπολίτικος, ἐν ᾗ πάντες καὶ ἐκεῖσε πλέοντες καταίρουσι· καὶ ἡ πόλις κάλλει, καὶ τῇ τῶν πύργων ὑψηλῇ οἰκοδομίᾳ μεγίθει τε λίθων ἐξαίσιον ὅσον ἐστὶν ὑπερέχει· πᾶς δ' παρέρχεται, ἐν τῷ ἐξόδῳ αὐτοῦ δύο πέτρας βελῶν ἄκοντα λίθος ἑστὶ τρόπον τινὰ λευκὸν πᾶς ἐστὶ φυσικὸν ὁ Χριστὸς, Πέτρος δὲ καὶ Ἰωάννης ἐστὶν οἱ μαθηταὶ, οἷς ὁ λόγος ἔχει, ἀπελθόντες, ἐν ἀγοραστοῖς αὐτοῖς ἅμα τῇ Σωτῆρι οἷς ἡ πρόσοψις αὐτοῦ μέλλει ὑπὸ κρίσιν ἀπέλθειν, ὡς ὁ Σωτὴρ καθίσας, ἐν αὐτῇ πόλει Ἀντιόχου ἐθνάδους, ἐν πόλει ἐν ᾗ ὕδατος, πλέγματι ἢ πηγῇ, ἐν ἐστὶν ἐν ἀληθείᾳ ἐκεῖ ἡ γῆ ἡ πόσις πηγὴ δυτικώτατον ἀφανῆ θέαμα. μέσον δὲ ἀναβλύσεως ἐστὶ λαμπάνον, δεκάτυτον. λέγεται δὲ ὅτι πάντων ἐν ἅλατος· πᾶν δ' πηγῇ, οἷς ἐ μέσον ὕδωρ ἢ πύργον ἀνάγκην, ἐν τῷ πᾶν φιλόσοφοι ἅμα ἀπὸ τῆς γωνίας ἐπὶ τὸ κάτω πάντα ἐν λαμπάνος μέσα ἐπὶ κατωφερὲς ὕδωρ, ἀλλὰ ὑπερπλήσας, κρυφίως ἐκχεῖται τὸ ἀναβλύζον ὕδωρ εἰς τὸν ἀπὸ τῆς γωνίας ἐπὶ τὸν πηγῇ ἢ κρίνον λαμπάνος ἐκεῖ, ἐπειδὴ πάντες ἐν ἐκεῖ ἐξ ἀπάντων ἐν πύργου τὸ ἐρημικὸν ἐν ἐστὶν ἐν ἐκεῖ καλούμενα, ἐν ἐν ταῦτα μυστικῶς καταβαίνει ἐξήκοντα τὸ λαμπάνος ὅλον ἐφάπαξ.

Ἐκεῖθεν ἐστὶ ἡ Πτολεμαΐς, ἐπὶ τὸ Ἄκκε, ἡδεῖα πόλις ἐστὶ μεγάλη, καὶ πολυάνθρωπος πᾶσα ἡ ἄλλων ὑπερκειμένη, ἐ πᾶσα ἐς τὰς ἀγορὰς ἐμβάλλει τῶν πάντων ἐστὶν ἡ πᾶς ἐ Χριστὸν ξενιτεύοντες ἐκεῖσε ἡ ἄρας φθορὰ τῶν ἐν θαλάσσῃ ἐπὶ πολὺ πολυπλανῶν πάντας, ῥεμίτα ἐπὶ πᾶς ἐ ἐπὶ πολὺ πολυπλανῶν ἐπὶ ἀλλαχοῦ ἐλθόντας ἐκεῖ ἐμβαίνουσι, ἐ πᾶσι ἐπὶ ἐκεῖ ἐπὶ ἐκεῖ ἐπὶ ἐκεῖ

A mens, in ædes Josephi regreditur; ubi, *Ave gratia plena*, ab Angelo audivit, & *Ecce ancilla Domini fiat mihi secundum verbum tuum*, illi respondit, & hinc Dei Verbum in ventre suo pudissimo accepit. Domus Josephi postmodum in pulcherrimum templum immutata est; in cujus læva parte propter altiore spelunca non in terræ superficie tenus hians, sed superficie tenus hians. Bus parens, os candido marmore exornatur super pictoris industria, Angelus alis insidens, delcendens ad matrem sine marito, læto nuncio salutat, gravi graviter latus officio deditæ occurrens; & figuratur quidem, ac si cum ea colloqueretur: Virgini vero, inspecto aspectu deterBtha, statimque terrore illo faciem arenenti, tanquam non e manu purpura cecidit; quæ tremens, foraque le e cubili propiperens, assini matrem amicæque obvia fit, tamque ea intimi animi affecta amplexibus fovet. Per os in speluncam ingressus, paucos admodum gradus descendis; nam antiquam illam Josephi Ædem oculis lustras, in qua regresse a fonte Virgini, Archangelus, ut jam dixi, salutatio annuntiavit. Est præterea: eo in loco, in quo annunciatio facta est, ex nigro lapide *Crux*, candido marmore inclusa, & super eam *Ateare*; & a dextra Altaris, pusilla Ædicula, in qua semper virgo Deipara se C continebat. In dextra vero parte Annunciationis alia conspicitur Ædicula, lominis expers, quam Dominus noster Christus regressus ex Ægypto, usque ad Præcursorem decoliatum, incoluisse fertur. Tunc enim, ut divina oracula tradunt, audiens Jesus, quod Jesaias tradita esset, delerens Nazaret, ad habitandum Capharnaum se contulit. Sequitur jugum, a diversis collibus effectum, & in eo supercilium, a quo deturbatari erant Judæi Dominum, & transiit per medium eorum, & abiit Capharnaum.

D XI. Jugo subest planities magna, in qua conterminus rupi parti occupat mons Thabor, terrestre cælum, oblectamentum animi, & recte sentientium hominum oculorum delicias; eamque divina gratia montem inumbrat, qui spiritale gaudium spirat. Collis est rotundus & moderata sese erigens. In vertice duo extructa sunt Monasteria; in his extraneæ linguæ laudibus Christiani, solitariam vitam amplexi, Numen propitium reddunt. Monasterium, in quo salutaris Christi Transfiguratio accidit, Latinorum Monachorum malevolentia tenet; lævum, quæ nostra consuetudine Monachum induerant Nazareni sacrosanctum illum locum sanctificari sanctificant. Salutaris Christi Transfiguratio in vertice collis evenit; ubi Latinorum Monasterium visitur; in cujus divino altari E Eliam & Moysen, ac Dominus inter præcipuos discipulos, Petrum, Joannem, & Jacobum, transfiguratus est. Locus aereis cancellis circumseptus. Ubi vero steterunt Dominis pedes, præcandidus ambo spectat, & in illius medio figura divina Crucis, ex qua haud facilis enascitur odor emanans, advenientium

nares delectat. Extra monasterium, ad jactum lapidis, pusilla aperitur spelunca, in quam post admirabilem Transfigurationem Dominus ingressus, Discipulis præcepit, ne cuipiam dicerent visionem, donec ipse a mortuis resurgeret. Ad borealem partem montis, Melchisedeci spelunca conspicitur, digna quæ ab omnibus videatur; diversis undique foraminibus patens: in easque loca superiora, & subterranea, & variæ habitationes, & cellæ in Asceterum ministeria exercitiaque disperiuntur; & multi ingentium Sanctorum, exercitationis suæ cursum in illis absolverunt. Speluncam prope est Templum, eodem illo in loco, in quo Abrahæ occurrens Melchisedec, revertenti a cæde, benedixit, hospitioque eundem excepit. Ex hoc colle, ad primos solis ortus oculum oculorum intendens, paludes, vallemque, sanctissimi Jordanis inter fluvios, & quidem veterius oculi direxeris, partes Libani, ad orientem solem vertentes, incuberis; simulque & duos ingentes montes, in quorum medio Damascus collocatur. declinans vero paululum ad sinistrum Jordanis oculos, Tiberiadis mare perquam clare ac sine ulla impedimento spectabis, cujus in adversa parte parvus agger attollitur, in eoque Salvator pauibus benedixit, & quinque millia hominum satiaverit, & post resurrectionem una cum Discipulis, post centum quinquagenta trium piscium capturam, pransus est. Ejusdem monticuli ad septentrionalem partem, aliud jugum planiciem cingit, duodecim stadiorum ferme intervallo & amplius, etiam subdivisum. in illius arcuata jacet urbs Naim, in qua Dominus filium viduæ ex mortuis in vitam revocavit. in orientalis ejusdem partis, oppidum visitur Aendos. incet Thabarium, Nasim, & Aendor, sorrens Cisson. Nasim de quo ait David, *Fac illis sicut Madian & Sisara, sicut Jabin in torrente Cisson: disperierunt in Aendor.*

XII Unius dici spatio urbs Sebaste distat ab Herode Tetrarcha in honorem Cæsaris restituta. in ea venerandum caput majoris inter natos mulierum, Joannis Baptistæ minoris Herodes, inter convivandum, obscidit. In media civitate carcer est, in quem, dum Herodiadum ille reprehenderetur concubitus, capiteque immunitus. Carcer subterraneus est; & viginti gradibus in eum descenditur: in cujus medio Altare erigitur; ubi a speculatore capite obtruncatus. e dextero ejusdem urnula visitur, in qua sancti Zachariæ, Præcursoris patris, corpus servatum fuerat; a læva, corpus ejusdem matris, jacet; alterum ærumnæ, in qua corpus sanctæ Elisabetæ, in mirisque carceris latebris, quemadmodum & in variorum Sanctorum & discipulorum Præcursoris reliquiæ. Supra carcerem Templum attingit; in eo urnam duæ, ex candido marmore excisa; quarum dextera corporis venerandi Præcursoris continet, altera Helisæi Prophetæ corpus. Hæc ambæ simul superaque in aureo vase Præcursoris manus, quæ

Α γάμῳ. ἰφ' ᾧ δὴ ὅτι πάνυ ἔσπευδε τὸ τοῦ Κυρίου πάθος, ὁ Θεῖος Σταυρὸς ἐξ ἧς ἁρπαγῆς ἐλαβε ἐκπέφανται, ἢ ἀφανεῖ κατέδραμεν τὴν ἔφοδον. ἔξωθεν δὲ τῆς μονῆς ἀπὸ λίθου βολῆς ἐστι μικρὸν σπήλαιον, ἐν ᾧ αὖ τὸν ἱερεῖτην Μιτροφόρων, ἐπιλαβὼν ὁ Χριστὸς, τοῖς μαχείρ ἐν ἐκ παρῶν σπηλ. περὶ δὲ τὸ ἀρκτικὸν μέρος τοῦ ὄρους ὑπάρχει τὸ τοῦ Μελχισέδεκ σπήλαιον, ὑπερ ἐστι ἀξιοθέατον, πάντα ἐν οἷς ἥμερος ὀπαῖς, ἢ οἰκία ἐν αὐτῇ ὑπερῶα, ἢ ὑπόγαια, ἢ ἥμερα οἰκήματα, ἢ πολλοὶ ἢ μεγάλων ἀγίων ἢ ἀσκητῶν ἥμερα διάνοια. ἐγγὺς τὸ σπήλαιο τοῦ ἐστι ναὸς, παν αὐτὸ δὲ τὸν ναὸν, εἰς ὃν ἐκεῖ ἡ κοιτὶς ἢ Ἀβραὰμ ὑποστρέφοντος ἀπὸ Μελχισεδὲκ συναντήσας, ἢ εὐλογήσας αὐτὸν ἐκεῖθεν ἢ πολλὰ ἀγία βωμὸ ἐφ' ᾧ φανέρωσε εἶφε τὸ ἐν πνεύματι ἀγιασμὸς, τὸ ἅλα ἢ ἢ φαγέρωσε εἶφε τὸ ἐν πνεύματι ἀγιασμὸς τῶν Ἱεροδίων. Ἐπὶ πλέον δὲ τὸ ἱεροσόλυμον ἐστιν ἐκ τὸ Λιβάνου ὄρος ἀπέχουσι βλέποντι ὅλου μέρη Θεοῦ, ἢ δύο μεγάλας βωμὸς, τὸ μέσον ὁ Δαμασκὸς ἱδρυῖ. πεφυλλίας ἢ μικρὸν ὄρος τὸ Διονυσίου μέρος τὸ Ἱορδάνου ἢ ἐφθαλμῶν, ὁρᾶς ἢ Τιβεριάδα Θάλασσαν πάνυ καθαρὸς ἀνεκλείπως, ἐν τῷ ἀντιπέρα μέρει μικρὸν ὑψωμα ἐμφανὲς χώματος, ἐφ' ᾧ ἐν ὄρος ὁ Σωτὴρ εὐλογήσεν, ἢ πεντακισχιλίους ἐθρέψατο, μετὰ ἢ ἀναστὰς τὸν μαθητῶν συναπέστειλε, ἐν τῇ ἰδιαὶ πανήγυρι τῶν ἰχθύων ἄγρᾳ. κἀ δὲ τὸ ἀριστέρον μέρος ἢ αὖθ βωμὸς ὄρος ἢ πόλεως ἐκείθεν ζυγὸς, ἀφ' ὃν ὁδὸς ἄγει πρὸς πόλιν Ναΐμ, ἀπάρχει ἢ ἐν τοῖς αὐτ ἐπιχώριοι ὁ πόλις Ναΐμ, εἰς ἣν ὁ Κύριος ἢ ἐ ἐρας τοὺς ἐν τοῖς πύλαις ἀγαγε. Ἐν δὲ τῇ ἀναβάσει τὸν μέρη ἢ ἀπὸ πόλεως Ναΐμ ἐν τῷ χωρίον Ἀενδὼρ, ἀφ' ὃν δὲ τὸ Θαβὼρ ἢ Ναΐμ ἐν τῷ Ἀενδὼρ πεφρικὸς ὁ χαμαίρης Κισσων, περὶ ὃν ὁ Δαβὶδ. περὶ τοῦ ἀπὸ τῆς Μαδιὰμ ἢ σφαγείου ὁ Δαβὶδ. περὶ τοῦ ἀπὸ τῆς Μαδιὰμ ἢ σφαγείου Κισσών; ἔξεστι σάρα, ὡς τῇ Ἰαβὶν. Ἐκεῖ δὲ τῇ χαβὰρ, . . . λαδρανδοῦσι ἐκεῖ Λενδώρ.

Β ιβ'. Καὶ μιᾶς ἡμέρας διάστημα ἔστι τὸ Σεβαστὴ πόλις, ἣν ὁ Ἡρῴδης ὁ Τετράρχης εἰς τιμὴν ἢ Καίσαρος ἀνακτίσας. τὸ ἢ ἐ ἢ τιμίου κεφαλὴν τὸ ἢ γενεσίοις . . . πανήγυρις μείζους ἰωάνου τὸ Βαπτιστὴ, ἐν αὐτὸ συ . . . πτίῳ ὁ μικρὸς Ἡρῴδης ἀπέκτειμβ. ἔστι μέσον . . . ς πανύκτις πόλεως ὁ φυλακὴ, εἰς ἣν ἐκεῖ ἢ τὸν . . . ηρῳδιάδος ἔνεκα ἐλεγμῶν, ἐφ' ᾗ ἢ ἢ ἀπέστ . . . ιδου. Ἐκεῖ πάλιν φυλακὴ ἐστι ἐν ἢ . . . βαθμίδες ἐν ἢ ὀκτὼ ἐως ἀνὼς ἐν δὲ τῇ μέσῃ αὐτὸς ὑπάρχει δυσκίνητον τὸ . . . καθ' ἣν ἀνωτέρω ἢ ἐκ τοῦ ἐκεῖ ἐν τῷ ἁγίου Ζαχαρίου πατρὸς τὸ ἁγία Ἐλισάβετ ἐν ᾗ ἐν τῷ ἁγίου Ζαχαρίου πατρὸς τὸ ἁγία Ἐλισάβετ ἐν ᾗ ἐν τῷ Προδρόμου. ἐν δὲ τῇ Καισαρ.

A ium & ipſa auro obducta. In media & ſuperioris partis cœnatio colle, antiquus erat Herodis Regia; ubi & convivium apparatum fuit, & execranda illa puella ſaltavit, & præmium ſacroſanctum Baptiſtæ capat, retulit; nunc vero ſaltationis Græcorum Monaſterium eſt. Templum Monaſterii trullatum; & in læva altaris parte cellula, & in ea medio ex marmore umbo in longe altiſſima foſſa conſpicitur. In quo prima venerandi & Angelis reverendi capitis Præcurſoris inventio fuit; quod eo loci ab Herodiade defoſſum latebat.

B XIII. Excurrenti deinceps ſtadia ferme quindecim, Samaritanorum metropolis Sichar obvia ſit; cui poſtmodum Neapoli nomen fuit; inter duos montes ſita, quorum pedibus, fundamentis ipſa ſuis, qua ſe longius extendit, inhæret. In dextetiore montium (Samaritanorum ea traditio eſt, Deus Abrahamo reſponſam dedit, & Iſaacium in ſacrificium petiit; & Patriarcha, ut iidem exiſtimant, licet ipſi, quid dicant neſciant, in eo hoſtiam immolavit; mons etenim ille divinus, Golgotha Lithoſtrotum eſt, in quo ſalutarem paſſionem Salvator mundi pertulit. Ad pedes montis conſpicitur ager, a Jacobo, Joſepho filio exhibitus; in agro Jacobi, puteus ubi Dominus labore delaſſatus quievit, & Samaritanæ, quæ ſacrum Proſequitur Evangelium, eloquutus eſt. De hoc eodem monte mulier Domino diverat, Patres noſtri in monte hoc adoraverunt, & Dominus, quarum ratione his, & Dominus, quarum adorant, qui in ſpiritu & veritate quo illo omnes edocuit.

C XIV. A Samaria ad ſacram civitatem ſtadia numerantur quatuor & octoginta. Via eſt omnis lapidibus ſtrata, & licet tota ea regio ficcitate aret, & ſqualleat, ubique tamen viridibus & arboribus conſtipatur. Sancta civitas variis vallibus & montibus circumſepitur, nec admiratione caret, quod in ea ſpectatur; eodem enim tempore momento & ſupereminens & deprella apparet: namque ſi Judæa omnes illi adhærentes, ſupereminet; ſi collibus ſuis ſuperemineat, complanatur. Dividit quippe locus in partes duas declivitatem ſtadia & ad montis deſteri partem cujus ambas ad vallem uſque diffundicitur; pars illius ſuperior tota vitibus conſita eſt, ubi ſanctus Protomartyr Stephanus lapidibus obrutus; lævam illius partem trans vallem mons Olivarum occupat; quem Dominus frequenter invitus, & in ea immorans, ut nivem ſanctitate replevit, oratione, precatione, & demum ſacroſancta ſua aſcenſione. Sancta vero Patrum ſedem ſi ea ante ſanctam urbem ſedem ſibi abet jacentium. Cujus deſcripto hæc fuerit: Caſtellum eſt, in quo ſancta Sion, eccleſiarum mater, collocatue; præ grandi magnitudine eccleſia conſpicua eſt tectum in proceritatem æqualiter orbicularem ſtatam effingitur; cujus ſpeciosa porta ingreſſo tibi, ad partem lævam objicitur ſancti Joannis Theologi domus,

in qua sanctissima Deipara post resurrectionem commorabatur, ubi & mortem obiit; visiturque ibidem cellula ferreis cancellis circummunita, & in loco, ubi sanctissimam animam Deo Filioque reddidit, umbones bini. dextera templi, ad dexteriorem partem altaris, cœnaculum, in quod gradibus uno & sexaginta ascenditur. Templum quatuor fornices & trullam habet. in sinistra parte cœnaculi, locus, in quo facta est Dominica cena; in Bematis mytulo, sancti Spiritus in Apostolos descensus. in templi inferiore parte Christus pedes Apostolorum lavit; cujus loco adversa templum erigitur; in eo domus, in quam Christus januis clausis ad Apostolos introivit; ubi post lapidationem Protomartyr Stephanus sepultus est, tum alio a Gamaliele asectus. Davidis turris in septentrionali urbis parte sita est, immani magnitudine superbiens; & licet ab Hierosolymitanis accolis asseratur esse Davidis, a me non improbabili, ut reor, ratione in dubium vertitur: eamque turrim Davidis ex rasili albo lapide extructam fuisse, templum & alias duas turres postea ab Herode in honorem Phasaeli & Mariamnæ exædificatas, Josephus fert; at, quæ modo visitur, ex communi lapide constructa est. & forte, quam nunc intuemur, super vetustissimæ turris fundamenta assurgit. Prope turrim, quæ ad Urbem ducit, porta; quam ingresso, lata platea iter aperit; in cujus læva parte regius palatii sancti Patris nostri Sabbæ Metochium adhæret. Viam, ad sagittæ jactum ascensus, celebra Dominici sepulchri Templum reperies; cujus non alia figura fuerit, quam quæ e sariis scripto mandatur. Spelunca in Dominici corpus sepulchrum conversa, duas in partes sejungitur; quarum in una lapis revolutus repositus, candidis marmoribus custoditur; in altera ad borealem partem, lapis pro pavimenti mensura expolitus, cubito uno supereminet; in quo mortuus, nudusque vitæ largitor positus est; auro puro, ex desiderio & side domini mei Imperatoris Manuelis Porphyrogennetæ Comneni circumornatus. Prope eum est Golgotha; in quo Calvariæ locus, & excisa Crucis basis, & dirupti sarxi, tempore passionis, hiatus; sub quo, in cavitate lapidis, Adami cranii, scatebræque Dominici sanguinis, super eum effusi. Templum Golgotha quatuor tectis & thola templum ingens in quo pretiosa & vivifica Christi Domini Crux inventa est. Ad orientalioremque partem Cisternatis templum assitur, Sancta sanctorum nomine: omnium pulcherrimum. tectum in trullæ formam desinit, in vertice Salvatoris celeberrimi illius Templi Salomonis, & tessellato opere consectum intus exteriusque variis marmoribus: ad lævam partem Templi ratum: ad lævam partem Templi fornices binæ, quarum in altera curvus Christi Domini, quod ibi flus Simeon Christum Dominum exceperit; in altera, quam jocalam admirandam, ad cælum pertinentem, & Angelos Dei ascendentes & descendentes,

Ἀμήν. ᾧ ἔστι ἐν τῷ τόπῳ ἐκείνῳ πλείων δὲ σαφήνεια παραγίνεται αὐτὸς ψυχὴν παρέθετο τῷ πατρὶ ἡ θεία λιτὴ δύο. δεξιὰ δὲ τοῦ ναοῦ τοῦ ἐστὶ ἀριστερὸν μέρος τοῦ δυτικοῦ τοῦ ὑπερῴου, ἐχων ἐπὶ ἀναβαθμοὺς ξα'. ὑπάρχει οὖν ὁ ναὸς τοῦτος τετράκλιτος τρουλλωτός. Ἐν δὲ τῷ ἀνωτέρῳ μέρει τοῦ ὑπερῴου ὁράται ὁ τόπος, ἔνθα γέγονε ἡ δωρεὰ τοῦ ἁγίου Πνεύματος. ὑπεκάτωθεν δὲ τοῦ ναοῦ τούτου τοῦ ναοῦ γέγονε ὁ πύργος. ᾧ ἀντικρὺ τούτου ἐστὶ ναὸς, ἔνθα τὸ σῶμα ἦν, ὅτε ᾧ Συρὸς πολεμίων ὁ Χριστὸς ἐπέλθοι ἀφεὶς τοὺς Ἀποστόλους. ἔνθα μὴ τὸ λιθοβοληθὲν ὁ πρωτομάρτυρ Στέφανος πάσχει, ᾧ παρὰ τοῦ Γαμαλιὴλ μετενδε εἰς ἴφορ τόπον. Ο δὲ λεγόμενος τοῦ Δαβὶδ πύργος κεῖται περὶ τὸ ἀριστερὸν μέρος τῆς πόλεως, ᾧ ἐστὶ ὁ πύργος πλατυνθέντος, ᾧ κρὸ τοῦ Δαβὶδ παρὰ πάντων ὃ ὁ Ἱεροσόλυμα ὁμολογοῦνται. ἀλλ' ἴφοργε, ὡς οἶμαι, δι' ὑλικοῦ λιθικοῦ ἀμφιβαλλόμενος αἰτίας. ᾧ ᾧ ξεστῶ λίθου λευκοῦ ὁ ἐνίσχυρος ἢ τοιοῦτος πύργος ἐστρεῖ γοῦθεν. ᾧ τε ναὸς, ᾧ τοὺς ἐτέρους ἐς ἴφορ δύο πύργους παρὰ τοῦ Ἡρώδου, εἰς ἴφορ Φασαήλου, ᾧ Μαριάμμης ἀνεθέντος· ὁ δὲ ἐσχὺν λίθου ἀπηγορεύσης ὁρᾶται. ᾧ ἔστι ὁ ναὸς ὁρισμένος ἐπὶ τῶ πελαστὸν δημόσιον πύργου ἐγκαθιδρυμένου. ἐχούμενα πάσι ὑπάρχει ὁ φρ[illegible] πόλεως φέρουσα συλλαν, διὰ στειλθὼν παρέστι π[illegible] ἀπὸ τοῦ πλησίον τῶ Ρηγικῶν ἀναπέφ[illegible] πίστεως τὸ μνημεῖον τοῦ ἁγίου παρὸς ἐμοὶ Σάββα. ᾧ ὁ ἐδὲ αὐτὸ βίλος βοηλῶν ἀμφοῖν ἐμοὶ [illegible] ἐμοὶ ναὸ τῶ Κυρίου τῶν ὅλων, ὃ τὸ σχῆμα ἔχει, ὁ [illegible] παρὰ ἡμῶν ἱστόρηται. τὸ δὲ εἰς ἴφορ χρημ[illegible] τὸ πόλεως τῶ δωρεᾶς οὐ μικρὸν ἐστὶ δὲ τὸ μὲν τῆ ἐστὶ ἐπίπεδον ὁ ἀμμος ἐστὶ λιθῶν, ᾧ [illegible] μαρμάρου πεφορημένος, πεφυλλωδοῦς λίθου, λ[illegible] τὸ πρὸ τὸ πρώτου ὁ λίθος λελαξάται τῶ ἐστυδία[illegible] πάντα ἀ πορφύρεον ὁρᾶται τὸ ὕδωρ, ἐκ δὲ τῆ ἴφορ μέρα[illegible] ᾧ γυμνὸς ἀ ᾧ ζωὸς ἐπιπόδ ὕδωρ, ἐκ ᾧ πυρὸς [

rat, depicta sunt. Ex lapis sub depicta scala imagine, ille ipse est, qui sub Jacobi capite fuerat. Per partis dextræ hiatum ad speluncam infra Templum descenditur, in qua repositus fuerat Zachariæ Propheta, interemtus, ut Evangelium eradit, a Judæis inter templum & altare. extra templum, lapidibus stratum amplivrum magnum extenditur; antiquam, ut opinor, magni Templi pavimentum. & in porta, qua in sanctam Gethsemanæ ducit, Templum sanctorum Joachimi, & Annæ conspicitur; in quo Immaculatissima Deipara in vitam venit. Proxime, Probaticæ piscinæ fuerunt scaturientes.

XV. Hinc extra Civitatem, ad orientalioremm illius plagam, in medio magnæ præruptæque voraginis, montem Olivarum a sancta Civitate sejungentis, Gethsemanæ oppidum collocatur, in quo sanctissimæ Dominæ nostræ Deiparæ sepulchrum, & hortus, ubi sepulta Salvator noster una cum Discipulis suis immoratus est. Sunt in eo Templa tria; in finisteriore, & concavitate subterranea, divinum Deiparæ sepulchrum spectatur: templum in tholum desinit, prælongum, æqualiter orbiculatum. in Templi medio, instar amboais, sepulchrum Virginis ex saxo excisum est, ad modum ædificii, quatuor fornicibus structi; ad orientale latus in capsula ex eodem lapide exposita, & candidis marmoribus coopertum, immaculatum sanctissimæ Deiparæ corpus, a sanctis Apostolis Sion delatum, repositum fuit. Superius aliud Templum, speluncæ est, in qua Dominica oratio effata est, & Apostoli, somno gravati, obdormiebant. Ad pedes montis Olivarum ad lapidis jactum lapidis, in quo, tertium Templum occurrit, in quod, postquam, ut Evangelium commemorat, Apostolos Dominus ob segnitiem reprehendersit, reversus, orationi se sum restituit, tum, cum sudores illius, quasi guttæ sanguinis, defluebant. In eodem honore Christus prodictus, & Judas Domini dolose exosculatus est. & Judæorum turba eum apprehendit. Parte adversa, ad superiorem oram, Sionem respicientem, est Templum, & sub ea spelunca, quam, postquam abnegavit Petrus, Introiens, & flevit amare, in eodem templo manens ipse ac illacrymans Apostolus depictus conspicitur. Super Gethsemane & Orationis templo, mons Olivarum conspicitur, ut omnium oculis patet, a sancta Civitate, Josaphati, & torrente lacrymarum vallibus dividitur. Locus ille pusillum Urbem sustinens collis est, quare neque prægrandis; si vero ab Jordane & Bethania conjecteris, quam maxime prædita objicitur; collis enim a declivitate nascitur. In capite locus est, in quo post resurrectionem frequenter Salvator Discipulos allocutus, postremoque Ascensionis admirandum mysterium perfecit. Prope eum spelunca infra spectatur, qua sancta Pelagia certamina, quibus se exercebat, abiolvit, & sanctum corpus in urna saxea quiescit. Non longe abest Templum, in quo Dominus Discipulis, O-

sationis Dominicæ verba tradidit. In sinistra urbis parte, Latinorum est monasterium, exstructum super fundamentis veteris monasterii, a fama celebri Melania, ut fert traditio, ædificati. Ante hunc montem post Civitatem, ut Samariam respicit, Monasterium assurgit, in quod, post sanctum Protomartyrem Stephanum lapidatum, & loco jam dicto repositum, sacrosanctum illius corpus a Gamaliele portatum est. Torrens Gethsemane exiens, ad sancti Sabæ Lauram pervenit, & loca Rubæ deserta, quæ circa mortuum Sodomorum mare effunduntur.

XVI. Statim itaque a Gethsemane, jactu sagittæ non longius, qui Cucumus dicitur, sustollitur ædificium super saxo, quadrata structum, ut videtur, figura; hastarum duarum, ut ipsa existimo, altitudine, & ab imis partibus ad acumen ipsum in pyramidis formam tenuatur; in quo monachus Iberus sponte inclusus, in salutis suæ curam incumbit. Sequitur deinde prægrandis rupes, in qua diversæ spelunca, Virginum nomine concopatæ, industrio artificio excavatæ sunt: eas habitant ex Orthodoxis pauci, sed majore copia Armenii monachi & Jacobitæ. Postmodum blandus, ubi lacrymarum vallis refunditur dilatatur; ultraque ipsam ager sigali, qui pretio Dominico ad sepeliendos peregrinos conductus est. Agrum excipit Siloami piscina, exactis abs se aquis torrentem illam siccitate horridam regionem irrorans. Inde & prata aliquot pauca & modica, in vallis latitudine, arboribus consita, conspiciuntur. Fons fornicibus & spissis columnis obvallatur, & venustatem obtinet; & hoc modo vallis ad sancti Sabæ Lauram, ut diximus, ad decim passuum millibus excurrit; ubi vero Laura & Templum & sepulchrum Sancti spectantur, in ampliorem horridioresque voragines vastis faucibus protelatur. Ante Lauram, in utrisque præruptæ montis ripis, spelunca & pusillæ turres visuntur, eas, qui mundum illudque humum abhorrent, ob cæli regnum inhabitant, & impatibilem æstus ardorem sustinent; flamma, quæ exstinguitur, flammam, quæ exstingui nequit, exstingentes. Ubi Templum, & Deiferi sancti Patris Sabæ sepulchrum est, in tres partes divisa convallis est, ingnam voraginem profundam & altitudinem immergitur. Hujus extrema ingendio Templum erant, & recentissima illa Ascetaria in ambitu exstruxit, ut conscripta de admiranda illius vita historia tradit. Templum itaque delectationem undique conciliat, prægrande, prolongum, luminis plenum; pavimentum marmoribus, vilibus illis, pavimentum remo advectis, varie tamen & ex elaboratis, condemnatur. Ante templum, attrium est, lapidibus stratum; & in illius medio magni Patris nostri Sabæ sepulchrum, e terra palmari altitudine, eminens, candidissima marmorea tabella pertum: prope illud circumquaque, sub terra, sanctorum Patrum, nec sariam vitam agentes, illustres fuerunt, unaque cum iis sanctorum & Joannis, a utriusque posterorum pulchra spectantur. In illis ad quadraginta Deiferos alios spectabilis, inferi

Α πικτιδία, ὡς ἀ λόγος ἔχη, ἐν τῇς δεμελίας τῆς παλαιᾶς μονῆς τῆς παρὰ τῆς ἁγίας Μελάνης ἀνεγερθείσης. ἀντικρὺ δὲ τῆ πόλει ὄρος τῆς πόλεως, ὑπερθεν καθὼς ἀπὸ Σαμαρείας ἔχει, ἵστι μετεωρον, ἐν ᾧ μὴ τὸ λιθασθὲν ἅγιον πρωτομάρτυρα Στέφανον, ἐν τῷδε ἐνθα προείρηται, ὑπὸ τῶ Γαμαλιὴλ μετατεθὲν τὸ ἱερὸν ἐκεῖνο ἐν ἅγιον σῶμα. ὁ δὲ χείμαρρος ἀπὸ τῆς Γεθσημανῆς ἐρχόμενος, διέρχεῖ μέχρι τῆς λαύρας τῇ ἁγίου Σάββα, ἐν ᾧ τῇ Ρυβᾶ ἔρημα, ἕως ἐπὶ τὴν Θαλασσαν τῇ Σοδόμων.

Β ιϛ'. Εὐθὺς ὲν ἀπὸ τῇ Γεθσημανῆς ὀυκὶ πέρ βολὴ ἀπὸ τῶ ἴστατα ὁ λεγόμενος Κούκμος, ὑπόμα ἐπὶ πέτρα μὲν χώματι ὑπόθεν πυργωτῇ, ἐν ὕψει, ὡς οἶμαι, δόρατος δύο ὑπερμεγάθους, ἐν οἷς χώμα πυραμίδος ἐκ τῇ πάσα μέχρι τῇ ἀκρότου ἀξυνακῆρον, ἐν ᾧ ὁ μοναχὸς Ἰβὴρ ἑαυτὸν ἐγκλείσας, τῇ αἰσίας σωτηρίας ἐπιμελᾶται. μῆ πόρρω ἐστὶ μέγας ἀκρὸς, ὃς ἐν πυκνὰ ὑψηρὰ γιγάντει πέτρα, ἀ ἐν Παρθένων προσαγορεύονται, ὡς ἀ μοναχὸν, ἀλλοι μὲν ὀρθοδόξοι, πλείονες δὲ Ἀρμένιοι ἐν Ἰακωβῖται μοναχοὶ. ἐπὶ τῶ χάσμα ἑαυτῶν ἐρυῶται, ἐν τὸν τόπον ἀ Κοιλὰς τῶ Κλαυδμῶνος ἐστὶ, ἐν πέρα τούτου ὁ ἀγρὸς ὃν ἐ Κυριακῆ τιμῶμενος. μῆ πόρρω ἐστὶ τῶ Σιλωὰμ κολυμβήθρα, πῶς ὀξ αὐτῇ ὑπάρει ἐ κατέχουσι ἑαυτῶν καπνὸν χώρον. κάντεῦθεν ἐ λειμῶνες μέτριοι πρὸς τὸ πλάνες ἐ κοιλάδες ὁρᾶται ἀπεῖδυθρα. ἀ μὲν τὰ πρὸς ὑπὸ καμαρῶν, ἐν κα τῶ συχνῶν πυροθυγάτηρ, ἐ ἀφεῖται. ἐν ὧνις ἀ ἐρχόται ἀ Κοιλὰς ἐπὶ μέγα τὸ ἐ λαύρας ἐ ἁγία Σάββα, ὡς ἐρωμῆ, ὑπὲ μέλια τὸ ἐκεῖ ἐν ἐρυῶν) ἀ Κ κοιλὰς ἐν χαρμοτι μεγάλη τὸ αὐχμηρῶ. ἐνθα ἐν λαύρας, ἐ ἀ πόρος ἐ ἁγίου ὁράται. ἐφ' ἑ τῆς λαύρας ὡς τὰς ἀμφοῖας τῶ χαραδρύματος ἐχ ἀνατάσεις, τῶ ἐ ἐκέρων ἐ μεγάλα, ὡς ἀ κ ἀνατάσεις, τῶ ἐ ἐκέρων βασιλεῶν, ἐν ἀ φὼ βλυζόμε καὶ διὰ ἐ ἐ ἱερέως ὑπομένει φλόγωσιν, ὑπὲρ τὸ ὑπόθεν ἐκείνης τῶ κλίμακος ἐπὶ τὰς σβεννύμενος ἐ φλογὶ καπνὸν ἀνιόντος φλόγα, ἀλλ' ὡς, ἐ ἀ ἀσβεστον. ἐν δὲ ἐ ἐν τόπῳ, ἐν ᾧ ἐκεῖ ἀ ἐκεῖς, ἐ ὁ Θεοφόρου ἀγ ἀ ἐ ἐ ἐ πατρὸς Σάββα πόρε, τριχῆ διαιρεῖ ἀ φάραγ ἐπὶ μεγάλῳ βαθυνόται χάσματι. τὰ ἀρα ἐ πυργάνος ἀ ἅγιος ἐν πύργος μεγάλος ἐ ταὶς ἐκεῖσε, ἐν τῶ καπνὸν ἐκεῖσε ἀνιστᾶ ἀλλοῦ ἐ ἐρχόμενο ; καθὼς ἀ τῶ Θεοφάνῃ αὐ ἐβλ φέρεται γράφ. ἐκεῖ ἐν ἀ ταὶς πάσης ἐ πυ ἀνατοις, πάμεγας, ὑπερλίας, κλίνας Δι Δαυΐδου ὑπὸ μυρίαις ἐγκαλλωπίσμου μ ἐν ἀ τὸν ὑψηλ, ἀλ' ὑμᾶς πουλὸ ἀπὸς. Εμφυτευ δὲ τῶ ταὶ πεφυτευμ Θεόφανος, ἐν μέτρο αὐτὸ ἀ πόρος τῶ ἐ ὁμοῦ Σάββα, ὑπὸ ἀπέλαμψεν μέγεθ Ε γῶν, λλαπαγῆ βέα. ὀφθαν ὑπὲ τὸ σύγχρος δὲ πάν, ἐ γοφθὲν ἐν, ἐ ὑψηλ λαμβάνει σχῆμ πανῶν μετα, μὴ ὧν ἐ ἐ ἁγίου Κυρ τῶ μνήματα, ἐ πλάει πυκν. ὁ ἀπὸν Θεοφάνης ἀνδρὸς ἐ ἄλλα ἐξ αὐτῶ ἀρίστης ὁμιλήσης δι φανος, Θεόδωρος, ἐν Παῦλος

ἐκ τῆς μεγάλης Πόλεως, ⁊ ὁ πέμπτος Ἴβηρ ἦν, ὁ Δ
Ν ἕκτος ὁ πάντ ἦν τῇ διηρῆ σκεβάσας ὁ τυλίας
Ἰωάννης.

ις. Ὑποστρέψαντες δὲ φρὸς ἣ ἁγίαν Πόλιν, ἀ διὰ
τῆς Καλλάδος, ἀλλὰ διὰ τῆ πάνυ ζιγῆ, τρίστους ἀπὸ
ἐξ μιλίων αὐτῆς ⁊ μόλις τὸ ὄρθιον πατρὸς ἡμῶν Θεο-
δοσίου τοῦ Κοινοβιάρχου. ἡ γὰρ πλαγία μὲν ὑπὸ βλα-
φόρων πετρῶν κρίζεται τύργων, φρὸ δὲ πάντες αὐτοῦ τὸ-
ξῦ βολῆς πτῶσιν ἴσι καμάρα, ἐν ᾗ, ὡς ὁ βίος τοῦ
ἁγίου λέγει, ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ ἐσθιόμενα ἀπεθήσατο
κάρβουνα· μέση δὲ τῆς πανῆς ἴσταται ὁ παῖς ἐν ὕδατι
κυκλοειδῆ ἔχων ⁊ ὁροφὴν, ⁊ ὑπεκάπιθεν αὐτῆ κρυ-
λατον, ἐν ᾧ ὁ πάρος τοῦ ἁγίου ἐσι, ⁊ πλησίον αὐτοῦ
καμάρας διάφορος, ἐν ᾗς ἁγίων μεγάλων ὑγουμένων
λείψανα· πρὸς δὲ βαθμίδας τοῦ σπηλαίου κατερχόμενος
εὑρήσεις σπηλαῖον ἐκλὺ ὑπὸ σπηλαίου, εἰς ὃν ἀνελ-
θὼν ὁ μακάριτης τοῦ ἁγίου Βασίλειος τὸ μνῆμα αὐτοῦ
ἀνεκάλυψε, τοῦ ἁγίου κελεύσαντος, καθὼς τὸ Πατερι-
κὸν παρέδωκε, ⁊ ἐπὶ τεσσαράκοντα ἡμέρας ἐν τῷ κε-
ρῷ τῆς σπηλαίης ἀρὰν συμβάλλων τῇ ἁγίᾳ ⁊ τῆς
ἀδελφοῖς.

ιζ. Ἀπεκρὶ δὲ τῆς πανύτης μονῆς δεξιότερον πε-
ὲι τὸ βάθος τῆς ἐρήμου τοῦ Ἰορδάνου, ὑπάρχει ἀ μονὴ
τοῦ ἁγίου Εὐθυμίου τοῦ μεγάλου, ⁊ αὐτὸ περιτετ-
χισμένα ὑπότε πύργων, ⁊ μεγάλων ἐπάλξεων· μέσον
δὲ πατύτης ἴσταται ὁ παῖς κυλινδρωτὸς ⁊ ὕψος ἔχων ⁊
ὁροφὴν ⁊ ὑπεκάπιθεν δὲ τούτου ἐσὶ σπήλαιον, ⁊ μέ-
σον αὐτοῦ πάρος τοῦ μεγάλου Εὐθυμίου, παραμφοῖς τῆ
τοῦ αὐτοῦ τοῦ θαυμάτου Σάββα, διὰ λίθου μαρμάρου ⁊
μνήματι τοῦ θαυμάτου, ἐν ᾧ ⁊ συναπτεύθησαν τῇ ἁγίᾳ ⁊
τῶν σὺν αὐτοῖς πατέρων λείψανα Παταφίου ⁊ Δο-
μετιανοῦ.

ιθ. Καὶ ἐκ ⁊ μονὴ αὐτόθεν, ἔτι ἄφθονα αὐτοῦ
μιλίων ιβ'. ⁊ οὕτως πλησιάσας φάραγξ μεγάλη, ⁊ μέ-
τοι αὐτοῦ ⁊ ῥύαξ ἀπὸ χειμάρρου, ὃς πιεῖ τὸ ἀπὸ τοῦ
μέρος ἐσὶ ⁊ μεσὶ τοῦ Χαζιβᾶ, σφάγμα τῇ μὲν ἀφω-
νον μὴ πιεῖν, τῇ δὲ Σαμαζόμενον.
ἐν ⁊ πλείω ὄντι αὐτοῦ τῇ ⁊ μοναχῶν αὐλία, ⁊
ἐν ⁊ σπήλαιον, ⁊ τὸ κομπέσιον ἐν τῇ ῥηγμάτι τῆς πέ-
τρας ἐν ᾧ ⁊ τὸ κομπέσιον ἐν τῇ ῥηγμάτι τῆς πέ-
τρας τεθαμλώται, ὡς πυρὸς γλυκὺ σμαραγῶραι-
φλογώσας καπνώσης, ὡς πυρὸς γλυκὺ σμαραγῶραι-
ἀπὸ ⁊ πυρὸς ⁊ μοναχῶν πάρεσον ὕδωρ, ⁊ πυρὸς ἐ-
τι δὲ πάρα ⁊ μοναχῶν πάρεσον ὕδωρ, ⁊ πυρὸς ἐ-
τι· οἷον ἐπὶ λίμνης ἐσώσης, ὁπότε ἅλιος ὁ μεσαπο-
τῇ δὲ πέρα τοῦ λίμνης ἐσώσης, ⁊ βαλαῖς ἐμυρίους
ἐν ⁊ σπήλαιον πάνυ ⁊ βραχματι· ἐν πανύτῃ τῇ μονῇ
ἐνδιαφημίσει πάνυ ⁊ ἡγουμένους ἀνδρας· ἔνα δὲ τού-
θεν ἀμφοτέρων μὲν ἀξιοῦ ἡγουμένους ἀνδρας· ἔνα δὲ τού-
τῶν συμπατρίου ἀνδρωπον, ⁊ ἀμέτερος φροντιστὴν
τῶν συμπατρίου ἀνδρωπον, ⁊ ἀμέτερος φροντιστὴν
Θεῷ, Λουκᾶς ἐσὶ ὁ λέγος τῇ γέροντι. ἐν ᾗ μονῇ ἐ-
πανθείσιος ἀπὸ ἀνθρωπῶν ⁊ πανθαμλῶ, ὡς τὸ ⁊ κρα-
μνῶδες τοῦ πάνυ, ⁊ ἐλὺ ὑπερβάλλοντα τοῦ λίθου φο-
μνῶδες τοῦ πάνυ, ⁊ ἐλὺ ὑπερβάλλοντα τοῦ λίθου φο-
μνῶν.

κ. Μετὰ πάνυ ὑπάρχει συνταμένος, ⁊ τραχυπε-
τὴς, ὃν ⁊ πάνυ ἀπὸ ⁊ ἐρήμου, μείζους ἢ
ἐν ἰδίᾳ φορᾷ ⁊ πανθαμλῶ λίθο, ἀφ' μέσου ⁊ ὁ
ἐν ⁊ μεταξὺ βαχὸ καθαμλῶ λίθο, ἀπ' δὲ πανύτῃ, ὑ-
ψηλότατα μέρη ⁊ μείζο ὑπάρχει, ἐπ' δὲ πανύτῃ, ὑ-
ψηλότατα θαμλῶ πάνυ, ἀλλ' ὅμως ὁ πᾶσα πά-
λίθος θαμλῶ πάνυ, ἀλλ' ὅμως ὁ πᾶσα πά-
σι ζῶγραφῶ ἀνθρώπ τῶς ἐρήμ). πάνυ δὲ ὑπάρχει

Potissimum sex, qui pro se ipsi Deum alloquuntur, eorum nomina sunt, S. Ephanus, Theodorus, & Paulus; quartus ex magna urbe ortum habet; quintus erat Iberus; sextus, qui in omnium ore, quod occulta perspiciat, versatur, Joannes Stylita.

XVII. Regredientes itaque ad sacram Civitatem, non per vallem, sed montis dorsum, sex millibus passuum, antequam ipsam appellas, sancti Patris nostri Theodosii Cœnobiarchæ Monasterium offendes. Illud variis terribus circummunitur: antequam ipsum, ad sagittæ jactum, fornix occurrit, in qua, ut autor vitæ illius refert, supra ejusdem manum exstincti carbones succensi sunt. In medio monasterii, in loco eminentiori, Templum erectum, tecto tornato, & sub eo spelunca, in qua est Sancti sepulchrum, penes quod illud duo fornices, in quibus magnorum Sanctorum reliquiæ conduntur. Ipsi lucem scalæ descendens, ulterius a latere spelunca foramen ingenies, in quam Sancti discipulus Basilius introiens, sepulchrum proprium, ita Sancto jubente, ut vitæ Patrum asserunt, designavit, in eoque mortuus jacuit, & postea per quadraginta continuos dies, Synaxis tempore, una cum Sancto ac Fratribus concinens videbatur.

XVIII. Dicto Monasterio adversum, finisterius in profundum Eremi Jordanis, sancti Euthymii magni monasterium est; turribus magnisque fulcris circumvallatus; & in medio Templum assurgit, tecto in modum cylindri directo; subus spelunca patet, Ibique medium sancti Euthymii sepulchrum, dextri Sabæ sepulchro haud dissimile, candido marmore, atque ac illud, operculum; & cum Sancto, sanctorum simul patrum Passarionis & Dometiani reliquiæ reconduntur.

XIX. Post hoc Monasterium, decem millium passuum intervallum exacte, cum-que obvia sit ingens vorago, quam currens medium secat. Illa in adversa parte Monasterium Chozibæ jacet; res equidem, quæ, dum natur, non creditur, & speculatione etiam ipsa in admiratione est: namque spelunearum ipsa foramina Monachorum suæ Cellæ. & Templum ipsum & Cœmeterium in petræ scissura excavantur, adeo solis calore deusta, ut ex saxis illis, ad modum pyramidum, ignis flammula exilire conspiciantur, atque Monachorum posui congesta tegulis sic, qualem e stagno hauries, cum Sol æstate media lacubus insistens, ea ignium radiis æstuque servantissimo incendit. In hoc Monasterio diversos sanctitate conspicuos viros Invisimos; inter eos unum significerum, coram eum Deo colloquentem, cui Locum seni nomen est. Sed enim in Monasterium, non ob discrimine, cum ob præruptæ rupis locum, tum ob vehementissimum solis ardorem, & descendimus & ascendimus.

Deinceps subsequitur angusta, & asperrima via, ad Eremi deserta conducens. antequam ad ipsam pervenias, in ejus medio dorsa montium duo conspiciuntur, per quæ via media adaperta, ad urbem Jerico iter est; in ea nihil fundamentorum lapis conspici-

tur; universa nihilominus illius delineatio obscure deprehenditur: at nunc, cum tota ea circumjacens regio aquis abundet, monasteriorum ruinæ, quæ in eremo sunt, pro cultura hortorum, situi deservit namque regio illa, in partes scissa, sanctisque illis monasteriis divisa, variis & arboribus obumbratur & vineis abundat, quæ cupressi & turribus in singulorum Monasteriorum hortis, a monachis exædificatis, fructus omnis generis abunde suppeditantur. Universæ itaque Eremo, & Jordani, unaque mortuo Gomorum mari, nostra conjectora, non aliis figuris fortè, quam quæ Achridis fieri videntur: at in eo solummodo differunt, quod e palude Achridis aqua emergens, in diversis terræ convallibus stagnat, quas Serugas illius terræ accolæ vocant; hic vero Jordanes paludem secernit: eremi quoque latitudo, Archritica planitie innumeris modis amplior est.

XXI. A dextera parte dorsi duplicis, quod diximus, Moris mortui obliqua videntur, & erant illud Segor. Ibique extra hanc eremum, & duo monasteria sancti Euthymii Lauræque emensa, magna Robæ eremus objicitur; & collis e sinistra dorsi ac viæ, in quo post dierum quadraginta jejunium, Salvatorem duabus tentationibus Tentator aggressus est; licet devictus, roboreque fusus, recesserit, collis hujusce in porta adversa, ut ipse existimo, ad sex passuum millia alter apparet, & in colle Templum, in quo Militiarum Dux Michael cum Jesu Nave confabulatus est.

XXII. Ad Jordanem tria Monasteria structa sunt, Præcursor nempe, & Chrysostomus: ad Præcursoris quidem Monasterium, terræ motu a fundamentis solo æquatum, nunc a munifica, a Deo coronati Imperatoris nostri Porphyrogennetæ Manuelis Comneni, liberalitate, de novo, illius Rectore restitutione procurante, exædificatum est. Ab hoc non longe duarum sagittarum jactu, inter fluvios sanctissimos, fluit Jordanes; in quo lugeos meæ renovationis arcanum, Jesus meus, pauperiatem amplexus, baptismate perficit. circa eram non longe lapidis jactu, ædificium quatuor lateribus constans, & theolo sustorgens; in quo, antequam retro abderet, circumfluens Jordanis incedum excepit, qui aperit cœlum nubibus; sumensque Præcursoris rubi verticem capitis ejus cetigit; & Spiritus, columbæ forma, compari Verbo supervenit, ac Patris vox Redemptorem, proprium Filium esse, confessa est.

XXIII. Inter Præcursoris Monasterium & Jordanem quam maxime exiguus Ermonius mons jacet, in quo Salvatorem flumen Joannes, in quo Salis commodans, cum esset dignus propter qui tollerat peccatum mundi, baptisteria Præcursoris & Calamona, Jordanis aquis a fundamentis solo sancti rasimi monasterium disjecta est. Quam nihil ufquam, nisi parva remanet, quæ, apparet; & spelunca in cellosenex liberus, gratiosus, in quo magnus maximum ex illius conscientia valde a sancti fuerat: namque divina gracia sui inerat. Verum necessi

Ἀεὶ δὲ πᾶσα πλείχρως ἀδόγμως ἀνθρωπος χρωμένη δὲ τῇ ἐρήμῳ ἐθρυλεῖτο μονῶν. ἔστι μοναὶς, καταδενδρῶδη δὲ πᾶσα, ἡ ὑπαμπελος ἄγουσα ἡ συρίγγας ἐστὶ τὰ δὲ μοναχῶν λαχνὰ οἱ μοναχοὶ ἔχει γὰρ πολυφόρους τὰς ἐαυτῶν ἑκάστου προσκοπτεῖ μὲν τὴν Νεκρὰν δὲ Σοδόμων θαλάσσην καὶ ἐρήμων τοῦ Θεσβίτου δίνας Ἀχελῶος, ὃν πάντ᾽ ἐν ἀλλ᾽ ἀπὸ μὲν ἐλαφροτέρων φάραγγας, ἃς τραγὰς οἱ ἐγχώριοι ἐκβάσεις δὲ λίμνῃ. ἐστὶ δὲ ἡ ἐρήμου πλησίος αἱ δὲ Ἀχελῶος διαπίπτων ἐ

καὶ. Δεξιᾷ μὲν ὄρη ἐρήμου, φαγὰ διπλᾶς ἐστὶ ἡ Νεκρὰς θαλάσσης πλάγιον, ἐν Σηγώρ. ἐνθα δὲ μὴ ἐρήμου πολλοὶ ἐρήμους τὸ Ῥαβὰ καὶ ἑνὸς μονῶν, ἐν ἀγίου Εὐθυμίου διαστάσει, ἐν ἐ Λαύρας δ᾽ ἐκάτερα. ἐξ ἀνατόμου δὲ ἐ Ῥαχὼν ἐν τῆς οὗ ἐ βωμὸς ἐράσας, εἰς ὃν μὲν ἐν πανηγυρικοῦ τῶν Σκηνῶν ἑορτὴν, τοὺς δύο σταυροὺς ἑ πορεύων ὅπου σφοῦ. καὶ σταθεὶς ἀπέλθοι αἰχμαλώτους. ἐν τὸ πα βωμὸ ἀντιφῶ, ὡς μὲν δοκεῖ, ἐγγὺς μᾶλλον ἐξ ὑπάρχει βωμὸς, ἐν ὃν τῇ βωμῷ τοῦς, ἐν ἐ τῇ τὸ Ναοῦ Ἰωσὴ ὁ ἀρχιστράτηγος Μιχαήλ.

κβ. Πρὸ δὲ ἐ Ἰορδάνου τοῦ ποταμοῦ τρεῖς, ἑ Πρόδρομος δηλονότι, ἐν ὁ Χρυσόστομος, ἐ ἐ μὲν ἐ Προδρόμου μονὴ ἐν βάθ ἐστὶ ἀπὸ σταυροβασίου, αὐτὴ ὑπὸ τὸ πλατεῖον τοῦ. δεξιᾷ ἐ Μανουὴλ τοῦ ἀοιδίμου ἀναιρεθέντος τὸ πάσης καθόλου τῆ ἀπὸ σταυροῦ πάσης. πάσης ἄνωθεν ἀπὸ πέτρου δὲ βολῆς, ὁ ἐν ἐστὶν ἡ Ἰορδάνης, ἐν ἐ τὸ μέσον ἐ ἐστὶν ἀπαλλάττει ὁ Ἰωσὴ μὲ πηγῆς ὅσας· ἐ βουλόμενοι ἀπογράφειν, ἐν ἐ πηγὴ ὁ χεῖμαρρος, ἀπὸ λίθου βολῆς ἄνωθεν, οὗ ἐ πηγὴ ὁ χεῖμαρρος ἐλαιῶν, ἐν ὃ ὁρεὶς ἐ εἰς τὸ ἐστὶν ἀπὸ Ἰορδάνης, ἐν ἐ τὸ μέσον ἐ ἐστὶν ἀπαλλάττει ὁ Ἰωσὴ μὲ πηγῆς ὅσας· ἐ βουλόμενοι ἀπογράφειν, ἐν ἐ πηγὴ ὁ χεῖμαρρος ἐλαιῶν, ἐν ὃ ὁρεὶς ἐ εἰς τὸ ἐστὶν ἀπὸ Ἰορδάνης, χωρὶς ἐδίξεται, τὸ

ἀναγκαῖον οὐδαμοῦ τὸ ἀφ' ὑπνοῦ ἡμᾶς γεγονὸς νῆμα ἡμῖν ἐπίσκιον ἡμέρας ἀφ' ἕξεως, ὁ χαριστήριον λόγῳ σαθρὸν τοῖς πρὸ τοῦ θεῖα λίχνως ὑπερφυῶν ἐζηλωκόσι. ὁ δὲ τῶν Ἰορδάνου ἐλευθερίων, ἢ ἀγγελοφόρος ῥοῦς, αἷς τὸ ἑκὰς, τῆς ἐχούσης τὸ πανηγυρικὸν γῆς μέρη τινὰ περιγράφοντα, ὁ ἐν οἷς μίγα τι καλάμων χέρσῳ ἐφύλαξε πύργος. ὁ νῦν δὲ λύκων φῦλα εἰσαεὶ κατοικίζων, πλὴν δύο τῷ χάρακι ἐγκλειομένῳ τῶν ἑβδομάδος ἑστηκότων, ἢ τῷ εὐλῳ τοῖς κτηνεσὶ προσφιλόστοις τῷ ἐκ ὀφθαλμῶν ἐπιπόνοις τροφῷ λαῷ ὃς ὑπηγχάνοντες, πλησμονῆς φορὰς τοῖς σωματίοις ἔνεμον, ἢ ποσὸν αὐτοῖς χαίροντες. ὁ δὲ λύκων ὄντως ἀγέλαι ἐν ὕδασι, ἢ ὀλοίπνοι ἵπποι, ὁ κεφάλου ἀλλαχόθεν ἄρτος. νῦν τοῦ παραγωμένου, ἢ ἐκ συμπόσιον ἀναπεπταμένον ἢ τοῖς ἐπιπόνοις ἐκ ἐμέσου τροφοῦ, ὁ γάμων μὴ νύκτωρ, ὅτῳ θυρεωθεὶς τρόπῳ ἢ ἐκ θεοῦ ἔφασαν, ἐνυχὶ ἢ ἐπὶ ἡμῶν ἔβησαν ἔλαφοι, μᾶλλον τῇ ἐδαΐσματι τῶν ἱερῶν ἐκπνοῶν ἀνδρῶν, φησὶ πρὸς αὐτούς. ἐπείπερ, ὦ θεῖα, μᾶλλον τὸ τῆς ἐκ μητρὸς φύσεως εἰδυῖς ἢ τῶν ἐ ἐδαΐσμων παραπλήσιον ἔχομεν, ἐπεὶ ἡμέρας ἔδομεν ἤδη, μᾶλ' ἰκανὸν ὑπαρκτὸν ἔχειν τὸ βίοτον κῇ τὸ σωθῆναι, ἢ θεῷ λόγους, ὡς σωμυχόντες οὐδὲ, κατορίξειν ἡμᾶς τῶν αἰσιοτομωτάτων, δίον ἐστὶ παρδόναι ἡμᾶς πρὸς τὸ τῶν Ἰορδάνου ῥοὰς ἢ μικρὸν τι ξύλαθρον πρὸς ἡμᾶς ἀγαγεῖν ἀφ' ἕ σεως ἐκπεπδάσεως ἡμῶν, τοῖς ἐπιδεήσασι χρείαν ἐλεγίας τοῦτο παρέξομεν. ὁ δὲ ἀπόδεξασθαι τες, καὶ ἢ ἐκδοχὴ ἡμῶν, μικρὰ τινα κορμάτια τὸ πρὸς τροφὴ ἡμῶν ἐ ὑμῶν δὲ αὐτ' ὑπαρκόσαμεν. ἐλθε, τοῦ τ' Θῦρες ἄνωθεν, αἷς ἐν λογαῖς κεκόμισται, ἢ βαδίσματι πρὸς τὰς ἐ Ἰορδάνου χαρᾶσιν ῥοὰς. ἐν μὲν μικρὸν, ὦ ἐ θαύματος, ὑπαίχνια φέρουσι δίο ξυλάδεια, ἢ τῇ βάσει ἐ εὐλω θέντες ἀνὰ, τοῦ πρὸς Ἰορδάνου ἐλα σφυδόμως ἐχόμενοι. ἀλλὰ πάντα μὲν ἀλλὰ. ἡμῖς δὲ τῆς ἐ πάνυ ἰσοχείας ἐχόμεθα.

duximus, quod ante paucos dies, quam ad ipsum venissemus, paratum ab eo est miraculum, ut ad hilaritatem impellamur orationem, iis, qui divinis avide delectantur, commemorare. In tortis ac turbatis Jordanis varicibus, ut fieri amat, nonnulla terræ partes, contiguæ fluvio, secernuntur, in quibus magna arundinum vis insidetur, easque leonum diversa genera inhabitare solent. ex his duo, singulis hebdomadibus ad senis claustra vicentes, & columnæ capita applicantes, oculorum nutibus, cibum sibi subministrari poscebant: cujus cum facile participes fieri essent, ad confuetos fluminis vortices læti revenichant. Cibus erat lenis, gumina, aqua madefacta, aut forte oleytes, vel panis hordeacei frusta. Hi cum aliquando adtenuissent, &, præmore, oculorum nutibus, alimenta sibi postularent, dum seal non suppetit, quanam ratione ferarum defidertis occurrat; namque dierum viginti intervallo nihil eo temporis, vir ille sacer, esculentorum sibi paraverat: illis hanc inficiis: Quando, ut bellua, neque veteram debilitatem alimento aliquo reficere possemus, cum per hos viginti jam elapsos dies nec quidem nobis, ut mortis erat, quæ necessaria erant, sustorerimus, ita Deo, qua nostra curas providentia, sapienter dispensante, opus est, ut vos ad Jordanis fluenta progrediamini, indeque lignum pusillum ad nos afferatis, ex quo Cruces confectas, voci reis, benedictionis causa dabimus, a quibus, pro singulorum arbitrio gratuita stipe remunerati, parvam pecuniam colleginus, quæ vobis mihique cibum parabit. Dixit ille. Feræ audierunt, &, tamquam rationis compotes, alacri motu gressuque ad Jordanem procedunt: nec multo post, (ut rem miram,) duo ligna in collo gestant, & columnæ basi opponunt: tum demum ad Jordanis palades promere avolant. Et hæc sint satis: nunc locorum historiam prosequamur.

καθ'. Ἀλλὰ ἢ ὁ ἐ Καλαμῶνος μονὴ, ἢ ἄνωθεν ὑπὸ σπήλυγγι τῷ κορυφαίῳ λαξευτὸν λίθου ἀπεργασμένη, ἐξ ὁ τοῦ μέσου αὐτῆς ἐγκέντρου, τριπλοῦ λαοῦ ἰδρυται ἐν κυκλοφορητοῖς θόλοις ἐπιπεθήκασι. πίσσῃ συμβλήτοις ἐν τῷ δεξιῷ μέρει τοῦ ἱεροῦ δομοῦ περιφερεῖς, ἐν τοῖς χρόνοις, ἐκλεχθῇ, ἢ Ἀποστόλων αὐτοφυεῖς, οὗ ἐν τῷ μέσῳ εἶναι τῆς Θεοτόκου ἱδρυμα ἐν ἀγκάλαις φέρουσα ἢ Σωτῆρα ΧΕΟΝ, τοῦτο ἐ ἐστὶ τὸ ἀγκάλαις φέρουσα τὸν τὸ χεῖρα, ἢ τὸ χρῆμα, ἐ τι μᾶλλον ἐμφαίνουσα τὸν ἐν τῇ Βασιλέων Οδηγητρίας Τυραγίας εἰκόνος. λίγεται δ' ἐν τοῖς παραδόσεσι, ὡς ἐ ἐστὶν ἄνωθεν ὑπ' Ἀνανίᾳ τῷ Εὐαγγελιστῇ ἢ ἀρχῆ Λουκᾶ. ἢ χρεὼ τῷ Ἀνανίᾳ τῷ φέρειν πεῖθοντι, πίνι συχνὸ θαύμασιν ὑπάρξαι τὸν φέρειν πεῖθοντα, ἢ ἐπιδηλοῦσθαι ἐν τοῖς εἰκόσι ἐξερχομένοις αὐτῶν, ἢ ἐ ἐπιδηλοῦσθαι ἐν τοῖς εἰκόσι ἐξερχομένοις αὐτῶν, ἢ μὲν ἀνθὼ, ἀπὸ σαθρὸν ὁ ἰδρυται ἐπὶ Χρυσοστόμου μονῆ. ἐκ ἄνωθεν ἀπὸ τόξου βολῆς ἐγκλειστρίου ἐστὶν εὐλης, ὡς ἂν ὁ μέγας ἡσυχάζων ἀνὴρ Ἰδιωτικὸς ἐ γένος, ἢ τρόπου ἀπλοῦς, ἢ λόγου αἰδήμων ἐ γένος, ἢ τρόπου ἀπλοῦς, ἢ λόγου αἰδήμων ἐ γένος, τῶν ἐπὶ χρόνοις συχνοῖς ἐν τῷ πεῖ τέλει διάγοντα τὴν Ἀναλήψεως πανηγύρει λίθῳ, τοῖς ἀπὸ πάσης ἠπείρου πόσις. ἔνθ' ἢ ἡμεῖς τῷ αὐδεῖ ἐντεύχομεν, τῷ αὐθις Βασιλεῖ ἐπὶ πορφυρογεννήτῳ τῷ ἐμῷ συμβάσεσι.

B

C

D

E

XXIV. Sed & Calamonis Monasterium turribus corruscisque ex quadrato polito lapide exstructum est; & in ejus medio Templum capax, cruciarum, assurgit, cholis, cylindri instar fabrefactis, insidens. huic in dextera parte Templum aliud adnectitur, tholo æque constans, pusillum admodum, ætate Apostolorum, ut traditio est, ædificatum: in cujus mymio Deiparæ Imago depicta est, in ulnis Christum Salvatorem gestans; figuram, colorem, ac longitudinem sanctissimæ imaginis Hodegetriæ, quæ in regia urbe spectatur, præ se ferens. & meique item traditione asseverarunt, eam ipse Apostoli & Evangelistæ Lucæ manu depictam: sanamque ac rumorem de stabilient frequentia miracula, & ex imagine suavissimus odor, non sine omnium admiratione, emanare. Subsequitur, stadiis fere quinque distans, Chrysostomi Monasterium: longeque ab eo ad telis jactum columna est inclusteria, in qua vir, liberas genere, moribus simplex, sermone reverendus, qui tranquillam vitam age, prideni per plures annos in saxo, ad mare Attalia fundato, laboribus continuis sudoribusque se exercuerat; ibique nos cum allocuti fuimus, dum una cum celeberrimo Imperatore, & Porphyrogenneta Comneno militaremus

XXV. In adverſa Jordanis parte, contra Baptiſmi Templum, interque dumeta aſſurgunt, interque diverſa nius longitudine, Baptiſtæ Joannis ſpelunca patet, puſilla nimis, ad rum proceræ ſtaturæ, recluſus, neque vicapiens; eaſdemque in faciem, in eremi profundo, altera ſpelunca hiat, in qua Elias Propheta vitam degens, abigneo curru abreptus eſt. Ultra dictas ſpelunca, ad ipſos Jordanis curſus, fama eſt, Eremum extendi, in qua venerandus Zoſimas Angelis Patrem Ægyptiam intrueri dignus effectus eſt. Trans montes via ad montem Sinam, Rhaithum, mareque Rubrum conducens, locum ſibi vendicat. Sed hic de Eremo oratio finem habeat.

XXVI. Ad dexteriorem partem ſanctæ Civitatis Hieruſalem, & a Turre Davidis Prophetæ, jugum eſt, vitibus univerſim conſitum, illinc que ad partes depreſſiores Iberorum Monaſterium; intra cujus ambitum venerandæ Crucis lignum in partes diviſum fuiſſe traditur. Hinc Regionis montanæ indicia ſunt, non abſurde ita nuncupatæ, quod omnium montium oræ magis clivoſæ per multa ſtadia in longitudinem excurrant. Itaque a ſancta Civitate ſtadiis fere quatuordecim, Zachariæ Prophetæ domus inſpicitur, in quam, poſt Annunciationem, immaculatiſſima Deipara ſollicita contendens, Elisabetham ſalutavit; cujus & infans gaudio in utero ſubſultavit exultantis, ut par eſt, Dominum excipiens; Virgoque admirandum & propheticum illud Canticum emuncivit. In loco itaque illo Caſtellum, & Templum ſuper ſpelunca ſitum eſt: in ſpelunca ultimis receſſibus, Præcurſoris nativitas accidit. prope eam, hinc telo jacto, ad ſublimiorem partem montis, petra eſt, quæ divina ſuſcipiens Baptiſtæ matrem, infantem amplexatam, quum Herodes cæde immaniſſima ſæviret, ſino ſuo avexit.

XXVII. Ab Hieruſalem, inter duas vias, anam quæ ad montana alteram quæ ad Cœnobiarchæ Monaſterium & Lauram abducit, dorſum procurrit; & in eo iter aperitur, a ſancta Sione Bethleem ferens. Urbs vero Bethleem a ſancta Civitate ſex fere mille paſſibus diſtat. In ejus & ſanctæ Civitatis medio Monaſterium ſancti Prophetæ Ezechielis exiſtit, a vetuſtiſſimis Piis hominibus exædificatum, ſed terræ motibus funditus æquatum ſolo: verumtamen & hanc, de Orbe univerſo bene merens, Dominus meus atque Imperator per ſuum Præſidem, Syrum hominem, a fundamentis reparavit: adeoque inter monaſterium & Bethleem, iterumque Rachelis ſepulchrum, ſtructura quatuor formicibus, tholi inſtar in faſtigiatum cacumen deſinentibus, operum; locus ille trianguli formam effingit. Ad ſiniſteriorem ſanctæ Bethleem partem inter eam Cœnobiarchæ Monaſterium & in ugro ſpelunca, in qua beatiſſ morantes in agris Paſtores Angelicas des auribus acceperunt [illegible] ſi, illis inclamantibus, Gloria in ex & in mundo ſalus, ob Deum [illegible] Virginis Deiparæ genitricem. Sanc [illegible] leem in dorſo, lapidibus ſtrato; [illegible] eſt: in eo conſpicitur & [illegible] & Præſepe, & Pater [illegible] bere concupivit, & [illegible]

κε'. Πέρας ἡ τοῦ Ἰορδάνου ἀπειρὰ τῆς Βαπτίσεως ὁσὶ θάμνοι διήκουσι, καὶ μετὰ τοῦτο αὖτε σπήλαιον ἐκ τοῦ ἀνθρώπου, ἐστὶ τὸ τῆ Βαπτιστῆ Ἰωάννου σπήλαιον μικρὸν πάνυ καὶ μὴ δυναμένου ἐξανδρα ἀνθρώπου· καὶ μετὰ τοῦτο κατάντου πλησίον τὸ βάθος τῆς ἐρήμου ἐστὶ σπήλαιον, ἐν ᾧ ὁ προφήτης Ἠλίας ἡρπάσθη ἐκ τοῦ πυρίνου ἁρματος. τοῦτο ἡ ἀπὸ τοῦ Ἰορδάνου πολὺ πλὴν τοῦ Ἰορδάνου φορᾶς, λίγιστα ἐστὶν πλὴν ἔρημον, ἐν ᾗ ὁ Ζωσιμᾶς ἐν ἀγγέλοις Αἰγυπτίαν ἰδεῖν ἠξιώθη. ἡ δὲ βασιλὶς ἀπὸ τοῦ ἐκεῖθεν ἀναχωρεῖ ἐν τῷ Σινᾷ καὶ τῷ Ραιθῷ καὶ τῇ ἐρυθρᾷ θαλάσσῃ πέρας ἔρημος. ἐπιπόθα μοι ὁ περὶ τῆς ἐρήμου λόγος τὸ πέρας λαβέτω.

κς'. Δεξιώτερον ἡ τοῦ μέρους τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ, ἡ ὑπὸ τοῦ μέρους τοῦ πύργου τοῦ προφήτου Δαβὶδ, ἐστὶ ζυγὰς ὅλος ἀναμπελος, ἡ τούτου περὶ τὰ χθαμαλώτερα μέρη, ἡ ἐβέρων μετὰ πέρυσιν, ἧς τῆς περιγραφῆς ἐστὶς, τῶν ἁγίων Σπυρίδωνος μεμῆσθαι λέγεται ξύλον. ἐπιπόθα ἀ ἡ ἀρουὸς λαμβάνεται περίχωρος, ἀλλάγας ἀπὸ πλησίον. ἐστὶ μικρὰ ἡ πολλῶν σταδίων ἐστὶ τὰ πάντων βιωτῶν ἐφεστῶσαι. λίθῳ γὰρ ἡ ἁγίας Πόλεως ἀπὸ σταδίων ιδ', ἐστὶ ἡ οἰκία Ζαχαρίου τοῦ προφήτου, ἐν ᾗ ἡ ἁγία Θεοτόκος ἐπορεύθη καὶ ἀσπάσατο ἡ πανάχραντος Θεοτόκος ἐπορεύθη καὶ ἀσπάσατο τὴν Ἐλισάβετ, ἡ τὸ βρέφος ἐν ἀγαλλιάσει ἐν σπλάγχνοις ἡ Ἐλισάβετ, ἡ τὸ βρέφος ἐν ἀγαλλιάσει ἐν τῇ κοιλίᾳ τοῦ ἐσπέρου, τὸν σωτῆρα ἡ αὐτὸ ἡ Ἰωάννου ὀξέως, ἡ ὁ Παράδεισος ἡ Σωμαρίων ἐκείνου ἐξέμυσε, ἡ ἐ Παράδεισος ἐστὶ ἐν τῇ κοίλῃ προφητικὸν αὐλὴν ἀπὸ τριάζεται. ἐστὶ γὰρ ἐν τῇ πάνυ καστέλλιον, ἡ ἐκεῖ ἐν πέρδε σπήλαιν ἐφίδρυται, ἐν ᾧ ὁ τῶν ἡ ἁγίων μεγάλων χῶς, ἡ γάννης ἡ Πρόδρομος γέγονε, ἡ πάν φρέατος ὑπάρχει ἡ χαθίσεα πέτρα, ἐξ ἧ ὄρους ὑψηλοτέρου, ἡ μήτηρ ἡ Βαπτιστῆ, βρέφος ὑπολαμβάνει φαγ[illegible] ἡ μήτηρ ἡ Βαπτιστῆ, βρέφος ὑπολαμβάνει μάλιστα, ἐπὶ τῇ βρεφοτροφίᾳ τῶ Ηρῴδου.

κζ'. Ἀπὸ δὲ [illegible] Ἱερουσαλὴμ μέσου ἐ δύο ὁδῶν, ἡ μὲν ἀγαγοῦσα, ἡ ἡ ἀπὸ ἡ μεσῶν ἡ ὄρεσι ἡ ὀρεσι[illegible]ῶ ἀναγούσης, ἡ ἡ ἀπὸ ἡ μεσῶν ἡ ὄρεσι ἡ ὀρεσι[illegible]ῶ ἀναγούσης, ἡ ἡ ἐδίας ἐν Καισαρίαρχι ἡ [illegible]ῆς λαύρας, ἐστὶ ῥαχίαν, ἐν ᾗ ἐδίας ἐν Καισαρίαρχι ἡ [illegible]ῆς λαύρας, ἐστὶ ῥαχίαν, ἐν ᾗ ἐδίας ἐν αὐτῷ μίχει [illegible]ῆς Βηθλεὲμ. Χαὶ πῆς ἁγίας Σιὼν ἀπαγωγὴ αὐτῷ μίχει [illegible]ῆς Βηθλεὲμ. Χαὶ πῆς ἁγίας Σιὼν ἀπαγωγὴ ἐστὶν ἀπὸ τῆς ἁγίας Πόλεως ὑπὲρ σταδίους. ἡ δὲ Β[illegible]θλεὲμ ἀπὸ τῆς ἁγίας Πόλεως ὑπὲρ σταδίους. ἡ δὲ Β[illegible]θλεὲμ ἀπὸ τῆς ἁγίας Πόλεως ὑπὲρ σταδίους ἐστὶν μίλια [illegible]ῆς. ἡ μέσου ἡ τῆς [illegible] ἡ παλαιᾶς μοι [illegible]ῆς. ἡ μέσου ἡ τῆς [illegible] ἡ παλαιᾶς μοι [illegible]χει μοι [illegible]τὴ ἁγία ἀναστάσι Ηλιὰ ὑπὸ ἡ ἀ ἡ ἐ μὶς ἀπ[illegible]ρδύσα ἀνδρῶν διφυλῶν, ἐν δὲ ἡ ἐ ῥήξεσι [illegible]καπνίσασα. ἀλλὰ ἡ σπήλαι ἐ καμμὶ χάνε [illegible] ἐρὶς δυσὶν τοῦ Βασιλεὺς ἐν βάθι χαρ[illegible] ἡ τὸ σπήλαι ἐπιπεπτωκὸς Σὼρ ἀνδρὸ [illegible]ῶν τῆς μονῆς ἡ τῆς Βηθλεὲμ τοῦχαι [illegible] ἐ τῆς Ραχὴλ τάφος, ὑπὸ τετραπλοῦ [illegible] ἐ τῆς ἀντιθέσεως. πρὸς δὲ τὸ ἄνεμος [illegible]ῆς ἁγίας Βηθλεὲμ, μέσον ἀμφὶς ἡ τῆς [illegible] χο μονῆς, ἰδιαίτατα ἀγρὸς, ἐφ᾽ ὃ τὸ πῆ ἐ [illegible] ἐ τὸ μαπέρας ἀγραυλοῦντες Πατρὶ [illegible] ἐ ἡ ἐ ἐ ἐ

πάμμεγας, σαυροειδὴς ἐξ ἑνὸς τετράμε-
ρος. ἡ δὲ πρὸ τῆ Δυτικῆσειν ὁροφὴ ἐκ ξύλου
ἀναγλύφματα λιθίνα. ἀλλὰ ἡ πᾶσα ἡ περικάλλε-
τοῦ ναοῦ, ἐς πάμμεγα ἐ τῶ κοσμοκτῶ μὲ Βασιλέως
ἀνάγαρο φιλότιμος χεὶρ, ἡ ὑφ' ἑνὶ κεχρυσωμένος ὅ-
λον ἐκ παῦ κατάστρωτος, ἐφ' ἑ ἐ ἐ ἐν τῆ χώρᾳ
παρέσθησε Λατίνων πομπὴ, ἡ αὐτοκράτορα πᾶσα γῆς
μεγαλοψυχίας ἀναθήμασι, ἐν ἤφορος πόνος ἡ ἐν
αὐτῆ τῆ Δυτικῆσειν τῶ ἁγίου ὑπῆρδε σπηλαίω ἡ αὐ-
τοῦ ἐκείνα μορφὴ ἀνεστήλωσε. τὸ ἡ τῶ σπηλαίω κτί-
σμα, τῆς φάτνης, ἡ τῶ ὁρίστος ὑπάρχη πόπου. πρό-
μα, τῆς δέσποινα μέρος τῶ βήματος ἐσὶ τῶ ἁγίου σπη-
λαίου τὸ σόριον, ἐ ἀφοσιγγος ἐκείνο τὸ ὁρίαρ ἐσὶν,
ἐξ αἰδηπτῶς, ἡ πᾶσις ὁ ἀφοπάπαρ Δαβὶδ πάσ ἐπε-
δύμησε, τῶ ὕδατος αἱ παραδοξοτοκίας ἐκείνης ἀπ-
δρας δύο, τῆς ἐ ἀλλοφύλων ὑβριστὴς παρεμβολὰς,
ἡ διὰ τῶ καλλίου ἀρτεμίδος, φλογερῶς τῆ δίψει
ἐκείνης ἀφορίφερον, ἐς ἐ τῆ πάσης αὐτὸ τῆ Θεῷ,
τὸ μίχθα τῶ νῶ βροδίνου ἔργου πεποιημὲς ἀπαμφί-
τεται. ἐκ δὲ τῆς τῶ σπηλαίου εἰσόδου μίχρι τῶ πυθ-
μένος αὐτῆ, ἐσὶν ὁ κάθοδος διὰ βαθμίδων ἐξ ἐ δέ-
κα. ἡ πρὸ τὸ ἀριστερὸν μέρος ὑπάρχη τὸ ἱερὸν ἐκεί-
νο κειμήλιον, ἐν ἡ ὁ Προδρόμος ἡ Σωτῆρα Χριστὸν ἀ-
γκάλαις, ἡ ὁ ἀνὴρ πᾶσα κατοικῆ Θεὸν ἐν σαρκὶ,
ἐκείνης, ἡ ὁ ἀνὴρ πᾶσα κατοικῆ Θεὸν ἐν σαρκὶ,
ἐ κόσμος ὅλος ἀπωλέσθη, ἡ ὁ ἀνὴρ ἐγὼ πλανη-
ζητῶ ἡ σώσω τὸ Θεῷ ἡ ἀνὴρ μου ἡ ἐμὸν πνεῦ-
χείαν πνοχέσαντος. Εἶτα μικῆς κάποθεν βαθμίδος ἀ-
ἐ ἀλόγων ἀρότου φάτνη, ἐκμείων ἐκπαγκοσμούμενα τῆ
κλιθέντες, ἡ ἐν τῆ ἀνθρώπου μαμμόρας πρὸς-
καλύψαντες, μέτρον αὐτῆς, ἐκκαθὸ ὁμφαλοσῆ πεποιῆ-
κασι, καθ' ὧ μέρος αὐτῆς ἀπαρέπτου, φάτνης ἐκεί-
νης, πᾶς ἐ ἀχώρητος χωρήσας, τῆς ὑμῶν πλανη-
τῆρας, τῆς γῆς ἡ θαλάσσης ἡ ὑποχθονίων ἐρυκω-
ροφῆς ἐκ τέλη. ἐν ἡ ἐκείνη χαρᾶσα κε. ἐχύσας,
αὐτὸ βρεφοθέτω ὑμνῳδίαν ἐχώρησε. ἀνάλημμα τῆ
γραφῆ, ἡ ἄλας τῆ τοῦ ἐπίτις γίνομαι ἡ ἐμὸν ἐκείνου
πυλαίου, ἡ χρὶ τὸ ἀδίκημα ἡ διωγμοῦ βλέπω τό-
πω, ἡ νῶν ὁ τῆ φάτνη τῶ Σωτῆρος ἀγάπευσι, ἐν
ἡ φάτνα νῶν πρὸ ἐμὲ τῶ Σωτῆρος ἀγάπευσι, ἐν
τῶν ἄκρων πόσις πτοχίας, δι' ἃς ἐμὲ τῆς ἡ ὑμᾶς δε-
βασιλέως ὀξίωσε, ἀλλὰ ἡ πλάσας τὸ σπήλαιον δε-
πῶ, ἡ αἷς ὁ Ἡρῴδης πᾶς παρθενικὰς κόλπους ἡ βα-
πλία καθῆκεν. ἐν χερὶς Ἀγγέλων πτερωπλώντων
βλέπω τὸ σπήλαιον, ἐ ἐπ' ἄκρα πᾶς Μάγως δωρο-
τρόπος τῆ βασιλεῖ. ἡ πάσης ὑμνῳδίας ἐμπλέπ-
μω. ἡ αἷς ὑδιφόρεως χάριτος, κατοικῶν γόνατα. ἔ-
λαμψεν ὁ τοκέτος τῆ ζοογόνῳ κοίτῃ ὁ αὐτῆ τῆ σπη-
λαίῳ, πᾶ ἐν αὐτῆ σπηλαίῳ μυστήρια. Γέγραπται δὲ
τοῦ ἡ αἰδία, ἐν ἡ ἐν μίγα τῶ ἀόρατο μυστήριο κόσ-
μοις δίδου ἀναπίπτοντα, μοῦ λαοῦ ὑπερθέντα τῆ
τῶ ἱερῶν ἀγκάλη, τῶ δεξιῶ δὲ ἡ παρακὶ ὑπηλίνα-
τα, ἡ αἷς τῶ βρέφος ὁρᾶτα, ἐ ἡ ἐσὶς ταφροποιῆσαι
ὁ ἡ τῶ χίτωνος μεμβῆναι, ἡ τῆ ἐ παρεῖς, ἐς
χρὶς ὑφάντου. ἡ δὲ ἀλοιπὰ τῶ σπλαγχνα πᾶσα. ἡ δὲ
τῆς ὑμᾶς ὑμῶν ὀξεσθῶσα παῖς, ἴδου ἡ ἐ κη
ῥάτη ἀλλαχθαι. Οὗς ἐκπόδε ἡ βοῦς, ἡ
ὑμᾶς, ἡ βρέφος, ἡ Ποιμένων ὑμνῳδὸς, ἀν βοὴ τῆς ἐξ
ὑμᾶς ἡ Σεραφὶμ τῶ ἀῖπ ἐ Σεραφὶμ πεπλωκότος πεδ ἡ πόπ ἡ
τῆς, ἡ μὲ τῆς ἀφίλου πεπλωκότος πεδ ἡ πόπ ἡ

A ce homeris insidens, prælongum præ-
standeque, ad formam Crucis, ex non
putrescentibus lignis contectum: circa
Altare tectum tholo saxeo sese sustol-
lit. Hoc quoque longe pulcherrimum
& maximum Templum, munifica ser-
vatoris Orbis & Imperatoris mei libe-
ralitas exstruxit, totumque lapillis au-
reis exornavit: in quo Civitatis illius
Latinorum Pastor interpositas, variis in
locis, atque ipso in Sanctuario supra
speluncam, Imperatorem ob tantam
forte magnanimitatem remuneratus, de-
coram illius imaginem appinxit. Spe-
lunca, Præsepis, & Putei forma hæc
est. Ad partem sinistram sanctuarii,
sanctæ speluncæ os patet: penes illud
B Puteus est, ex quo non sensu solummo-
do, sed mente etiam, progenitor David
bibere peroptavit: aquam ex eo, qui
apud eum maxime prævalebant, viri duo,
castris Allophylorum expugnatis, cado
hausitam, David, si fieri posset, ad-
ducunt: quam quum Deo libasset, ad
hæc usque tempora fama præcelebre con-
tinentiæ factum illius, per ora omnium
volat. Ab ingressu speluncæ ad ima,
sex & decem, quibus descenditur, gra-
dus numerantur. Ad borealem plagam
sacrosanctum illud Diversorium jacet,
in quo Virgo Christum Salvatorem en-
C ixa est, & creatura universa Deum in
carne vidit, & mundus totus renovatus
est, & mortalis ego Deitate ditescо,
cum Deus & creator meus pauperta-
tem meam atque inopiam induerit. Tum post
unius gradus descensum, ratione care-
tiam animalium Præsepe conspicitur, re-
qua figura, quatuor angulis commensu-
rata, quod candidis vetusti illi homines
marmoribus contexerant: in medio a-
pertura ad modum umbilici relicta, ex
qua parte Præsepis apparet, Præsepis il-
lius, quod eum, qui nullo loco capi po-
terat, cepit; Cœlo amplioris, terra ma-
risque & subterraneis multo capacioris;
quem enim illa complecti suo ambitu
non poterant, illud laxioribus spatiis in-
fantem factum accepit. Pictura exultо,
toque usque intellectu in sacrosanctam Illam
speluncam penetro, & Dominici partus
D Præsepi sacri infantis accubationem, & mei
Salvatoris erga me amorem, tremens ti-
menque revetor, extremamque illius
inopiam, qua me cæli regno dignum ef-
fecit; sed Regiam esse speluncam ap-
prehendo, ac veluti in throno virgineis
sinubus Regem insidentem. Angelorum-
que choros speloncam circumversantes,
tueor, & Magos, munera Regi afferen-
tes, eximia lætitia animum oppleo, &
gratiæ, qua dignus efficior, volupeate
perfundor. Picta manu pinxit artifex in
spelunca mysteria, quæ in ea patrata
sunt: namque in alabide effigiata erat
Puella, in lecto recubans, læva dexte-
ra cubico suppositа, ad dexteram ipsam
E genia reclinata, Pueruluм ineuens, &
innatam gravitatem, subridentia specie,
& elegantі facie colore, indicans: ne-
que enim vulto, tanquam illa quæ re-
cens & primum peperit, pallida horri-
daque immutatu; æquum quippe erat,
quæ digna effecta est ne supra naturam gi-
gneret, dolorum per naturam illatorum
esse immunem: Asellusdeinde, & Bos,
& Præsepe, & Pastorum cœtus; quo-
rum auribus de Cœlo clamor ineonans,
a gregibus avocavit: quare, armentia re-

lidis, quæ inter herbas & fontem cibum potumque ibi quærunt, & canem gregum custodi, eorum custodia demandata, cervicem in aerem colliunt, ad strepitus sonum aures dirigunt, alius alio modo stantes, prout sibi quisque facilioem & leviorem stationem docebat: & his quidem pedum nulli usui est, illis solis in cœlum figitur; namque dexteras ad vocem terrebantes, turbatas aures promovent: non tamen illis secundo audire opus fuit; majorem enim, quam aures, oculi fidem faciunt: namque Angelus, ipsis occurrens, Pueruli accubationem in præsepi ostendit. Pecudes, factis minime inconsæ, farno gressu ducuntur, quarum pars ad herbam orant, pars ad fontem advertunt. Canis vero, quod animal iram in promptu gerit, vigilionem insuetam meditari videtur. Manibus accipientes, genuaque flectentes, reverenter dona Virgini offerunt.

XXVIII. Extra sanctum Bethleem, fere ad milliaria duo, in Cœnobiarchæ monasterio spelunca est, in qua oraturi accepto Magi, ne ad Herodem reverterentur, per aliam viam reversi sunt in regionem suam. Trans Lauram, duodecim fere passuum millibus, prope Rubæ cremum, sancti Charitonis monasterium jacet. & eo alterius longo intervallo sejunctum duplex, quod Chebrone est, Abrahami sepulchrum, & Quercus Mambræ, sub qua sanctissimam Triadem hospitio Patriarcha exceperat. Et hæc quidem ita se habent a Ptolemaide per Galilæam ad sanctam Urbem Hierusalem, Jordanem, & sanctam Eremum: maritima vero ita.

XXIX. A sancta Civitate Hierusalem, ad sex milliaria, Armathem urbs conspicitur, in qua Samuel magnus ille Propheta, ortum habuit. Inde post alia septem & amplius milliaria, Emmaus, urbs magna, in media valle supereminenti dorso jacet. Sic, ad passuum fere viginti millia, Ramlæ regio affunditur: & templum ingens in eadem sancti magni martyris Georgii visitur. Illis in locis Sanctus fuit natalis dies; & pro pietate ingentia certamina subiit, & sepulturæ demandatus fuit. Templum dromicum est, & in sanctuarii mytilo sub sanctæ tabulæ pavimento, sepulchri os patet, candido marmore circumsepeum. Verum operæ pretium fuerit, quæ a templi Clericis ante paucos annos in Sancti sepulchro sunt patrata, narratione nostra indicare. Dicebam namque, interjectum, qui nunc præest, Latinorum Episcopum, sepulchri os reserare conatum, & tabula marmorea, qua illud obtegebatur, sublata, ingentem speluncam sese ostendisse, & in ejus interiore parte, Sancti sepulchrum: cum demum & illud quoque reserare conarentur, ignis sepulchro exiliens, unum ex iis, qui aggredi conabantur, semiustum reliquit, alterum subito morte delevit.

XXX. Regionem illam Cæsarea Philippi, civitas magna, populo frequens, ed maris ripa data; porta celeberrimo, immanem fum tum in loci fru gante, dicta. In

Α ἢ πηγὴν ῥεομένης, ἣ ἀφ' ἧς πίνει τὰς ἀγέλας τῶν φυλακόλων ἐπιτρέψαντες, τὰς αὐχένας αἴροντα εἰς ἀέρα, ἀκοὴν ἰθυνόντες πρὸς τὸν τῶν κυνῶν φόβον, ἄλλος ἄλλως ἑστηκότες, ὡς ἂν ἕκαστος ἀπονώτερον χάνοι, ἢ ῥᾷον πρὸς δὲ τὸ ὄμμα ἔρπεται πρὸς ὁρατὸν, πρὸς τὴν δεξιὰν ἀναπαύοντες πρὸς τὸν βολὸν, τεταραγμένας τὰν ἀκοὰν λαυτίσαντο. ἡ μὲν ἑδράνα ἄλλοις ἄλλοις ἐστὶν, τὸ δὲ δαλμαὶ δὲ ὦπον πετότερον. Ἄγγελος δὲ συναντᾷ ἐς αὐτὸς, τὸν ἐ βρέφος ἀνάκλιτον ἐπὶ τᾶν φάτνᾳ διαμῆνε πρὸς ὑποφαίνει. ἢ τὰ δράματα μὲν ἀδαμὰς ἐστὶ προσάδια πρὸς τὸν Δία, ἐξ ἀνθρώπου ὁρᾶται, τὰ δὲ ὁ χεῖ πηγὴν, ὁ δὲ κύων, δυμοειδὴς δὲ πρὸς ἀλλοῖος τὰ ζῶον, ἠφυκονεῖν φαίνεται τὰ τᾶς ὄψιας ἄνθος, οἱ δὲ Μάγοι τὸ ἔπαυον ὑποθράξαντες, ἢ τὰ δῶρα λαβόμενοι ἐγχερεῖ, τὰ γόνυτα κλίναντες, ἐν φρόμῳ ταῦτα τῇ Παρθένῳ φορφύρουτ.

κα'. Τᾶς ἁγίας Βηθλεὲμ ἔξωθεν ἀπὰ μίλια δύο; ἐνὸς τᾶς ἁ Κοινοβιάρχα μονὶς ἐστὶ τὸ σπήλαιον, ἐν ᾧ κεκματισθέντες οἱ Μάγοι, πὸ ἀναπαύμεναι πρὸς Ἡρῴδιον, δι' ἄλλας ὁδὸς ἀνεχώρησαν εἰς τὰν χώραν αὐτῶ. ἢ τᾶς λαύρας ἐκτὸς αὐτοῦ μίλια τβ, τᾶς τὰ Ῥωβὼ ἐρήμου πλησίον ἐστὶ ὁ μαρὰ τὰ ἁγίᾳ Χαρίτωνος. ἐκ τούτου ἐκτὸς ἐν τῷ ἕτερον ἢ ἐν τὸ Χεβρὼν δεῦρο πλὰν μύμβρα τὰ Ἀβραάμ, ἢ ἃ ὅρυς ἁ Μαμρῆ, ἐν ᾗ ὑπὸ τὰν τρεῖδα ὁ πατριάρχας ἐξένισεν Ἀβραάμ. ἢ πασχίαν Τριάδα ὁ πατριάρχας ἐξένισεν Ἀβραάμ. ἀπὰ πάντα μὲν ἐσίρηται ἐκτὸς τᾶς Πτολεμαΐδος, ἢδ' ἐς τὰν ἁγίαν πόλιν Ἱερουσαλὴμ, τᾶς Γαλιλαίας μίχες τᾶς ἁγίας πόλιος Ἱερουσαλὴμ, τὸ Ἰορδάνα ἢ τᾶς ἁγίας ἐρήμα. τὰ δὲ τᾶς παραλίας ἴχνεα ὧδε.

κθ'. Ἀπὸ τᾶς ἁγίας πόλιος Ἱερουσαλὴμ ἐστὶ μίλια ς', ἔστι ἁ Ἀρμαθὲμ πόλις, ἐν ᾗ Σαμουὴλ ὁ μέγας προφήτας γέγονε. ἢ μετέπειτα ἐστὶ μὲν ἐκείνης ἀφορμᾶς γῆ ἐπὶ πλέον ἤπειρος, ἔστι ἁ ἐπάνω μιλίων ἐκατὸν, ἢ ἐπὶ πλέον ἤπειρος, ἔστι ἁ Ἐμμαοὺς πόλις μεγάλη, καλεῖται μέσα σταθμὸς, ἐν ὑπερκειμένᾳ ῥάχι, ὅπως ἐστὶ μίλια ὀκτὼ ἢ πεντήκοντα ἀπὸ τᾶς Ῥαμλείας χώρας ὑφίσταται, ἢ τοῦς παράπαν ἐν τῷ Ῥαμλείᾳ πόλει χώρᾳ ἐρήμᾳ τὸ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Γεωργίου, ἐν αἷς ἢ γίνονται πάντες, ἢ ὑπὲρ δικαίου πάλης μεγ[illegible] ἀγῶνες, ἐνθα ἢ ὁ ἱερὸς πόρος πάρχει α[illegible]. ὁ ἢ ναὸς ἐς δρόμιος... ἐκ τᾶς χόνος μαος μ[illegible] καὶ ἐκτὸ ἢ τᾶς ἁγίας τραπέζας λ[illegible] τὸ παρ[illegible], ὁράται ἐκ μίδων, λάβαν μαρμάρῳ πε[illegible] πλε[illegible], ἀπὸ ἀσφαλοῦς ἀπέστω ὅτα παρὰ τᾷ κλε[illegible] τῶν ἀκκλησιᾶν ἀφ' ἑνὸς ἐκκλησίας ἐπὶ χ[illegible] πᾶν γεγράφθα. ἴφασιν ἢ, ὅτι ἐ τῶν λ[illegible] Λατίνων ἐπίσκοπος τὸ τὰ πάντα ἐπε[illegible]ξη ἐκτὸς, ἢ τᾶς πλαυὶς ἀφέντες ρ[illegible]μαρτύρου, ἐμίδο ἀνάλαμα μέγα, ἢ [illegible] τῶν μέρος ἐ τὸ ἁγίου Σέρτου πάρος. ε[illegible]ρεῖσθ τὸ πᾶν, ἢ ἐ μὰν ἐκ τᾶς [illegible] Ε[illegible]ρίδε τὸ πᾶν, ἢ ἐ μὰν ἐκ τᾶς [illegible] ῥίδαν πάντων, ἢ δ' ὕστερ ἐκ [illegible]

λαμβ'. [illegible] ἢ τὸν χώρον πάντ[illegible] λ'. Μετὰ δὲ τὸν σχοῖν, πὸ [illegible] Καισαρείας, πόλις μεγάλη, [illegible] πόλις ὁ Σεβαστὸς ὠρσεν, [illegible] Δομετιανὸς, πλὴν ἐκ [illegible] ἀφ' Ἑσπέρᾳ

τῷ καπνιδίῳ. ἐν τούτῳ Χριστὸς τοὺς Ἀποστόλους ἠρώτα, τίνα με λέγουσιν οἱ ἄνθρωποι ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου, ἢ ὁ Πέτρος, σὺ εἶ ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, φησὶ αὐτῷ ἀποκριθείς, τὸ τῆς ἀγάπης ἐσπούδου ἡμῖν ἐνδεικνύμενος.

λα'. Μετὰ τοῦτο ἐστὶ τὸ Καρμήλιον ὄρος, περὶ οὗ πολὺς λόγος παρὰ τῇ παλαιᾷ γραφῇ καὶ τῇ καινῇ ἱστορήσεται. ἔστι δὲ τὸ ὄρος ζόφος, ὑπ' αὐτῷ τὸ Σαλαττίου κόλπου, τὸ περὶ τὴν Πτολεμαΐδα, καὶ τὸ Καισαρείας τὴν καλουμένην ἀρχοῦσας, καὶ μέχρι τῆς Γαλιλαίας τὰ κοιλοτερώτατα ὄρεινον. περὶ δὲ τὸ ἀκροπλάτανον τοῦ αὐτοῦ ὄρους, ἔστι τὸ τῶν προφήτου Ἠλιοῦ σπήλαιον, θαυμαστὸν τῷ ζόφῳ, ἔστι τὸ τῶν ἀγγελικῶν πολιτείαν ὁ θαυμασὸς ἐκεῖνος καὶ ὑψηλὸς ἀνὴρ, μυρίους γήγονεν. ὧν μὴν ἐν τῇ ὑψηλοτάτῃ ἄκρᾳ, μοναστήριον μέγα μὲν, ὡς τὰ νῦν φαινόμενα, χάλαρα πάλαι μεγάλα μενῇ, ὡς τὰ νῦν φαινόμενα, μέρη τῆς ἀτειρήτου διδασκάλου λείψανα, ἀλλ' ὑπὸ τῶν χρόνων καὶ τῶν πάντα γηράσκοντος, ἢ τῶν τῆς ἐχθρᾶς ἀλιτηριάλλων ἐπιβουλῶν ἠφάνισται πλέον. φοῦ δὲ τοσαύτας ἀπὸ μοναχῶν, ἱερᾶς τῶν ἀξίων, πολεῖς τῶν τειχῶν, Καλογηρίδος ὁρμώμενος, ἐξ ὑπαλλήλους τῶν προφήτου τῆς πάρ ἐπιβήναις ἐν τοῖς πάτοις ἐκείνοις, ἢ ὡς ἐν τοῖς τῆς μονῆς καταλύμασι θεγγάνου πυξὶς μικρὰ, ἢ σπυρὸς ἀκοδομήσας, ἢ ναὸς ἀπαχαίρας μικρὸν, ἐν ᾧ ἀλλοῖς ἀγοὶ δίκαι συναξεις, ναὸς ἢ ἅγιον χώρου ἐκεῖνο εἶναι.

λβ'. Ἐντεῦθα τετραόδου τὸ ἐκφάνσεως σύγγραμμα, ἐνθαμοὶ ἐξ ἐ τῆς ἐφῶν τόπων διαύλου τετραγώνου· οἱ μέτρα ἄξια τοῖς ἐστογχάνοις τοῦ τὸ σύστημα χώρισμον, ἀπὸ μὲν τὸ τετράδιν ἀπόμενος, ἐν ἄλλοι ἐμμέδιν λαμβάνεται, οἱ δὲ μὴ τὸν, φησὶ ἐμὲ ἢ πλείστα τὸ γαστρὸν ἐκκαταγράφοντα, ἐ τοῖς αὐτῶν ἐκκαταγράφοντα τῆς θείου τόπου ἐκείνου, τὸ ἐκλεκτοῖς ἐκκαταγράφοντα τῆς θείου τόπου ἐκείνου γενόμενοι, ἐν. ἐν φαντασίᾳ δὲ ἢ ἀκμάσιτος ἐκείνου γενόμενοι, ἐδόξασε ἐπιφανόμεθα.

a fo. Saiou

ceffogavit Apoſtolos, *Quem me dicunt homines eſſe filium hominis?* & *Petrus, Tu es Chriſtus filius Dei*, reſpondit, verbis his eſtum ſuæ caritatis oſtendens.

XXXI. Subſequitur mons Carmelus, de quo in veteri recentioreque Scriptura plurimus ſermo eſt. Jugatur mons, ab ipſo maris ſinu, qui circa Ptolemaidem, & Calipham incurvatur, initium ducens, & ad Galilææ fines perveniens. In extrema parte jugi, qua mare reſpicit, Prophetæ Eliæ ſpelunca ſpectatur, in qua Angelicam vitæ rationem cum exegiſſet mirificus ille vir, in aera ſublatus eſt. Erat eo loci antiquitus monaſterium magnum, ut ſtructurarum veſtigia ad hæc uſque tempora commonſtrant; ſed illud, tempore, quod omnia in ſenium impellit, & gentium variis excurſionibus, penitus abolitum. Verum ante aliquot annos, quidam Monachus, dignitate Sacerdos, capillitio albus, e Calabria oriundus, ex Prophetæ revelatione, in montem appellens, ea loca, monaſterii nempe reliquias, vallo perparvo cinxit, & curi exædificata, Temploq; non ingenti exſtructo, Fraſcribuiſq; ferme ad decem collectis, etiamnum ſanctum illum amcolit.

XXXII. Et hic deſcriptionis hujuſce cautio finem habet. Quod ſi legentibus labor iſte emolumentum afferre viſus fuerit, opus ipſum ac labor compenſatio mihi ampla & lucrificabile præmium reputabitur: ſin minus, ad parentem redeat, a quo ortum ducit, balbutiendoque ſacrorum locorum memoriam reficit; ut nos, eorum recordatione in vivam eorum imaginem remeantes, ſuavi ſolatio in gaudia reſtituamur.

EPIPHANII MONACHI HAGIOPOLITÆ SYRIA & URBS SANCTA.

ΕΠΙΦΑΝΙΟΥ ΜΟΝΑΧΟΥ

ΤΟΥ ΑΓΙΟΠΟΛΙΤΟΥ

τὸ πτολεμαϊκὸν ἡμῶν πατρὸς

ΔΙΗΓΗΣΙΣ,

Εἰς τόπου περιγραφὴν, περὶ τῆς Συρίας, καὶ τῶν ἁγίων Πόλεων, καὶ τῶν ἐν αὐτῇ ἁγίων τόπων.

EPIPHANII MONACHI

HAGIOPOLITÆ,

ad modum descriptionis situs Orbis,

ENNARATIO

Syriæ, Urbis sanctæ, & sacrorum ibi locorum.

Interpretatio FED. MORELLI, *sed multis locis interpolata.*

ΠΡῶτον μὲν περάσας εἰς Κύπρον, ζήτει τὴν Τύρον, ἀπὸ δὲ τῆς Τύρου ἀναπαύσεως ἡμέρας ἐπὶ τρεῖς νύκτας, καὶ ἐκεῖ ὁ ἁγία Πόλις. μέσον δὲ τῆς ἁγίας πόλεως ἐστὶν ὁ ἅγιος τάφος τοῦ Κυρίου, καὶ πλησίον τοῦ τάφου ἐστὶν ὁ τόπος τοῦ Κρανίου, ἔνθα ἐσταυρώθη ὁ Χριστὸς, ἔχων τὸ ὕψος βαθμοὺς, ἐπὶ σκαλίδα λεπ. ὑποκάτω δὲ τῆς Σταυρώσεως ἐστὶν ἡ Ἀδάμ, καὶ λίθος ὁ τάφος. καὶ μέσον αὐτῶν ἐστὶν ὁ κῆπος τοῦ Ἰωσήφ, καὶ ἀπὸ βορρᾶ τοῦ αὐτοῦ ἐστὶν ὁ φυλακὴ, ἔνθα ἦν ὁ Χριστὸς κρυπτόμενος, καὶ Βαραββᾶς, καὶ μέσον τῆς φυλακῆς, καὶ τῆς Σταυρώσεως ἐστὶ βάθρα, καὶ πύλη τοῦ φυλακῆς ἐστὶ τὸ ἱερὸν τοῦ ἁγίου Κωνσταντίνου, ἐν ᾧ ἀριθμοῦσι οἱ τρεῖς Σταυροί. καὶ ἐκεῖθεν ἡ πύλη ἐστὶ τὸ ἱερὸν, ἔνθα κεῖται ὁ τοῦ Χριστὸς τὸ ἔξοδος καὶ Βῆμα κεῖται τὸ τοῦτο, ἔνθα ἐκεῖ ὁ Χριστὸς τὸ ἔξοδος καὶ τὸν χαλὸν. ἐκεῖ δὲ ἀπὸ χαλκίου μράσινου ἐκδεδεμένον τὸν λιθάριον. ὃς δὲ ἐκεῖ τὸν τόπον κεῖται τὸ λιθάριον ἐκεῖνο, ὃς ἐστὶν ἐκεῖ τὸ ἀριθμοῦσι τὸ ἐστῶτος ὁ Χριστὸς τὸν πόδας τῆς μαθητῆς αὐτοῦ. ἐκεῖ δὲ μαρμάρινον. ἔνθα κεῖται ὁ λόγχη, καὶ σπόγγος, καὶ ὁ κάλαμος, καὶ ὁ στέφανος ὁ ἐξ ἀκανθῶν, καὶ ὁ σινδὼν ὁ καθαρὸς ἐν ᾗ ὁ Πέτρος ὁ Ἀπόστολος ἐν τῷ οὐρανῷ ἔχοντα πᾶν ζῶον ἰσοσταμένον. ὃς δὲ τοῦτος ἐν τῷ οὐρανῷ ἔχοντα πᾶν ζῶον ἰσοσταμένον. ὃς τοῦτος ἐν τῷ οὐρανῷ ἔχοντα πᾶν ζῶον ἰσοσταμένον. ὃς τὸ ἓν μέρος τὸ ἀκαθαρσίαν, καὶ ὃς τὸ ἓν μέρος τὸ μὲ ἀκαθαρσίαν, πᾶν κτῆνος, ἢ ἀκάθαρτον, ἢ λεπρὸν, καὶ ἀκάθαρτον, καὶ ἐκεῖ τὸ ἓν μέρος τὸ ἀκαθαρσίαν, καὶ ἐκεῖ τὸ ἓν μέρος τὸ

EPIPHANIUS

λιν ὡς ἀπὸ τῦ αὐτοῦ τόπου, ὡς ἄχρι μιλίων ὀκτὼ, ἐστὶ τὸ Ῥάμβλε, ἡ πλησίον τοῦ Ῥάμβλε ἐστὶ χωρίον ἡ Διόσπολις. * ἐστὶ ὁ ἅγιος Γεώργιος, ἔνθα κατάκειται τὸ λείψανον τοῦ μεγαλομάρτυρος ἁγίου Γεωργίου, ἐκκλησία μεγάλη ἐστὶν. ἐν ᾗ εἰς τὸ πρωτόζωον αὐτῆς κίονα ἡ προχὸς. ὡς δὲ τὰ δεξιὰ μέρη ἔχων ἵστασι κίονι, ὡς ὁ ἐνθένδε ὁ προχὸς, ἡ εἰς τὸν μέσον ἢ αὐτοῦ τρεῖς ὀργυιὰς βαίνει τὸ αἷμα. εἰς ἣ αὐτὸν κίονα ἐστὶ μάρμαρον πετρωτὸν, πανσεσηπὸς, ἐν ἐξογκάδεσι, διπλοῦν ἐκκλῶσι καὶ διλοῦσι. εἰ δὲ μὴ ἐξαπατᾶσι διπλοῦν ἢ διπλοῦσι. ἡ ἀφ' ὅσον τὸ ἅγιον χαράδρας, ὡς ἀπὸ μιλίου πατέρων, ἐστὶ τὸ ὕδωρ τῆς Γεωργίου, ἡ αἱ πέτραι λίθοι, οἷς λίγουσι οἱ Προφῆται. ὅτε ὑμεῖς στερεώσθε, αἱ λίθοι ὑμῶν ἀράξουσι. ἐνταῦθα αὐτῷ ὁ ἡμέτερος ἡγούμενος ἐστὶ τὸ πανσεβάσμιον ἡγούμενος. ἡ ὁ Ἀσκαλὼν, ἔνθα κεῖται οἱ ἅγιοι Ἀναργυροι Κοσμᾶς καὶ Δαμιανός. ἐστὶ ὁ τόπος ἀπὸ ὑπερθέσεως Ἰωσὴφ ἡ παρὰ αὐτῷ, ἡ προσευκτήριον ἐστὶ τὸ ἄφατον ῥάβδε αὐτῷ, ἡ ἐστώσης ἡ ἀπαρεμπ. ἡ εἰς ἣ αὐτὸν ἐγένετο ἡ ὑπαρχία Θωμᾶς μὴ τῷ Ἰωσὴφ τῷ ἐν αὐτῷ εἰς τὸ κάστρον τὸ ἐπιλεγόμενον Φαρμὰ, ἀ ἀρχὴ τῆς Αἰγύπτε. ἡ ἀφ' ὅσον ἀπὸ ἀλεξανδρείας ἕστασι πύργος ἀ λεγόμενος Φάρος, τὸ φανὸν ἔσωμα. ἐστὶ δὲ κεκριμένον ἀπὸ εἴδλας, ἡ μολίβδε, ἔχων τὸ ὕψος πεντήκοντα ὀργυιάς· ἐν ᾧ ἀφ' ὅσον ἡ Ἀλεξανδρείας, ὡς ἀπὸ μιλίων ἑπτὰ καὶ ἀφ' ὅσον ἡ ἅγιος Μηνᾶς. ἡ μεθ' ἑαυτὸν ἀπὸ μιλίων ἑπτὰ καὶ ἡ ἁγία Θεοδώρα, ἡ μετονομάσθη Θεόδωρος, ὅτε ἡ καταφθάσε. ἐν ᾧ ἀφ' ὅσον τῆς Ἀλεξανδρείας ἡμερῶν ὀκτὼ ἀπὸ τὰ ἅγιος Μακάριος ὁ μέγας, ὁ πλησίον τοῦ μεγάλου Βασιλείου καμήλων. ἡ ἐν ᾧ ἐστὶν ἐκεῖ χωρὶς ὁ ἅγιος Μακάριος, ὡς ἀπὸ μιλίων τεσσάρων ἀπὸ τῆς Ἀλεξανδρείας. ἐν ᾧ ἀφ' ὅσον ἐστὶν ἡ ἅγιος Θεόδωρος, ἔστιν ἡ ἁγία Μακαρία, ὡς ἀπὸ μιλίων τεσσάρων ἀπὸ τῆς Ἀλεξανδρείας ἡμερῶν ὀκτὼ ἀπὸ τὰ ἅγιος Μακάριος ὁ μέγας, ὁ πλησίον τοῦ παραδείσου. ἔχει δὲ ἐκεῖσε μονὴ Ἀββάδας χιλίους, ἡ χίλια κελλία. ἐν ᾧ ἐστὶν μονὴ Ἀββάδας χιλίους, ἡ χίλια κελλία, ὡς ἐν ᾧ ἐστὶν ἡ ἁγία Μακαρ

venit ; ubi interempti fuere septingenti Patres a barbaris. In eodem illo loco erant rupes percutta, quæ Moyſe, aquæ effluxerunt. Ab hac regione quinque diebus diſtat mons Sinai, ubi Deus allocutus eſt Moyſen, qui vidit poſteriora ejus. Illi prope eſt Monaſterium S. Bati ; ad quo ſtans Moſes, vidit rem & non combuſtum, Prope hoc Monaſterium fornax eſt, in qua ſalo liquefactoque auro & argento, eduerunt bubulum caput, in quod credidere. Eadem in regione ſunt Hebræorum tumuli ſexcentenarum octoginta chilliadum. Propius ad Monaſterium ſpectatur ſcala montis Sinai, quæ gradus ſeptem habet. a ibique viſitur antrum, in quo jejunavit Helias. vates xl. diebus, cum fugeret e conſpectu Jeſabel. Condignus etiam eſt eodem in Monaſterio beatus Pater & doctor noſter Climax. Non longe ab illo Monaſterio celebratur miraculum, quod Dei juſſu factum eſt olim eo loci. Præterito altari alio, ad montem Sina, duorum milliarium intervallo, velo obduxit Arcam Moſes & Aaron, interim dum populus Hebræorum a Moſe ducerentur. Tu qui a colle Sinai abſcedendo per octo dies, ingrederis Thebaidem ; ubi jacet Abbas Paſtor & frater ipſius, & plerique alii beatorum Patrum ; ac Thebaide relicta viam ſexdecim dierum confecis, & relegens veſtigia ad Urbem ſanctam reverteris, & ad Orientem eiviratis ta confers : ecce tibi extra portam erecta quatuor columnarum moles ; in qua Jephonias, correpto ferreto ſanctæ Deiparæ, cum non crederet eſſe matrem Domini, abſciſſas ſibi manus ſenſit, & cum poſtea credidiſſet, ruſtum illi manus redditæ ſunt. Non procul inde ad Orientem eſt S. Gethſemani ſepulchrum beatiſſ. Deiparæ, quæ ſpleudidiſſima eſt Eccleſia. juxta quam venerabilis ſpelunca eſt, quo ſe recepes ac Chriſtus cum diſcipulis : ut in ſpecu Chriſtus eſt Filii Dei, ac xii. Apoſtolorum eius, ubi confeſſurus eſt ad judicandas xii. tribus Iſraelis. Porro ad verticem throni Dominici, foramen quoddam eſt, cujus profunditas conſpici non valet, verum exoritur ex eo vociferatio multa, ut fint qui audeant dicere, animas eſſe eo loci. Eodem in loco centum incluſæ ſunt, quemadmodum & in Myrophoris ; ac habernat ipſas Stylites alter per feneſtram : & proxime detrorſum eſt Mariannum, ſanctum in quo cæcus S. Jacobus frater Dei. Sunt iſtu certe omnia in Valle lachrimarum. Eodemque in loco torrens eſt Cedron ; & vallis Joſaphat ; atque hortus in quo proditus eſt Chriſtus ; itemque mons Oliveturum eſt. Chriſtus ſumpeus eſt. Stant præterea unde aſcendit in urbem, & in medio menſa ; columnæ extra columnas, non multum diſtat imbrium, marmoribus ſtratum. Orientalem vero partem columnarum brevi intervallo eſt concha, ubi Sacrum conſiſtit, celebrat Patriarcha die feſto Aſcenſionis. & meridie circiter mille paſſib. locus eſt. Inde aſcendit Chriſtus confeſtis in pullo : ibidem ulnea eſt, e qua quotannis vapor abſcindunt, pendentes pro ipſo ſteti, & ſupplicantes Jeroſolymam ingreſſum ſuum ſancto die Palmarum.

Α ἀπὸ ἡμερῶν πέντε ἐστὶ τὸ Σινᾶ ὄρος, ὅπου ἐλάλησε ὁ Θεὸς τῷ Μωσῆ, ᾧ ἐστὶ τὸ βάτος αὐτοῦ. ᾗ πλησίον ἐστὶ τὸ μοναστήριον, ὁ ἅγιος Βάτος, ᾗ ὁ ἑστὼς ἐνθα ἐστὶ Μωσῆς, θεωρεῖ τὴν βάτον καιομένην, ᾗ μὴ κατακαιομένην. ἐ πλησίον τῷ μοναστηρίῳ ἐστὶν ἡ κάμινος, ἐνθα ἐχώνευσαν τὸ χρυσίον καὶ τὸ ἀργύριον, ᾗ ἐξέλαθε τὸ βούκρανον, εἰς ὃ ἐπίστευσαν οἱ Ἑβραῖοι τῷ Θεῷ. ᾗ εἰς ᾧ αὐτὸν τόπον ἐστὶν οἱ τάφοι τῶν ἑξακοσίων ὀγδοήκοντα χιλιάδων. ᾗ πλησίον ὄρους ἐστὶν ἡ βαθμίδα ἑπτά. ᾗ ἐστὶ τὸ σπήλαιον, ὃ ἐνήστευσεν Ηλίας ὁ προφήτης ἡμέρας τεσσαράκοντα, ὅτε ἔφευγεν ἐκ προσώπου τῆς Ἰεζάβελ. ἐ εἰς τὸ Β αὐτὸ μοναστήριον κεῖται ὁ ἐν ἁγίοις πατὴρ ἡμῶν καὶ διδάσκαλος, ὁ Κλίμαξ. ἐ πλησίον τοῦ μοναστηρίου ἐστὶ τὸ θαῦμα ὅπερ ἐγένετο τῇ ἁγίᾳ Θεοῦ κιβωτῷ ὁπότε ἐποίησε Μωσῆς τὸν Σινᾶ ὄρος ἐξ ἀπέναντι ἀλλήλων. ἐ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, ᾗ πολλοὶ ὕστερον τῶν μοναστηρίων ᾗ πάλαι ὑποστρέψας εἰς τὴν ἁγίαν Πόλιν, ἐν ᾧ τῷ ἀναπλῶ τῆς ἁγίας Πόλεως ἔξω ἐ πύλης Ἰσαπαναίου, ἐν ᾧ Ἰερωνίας ἀφιέρωσε τὴν πλησίον τῆς ὑπερῳᾶς Θωτεῦν, ᾗ ἀπέστρεψε, ὅτε ἐγένετο ἐ τῆς Κυρίου μήτηρ, ἐξεμάσσατο αἱ χεῖρες αὐτῆς, ἐν τῷ πλησίον αὐτῆς, ᾗ πιστεύσασα αὐτῷ πάλιν ἐλάβοντο αἱ χεῖρες αὐτῆς. ἐν πλησίον αὐτῆς πρὸς ἀνατολὴν ἐστὶν ἡ ἁγία Γεθσημανῆ, ὁ τάφος τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου. ἔστι δὲ ἐκκλησία πάνυ ὡραία. ἐν πλησίον αὐτῆς ἐστὶ τὸ ἅγιον σπήλαιον, ἐνθα κατέφυγεν ὁ Κύριος μετὰ τῶν αὐτοῦ μαθητῶν. ἐν ὡς [illegible] σπήλαιον ἐστὶν ὁ Χριστὸς ἐ Θεοῦ ἐν ᾧ [illegible] ὑιὸς Ἀποστόλων αὐτοῦ, ἐνθα μέλλει καθίζεσθαι κρ[illegible]των τὰς δώδεκα φυλὰς ἐ Ἰσραήλ. ὡς παραλλ[illegible] ἐ διακοσιοστοῦ Ὄρους ἐστὶ θυείς μικρὰ, ἀφανὴς ὡς [illegible] τὸ βάθος, ᾗ ἐξέρχονται ἐξ αὐτῆς ῥωμαὶ, ὥστε [illegible] θεωροῦς πολλὰς· ᾗ μέλλουσι λέγειν, ὅτι αἱ ψυχαὶ [illegible] εἰσὶ. ᾗ ὡς ἐ αὐτὸν τόπον ἐστὶν ὑπὲρ ἠχαλεπαι, ὡς [illegible] τὸ Μυροφόρων, ᾗ πεποίηνται αὐτοῦ τὰς Σκήνας [illegible] Ζηνοβίου· ἐν πλησίον αὐτῆς ἐξῆς ἐστὶ τὸ [illegible] μεγαλεῖον ὁ λίθος, ἔνθα [illegible] γῆς Ἰσραὴλ [illegible] ἐ ἀδελφόθεος. ἐστὶ δὲ πάνυ κάλλος ἐ κυλισθὲν. [illegible] ἐ ἀλαυδημένος. ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ ἐστὶ ἡ χάρις [illegible] τῆς Κάφαρ, ᾗ ὁ Κυλὸς τοῦ Ἰωαν ἐ ἐν [illegible] τῆς ἐνθα παραδίδου ὁ Χριστὸς. ἐστὶ δὲ ὄρος Ἐλαιῶν, ἐνθα ἀνελήφθη. ἔστηκε δ' κυκλ[illegible] ὡς, ᾗ μέσον τράπεζα. ἔχωθεν δὲ [illegible] ὡς αὐτὸ ἐρύτημένος ἐλαίου ἐστὶ πέτρα, ἐνθα ἐστηκεν ὁ Παντεπόπτης ὁ [illegible] ὁ ὄρος τῆς Ἀναλήψεως. ἐστὶν δὲ [illegible] μέλλει ἐστὶ ὁ πάνυ, ἐν ᾧ ἐκθεῖναι [illegible] πάλιν. ὡς ἐ αὐτὸν πάνυ ἐστὶ [illegible] ἐστὶν ὁ πάνυ ἐκθεῖναι [illegible] ἐστὶν ἡ ἡμέρα, ᾗ ἐξ λοὶς ἐστὶν ἐκ [illegible] λο Ἰορνιαλὴμ τῇ θλ, ᾗ ἐν πάνυ [illegible] λοὶς ἐκφερόμενοι μέλλουσι ἐν Βηθφαγὴ, ᾗ πάρα τῷ Λαζάρῳ. [illegible] πάλιν εἰς τὴν ἁγίαν Πόλιν, ἐκεῖ

A mille pass. quod omne declive est, in declivi autem parte Urbis sancta atque veniet Bethaniam, tumulum Lazari: a ad flumen Jordani, in quo baptizatus est Dominus noster, sunt mill. xxv. totum vero illud in declive deprimitur, ubi fons est Mariæ. Trans Jordanem vero, spatio trium circiter mill. repe- ritur antrum, in quo habitabat Præ- cursor. Erat autem cubile ipsius, in quo quiescebat, sedicula ex se nata, ex eodem saxo ejus specu, & camera exi- gua. Est etiam scaturigo aquæ intra spelunam. Itidem intra cameram est fons, in quo Jo. Præcursor baptizabat. Ex ea parte est oppidum Capernaum, ubi habitabat Christus & Deus noster: B ad hanc domus Theologi fuisse fertur & Centurionis miraculum. ibidemque lazarum paralyticum cum grabato a te- cto. Rursus, mille prope passus abre- tius, cautes eminet, quæ signum crucis expressum habet: ubi Dominus mulie- rem fluxu sanguinis cruciatam sana vit, totidem utique ab hinc passib. invenis castellum in quo ædificata est Ecclesia magna, quod dicitur Hepatagogum, quo in loco Christus edidit miraculum quin- que panum & duorum piscium. Poste- millib. ferme duobus Ecclesia quædam est, atque etiam domus Magdalenæ: ad regionem quæ vocatur Magdala, ubi Dominus eam sanavit. ab iis locis mi- grans, ingrederis in oppidum Tiberia- dis; transisper medium castelli; & pro- C gredieris sexdecim millia passuum; at- que invenis aquæ fontem, in quo reli- qui Hieros. habent discipuli. Locus est ibidem, in quo Melchisedec benedixit Abrahamo. Item profectus duo millia, reperis Nazareth. Ex ad telli jactum fo- cus est, cui imprecatus est Christus: ubi Natanael ad Philippum exclamavit, Nazareth aliquid boni esse potest? Propius ad Orientem gradus sunt bis mille trecenti quadraginta; proinde ascendis ad scholam. In qua docuit Chri- stus Apostolos, dicens, Ego vado et vos sequimini; obsecro etiam vos, & docete quæ docui vos. Prope hanc scholam ad Aquilonem est ædes sacra: atque in me- dio Illius stat lapis; in quo stetit Chri- stus & assumptus est: nominaturque hic lapis sacer. In jugo autem montis D olivarum ad Boream, millibus sexde- cim passuum, conditus est sanctus Sa- mael magnus: & ad Orientem mons is, quasi mille passuum spatio, Bethania, ubi Christus Lazarum excita vit a mor- tuis. Porro in magis oriental parte Be- thaniæ fixus est sanctus magnus Eathy- mius. Iremque ad Orientem circiter millia duodecim, est Ecclesia in loco ubi confidens Adam, flevit e regione Paradisi. Prope ecclesiam est domus Joachim, Monasterium. atque ad o- rientalem Monasterii partem circiter quatuor millia, est Jericho: & ad A- quilonem Jericho circiter sex millia, Edessa sita est, ibique conditi Cyrus E & Joannes. Item ab Oriente Jericho quasi tribus millibus, conditus dicitur san- ctus Gerasimus: locus est castellum. Ec a duobus millibus est ad Monasterium venerabilis Zosimæ magni, ubi sepul- tus est, & intra ipsum sanctus Anthi- mus. & ad Orientem Jericho, octo cir- citer millibus, est Jordanes. Porro ibi est castellum Enganim, ubi Ecclesia ma- gna structa est, S. Trinitati dicata.

lrem ad ripam fluvii est exemplum Pro-
dromi: & in concha Ecclesiæ lapis com-
pactus est, in quo thetis Præcursor,
cum Christum baptizavit. Ac trans Jor-
danem, tanquam ad millie passus, est
spelunca ejusdem Prodromi. Deinde ad
Austrum spelunca, circiter duobus mil-
libus passuum, unor Lothi stat, instar
columnæ salis, retro aspiciens. Atque
ad Orientem ipsius est foramen, emit-
tens fumum; atque egreditur vox e fo-
ramine, dicens, Væ Sodomis. & Go-
mora est, spiraculum esse Orci, ubi sunt
vinctæ. Postea a Baptismo Christi, lon-
gitudine quatuor dierum, iter ad urbem
Tiberiadis, ad litus paludis a qua Jor-
danes exit: ubi etiam Apostoli piscati
sunt. A Tiberiade vero ad montem
Thabor, est intervallum unius diei:
sunt autem ad ascensum montis gra-
duum quatuor millia trecenta quadra-
ginta: ibique est sacra ædicula & Ab-
bates duodecim. Itemque a colle Tha-
bor est iter unius diei usque ad oppi-
dum magnum, quod in Cana Galilææ
est: in qua etiam factæ sunt nuptiæ,
ubi Christus aquam in vinum conver-
tit. Est etiam Monasterium, in quo
miraculum factum est, deinde ad Occi-
dentem Galilææ usque ad horam sextam
pervenis ad prætum, ubi recubuit popu-
lus, & Christus quinque panes distri-
buit. Præterea prætum ad meridiem
situm est paludis Genesareth ac maris Ti-
beriadis. ad occasum autem ipsius præ-
ti, Monasterium est eo loci, ubi Chri-
stus allocutus est Samaritanam: & ad
ipsum mare prope litus, est Ecclesia,
ubi stat Christus, ubi focus & pisciculi
lus: eodemque in loco Petrus mare pe-
dibus calcavit eoque calcato perrexit
ad Christum. Deinde ad Occidentem,
circiter unius diei itinere, est Naza-
reth. Deinceps a Cana Galilææ pro-
ficiscris ad S. urbem Alexandriam,
ingressus navigium, Dei ope ubi &
Romaniam, cum fide & alacritate simul-
ta. Cæterum si, quorum in manus
net scriptum hoc miserit Monachi E-
piphanii, orent pro me per Dominum:
nam ex rei veritate certa scripsi, juxta
loca quæ peragravi, & vidi, oculis
meis. Qui vero aliter enarrat, scriptum
decipit, veritatem non percipiens.
Gratiam Domino Deo habeo, qui cor-
roboravit servos suos ad ejusmodi iter
N. decet gloria cum Patre, principio carmine, & vi-
semper & in omne ævum. Amen.

A πρὸς ῥόον τῦ ποταμοῦ ὡς ἀπὸ μιλίων δύο, ἔνθεν ἐ-
γεννᾶ τὸ Λόγ, τῦλα ἄλλος, βλέπουσα ἀνάτολ. τῦ
πρὸς ἀνατολὰς αὐτῦς ἐστὶ σπήλαιον ἔχον, ἐ
ἐξέρχονται ῥοαὶ ἐκ τῆς αὐτῆς, λέγουσι, καὶ τὸ Σόδο-
μα, ἢ φέρεται ὁ λόγος, ὅτι καπνὸς τὸ Ἅδυ ἐστί;
ἔνθα εἰσὶ δεδεμένοι. ἀπὸ δὲ ἡ Βαπτίσεως τῦ Χρισ-
δὲ ἡμερῶν πορεύου ἀνέρχεται εἰς τὴν πόλιν Τιβε-
ριάδος, εἰς ἣ αἰγιαλὸν τῆς λίμνης, ὅθεν ἐξέρχονται
Ἰορδάνης, ἔνθα τῶν οἱ Ἀπόστολοι ἁλιεύοντο. ἀπὸ
τῆς Τιβεριάδος ἔως τῦ ὄρους Θαβὼρ ἔστι ἡμέρας μί-
ρας μιᾶς. ἔστι δὲ τὸ ἀνάβα τῦ ὄρους σταδία τετρ-
χίλια τριακόσια πεντήκοντα. ἔστι δὲ λαὸς, αἱ βάσ-
δες διάφοροι. τῶν ἀπὸ τῦ Θαβὼρ, ἔστι ὁδὸς ἡμέρας
μιᾶς ἕως τῆς πόλεως τῆς μεγάλης τῆς ἐν Κανᾷ τῆς
Γαλιλαίας, ἐν ᾗ γάμους ὁ γάμος, ἔνθα ἐστὶ μνεῖον ὁ
Χριστὸς τὸ ὕδωρ οἶνον. ἔστι δὲ μοναστήριον, ἐν ᾧ τὸ
θαῦμα ἐγένετο. ἀφ' ἧς δύσεως τῆς Γαλιλαίας μέχρις
ὥρας ἕκτης ἀνέρχῃ εἰς τὸ λιβάδιον, ἔνθα ἐπλήθυ-
λαὸς ὑπὸ δέκα ἐν Χριστῦ τῶν ἄρτων. ἔστι δὲ τὸ
λιβάδιον ἀναμέσον τῆς λίμνης Γενησαρὲτ, ἐ εἰς Βη-
λάσσης τῆς Τιβεριάδος, ἀφ' ἧς δύσε τῦ αὐτῦ λιβα-
δίῳ ἐστὶ μοναστήριον, ἐν ᾧ τόπῳ ἐλάλησεν ὁ Χριστὸς
τῇ Σαμαρείτιδι. ἐ εἰς τὸν αὐτὸν θάλασσαν εἰς τὸ
αἰγιαλὸν ἐν ᾧ ἐκκλησία, ἔνθα ἵσταται ὁ Χριστὸς, ἐ
ᾧ ἡ εὐθρασία, ἢ τὸ ὀψάριον. εἰς δὲ ἡ αὐτὸν τὸ
πο πλέθος ἐς ὁ Πέτρος ἐν θαλάσσῃ ἦλθε πρὸς τὸν
C Χριστόν. ἀφ' ἧς δύσε αὖθ εἰς ἡμέρας μιᾶς ὁδὸς ἐ-
στὶ ἡ Ναζαρὲθ, ἀπὸ δὲ Κανᾶ τῆς Γαλιλαίας πλεύ-
σῃ εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν Ἀλεξάνδρειαν. ἢ εὐτυχήσε-
τε εἰς πλοῖον τῇ τῦ Θεοῦ βουλήσει εὐτυχῶς· ἐ ἐ
μενον μὲν πίστις ἢ πρ ροθυμίας πολλῆς, αἱ ἐν
τυγχάνοντες τῇ δὲ μα τῇ γραφῇ ἐ ἀλαζόνα Ἐπιφα-
νίου μοναχοῦ. ἀγνοῦ ὑπὲρ ἐμοῦ τῦ τὸ Κύριον τῶν
ὃ πάντα ἀλήθεια ἐστὶ γραφὴ, καθὼς παρεδόθησαν ἐκεῖ
ὑφ' ὧν ἐθεασάμ[illegible]μὴς· ὁ δὲ ἄλλως διηγούμενος ἐκεῖ
ὁδὸν εἰκότως σφάλ[illegible]μὴς· ἀ δὲ ἀλήθειαν· χάριν δὲ τῷ
θρασυτάτῳ, μὴ [illegible]ωσιν τῶν ἀληθινῶν· πᾶς δὲ ὁ μὴ
τῶν ὁδῶν ἀ [illegible]ετος. ὅτε αὖθ πρέπον ἐ δόξα σὺν τῷ
ἀφάρτῳ Πατρ[illegible], ἢ ζωοποιῷ τῷ ἁγίῳ Πνεύματι, νῦν,
D καὶ προσκυ[illegible]σις· εἰς τοὺς αἰῶνας
ἀμήν.

[illegible]ngendum: quoniam ipsum
aggredientibus [illegible] & spectacula intuen[illegible]ur & adoratio su
[illegible]iscante S. Spiritu, honor & a-

PERDICCÆ EPHESII HIEROSOLYMA.

ΠΕΡΔΙΚΟΥ
ΠΡΩΤΟΝΟΤΑΡΙΟΥ ΤΗΣ ΕΦΕΣΟΥ
ΕΚΦΡΑΣΙΣ
περὶ τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις κυριακῶν θεμάτων.

PERDICÆ
PRONOTARII EPHESII
EXPOSITIO
Thematum Dominicorum & memorabilium quæ Hierosolymis sunt.

FED. MORELLO INTERPRETE:

QUandò volupe est plerisque, omnibus
Narratio de civitate Sion, iis
Qui non eam videre, ego ut vidi eloquar.
Hoc oppidum est sup speciabile;
Quippe est ab aurorâque & occasu imminens
Convallibus geminis, amœnis & cavis
Septemtrionis pars polita, solum & serax;
Serenitate decorum, & aspectu loci:
Ubi vineæ uberes, & hosti, jecmque ferî—
Australis at dextra pars, fitu opetimo
Bona tempora, & feracitatem conti—nens;
Forma quadrata jactitans arcem undique
Late patentem, quæ haud eget custodibus
Jam olim; frequentans quo, ab Aquilonari plaga
Celsas domus videbis, atque Regiam,
Ædesque amœnas Joachimi ac Annæ anus;
Ubi est sepulchrum ambo sacrum parentum.
Dissita opacis arbor hic stat frondibus,
Qua luca narat integerrimæ Dei
Matris vigens, fructum exhibet sterilibus, his
Communionem quæ arboris fructus habent,
Porticibus in quinis, ibi Natatoria
Probatica quondam, remedium paralysi
Jussa solum, vectis grabato commoda,
Ut eluantur, unda dum exundans cremit.
Supra hanc situm Templum stupendo
decore erat,
Ejus, medelam qui omnibus dat o—
vilis.
Post hæc Pilati domus & Annæ &
phæ,
Prætoriumque abominandum, seu
ens
Damnationis & Petri negatio,
Custodia, Dominio ubi one—
Crucem:

Πείσῃ πολύρρυτον, αἶδα, τυγχάνον πάσης,
Τίων ἐ Σιὼν ἀκίνητος πᾶς μὴ διαταράσσεσθαι.
Ὡς ἀπαρξὶ πᾶσιν, ὅσας ἀνὴρ ἐφορᾶται.
Ἡ πόλις ἡ ἱδρυτὸν περίβλεπτος τυγχάνει,
Ὡς ἐξ Ἑῴας ἐ δυσμῶν δύο κοιλάδων μέσον
Ὑπερκειμένη καθαρῶν πάντων ἐ βαθυτάτων.
Μέρος τὸ βορειότερον λαῶν ἄκαρπα γαίας,
Καὶ ἐμφανοῦς, ἐ πρωΐ πεσσυμένου τῇ ἡμέρᾳ
Διὰ ἀμπέλων ἐκπαύει ἐ πάντα ἐ χωρίων.
Τὸ δέξιο πάντα ἀΐδὲς κατάκαρπον ἐ θέσεως,
Εὐσεβείας ἔχον τι ἐ ἀπὸ ἀπὸ ἀκαρπίας,
Ἐ πτερυγίου χώματος τὸ φρέαρ ἀνῴκοδο
Κιχαλασμένου πάντοθεν, ἀφέλκυσε ἀφ' ὑμῶν,
Οὗτος ἐ μέρος πτερυγικὸς, ἐ μέρει τῇ ἀκτῖνι
Εὐρύτερος δόμος ὀφλάλῳ, βασιλικὸν ἰσίου
Καὶ Σιὼν οἰκ πάντοθεν ἰωσεὶφ ἐ Ἀννᾶς,
Ἐφ' ὕπερ ἰσ τὸ συρὶς ἅμα ἐ ἀπὸ πρωΐας,
Καὶ δένδρ δεκαφύλλου ἰσοὺς ἐ τῇ ἡμέρᾳ,
Οὗτος ἐς τὸ χοιδλιον ἐ πανεχρήστου κάρυς
Ἀναφὲς πολίζεται καρπὸν ἐ σπηλαίους,
Πολύσ ς ἐ μυπλυθῆν ἐν ἐ καρπὸ τῶ ὕδατο.
Πρό πάντες ἰσὶν ἐ σωὶς πάντ ἐ κολυμβήθ
Πρ βατικὴ τὸ πρότερον ἴασις παραλύτ,
Τ ἴγκυς ἐ πλύσκα πάντων πανεχρήσιμον
πλυθῆναι τραυμάτις εἰς ἀμετροβλύσεις.
Τοῦδε πάντες δὲ καὶ ἰσὶ καθαίρεσις,
Τὰ πᾶσι τὰς προβάτινον ἴσον χρῆ
Ἐν πλείω εἶναι, λατα ἐ καὶ
τὸ βλέπειν ἐ
Οὗτ τ Πέτρ ἄρνησις, ἐ φυλ
Ἐξ ἐ ναοῦ ἀπαίτησιν τὸν ἐν

Μετὰ μικρὸν βασάνωσις Σίμωνος Κυρηναίου,
Εἰς Γολγοθᾶν δὲ μεταβᾶς, ἡ τόπον τῶν κρανίων
Οὗτω σεμνῶς προσαλοῦσι τὸ γύνος τῆς Ἑβραίων.
Τὸν ἀκακώτατον κρεμῶν μετ' λῃστῶν κακούργων.
Ἐστι δὲ μίκρον ἀπὸ τοῦ τῆ μακαριωτάτῃ λίθῳ,

Ἐφ' ὅπερ ἔστηξαν σταυρὸν ὀπὴ τετραμμένη,
Καὶ φλέβες ἱρυθαίνουσι φοβόλως παριστῶσαι
Τῶ πανάχραντω αἵματος διαστοπὴ τ' χύσιν.
Πρὸ δὲ τῆ ὁ κυριακὸς πύρος ὁ θαυμάσιος
Διὰ μαρμάρου λαμπραθεὶς πάσαν εἰλικρινίαν,
Καὶ πρὸ τῆς θύρας κολυθεὶς ὁ παρ' ἀγγέλω λίθος,
Ἐξ οὗ πηγὴν θαύματα πᾶσι πιοῦς ἀρθίους.
Καὶ τοῦ δὺ μίζω προφανὴς πιοῦς τε τῆ ἀπίστους,

Ἡ χῆ γὰρ παγέσμων ἀάσατον Κυρίου,
Φωτοχυσία πρόδηλος φωτὸς τῶ παναγίω
Μεταδιδοῦσα πὶς πιοῦς ἁγιασμὸν τῆ φῶτα.

Ἐστι δὲ σόπος κλιμακωτὸς εἰς βάθος,
Ἐν ᾧπερ κέκρυπται σωμὸς ζωοποιοῦς Κυρίου.
Καὶ τόπος βίμβου ἐξηχῶν, ὡς λόγος, γὺς τὸ μέσον,
Ἄλλοι δὲ φάσκουσιν αὐτὸ κολάσεως ἡ χάρου,
Καὶ τὸ τῆς γῆς μεσαίτατον τῶ βίμασς ἐν μέσῳ.

Σεμνύχονται δ' ἀμφότερα μέρη παῦ καλλίστου.
Μέρος τὸ πρεσβύτερον δὲ ἡ ζωοδόχον πηγὴν,
Ἰσόπλατον, ἰσόμυκες ἐν χύματι τραγγύλῳ,
Οὐκ ἐν τοαῖς ἡ ὁροφὴν ἴχουτι κυλοστρώλου,
Ἀλλ' ἴσθιο τῆ ἡ ἀνωθεν ἡ κτίσματος τυράνου,
Ἐκεῖθεν δ' ἀνιτάμβια ξύλα μὴ μολύβδω,

Συνοχμίνου ἀνωθεν τραπεσοειδῆς τῆ ἄκρου.
Διὰ ὑράνοῦ ἡ ὑρανῶ κτίσεω ἐντυγασμένου,
Καὶ μανδαμὲς μυδίστου βροχῆς ἀναχομίνης,
Εἰ τῶ ναῶ τῶ χύρωθεν πάντα κατυλευθώντων.
Ἐν ᾧπερ ἀριστέρ δὲ σκοὺς Ἀδελφοθέω πύλου.

Τύπω δὲ φησὶν πύλωνι τῶς Μάρθας ἡ Μαρίας,
Αἱ κατοικίαι εἰσὶν τῆ ἀσεβῶν χειρώναι,
Καὶ πατριαρχικὸς πατεσπρχῶν τῆ Θεόν,
Εἰς οἶκον, τὸ συναγωγὴν πλῶτα πὶς ἀπίστους.
Ἐν ᾧπερ Θεάτρῳ μέρει δὲ ναὸς ἡ παναχράντου,
Οὗτω ἐστῶτα κίονα τὸ πλάγχνα, θρόμβοδόντα
Τὰ πιστεῦσ τῶ ἡ αὐτὸν ναυμάχου ὁράτα.
Ἐν μέρει δὲ τῆς δύσεως, πλησίον τῶ τάχους,
Οἶκοι σταθμοὶ, ἀλλὰ δ' λείψανα πὶς φρουρούς.
Παῦ ἀσεβῶν κρύπτα ὡς πὶς λοιπούς ἡ τεκνῶν.
Πρὸς δὲ γε τῆς ἀνατολῆς τῶ ἄκρους τὸ μέρος,
Πύλῳ ἀρχαίω θεομενῶ ἔσωθεν κυλοστρώλου,
Εἰς τόπον ἀδύτου ὅσω ἡ παναχράντου,

Ἤτοι ἀνοῖξω φάσκον τοῦ τυπλωμένου,
Τὰ πύλα τῶν οὐδὲν λέγεται ἡ κλοιεῖθαι,
Καὶ ἡ λαὸς ἡ πύλους ἀδύτου ἀποθυόντου.
Οὗτω θυῶν ἴσασι οἱ ἄκρους τῆς πύλους.

A Quam bajulavit mox Cyrenæus Simon,
Ad Golgotham profectus, & Calvariæ
Montem; ecclesia Hebræa gens ibi ju-
dicem
Fixit Crucifixorem, latrones & duos.
Sunt porro ad hanc usque diem, in au-
gustissimo
Saxo, Crucem in quo fixerant forami-
ne,
Venæ rubentes, quæ indicant dilucide
Effusionem Sanguinis Domini sacri.
Est præter hoc, Christi Sepulchrum
cernere
E marmoris nitidi columnis splendidum,
Et pro foribus ab Angelo trusis lapis,
Unde omnibus pii patet miraculum;
B Quod majus est palam infidelibus ac
piis;
In qua resurrexit die Dominus, micat
Cum accensio ingens luminis sanctissi-
mi,
Communicansque sanctitatem omni pro-
bo.
Est & locus, scalæ in modum, altus-
que admodum,
In quo abdita fuit crux Jesu, vitam ha-
bens,
Et personans locus, ut ferunt, medium
soli.
Alii autumant, hunc esse supplicii lo-
cum
Terræ umbilicum, tumuli in ipsoque
medio,
Utrumque continetur in populo optimo;
C Sed continens pars vita tumulum quo
patet,
Latumque longumque æque in orbis sche-
mate
Non apicem habante claudum ut in por-
ticibus, ut
Æqualem ab alto rei corollam condi-
ta,
Et inde ligna erecta cum Plumbo fi-
mul,
Extrema superius, globi instar, ut har-
resant,
Structura cæli per polum ut contecta
sit,
Ac neuriquam stillante pluvia perfluat;
Sic cuncta templi in ambitum concluta
sunt.
D Ire Pronao autem memoria est fratris
Dei.
Sunt ante Marthæ atque Mariæ domun-
culæ:
Ædesque secreti impiorum sunt modo,
Anteriquaque domus Patriarcharum pium
Fuit domicilii loco infidelibus.
Dein parte in altera beatæ Virginis
Ecclesia est, ubi fauciata viscera
Sunt, filium auctoremque fugerit Cruci
Fixum. Sed occasum ad ipsum & meri-
nia,
Palatii David reliquiæ his adjacent,
Ab impiisque possidentur, ut alia.
Ad hæc, ab orientali item parte oppi-
di
E Mirabilem portam, avo ab omnique
obdiecam,
Impervium ad locum integræ Matris
Dei,
Quam olim quibusdam aperire confiden-
tibus,
Urbem ferunt mocam atque quassatam
illico
Perisse simul & civitatis incolas,
Sculeos Dei ope ab audacia coercitos.

PERDICCA

Si paulum ab hac recesseris
bus,
Cernes domos nefariorum
Subiere Jofedæ, idololatrarum quoque;
Precibus sacra Melchilledec
Campestris hinc Salomonis
cus.
Ibi haud fletit saxum
Dei
Dicto; at in hoc fuete
nis,
Pulcherrimo in templo
li:
Intus decore radiantes
do
Aptissima structura, opere Mosaico;
At modo Agarenorum
sima.
Statio prius cum esset sacratorum pe-
dum,
Pedum profanorum pavimentum modo
est.
Veruntamen non cessat ambitus de-
cens
Horum, ut decus mirum existimat stu-
dentium;
Ut aream sternant lapillis marmoris
Ab opificibus & a peritis latomis,
Multa ministrorum peritorum; mana,
Quæ mensirum
dium
Æquam numorum argenteorum quae-
tuor:
Videtur hoc mira inter alma Virginis.
Pone hujus ædis est simul item sacrum,
Ad quod Dominus ut venit indutus ho-
minem,
Sedens docebat populum ad aram sup-
plicem.
Ibi Puteus Miserationis est aquæ.
Infernus his illustre templum est hospi-
tis
Dei; coruscans undique e plumbo est
apex.
Hæc detinentur etiam ab impiis loca.
Intra oppidum miranda sunt hæc scili-
cet.
Atqui necesse est persequi, quæ extra
quoque:
Et ab Oriente ducere latitum decet.
Mons est passibus quem ab Oliveto vo-
cant.
Non recta ad aurorem, sed oblique si-
tus;
Dimensio exigua est, perexsum ac so-
lum.
Est quippe longitudine duntaxat milliun.
Huic rectilineus est apex, nec acutus
est.
In parte cujus ad aquilonem est Gal-
lea,
Qua transeuntes videunt Christum pil-
Ac dirutum templum est ab externis
viris,
Sed arbores & palmites fructus ferunt;
Ad intimum mediamque passicalam jo-
gi,
Fœcundum oliverum supra naturæque;
Sanum &, docuit in quo sedens asy-
stas sinos
Christus; fileaque alter prope, unde al-
lumptus est.
Ibi structa sacra ædes, reverenda Bar-
rie;
Decorata præclaris columnis & f
Ad hanoque Synagoga est coacta,
dolor)
Ab area illa, sub dio stat por
Tecta prope, ubi est sancta f
Pelagiæ.

Α Μικρὸν δὲ πόδας χωρήσῃς ἐνθένδε τὸ σύγκλ
Οἶκος κατοίδης ἀσεβῶν τ' ἀπιστοτάτων
Ἰουδαίων ἧ τῇ λατρῶν τῶν εἰδωλολατρευόντων,
Τὸ ὀξὺ ὄφρυς πρὸς Θεὸν Μελχισεδὲκ δείσετ.
Εἰσὶ δ' ἔνθεν πιδύσιν ναὸν τὸ Σολομῶντος,
Μεθ' ὃν λίθος μείναντος, ὡς ἰαλλίδα, λίθου.
Ἐφ' ὧτιν δὲ τὸ ἅγια ἅγιος, τὸ τῇ ἁγίου.
Ναὸς πεφαλλίσεως, ὡς ἱματὸν λαμπρότης,
Ἐπὶς ἀραιόξυμβος, ἐκὸς λελαμπρυσμένος,
Ἐς ἀναγκαίοις κτίσμασι, ψαφίσι δ' μαρμάρος.
Τὰ νῦν δὲ τῇ Σαρακηνῶν συναγωγὴ τυγχάνει·
Ὅπου τὸ πρὶν ἡδυλὸ πολὺν τῇ πανηχάτου,
Ἀρτι πολὺν τῇ βδλυρῶν, πολὺν μιαιφόνου.
Πλὴν ἐν ταῖς τόποις ἄνωτον ἐκρίπτουσι δέλτιον,
Εἰς κάλλος ἄγειν δυσμικὸν πᾶσιν σπουδὴν ἐχόντων,
Ὡς ἔστιν τὸ πεζόπλουν ερυσσόον ἐν μαρμάροις
Διὰ ὑπηρῶν τῇ λαξευτῇ πυκνὸν ἐκτισμένον,
Ἐχόντων οἷς ἀνόπτυγμα καθ' ἕκαστον ἓν μάθημα
Ἑκατοντάδας ἕνεκα ἀργύρου ἀριθμουμένου,
Τῶν δὲ δωρεάτων φαίνεται ἐν τῷ τῆς παναγίας;
Ὀπίσθιον πόδα τὸ ναὸν τῇ ἱερὸν τυγχάνει,
Ἐφ' ᾧ παραγενόμενος βρετοφιλὴς δοκεῖς
Καθίσμασι ἰδίασεν τὸς ἱερεμίους ὄχλους.
Ἐν οἷς ἡ φρέαρ ὕδατος τὸ ἐλεγμὸν πηγάσει.
Κάσθεν τόπων πάλαμπες τὸς τοῦ θεοῦ
Πάσθεν λαμπρυσμένας , τῶν μολιβδίνης τύπος ,
Καὶ ἵπος κατοχύμενος περὶ αὐτῶν, ὡς πάπα.
Καὶ πάντα μὲν τὰ θεα— μετὰ τὰς πύλους τὰ ἔνδον.
Ἐπεὶ δὲ ἡ τὰ ἐξωθεν — ἀπέχει διηγεῖσθαι,
Ἐκ τῆς ἰδίας ἐπαρξί— πειρασθαι πραστέον.
Ὄρος μικρὸν ἀπὸ — τὰς ἐπὶ τὸ ἀλσώδες,
Ἐγγύτατον τὸ ἀ— θεον πάντων πρὸς νότον.
Ὀλίγον νότῳ φέ— μετρον , γεώδης ἡ πετρώδης.
Τὸ μῆκος τὸ — καίτοιγε , ἀλλὰ μείζον δύο.
Εὐθύγραμμ— πον τὸν κορυφὴν ἔχον, ἄκρ' οὐ ὀξύτ.
Οὗτος ἐπ— μέρει πρὸς βορρᾶν ἐστὶ ὁ Γαλιλαία,
Ἐν ᾗ ἅλ— ρώπης ἐβλέψαν οἱ μαθηταὶ ἐν κτίσεῳ.
Ὃ δὲ — πρὸς ἀπαθλοθησιῶσι τῶν ἀλκρίλαν.
Τὰ — ίδρα δὲ ἡ πλέμασι ὡς δωμικὸν κορυφ
Πρ— ς ἢ κατὰ μεσαίτατον μέρος ἔδους τόπου,
Ὁ— ὑλικὸν κατεφυτος ὑπὸ τῶν φασὶ ὄντα
— καὶ λίθος ἦτορ καθαθὲς ἐδίδαστο τὸς
Καὶ τῶν δύπορ ἐγχὺς, ἀφ' ὑπερ ἀνε
Ἐνθα τοὺς ἀρίδηλος πρατόμβους ἐπ' ἰ
Δεῖ λαμπρῶν ἀριθμὸς κεκτημένων ἡ
— συναγωγὴ τυγχάν
Καὶ πρὸς αὐτὸ σῶμα, θαῦς ἡ αὖ
Τὸ δὲ αὖ ἐκάστου ὑπαθρος ἡ ἀ
Ἔχρυσα τῶν ἡ σωρὸς ἀνὰς Π

Digitized by Google

Πρὸς πᾶσι προσιοῦσι θαῦμα τοῦτο μέγα.
Καὶ δὴ πρὸ τοῦ τὸ πλάγιον τοῦ τείχους ἐσαμύνη,
Διὰ μαρμάρων εἰς πεδὰ τῆς γῆς ἀνοιγομένη

Ὀλίγον τὸ ὕψος ἔχουσα ὑπὸ τοῦ τείχους ἴχνη.

Ἔθος γοῦν ἐστὶ τοῖς εἰσιοῦσι τοὺς ἀλλοθεν ἐρωτᾶν,
Πρῶτον ποῦδοι καθαρὸν πάντων ἐξαγορεῦσαι.
Διδόᾳ τοι ὑπερβολὴ τῆς ἐντεῦθεν ἀφέσεως,
Σεσυλόχασι τὰ μάρμαρα τῷ τοίχῳ γοργιάσασι
Ἐς τ' ἂν ἐξομολόγησιν ἀλυσμὸν ποιῆσι.
Ὅσοι ἐξομολογοῦσι ἁγνὰ ἀναμάδην,
Τούτοις μικρὸν δὲ παρεῖσι τῷ Βεθφαγῆ ὁ πέτρος,
Ἀφ' οὗπερ ὁ ἰσθμὸς, ὡς ἐξ ἑκάστου τόπου
Τὴν Βηθσαϊσὰ καθορᾷ πατρίδα τοῦ Λαζάρου,
Καὶ τοῦτο κατιδεῖν ἐστιν θάλασσαν γλαῦ Σοδόμων,
Καὶ τοῦτο κατιδεῖν ἐστιν θάλασσαν γλαῦ Σοδόμων,
Ὕδωρ πικρὸν ᾧ ἄκαρπον, ᾧ πέτρας ἐπερείζον.

Ἀπωθεν δὲ κατόχεται ὁ θεὸς Ἰορδάνης.

Τούτου τοῦ ὄρους ἀντικρὺ πρὸς νότον τὸ μέρος.
Καὶ ἡ τοῦ ὄρους ὁδὸς ἄβατος ᾗ πᾶσαν σμικρὰ κώμη.
Βραχὺ δὲ πεῖσις ἔξωθεν ὁ λάκκος θεῖον Σάββα.
Πλησὶ δὲ τοῦ ἀνάρσιου Γεθσημανὶ χωρίου,
Ἐφ' ὅπερ ἐστὶ ᾗ τοῦ σπήλαιον, ᾗ πηγὴ

Τῆς μυστικῆς ἀληθῶς παρθένου Θεοτόκου,
Σωὴ ἄθλους κατοχίμενος παρ' ἀνθρώπων, ὁ θεάν.
Λυχνοκαΐδα πάντων ᾗ φωτοφόρα ἔχων,
Καὶ πᾶσιν ἄλλοις παρ' αὐτὴ διηρτίσιον δείκτων.

Καὶ θλιβὸν ἐστὶν ὑπὲρ λυχνοκαΐδος.
Σωλωμωνικὸν ἀκάτασχμα λίτρας ἡμισείας.
Καὶ τούτῳ θαυμασιωτὰτη δόξη τῇ παντοκάτῃ,
Τούτου δ' ὀγγὺς ᾗ σπήλαιον εἰς ὃ κατοικίσεως

Τοὺς μαθητὰς ὑπολάτευσις καιρῷ τῶς προδοσίας,
Ὁ παντοκράτωρ τῇ αὐτῷ δακτύλῳ τύπως λάτρη,
Τῷ λίθῳ παγγράσαντος, ὡς πᾶσι καθορᾶται
Ἀφ' ὧ ᾗ παράδοσις ζητοῦσι πᾶς ἀνάμεσις.
Καὶ τούτοις τὰ προσδοκᾶς τοῦτο τῆς παναγίας,
Πίστασθε τοῦτο ἀντικρὺ τῆς Γαλιλαίας ἔστι.

Καὶ τούτοις ἐνθα Στέφανος ὁ πρῶτος τῇ Μαρτύρων π-

Μακρὰν ἀπὸ τῆς πόλεως λαθάλλουσος γηγόνεις,
Καὶ τοῦτος ἡ ἀδελφὴ ᾗ ἀδελφὸν Κυρίου.
Μικὰ δὲ τοῦτο ταφικὸν πολὺς ἡ τοῦ ἀλωσθμεῶνος,
Ἡ ἁγιοτὰτη τῆς Σιὼν ἐστὶ τὸ ἐλαιῶνος,
Ἐν ᾗ δραμὼν ᾗ τοῦτον ᾗ πατρικὸν ὡς λόγος.
Καὶ δικα φοινικικὰ πεδιὰς ἀναβίβασε.
Κἀκεῖθεν δὲ ᾗ ἐλαιὰν πηγάσας καλαμβίβρα.
Ἐς ᾗ νυμφὸς πλαίσιος ἀπόλυσιν αἰνίσας,
Τί ἴδιον ἐξαπίνης ἐξ ὑπνου πάτρας,
Τυμφώνης οὐκ ἴσης ἄβατος μιλίου,
Καὶ κατοικῶν ᾗ ἐγγὺς τοῦ ᾗ καθαπτίζων.
Ἐν ἁγίοις ἔνδοξα ἀναρχὴς ᾗ λαχάνους.
Ἀπωθεν δὲ γ μικρὸς τοῦ πάντου τὸ μέρος.

A Hæc virgo miracula, ad omnem qui adveniet, Magna edit; etenim stans ad aquor memnum Erecta per marmora, procul diffita solo, Spatium est perexiguum, mare inter moenique; Est ergo mos eo loci experentibus Transire, purum criminum omnium e- dere Narratum, at id, si abdem sua erra- ta, faciat, Se saxa copulant propinqua moenibus, Confessionem donec exuiere piam. Unde est vocata sanctior confessio. Paulo ulterius est Bethphage, novus lo- cus;

B A quo recedens usque ad amoenam pla- gam, Bethaeniam est videre, patriam Lazari, Et mare, quod obruit solum Sodomiti- cum, Undamque amaram, infructuosamque, & pice Spumantem. ab alto mox sacer Jor- dan fluit. Est collis e regione ad Austri flamina; Vicus pusillus, unde aselli & pullus est Abductus. extra paululum cella est pii Sabbae: ad latus circumque Gethsima- ne est ager, In quo situm est templum, sepulchrumque, & specus.

C Ubi virgo Deipara obierat vere diem; Qui locus, ut alii, ab impia deceptus est: Et semper ibi lucerna habet cunas La- cesque, Omnique culmen ornatur, ut jus postu- lat: Et aeneum est parvum olivum ad lam- pedas, Reconditae Sultanae multis libris. Musaeoque in hoc decus Regium in- est. Prope abest spelunca, in qua probro objecto fuit Domesticis, quod dormitarent, prode- re Cum hostes pararent se, omnium in- spector typos

D Digitum lapidum liquit, omnes cerne- rent Ut improbis datus ibi erat petentibus; Precationisque in locus sanctissimae. Hic maxime est Galilaea conspicuo in situ. Regio est ibidem, Stephanus ubi, dux Martyrum, Non urbe procul est obrutus lapidum tribus. Est & platea, qua hospes, fuit Fratris Dei. Post vallis occurit gravis asperitas, Quae dividit Sionem Oliveti ab apice. In quam ignemdelabier flumen, ferunt e

Et dena virginum Monasteria decem.

E Siloe natatoria situs est agro in infimo. Abluens in qua cancos aspexit statim. Hac unda manans caute tuta sub solo Per unius spatium integrum milliarii, Usque irrigat vicinum agrum irriguum bene, Inter feracis arboreta & olusculae. Progressus alium ad australem pla- gam.

Tum figuli agellum inſpexeris, partem
nece,
Et ſanguinis pretio ſacri, ad tumulum
hoſpitum;
Mirabilique ſpecum beati Onuphrii.
Ad hujus apicem montis inſpici po-
teſt,
Miranda præclaraque platea Theodoſi.
Juxta oppidum vero Petri oratorium
eſt,
Fundamen & ſpeluncam habens, nec
non gradus:
Quæ cum tubiſſet, buxis acer pœnı-
tens,
Cum humanitus lapſus negaſſet tertio.
Superius eſt Eccleſiarum pia parens;
Mirandum & antiquum Sionis templum
id eſt,
Indicia pulchræ molis & magnæ exhi- B
bens,
Quæ olim, priſquam diruta eſſet, ſa-
claruit.
In hac peracta eſt æde ſpectanda ad-
modum
Apoſtolorum ſacra pedum lavatio:
Super his quoque innovatio, advenios
ſacer,
Linguas per ignes, Spiritus ſanctiſſimi.
Eſt Virginis quoque ibi beatæ cellu-
la,
E qua Angelus vocavit ipſam ad fide-
re:
Quo virginum cœtus pudicarum adſti-
tit,
Quæ abſentiam tum planctibus luxere
heræ.
In æde media eſt locus, ubi arcam con-
ditam
Chorus antevertit Apoſtolorum raptus
in
Nube, ac eodem tempore, ante diſſi-
tus,
Cum canticis, dein corpore elato il-
lius
Solennia peregere Gethſemane in loco.
Spelunca vero infra Sionem ſacratam
Illo eſt, ubi diſcipuli, Hebræorum ſae-
tu,
Una manebant clauſi, Jeſuque a fidem
In medio, & his pacem, & fidem
Thomæ dedit.
Hic eſt item Regis Prophetæ urna Ly-
rici,
Salomonis & valde cati vatis ducta.
Trans occidentalemque regionem pa-
tens
Priſcæ leproſorum imbecillorum do-
mus,
Et poſtea ædes Martyris Procopii ſa-
cra,
Qui quoddam avitum domicilium ibi
patravit.
Tum viſitur vinea Nabuthe pollutæ.
Tum æquabilis locus in patenti & pla-
no agro.
In quo ſatunt a fidicine occiſum Go-
liath.
Qua publica itur ad Bethleem
duo
Ciſterna comparet, cruentatus lacus
In qua Abraham manens, teſtibus fi-
dis
Cucurrit, ut macſtaret adamatum
Nec longe abeſt domus Heliæ
cra.
Inde profecti ad civitatem Bethle-
Templumque ad auguſtum
Virginis,
Nobis videbamur jam ad oſtia
dera.

Τῶ χαμαίσε ἐξ ὁδοῦ ἰδὼν ὁ ἀνὴρ ἅγιος,
Ἐκ τῦ τιμίυ αἵματος, ὡς πρὸς παῖδ᾽ οἰκ ξένος.
Τῦ ὀ ἁγίου θαυματὸ σπήλαιον Ὀνυφρίυ.
Πρὸς τόν δὲ τλιὼ κορυφὴν ἐξ ὄρους καθορᾶται *.
Πλατεῖα δὲ ἐξ ἀστυς ἀκμαῖα Θεοδοσίυ.
Τριβαθρα ὐ σπήλαιον ἔχον ἐξ βαθμίδας,
Ὅπερ ἰμβὰς ἐδρώσιν πικρὸς ὀ μετανοῶν,
Ὅτ᾽ παῖδ᾽ ἀνθρώπινον ἠρνήσατο τὸ τρίτον.
Τὸν δὲ ὑπερκάθηται ἱερώτατον τὸ τεῖχος.
Ὁ παλαιὸς ὐ θαυματὸς ναὸς Σιὼν ἁγίας,
Δείγματα φέρων ἀκριβῆ τῦ κάλλυς ὐ μεγέθυς,
Ἄνωθ᾽ ἀρχῆθεν ἱδρυμένος πρὸ ἐ καταβλαθῆναι.
Ἐν τούτῳ δὲ τετέλεσται παῖ ἡ θαυματὸ
Καὶ ὁ πρὸς τύπυς καινισμὸς ὑπερτέτατο Πνεῦ
Τῦ πανσόφυ πεδίλματος ὐ γλυκασῦ κ[illegible]
Ἐν τούτῳ ὐ κιθαίδρου τὸ πανάγιον [illegible]
Ἀφ᾽ ἁγὴρ ἄγγελος αὐτῶ ὡς ἱρατὸν [illegible]
Καὶ ἡ παρθένος συμβραμὼν ὁμιλ[illegible]
Ἐδιδάσκετο, ἐπίστατο παῦτα ἐ ἐκ[illegible]
Καὶ τότος μέσυ τῦ ναῦ, ὡς ὅτ[illegible]
Ἀναλιθόσης ὀρθατο χορὸς [illegible]
Ἀπὸ πυρὸς ἁγιαγοὺς ὐ[illegible]
Οὗτο σωῶ ὅμως ἁρατ[illegible]
Κεκρύφαται ἐκκλῆσιαι [illegible]
Τὸ ὑπερῶιον σκέλ[illegible]
Ἐγὼ ὀ ὁ τῆ μαθη[illegible]
Συγκεκλεισμένυς ἐ[illegible]
Καὶ ἡ αἰρόνιυ ἴδιον [illegible]
Πρὸς δὲ τῇ πυρ[illegible]
Καὶ Σολομῶντος [illegible]
Πέραθεν δὲ τ[illegible]
Ἀλλαχραμέν[illegible]
Καὶ ῥᾳ πα[illegible]
Καὶ γο[illegible]
Καὶ ῥ[illegible]
Εἶνα [illegible]
Ἐν [illegible]
Τ[illegible]
[illegible]
Μετ᾽ μικρὸν ὁ Ἡλιου πρυφύτυ θεῖο
Εἶτα παραγινόμεθα πρὸς Βεθλεὲμ
Καὶ ἡ ταῦ πανσόφυ ὁ θεῖος τ[illegible]
Εἰς αἰρανὸν ἀθέλαμψε ἀντιπρυ

Εἰδομὲν δὲ τὸ σπήλαιον ἢ αὐρανὸν ἢ ἄλσος,
Ἐφ' ὕστερ ἡ παρθένος καταφεύγουσα κόρη,
Ἀπρμλωδίνας τίκτει ἢ Κύριον τῆς δόξης.
Εἴδομεν ἄντρον εἰδομὲν ἢ φάτνην ἢ ἁγίαν.
Τὰ θαύματα πυγάζοντα πᾶσι πιστοῖς ἀρθόνως.
Ἐξ ὧν εἰ λίθον λάβῃ τις, ἢ κόνιν ἢ τυχοῦσαν,

Ἀπαλλαγὴν εὑρίσκει πάσης τῆς ἐκαστίου.

Σωὴ τούτοις δὲ κατοίδομὲν ἀνόμαλον τὸ φρέαρ,

Ἀναδοθὲν ἀνόμαλον, ἀνίκα ζῶν τὸ ὕδωρ

Ἐξικνεῖται μυστικῶς πηγῆς ἀδιαπέτου,

Ἀφ' οὗπερ ἐπιθύμησεν πιεῖν ὁ ψαλμογράφος.

Ἐν ᾧ τῷ Μάγων ὀθνείς ἐστιν ὁ παρὰ φύσιν,

Ἐν τῇ χαρᾷ ᾗ μάλιστα τῇ γενεθλίῳ λάμπει.
Εἰδομὲν πάντα ἅγιον ᾗ λίθον κωδόχον.
Ἐν οἷς Ἡρῴδη τόρμοτοι παραπλωτὴς βρέφη.
Ἐν τοῖς σπηλαίοις μέροτι παρίρριπτον ὡς ἄγρ.

Ἀλλ' ἐν ὑπερ σπουδῇ σπηλαίῳ κόρη μέτη,
Τὸν υἱέον βαπίζουσα ᾗ παρυπαρυβύπτη,
Καὶ ὦ τιμὴν γάλακτος ταλάξασα, ὡς λόγος,
Καπίλλους αὐτοῦ τιμὰς ὁ πᾶσι ἐγεγόνει,
Ἐξ ὦ γυμνὴς γάλακτος πάμπαν ὑσταμένη,
Χοὶς μεταλαμβάνουσι βλύζοντο ὑπὲρ φύσιν.

Λέγω δὲ πάντα ἢ ταῦτ ᾗ πάντα ἢ ἑκάστ,
Εἰ μὴ τὸ ἔθνος ἐκ αὐτῶν, ἐμοὶς δὲ ἁμαρτίας,

Ἐξαίρετα τὰ θαύματα κατεμοῦσ' ἐκ χέρων.
Φαίνεται δὲ ᾗ ἄφθονος φύσις ὑπουργοῦσα,
Ὡς ἐκλεκτὰς πὶς κορυφὰς ὄχθας ὑπερλάμπας,
Τὰς ὃν τῇ τότε Βεθλεὲμ ἐλαίας ἐξ ἐκείνη,
Σπέρμασι δὲ ᾗ πόρτα τὸ φῶς ᾗ κτίσιν σίβας.

Ἀλλ' ἐν ἀροῦ γεώμενον τῇ τῆς φιλοξενίας,
Καὶ φρεατὸν ὕδατος ψυχρὸν τι ᾗ ποτίμου
Πλάνης ᾗ πρωτότοκος Ἀβραὰμ τὸ δακέν.
Καὶ τοῖς αὐτοῦ ᾗ τῇ αὐτῷ σπορᾷ ᾗ κατοικίας
Ἰδίους, ᾗ σπουδαστὴν Τεκέος τῆς ἁγίας
Δούλους ᾗ εἰσοχεῖ ἀρωμῇ ᾗ λιχθέντας.

A Vidimus item ſpecum, polum velut alterum,
Quem cum pudica contigit virgunçula,
Peperit modo Dominum meſſabilis
Decoris. Thronum alium inſpeximus præſepii;
Miracula unde ſcaturiunt fidelibus
Cunctis. Iapillum hinc ſi quis aut pulviſculum
Capiat, medelam calamitatum invenerit.
Ad hæc puteum ineffoſſum ibidem aſpeximus,
Ex itaque fuſum ſponte, cum vivens aqua
Eſt myſtice evacuata fonte haud cognito,
E quo bibere percupit ipſe Hymnographus.
B In quo Magorum ſtellæ dux viæ, haud ſine
Miraculo, ad natalem Jeſu præmicat.
Sanctum locum vidi, cruoris & capax
Marmor in, miniſtri cum truces Herodis
Partes ſpecus membra amputata infanticim
Jecere, ceu piacula; at allo in ſpecu
Atro puella ſola Dominum quo ferens
Occulerat; lactis ſacri dum ros fluit,
Ut calcus candens locus ſit, ut fermne,
Hinc fœminæ, prorſus carentes lacte,
ſi
Pulviſculum ſumant, rigant lac vi nova.
C Ajo, omne templum atque regio proximum
(Niſi prava gens incoleret ob culpam meam)
Potuiſſe dare miraculorum flumina.
Natura nam videtur inanima ſub jugo
Ut more ſervili capita ſint ſubdita
Nimirum olivarum ex agro Bethlemitico,
Plantæ ut novellæ ament Dei cultum pium.
Ad hicem cum venerint boni hoſpitis
Putealis atque frigidæ dulciſque aquæ
Abrahami priſci Patris juſtiſſimi,
Ejus ſepulchro liberumque, & viſitatis,
Occurſum ad almæ Trinitatis obvii.
Solatium dictorum ibi invenietis.

ANONYMUS
DE
LOCIS
HIEROSOLYMITANIS:

ΑΠΟΔΕΙΞΙΣ ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΩΝ.

ANONYMUS

De Locis Hierosolymitanis.

α'. / Α

Ε Πειδὴ καὶ ἐγὼ ἀγαθῆς τυγχάνω προαιρέσεως, καὶ ζήτησας παρὰ τοῦ ἁγίου Τάφου, ἵνα πληροφορήσω ὁ Χριστὸς ἡμῶν ὁ Θεὸς, καὶ οἱ ἅγιοι Ἀπόστολοι, καὶ οἱ Προφῆται, καὶ οἱ λοιποὶ ἅγιοι, Ἀγαπητοὶ Ἀδελφοί, τὰ μάθετε περὶ τῆς ἁγίας Πόλεως Ἰερουσαλὴμ, ἐξαιρέτως δὲ καὶ Ἁγίας τῆς Ἁγίων, τῶ Γολγοθᾶ, τῶ ἱεροῦ τῆς Ἐλαιῶν. Ἀρξόμεθα δὲ ἐντεῦθεν ἀπὸ τῆ ζωοδόχου Τάφου τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ὁ μὲν ναὸς τῆ ἁγίου Τάφου ἐστὶν στρογγυλοειδὴς, ἐστὶ δὲ τῆ μέσῃ τῆς ἁγίας Πόλεως Ἰερουσαλὴμ, ἢ ἔχει τριάδας δύο· ἔχει γὰρ καμπαναριὸν ὑψηλότατον χιλιμέτρου μὴ τῶ ἁγίου ναοῦ, ἢ φαίνεται ἀπὸ πολλῶν εἰς τύπον τῆς ἁγίας Τριάδος· ἡ δὲ μία τριὰς ἐστὶ οὖσα ἐπάνω τῶ ἁγίου τάφου ὅπου ἀνεκτίσατο, ὅτι ἀπεκεῖ ἀνέβαινε τὸ ἅγιον φῶς· ἡ δὲ ἄλλη τριὰς ἐστι σκεπαστὴ μὲν μολίβδῳ, ἢ ἔσωθεν ἐκόλπωσε μαρμαρίνῳ ξυλίνῳ ὅπως τὰ ζωσάρια τῶ τοίχου. ἢ ἀπὸ τῶν ζωίων ἢ κάτω οὖσαι τσιμέντο μπεμμούτο χρυσὸ ὅλοι οἱ Προφῆται, ἢ ὁ μέγας Κωνσταντῖνος, καὶ ἡ ἁγία Ἑλένη· ἢ ἀπὸ κάτω τῆ Προφητῶν οὖσα μάρμαρα πορφυρᾶ πεποίκιλται εἰς τὰ τοῖχος τῆς ἐκκλησίας, ἢ γύρωθεν ἐστὶν τὰ κατηχούμενα τῶ ἁγίου Τάφου. Ὑπάρχουσι ἢ κολόνες μαρμάρινες ὀκτὼ, ἢ σταθερὰ ἐστὶ ἐξ ἀπὸ τῶ σάλα, ἢ κάτω ἔδαφος ἔναι πολύτιμος τσ'. τῶ κέντρο· ἢ εἰς τὸ μέσον τῆς τριάδος εἰς τῶ ἔδαφος τῆς γῆς ἔναι κυβόλιον πέντε ἀρασέστασε, καὶ μέσον τῶ κυβολίου ἔναι ὁ ἅγιος Τάφος τῶ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. ἐκ ἐμπίπτουσε τὸ πορτὸ τῶ ἁγίου Τάφου κόπτει ὁ Λίθος ὁ ἀποκυλισθεὶς ἐκ τῶ μνημάτος, ἅπερ ἐστὶ τραπέζα, λέγει ἀρασέστασε· ἐκεῖ ὁ ἅγιος Τάφος ἔναι μαρμαρίνος ἀρασέστασε· ἢ ἄνωθεν τῶ ἁγίου Τάφου κρεμάνται καντήλια λσ'. ἢ δύο, ἢ φανταχοῦ πάντε ἢ ἑπτὰ, ἔστιν ἢ ἐκρεμμένη ἡ Λαμπάδα τῶ Χριστοῦ, ἢ ἡ Ἀναστάσεως, ἢ ἡ Ἀσπάλαφε· ἢ τῆς τῶ ζύγου τῶ Τάφου ὑπάρχουσι μαρμάρια πεπολλημένα ἀπὸ τοῖχου· ἢ εἰς τὸ ἔδαφος πάρ' αὐτὰ πλίγα ἐστὶ ἢ βίβλος πολὺ ἔστι ὁ Λίθος ὁπῶ ἐσκέπασεν ὁ ἄγγελος, ἢ αὐτὰ τοῖς γυναιξὶ, Τί ζητεῖτε; Ἰησοῦν τὸν Ναζαρηνὸν; οὐκ ἔστιν ὧδε. ἢ αὐτὸν τὸ Λίθο ἀρασέστασε πεπόλλια δ'. καὶ ἀπάνω τῶ ἁγίου Τάφου ἔναι κυβόλιον μικρὸν μολιβδοσκεπασμένον, βαστάζουσι ἐπὶ δύο ἄλλοι στύλοι πυροῦροι χρυσοκεφάλοι, ὅπου τὰ ἐκρεμμένα μικὰ τῶ μυστῶ χρυσᾶ· ἀπάνω ὑπάρχει τὸ ἅγιον ὕψος τῆ ἁγίου ἢ μεγάλου Σαββάτου ἐκ ἐκεῖσε, ἢ ἀποστέλλει τὸ ἁγίου Τάφου

I.

PRo bona animi tui sententia petis a me narrationem de locis sanctis, Per quæ Christus, & Deipara, & sancti Apostoli, & Prophetæ, & reliqui Sancti, obambularunt. Morem geram, Fratres carissimi, audite, quæ dicturus sum de sancta Urbe Hierusalem, & potissimum de Sanctis sanctorum, Gentemani, & monte Olivarum. Sit vero nostræ narrationis initium a vivifico sepulchro Domini nostri Jesu Christi. Templum sancti sepulchri est forma rotunda, in media sancta civitate Hierusalem situm, duabus ædificiis conspicuum. Habet sibi annexum campanile pulcherrimum, quæ longe B in typum sanctissimæ Triadis respiciunt. Trulla, super sanctum sepulchrum eminens, nullo tegitur tecto, quod inde descenderet sanctum lumen: alia plumbo conegitur, & intus ligneis ad cingulum muri circumvelitur. A cingulo, & infra, marmoreo omnes Prophetæ & magni Constantinus, & sancta Helena depicti sunt. Sub Prophetis purpureis marmoribus muro infiguntur: circum sanctum sepulchrum Catechumenorum ædes ambiunt. Sunt & columnæ octo, extra fenestras: & in pavimento columnæ sexdecim & crassum. In trulla media & ipso pavimento cernitur cubiculum lapideum pulcherrimum, & in medio cubiculo sacrum sepulchrum Domini nostri Jesu Christi. Cum portam ingrederis, videbis lapidem qui revolutus fuerat a monumento, veluti sanctam mensam, candidam, & pulcherrimam. Supra sanctum sepulchrum pendent triginta sex lampades, quarum duæ noctu diuque continue ardent. Depictus est Christus, mortuorum indumentis amictus: tum ipsius Resurrectio, & Ascensio. Circum sepulchrum ambiunt marmora parieti fixa. & in pavimento penes ipsum est alius lapis, in quo sedit Angelus, & dixit mulieribus; *Quid quæritis Jesum Nazarenum? resurrexit, non est hic.* Super lapidem pendent lampades quatuor. Supra sanctum sepulchrum est parvum cubile, plumbo contectum; & a duodecim columnis purpureis & aureis capitulis sustinetur, musivoque aureo undique varias imagines refert. Inde delcendit sanctum lumen sancto & magno Sabbato hora vespertina, & ad sanctum Christi sepulchrum sese applicat, statimque lampades, ibidem pendentes, accenduntur. Propa Templum sacella possidentur ab

Hæreticis, Armenis, Jacobitis, Indis, Nestorianis. Nos universum Ecclesiæ corpus tenemus. Inter duas trullas fornix lata extenditur, in qua mustivo depicta visitur descensio Domini nostri Jesu Christi, & Annunciatio sanctissimæ Virginis; pendetque una lampas. sub trulla in pavimento est umbilicus terræ, Orbis terrarum medium; pendentque polycandelum. Sunt & clonia maxima quatuor. Sub eadem trulla est Bema templi, in quo Orthodoxi Missas celebrant. Mustivo depictum est; quo item depictus Christus affixus conspicitur: inscisaque sunt literis verba: *Nobiscum Deus; agnoscite gentes, & cedite.* Ambitum Bematis occupant columnæ duodecim; superaque pendent lampades quatuor. Ibi est sedes Patriarchalis. Ardent ante sanctam mensam lampades triginta, quæ tanta varia depicta obtegunt. Post Bema est carcer Christi, pedes quindecim a sacro Bemate distinctus.

II. Distat a sancto sepulchro meridiem versus, domus David stadiis quatuor. est curtis quam maxima, in qua concinnavit Psalterium. dicit Autor: *In Domo David meus ingens &* alibi: *Tersibilis sui vindictæ*, & quæ sequuntur. In ea Christus sessurus est, & mundum judicaturus, & igneus fluvius pœnarum effluxurus: hicque Vallis lacrymarum cunctatur: justos enim, quos de rebus actis pœnitet, notabit in regnum cœlorum; in peccatores ignis effundetur e domo David, & circumambiet. Non multum ab ea distat monasterium sancti Jacobi Adelphotheti, tenetur ab Armenis. Indeque non multo intervallo sequuntur ædes Ioannis Theologi: nec multo post templum, cædificatum a Salomone, sancta Sion, Matre ecclesiarum.

III. In dicta sancta Sione visitur Deipara & sancti Joannis Theologi domus. Ibi Joannes recepit Deiparam in suas. In domo Virginis sacra est cœna mystica, & lavacrum, & descendit Spiritus sanctus lingua ignea in sanctos Apostolos. Ibi Despara obdormivit, & convenerunt Apostoli, super nubes delati, & Gethsemani fanus curarunt. Ibidem ædes & alius Christi carcer. Ibidem Paralyticus est, qui colaphum Christo intulit. tum sepulchrum Proparatum, Davidis & Salomonis, & Patriarchæ Simeonis, & Protomartyris Stephani. Visiturque ibidem lapis, quem Angelus e monte Sina devexit. Lapis est nigricans, versicolor, tantaque magnitudine, quantam homo ulnas expansis amplecti valeat. Distat Sion a sacro sepulchro mille passus. Distat stadia quatuor est ager hiulci, qui sepelienda peregrinis detersit: in eoque ad hunc diem Monachos sepelunt, ad judicium non veniant. Distat a sancto sepulchro mille passus. Infra est Jobi puteus. paulo que supra Hierusalem, jacet Siloamis piscina, versus quam cæcum lavatum misit Christus.

Ἀφ', ὧν Χριστὸς ὁ ἀληθινὸς ἀνέστη ἐκ νεκρῶν τῇ γῇ Τάφου. ἔστιν ἡ ἁγία ἀνάστασις αἱ κανδῆλαι τῶν ἀ-μπῶν, Ἀρμενίων Παρεκλήσια τῆς Λιμπτῶν, Ἀρμενίων ἐκκλησία, Ἰακωβιτῶν, Ἰνδιανῶν, Νεστοριανῶν. Οἱ δὲ δύο τρίλλαν τὸ καθολικὸν τῆ Ναῦ. ἐν ἀκμαίῳ τῆς κ μέσῃ ρωσίᾳ ἔχει καμάρα μεγάλα, ἡ ἔνι τετρατι-Χριστὸ, ἡ Εὐαγγελισμὸς τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου, ἡ ἀρέματα μὲ τὰ κανδῆλα. ἡ ἀπὸ κάτω τῆς τρίλλας ὡς μι. ἡ ἀρέ ἔκστασι ὁ ὀμφαλὸς τῆς γῆς, ἡ μέση τῆ Κόσμου δ' ἔκστασι πολυκάνδηλον. Τυπάρχουν ἐν κίονα τοῦ, ὅπῶ ἐς αὐτὸν τὸν τρίλλαν ἔνι τὸ βῆμα τῆ μέσῃ μεσῇ λειτουργοῦσι οἱ Ὀρθόδοξοι. ἔνι ἡ ἱστορεμασίου. ἔνι μασίου, ἐν ὁ Χριστὸς ἐσταυρωμένος μετὰ ὁ Θεός; χνῶσι ἐδῶ, ἐ ἀπιθῶ. ἡ γύρωθεν τοῦ Βῆματος ἔχει καλόγερες ιβ. ἡ ἀνατολὴ κανδῆλας δ'. ἐ-πίσκοπος εἰς τὸν ἅγιον τράπεζαν κανδῆλας λ'. ἐμὲ ἡ ἁγία τράπεζα ἔνι σανταρμένα μὲ πάνω πλουμιστά. Ὀπίσθεν ἡ ἁγίου Βήματος ἔνι ἡ φωλεὰ τῦ Χριστοῦ ἀπίχνι ἀπὸ τὸ ἅγιο Βῆμα πόδες ιβ.

β. Εἰς τοῦλα δ' ἀπὸ τὸν ἅγιον Τάφον μετημελιὰ ἔνι ἡ αὐλὴ τῆ Δαβίδ. ἐτοῦτ' ἡ ἀμπιζόδος πύργος τῆ Δαυίδ. ἡ ἐκεῖ ἔρημος τῆ ἁγιλήσιον. λέγει ἐμὲ ὁ γουνὸς. Ἐπὶ ἔνι Δαυὶδ ῥάβος μέγας· ἡ αἰμαχὰ λέγει. τὸ ῥάβος πλατυτερῶν αι, ἡ τὸ ἴζῃ. ἐμὲ αὐτὸ μέλλει κανδῆναι ὁ Χρι[illegible], ἡ κείνει ἡ κα-μον. ἐ ἀπὸ τὰς πόδας ἦ νὰ [illegible]ιχύσῃ ὁ πύργος τοῦ μπὸς τῆς καλάτως· ἡ τοῦτ[illegible] εἰς ἦ ἔνι ἡ Δαυὶδ ἔνι ἡ κυλιὰδα τῦ κλαυθμῶνος· ἡ ἐδῶ τῶν λέγουσι ὅτι ὅπως α ὅτι τὸς μὲν διαπίνε[illegible] καλόγεροι εἰς μπάτσιαν εἰς τοῦ βασιλέως τῦ οὐρανῦ. εἰς ἀμαρτωλὸς δὲ πῶρ ἐκ-χυθέντως ἀπὸ ἦ ἔνι Δαυὶδ, ἵνα κατακάσῃ αὐ-τοὺς. ἡ παρακάτω ἐλ[illegible]ον ἔνι τὸ Μοναστήριον τοῦ ἁ-γίου Ἰακώβου τοῦ Ἀδ[illegible]φόθεου. ἡ ἔχουσι οἱ Ἀρμε-νίοι. Καὶ παρακὶ ἐλ[illegible]γον ἔνι τὸ Σπίτια τοῦ Ἰωάν-νου τῦ Θεολόγου. Κ[illegible] παρακὶ ἐλίγον ἔνι ἡ καὶ, ἡ ὅπως ἔκτισε ὁ Σο[illegible]ωντα, ὁ ἁγίο Σιὼν, ἡ Μη-τὴρ ἐκκλησιῶν.

γ. Λοιπὸν εἰς [illegible] ἁγίαν Σιὼν ἔνι ὁ οἶκος ἦ Θεο-τόκου, ἡ τὸ ἁγ[illegible]ν Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου. Λοιπὸν ἐκα-βάλαθι τὸν Θ[illegible]ανίτον ὁ Ἰωάννης εἰς τὸ ἴδιο. καθὼς λέγει ὁ Εὐαγ[illegible]γελιστὴς Γιώαν, ἴδε ὁ υἱός σου. ἐμπίνει τὸν τὸν μαθ[illegible]τὴν, ἴδε ὁ μάτηρ σου. ἐμὲ ἐλαβεν αὐτὸς τὸν ἴδιο[illegible]ν. Εἰς τὸν ἁγίαν Σιὼν, εἰς τὸν οἶκον τῆ Θεοτόκου ἔ[illegible]ινι ὁ δώδεκα ὁ Μοναχὸς ἐμὲ ὁ Νεκτάριος. τὸ ἐκκ[illegible]σίαν τὸ ἅγιον Πνεῦμα ἐπὶ τὸς ἁγίους ἐκεῖ τὸ πυ[illegible]ρας γλῶσσας. Λοιπὸν ἐκεμήθη ὁ Θεοτόκος ἐτοῦτο[illegible]ον οἱ Λατέοδοι ἐδῶ τρελλοὶ, ἡ ἐκ τὸ ἀν[illegible]ς σῶμα εἰς Γεθσημανὶ τὸ χωρίον. λοιπὸν ἁγί[illegible]ν Σιὼν ἔνι ἐπρα φυλακὶ τῦ Χριστοῦ. / ὁ [illegible]παράλυτος ῥάπισμα τὸ Χριστὸ. λοιπὸν ἐκ-[illegible]Προφήτῃ Δαυὶδ ἡ Σολομὼν, ἐ τὸ ὁ [illegible]πων, ἐμὲ τὸ Πρωτομάρτυρος Στεφάνου. / [illegible]ρος ἐκεῖ ἔνι ἐπρα τὸ πέτρας ἔνι τὸν [illegible]ος ἐκεῖ ἔνι ἡ ἁγία [illegible]ν ἀνθρώπου. Λοιπὸν ἔνι ἡ ἁγία [illegible]σο τοῦλα δ'. ἔνι ὁ ἀγρὸς τῦ αἱματὸς [illegible]ρος μέχρι σήμερα, ἡ εἰς χείρου τὸ [illegible]ἀπὸ τὸ ἁγίου Τάφου μέλλον ὁ [illegible]ἐκεῖ ἔνι τὸ Σιλωὰμ, ὁ [illegible]ἐκεῖ ἔνι ἡ Ἱερουσαλὴμ ἔνι τὸ

εἶπεν, ὕπαγε νίψαι εἰς τὸν Σιλωὰμ, ὃ ἑρμηνεύεται ἀπε-
βλέψας. Ἀπέχει ἀπὸ τῆ ἁγίας Τάφου μίλιον α΄. Παρ-
πάνω εἰδ. ϛ΄. ἐστὶ τὸ μνημεῖον τῶ Ἰακώβου τῶ Ἀδελφο-
θέου, καθὼς ἡ ἱστορία οἱ Ἰουδαῖοι ἀπὸ τὸ πτερύγιον
τοῦ Ἱεροῦ, ἐξ ἀπέναντι αὐτοῦ.

δ΄. Ἡ δὲ ἐκτὸς αἰκκλησία τοῦ ἁγίου Τάφου ἔξω τῆ Πό-
λεως ἐστὶ τὸ Γεθσημανῆ, ὅπου ἐστὶν ὁ Τάφος τῆ Θεο-
τόκου. Καὶ ἡ ναὸς ἐστὶ μὲ τὸ δόμα, ἐξ ἡ αὐλὴ πόλε
ἔχει κιόνας μαρμαρίνας ὀ. ἐξ καπβαίνος κάτω σκα-
λόνια μϛ΄. ἐξ δεξιὰς τῆ ναὸ. ἐξ εἰς τὸ μέσον τοῦ
ναοῦ ἐστὶ κυβούκλιον πέτρινον. ἐξ μέσον τοῦ κυβουκλίου
ἐστὶ ὁ ἅγιος Τάφος τῶ Θεότοκου μαρμαρένιος λᾶκος,
ὡραιότατος. Καὶ κρέμονται καντήλαις τὰ. Αὐτὸ ἔχει
μέσον πόρτα ξυλοσκεπῶν. Καὶ τῆ δύσεως πορτοῦ ἔξω
Κυρίε μίλησι τὰ ῥαγῆ ὁ τοῖχος τοπικὸς ἀπὸ τοὺς
Λίρετικούς, ἐξ ἁμαρτωλούς, ὅπους τὸν βλασφημῶν.
Αὐτὸ συμπλίον ἐστὶ τὸ Σπήλαιον ὁπού ἔστασε ὁ Χρι-
στὸς μὲ τοὺς ἁγίους Ἀποστόλους κουμμένους, ἐξ ὕστερι
ἐκείνη ἐπῆγεν εἰς ἓν κῆπον, ἐξ ὁ Ἰούδας ὁ προδότης ἐ-
φερε τὸν στίφος τῆ Ἰουδαίου, ἐξ ἐπίασαν ἓν Κύριον.
ἐξ φιλήσας αὐτὸν, εἶπε. Χαῖρε Ραβὶ, ὁ λόγγτας δι-
δάσκαλε. ἐξ ἀκλάσαντες οἱ Ἰουδαῖοι τὰς χεῖρας συνέ-
λαβον ἓν Κύριον, ἐξ δήσαντες αὐτὸ ἀπήγαγον εἰς τοὺς
Ἀρχιερεῖς. αὐτὸ ἔκλεσε ὁ Πέτρος τὸ αὐτοῦ Μάλχου.
Παρακεῖ ὀλίγον πάνω ἐστὶ ὁ πύργος, ὁπού ἐφοβήθη-
σαν ὁ Χριστός. Παρακεῖ ὀλίγον ἐστὶ ὁ λίθος ὁπού ἐκάθι-
σεν ἐξ ἔβλεπεν τὴν Ἰερουσαλὴμ, ἐξ εἶπεν. Ἰερουσαλὴμ,
Ἰερουσαλὴμ, ἡ ἀποκτείνασα τοὺς Προφήτας, ἐ λιθοβολῶ-
σα τοὺς ἀπεσταλμένους, ποσάκις ἠθέλησα συναγαγεῖν
τὰ τέκνα σου. ἐ σὺ ἤθελες ἐξ. Ἰδοὺ ἀφίεται ὁ οἶκος
σου ἔρημος. ἐ σὺ μὴ μέγα λίθος ἐπὶ λίθου. Ἀπέχει ἡ Γεθσημανῆ
ἀπὸ τῆ ἁγίου Τάφου μιλίον α΄.

ε΄. Καὶ ἀπὸν τὸν Γεθσημανῆς ἐστὶ τὸ ὄρος τῆ Ἐ-
λαιῶνος, ὁπού ἀπλήρθη ὁ Χριστὸς ὁπού τοὺς οὐρανούς, ἐ
ἔχει ναὸν παμμεγέθη. ἐξ εἰς τὸ μέσον τοῦ ναοῦ ἐστὶ
κυβούκλιον πέτρινον ἀφωσιωτον, ἐξ ἔχει κολόνας μαρ-
μαρένιας σ΄. ἐξ εἰς τὸν μίσον τῆ κυβουκλίου ἐστὶ τὸ πά-
τωμα τῆ Χριστοῦ, βλογημένο εἰς τὸν αἰῶνα, ὁπού ἐπά-
τησε, ἐξ ἀπλήρθη εἰς τοὺς οὐρανούς, ἐξ ἀριστερὰ
καβάλλης δ΄. ἐκείμεναις. καπβαίνοντας κάτω σκαλία
λ΄. ὅπως ὁ Τάφος ἀπὸ τὸ πῆχον ὅρθιον χαμέλαι κυβού-
του. Ἀπὸ τὸ πῆχον ἐμπέσασις ὁ ἀνθρώπος δύναι πάσ-
τας τοὺς χωρὶς τὰ ξεμολογηθῆ ὅλας τὰ τοὺς ἁμαρ-
τίας, ὥσπε ἐμπορεῖ τὰ δῆγε ἀπαστί. Ἐκεῖ ὅπως τὸ κλη-
λὼ ἐπὶ ἐκάθησε χρόνους ξ΄. Κρεμώτους καντήλαις γ΄.
Καὶ σημεῖ ἐπιάθη σαλία β΄. ὅπως ὁ Γαλιλαῖος, ὁ ὁ Κα-
νὶ γάμος, ὁπού ἐποίησεν ὁ Χριστὸς τὸ ὕδωρ οἶνον. Λυ-
πᾶται τὸ τοῖς, ἐξ ἐφώλασσεν.

ϛ΄. Εἰς τὸ ὄρος τῆ Ἐλαιῶν ἐκάθησεν ὁ Μελχισεδὲκ
χρόνους ζ΄. ἐξ ἐποίησε ὁ Θεὸς ἓν Ἀβραὰμ, ἐξ ἐσύναξε ἓν ἄρνα, ἐξ
τοῦ ἓν, ἐξ ἐσφάγιασε τον, ἐξ ἔδωκε ἓν ἄρνα, ἐξ
ἔφαγε ἐξ ἐλάλησε ὁ Θεὸς ἓν Ἀβραὰμ, ἐξ ἔδωκε ἓν ἄρνα, ἐξ
πῆχεν ὁ ὄρος τῆ Ἐλαιῶν ἀπὸ τὸν ἅγιον Τάφον μί-
λια δ΄. Καὶ ἐξ σταλὰς τὸ ὄρος τῆ Ἐλαιῶν κάτω ἐστὶ
ὁπού ἐκάθησε. Ἐκεῖ ὅπως ὁ πύργος ἓν ἁγίου Λαζάρου.
ἐξ ἐστὶ μεγαλεῖος οἰκοδόμος. Καὶ κοντὰ εἰς τὸν πύ-
γον ἐστὶ ὁ λίθος ὁπού ἐκάθησεν ὁ Χριστὸς ἐκ ἓν ὀδυνᾶ-
σεις. ἐξ ὕστερι ἓν πόρτα μέσα εἰς τὸ κατάλαιον ἐστὶ ὁ
τόπος τῆ Μαρθᾶς ἐξ τοῦς Μαγδαληνῆς, ἀδελφὼν τοῦ
Λαζάρου. Ἀπέχει ἡ Βηθανία ἀπὸ ἓν ἁγίου Τάφου μιλ.

cum dixit, *Abi, & lavare in Siloam*; & cum se lavisset, vidit. Distat a sacro sepulchro mille passus. Ex supra stadiis quatuor, visitur *Jacobi Adelphothei* monumentum, quem Judæi e penna alo Templi projectum, occiderunt.

IV. Extra urbem, versus orientem sancti sepulchri, est Gethsemane, in quo est sepulchrum Deiparæ, habens ædes amœnas. Porta speciosa habet columnas marmoreas octo, &, cum descenderis gradus quadraginta octo, Templum reperis, & in medio Templo cubiculum lapideum, & in medio cubiculo sanctum sepulchrum Deparæ, marmoreum, candidum, pulcherrimum: pendentque in eo lampades octodecim. Ibidem adjacet janua clausa, ex qua, secundo Christi adventu, foras emerjurus est igneus fluvius adversus Hæreticos & peccatores, qui eam convicia & maledictis lacerant. Ibi prope est spelunca, in quam se Christus cum sanctis Apostolis addidit, & ecce illa secessit in hortum, & Judas proditor aratulit cohortem Judæorum ad capiendum Dominum; & osculatus eum dixit; *Ave, Rabbi*; *quod notat, Magister*. & extensis manibus, Judæi comprehenderunt Dominum, ligatisque manibus adduxerunt eum ad principes Sacerdotum: ibi Petrus curiculam Malchi abscidit. Nire multum distat locus, in quo Christus oravit: paululumque post sequitur Hierosolymitanis, super quo sedit, videnſque *Hierosolem, dixit; Hierusalem, Hierusalem, quæ occidis Prophetas, & lapidas missos ad te; quoties volui congregare filios tuos!* & item dixit, *Ecce, relinquetur domus vestra deserta, & non remanebit lapis super lapidem*. Distat Gethsemani a sacro sepulchro mille passus.

V. Super Gethsemani est mons olivarum, ex quo Christus in cœlum assumptus est, maximo Templo conspicuus. In medio templo est cubiculum lapideum pulcherrimum cum columnis marmoreis quindecim, & in medio cubiculo est planta Christi vestigium, lapidi infixum, quem ille calcaverat, cum assumeretur in cœlum: & pendent quatuor Lampades inextinctæ. Infra gradus triginta cernitur sanctæ Pelagiæ sepulchrum, a muro media planea humani pedis sejunctum, si quis in spacium illud inter murum & sepulchrum ingreditur, statim comprehensus decimetur; &, ni prius delicta omnia sua Confessionario fassus fuerit, nunquam excedet. Ibi est cellula, in qua per septem annos immorata est; pendent lampades tres. Prope stadiis quatuor ad Cenadrac Galilææ, & Cana, in qua nuptiis factæ sunt, & Christus convertit aquam in vinum. Templum, hoc tempore, solo æquatum est.

VI. In montem Olivarum Melchisedech immoratus est annos decem; missæque Deus Abraam, & ungues illius capillosque præcidit, dedicque illi panem, & manducavit, & benedictionem ab eo accepit. Distat mons Olivarum a sancto sepulchro mille passus versus orientem montis Olivarum, in loco ad plagi, jacet Bethania, & in ea est sepulchrum sancti Lazari, materium, pulcherrimum; propeque illud lapis, in quo sedit Christus, consecto itinere. Adversum sepulchro intra spelunca est sepulchrum Martha & Mariæ Magdalenæ, sororum ejusdem Lazari. Distat Bethania a sancto

dalenæ, sororum Lazari. Distat Bethania a sancto sepulchro milliaria duo. Ex hac, ad orientem solem, in urbem Jericho cursus dirigitur. Ibi claba, in qua pedes Jesu Christi immiserunt, marmorea visitur, & mensa in qua sacrosanctum Missæ sacrificium peragitur. Accendunt quatuor lampades. Et spacio decem passuum, columna, in qua Christum Judæi flagellarunt. Accendunt lampades quatuor. Propegue ante eam locum, in quo claros confecerunt, quibus cruci Dominum affixerunt. Poloque ante, in sacello Italorum, in pavimento, est marmor candidum, rotundum, & in medio foramen, ad quod cum astes applicant homines, audiunt in incude artis lapidum, ex quo clavi confecti sunt: de meque ibi artifex, velut in carcere, usque ad diem judicii. Retro in sancto Bemate, dispersi sunt aestimantur Christi, ut Propheta ait; *Disperserunt sibi vestimenta mea*, & cætera.

VII. Pars finistra Bematis sancti sepulchri ascendit gradus quindecim, secque ingreditur Golgotham, in quo Dominus cruci affixus est. Ibi sol obtenebratus est, & celum templi a parte sui suprema usque ad infimam scissum. Ibi dixit Latro: *Memento mei, Domine, in regno tuo.* Eo loci est & petra, quæ fissa est, & in quam preciosus sanguis Christi defluxit: nec non & Christi crucifixio depicta. Habet lampades quindecim. Et est Golgotha templi tholus ad modum crucis effigiatus, & cum multo Propheta cum imaginet delineare, & Abraam, sacrificium offerens, filium suum. & ibi est locus, in quo sacrificium fecit. Golgotha pavimentum, multo incisum lapidum, maximam intuentibus voluptatem indit. A tergo Golgotha, ubi gradus triginte descenderis, objicitur templum sancte Helenæ. Habet columnas marmoreas quatuor, quæ perpetuo illuc reliquia fluentes. usque præterea Jacobi Adelphothei thronus. Ab eo post alios gradus duodecim, spelunca hiat, in qua Crux Domini abscondita, a sancta Helena reperta fuit. Est & mensa, in qua Missas celebrant. Habet lampades quatuor. Ante sacrum sepulchrum, exadversus sacram mensam, locus est, in quo corpus Christi desponsum curaverunt Nicodemus & Joseph, & sepelierunt in sindone munda. locus est varie depictus marmoribus purpureis & aspris. & supra pendent lampades octo, die noctuque accendentes, habeque columnas marmoreas quatuor, choloque ad formam crucis. & fune fornices in templo stringuntur. Templum tribus fenbus patet, una occidentem respicit. per eam beata Maria Ægyptia, cum ad adorandum ingredi conaretur, arcebatur ab Angelo. & super eam visum imago sanctissimæ Deiparæ, quæ illam allecuta dixit: *Si Jordanem pertransieris, tranquillam requiem.* Reliquæ duæ in meridiem vergunt, & habent columnas sex, & purpureas tres; & superliminaria exsculpta sunt. Ibidem & lapideum cubiculum cernitur pulchertimum, musivo depictum, in quo sedebat Rex & judicabat. Et sepulchri sacrum aerium est [illegible] marmoribus stratum. [illegible] quatuor: ibidemque, Cruce [illegible]

Α β'. Ἀπ' αὐτῆς παχύνει ὁ δρόμος εἰς τὴν Ἰεριχὼ καὶ τὴν λαν τὴν πόλιν. Αὐτὴ ἐστι ἡ Κλάβα ἐν ᾗ ἐπατήσαν ἐκεῖ τὸ Χριστοῦ μαρμάρινος. ἔχει δὲ εἰς βήματα δ'. λειτουργεῖται, ἄπτει καντήλας δ'. καὶ Ἰουδαίοι, ἄπ' ἐκεῖ ἡ πόλις, ἐν ᾗ ἐδόρυσε ἡ Κύριον οἱ ἐκεῖ ἐστάθησαν καντήλας δ'. Ἐμπροσθεν ἐκεῖ ὁ τόπος, ὅπ Σπυρῶ. τὸν ἔλαιον, ἡ ἐφυτεύσατο τὸν Κύριον τὸ λῶν εἰς τὸ ἐδάφος ἔχει μάρμαρον λάκκον τρογγύλας, ἡ ὕβρεσι, ἡ ἔχει τρύπαν, ἡ βάπτει πάντι τὸς οἱ ἀπ ἡ πυρῆ εἰς χρυσίον ἡ χαλκόν, ἐκεῖ ἔκαμε τὸς ἔλαιος, τὸν ἡμέρα τὸ ἀμόνι, ἡ ἐκεῖ εἰσὶ φυλακισμένες ἕως μα ἐκεῖ ὁ τόπος τῆς κεφαλῆς. Καὶ ὅπισθεν εἰς τὸ ἅγιον βῆ-ελον, καθ ὡς φασὶν ὁ Προφήτης, Διεμερίσαντο τὰ ἱμάτιά μου, ἡ τὸν ἱξῆς.

ζ Η δὲ ἀριστερὰ τὸ βήματος τοῦ ἁγίου Τάφου ἀπαβαίνει σκαλάρια ια'. ᾗ εἰσαίνει εἰς ἡ Γολγοθᾶ, ἐκεῖ ἐσταυρώθη ὁ Κύριος. Αὐτὴ ἐστιν ὅτε ὁ ἥλιος, ἐ τὸ σκοτίσθη ὁλόκληρον τὸ ναὸ ἐχίδα ἀπὸ ἄνωθεν ἕως κάτω. Αὐτοῦ εἶπεν ὁ λῃστὴς. Μνήσθητί μου Κύριε ὅτε ἔρχῃ βασιλείᾳ σου. Αὐτοῦ ἐστι ᾗ ὁ πέτρα ἐκεῖ ἐχίδα, ᾗ ἐδράμη τὸ τίμιον αἷμα τοῦ Χριστοῦ. Ἐκεῖ ἐστιν ᾗ ὁ Σπυρῶς τοῦ Χριστοῦ ζωγραφισμένα. ἔχει καντήλας ια'. ᾗ ὁ Γολγοθᾶς τετραθεσσαρακόντορος, ᾗ ἐνορμᾶται μὲ μωσίου οἱ Πρόφητες, ᾗ Ἀβραὰμ [illegible] τοῦ. αὐτὸ ἐστι ὁ τόπος, ἐκεῖ ἐποί[illegible] τὸ ἔδαφος τοῦ Γολγοθᾶ ἐστι [illegible] πανύπερθεν, ἐ ὁ ἐστιν ἡ Γο[illegible]λία λ'. ᾗ κάτω ἐστι ὁ ναὸς [illegible] χ'. κολώνες μαρμάρινες δ'. ᾗ βασᾶσιν ἡ πορτα ἀπ μασος. Ἐστι ᾗ ἐκεῖ τοῦ [illegible] Ἰωσήβου τοῦ Ἀδελφοθέου ὁ Ἁρίμος. ἀπ' ἐκεῖ [illegible] κάτω ἐλθὼν ἐσαλίε κβ'. ιδ. μι τὸ σπήλαιον, ἐκεῖ [illegible] ἐρίθη ὁ Σπυρὸς τοῦ Κυρίου κεβθεὶς ἡ ἔμρα ἡ ἁγία [illegible] λίνοι χυτοῦνοι. Ἔχει ᾗ τρα πᾶν σπήλαιον, ἐκεῖ λατρεύονται. ἔχει καντήλας δ'. Ἐμπροσθεν ἐκεῖ ὁ τόπος τοῦ ἁγίου Τάφου ἐστὶ [illegible] τρανίζες ἐκεῖ ὁ Νικόδημος, ἐκεῖ ἐλαξέμασε ἐκεῖ ἡ Χριστὸς, ᾗ ἐβάλασε ὁ Νικόδημος, ᾗ ἐ λινάρι τῷ ἐ σάβανι καθαρῷ. Καὶ ἐκεῖ ὁ ἀσέβημος, ᾗ ἐ λινάρι τῷ ἐ σάβανι καθαρῷ. Καὶ ἐκεῖ ὁ Ἰωσὴφ ἐκεῖ πλαμ[illegible]τεῖς μὲ μάρμαρα πλουμιστὰ πορφυρᾶ, ᾗ μαῦρα. Καὶ [illegible] ἀνωθεν κρεμασται καντήλας ια'. ᾗ πανῶν μέρων [illegible] τοῦτ- ᾗ ἐκεῖ ἔχει κολόνας μαρμαρένας δ'. [illegible] τετρίθηλες ἐκεῖ, ἐ κεφαλοκίσις ᾗ τοὺς λ'. Ἔχει [illegible] ᾗ πόρτες ἐ τοὺς γ'. ὁ μὲν ἐκεῖ ἐκεῖνον [illegible] ἐκεῖ ἐστὶ Μαρία ἡ Μαγδαλινή, ἐκεῖ ἐφάνη τοῖς ἀπ ἐκεῖ ἐκεῖνο [illegible] Ἀγγέλοι, μὲ σπιλθρ οἱς ἡ τοῦ. ἐκεῖνο ἡ [illegible] ἐκεῖ ἐστιν ὁ ὑπερμένω ὁ ὑπερμάχια Θεοτόκου ἐκεῖνο, ᾗ ἐκεῖνο, ἐκεῖ ἡ Ἰω [illegible] ἐκεῖνο ἐκεῖνο, ἐρεῖ ἡλίας ἀναφανεται. Η δὲ ἀλλη πορτα [illegible] ἐς ἐκεῖ ἐκεῖ ἐκεῖ μεταβαίνει, ἐ ἐ λιο [illegible] ἐς ἐ᾽ ᾗ πορφυρᾶς γ'. ᾗ ἐκεῖ ᾗ ἐ γ [illegible]. Λοιπὸν ἐκεῖ ἡ ἐκεῖ καθολικὸ πε [illegible] ᾗ ἐφαρμόνει μ᾽ μωσίω. Καὶ [illegible] ὁ βασιλεὺς, ᾗ ἐκεῖνος. Καὶ ὁ ἁγιο [illegible] ἐκεῖ Τάφου ἐκεῖ ἐκεῖ μαρμαροκαλυμμένο [illegible] γύω Τάφου ἐκεῖ ἐκεῖ ἐ ἐ ἐ

τὸν ἅγ. τῶν ἁγίων, ᾗ δηλοῖ ὅτι ὁ κυριακὸς ἦν ἐκ τῶν ἁγίων. Κύριε τὸ τὸ σῶμα τὸ Ἰησοῦ μὴ τεθνηκὸς; ᾗ ὁ Κύριος πρὸς αὐτὴν ἔλεγε. Μαρία, μὴ μοῦ ἅπτου, οὐ γὰρ ἀναβέβηκα πρὸς τὸν πατέρα μου; ᾗ Θεόν μου, ᾗ Θεὸν ὑμῶν. Λιʹ αὐτὸ ᾗ ἀνεῖδεν αὐτὸ τὸν Πατριάρχειον. ᾗ παρέστη ἐκεῖ ἡ ἀδημονοῦσα Καλλιγένεια. Λιʹ αὐτὸ ἔκλαιεν ἡ Θεοτόκος, ᾗ ἐβλεπε ἐν υἱὸν τῆς ὡς ᾗ Σταυρὸν, ᾗ ἐθρήνει. Λπέχει ἀπὸ ᾗ ἁγίου Τάφου ςάδια αʹ.

νʹ. Ἔχει ὡς αὐτὸ τὸ μέρος Μοναστήρια δυοκαὶ τὸ ἁγίου Τάφου. πρῶτος Πρόδρομος, ᾗ ὁ μέγας Γεώργιος, ᾗ ὁ μέγας Δημήτριος, ᾗ ὁ μέγας Νικόλαος, ᾗ ἡ ἁγία Θέκλα, ᾗ ἡ ἁγία Αννα, ᾗ ὁ ἅγιος Εὐθύμιος, ᾗ ταξιάρχης Λιχαηλία, ᾗ ὁ Ταξιάρχης Μιχαὴλ, ᾗ ἴσως ναὸς τοῦ ἁγίου Γεωργίου, ᾗ ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Θεολόγος, ᾗ ὁ ἅγιος Βασίλειος. Ταῦτα τὰ Μοναστήρια ὅτι δείκνυνται ἐν καιρῶν. • Ἔχει ᾗ δύο πόρτας πρύζινες. ᾗ ἐς τὸ ἑξῆς μέρος τὸ βόρειος ἀναβαίνει σκαλιὰ ιʹ, ᾗ σώζονται ἐς ἐ ναὸν τοῦ ἁγίου Γεωργίου. Η δὲ ἐπάνω τὸ δοκοῦς ἐς ςάδια δύο ἐστὶ ὁ τόπος ἐν ποιμένων. Λπέχει ὁ ἁγία Βηθλέεμ ἀπὸ τὴν Ἰερουσαλὴμ ἀπ' ἐκεῖ μίλιον αʹ. ἐκεῖ ὁ Ἀντζάλας ὁ εἶδος τὸ Ἐρραδὰ. ᾗ ὅπου τὸ Ἀπζέλα ἔστεκε ὁ καὶς τὸ μεγάλο Γεωργίο, ὅπου ἐ ᾗ Ἀλόγα, ἐκεῖ εἶχε ὡς ἐ σφοδέλου τὸ. Λπέχει ἀπὸ τὴν Ἰερουσαλὴμ μιλίᾳ γʹ. ἀ δὲ ὁ τόπος τὸ Ἀβραὰμ ἐχὲ ἀπὸ Μαῦρον εἶναι δυοκαί. Αὐτὸ ἐκεῖ ὁ τόπος, ἐκεῖ ἐκαμῴ Ἀβραὰμ τὸν φιλοξενίαν. ᾗ μέσον τὸ αὐτὸ τὸ ἐκεῖ ὁ τόπος τὸ Λπέχει ἀπὸ τὴν Ἰερουσαλὴμ μιλ. γʹ. Ἐκεῖ εἶδος τὸν ἁγίων Τεσσάρων Παρακὴ μίλια τεσσάρων τεσσάρων ἁγίων Μαρτύρων τὸ ἁγίου Χαριτωνος.

ξʹ. Ἔχει τὸ Σινᾶ ὄρος ἐκεῖ ὡς τὸν ἐσωτέρων ἐρημῶν. Λπέχει ἀπὸ τὴν Ἰερουσαλὴμ ἡμέρων ἀμῴων αʹ. Ἐκεῖ αὐτὸν ὁ Μωϋσῆς τὸν ἁγίων Βάτο, ἐκεῖ ταυτὸν. ᾗ ἐκεῖ ὁ ναὸς μὲ σκεπῆς ξυλίνης μολιβοσκεπάστες. ᾗ βυζαντῖς ὡς πλίνης ιβʹ. ᾗ τὸ βῆμα ἐκεῖ ἐσωτερικὸ μὲ μωσαϊκὸ, ᾗ ἐμαρμάρωσες. Ἔχει τὸ λείψανο τὸς ἁγίας Αἰκατερίνης ὡς λάρνακα μαρμαρίνην. ᾗ ἄνωθεν τὸ πρόσωπο τὸ ἁγίας τρῖς. ᾗ ὑπόκατω τὸ βήματος, ᾗ κιονῶν τὸς ἁγίας τραπέζης ἄκρων ἀνδρίας γʹ. Ἐχει Παράκλησιν τῆ ἁγίου Αββάδων. ᾗ ἀπέναντι τὸ λείψανο τῆ ἁγίου Σισῆ ᾗ Ῥαῖδο ἀπομαθητῶν τὸ Λούκα ἐκεῖ ἐν ἄκρη Παράκλησιν ὡς τὸ ἀνδρίαντο τὸ ἁγίου Ἰακώβου. Ἔχει ᾗ ἄκρη Παράκλησιν ὡς τὸ Μοναστήρι μὲ ιδʹ. Ἔχει ᾗ ἄκρη Παράκλησιν ὡς τὸ ἀνδρίαντο μὲ ιδʹ. Αὐτὸ ἐκεῖ ὁ τόπος, ἐκεῖ ἀπέχει ὁ ἐκεῖ λειτουργῶ. Ἔχει ᾗ τὸ παχάδι, ἐκεῖ ἀπέχει ὁ Μωϋσῆς τὸ φρέαρ. Η δὲ τὸ ὄρος τὸ Σινᾶ ἐκεῖ ὡς ἐκεῖνο τὸ Μοναστήρι, ἐ ἀναβαίνει σκαλιὰ ὡξὲ χιλιάδες τὸ Μοναστηρίου, ᾗ ἀναβαίνει ὡς τὸν μέσον τὸ ὄρος, ᾗ ἐξαίσιος, ᾗ ἀναβαίνει ὡς τὸν μέσον τὸ ὄρος, ᾗ ἄρτιος ἐ ναὸς ᾗ Θεοτόκου ᾗ Ἐγκύτειας ᾗ Μοναστηρίου. ᾗ παρακάτω εἶναι ὁ ναὸς ᾗ Προφήτου Ἠλιᾶ. ἔκει τὸ Στύλωσιν ἐκεῖ ἐκεῖνον ὄρους μὲ Καὶ ἐκεῖνο ὡς τὸν ἁγίου Κυρικοῦ ᾗ ἄρτιος ἐκεῖ ὁ ναὸς ᾗ ἁγία Παρασκευὴ Μαρτύρος, ἐκεῖ ἐκεῖνον ὄρους ἐ ᾗ ἐκ τοῦτο τρῖν ἐκεῖ ᾗ Θεός. ᾗ ἐλάλησεν ἐκεῖ ᾗ ὄρος, ᾗ τὸ ἐκεῖ ἐκεῖνο γράμματα ἐκεῖνο ἐκεῖ ᾗ ὄρος, ᾗ τὸ ἐκεῖ ἐκεῖνο γράμματα ἐκεῖνο ἐκεῖ ᾗ ὄρος ἐκεῖνο ἐκεῖνο. Αὐτὸ ὡς τὸ ἐκεῖνο ᾗ ὁ ὄρος ἐκεῖνο ἐκεῖνο. Αὐτὸ ἐκεῖ τὸ ἐκεῖνο ἐκεῖνο ἐκεῖνο

nos quadraginta sedit, & scripsit Scolam. Distat a Monasterio sex millia passuum. Saxum vero, quod baculo Moyses tundebat, & ex quo aquæ exiliverunt, in medio itinere, quo ad sanctorum quadraginta martyrum Monasterium proceditur, jacet; & ibi supra mons sanctæ Catharinæ conspicitur, in quo per annos trecentos sexaginta quinque requievit, ab Angelis custodita. A Sina monte ad Raythum urbem, duorum dierum iter interjacet. Prope Raythum est mare rubrum, quod pertransivit Moyses. sunt etiam septuaginta arbores palmarum. Nec longe est Præcursoris monasterium; quo in loco Monachi a Blemmydibus contrucidati obiere.

X. Distat Ægyptus ab urbe Hierusalem duorum dierum iter. Eo secessit Deipara cum Christo, Herodis iram vitans; impletumque est Prophetæ dictum: *Ex Ægypto vocavi filium meum*. Ex est locus, qui Matarea dicitur. Fluitque ibidem fons, qui & speciosissimus est, & malorum omnium sanitatem præstat. In eo Deipara falcias filii lavit. & in quo eas extendit agro, Balsamæum locum exoritur. Prope Coyrum, duorum dierum iter, visitur magni Athanasii monasterium. Ibidemque Nilus e Paradiso effluit, & universam Ægyptum inundat. Extra Caysum sese offert Chanaei; ea quo ad Gazam progredetur. Habes templum Deiparæ pulcherrimum. Distat Gaza ab urbe Hierusalem duorum dierum iter. Ibi sanctus Philippus Eunuchum sacro lavacro abluit. Calypha, ubi piscabatur Petrus, distat ab urbe Hierusalem mille passus. Mare Tiberiadis, in quo piscabantur Apostoli, distat ab urbe Hierusalem dies tres. Ibidem cum reperisset eos Christus, dixit: *Venite post me, faciam vos piscatores hominum*; & secuti sunt eum.

XI. In his quoque partibus sunt montana Joannis Præcursoris, ad quos accedens Deipara, Elizabetham salutavit. Indeque digressus duo stadia, offendet ruori, petram, quæ divisa Præcursorem & matrem ejus conservavit. Ubi natus est Præcursor, templum erectum est. Hierusalem versus ad duo millia, est Monasterium venerandæ Crucis. Sub sancta mensa est locus, in quo tres stirpes Loth plantavit, qui in arboribus sacrevere. Ex horum lignis Judæi Crucem fabricarunt, illique gloriæ Dominum suffixerunt. Templum est pulcherrimum, trulla conspicuum, & circum, velut arx, mœnia vallatum. Janua ferrea est, super sacra mensa pendent lampades quatuor. Cum Hierusalem peres, stadia quinque emensus invenies sancti Babylæ monasterium, ibi amputatum est caput sancti Georgii. Parte superiori via, saxum cernitur, in quo Deipara sedit nec multo post, aliud saxum, super quo stans Deipara, sanctum & pretiosum lignum sanctamque Hierusalem adoravit. Prope muros arcis stadiis sex, est ager Agrippæ, quo Jeremias Abimelechum miserat, ad tollendos ficos, obdormivitque animo septuaginta duos. Supra agrum, summitate montis, est arx, in qua sepulturæ nigræ. Etiam Prophetam di[illegible] cuerunt. Ambitus urbis sanctæ Hierusalem continet millaria quinque.

Α περὶ ἐγραψε
ρου μίλια [illegible] πλεῖ Κλίμακα. Ἀπέχει ἀπὸ τὸ Μοναστή-
ῥάβδον, ᾗ ὁ Η δὲ πέτρα ἐπὶ ἧλθεν ὁ Μωσῆς ἢ
ἀπὸ ὑπάγει εἰς τὸ Μοναστήριον τῶν ἁγίων Τεσσαρακον-
τα μαρτύρων. Ἐξ αὐτὸ ἀνοδος ἐστι τὸ ὄρος ἡ ἁγίας
Αἰκατερίνης, ὁπὸ ἐκεῖθεν χώνος τριακοντα ἐξακισ-
τα πέντε, ᾗ ἐβλεπεν τὴν τὸ Ἄγγελοι. Ἀπὸ ἢ Σι-
τὰ ἴσης ἡ Ραϊθὼ ἐστι ὁ δρόμος, ὅσον περιπατεῖ ἡμέ-
ρας β. ᾗ κοντὰ ἡ Ραϊθὼ ἐστι ὁ Ἐρυθρὰ Θάλασσα, ἐν-
θα ἐπέρασεν ὁ Μωσῆς εἰς γλυκασμα. Λοιπὸν ἐστι ᾗ οἱ
βδομηκοντα τέλεχοι φοινικων. Λοιπὸν εἰς τὴν Ραϊθὼ σε-
μὰ ἐχει Μοναστήριον τῶ Προδρόμου, ὁπὸ ἀναριθμητον
οἱ Μοναχοὶ ἀπὸ τῆ Βλεμμύων.

Β ῆ. Ἀπέχει ἀπὸ τὴν Ἱερουσαλὴμ ὁδὸν
μερῶν ἡμερῶν β. Λοιπὸν ἦλθεν ὁ Θεοτόκος φεύγοντας μὴ
ἡ Χριστὸν ὑπὸ Ἡρώδου. Λοιπὸν ἐπληρώθη τὸ ῥητὸν τοῦ
Προφήτα. Ἐξ Αἰγύπτου ἐκάλεσα ἡ υἱὸν μου. Λεῖ τοῦ ἐχει
τοπον, ᾗ ὀνομάζουν ἡ Ματάρεα. Ἐχει ᾗ πηγὴν πικρὸν
πρὸ, ᾗ ἰαματικὸν. Λοιπὸν ἦλθεν ὁ Θεοτόκος, καὶ
ἔπλυνεν τοῦ υἱοῦ τες τὰ σπάργανα. Καὶ ἐκεῖ ἐπου τὰ
πλυσεν, ἐπέβρυσεν τὸ βαλσαμέλαιον. Λοιπὸν εἰς τὸ
Καισρεῖ σταδία ιε δύο ὁμαῦρ ἔρημον ἐστι τὸ Μοναστήριον
τοῦ μεγάλου Ἀρσενίου. Λοιπὸν ἔρχεται ὁ Νεῖλος ποταμὸς
ἀπὸ τὴν Παράδεισον, ᾗ ποτίζει ὅλην τὴν Αἴγυπτον.
Λοιπὸν ἔξω τῶ Καισρεῖ ἐστι τὸ Χωρὶ τα. ᾗ ἀπ' αὐτοῦ

C ἔρχονται εἰς τὸ Γάζο, ᾗ ἐχει πεν[illegible] ὑπηγείας Θεοτό-
κου ὁραιότατον. Ἀπέχει τὸ Γάζα[illegible] ἀπὸ τὴν Ἱερουσαλὴμ
ἀμῶρας β. Λοιπὸν ἐβάπτισεν ὁ [illegible]γος φίλιππος τὸν Εὐ-
νοῦχον. τὸ δὲ Καισρεῖ, ἐπου [illegible]δεσ ὁ Πέτρος, ἀπὸ
χη ἀπὸ τὴν Ἱερουσαλὴμ μίλια [illegible] α. Η δὲ Τιβεριάδος θά-
λασσα, ἐπου ἀλιάσατο τὸ [illegible]τούλες ἀπέχει ἀπὸ τὴν
Ἱερουσαλὴμ ἡμέρας γ. Λοιπ[illegible]τους ἔφερε ὁ Χριστὸς ᾗ τους
ἀπὸ. Διὰ τοῦτο με, [illegible]ποιῆσω ὑμᾶς ἁλιεῖς ἀνθρω-
πων. ᾗ ἐκολούθησαν αὐ[illegible]ῷ.

D τὰ. Εἰς αὐτὸ τὸ μο[illegible]ὴν τοῦ Ὀρδὰν τοῦ ἁγίου Ἰωάννου
πτῦ Προδρόμου. Λοιπὸ[illegible]ἦλθεν ὁ Θεοτόκος, ᾗ ἐπεσκεψα
ᾗ Ἐλισάβετ. ᾗ ὡς [illegible]ιδία β ἐκεῖ τὸ ὄνομ ἡ ἰωάννης
ᾗ ἐκεῖνο μέρο ἐστι[illegible] ὁ Πέτρα ἐπου ἐχωρίθη ὁ ἅγιος Ἰωάννης
ἡ Προδρόμου, ᾗ [illegible]το μάκρα αὐτοῦ. Ἐκεῖ ᾗ ὡς αὐτὸ ἡ
ὁπου ἐχωρίθη ὁ [illegible]ρόμος. Ἐρχομένου σου εἰς τὴν Ἱε-
ρουσαλὴμ ὡς μ[illegible]ια β, ὑπὲρ τὸ Μοναστήριον ἡ τιμίου
Σταυροῦ. ᾗ ἀπ[illegible]ὸ ὡς τὴν ἁγίαν τριάδα ἐστι ὁ τό-
πος, ὁπὸ ἐρ[illegible]σεν τους τρεῖς δικαίους ὁ Λὼτ, ᾗ ἐ
γενέσεως δύο[illegible]μα. Λοιπὸ τὸ δίκαιον ἐκαλεῖτο οἱ Ἰουδαῖοι
ᾗ ἐπιστρεφ[illegible] ἡ Σταυρὸς ἐ τῷ ἐσταύρωσαν ἡ Κύριος
ᾗ ἐπιστρεφ[illegible]ε. Ἐκεῖ τὸ δίκαιον ἐκαλεῖτο μὶ τρία, ᾗ ἐπι-
δίξεις. Ἐ[illegible]ν ᾗ τοὺς ἁμαρτίας μὶ τρία, ᾗ ἐπι-
E ναν γυρ[illegible]σεν ὁπὸ ἐκεῖ πέρα, ἐχει ἓ πέρα σπήλι
ἀνοδος ἡ ἁγίας τριάδος ἐραμένας πολλὰ
Ἐρχο[illegible]ται εἰς τὴν Ἱερουσαλὴμ εἰς τάδια ϛ.
Μοσ[illegible]ερον τὸ ἁγίου Βαβύλα. Λοιπὸν ἐκεῖνο
λλο[illegible]τὸ ἁγίου Γεωργίου. ᾗ ἀπὸκι μέρο εἰς
ἰο[illegible] πέτρα, ἐπὶ ἐκάθησε ὁ Θεοτόκος.
[illegible]ἐπου ἄλλο πέτρα, ἐπὶ ἐκάθη ὁ Θεο
F [illegible]ερεῖλθεν τὸ ἁγίου ξύλου ᾗ τίμιου
[illegible]τὴν εἰς τὸ Τεκφάκας
Ἱερουσαλὴμ. Καὶ ἔπ[illegible] πέτρα, ἐπὶ
ϛ. ἐπου ὁ ἁγίας τῶ Λαζάρου ἡ ᾗ
μίας ἡ Ἀβιμελὶχ ᾗ σπαι, ᾗ ἐν
δρμασεν δύο. Λοιπὸν ἐκεῖ ἐστι
μος, ᾗ αὐτὸ ἐφυτεύσεν ὁ Προφή-
πεν ξύλου. Ἐκεῖθεν τὸ χώρο.

μίλια ε'. Ταῦτα ἐχάραξά σοι, ἀγαπητὲ, ἵνα ἔχῃς εἰς τὴν ψυχήν σου ὠφέλειαν, καὶ ἀναπαύσεως σωτηρίας, καὶ τῆς ἁγίας Βασιλείας χάριτι, καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα, καὶ τὸ κράτος, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. ἀμήν.

ιβ'. Μέτα εἰς τὴν Ἱερουσαλὴμ εἰς τὸ καιρὸν τῆς Pentecostes ἐστὶ Μοναστήριον, ὃ Ἐκκλησίας τάξει. καὶ τὴν σήμερον κρατοῦσι οἱ ἀπὸβροι. Κατὰ δὲ τὰς ἀνατολὰς τοῦ ἁγίου Τάφου μίλια εἰς τὴν Ἱερουσαλὴμ, εἰς τάδια δ', ἐστὶ τὸ Ἅγια τῆς ἁγίας, ὃ τὸ Ἱερὸν, ὅπου ἐδίδασκεν ὁ Κύριος. Αὐτὸ εἰς τὸ ἅγια τῆς ἁγίας ἱερεὺς ὁ Προφήτης Ζαχαρίας, ὁ πατὴρ τοῦ Προδρόμου, καὶ εἷς ἀπὸ τοὺς ἑβδομήκοντα· καὶ ὁ Προφήτης Συμεὼν ὁ ἀγγαλιάς ὁ Χριστὸς ὁ μαρμαρένιος, καὶ κρέμεται μὲ ἄλυσσο. καὶ ὅταν σέβῃ Χριστιανὸς παραστῆναι. Ομως δῶσι τὸς Ἀγαρηνοὺς οὐδὲ ἐμπορεῖ νυκτὸς νὰ σέβῃ ὅσον. Καὶ μέτα αὐτὸ ἔναι ἡ μία τράπεζα στερεμένη. ὅταν ἡ ὁ ναὸς μέγας τρυγυλοειδὴς· καὶ μὲ τρίλαλα μολιβοσκέπαση ἰσοκεμένη ἀνωθεν καὶ ἐξωθεν καὶ μασσίνι. Ἐχει ἡ αὐλὴ μίαν, καὶ εἰς τὴ μίαν μεριὰ ἡ αὐλὴς καὶ ἀνατολὰς ἔναι ὁ Τετράπορτος πύλη, ἀπὸ ὑπέρασεν ὁ Χριστὸς μὲ βάϊα καὶ κλάδους. καὶ ἔναι τὸ κλεισμένον ἕως τὴ σήμερον. Λοιπὸν κοντὰ ἔναι τὸ Πλατέα τοῦ αὐλῆ, καὶ τὸ Καϊάφα τὸ Πραιτώριον. Παρακάτω ἀπὸ αὐτὸ ἔναι ἡ Προβατικὴ Κολυμβήθρα, ἃ κ' λεγόμενη Βηθσαϊδὰ, πέτρα τρὶς ἔχουσα. Ἔχει καὶ τὸν αὐτὸν κοντά. Ἀπέχει ἀπὸ τὸ ἅγιον Τάφου τάδια γ'. Αὐτὸ σώζεται ἔναι ὁ οἶκος τοῦ Ἰωακεὶμ, καὶ ἡ Ἅννης τῆς μητρὸς τῆς Θεοτόκου. Αὐτὸ σώζεται ἔναι ὁ βόρβορος, ὁπὸ ἔρριξαν οἱ Ἑβραῖοι τὸν Ἱερεμίαν. Ἀπέχει ἀπὸ τὸ ἅγιον πέρα τάδια δ'. Ταῦτα τὰ Μοναστήρια δ'. Φέρνονται εἰς τὴν Ἱερουσαλὴμ, ἀ' δὲ ἔξω ἡ ἁγίας πύλαις, καὶ εἰς ἡ Ἰορδάνου.

ιγ'. Καὶ μέτα εἰς ἡ δρόμο ἔναι ὁ βράχος τῆ Ἀποστόλων. Καὶ εἰς ὀλίγο πάτω ἔναι τὸ Μοναστήριον τοῦ ἁγίου Εὐθυμίου, καὶ ἔναι ἐπάνω εἰς ὄρος. Ἀπέχει ἀπὸ τὴν Ἱερουσαλὴμ μίλια ιδ'. Καὶ παρακάτω ἔναι τὸ Μοναστήριον ἡ Θεοκτίσου. Αὐτὸ οἶδεν ὁ Ἰησοῦς τὸ Ναυῆ ἡ Ἄγγελον, ἡ εἶπεν, ἐμίσησες σὺ; ἡ ὁ Ἄγγελος εἶπεν, ἐγὼ Ἀρχιστράτηγος Κυρίου παραγέγονα πρὸς σέ. Καὶ εἶπεν ὁ Ἄγγελος ὁ λύσον τὸ ὑπόδημα τὸ ἀπὸ τοῦ σου, ὁ ἡ τόπος ἅγιος ἐστί, τοῦτο λάβε τὴν κιβωτὸν, ἡ τὰς ἑβδόμας, καὶ ἐλθὲ ἐπὶ τὴν Ἰεριχὼ, ἵνα χαλάσωσι τὰ τείχη αὐτῆς. Λοιπὸν ἀπὸ τὴν Ἰεριχὼ ἔναι τὸ ἁλμυρὸ ὕδατον τῆς Θαλάσσης, ὅθεν μπάλασε ὡς γλυκάνατο ὁ Μωυσῆς. Λοιπὸν ἔναι ὁ Συκομορέα, ὁπὰ ἀπέβη ὁ Ζακχαῖος, ἐπὶ τὴ ἴδη ἡ Χριστὸς. Αὐτὸ ἀνωθεν ἔναι τὸ ὄρος, ὁπὰ ἐνήστευσεν ὁ Χριστὸς ἡμέρες μ', ὅταρον ἐπείρασεν, καὶ ἐλθὼν ὁ διάβολος, ὡ ὡς σὺ ὁ Θεὸς, εἶπεν, εἰ λίθοι οὗτοι γένωνται ἡ ὁ Χριστὸς εἶπε, Γέγραπται οὐκ ἐπ' ἄρτῳ μόνῳ ζήσεται ὁ ἄνθρωπος, ἀλλ' ἐπὶ παντὶ ῥήματι ἐκπορευομένῳ διὰ στόματος Θεοῦ. Ἀπὸ ἐκεῖ ἐστὶν ἡ Ἱερουσαλὴμ μίλια β'. Αὐτὸ ἔναι τὸ μοναστήριον τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου. Λοιπὸν ἔναι ὁ Ἰορδάνης ὁ ποταμὸς, ὁπὰ ἐβάπτισεν ὁ Ἰωάννης ἡ Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστόν. Αὐτὸ εἰς τὸ χωρὸς τὸ Ἰορδάνου ἴδεν ὁ Ἰωάννης τὸν ἅγιον Πνεῦμα. Ἔναι ἡ πόλεως, πέρα τὸ Ἰορδάνου, ὁπὰ ἀνεβλήθ. Ἐκεῖ ἔφερε ἡ Ἠλίας τὸ ἅρμα τοῦ πυρός. Ἀπέχει ὁ Ἰορδάνης ποταμὸς ἀπὸ τὴν Ἱερουσαλὴμ μί-

tibi descripsi, o amice, in utilitatem animæ & salutis & regni cœlestis retributionem, gratia & humanitate Domini nostri Jesu Christi; cui gloria & robur in secula seculorum, Amen.

XII. In ipsa Hierusalem sub Imperatoribus Græcis erant monasteria & ædes sacræ numero CCCLXV. quæ omnia nunc in potestatem impiorum cessere. Ad locum orientalem sancti sepulchri intus Hierusalem, prope stadiorum quatuor intervallo, conspiciuntur Sancti sanctorum, & templum in quo docebat Dominus. Intus Sancta sanctorum ecclesia est Zachariæ, patris Præcursoris. eodemque in templo Prophetæ Simeonis in ulnis gestavit Dominum, & marmoreo, & catena pendent. & B cum Christianus ingreditur, commovetur. licet nunc, ob Agarenos, nemini aditus pateat. Ibidem etiam est mensa, a Deo appensa. Templum est ingens & rotundum, cum trulla plumbo contecta, intus foristque musivo depicta. Habet & atrium, in cujus parte orientali est porta, quatuor januis constans, per quam transivit Christus cum palmis & ramis; & ad hunc diem clausa est. Propeque etiam est atrium Pilati, & Caiphæ prætorium; paulo que infra Probatica piscina, ab Hebræis Bethesda dicta, quinque porticus habens; propeque eam templum; distatque a sacro sepulchro stadia tria. Proxime est ædes Joachimi & Annæ, matris Deiparæ; a C quo non longe est cœnum, quod Hieremiæ projecerunt in Jeremiam. Distat a sacro sepulchro stadia quatuor. Et hæc quidem Monasteria & extra & intra Hierusalem, & in Jordane ipso, numerantur.

XIII. Medio in itinere fons Apostolorum manat, a quo parum abest sancti Euthymii monasterium, in summitate montis situm. Distat ab urbe Hierusalem millia quindecim. & infra conspicitur monasterium Deiparæ. Ibidem loci Josue filius Nave, Angelum intelligens, dixit; Noster es? & respondit Angelus: Princeps sum exercitus Domini, & nunc venio ad te, & Josue adoravit eum; & Angelus dixit: Solve calceamentum de pedibus tuis; locus enim, in quo stas, sanctus est; hunc accipe arcam fœderis, & progredere adversus Jericho. ut muri funditus corruant civitatis. Apud Jericho sunt aquæ salsæ maris, quæ in dulces mutavit Moyses. Estque prope Sycomorus, quam ascendit Zacchæus, ut Christum prospiceret. Sacer mons, in quo Christus jejunavit dies quadraginta; tum etiam; & accedens Dæmon, dixit: Si filius Dei es, dic ut lapides isti panes sint. Et Dominus respondit: Vade retro Satana. & quæ sequuntur. & illico disparuit. Distat ab urbe Hierusalem viginti millaria. Ab eo loci versus solitudinem, vigintiquinque monasterium sancti Joannis Præcursoris. Monasterium præterlabitur Jordanes fluvius, in quo Joannes Dominum nostrum Jesum Christum baptizavit. Ibidem, in margine fluvii, Joannes aspexit Divinam Trinitatem. & cernes Jordanem spelunca est, in qua ille quiescebat. Inde etiam Elias in curru igneo raptus est. Distat Jordanes fluvius ab urbe Hierusalem millia octo. Trans Jordanem quoque sunt montes excelsi, super quibus ascendens Moyses,

Digitized by Google

versus Hierusalem erabat; eodemque loco sepultus est. In interiore solitudine, beatæ Mariæ Ægyptiæ sepulchrum cernitur, quam invisit Abbas Zosimas, & tumulavit. Regionem illam Beata inhabitavit annos quadraginta septem. Distat ab urbe Hierusalem iter dierum octo.

XIV. Dextrum Jordanis latus occupant Sodoma, Gomorrha, mare mortuum, & Loti regio, inter quæ infernus latet. Distat ab urbe Hierosolyma milliaria triginta. Ibidem est Monasterium sancti Gerasimi, qui sanctis ministrabat. Supraque, versus Hierusalem, inter colles, est Monasterium sancti Sabæ, & illius sepulchrum. Monasterium exædificatum est propter torrentem. Sub monasterio fons scaturit, quem ille precibus a Deo impetravetat. Templum nulla erigitur, eaque colore cæruleo imbuto. Prope est cella sancti Joannis Domasceni, in qua compoluit Troparium, Dignum est re., & Octoechum. Æxate sancti Sabæ habitabatur a Monachis mille & quatuordecim. Distat ab urbe Hierusalem milliaria quatuordecim. Versus Hierusalem, super montem, Monasterium S. Theodosii Cœnobiarchæ exstructum est. Distat ab urbe Hierusalem milliaria octo. Supraque illud, Monasterium S. Eliæ Prophetæ; adjacetque media in via, qua Bethleem itur. Templum cruciforme est, ibique sommum cepit, cui dixit Angelus: *Surge, mundare; longa enim est via.* Iuibi in torrentem fuit secum Deiparam Josephus, ut eam dimitteret; cui accedens Angelus dixit: *Joseph, fili David, ne timeas accipere tibi uxorem Mariam; quod enim in ea nascitur, ex Spiritu sancto est.*

XV. Inde procedenti in sinistram Bethleem, in ea tefo offert monumentum Rachelis, cum foxeo cubiculo, propeque est sancta Bethleem, in qua natus est Christus. Templum est præclarum, structura ligneo, plumbo tecto, & musivo aureo colorato. In templo sunt columnæ quinquaginta; pavimentum ex marmore. In parte dextra templi conspicitur Baptisterium purpureum, pulcherrimum. A finistra Bematia descenditur per gradus quatuordecim in speluncam, in qua natus est Christus. In parte spelunca locus est, in quo Salome aquam, qua laverat Christum, abscondit; quæ facta est unguentum, tum, in alabastris reponi solitum. Id unguenti est, quo metatur, sancta magna Feria quarta, unius Dominum. Lampades decem. & spelunca pendent verum earum restita est. Amen.

Σολαμὼν τὸ ὄρος, ὅπου ἔλαυνε ἡ Χερσὶς. ἐκ τοῦ ἀνατολικοῦ μέρους τοῦ Κύκλου τῆς ἁγίας πόλεως ἐστὶν ἐσδομήκοντα. Ἀμήν.

Α λια ιʹ. Ἡ δὲ ἀπὸ τοῦ ὄρους τὸ Ἰορδάνου ἐστὶ ὥρα τὸ ὀλιγάτερον εἰς τὸ ὄρος τὸ ὑψηλὸ ἔλθῃ ὁ Μωσῆς, ἐφοβήθη καὶ οὐκ ἐπορεύθη εἰς Ἱερουσαλήμ. ἐκεῖ δὲ μίλια ἐστὶ ἀπὸ τοῦ ὄρους τοῦ Σινᾶ εἰς τὸν ἱστορικὸν ὅρμον ἐστὶν ὁ τόπος τοῦ Ζωσιμᾶ, ὃς ἔθαψέ τινα, ἐξ οὗ ἐστὶν ἐκεῖσε χίλιους μζ. Ἀπέχει ἀπὸ τὸν Ἱερουσαλὴμ ἡμέρας δύο.

Β ιʹ. Ἡ δὲ ἀπὸ τοῦ ὄρους τοῦ Ἰορδάνου ἐστὶ τὰ Σόδομα, καὶ τὰ Γόμορρα, καὶ ἡ Νωρὰ Θάλασσα, καὶ ὁ τόπος τοῦ Λὼτ, ἐν αὐτῷ μίλια ἐστὶ ἀπὸ τὸν Ἱερουσαλὴμ μίλια ιβ. Ἀπέχει ἀπὸ τὴν Γεραστμου, μιλ. λ'. Αὐτὸ ἐστὶ τὸ Μοναστήριον τοῦ ἁγίου Σάβα. Αὐτὸ ἐστὶ ἡ ὁδὸς ιε. ἐν τῷ Μοναστηρίῳ ἐστὶ ναὸς ἐν τούτῳ χαμαίρῳ. ἐν ὑπαίθρῳ τῷ Μοναστηρίου ἐστὶ ὁ πυρὸ, ὅπου ἐν ἀγγέλου ὁ ἅγιος ἐξεπροσώπησε. ἐν ὁ τόπος ἐστὶ μὲ τριάδας ἐστὶ, ἐν ζωγραφισμένῳ μὲ τὸ λαξεύμα. Αὐτὸ ἐστὶν ἐν τὸ σπήλαιον τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ. Αὐτὸ ἐγραψε τὸ, Λξέσο ἐσω ὡς ἀληθὸς, Ομνιας ἐν ἐν Οκτωὴχο. Ἐκεῖ ἐν ἐν χαιρὲ τοῦ ἁγίου Σάβα Καλογήρους χιλίους διακοσαράρους. Ἀπέχει ἀπὸ τὴν Ἱερουσαλὴμ μιλ. ιβ'. Λεαβαίνοντας εἰς ἐν Ἱερουσαλὴμ ἀπαίνω εἰς Θωκορίτου ἐστὶ τὸ Μοναστήριον τοῦ Κοσβᾶ, ἐστὶ μέσα τὸ. Καὶ ἀπὸ ἀρχὴν, Ἀπέχει ἀπὸ ἐν Ἱερουσαλὴμ μίλια τὸ. Καὶ

C ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ ἐστὶ τὸ Μοναστήριον τοῦ ἁγίου Προφήτου Ἠλισοῦ, ἐν ἐστὶ μέσα εἰς ἐν ὄρους πυγμὴ εἰς ἐν Βεθλεὴμ. Καὶ ἐστὶ ὁ τόπος μ[illegible] ἐρημίαν. ἐν ἐμπαίζω, ὡς αὐτὸ ὁ Λγ[illegible]ὸς, Λαιτα, φάγε, ἐξ αὐτὸ μαχαρὰ ἐ οὐδὲ σε. Καὶ ἀ[illegible]τοῦ εἰς ἐν χαμαίρῳ ἐρημ[illegible]μο ὁ Ιωσὴφ ἐ Θεοτόκου [illegible] ἐν λάβρα ἀπολύσῃ αὐτὸ ὁ, ἐν ἦλθε ὁ Λγγελ[illegible]ος, ἐν εἶπε, Ιωσὴφ υἱὸς Δαβὶδ, μνησθῆς, π[illegible]άλαβων Μαρίαμ τὴν γυναῖκά σου. τὸ γὰρ ἐξ αὐτ[illegible]ς γεννηθὲν ἐν Πνεύματός ἁγίου ἐστίν.

D ια'. Λπ' αὐτοῦ ἐ[illegible]χεσθον εἰς ἐν ἅγιον Πόλιν Βηθλεὲμ, μὲ καταβαίνεις εἰς τὸν ἐδον [illegible] ναι τὸ μνημεῖον τῆς Ραχὴλ [illegible]

EUGESIPPUS
DE
DISTANTIIS
LOCORUM
TERRÆ SANCTÆ.

INCIPIT TRACTATUS DE DISTANTIIS LOCORUM TERRÆ SANCTÆ;

Quem compilavit

EUGESIPPUS

Anno Domini M L X.

VEretamur ejus stylum nostrum, sumentes initium a Chebron, quæ & Hebron. Hebron olim Metropolis Philistinorum, & habitaculum gigantum, in tribu Juda civitas Sacerdotalis, & fugitivorum. Hebron sita fuit in agro illo, in quo summus dispositor patrem nostrum plasmavit Adam, & inspiravit. Hebron, Cariatharbe dicitur; quod Sarracenice sonat, Civitas quatuor; eo quod quatuor ibi reverendi Patres in spelunca duplici consepulti fuere, summus scilicet Adam, Abraham, Isaac, & Jacob; & eorum uxores quatuor, scilicet, Eva, mater nostra, Sara, Rebecca, Lia. Est autem Hebron juxta Vallem lacrymarum sita. Vallis lacrymarum est dicta, eo quod centum annis in ea luxit Adam filium suum Abel: in qua & monitus postea ab Angelo, cognovit suam uxorem; ex qua genuit filium suum Seth; de cujus tribu erat Christus oriundus. Duo millaria ab Hebron, sepultura Loth, nepotis Abraham. In Hebron habetur quidam ager, cujus gleba rubea est; quæ ab incolis effoditur, & per Ægyptum venalis asportatur, &, quasi pro specie carissime emitur. Prædictus ager, in quantum late & profunde effossus fuerit, in tantum divina dispositione in anno futuro redintegratus reperitur. Juxta Hebron mons Mambre ad radicem; cujus Terebinthus illa, quæ Adin vocatur, id est, ilex, aut quercus; Secus quam per multum temporis spacium mansit Abraham: sub qua quidem tres Angelos vidit, & eorum adoravit; hospitioque susceptos, dignus, prout potuit, fovit & pavit; unde primus comedendi via dicitur. Ilex prædicta ex tunc usque ad tempus Theodosii Imperatoris, testante Hieronymo, suum esse dilatavit: & ex illa hæc fuisse perhibetur, quæ in præsenti ab illic præsentibus videtur, & caro tenetur. Quæ licet arida, meditabilis tamen esse probatur in hoc, quod, si de ea quis equitans aliquid secum detulerit, animal sum non * infestat. In Hebron primo applicuerunt fo, causa terra explorandæ, Caleph & Josue, eorumque socii decem. In Hebron David regnavit septem annis & dimidio. Decem milliaria ab Hebron, est lacus Asphaltites contra Orientem, qui & Mare mortuum dicitur; & vere mortuum, quia nihil vivum recipit: & mare Dasbali dicitur, eo quod, instinctu ejus quatuor illic civitates interriere, Sodoma, Gomorrha, Seboim, Adama, perseverantes in turpitudine sua, igne sulphureo concremata, in lacum illum subsederis sunt. Supra lacum in * occubitum Judææ, Segor, quæ & Bala, quinta de civitatibus illis, proinde Loth de habitatione & incendio refugus; quæ usque hanc dicuntur. In exitu Segor, uxor Loth, sale in effigiem mutata fuit, cum adhuc appareat reliqua supra ri-

A pam prædicti maris. Multum est alumnis, multumque * catarranni, quod ab incolis reperitur & legitur; & ea mari bitumen reperitur & extrahitur, quod Judaice appellatur in multis necessariam. Segor autem modo, a compatriotis, oppidum palmæ vocatur. Supra lacum Asphaltiten in desertu Arabiæ, Carnaim in spelunca in monte Moabitarum; in quem Balach, filius Beor, divinum adduxit Balaam ad maledicendum filiis Israel: qui propter vehemens præruptum cacisim vocatur. Lacus Asphaltites Judææam dividit & Arabiam. Arabia, tempore filiorum Israel, solitudo erat, & deserum, terra invia & inaquosa. In ea quidem decimit eos Dominus quadragesta annis, manna pluens ad manducandum, aqua de rupe ducta. In Arabia, Helim, castrum filiorum Israel, locus in deserto, in quo duodecim fontes, & septuaginta palmas, de marl rubro emantes repererunt. In Arabia, Vallis Moysi; in qua percutiens bis Silicem vi-ga, duos aquæ populo Dei reddentem rivulos, de quibus modo tota illa regio irrigatur. In Arabia, mons Sinai, in quo Moyses XL. diebus, totidemque noctibus, totus cibi expers, moratus fuit; in quo & Dominus Moysi dedit legem, proprio digito scriptam in tabulis lapideis. In Arabia, præcessit filios Israel columna ignis per noctem; nubes vero vallavit eos diebus singulis. In Arabia, XL. mansiones filiorum Israel. In Arabia, mons Hor, in quo sepulcrum Aaron. In Arabia, mons Abarim; in quo Dominus Moysen sepelivit, cujus tamen nusquam apparuit tumulus. In Arabia, mons regalis, quem Baldevinus, primus Rex Francorum in Hierusalem, ad terram illam Christicolis subjugandam & tuendum regnum David, in castrum firmum reddidit. Arabia jungitur Idumæa in confinibus Bostron. Idumæa, terra Damasci. Idumæa tamen sub Syria. Caput Syriæ quidem Damascus. Idumæam & Phœniciam dividit Libanus. Phœnicen, in qua Sor, id est, Tyrus Phœnices, nobilissima Metropolis, quæ Christum, perambulantem maritima, ut Syri asserunt, noluit accipere; quæ &, divina testante pagina, tot Martyres Deo reddidit, quorum ejus solius scientia * minuta colligie. Tyrus originem celat * commutatum. Ante Tyrum lapis ille marmoreus, haud modicus, super quem sedit Jesus: manens illæsus, a tempore Christi usque ad expulsionem gentium ab urbe; & a Venetis. Supra vero residuum illius lapidis, in honorem Salvatoris, Ecclesia quædam fundata est. octo milliaria a Tyro contra Orientem, supra mare, Sarphen, quæ est Sarepta Sidoniorum. In qua quondam habitavit Helias propheta. in qua & resuscitavit filium viduæ, Jonam scilicet: quem prius ipsa hospitio recepérat, & charitative fovere ac paverat. Sex mil-

liaria a Sarphen, Sidon, civitas egregia; ex qua Dido, quæ Carthaginem construxit in Africa. Septemdecim milliaria a Sidona, Berytus, opulentissima civitas. In Berytho quædam Salvatoris nostri icon, non multum post passionem ejus ad ignominiam ejus a quibusdam Judæis ridiculosa crucibus, sanguinem produxit & aquam; unde & multi in vero Crucifixo crediderunt, baptizari: quicunque etiam ex stillis iconis perunctis, a quacunque gravarentur infirmitate, sani reddebantur. Arphat, urbs Damasci. Damascus in Syria; de qua historia. Damascus caput Syriæ renenda Metropolis. In ea Damascum construxit Eliezer, servus Abrahæ, in agro illo, in quo Cain fratrem suum Abel occidit. Damasci habitavit Esau, qui & Seis, & Edom Seir pilosus; Edom rufus & rubeus. Ab Edom tota illa terra vocatur Idumæa. de qua in Psalmo: *In Idumæam extendam calceamentum meum*. Est autem Edom vocata: unde Propheta: *Quis est iste, qui venit de Edom, tinctis vestibus de Bosra?* Est autem quædam pars terræ illius Hus, ex qua beatus Job; quæ & Saeta; a qua Baldad Suhites; in qua & Theman metropolis. Ea Theman Elphat Themanites. In qua & Naamath oppidum; a quo Sophar Naamathites. Hi tres consolatores Job. In Idumæa finibus, duo milliaria a Jordane, fluvius Jaboc; quo transvadato Jacob, cum a Mesopotamia rediret, luctatus est cum Angelo; qui de Jacob el nomen mutavit in Israel. In Idumæa mons Seir; quo Damascus. Duo milliaria a Damasco, locus, in quo Saulo Christus apparuit, sub *Saule, Saule, quid me persequeris?* dicens: lumen claritas de cælo non modica circumfulsit. In Damasco baptizatus Saulum Ananias, nomen ei Pauli imponens. In Damasco domus Mariæ matris Pauli in sporta, persecutoris versus sabbatum. Libanus interpretatur Candidatio. de quo in Canticis: *Veni de Libano, sponsa mea*, et. Abana, fluvii Damasci. Montem Pharphar & Libanum, archados transfluit Abana, mari magno se copulans, finibus illis, quibus sanctus Eustachius, ab uxore sua privatus & filiis dolatus, recessit. Pharphar per & Syriam rendit Reblatam, ad est, Antiochiam; labentique secus muros ejus, decem milliaria ab Antiochia in porta Solim orta scilicet S. Symeonis, meditur B. Petrus septem annis, Pontificali decoratus Insola. Ad radicem Libani, civitas Panea sita est, id est, Helymas, quæ & Cæsarea Philippi. Ad radicem Libani, Dan & Jor oriuntur, fontes illi duo, de quibus, sub montibus Geboe. Jordanis conficitur. in quo Christus a Joanne, præcursore ejus, tertio lapide a Jericho, baptizari voluit: in quo etiam loco vox Patris eras intonuit, dicens: *Hic est Filius meus dilectus*: & super Jesum descendit ibi Spiritus sanctus in specie columbæ. A montibus Gelboe usque ad lacum Alphaicen, vallis, per quam Jordania labitur, Sortus appellatur. Sephum (quod Hebræum est vocabulum) appellatur etiam vallis illa; quæ grandis atque campestris utraque parte sallatur montibus hanc usque ad desertum Pharan. Divisio autem Jordanis Galilæam & Idumæam, & terram Moabitis, quæ & Idumæa secunda metropolis. Jordanis descensus interpretatur. Dan fere ab ortu sub terraneum ducis gurgitem usque ad Meldam, planitiem illam, in qua fazis patet, unde da vocatur, eo quod in illa Meldis est. Melda nice quidem sonat planitiem. Platea Melda ne autem platea, forum; Melda vero vocatur, eo quod intrante urbem innumerabilis ibi populus, secum deferens omnia venalia, convenit, ingenque Parthorum & Arabum militia, ad emendum populum & greges suos in pascuis *ubertate*

Per totam æstatem. Meldam compositus ex Mel, & Dan. Mel Sarracenice aqua, Dan fluvius. ex Planitie Dan prædicta se reddens in fluctum, Suetam peragrat, in qua pyramis beati Job sepultus, a Græcis & gentilibus solemnis habetur. Dan, contra Galilæam genitum se obligat. Jor ab urbe Cedar cæcis medicabilis balsamum ab Arphat, urbs Damasci. Damascus in Syria; de qua historia. Damascus caput Syriæ renenda Metropolis. In ea Damascum construxit Eliezer, servus Abrahæ, in agro illo, in quo Cain fratrem suum Abel occidit. Damasci habitavit Esau, qui & Seis, & Edom Seir pilosus; Edom rufus & rubeus. Ab Edom tota illa terra vocatur Idumæa. de qua in Psalmo: *In Idumæam extendam calceamentum meum*. Est autem Edom vocata: unde Propheta: *Quis est iste, qui venit de Edom, tinctis vestibus de Bosra?* Est autem quædam pars terræ illius Hus, ex qua beatus Job; quæ & Saeta; a qua Baldad Suhites; in qua & Theman metropolis. Ea Theman Elphat Themanites. In qua & Naamath oppidum; a quo Sophar Naamathites. Hi tres consolatores Job. In Idumæa finibus, duo milliaria a Jordane, fluvius Jaboc; quo transvadato Jacob, cum a Mesopotamia rediret, luctatus est cum Angelo; qui de Jacob el nomen mutavit in Israel. In Idumæa mons Seir; quo Damascus. Duo milliaria a Damasco, locus, in quo Saulo Christus apparuit, sub *Saule, Saule, quid me persequeris?* dicens: lumen claritas de cælo non modica circumfulsit. In Damasco baptizatus Saulum Ananias, nomen ei Pauli imponens. In Damasco domus Mariæ matris Pauli in sporta, persecutoris versus sabbatum. Libanus interpretatur Candidatio. de quo in Canticis: *Veni de Libano, sponsa mea*, et. Abana, fluvii Damasci. Montem Pharphar & Libanum, archados transfluit Abana, mari magno se copulans, finibus illis, quibus sanctus Eustachius, ab uxore sua privatus & filiis dolatus, recessit. Pharphar per & Syriam rendit Reblatam, ad est, Antiochiam; labentique secus muros ejus, decem milliaria ab Antiochia in porta Solim orta scilicet S. Symeonis, meditur B. Petrus septem annis, Pontificali decoratus Insola. Ad radicem Libani, civitas Panea sita est, id est, Helymas, quæ & Cæsarea Philippi. Ad radicem Libani, Dan & Jor oriuntur, fontes illi duo, de quibus, sub montibus Geboe. Jordanis conficitur. in quo Christus a Joanne, præcursore ejus, tertio lapide a Jericho, baptizari voluit: in quo etiam loco vox Patris eras intonuit, dicens: *Hic est Filius meus dilectus*: & super Jesum descendit ibi Spiritus sanctus in specie columbæ. A montibus Gelboe usque ad lacum Alphaicen, vallis, per quam Jordania labitur, Sortus appellatur. Sephum (quod Hebræum est vocabulum) appellatur etiam vallis illa; quæ grandis atque campestris utraque parte sallatur montibus hanc usque ad desertum Pharan. Divisio autem Jordanis Galilæam & Idumæam, & terram Moabitis, quæ & Idumæa secunda metropolis. Jordanis descensus interpretatur. Dan fere ab ortu sub terraneum ducis gurgitem usque ad Meldam, planitiem illam, in qua fazis patet, unde da vocatur, eo quod in illa Meldis est. Melda nice quidem sonat planitiem. Platea Melda ne autem platea, forum; Melda vero vocatur, eo quod intrante urbem innumerabilis ibi populus, secum deferens omnia venalia, convenit, ingenque Parthorum & Arabum militia, ad emendum populum & greges suos in pascuis *ubertate*

& Dan. Mel Sarracenice aqua, Dan fluvius. ex Planitie Dan prædicta se reddens in fluctum, Suetam peragrat, in qua pyramis beati Job sepultus, a Græcis & gentilibus solemnis habetur. Dan, contra Galilæam genitum se obligat. Jor ab urbe Cedar cæcis medicabilis balsamum Iphneti plana profluens, Jor copulatur. Jor haud longe a Paneas lacum illius reddit ex se, postea mare Galilææ, famens inclitum inter Bethsaida & Capharnaum. A Bethsaida Petrus & Joannes, Andreas & Jacobus Alphæi. Quatuor milliaria a Bethsaida, Corozain, in qua nutritur Antichristus, seductor orbis. De Corozain & Bethsaida ait Christus Jesus: *Væ tibi Corozain, væ tibi Bethsaida*. Quinque milliaria a Corozain, Cedar, excellentissima civitas illa, de qua in Psalmo, *cum habitantibus Cedar*. Cedar interpretatur, in tenebris. Capharnaum in decimera parte maris sita est, civitas Centurionis, cujus filium in ea sanavit Jesus; de quo ait: *Non inveni tantam fidem in Israel*. In Capharnaum multa alia fecit Jesus, docens in Synagoga. Capharnaum, villa pulcherrima interpretatus, vel villa pulchritudinis: quæ nobis sanctam figurat Ecclesiam. Ad quam tum *qui de Libano* descendant, id est, de candore *virtutum*, ab eo & in ea lucidiores reddantur. Secundo milliario a Capharnaum, descensus illius montis est, in quo sermocinatus est ad turbas, & instruxit Apostolos suos; in quo & lesprofum curavit. Milliaria a descensu illo, locus, in quo pavit quinque millia hominum ex quinque panibus & duobus piscibus. Unde locus ille Mensa vocatur; quasi locus refectionis. Cui locus subjacet ille, in quo Christus post resurrectionem suam Discipulis apparuit, cum edens cum eis parum piscis assi supra mare; in quo & Dominus loco pede ambulavit, sum ca quartam nocte vigiliam Petro & Andreæ piscantibus apparuit; ubi & Petro, supra mare ad eum ire volenti, & mersio, ait Jesus: *Modica fidei*. ubi etiam alio vi a discipulis suis, navi perclitari metentivi a discipulis suis, reddidit. In finibus maris cabus, mare quamvis pites, montes inclava, Genezaret; locus genenerans autem, quod adhuc ab illis præincolis fumetur. Milliario secundo a Genezaret, Magdalum oppidum, a quo Maria Magdalena. Hæc autem regum alidæa genitum est; in Tribu tamen Zabulon & Nephtalim. In superioribus ejus Galilææ, vitiati hæresim. amico suo, Rex Salomon Hiram Regi Tyri, &c. Jo Cedono dedit. Secundo milliario a Magdalo Cinereth, & Tiberias a Tiberio Cæsare nogenomen, quam in juventute sua frequentare solebat. Quarto milliario a Tiberiade, Bethsaida civitas, ex qua Judith, quæ, pro gente salvanda, montis arduæ peramit Holofernem in obsidione urbis. Milliario quarto a Tiberiade con ora meridiem, Dochaim, in quo fratres suos gepascentes reperit Joseph; quem & Ismaitum, cum odio habentes, vendiderunt. Dumo milliario a Tiberiade, Nazareth, civitas Galilææ, patria Salvatoris, eo quod in s scicus fuit. Nazareth interpretatur flos, v gulum; nec sine causa, cum in ea e flos, ex cujus fructu seculum repletum e site virgo Maria; ea qua Gabriel Arc in eadem Nazareth situm altissimi nuncium, inquiens: *Ave Maria*. De dictum fuit: *A Nazareth potest bonu* Milliario quinto a Nazareth, Sepphoria, quæ dicit Achon. Ex Sept Maria, Anna, & Hermona, ex est Elisabeth, mater mana nata est Christo duxit Ann dæ. Porro Joachim Maria genuit ex ea Mariam, matrem Jesu Joachim, Cleophas duxit A & genuit ex ea alteram Ma ter Jacobi minoris Alphæi ea.

ter Domini. Defuncto igitur Cleopha, Salome duxit iterum Annam uxorem; de qua genuit tertiam Mariam. Zebedæus duxit eam uxorem, videlicet tertiam Mariam; quæ genuit ei duos magnos viros, Jacobum Minorem & Joannem Evangelistam. Et isti nihilominus cognati Domini fuerunt. Primam Mariam duxit in uxorem Joseph, qui vocabatur Justus: secundam Mariam duxit Alphæus. Secundo miliario a Sephori, Cana Galilææ, contra Orientem; a qua Philippus & Nathanael. in qua & puer Jesus, cum matre discumbens in nuptiis, aquam convertit in vinum. In Nazareth labitur fons exiguus; in quo in puericia sua habitare solebant, & inde ministrare matri suæ & sibi. Milliario a Nazareth, contra meridiem, mons, qui Præcipitatus dicitur; ex quo juvenem Jesum præcipitare voluerunt, c æmulantes prudentiam ejus; sed ab eis in momento disparuit. Quarto milliario a Nazareth, contra Orientem, mons Thabor; in quo transfiguravit se Jesus, Apostolis suis videntibus, Petro, Joanne & Jacobo, Moyse & Elia; quibus etiam vox Patris audita est, dicens: *Hic est Filius meus dilectus*. Secundo milliario a Thabor, contra Orientem, mons Hermon. In descensu montis Thabor, obviavit Abrahæ, redeunti a cæde Amalec, Melchisedech, qui & Sem, filius Noe, Sacerdos, & Rex Salem, præsentans ei panem & vinum, quod significet oblationem Altaris Christi sub gratia. Secundo miliario a Thabor, Naim civitas; ad cujus portam Christus resuscitavit viæ, filium viduæ. Supra Naim mons Endor: ad radicem cujus, supra torrentem d Reduinum, qui est torrens Cison, ubi cum filio Deboræ Prophetissæ, Barach filius Abinoem devicit Idumæos, Silara videlicet occiso a Jabel, uxore Hebet Cinæi, Zeb autem, & Zebee & Salmana trans Jordanem persequens, gladio peremit; Barach, duce eorum in Endor, & sub Endor exercitu cæso. Inde in Psalmo, *Thabor & Hermon, &c.* Quinto miliario a Naim, Jezrahel civitas, quæ & e Zaram; ea qua Jezabel impiissima Regina, fuit, quæ abstulit vineam e Naboth: quæ &, pro importunitate sua, de sammo palatii sui præcipitata interiit: cujus adhuc Pyramis superstes videtur. Juxta Jezrahel, campus Mageddo; in quo Josias Rex a Rege Sarmatiæ subactus occubuit, deinde translatus in Sion & sepultus: pro cujus morte fecit Hieremias Lamentationes. Milliario a Jezrahel, montes Gelboe, in quibus dimicantes Saul & Jonathæ, f subacti fluerunt. Unde David: *Montes Gelboe, &c.* Secundo milliario a Gelboe, contra Orientem, Scythopolis civitas, Galilææ metropolis, quæ & Bethsan, id est, domus solis; vel civitas, supra cujus muros suspenderunt caput Saul. Quinto milliario a Jezrahel, geminum opidum illud, a quo incipit Samaria. Decimo milliario a Samaria, quæ & Sebaste, id est, Augusta, ab Augusto Cæsare dicta: in qua sepulti fuit præcursor Domini, Joannes Baptista, ab Herode decollatus trans Jordanem juxta locum Alphalciten in Castello Machærus, & a discipulis suis inde translatus Sebasten, ibique sepultus inter Eliseum & Abdiam: postea exinde ablatum corpus a Juliano Apostata, ejus jussu crematum fuisse perhibetur, dein vento cineribus; sed absque capite; quod dein vento cineribus; sed absque capite; quod Alexandriæ autem translatum fuerat, postea Constantinopolim, ad ultimum in Galliæ pagum Pictaviensem, ad ultimum in Galliæ pagum Pictaviensem, & absque vulice, g quod venientem Jesum ad baptisma indicavit, dicens: *Ecce Agnus Dei, &c.* Judicem Jesum sancta Virgo martyr h Alpes inter Thecla, ubi sub maxima veneratione requiescit in Ecclesia Monasterii. Samaria nomen urbis & patriæ. Quarto milliario a Sebaste, Neapolis, quæ & Sichem, a Sichem patre Hemor, qui Dinam filiam rapuit, finibus illis dominabatur. In Sichem vero relata fuerunt ossa Joseph ex Ægypto. In Sichem juxta fontem fabricavit Jeroboam vitulos aureos duos, quos adorari fecit a decem Tribubus, quas a Hierusalem abduxerat & seduxerat. Unde unam ex eis posuit in Dan, aliam in Bethel. Sichem urbem illam deleverunt filii Jacob, Hemorque peremerunt, dolentes de adulterio Dinæ sororis suæ. Sichem iis diebus Neapolis dicitur, id est, nova civitas, Sichar ante; juxta Sichem prædium, quod dedit Jacob filio suo Joseph. In quo fons Jacob, qui & puteus; supra quem evangelizatur, sessum hinere Jesum, sermonem habuisse cum Samaritana: ubi nunc & Ecclesia constructa. Juxta Sichem, terebinthus illa, sub qua Jacob abscondit idola. In Bethel, milliario a Sichem, Luza civitas, in qua per multum temporis spatium habitavit Abraham: ubi & Jacob, dormiens, scalam vidit ad caput ejus, Cælum tangentem, Angelosque per eam ascendentes & descendentes; & statim evigilans, ait: *Hic locus vere sanctus est, & porta cæli*; erigensque lapidem in titulum, oleumque fundens desuper, appellavit nomen loci illius Bethel; qui primitus Luza appellabatur. In Bethel, Angeli præcepto, voluit Abraham immolare Domino filium suum Isaac. Est autem Bethel collateralis mons Gazim, respiciens montem Hebal, orientem juxta Dan super Sichem. Vicesimo milliario a Sichem, quartoque a Hierusalem, via quæ ducit Diospolim, mons Silo, & civitas, quæ & Rama; ubi Arca Domini & Tabernaculum ab adventu filiorum Israel manserunt usque ad tempora Samuelis Prophetæ & David Regis. Vigesimo quarto milliario a Sichem, decimo octavo Diospoli, decimo sexto ab Hebron, decimo tertio a Jericho, quarto a Bethlehem, decimo octavo a Berſabee, vigesimo quarto ab Ascalone, tertiodecimo a Joppe, quinto a Ramatha; Hierusalem, sanctissima civitas, Judææ Metropolis, quæ & Sion: de qua dictum est, *Gloriosa dicta sunt de te, civitas Dei.* Quæ Ælia ab Ælio Adriano, qui eam construxit. Bethlehem, civitas Judæ, quæ & Ephrata. Bethlehem interpretatur Domus panis; nec sine causa, quia de flore Nazareno processit in ea fructus vitæ, de virgine Maria filius Dei vivi, videlicet Christus Jesus, qui panis est Angelorum, totiusque mundi vita. In Bethlehem, juxta locum Nativitatis, præsepe in quo & ipse latitavit infans Jesus. Unde & Propheta: *Cognovit bos possessorem suum.* Ex quo fœnum illud, in quo latitaverat, Romam delatum fuerat ab Helena, & honeste recondito in Ecclesia sanctæ Mariæ Majoris. Milliario a Bethlehem, resultit lux Pastoribus, Domino nato, ejus apparente Angelo & dicente: *Gloria in excelsis Deo.* In Bethlehem, nova stella duce, venerunt tres Reges ab Oriente, venerati natum Jesum, & ut Regem Angelorum adorarent, præsentantes mystica munera, aurum, thus, & myrrham. In Bethlehem ejusque finibus, decollari jussit Innocentes Herodes: quorum pars maxima, contra meridiem, secundo milliario a Bethlehem, secundo a Thecua, semita quieſcit. Quarto milliario a Bethlehem, contra meridiem, est Ecclesia beati i Paretoli; ubi &, ipso translatore de hoc mundo, monachi ejus, quibus ipse pastor præfuerat, cum eo pariter agonizaverunt; quod adeo devote præstiterunt, eo quod pater eorum pius extiterat; nec post eum in mundo vivere volebant: ita ejus amore fervebant: quorum singulorum k compagines in Ecclesia videri possent, modo illo quo se habuerunt in desolatione patris eorum agonizantes, translati postea in Hierusalem. In Bethlehem, in Basilica haud longe a præsepio, requiescit corpus beati Hieronymi: nunc quidem Roma: ubi etiam in Ecclesia sancti Nicolai requiescunt corpora sanctorum Pauli & Eustachii; quibus ipse Hieronymus scribit. Milliario a Bethlehem, via, quæ ducit Hierusalem, l Habitaculum, in quo, eum peperisset Beoiaminom, Rachel,

chel occubuit; ibique cum Jacob, viro suo, tumulata quiescit: cujus in camolo supposuit Jacob duodecim lapides non modicos, in testamento duodecim filiorum suorum: cujus adhuc pyramis a transeuntibus videtur. Hierusalem, gloriosa Judææ metropolis, juxta Philosophos in medio mundi sita est. Regnavit autem David in ea triginta duobus annis cum dimidio. Est quidem in Hierusalem mons Moria, super quem David, videns Angelum percutientem evaginato gladio, qui populum Dei graviter cædebat, timens, ne in se & in urbem ulciscerentur, quod in populo numerando deliquerat, primus in terram corruit, vere pœnitens, graviterque se affligens, & a Domino exaudiens, veniam meruit: de quo alte Dominus: *Inveni virum juxta cor meum*. In monte Moria, regnante David, floreabat area Ornan Jebusæi, a quo & ipse David eam emere voluit ad constituendum ibi domum Domini, eo quod misericordiam loco illo consequutus est, & eo quod Angelus Domini restiterat, *sunt quidem, sed vetitum fuit a Domino, ne intro mitteret se inde, quia vir sanguinis erat. ergo quas ad hoc præparaverat expensus, Salomoni filio suo, cui a Domino condebatur, tradidit, quatenus inde domum Domino construeret. Ædificavit Rex Salomon Domino templum, id est, Bethel, & altare: dedicavit incomparabili sumptu; petens a Domino, quod, quicunque de quocunque Dominum confugeret, in eo exaudiri mereretur. Dominum cessum fuit a Domino. Ergo domus Domini, domus consilii. Illud autem, quod consilium & populi, exspoliavit Nabuchodonosor per Nabuzardan, principem coquorum suorum, tempore Sedechiæ Regis, ipsamque privavit urbe, eorumque quod preciosum fulgebat in ede & in urbe, tulit, ibique præsentari jussit in Babylonem; & populum. Paulo post quidem Pharao Nechao templum delevit & urbem. Modo vero, ne relatori videatur tædiosum, sub quibus & a quibus restituti sunt & destructiones primi & secundi & tertii templi commisse, hoc de præsenti Bethel, quemque, elucidare conabor. Re vera de hoc Bethel, sub quo & a quo principe restitutum sit, fere ignoratur. Quidam enim, a Constantino Imperatore, ab Helena matre sub Constantino fuisse perhibent, pro reverentia sanctæ Crucis per eam repertæ: alii ab Heraclio Imperatore, pro reverentia ligni Domini, triumphans attulerat: alii a Justiniano Augusto, quod de Perside alii a quodam admirando, pro reverentia Allahibyl, id est, summi Dei, etiam ad primum colendum Memphis Ægypti, verende veneratur præsens hoc templum. Abomini natalis sui, puer circumcisus est, quando jus, Hierusalem in templo de eadem, ab Angelo, Carolo Magno Regi præsentatum fuit, ab Angedem a Carolo Calvo translatum in pagum Pictavensem, apud Carnofiam, in Ecclesia, quam bonis amplissimis sub monachali religione loca plectavit, quod ea nunc usque modo ibi solem ter venerator* ipsa præsenti suo Jesus a dicente: *Nunc dimittis servum tuum Domine templo ipso liberavit adulteram ab accusam, dicens: Qui sine peccato est &c.* Ita ra fuit de tribo Nephtalim, filia Segor. plo isto laudavit munus pauperculæ, zophylacio posuerat; quæ eorum, quod habebat, secularet. In templo isto, dum morare lem, docebat Judæos, licet eum Supra pinnaculum templi statuit Jesu tentant eum, & dicens: templo precipitatus fuit Divus Jo sub gratia Pontifex in Hierusa

Filio. nunciatum fuit, ab Angelo, Zachariæ, natale filii sui Joannis Baptistæ. Feria sexta, hora secunda, inter templum & altare Zacharias, filius Barachiæ, martyr occubuit. Supra templum hoc in veteri Testamento sanctificare solebant turtures & columbas: quod a Saracenis postea immutatum est in horologium, & adhuc videri potest. Per speciosam portam templi transiens Petrus cum Joanne respondit petenti ab eis, *Quod autem habes, hoc tibi do*. In Hierusalem Probatica piscina, quam, tempora Jesu, certis temporibus movere Angelus Dominus solebat; quicunque infirmus autem post motionem intrabat, sanus fiebat, a quacunque detinebatur infirmitate. Probaton græce, pecus Latine, eo quod in sacrificiis solebant inde ablui exta pecudum. erat quippe rubea ex hostiis, quæ ibi undabantur. In Probatica ita languentem sanitati restituit Jesus, dicens ei: *Tolle grabatum tuum, &c.* In medio Hierusalem, eaciavit a morte Puellam Jesus, sub Salomonis regno, in accubitu Sion. In valle Josaphat, natatoria Siloe; ad quam Christus cæcum, ab eo illuminatum, misit, ut ex ea lavaret oculos suos; qui abiens, lavit, & vidit. Siloe, missus interpretatur. Siloe, secundum traditionem majorum, *ex Silo manare* dicitur. Unde *Isaias*: Siloe *cum silentio* gurgitem suam ducit; quia subterraneum. juxta Siloe extat quercus Regel; sub qua beatus Isaias sepultus quiescit. In valle Josaphat, sub acuta pyramide, Rex idem Josaphat sepultus quiescit. In valle Josaphat sepultus est beatus Jacobus, indeque translatus Constantinopolim. Secundo milliario a Hierusalem via, quæ ducit Sichem, mons * Sabaath in tribu Benjamin. Mil- latio a Hierusalem, in accubitu montis Olive- ti, contra Asphaltiten Bethania: quæ collatera- lis est monti Oliveti Mons Oliveti, monto- fensionis, & continuus. Dividit autem eos via quæ de Josaphat per Bethphage ducit. Dictus est autem mons offensionis, eo quod Rex Salo- in eo idolum Mo ch adravit. *Bethania* est oppidum illud, in Simon leprosus simpe Jesum recepit in hospi m; cui devote ministrabant Maria & Martha Bethania Maria cum lacrymis rigans pedes Je Sa, fudque crinibus extergens, & ungens unguento, eorum veniam meruit peccatorum. Be hania Christus Martham laudavit, & Mariam. ; Martham, in mimitrando sollicitam; Ma em, in verbis ejus sollicitam: quatum & lacrymis commotus, fratrem earum prec us & lacrymis commotus, jam quatriduanum La rum, in monumento jac. obedientem, s ia resilluit. Bethania, domus obe- tia hic erpretatur. Bethphage, quæ & vitulus lacerdo m, domus buccæ vel maxillarum interpreta r. Mons oliveti, mons * tribunalis, vel fund ficentiola. Vallis Josaphat, vallis judicii Hie rusalem, visio pacis. Sion, speculum, v spe ulam. Per hanc cranarum ascendit Je ierosolymam, sedens super asinam, die, celebratur vomus palmarum. Sic & quisquis tholicus * Angeli summi consilii debet inc & adira præsentiam sacerdotum, qui D bum ruminant; m ab eis corrigatur, & tur, eoque consilio & doctrina subire v ducii, id est, contritionem sanæ consp in conspectu, * videlicet qui se afflig tam Orientalem deose introiturus ti rusalem cœlestem Sion, stola justi randus. Monte Sion lavit Jesus pe rum suorum, dicens eis: *Sic facite memorationem*. Monte Sion cœ discipulis suis, dans eis in pan manducandum, & in vino fa bendum! in cœna nis. Monte Sion, sit ex de beatus Joannes recubuit, de tum. Monte Sion, Juda, na Christus baccellam pu ait Jesus, *Meum est in*

Digitized by Google

que manum in parapside, qui me traditurus est. Cui Judas, Numquid ego sum, Rabbi? Jesus respondet ei, Tu dixti. Ad sinistram montis Sion, super agrum peregrinorum, qui & Haceldema, id est, ager sanguinis, secus viam, quæ ducit Ephratha * Mons Sion, in quo Rex Salomon unctus, Regni diadema recepit. In Hierusalem venerunt Jesum Judas hora vesperarum. In accubitu montis Olivveti contra Orientem trans Cedron jactu lapidis a Gethsemani, otavit Christus ad Patrem suum, dicens: Pater, si fieri potest, transeat a me calix iste. ubi, ex timore carnis, sudorem fudit quasi sanguinem. ubi & ait Petro, Non potuisti una hora vigilare mecum? Deinde Gethsemani regressus est. Judas autem traditor, accepto jam pretio, ad id quod de Jesu Judæis spondit, signum dederat cohorti; Quemcumque osculatus fuero, &c. Quem, cognitum fraudis osculo, vinctum ducunt in Sion, in Pilati prætorium. ubi & Petrus ter eum negavit: unde &, galli cantu pie reminiscens verbi Jesu, vere pœnituit, flevitque amare; & fugiens in cavernam, quæ modo Galli cantus appellatur, vulgatiorque Galilææ via, quæ descendit Josaphat, sub porta montis Sion. Monte Sion, Jesum opprobriis affictum, verberibus cæsum, catenis tentum, ac derisum, crucis suæ bajulum, Pilati jussu, Judæorum impulsu, in Golgatha, quod est Calvariæ locus, tunica exutum, felle & aceto potatum, crucis patibulo suspensum, nec dedecuit. Locus, inquam, Calvariæ dictus, eo quod in eo calvari, id est, damnari rei solebant. Calvariæ dum in cruce pateretur Jesus, matrem suam amico suo commendavit ut virginem, virgini Matri dicens: Ecce filius tuus, &c. Calvariæ dum in Cruce pateretur hostia mundi, latroni, pendenti ad dexteram, ab eo petenti vitam, stolam immortalitatis promisit: crucis in patibulo, perforatus lancea, sanguinem emisit & aquam, ex quorum stilla aperti sunt oculi Longini, qui eum percusserat. Sub loco Calvariæ ad dexteram, in introitu Ecclesiæ, locus, in quo Joseph impetravit a Pilato corpus Jesu, sublatum de cruce lavit reverenter cæsis lacrymis, & aromatibus condivit, involutumque in sindone munda, haud longe sepelivit in monumento, quod novum sibi de rupe sculpserat. Inde descendit ad Inferos ad redimendum hominem: inde resurrexit, verus Leo de tribu Juda, morte subacta ibi: & Angelus Dominæ sanctis mulieribus apparuit, jam ab ostia monumenti lapide revoluto, &, Jesum vere resurrexisse nuncians, ait: Ite, & dicite discipulis ejus, & Petro, quod præcedet vos in Galilæam. Sub loco Calvariæ, in capite Ecclesiæ, ab Helena crux Dominæ reperta est. Secundo milliario a Hierusalem, contra Hierusalem crevit arbor illa dignissima, in qua verus ille Leo pependit, qui morte sua mortem delevit, vitam mundo reparans. Unde Prophera, O mors, ero mors tua, &c. De carcere vero, & medio mundi, fabulatione prædicatur; cum utriusque loci dignitas satis reverenda sit, inquam, qui modo Carcer Christi dicitur, in passione Jesu campestris erat; sed in eo morem habuit, quando machinabantur ei crucis suspendium. Illo quidem loco, secundo manifestavit se Jesus Mariæ Magdalenæ, cum rediret ab Inferis. Eadem die jam declinante ad vesperam, sub peregrini specie iterata, apparuit duobus discipulis in via, sub conspectu de morte illius tendentibus Nicopolim, id est, Emaus oppidum, septimo milliario a Hierusalem: quem & ibi receptum in hospitem mutaverunt in fractione panis, & statim disparuit ab eis. Monte Sion apparuit Apostolis omnibus, absque Thoma, januis clausis, dicens eis, Pax vobis. Monte Sion, altera die, Thome cum illis, januis clausis manibus, videns ita palpato ineulte. Dominus meus, & Deus meus. Ad mare Galilææ secus mare, & in mari, discipulis

A suis ter se manifestavit. Quadragesimo die, in monte Olivveti, susceptus a nube, manibus cretis cælos ascendit. Quadragesimo die, qui novis jubileum annum, id est, æternam libertatem figurat, Apostolorum corda suorum inflammando, & in Josaphat ab Apostolis sepulta fuit; tem, sanctum remisit Spiritum paracletum. Monte Sion virgo, Jesu mater, translata de mande a Filio suo supra choros Angelorum exaltata. Monte Sion David Rex, & Salomon, alique Reges Hierosolymitani, sepulti quefuerunt. Ante portam Hierusalem, quæ respicit occasum * urbs sancta Israel, saxis obruta B. Stephanus protomartyr obiit, inde translatus in Sion, & sepultus inter Nicodemum & Habilon, & Gamalielem; postea Constantinopolim: Romæ ad altinum B. Laurentio consumulatus. Unde & in tumulo scribitur, Quæ Sion occidit nobis bis * mitra misit. Ante portam Hierusalem, juxta locum qui respicit meridiem, cavea illa, in qua leo quidam, justo Dei omnipotentis, martyrum fere duodecim millia sub * Coefere perempta, una nocte deruit: unde & Cavena leonis dicitur. Sexto milliario a Hierusalem, via, quæ ducit Ramatha, mons Modin; ex quo Mathathias, pater Machabæorum, in quo sepulti quiescunt, eorum adhuc apparentibus tumulis. Octavo milliario a Modin, via, quæ ducit Joppen, Lidda, quæ & Diospolis: in qua corpus B. Georgii sepultum fuisse manifestaeue. Milliario a Ramatha, tertio milliario a Bethlehem, Thecue oppidum, ex quo Amos Prophe- C ta, qui & ibi sepultus quiescit. Quarto milliario a Hierusalem ad Austrum, oppidum illud a in quo morabatur Zacharias tunc temporis, cum mater Jesu Maria, sellinans, jam habena in utero Filium Dei venit ad salutandam Elisabeth, cognatam suam, quæ erat gravida Joanne Baptista; quem ibi & natum fuisse perhibent. Decimo tertio milliario a Hierusalem contra boream, Hiericho, ex qua Rahab meretrix, quæ hospitio suscepit & pavit celavitque quatuor exploratores terræ promissionis. ex qua Zachæus, statura pusillus, audiens Jesum, partes illas perambulantem, ficomorum arborem ascendit, &, ut Dominum videret, & cum eo loqueretur, se indicavit, pectus veniam. ex qua & pueri, qui B. Elisæum, Hierosolymam ascendentem, deriserunt, exclamantes: Ascende calve, ascende calve. Secundo lapide a Hiericho ad Austrum, est desertum, quod Quarantena vocatur; in quo Jesus quadraginta diebus totidemque D noctibus jejunavit, eumque ibi esurientem tentans Diabolus, ait: Dic, ut lapides isti panes fiant. Secundo milliario a Quarantena contra Galilæam, mons excelsus ille, In quo iterum Diabolus tentavit Jesum, ostendens ei omnia regna mundi, & inquiens: Hæc omnia tibi dabo, si cadens adoraveris me. Sub Quarentana, fontis illius rivulus, quem B. Elisæus, ejus sanata herbitate, de amaro potabilem reddidit. Ante Hiericho, secus viam, cæcus mendicus, audiens quod Jesus transiret, clamans, Jesu, fili David, miserere mei, ab eo illuminari meruit, cum interius quam exterius. Tertio milliario a Hiericho, secundo milliario a * Bethagla, quod interpretatur locus gyri, eo quod ibi more plangentium circuirent funera Jacob filii ejus & gens sua, referentes eum de Ægypto in Hebron. Engaddi in tribu Juda, ubi abscondit se E David in solitudine, quæ est in * solone Hiericha, hoc est, in regione illa campestri, de qua supra diximus. Vocatur vicus ille pergrandis Judæorum. In Gadda juxta mare mortuum, balsamum afferri solebat & oriri. Unde & vineæ Engaddi nuncupantur. Octavo milliario a Nazareth contra Carmelum * Cham mons; ad radicem cujus, juxta fontem, Lamech, patre Noe, sagitta sua peremit Cain, arcuque suo ducem suum. Unde furore repletus, & iratus, ait:

Occidi virum in vultus meum, & adoleſcentulam in lineam meum. Tertio milliario a Caimonte, mons Carmeli, de quo in Canticis, *Collum tuum, ut Carmelus*: in quo & per multum temporis ſpatium converſari volunt B. Elias, ejuſque diſcipulus cum eo, B. Eliſeus. Septimo milliario a Nazareth contra *Genimmum, Gaverlocus, in quo Jehu Rex Iſrael percuſſit Ochoziam Regem Judææ. Decimo ſexto milliario a Nazareth contra Orientem ſupra mare Galilææ, Gergeſa, viculus ille, in quo Salvator eos, qui a dæmonibus vexabantur, ſanitati reſtituit; ex quo & in mari porci præcipitati obiere. Decimo ſexto milliario a monte Carmeli contra meridiem, Cæſarea, Palæſtinæ metropolis, ex qua Cornelius Centurio, quem in ea baptizavit B. Petrus, & creavit in Epiſcopum: in qua & turris Stratonis, quam Herodes contra adventum Auguſti Cæſaris conſtruxit de albo marmore; & turrem, quæ ſupereminet Hieroſolymis, ipſe Herodes, quæ & turris David dicitur, Joſepho atteſtante, fabricavit, eamq; Antoniam vo cavit.*

WILLEBRANDI
AB OLDENBORG,
ITINERARIUM
TERRÆ SANCTÆ.

Digitized by Google

ITINERARIUM TERRÆ SANCTÆ,

Auctore

WILLEBRANDO AB OLDENBORG,

Canonico Hildesemensi.

PRæsentis operis materia, suis termi-
nis nimirum contenta, stylum gran-
diloquum abhorrens, mediocri, im-
mo humili, non indebite describitur:
quippe, ne, si montes in ea forte
parturiret, ridiculus mus nasceretur.
Quam ideo describere, & in medium vestri de-
ducere decreri, ne ille hostis antiquus, leo ru-
giens, & quærens quem devoret, non solum me
peregrinum, verum etiam aliquibus operibus non
virtuosis intentum inveniret & occupatum. Nul-
lus itaque timoris vanæ & pernitiosæ inductus
arrogantiæ, sed tamen prædicta habeta confide-
ratione, de locis sanctis, & de civitatibus, quas
in transmarinis partibus, & in terra promissio-
nis, cum viris procidis & honestis mundus,
Ducis Austriæ, nec non cum venerabili magistro
Domus Alemannorum, fratre Hermanno de Sal-
za, diligenter perlustravi, & de incolentibus ea-
rum historiis, quas etiam præcedentium virorum
auxilio curiose disquisivi, & de statu & mansio-
nibus ipsarum, prout nunc sunt, scribere propo-
sui; cum in dicendo ordinem [illegible] & fecce[illegible]nem,
quam in videndo observevi. Quapropter cæpora-
rum qui quelibetcunque præpediti negotiis deposco,
sanctam & ejus loca & civitates non visitarunt,
amore tamen & desideratione illius inducti, de
eis quæ nondum senserunt nec viderunt, legere
delectentur & intelligere. Genitum vera & cor-
rectionis lineam illos appendere imploro, qui
jam sæpe prædicta loca aliquando visitantes, &
profundiora considerantes, me in ipsorum descri-
ptione animadvertent & [illegible] scisse peccasse: quia
pluribus intentus minor [illegible] ad singula: quia
Igitur post multa pericula, & post multas quas-
fationes, quas in mari [illegible] leptimanis sustinuere-
mus, Anno Dominicæ Incarnationis millesimo
ducentesimo undecimo, Consecrationis gloriosi
Regis Romanorum Ottonis tertio, Pontificatus
Domini Innocentii Papæ III. decimo tertio,
vulgus Aljers, pervenimus. Hæc est civitas bo-
na & fortis, in littore matris sita, ita ut, dum
ipsa in dispositione est quadrangula, duo ejus
tera, angulum constituentia, a mari [illegible]
& mutilantur, reliqua duo latera, a mari cinc-
larga & profunda fundine rmacea, fosse bo-
muro turrito pulchro ordine coronantur, &
do, ut prior murus, sicut tribus ipsam
non excedentibus, a secundo & inter
cujus turres alta sunt & validissimæ
tur & custoditur. Hæc civitas bon
habet portum, pulchra turre custo
olim apud gentiles errones
quem nos Beelzebub, ipse, Dei
labens, colebatur, a qua & [illegible]
vel Aheron est nominata. Qui
terra sanctam, multis laboribus
videlicet Dominum Patriarch
gem, Templarios, & alios

Episcopos & Abbates, sicut fidelis filius, in se fo-
vet, & enutrit. Unde & ipsa nunc temporis in-
ter alias civitates, quibus nostri in Syria domi-
nantur, principalis & capitanea reputatur. Plu-
rimos enim & valde divites in se habet habite-
tores, Francos & Latinos, Græcos & Syria-
nos, Judæos & Jacobinos, quorum quilibet suas
leges observant & colunt, [illegible] tamen ipsi
Franci & Latini dominantur. Et sciendum,
quod hoc nomen Franci [illegible] sumitur in illis-
marinis, pro omnibus eis, [illegible] untur illi, qui, de
observant; Sarant sero [illegible] pro idiomate, &
Syria nati, Saraceno [illegible] pro Latino, Chri[illegible]ani sunt, & sereant
Græco pro Latino, Chri[illegible]ani sunt. Usque in hanc civita-
legem Pauli sicut Græci [illegible] Usque in hanc civita-
tem fere protenditur L[illegible]baeus; & incipit Cas-
melus mons, in quo E[illegible]ias per coreum alebatur.
In termino etiam hu[illegible]s civitatis situm est quod-
dam castale, de quo [illegible] ut dicitur, nate fuit Maria
Magdalene, exem[illegible]lum pœnitentiæ. Et notan-
dum, quod Dom[illegible]nus noster, [illegible] ibi ipse re-
per maritima Syr[illegible], hanc civitatem, [illegible] dicunt,
non intrave[illegible], [illegible] eandem ejus turri maledixit,
quæ hodie, M[illegible]aledicta a populo nuncupatur.
Sed postea etc[illegible]o, quod aliunde nomen acceperit.
Cum enim [illegible]ultri hanc civitatem obsedissent,
hanc tertis p[illegible]s ostilibus alius se maxime defen-
dat; unde [illegible]stei eam Maledictam appella verunt.
Domina [illegible]stro nostræ tutrent; &, [illegible] qua
quievit, [illegible]ic Ecclesia pulchra est ædificata, quæ
in magn[illegible]m habetur veneratione. In hac vero ci-
vitate [illegible]agna est Episcopatus.
Inde [illegible] in navi descendentes versus Septentrio-
nem [illegible] ed eandem negotia Domini Imperatoris
Ott[illegible]ir, & Ducis Austriæ, qui tunc ensem ac
ceep[illegible]rat, pervenimus Sur; quam nos Latini T
[illegible] appellamus. Hæc est civitas bona & fir
[illegible]aximum Christianorum solatium; quia in
[illegible]nes sæculi civitates ipse, ut creditur,
[illegible]nomine fortissima nuncupatur: ea una est
[illegible]te munitur muro bono, & mari, in quo
[illegible]tes se[illegible]uli, longe sub aquis protenti,
[illegible]g defendunt. ex alia pa
[illegible]navium ex muro a[illegible]; & quinque t
[illegible]ditur fossa bona munita, & [illegible]fositur
[illegible]us & validissimis, ie quibus dispositi
[illegible]sæ sunt quinque portæ, quæ introe
[illegible]adeo intricant & obtervent, ut, e
[illegible]gunt, in domo Dædali errare &
[illegible]. Hæc est ille Tyrus de
[illegible]antur. Ita[illegible]amus; in qua
de Tyro appellatio[illegible]. Hæc etiam
[illegible]sium monstratur. In hac [illegible]
[illegible]fera Dido Tyria & Sidonis
[illegible]muros hujus civitatis fuit r
[illegible]generationis, in quibus Dor
[illegible]ficulis requievisse, cum tr
nes Tyri & Sidonis. Et
tas, ut ante dictum est,
quam etiam ipsum mare
stillet, si haurem dulce
murem sunt, sua am-
Libanus etiam supra
dum in sua cervice,

* hic desp aliquid.

** observa-turus.

dant, lasciviæ, aquam dulcem & limpidissimam, ad irrigandum hortos, in pede suo juxta muros pulchre elaboratos, in admirabili quantitate transmittit. In medio enim illorum habetur ille fons, de quo dictum est per typum in Canticis: Fons hortorum, puteus aquarum viventium, quæ fluunt impetu de Libano. & vere, impetu; quia, intra jactum teli, novem molendina ad commodum ipsius civitatis propellit; super quem nos Vesperas, & ipsam Antiphonam, Fons hortorum, decantavimus. Hic tamen fonti, ac infra patebit, Tripolis civitas contradicit. Hæc civitas multos habet inhabitatores, quibus Rex de Acon dominatur; & est in ea dives Archiepiscopatus. Ipsa distat ab Acon parvam dietam.

Ab hinc procedentes, transivimus Sarfente, quam nos Sareptam vocamus. &, quia alia habetur Sarepta in Judæa, ut post scietis, ad differentiam illius dictum est secundo libro Regum ad Heliam Thesbitem: *Surge, & vade in Sareptam Sidoniorum.* hæc enim est illa; & est civitas parva, non multum munita, juxta mare jacens, in medio finibus Tyri & Sidonis; cujus jam nostri dominantur. Extra muros illius, Helias, videns viduam duo ligna colligentem, petiit ab ea aliquid quod manducaret; quam, cum ex ipsius professione pauperem intelligeret, dicavit oleo & farina: ob cujus rei memoriam Ecclesiuncula in eo loco, in qua hodie sua apparent vestigia. hæc civitas distat a Tyro quatuor milliа Gallicana.

Inde venimus Sager, quam Evangelia Sidonem appellant. quæ licet nunc temporis inter suas coætaneas civitates ferme sit minima; tamen in sacra Scriptura non est minime recitata. paucos jam habet inhabitatores, quibus nostri, proh dolor, inimici dominantur, aliquangulos reditus nostris pro pace servanda solventes: muri etenim, & munitiones civitatis sunt destructæ. plurimos hortos & fertilissimos habet fines, qui nimirum, ut credo, a Creatore suo, & datore totius boni, totiès superambulante, de rore cæli & de pinguedine terræ abundantiam sibi attraxerunt: forsitan & ipsa civitas, quæ nunc sedens in tristitia, dolet, & non est qui consoletur eam, a liquid sibi attraxisset, si talrem eum, quem coporaliter se visitantem recepit, & receptum pectoris hospitio & fide receptam, caste consecvasset. Juxta illam pugnavit aliquando Lippoldus Dux Austriæ, cum inimicis Ecclesiæ, & devictos captivavit, & occidit: ubi etiam tunc noſtri gratiam & fertilitatem, prædictis finibus collatam, in malefis spoliis, Dei gratia sentiunt, & gratanter acceperunt; de quibus quondam egressa est mulier Chananæa, clamans, *Fili David.* Hæc distat a Sarepta duo millia, a Tyro sex.

Procedentes ab illa, transivimus flumen amoris, & quoddam casale bonum, Staudiæ vocatum, de quo natus est Dux, Hospinel vocatus, vir bellicosus; de quo multa civilia facta leguntur; &, ut quidam volunt, maximus ille poeta rum Virgilius, qui postmodum in Longobardiam & Appuliam transfretavit. Et pervenimus Bayruth, quam Latini Berytum appellabant. Hæc est civitas admodum magna, super mare sita, fines habens amœnissimos: cujus muros Saraceni, animis timore nostrorum perculsi, & ad fugam se disponentes, destruxerunt; in castrum ipsius civitatis, quod fortissimum est & tunc erat, ad defendam se recipientes: supervenientore autem pia memoria * Corando Cancellario cum omni exercitu Alemannorum, illos filios iniquitatis tantus timor invasit, ut, furorem Teutonicum fugientes, castrum, cum omnibus suis contenta, nostris post tergum relinquerent illæsum. Quod nunc a quodam Joanne, viro valde Christiano & timorato, possidetur, &, ut ructum est, castrum fortissimum est: ex una enim parte muros A nitur mari, & altæ rupis præcipitio: ex alia autem parte ambitur quadam fossa murata, & adeo profunda, ut in ea plures captivos, tanquam in alto carcere, videremus detrusos. hanc fossam prospiciunt duo muri fortes, in quibus, contra machinarum insultus, erigunturturres validissimæ, cum quarum junctura lapidea magni fortes vinculis & duris amplexibus intertexuntur. In una illarum, quæ de novo construitur, vidimus quoddam palatium ornatissimum, quod pro mea insufficientia breviter describo eobis. Funditus est forte, bene situm, amare, & navea illic discurrentes, ex una parte cere prata, pomaria, & loca amenissima prospiciens, pavimentum habet subtile, marmoreum, simulans aquam, levi vento agitatam, ita ut, qui super illud incesserit, vadare putetur, cum tamen arcem illic depictæ, summa vestigia non B impresserit. Parietes vero domus marmoreis tabulis, quæ sui operis subtilitate diversas cortinas illic meotuntur, undique conteguntur; cujus tefludo adeo proprie aerio colore depingitur, ut illic nubes discurrere, illic Zephyrus flare, & illic Sol annum & menses, dies & hebdomadas, horas & momenta, suo motu in Zodiaca edeatur distinguere: in quibus omnibus Suriani, Saraceni, & Græci, in magistralibus suis artibus, quadam delectabili operis altercatione, gloriantur. In medio vero palatii, loco centri, est quædam cisterna, diversissimo marmore constrata, in qua ipsum marmor, ex diversis coloris tabulis compactum, & tamen ductum pollicem non offendens, innumerabiles florum effectus varietates; quas cum oculi videntium distinguere labotant, disgregantur, & illaduntur. In cujus medio, quidam draco, qui animalibus illic depictis C inhiare videtur, crystallinum quendam fontem parturit, & in abundanti quantitate profundit, ita ut, alto desiliens, aerem, quem fenestræ pulchro ordine ex omni latere subministrant, tempore caloris humectet & frigidet: ipsa etiam aqua, ex omni parte cisternam perstrepens, & in subtilissimos poros se recipiens, somnum suis Dominis assidentibus blando murmure inducit: cui omnibus diebus meis libenter assiderem. Ipsa vero civitas, quæ huic castro adjacet, pauperem habet Episcopatum, & clerum valde religiosum. Extra muros illius monstratur sepulchrum Simonis & Judæ: in quo loco aliquando erat Claustrum dives, in honorem ipsorum constructum, quod ipsi Infideles penitus diruerunt: pro quo facto nostri, eorum oratorio, sui Mahometis coD dignam rediderunt talionem. In hac civitate primo vidimus poma Adami; & post sensimus cinnamum, de quo excoquitur zucarum. Item in hac aliquando elcon Domini, a Judæis crucifixi, effudit sanguinem & aquam. Hæc civitas distat a Sidone sex millia Gallicana. Inde, post requiem duorum dierum, venimus Gibeleth: quam Episcopus loci illius Biblionem appellabat; asserens, Biblia in ea primo Hebraico stylo fuisse compilata. Hæc est civitas parva, habens turrim quamdam amplam & munitissimam, unicum sum defensionis solatium: in qua Saraceni, cum ipsam avellere laborarent, multos dudores sæpius perdiderunt & expensas: qui tamen omnem * ipsius civitatis destruxerunt. Portum habet, parvis navibus satis commodum, raro frequentatum; quin ejus, tanquam pauperis, est numerare pecus. In E ea dominatur quidam Francigena, Guido nomine; &, ut jam tetigi, in ea est sedes Episcopalis, licet pauperula. Hæc Civitas distat a Beryto octo milliaria parva.

Eadem nocte, quæ semper a me nigro lapide computabitur, processimus Boterim, quod est castellum bonum, a nostris possessum: & transivimus Nesfin: cujus situm & munitiones diligentius considerassem, si quadam validissima rempestas, quæ nos miseros illic invasit & quassavit, omnes sensus meos non impedivisset. Quae-

tum vero, territi, procellis permittentibus, confiderare potuimus, hanc est civitas admodum pa-
va, bene munita, Surianos fovens inhabitato-
res, nostris subdita & tributaria: cujus fines sunt
fertilissimi, optima & multum commendata vina
afferentes. Hæc distat a Villione quatuor millia-
relicta, Tripolin appliquimus: quæ nos, desperatos, & quasi naufragos, non sine multorum spectaculo, nostrum naufragium expectantium, ve-
cepit & refecit refolutos. Hæc est civitas valde
dives, plurimos habens inhabitatores, Christianos, Judæos, & Saracenos; quibus omnibus Comes
minatur. Ipsa vero civitas, in omni sua dispositione, Tyro simillima, fere undique mari cingitur & munitur; sed ipsa natura, suis naturalis commoda, pratum quoddam amœnum & lætifes
hortos interjecit, circa quem locum ipse munitor
duobus muris validis & turritis, duas fossas largas & profundas inter se capientibus: quarum
portas & introitus speciales quondam famosi
Barbacanæ intricant & obfervant. Ex nota
quod Libanus, qui illic, ut volunt, altissimus
est, directe ipsi civitati suspenditur, ita ut lar-
ge ad unum cempum distet. Inter quem & civi-
tatem, jacet quidam monticulus, qui hodie Mon-
petlerin, id est, Mons peregrinorum, appellatur;
in quo Comes sancti Ægidii, vir bellicosus, &
alii peregrini, castrum quoddam ædificaverunt,
& per illud filios iniquitatis, nostros inimicos,
qui tunc Tripolin manu tenebant, multis malis,
sicut viri laboribus intenti, obsederunt. Quo-
rum constantiam nimiam illi, Saracenis admirantes,
& timentes, a membris eorum liberari desidera-
bant auxilium Soldani & eorum invocabant; qui,
maximo exercitu apparato, litteras consolatorias
ipsis per columbam nunciatam, more illius terræ,
remiserunt; quam nostri casu comprehendentes,
(si etiam vere casu dici possit, quod ex divina
providentia sic accidit.) litteris & secretis illo-
rum perspectis, alias sub nomine Soldani illi al-
ligaverunt. quæ, sic dimissa, suis dominis illo-
rum in arca includit, expectantibus, pro ramo læ-
tas, pro consolatione desolationem, pro vita mor-
ti. Qui nemo tamen vivæ perterriti, reparata
civitatem nostris, Deo gratias, illæsam reddi-
derunt; salvis suis personis, per conventionem præ-
ordinatam recedentes. Quæ nunc, in ea quæ
nostrum fidei hunc, vigens, & exaltans, in eis quæ
se horterum, puteum, se aquarum vivarum, fontem
quæ fluunt impetu de Libano, gloriatur, multa
super eo pro se circa Tyrum, fleuit superatum,
allegans; cui tamen sufficeret, quod prope suis
finibus in pede Libani oriantur duo fontes, Jor
& Dan; qui, in unum confluentes, fontem
constituunt. Ex prædictis scire potestis, fundamentum
hanus est mons altus & longus; qui, quod Li-
Tyrum protenditur. Item in fa[illegible] quod
Tripolin, monstrantur quidam [illegible]
hue Noë & filii lui dicuntur requiescere; quia
ut etiam volant, arca Noë in illo loco fuit
dificata. In hac civitate est dives Episcopa[illegible]
curiam habens amœnissimam, de qua valeo
te scribere, si prolixitatem non timerem. Hæc
civitas distat a Neffin duo millia, quæ [illegible]
tempestate videbantur longissima, qua[illegible]
ear, defideranti animo nihil [illegible]
liquor igitur diebus recreati, [illegible]
dentes, transivimus Calicath & [illegible]
quæ sunt duo castella, a Saracenis [illegible]
ribus lanam afferentibus [illegible]
borum vocamus; & reliquum [illegible]
Crac, quod est castrum [illegible]
fortissimum, Saracenis [illegible]
jus sito & muratoribus [illegible]
cion, scribere non præsumo, [illegible]
rabile est, tempore pacis a [illegible]
millibus pe-

A gnatorum solet custodiri: quod Hospitalarii sub magno asserunt juramento. Ad eamdem magnam
vidimus Castellum, quod est castrum bonum
& forte, situm in montanis, & in terminis An-
tiqui de la Montagne, qui cuilibet Principes no-
stros per nuntios occidere consuevit; de cujus vi-
ta & paradiso, quam fibi paravit, satis audi-
vistis; unde ea, tanquam nota, pertranseo. Hoc
castellum est sui terræ valde nocivum; quod a
Templariis est possessum & custoditum.

Inde venimus Tortosi. hæc est civitas parva,
non multum munita, super mare sita, in ca-
te habens castrum fortissimum, optimo muro,
& undecim turribus, sicut undecim preciosis lapi-
dibus, ornatum: nec mirum, si duodecima tur-
ris ei fabricabatur, cum illa turris, quam Rex
Franciæ ad subsidium terræ ædificavit, sua pul-
chra fortitudine suppleat illius defectum. Hoc
castrum a Templariis, quia ipsorum est, optime
custoditur. Civitatem vero illius, Lucini Tara-
denem appellant: & est in ea, Ecclesia parva,
maximæ renovationis, quam B. Petrus & Pau-
las, cum Antiochiam properarent, ex Angelica
admonitione, propriis manibus, ut incultis lapi-
dibus, Sanctæ Mariæ tunc primevo composuerunt:
ac si dicerent, *Flebile principium, melior fortu-
na sequetur*. Hæc erat prima Ecclesia, quam in
honorem Dominæ nostræ [illegible] temperque Virginis
Mariæ fuit ædificata & dedicata. Et est in ea
hodie sedes Episcopalis, ubi Domina nostra;
Dei genetrix, semper Virgo Maria, etiam ipsis
infidelibus Saracenis ma[illegible]ta præstat beneficia.

Hæc civitas distat a T[illegible]ripoli dietam.

Hac procedentes, t[illegible]ansivimus castellum quod-
dam, cujus dominus [illegible] Soldanus de Halaph pro
fide nostra decollatus [illegible]. Et in alium scandentes,
ascendimus Margat[illegible]; quod est castrum amplum
& fortissimum, d[illegible]plici muro munitum, multas in
se turres ostentans[illegible], quam potius ad sustentationem
cœli, quam ad defensam [illegible]castrum, altissimus
mons enim, in quo situm est castrum, omnes suis
est, ita ut [illegible]te tanquam Atlas, humeris,
Cœlum sustent[illegible]et; qui in pede latissimus, & pau-
latim in [illegible]m conscendens, summum large
quingenta [illegible] nostra possidet in muros; quod intimici sine laboribus, quamvis
vis sæpe [illegible]rentavellint, impedire non possunt.
Hoc Ca[illegible]rum est Hospitalariorum, cognitur enim
mum [illegible]ius terræ illius solarium: opposita
fortibus [illegible] & multis castris Antiqui de Montanis,
& Sa[illegible]dant de Halaph; quorum tyrannidem &
insul[illegible]s in rantum refrenavit, ut ab eis, pro pa
ce [illegible]renda, singulis annis in valore duo mil
[illegible] carum suscipiat, & quia caveatur, quod ac
[illegible] poterit, ne aliqua traditio superveniat,
[illegible]lis nostribus per quatuor millibus, Fratres
[illegible]pitalis, & per alios viginti octo vigiles
dient. Hospitalarii enim, tempore pacis,
alios cives castri, mille personas fatemur
ut eis in omni commodo & [illegible] habendo
fint quinque annis in necessariis castri
illius mœnibus, sita est quædam civitas
nuncupata, quæ [illegible]nam vendicat
ric maxima, per diximus [illegible]
destructa & desolata, cujus sedes [illegible]
castrum Margath est translata. &
timorem Saracenorum, per ter-
procedere non audebamus, nisi
[illegible]ge commissimus; ac te
[illegible]ti, nisi c[illegible]bonum, habens
quod castrum bonum[illegible], nostri
sed multum munitam, nostri
cujus dominus & possessor [illegible]
laph sibi durare in unorem.
cremis turpitudinis nascatur
tremorem sua turpitudine
filii Mahomet & vel Ma
le depreni spiritus nequi
a Margath quatuor m
Judæ transivimus S
&, *juxta illam, Li*

bono muro & multis turribus munita, portum habens valde bonum, noſtris ſumme damnoſum; qui, dum in mari tempeſtate quaſſantur, timore mortis inducti, confugiunt illuc, & captivantur, & ſic illi miſeri, proh dolor, cum Scyllam effugere laborant, incidunt in Charybdin. Hæc eſt illa, quæ in noſtris libris Laodicea appellatur; quæ nunc temporis in arcum pravum converſa, illud amœnum & quondam lecatum iter, de Acon uſque in Antiochiam, ſua crudelitate interrupit: quæ etiam majorem ſævitiam in noſtros exerceret, ſi illa noſtra Margath non oppugnaret; a qua diſtat ſex millia Gallicana.

Inde tranſivimus quoddam caſale bonum, Gloriet appellatum, & quoſdam boes ad montana, a Turcis inhabitata. Iſti ſunt homines Sylveſtres habitu, & moribus beſtiales, quos nos vocamus Arabibus ſimiles; non habitantes ſub tectis, ſundas tantum pro arma habentes. & ſic multo labore tranſivimus portum ſinuoſum Antiochiæ; quem Franci Gulphum Antiochiæ appellant. In quibus ſublimus quoddam antrum ſummo horribile; quod tanto magis abhorruimus, quanto ibi majorum fœtorem ſenſeramus. Et dicit vulgus, Beatum Petrum illic Diabolum caſtigatum derriſiſſe. Et nota, quod Antiochia diſtat a mari quinque millia, & tamen eſt portus ab ea denominatus, cum navis propius accedere non poſſint.

Nunc tandem, hoc eſt, in nocte Cæciliæ, (in qua etiam vidimus eclipſin, diuriſſime duravit,) ad deſideratam venimus Antiochiam. Quæ civitas bona eſt, & firma, ipſi Romæ in ſanctitate vix ſecunda: quæ ita ano fao latere munitur duobus muris turritis, & quodam flumine admodum magno, quod ſuis civibus molendinorum præſtat beneficia, & illius fluminis impetus lætificat civitatem Dei: ex altero ſui lacere muniuntur præcipitia magno, & muro bono, multis turribus geometrica diſtantia coronato. Ipſa vero civitas adeo ampla eſt, ut, qui eam peragraverit, pulverulentos habeat pedes, totam etraviſſe putetur. Et habet, inſra muros, tres montes magnos & aſperrimos, quorum medius adeo altus eſt, ut, ſuo cacumine nubibus immenſus, curſum planetarum putetur impedire. quam, ut puto, ipſa natura ſatis uſibus præparaverat, ut, dum ſabbato ager a laboribus requieſceret, illic per amœniſſima loca, quæ circumjacent, reficerentur, &, ab alto proſpiciens, defectum ſui naturæ conſideraret ac repararet. quæ ſuæ Antiochiæ ipſum montem uberrimos fontes mandavit profundere, & parturire in tantam, ut per omnia pomaria, & horros, qui illic ſine numero habentur, aqua dulcis & bona largiſſime diffundatur; quam etiam ipſi cives, per ſubterraneas & minuſculas venas, in medium ſuorum hoſpitiorum, & ad ipſa penetralia, deduxerunt. Et nota, quod domus & palatia Antiochiæ fortia luteam monſtrant apparentiam, & intra, autem & delectabili vigore exiſtentia; quæ, ut tegit, in hortis, varios fructus afferentibus, & in aquis ſalientibus, maxime gloriantur, & ſolent lætiſſime. Ipſa etiam civitas divitas & plurimos habet inhabitatores, Francos & Sarracenos, Græcos & Judæos, Hormenos & Saracenos; quibus omnibus Franci dominantur, & quilibet eorum ſuas leges obſervant. In medio ipſius eſt Eccleſia, ſumme ornata; in qua olim beatus Petrus, ſicut Patriarcha, præſidebat; ubi & hodie Patriarcha ſolet præſidere. & ſunt Aſiæ, quæ ſi-

*Ut prout hinc Jeſu, librum hic ſit juxta & æqua-
Tertia pars mundi jure tenetur eſt.*

In hac Eccleſia monſtratur Cathedra B. Petri, & camer in qua etiam vinculatus tenebatur. Illic etiam oſtenditur, in marmoreo ſarcophago, A caro piæ memoriæ Frederici Imperatoris. Item non longe ab illa, eſt quædam Eccleſia, tota rotunda, ſupra modum ornata, in qua habetur imago Dominæ noſtræ Genitricis Dei ſemper Virginis Mariæ; quæ tantæ ſanctitatis eſt, ut plaviam præſtet dum movetur: quam Græci, ſicut ipſam Eccleſiam, in magno & laudando timore obſervant. Item in uno montium, de quo ſupra dixi, eſt cœnobium monachorum dives, in honorem S. Pauli fundatum; in quo monſtratur parva crypta, auteis picturis non plurimum, ſicut decet, ornata; vel caverna, in qua S. Paulus, facta prædicatione in villa ſolebat requieſcere, & epiſtolas ſcribere: & habetur in pulchra veneratione. Ante cujus fores ſepulti ſunt nobiles iſti, Burchardus Madeburgenſis Burgravius, Ogerus juvenis Comes de Woldemborg, Wilbrandus Comes de Hatlemunt, avunculus Wilbrandi de Oldenborg, qui hunc libellum conſcripſit; quorum anima requieſcant in pace, Amen. In pede illius montis eſt Eccleſia, ſuper manſionem beati Lucæ Evangeliſtæ ædificata. In medio vero monte, da cujus altitudine vobis ſcripſi, eſt caſtrum, in medio ædificatum; ſub cujus pede vidimus Cluſam, in qua beata Maria Magdalena egit per tempus pœnitentiam; &, ſicut ipſa animo cœleſtia concupivit, ita & tunc corpore terrena tranſcendit. Juxta illam etiam eſt parva capellula, e qua beata Margarita, cum ad martyrium duceretur, fuit extracta. Ad pedes illius, in deſcenſa montis, vidimus Eccleſiam, ſuper manſionem ſancti Joannis Chryſoſtomi ædificatam. In tertio monte, qui reliquis inferior, eſt Eccleſia ad honorem B. Barbaræ ædificata; quæ, ut dicunt, ipſa de hac civitate fuit oriunda. Et nota, quia Simon Magus, qui poſtmodum apoſtatavit, de Antiochia fuit oriundus. Multæ vero hiſtoriæ, quas hic dici non oportet, in Actibus Apoſtolorum, & in vitis Sanctorum, & in paſſionibus martyrum, de hac Antiochia inveniuntur. Hic primo vidimus roſas albas, tocas rubeas & cruceas, & pomum, vocatum Jeſufabeledemos. quod talis eſt natura. in die Paraſceves ſeminantur ſui nuclei; qui, proceſſu temporis ſui, in herbam conſurgentes, pariunt primo flores albos; qui poſtmodum in viridem, deinde in ſuſum, & ultimo in croceum variantur colorem; qui in poma tranſſubſtantiantur: quorum ſi aliquis ſuper ſua pulchritudine redarguerit, dicens, ſe pulchriorem vidiſſe, ipſum pomum, quaſi indignans, turgeſcit, & præ indignatione in ſeipſum diſrumpitur. quod dictu mirabile eſt, cum ipſum ſit quoddam inſenſatum. ſed, quod vidimus, hoc teſtamur, & teſtimonium noſtrum verum eſt.

Ab illa poſt aliquot dies diſceſſimus verſus Hormeniam; & reliquimus ad dexteram, terram Soldani, & ſuam civitatem Halaph, & quoddam ſuum caſtellum Haringe; & venimus Gaſtim. Hoc eſt caſtrum quoddam fortiſſimum, terres habens muros circa ſe fortiſſimos & turritos, ſuum in extremis montibus Hormeniæ, illius terræ introitus & ſemitas diligenter obſervans; & poſſidetur a Rege illius terræ, ſcilicet a Rege Hormeniæ: in cujus poſſeſſione Templarii conqueruntur ſe ſpoliari; ipſum vero direcla & de vicino proſpicit Antiochiam, & diſtat queuor millia.

Inde procedentes, intravimus Hormeniam. Et ſciendum, quod dominus terræ illius, Leo de Mouranis conſueverat appellari; quem noſtris diebus Henricus, gloriolus Romanorum Imperator, qui ſemper æmpublicam & Romanum Imperium augere laboravit, regem conſtituit & coronavit; unde poſtmodum Rex Hormeniæ eſt appellatus, & dalmeus terram ſuam a Romano Imperio recipere conſuevit. cujus nepotem Otto Imperator, ad peticionem Leonis ſenioris Regis, coronavit. Hæc eſt terra firmiſſima: ex una enim parte cingitur mari, ex alia vero montibus

altis montanis & asperrimis, quæ paucos habent introitus, & multum custoditos; ita ut hospes, si terram intraverit absque regia bulla, exire non possit. Ipsa vero in medio sui est plana, & valde fertilis, multa fovens animalia, venationi competentia. In longitudine sui protenditur ad sexdecim dietas; in latitudine, exceptis montanis, ad duas; & inhabitabatur a Francis, Græcis, Sutianis, Turcis, Hormenis, & reliquis; tamen ipsi Hormeni dominantur: qui sunt homines valde religiosi, & optimi Christiani, legem, a minore Gregorio sibi traditam, observantes; in fide non errant: materna lingua tecitant psalmos, & alia divina officia: duos habent calices dum celebrant, unum ad panem, in quem conficiunt, & unum ad vinum ex quo conficiunt: Evangelia & Epistolas recitantes, vertunt se ad populum, & ad Occidentem: Epiphaniam Domini præ omnibus festis agunt celeberrimam; de quo, suo loco expediemini: inter Pascha & Pentecosten sextis feriis utuntur carnibus, eodem modo festum honorantes; specialem habent Papam, quem ipsi sua lingua Katelicosse appellant. Et sciendum, quod quidam sunt qui dicunt istam Hormeniam, in cujus montibus Arca Noe post diluvium requievit, hos versus pro se inducentes:

Cervum perfida damnant animalia quæque,
Nunquam inclusi qui voluit esse salutis.
Ore columba suo ramum viridantibus ulro
Detulit ad solitis; superest flos vernia tristis.

Illi tamen, ut verius quæsivi, decepti in æquivoco; quia est alia Armenia, mellus sita in Oriente, quæ altissima habet montana. Et egressi sunt illi Hormeni, de qua terram præoccupaverunt, Græcos ab ea expellentes; a quibus ista minor Hormenia est appellata.

In prima planicie hujus terræ, & in exitu montium, quos uno die cum magna transivimus difficultate, & venimus Alexandretam, quæ erat civitas murata, in littore maris sita, quæ do destructa. Istam, ut dicunt indigenæ, Magnus Alexander, ad custodiam sui equi Bucephali, qui tunc infirmabatur, laboribus unius diei compositæ, & a suo nomine denominavit. Juxta etiam illam sunt prata, equis commodissima. Primo die veniens ad Portellam, hoc est casale bonum, prope se habens portum, hoc est casale denominatur, hæc sola sita est in strata publica, in ripa maris, & est cornetissima, albo & valde polita marmore compacta, in cujus summitate, ut dicitur, ossa Alexandri præ nominati requiescunt, qui illic se, ut volunt, poni mandavit, ut Reges vel Principes, per illam portam transeuntes, cum etiam mortuum super sua capita sustinerent, quem aliquando vivum super se sustinuerunt. Hinc casale distat ab Alexandreta quatuor millia. Deinde relinquentes ad dextram castrum Regis nigrum, & transeuntes castellum quoddam, Canamellam videlicet, venimus Mamistere. Hæc civitas bona, fortis, veniens Matatis amœna, murum habens circa se tartissima, sed antiquitate corrosum, pascuis in quodam spectu habens inhabitantes, quibus omnibus regionis illius terræ imperat & dominatur Episcopatus Hormenorum. Et sciendum quod Dominus Rex, sicut ante retigi, Imperia coronam suscepit, post quam virtute & in alia quibuldam Latinorum se injuste a Romana Ecclesia gravatos, & excommunicari. Juxta hanc civitatem gradum castrum, quod erat de patrimonio Ecclesiæ, li, qui de hac terra, ut sunt Armenii, & Græci, possidebatur a Græcis, in hac civitate habebat sepulchrum B. Pantaleonis. Canamella magnam dictam, ipsa vero distat a

Abhinc transeuntes Cumbetefort, (ubi domus est, & mansio bona Hospitalis Alemannorum,) venimus Tursolt. Hæc est illa Tarsis de qua natus fuit B. Paulus tempore Græcorum: in qua ejus hodie apparet palatium: unde, a loco suæ nativitatis, vocat eum Dominus Saulum Tarsensem, ubi ait ad Ananiam, *Surge, & vade in vicum qui dicitur Rectus; & quære in domo Judæ Saulum nomine Tarsensem: jam enim orat.* Quidam etiam sunt qui dicunt, illam esse Tarsim, de qua venit unus Magorum adorare Dominum; at ipsi sunt in æquivoco decepti; quia non a Septentrione, sed ab Oriente Magi venerant. Verumtamen hic dicendum occurrit, quod Magi admoniti, ut per aliud iter redirent de Bethlehem, in Joppen pervenerunt, ubi navim, quam sine omnibus suis necessariis invenerant, incantea, fine remis & velo in portum hujus Tarsis appodiaverunt: & inde reversi sunt in regiones suas. quod dum audisset Herodes, qui eos persequebatur, misit, & combussit in nimio furore omnes naves Tharsit. Quod psalmista innuit, *ut puto*, ubi dicit, *ibi dolores ut parturientis*, *in spiritu vehementi conteres naves Tharsi*. Volunt etiam quidam, ipsum Herodem, dum dejectum, & in tempestate ad hunc portum fuisse delatum, & in propria persona naves illic combussisse. Hæc civitas, multos habens habitatores, muro cingitur, præ antiquitate mutilatorum; sed castrum habet in capite sui fretum & bonum, in quo Theodorus capens fuit & martyrisatus: & est ibi Ecclesia ad honorem ejus ædificata. In medio vero civitatis est Ecclesia principalis, in honorem B. Petri & B. Sophiæ dedicata, multum ornata, tota strata marmore, in fine sui habens quandam statuam, ut imago Dominæ nostræ Angelicis manibus depicta, quæ in maxima ab hominibus illius terræ habetur veneratione. sicut enim multi dicunt, omnes videre conseverunt hanc imagem, dum aliquod grave periculum illi immanet, omnium omnibus, & magna quantitate, solet lacrymari. hæc est illa, de qua dicitur, quæ Theophilum reformavit: quare sane tur, *intelligentia*, illam historiam, tanquam nosram, pertra- eo. In angulo quodam extra fores Ecclesiæ se- ulta est soror Mahumet; cujus tumham Sarac- ni in multo pectunt timore & devotione. In hac Ecclesia, ut fertur, *supra terram*, ordinavit Do- minus Rex, de consilio Episcopi Constradi Ma- gentini, quem Imperator illuc transmiserat, archiepiscoporum Latinum, quem nunc, sicut ulios, inunxerat. Illic Dominus Rex occu- it nobis, & nuncios Ducis Austriæ, quos honestissime recepit, & detinuit nos in terra dies septimanis. hæc civitas distat a M ere duas dietas.

Ab illa, post aliquot dies, venimus Adæ quæ est civitas Regis, in amœnis locis supmen a se denominatum sita, & non divibens cives; quæ tamen intra muros labitum expetis- sum. Tarsi unam dietam: ab , in In die vero, hoc est, ab quod Hormeni Baptisterium mus Sis; ad quem Dominus brandum suum sessum mit- pitanes civitas Domini R tes forenses inhabitatores cingitur; unde potius eo rum, nunc parerem, si Hormenorum in se re Græci suo obedient.

habet super se situm in monte, valde munitum, a cujus pede ipsa civitas ordinate & gradatim descendere videtur: &, ut dicunt, haec aliquando a Dario Rege, quem Alexander devicit, possidebatur. Festum Epiphaniæ, de quo me supra promisi dicturum, ad quod etiam Dominus Rex nos invitaverat, in hunc modum ab Hormenis agebatur. Duodecim dies praecedentes, quos nos in gaudio & epulis, ipsi ab honoratione sui festi in poenitentia egerunt & jejuniis, a piscibus, vino, & oleo abstinentes: ipsa vero sacra Vigilia, tota die, ab his abstinuerunt, ita ut, post crepusculum, missarum officia celebrarent, & totam illam noctem in divinis insomnes tradicerent. Ipso enim die agunt festum dominicæ Nativitatis, dicentes, Dominum eno & eodem, etiam specie, die fuisse natum, & post anno trigesimo baptizatum. Mane vero facto, omnes ad quoddam flumen, ipsi villæ vicinum, festinabant: ad quod Dominus Rex hoc ordine descendebat: alco equo insidebat; & Magistrum domus Alemannorum, & Catellanum de Seleph, Hospitalarium, cum eorum socii, viris religiosis millibus, suo latere adjungebat: quem Dominus Ruppinus junior Rex, quem, ut ante dixi, Octo Romanorum Imperator, ad petitionem senioris Regis nuper coronaverat, cum nobilibus terræ illius, & cum multis militibus, pulchre indutis, subsequebatur; quorum servi singula vexilla & baneras in manibus gestantes, & eorum equos phaleratos deducentes, seniorem Regem praecedebant; inter quos & ipsum multi Sargenti pedites, cum armis suis, ad custodiam Regis discurrebant: qui ab omnibus, hic Astanatibus, Subtacsol, id est, Sacer Rex, cum ingenti clamore salutabatur. & sic ipse in magna pompa ad tentorium suum, in ripa fluminis praeparatum, descendebat. deinde Graci, & eorum Periarcha, pedites, & praeparati, cum multis fanfaris, buccinarum, & aliorum instrumentorum musicorum, incedebant, ut potius pompam, quam processionem, ducere viderentur. illi etiam, in loco eis deputato, super flumen reliquos expectabant. tunc tandem Hormenorum clerus, Crucem quamdam baptizandam bajulans, decenter cum suo Archiepiscopo descendebat: quorum humilitatem, & decentem processionem, laeta laudavisem, nisi quidam sacerdos, longa barba ut vellis, qui infignitus, eam malo omine interrupisset. dum minus cauti parvum rivulum, ad superdictum flumen decurrentem, transiret, pede suo elapsum calceum perdidit; ad cujus compressionem cum ab aqua deduceretur, adeo laborabat, ut Episcopum & alios detineret. hujusmodi negligentiam Hildesheimenses, si forte in eorum processione accidisset, correxissent severissime. Isti etiam suam statione & reverentiam supra praedictum fluvium acceperunt. Processionibus igitur in unum convenientibus, hinc inde discantari, & longas eorum barbas, quas illorum pectora sicut quaedam plenaria contegebant, multo cum labore videmus laborare, qui Evangelia & Epistolas Grace & Hormenice recitantes, & illam similatum Jordanem benedicentes, crucem, quam illuc apportabant, baptizabant, & columbam a dextra illius emittebant. Tunc quidam de asino in medium fluminis descendens, & statu erectus * Zocchario gurgitem proclamabat: Vivat Rex noster in aeternum. & risus. Valeat & conservetur omnis Christianitas. Omnibus autem ab ore illius dependentibus, & respondentibus, Amen, ille praecentor in aquam demergebatur. Quod non sine emulorum rifu est effectum. Deinde Rex, & alii, ipsi aqua aspergebantur. Sicque vero toti mudi lavabantur. His ergo rite peractis, Clerici ad mansionem, Rex vero & milites ad campos festinabant, ubi ille in phaleratis equis discurrentes, & hastas direigentes, egerum laetis militaribus. & sic totum illum diem in laetitia multa A expenderunt; posteo die omnibus ad sua remeantibus. Illud etiam scitote, quia Dominus Rex juxta hanc civitatem hortum deliciarum sibi praeparavit, ad cujus delicias describendas meam confiteor insufficientiam. Festo celebrato, & licentia a Domino Rege, qui multo honore nos dimisit, nobis concessa, qui multo honore nos quod est castrum optimum, in alto monte situm, quod astura in media planicie illius terrae ad totum commodum Domini Regis ordinava, a quo Rex ipse signum suum Naversa loiet proclamare. In pede hujus montis sita fuit quondam civitas, cujus auctoritatem magnam fuisse, quidam miranbilis aquae ductus, illuc super altas columnas ad spatium duorum milliariorum productus, hodie contestatur: juxta quam beatus Gregorius, * qui sub equo suo depingitur, occidit, B dum, quod fugeret, ipsum montem transivit; qui, ne virum sanctum insequentem impediret, in duo aequalia se dividens, transitum satis largum patefecit; in cujus facti memoriam Ecclesia in eodem loco est aedificata. hoc castrum distat a praedicta civitate bis quatuor millia.

Inde venimus Adamodanam: quod est castrum Hospitalis, sive domus Allemannorum: quod Dominus Rex, qui semper Allemannos dilexit eis, pro remedio animae suae, cum villis attinentibus donavit. In pede hujus castri decurrit quidam fluvius, qui maximo gurgite oritur ea montanis Hormeniae & vicinis: qui tribus diebus ante Palmas, & tribus post, & in ipso die frito, ab ore suo ubi oritur vel egreditur, tantam emittit piscium multitudinem, ut ab omnibus, ex omni provincia illuc confluentibus, carrucis & * sommariis deducantur. Inde nuper accidit, ut Latinis & Hormenis de Advento & Pascha C disputantibus, & diversa putantibus, verus dies Palmarum per effusionem praedictorum piscium monstraretur. Unde Rex & Hormeni, tali suo victi experimento, nostrorum sententiae credidere, cum ad doctrinam suorum, ad Palmas, octo diebus pervenissent. Hoc flumen, & tale miraculum, dicunt, B. Joannem Baptistam eis concessisse; quia ipse percussit petram, & fluxerunt aquae. Hoc castrum distat a Naversa duo millia.

Abhinc revertentes, versus Canamellam, de qua supra dixi, venimus ad Thilam; quod est castrum valde bonum cujusdam nobilis. Juxta illud situs est quidam mons satis amoenus, quem Montem de aventuris appellant. Sicut enim ex veridica relatione audivimus, quicunque sex sep- D timanis jejunaverit, & poenitentialibus illis diebus peractis communicaverit, & sic jejunus dictum montem intraverit, proculdubio boni eventus & fortunati sibi occurrunt. quod multorum comperimus experimento. Inter quae illud pro magno reputo, quod quidam miles, quem & nos vidimus in Antiochia, illic hujusmodi casu invenit quoddam manuterginm, quod suae familiae & hospitibus, quotquot vocare consuevit, omnia necessaria in victualibus ministravit; ita ut in mensa, & super se parata, invenianter. Utinam etiam hujusmodi minister hodie vitae succurreret indigentiae.

Hieme igitur jam recedente, dum ad exitum terrae istius intenderemus, per Tarsim, quam supra descripsi, versus Occidentem descendimus, & invenimus circa illas partes Hormeniam, in sylvis, in recentibus aquis & bono aere, nostra E Teutoniae simillimam: quam ertibus diebus peragrantes, venimus Cure: quae est civitas in marina, bonum habens portum, in qua hodie miserabiles, quamvis diruta, apparent structurae: ita ut nimirum eas Romani structuris & ruinis comparaverint. Juxta illam, ad duo millia, situm est Seleph castrum, juxta quod in flumine, a quo ipsum castrum denominatur, submersus fuit, proh dolor, Fredericus Romanorum Imper. cum in recuperatione terrae sanctae laboraret.

Inde, navigio nobis præparato, in *Cyprum* descendimus: quæ est insula summe sertilis, optima habens vina. Quæ licet sita sit prope Cyclades, tamen non est una illarum; quia septem esse describuntur. Hæc in longitudine protenditur ad quatuor dietas, in latitudine amplius quam ad duas; & habet in se alta montana. In qua anus est Archiepiscopatus, tres habens Suffraganeos; & sunt Latini; de quibus suis locis expediemur. Græci vero, quibus Latini per totam hanc terram dominantur, tredecim habent Episcopos; quorum unus est Archiepiscopus. omnes ipsis Francis obedimne, tributum, tanquam servi, quod persolventes. Ex istis scite possessa, ubi dictum *Cypris eo Morte vel eadem* quibus Græci & Hormeni, ut coloni, obediunt: qui omni sua dispositione informes, obediunt: habito incedentes, plurimum luxuriæ deservunt; quod vino illius terræ, in quo multa est luxuria, vel potius ipsis bibentibus, imputabitur. Hæ etiam considerationi habeat, Venus in Cypro coli dicebatur; unde & ipsa Cypria est appellata, ubi dictum *Cypris eo Morte vel eadem vincitur arte*. Vina etenim hujus insulæ adeo spissa & pinguia sunt, ut aliquando, cum ad hoc decoquuntur, more mellis cum pane comedantur. Hæc etiam insula multos fovet sylvestres asinos & arietes, cervos & damas: arsos & Lebenes, vel aliqua in se nociva animalia non habens. Qui autem plenius de hac terra scire voluerit, qualiter primo facta fuerit habitabilis, & quomodo virgines in hac terra a Dæmonibus fuerint corruptæ & impregnatæ, & in quantum ipsi Dæmones homines primos hanc terræ coloros infestaverint, ille requirat librum Præpositi Hermanni de Lugonne, in quo ipse vir nobilis, & plissimæ memoriæ, omnia, & multo plura, de statu hujus terræ descripsit. Cujus animæ nostra caritativa oratio dignetur reminisci.

Primo introitu Schernix applicuimus: quæ est civitas parva, & munita, castrum habens in se moratum & tortum; atque maxime in suo bono porta gloriatur. In finibus hujus, Rex Cypri habet quatuor bona castra. Et notate, quia Imperator Henricus dominum hujus terræ primum regem constituit, & per Cancellarii coronavit, hinc est quod rex hujus terræ Romano Imperatori, Domino suo, teneatur ex fidelitate. Inde procedentes, venimus Nifero in media planicie illius sitæ, Domini Regis, munitionem. in qua nunc temporis nullam habent alaboratum, innumerabiles habet & valde pomiferis inhabitatores; quorum hospitia, interfeco ornata & picturis, hospitia Antiochiæ sumpalis; & est in ea curia, & palatium Archiepiscopi Regis, in quo primo vidimus struthiocamelum. Hinc civitas distat a Schernis quinque millia. In cujus via transitu in multas incidimus cypressus, illinc in multa crescunt diversa quantitate, quibus, ut puto, ipsa insula Cyprus est appellata. Ab illa procedentes, in peregrinationem, ad visitandam Crucem Latronis, ad dextram Domini crucifixi, processimus ad civitatem Lamesin, civitas non multum munita, Lamesin Portum habens frequentatum, jacens in littore confertis. Juxta illam sita sunt de quibus in Canticis: *Botrus Domini Nimeus mihi, in vineis Engaddi*, quando etiam invenietur non invenietur. vina autem experti credendum est, Ravimur quoniam sunt montem, sanctus Crucis contenta Cypri superest, est quoddam parvum vita, ut puto ipsum

In ipso emporio est capella parva, in qua honorabilis illa Crux multo reservatur honore; quæ etiam, ut dicunt, nullo innitens adminiculo, in aere pendet, & fluctuat, (quod tamen non videtur de facilt:) quæ hoc modo, & tali de causa, illic sunt collocata. Inedor omnium bonorum Diabolus colonos & inhabitatores hujus terræ tanta infestavit malitia, ut corpora suorum mortuorum, quæ de die humo imponebant, nocte de sepulchris erelleret, & ad propria suorum cherorum reportaret: unde ipsi, indigene mortuos suos non poterant sepelire. quocum cladem Helena, Constantini mater, illic tum imperans, est misersata, & eandem crucem, quam integram, sicut hodie est, a Hierosolyma secum apportans, in prædicto monte collocavit. & sic non solum illos hostes malignos a terra, verum etiam ab inferiore aere, qui carcer dæmonum putatur, potenter expulit. ac si diceret illud verbum Dominicum: *Sinite mortuos sepelire mortuos suos*. & sic illic hostis antiquus, qui tam vincebat, isto quoque vincebatur.

Ab hoc monte eidimus Paphos; quæ urbem fira juxta mare, habet in se secundam sedem Episcopalem, suffraganeam Dominæ Nicosiensis. & est civitas parva, in qua hodie monstratur turris illa, super quam, a quod Gentilium errores, Venus a suis amatoribus colebatur. Inde pergrinatione nostræ perfecta, versus Famagustam laboravimus. &, quia pedites incessissimus; asinos conducere præ lassitudine cogebamur; quibus nos, cibo pariter & vino refecti, insedimus, & in eis, sicut in equis fortibus, discurrere paramus: nunc quidam nostrum, quem nominare non præsumo, quem etiam secundi calicet ninia fecerant diversum, cum equitare putaret, pedibus fuit in diversa rendentibus, de asino cecidit; & dum surgere laboraret, aliquot ictus ab ipso asino recepit: & ille cujus summa viritus afelli; qui tamen omnem cassa. Caino importabat; cum potius documentum illud ronis obtare deberet: *Qui prava perras, tibi mate ignosce*. *noli*: *Nullo eremum sine culpa est*, *sed culpa*. *Othonis*. Hujusmodi homo, ut puto, deincepsrestrmoniam perhibere non potest.

Hinc venimus Famagustam; quæ est civitas, sita mare, portum habens [illegible] munita; in qua est sedes Episcopalis. Ci[illegible] ria suffraganea Dominæ Nicosiensis. Juxta il[illegible] hanc sita est quædam civitas destructa, de qua dicunt, fuit beatus ille & magnus Epp[illegible] cujus memoria habetur in Canone. civitate post morum etiam hebdomadar quibus ventum commodum expectavimus, tendenter in altum, multo labore, & in tempestate, in * Habion sumus reversi.

Nunc primo ad eos redeuntes, & eorum nostro intendentes, licentia & benedictione Domini Patriarchæ accepta, versus ascendentes, transivimus Calymnia, ortus, destructus habens est civitas parva, dominantur juxta mare, cui nostri [illegible] qui accepit a Cypha fundatore; qui ritex anni illius, prophetavit, deretur. Super illam diverte ad las: in quo hodie monstratur rargatur, in quo & ipse Hhonoratur; etiam postmodo lebatur: ubi etiam, in quo Elisæum invenit: in quo rum solemnis celebratur Galilæa, castale bonum: non quatuor millia.

Inde transivimus Ca
stellum parvum, super
quod quidam dicunt,
Dominus filium regis
quia fuit operarius.
tur: quia illud C
lum, de quo hic
sterra opponitur

lio, *Quanta audivimus in Capharnaum facta! fac & in patria tua hic.* & Dominus patria fuit Galilæa; igitur illa facta fuerunt extra Galilæam, & in Capharnaum. respondeo; quia patria ponitur pro loco Nazareth, de qua Dominus etiam Nazarenus, & non Galilæus, vocabatur.

Et relinquentes, ad sinistram, Sareptam Judææ, ad cujus differentiam altera Sarepta, de qua vos supra expedivi, Sidoniorum est appellata, venimus Cæsaream. Hæc non est Cæsarea Philippi, sed Stratonis; in qua B. Petrus, cum in visione de omni immundo & reptili terræ manducare juberetur, Sedem Episcopalem ordinavit, & in ea præsidens, verbum Dei gentibus prædicare incepit: per quod sua visio, de qua jam tetigi, adimplebatur. In hac, ut quidam volunt, vidit Jesus hominem sedentem in telonio, nomine Matthæum, & dixit, *Sequere me*. Hæc distat ab Halzon spatio unius magnæ dietæ.

Ab illa magno timore transivimus Arsim. quæ est civitas parva & destructa tempore trenguarum, a nostris inhabitata, multos in finibus suis habens latrunculos Saracenos. Et notate, quod hæ civitates, & dictæ & dicendæ, in perditione terræ sanctæ a Saracenis fuerunt destructæ, præter Jaf: quam nostri, tempore Henrici Imperatoris, proh pudor, perdiderunt, in qua filii Mammonæ, nostris peccatis exigentibus, duodecim millia Christianorum occiderunt & captivaverunt. Hæc illa est Joppe, in qua B. Petrus visionem supra tactam accepit; scilicet vas de cælo missum, plenum omni reptili terræ, quod Angelus ipsum manducare præcepit. Hæc est etiam illa, in cujus portu, Magi, adorato Domino, per aliam viam redeuntes, navem, nec velo nec remis munitam, intraverunt: qui illinc, ut supra plene scripsi, ad portum Tarsis miraculose sunt perducti. Hæc civitas, sicut & reliquæ, a nostris, pace a paganis ab indula, inhabitari consuevit. distat a Cæsarea unam dietam.

Illic ducatu nobis concesso, relinquentes maritimam, & incedentes versus meridiem, transivimus terram, veriſſime lacte & melle fluentem; & peragravimus Ramam; quæ civitas destructa, a Saracenis inhabitata: de qua, tempore Grecorum, qui tunc terram manu tenebant, B. Gregorius oriundus fuit. unde & hodie Gallicia Sumorgederamus solet appellari. cujus corpus in quodam cœnobio Sarianorum, juxta illam sito, requiescit: qui etiam aliquando post mortem carnis in eisdem finibus cum Boldewino Rege Hierosolymitano visibiliter contra Turcas pugnavit, & nostris victoriam concessit. Alia est Rama Judææ, de qua suo loco expediemini. Ipso die venimus Bettenobele: quod est castella, cujus munitiones sunt destructæ, inhabitatam a Saracenis; & distat a Jopea, vel Jaf, septem millia Gallicana.

Postero die, qui inter omnes dies meæ felicitatis felicissimus mihi rum computabitur, conscendimus montana Hierusalem. quæ sunt admodum alta, lapidosa, & asperrima; &, quod mirabile est, multum vini, olei, & frumenti afferentia. in quibus vidimus multa castalia & cœnobia, quorum nomina mihi sunt ignota, destructa & desolata, in quibus religiosi viri prope suam mansionem habitabant.

Igitur sole oriente, desiderata illa Hierusalem nostro affectui oriebatur. ubi tanto percussi fuimus gaudio & admiratione, ut etiam illam cælestem Hierusalem nos videre putaremus. Ad quam ascendentes, curiam quandam, juxta muros urbis sitam, intrare compellabamur. In hac loco fuit martyrizatus B. Stephanus: in cujus honorem nostri fideles Ecclesiam, sicut adhuc apparet, & Archiepiscopatum fundaverant; ubi, nunc temporis, absque *Soldani* compellimur. *Quando quæ abhorrenda est aurum, mutatus est color optimus?* quia de Ecclesia materia, de loco Reliquiarum, locus stercorum est ordinatus. Et nota, quia iste locus extra muros est; quia secundum Actus Apostolorum, *ejiciebant eum extra portam civitatis, lapidabant*. Situs ipsius civitatis, quem bene ab illo considerare potuimus, talis est. Ipsa civitas, quamvis sita sit in alto, respectu montium qui adjacent, in valle jacere videtur: super quam ex una parte versus orientem extenditur mons Oliveti; ex alia parte versus meridiem mons Sion, qui nunc temporis muris civitatis includitur. ipsa enim civitas, passionem Domini, fundibus a Tito & Vespasiano eversis, in sua restitutione in tantum mutavit situm priorem, ut mons Calvariæ, qui tunc extra muros fuerat, ipsis modo includatur. &, quod extra fuevit, tellatur Joannes, ubi ait, *Et hajulans sibi crucem, exivit in eum*, qui dicitur *Calvariæ, locum*. Turris etiam David, quæ tunc super portam erat, nunc autem intra civitatem & suo loco antiquo est reædificata; a qua & nunc una portarum porta David nominatur. quam nos, sicut oves quædam computati, intrantes, inclinatis capitibus, ad atria Ecclesiæ sancti sepulchri per nuncium Soldani deducebamur. quæ desolata, non habens qui consoletur eam, adeo facta est sub tributo, ut ante fores ipsius octo drachmas & dimidiam dare coguntur. quam nos, eo quo oportebat timore & gaudio, intrantes, *adoravimus vere in loco sancto, ubi steterunt pedes ejus*. In cujus medio, quia tota est rotunda, intravimus monumentum Dominicum: quod admodum amplum & quadratum est depositum, ex omni latere albo, & polito marmore contectum, in se habet ipsam petram, cui illud sacrosanctum corpus Domini, in sua cruda cortidum, fuit impositum; quæ etiam integra & marmore contecta, in tribus locis patet tactui & oculis peregrinorum. de quo Marcus ait, *& posuerunt eum in monumento, de petra excisa*. In illo etiam vidimus locum ad dexteram, in quo Angelus apparuit tribus Mariis, & tangit sanctus Marcus, dicens, *Et introeuntes in monumentum, viderunt juvenem, a dextris sedentem, coopertum stola candida*. Et nota, quia, erga monumentum, ipsa Ecclesia nec habet nec unquam habuit tectum; ita ut ipsum tectum ad dispositionem & formam clericalis coronæ sit abrasum; una ut puto habita consideratione; Clericus enim raditur, & inter rationem, quæ in capite manere dicitur, & summum creatorem, nullum est medium, vel mundana superfluitas, (quæ nimirum per pilos vel crines designatur;) sic & prædictum tectum est abrasum, ut intra ipsum monumentum, & suum aliquando contectum, nullum medium esse videatur, & cælesti gratia custodiatur. Quod etiam annuatim ex eo considerare possumus, quia, node Paschæ, sacer ignis * per cælestem nuntium illic apportari consuevit. Et sciendum, quia mons Calvariæ, qui modicus est, ut quidam colliculus, intra parietes Ecclesiæ continetur; quia ipsius monumentum Domini erat in horto tempore passionis, hortus autem jacebat in pede hujus colliculi sive montis Calvariæ: unde nimium, dictus mons & monumentum, multum vicini fuit. de quibus omnibus Joannes ait sic: *Erat autem in loco, ubi crucifixus est Jesus, hortus; & in horto monumentum novum; in quo nondum quisquam positus fuerat. Ibi ergo, propter parasceven Judæorum, quia juxta erat monumentum, posuerunt eum.* Ex istis veritatem prædictorum perpendere potestis. Hunc montem etiam nos indigni ascendentes, vidimus foramen in petra excisum, cui ipsa Crux, arbor decora & fulgida, ornata Regia purpura, dum ferret secli pretium, fuit infixa: juxta quem locum apparet languis Domini, qui de latere ipsius in petram vicinam defluxit. quia, telle Joanne, *unus militum, lancea latus ejus aperuit; & continuo exivit sanguis & aqua*. Hæc petra magnam habet scissuram; quia, ut dixit Matthæus, *Petræ scissæ*

sunt, & monumenta aperta. Circa hunc locum stabant juxta crucem Jesu, mater ejus, & soror matris ejus Maria Cleophæ, & Maria Magdalene. Item in eodem loco vidimus partem illius columnæ, cui alligatus fuit Dominus, dum flagellaretur. Et nota, quia ipsa Ecclesia & sanctum sepulchrum, & omnia quæ intus sunt contenta, a quatuor sacerdotibus Surianis, qui exire non permittuntur, in bona devotione custodiuntur. Quæ omnia ipsi Saraceni reliquerunt illæsa. quod potius ex divina voluntate, quam ex ipsorum accidit benevolentia. Ipsa vero Ecclesia marmoreis tabulis, & aureis picturis, valde est ornata; in capite suo habens chorum largum & pulchrum: in cujus aditu ossa Regum fidelium requiescant, in marmoreis sarcophagis. In medio chori ostenditur quidam circulus, per quem dicunt centrum mundi illic veriſſime esse descriptum. quod tamen, secundum astronomos, esset, inveniretur. Istis omnibus perspectis, vidimus in atrio de longe ipsius capellam quandam ornatam, quam B. Helena, Constantini quondam Augusti mater, in eo loco ædificavit, in quo, Juda tratre Stephani monstrante, ipsam Crucem meruit invenire. Et tunc, ab ipsis infidelibus exire compulsi, reliquimus ipsam Ecclesiam, & pretiosas illas margaritas coram porcis & canibus, proh dolor, manducandas, & ipsum locum. Pater sancte, unum redimeres, Filium tradidisti: & per eam portum David, per quam intraveramus, exire permittebamur, reliquis sanctis locis in civitate nondum perspectis.

Inde prope muros civitatis, qui turribus & novi & fortissimi sunt, descendentes, transivimus quæ directe opponitur monti Oliveti; in cujus foribus est quædam cisterna; aliquando adeo fecunda, ut ex ea quidam torrens parvus per medium vallis Josaphat, & in pede Oliveti, decurrat. Ille est, quem Joannes Evangelista torrentem Cedron appellat. Juxta quem hodie sita est quædam Ecclesia, in eo loco ædificata, in quo, tempore passionis Domini, erat hortus; in quem Dominus cum discipulis suis frequenter convenit; in quo etiam ipse oscinam a Juda traditore accepit. de quibus omnibus testatur Joannes, ubi dicit: *Egressus est Jesus trans torrentem Cedron, ubi erat hortus; in quem introivit ipse, & discipuli ejus. Sciebat autem & Judas hunc locum, quia frequenter Jesus convenerat illuc.* Et vocatur ista Ecclesia a populo, Sanctum Patrem nostrum, & dicunt, Dominum in eo loco illam orationem suos discipulos primo docuisse.

Scire autem debetis, quia valles Josaphat incipit inter muros Hierusalem & montem Oliveti: quæ in principia sui arcta & strictissima, in fine vero, qui extenditur fere ad milliare Gallicum in terminos Bethlem, ipsa est latissima: in cujus capite vidimus Ecclesiam, optime ornatam, & in medio sui monumentum, undique albo & nimium virgineo marmore contectum, in quod aliquando Apostoli immaculatum corpus B. Virginis deposuerant; si illud, quod reperire continent; in quo ipsi postmodum manna, ut ferunt Suriani sacerdotes, Saracenis tributarii, in condigna veneratione observans. O miranda circa nos, tanctæ Patres, tam piosatis dignatio, quæ eodemque die sepulchrum sanctæ Matris, ut uno ceremur! Juxta parietes ipsius Ecclesiæ, & sui ger sigilli, quem Judæi erigentes, dere meretur, incer ala reflexis, in sepulturam pere[illegible] raverunt. qui licet non sit longe [illegible] tamen a muris Hierusalem [illegible] Oliveti. Ex quo confidenter, [illegible] recte est situs * super. De [illegible] Matthæum in hunc modum. [illegible] hoc opere dicit. & Confitio autem ante-

A *merunt ex illis ager unus figuli, in sepulturam peregrinorum: propter hoc vocatus est ager ille Haceldama, hoc est, ager sanguinis, usque in hodiernum diem.* In quo nunc temporis Christiani, Sarracenorum captivi, sepeliuntur. Nec mirum, si Domina nostra, exemplum totius humilitatis, in terminis illius agri locum sui sepulturæ elegit; cum Filius ejus, quem terra, pontus, æthera, colunt, adorant, prædicant, in horto dignatus fuerit sepeliri.

Inde confcendentes montem Oliveti, vidimus castellum Bethphage; de quo Matthæus ait: *Cum appropinquaret Jesus Jerosolymam, & venisset Bethphage ad montem Olivoti, misit duos.* In summo monte vidimus duo claustra destructa; quorum unum ædificatum est in eo loco, in quo Dominus oravit, & factus est illic sudor ejus tanquam

B guttæ sanguinis decurrentis in terram. Aliud vero ædificatum est super locum illum, de quo Dominus, *Ascendens in altum captivam duxit captivitatem.* In quo nunc temporis quidam Saracenus infidelis, ad honorem Mahumet, suum ornatus instituit, & pulchrum aspectu [illegible] torium præparavit. De hoc monte ipsam civitatem perfecte inspicientes, vidimus in ea templum Domini; quod quidam, ex antiquo nomine, Salomonis appellant; non attendentes, ipsum [illegible] ne, Salomonis appellant; non attendentes, ipsum Hierusalem cum suo templo [illegible] esse destructum: in quo dominus Soldanus ora[illegible] rium sibi & suis viratis omni feria sexta jub[illegible] quod civet ipsius civitatis eminentia Oliveti [illegible] speximus montem Sion: qui, ut ante tetigi, [illegible] includitur muris ipsius civitatis, sed tempore [illegible] passionis Dominicæ exclusi debatur. In summo [illegible] lius, quia latus est mons, habetur quoddam l[illegible] rgum & pulchrum aspectu cœnobium, in quo [illegible] manent etiam Suriani, Saracenis tributarii: [illegible] qui peregrinis, illuc venientibus, monstrant l[illegible] cum, in quo Dominus cenavit cum suis discip[illegible] it; & mensam lo[illegible] & Sanctus Dominus Jesus [illegible] Christus tradidit Corporis & [illegible] quinis sui myst[illegible] eria celebranda; & pelvim, vas in quo Dom[illegible] us lavit pedes discipulorum; enumerans [illegible] ministris, [illegible] sciens, quid fecerim eis. plum dans [illegible] Et in mon[illegible] e Sion erat Hospitale, sive domus fortissima [illegible] Judæ, collatione facta; duodecim millia dra[illegible] mas argenti misit Hierosolimam, [illegible] in qua [illegible] postmodum Hospitale S. Joannis fuit ædificat[illegible] um. In hoc etiam domo, Discipuli, post Pas[illegible] nem lætantes, & clausis foribus convenientes, [illegible] es, ipsum Dominum convenire meruerunt te[illegible] Joanne, qui dicit: *Cum sero esset die illa una Sabbatorum, & fores essent clausæ, ubi erant discipuli congregati, propter metum Judæorum venit Jesus.* Ille etiam locus erat, in quo Spiritus sanctus pariter in eodem loco acceperunt Spiritum sanctum, unde Actus Apostolorum dicunt: *Dum complerentur dies Pentecostes, erant omnes pariter, in eodem loco: & factus est repente de cœlo [illegible] sonus.* Illic etiam aliud sepulchrum [illegible] ægrotum corpus B. V[illegible] macolatum compa[illegible] quæ felicis[illegible] ria, sunt resoluta, ubi ejus [illegible] ta anima, a corpore exeuntes, [illegible] pus deseruit. quod postmodum, [illegible] tigi, in valle Josaphath offerri [illegible] gerimus Bethaniam; quod est ex [illegible] Ecclesias in se, [illegible] dunt habent [illegible] in qua aliquando [illegible] varas; unam, in [illegible] Judæ monois leprosi; in illa vidimus [illegible] ria Magdalena, exemplum [illegible] xata pedes Domini, [illegible] mit: alteram, in qua ero [illegible] thæ; in qua vidimus [illegible] minus reluciscere Lazarum [illegible] vivum fuit, ut, sicut Lazarum in horto, [illegible] paulus. Hæc est illa

C

D

E

ait: *Erat quidam languens Lazarus a Bethania, de caſtello Mariæ, & Marthæ ſororis ejus.* & de iſta ait Marcus: *Cum autem eſſet in Bethania, in domo Simonis leproſi, acceſſit ad eum mulier peccatrix.* Hoc caſtellum diſtat a Hieruſalem milliare Gallicum. Quod teſtatur Joannes Evangeliſta, dicens: *Erat autem Bethania juxta Jeruſalem quaſi ſtadiis quindecim.*

Inde tranſeuntes viam difficilem & periculoſam, venimus Hiericho; quod eſt caſtellum parvum, deſtructos habens muros, a Saracenis inhabitatum: cujus meminit Dominus, ubi dixit in parabola: *Homo quidam deſcendebat ab Hieruſalem in Hiericho, & incidit in latrones.* Et vere ipſa via hodie periculoſa eſt, multos habens latrones. De hac etiam Lucas ait: *Factum eſt autem, cum appropiaquare Jeſus Hiericho, cæcus ſedebat ſecus viam, mendicans.* & in Cantica: *Quaſi palma exaltata ſum in Cadis, & quaſi plantatio roſæ in Hiericho.* Juxta etiam iſtam, vir nomine Zacchæus, *deſiderans videre Jeſum, aſcendit in arborem ſycomorum.* Diſtat Hiericho a Jordane duo parva millia, ab Hieruſalem quindecim millia Gallicana.

Et hinc paulatim procedentes, per vallem planam & amœnam venimus ad Jordanem: qui eſt fluvius admodum altus, & veloces habens aquas; de quo Matthæus ait: *Venit Jeſus a Galilæa in Jordanem ad Joannem, ut baptizaretur ab eo.* Circa quem locum erat quædam Eccleſia edificata, quæ nunc temporis fere tota eſt deſtructa; ubi, ut dicunt, ipſe Joannes Baptiſta baptizavit baptiſmo pœnitentiæ. De iſto etiam ait liber Regum: *Deſcendit (Naaman Princeps militiæ) & lavit in Jordane ſepties; & reſtituta eſt caro ejus, ſicut caro pueri parvuli.* Igitur & nos, carnem interioris noſtri hominis reſtitui & mundari ſperantes, deſcendimus, & lavabamur in eodem Jordane: ſed ipſi Arabes, nobis illudentes, balneum & ipſum fluvium multi luti injectione turbaverunt: Arabia enim illic uſque ad Jordanem protenditur. Et ſcitote, quia non longe ab eo loco * inſtat ipſe Jordanis.

Inde venimus ad quoddam ſtagnum fœtidiſſimum, infernalis nigredinis, terram habens odorem, in quo Gomorram & Sodomam dicunt abſorptas fuiſſe. Juxta illud monſtratur puteus Jacob, ſicut etiam in primo libro tractatum eſt. Duo ſunt fontes, Jor & Dan; qui oriuntur in pede Libani, &, confluentes in unam, Jordanem conficiunt. Juxta illum etiam locum viditmus deſertum, de quo Matthæus ait: *Ductus eſt Jeſus in deſertum a Spiritu, ut tentaretur a Diabolo.* Abhinc revertebamur Hiericho, & non longe ab illa aſcendebamus quemdam montem altiſſimum, in quo Dominus dicitur quadraginta lejunaſſe diebus. a quibus ipſe mons hodie Quarentena nuncupatur.

Reliqua deſunt.

LEONIS ALLATII DISSERTATIO DE SOLEA VETERIS ECCLESIÆ.

LEONIS ALLATII DE SOLEA VETERIS ECCLESIÆ.

Ad Illustrissimum & Reverendissimum Dominum, D. FABIUM CHISIUM, EPISCOPUM NERITONENSEM,

Ad tractum Rheni, & inferioris Germaniæ Provincias, Cum potestate Legati a Latere, NUNCIUM.

MOre rerum omnium comparatum est, Antistes Illustrissime, ut, quæ nunc in pretio sunt, & suæ claritate singulis innotescunt, non ita longo intervallo interjecto vilescant, novam faciem induerint, & sibi ipsis novo nomine inscripto, naturam mutent adeo, ut, an aliquando fuerint, nesciant, & si fuisse deprehendant, quærant. Quæ in perfecta eruditione multum sæpeque versati. Quot regna, quot imperia, quot magni animi Duces, cum cum viverent, non solum memoris & testimonio, sed etiam annalium literis laudati, nunc jacent inglorii, & longa nocte ignoti? Quid de minutioribus, quid de consuetudinibus, quæ in singulos dies, arbitrio hominum, & urgente necessitate, in alias atque alias commutantur, dicemus? Ut reliqua præteream, erat, cum jam Christiana Ecclesia adolesceret, locus in Ecclesia, & suo jure & functionibus ipsis bilis, usque ipso decantatissimus, sed progressu temporis, multis mutatis, usu quoque illius, tanquam minus necessarius, obscuratus defluxerat, nomine tantum superstite, qui Narthex est. De quo quamvis multa essent ab aliis allata, ipse tamen, ut potui, conatus sum ex ipsa antiquitate eum eruere. An sim assecutus propositum, judicabunt æqui lectores. Iisdem jactatur fluctibus locus alter Ecclesiæ, Narthece multo spectatior, nobilior, sanctior; cujus nomen tantum, iisque variis flexibus contortum, licet appareat, sapientesque in Ritualibus inculcetur, res tamen per eum significata summopere in antiquitate Ecclesiastica curiosos vexavit. Is Solea est. Rogatus igitur, ut aliquid & ipse de meo promerem, non detrectavi laborem; non quod mihi plus arrogem, sed quod auxilio præfectiori, tua semper doctrina & consilio, fultus, rem agam. Atenon hoc singulare mihi accidit, habere, qui meos legere & ejudicare non dedignabitur, homines, qui dicendi faculatate & copia tantum valet ac omnibus admirationi sit, illique attribus, quæ Christianum Antistitem exornant, ita instituat est, ut parem non habeat, inque Ecclesiastica antiquitate tantum videt soles, quantum nec reliqui omnes simul? ut enceam in rebus gerendis prudentiam, qua se ad immortalitatem memoriæ planissimam fecit. Sed, meo silentio, morem gram modestiæ tuæ. Hæc ope obscurissimam de Solea notionem aggrediar, cujus vel judicio confirmata, gratissimum fuerit.

A II. Itaque cum Soleas iste varie a variis proferatur, ab ipsa nominis flexione & terminatione mihi tractationis fiat initium. Codino de Officiis Palat. Constantinop. cap. XVI. B en sacro Bemate, accipiunt eum, qui ordinandus ad dextrum latus tractum, e Solea, velut noxium damnumque, pellebat. idem Theodoro Studitæ apud Georgium Hamartolum in Leone Armeno: C S. Sophiæ: Justinianus Imperator

cano, Antirrhetico secundo, c. XLV. τὸ καὶ τὴν
ἐκ τῶν ἱερῶν κειμηλίων, καὶ ἐκ τῶν καθιερωμένων
ἐν αὐτῷ τῷ Ναῷ ἀφορμὴν ἐπιφέρων; Quid dicent de
illis, quæ in ipsis sanctis cancellis, & vocatis Sellis,
intra Iconomachos extructa? Ex Apologetico con-
τοὺς τὰ ἐκεῖ ἁγιάσματα ἐν τοῖς
Verissimum testimonium sunt, quæ in Sellis sacris al-
taris cum pretiosis Crucibus affiguntur.

III. Rectius nonnullis videtur enunciari ἀ συ-
νάς. Pachymeres lib. cap. II. καὶ ἐν ἐκείνοις
ἐστὶ μεταξὺ ἱερὸν ἐκεῖνο ἱερώτερον ἐν τοῖς
ἐστὶ, μεταξὺ τοῦ τε βήλου καὶ ἐμέλλομεν, καὶ
ἐλέγομεν τὰ ἁγιάσματα· ἐνθάδε ἀπροσδεῶς. Et
jam super his Monachum Rhachum, virum facun-
dum exercabat, & alia impensis vegetis extruebat.
Codinus de Officiis, cap. XVII. μετὰ δὲ ἀναβὰς
Solea, reperit Patriarcham, in foribus sanctis stan-
tem, &c. καὶ κατέρχεται ἐπὶ τὰ ἐμπρόσθεν, ἕως
ἐστὶν τὰ μέσα τοῦ σολέα, καὶ ἐν τῷ ἀνίσῳ τοῦ
ex ambone, non ea parte, qua ascendit Imperator
tes quæ ad Speciosas portas respicit, sed ex alte-
ra, Solea & sancte Bemati obversa. In Originib.
bus Constantinopolitanis, de Justino, Justiniani
successore: καὶ δὲ ἐμβὰς καὶ τὸν σολέαν μὲ ἐκεῖνον
non posset restituere in pristinum splendorem, ut ipse
nus apparet, auro circumvestivit. Et Joannes
Cantacuzenus: καὶ δὲ μέσος ἀναχώρησιν ἐν αὐ-
τὰ Λόγια. Ipse vero Solea ingrediens irrui-
Patriarcham ad sacros cancellos stantem invenit.

IV. Tam varia nomina scriptio, sensus, &
terminatio, sedis argumentum, & nomen hoc peregri-
num esse, alienoque ex solo advectum. In his
enim scribendis emendandisve, nimium sibi feri-
ptores indulsere, nullam certam modum scriptio-
ni præfigentes. Exempla passim occurrunt, quæ
ipse prætereo; tædet enim recensere, millies ab
illis scripte. Non itaque ex Græcia, millies ab
illinc penu, nominis origo, sed aliunde, & repe-
tende. Junius, Notis in Caropalatam, repe-
ese Latinam, stadia, videturque derivare a So-
le, & putare, esse partem interiorem Templi,
quæ solem orientem spectat, (Cborum hoc loco
significans,) interpretaturque Solearum. Gretserus
addit, rectius Solearia, cum rectius sit a nomine
prima declinationis. Quæ nam rectius sit a nomine
nominis declinatio, non ast adeo facile enuncia-
re; cum varia sit apud probatissimos scriptores,
sæpeque etiam apud eosdem, ut supra vidimus.
Quare, sive Solea, sive Solea, sive Solea, sive Solea, sive
re Soleam, sive Solium, sive Solcus, sive Solejum, si
parum refert: arbitrio enim suo sequetur lec-
pres, quam ipse voluerit, declinationem ac
minationem, quam ea tenus Græco haurie-
cobus Pontanus, Notis in Joannem Cantacu-
num lib. cap. LXI. non videtur longe abe-
Junio. Nomine Solea hic videtur Chorus ac
dus, qui proxime cum tabernaculis jungitur
elim pugnæ sunt meræ, Soleam a sole
quod orientem solem respiceret; cum
corum Ecclesia, præter unum Sacerdo-
brantem, assaremque altari, de
partem posteriorem, ad modum
vem, & hominee, sacro prudens
nihil aliud in ipsa ecclesia ole-
ibet, sed occidentem, ἢ ipsæ
ipsa Ecclesiæ facie, quæ respic-
cuntur, consideretur: in
pti reliqua parte interiore
ne spectabilibus versa sint, ut
bus, orantium penes impe-
pare templi, quæcunque illa sunt,

Alem orientem, sed orantes ipsos, & force tem-
pli, & consequenter occidentem, spectabi: Sc
etiam Soleam aliquid intra ipsum Templum esse,
non negaverim; sed, cum intra Templum sit,
partem Templi non dixero, nisi omnia, quæ
sunt in templo, etiam minutissima, partimen-
tum, parietes, signa, tabulata, ambones, sa-
quoque & innumera alia, partes templi esse, de-
cesse velimus. Sed eum fermo sit de partibus
Templum constituentibus, ut sunt Bema, Neos,
Narthex; Soleas ipsa Templi pars nulla fuerit.
Et multo minus erit Chorus; qui licet apud re-
centiores Latinos Tabernaculo jungatur, sæpe-
que etiam illud ambiae, in Græcorum tamen Ec-
clesia longe est a Tabernaculo; nec non tabu-
lato & aliis a Bemate, in quo tabernaculum
est, separatur. In Bemate enim tantummodo
sacra facientes ministrantesque ipsi locum habent,
ceteri Episcopi & Sacerdotes, & Cantores, &
reliquæ fidelium cœtus extra Bema, sane quis-
que sedes occupant. Et sane Soleam aliqui con-
junctum non esse, colligitur ex Caropalatæ,
qui solemnem Imperatorle processionem hanc in
modum describit: ἐχομένου δὲ τοῦ βασιλικοῦ
ἐν τῷ ἁγίῳ
ἐν τῷ ἁγίῳ
ἐν τῷ ἁγίῳ

comminuit, Quare Soleas licet sub trulla non esset, casu illius in minutissimas partes redigitur, seu nempe laxorum supercadentium, &, ut molesta illa ac ruinosa moles compellit, convolantium. Inconcinne itaque argumentatur: Soleas comminutus fuit a Trulla, ergo fuberat Trullæ: cum nec Adytum Trulla complecteretur nec tegeret. Quod nec latuit Cellotium; quare dictis suis non hærens, quærit denuo, quid ille Soleas sit. Hærere sibi aquam, respondet; Meurſium Solium seu Thronum explicare. Non bene suo animo, neque Gretſeri, qui ceperat pro ea illo loco, quem nos in templis noſtris Chorum vocamus. Subdit: Quid ſi divisus aliquis, in ea plaga Chori ampla & æquabili eductum, aut in medio, aut ad alterum latus, nobilius aliquod ſolum, omni elegantia adornatum, idque tantum regia in urbe, ad eos uſus, qui ſunt antea commemorati; ſicque Soleam a ſolo diſtum & pavimento; vel, ſi mavis, ab expanſa æquabiliter & ſuſe exporrecta forma, qualis Solea eſt. Plane vana hæc divinatio eſt, & merum ſomnium. Nam ſi planum illud Chori idem ipſe cenſet ac Presbyterium, nempe in quo Presbyteri celebrantes ſtant, jam Adytum & Bema id fuerit; in quo Soleam non fuiſſe, certius eſt. Si Chori planitiem ipſe dicat eſſe eam, quæ extra Bema in ſecunda parte Eccleſiæ, quæ Naos eſt & in Templum effunditur; non erit in Choro; cum in ea parte Eccleſiæ planities illa per totum porrecta æquabilis ſit, & Chorus, cujus unam partem Cantores occupant, aliquando etiam duas adverſas, ut diximus, ſibi vindicant. Adde, in illa parte Eccleſiæ nullum eſſe ſolum, elegantius adornatum: ſed omnia æquali ſtructura, & ornatu ſimili, in æquo ſolo, ad Narthecem ipſum procurrunt. Ridiculum porro eſt, id, quod commune fuerit omnium Eccleſiarum Græcia, urbi ſoli regiæ tribuere; quaſi extra illam nullus fuerit Solea, nullus illius uſus; cujus oppoſitum apertiſſime conſtat. Soleæ Cellotianæ formam ſibi explodique doctiſſimus Jacobus Goar ſuis in Euchologium expoſitionibus: quaſi prophanis ſoleis & non ſolutis calceamentis terra ſancta calcanda foret, & non potius Chriſtus Imperator in Solio regio ſuſpiciendus. Quid igitur Soleas? interrogat ille ſe ipſum. Hæret nihil aqua, reſpondet. Turbida eſt certe cena, & ſolo & ſordibus ejus ſedes prophetarum. Et licet anulus id perquiras, nullum in Eccleſiis Græcorum locum offendes, ſive in planicie, ſive in alio, qui ſoleæ formam præferat. Quare alio nobis ſermo dirigendus eſt.

VI. Jacobus Gretſerus in Codinum lib. 2. cap. 22. nihil certi de Solea ſtatuit; ſive quis eandem a Solo, ſeu pavimento potius, deducere velit, quam nos in noſtris templis Chorum vocamus, quem nos in noſtris templis Chorum vocamus, tranſlato; quod nihil minus ſit probabile. Erat autem locus ille, ut & ipſum, extenſi templi partibus longe ornatior. Meurſio Soleas eſt Solium, ſeu Thronus. Sed aliquid aliud fuiſſe, ſatis aperte indicat Curopalata. Nam Soleæ dum pertranſire Soleam, & ὑπερχόμενοι τὸ ἐδαφος, quæ phraſium ſtatim Cantzenus, aliud quiddam innuunt, quam Thronum ſive Solium. Ipſe etiam, cum de Templi recentiorum Græcorum ſcriberem, nihil certi ſtatuens, pro Meurſio contra Gretſerum ita diſputabam: Si petas a Gretſero, quis ſit, reſpondebit, ſuiſſe locum ad orientem Solem, contiguum Bemati ſive Tabernaculo. Chorum fuiſſe, illi minus probabile eſt. De ſecundo nil moror. De primo, ſententia alia Bemati contigua ad orientem Solem fuerit, qua tamen Soleæ non erant. An pavimentum illud fuerit, quod ante ſacrarium ſacri, & unum illud fuerit, vel aliud intra Chorum, a reliquo ſoli per illud, vel aliud (nam puto. Fruſtra enim adderem a Curopalata vel Cantzeno, Imperatorem Solem pertranſire, cum non poſſet niſi per Soleas, eam ſi voluiſſet, Patriarcham, qui ante cancellos Bemati ſtabat, adire, pavimento illo re-

A tum locum occupante: & partem pavimenti fuiſſe, materia ipſa pretioſa, ex qua conficiebatur, pedibus calcanda omnium eſſet, non fuit ut credam. Et lapſa Trulla, ex ſolida materia ſaltem, dum ſolo adhæret, commixtarum, ita ut in tenuiſſimum pulverem abierit, non ita facile eſt, quod in prædera, quæ comprimunt, grandia ſunt, contingere ſolet. Quare probabilius videtur Meurſii opinio; & quæ in contrarium adducit Gretſerus, nihil prohant. Quid enim vetat dicere, pertranſire Soleam, & ingredi Soleam, etiamſi ſolum ſit? in quamque parte reliquaeris, pertranſiri dicitur. & ſi læva reliqueris, ut ab illis ponitur, ingredi. Sed de Solea aliquid certius exquiro. Templa prætera Græcorum, ut nunc ſunt, plano æquabilique ſolo conſpiciuntur; quamvis in aliquibus ad altaria, vel ad ingreſſum, gradibus vel pluribus vel paucioribus aſcendatur. Soleæ etiam meminit Simeon Theſſalonicenſis adverſus hæreſes, & Pachymeres lib. 13. cap. 21. Sed neque ex his, quid Soleas ſit, haberi poteſt. Utinam aliquando aliquid occurrat, quod nobis diſtinctius illius uſum exponat.

VII. Noſter Jacobus Goar, Expoſitionibus in Euchologium eruditiſſimis: At mea hæret hic ve-ritas, quæ eadem Solium Chriſti Imperatoris, ad populum pro communione recipiendo extra ſacras fores prodeuntis, eſſe aſſerit. Erigitur itaque extra cancellos Solium hoc, & Chriſto principi, veluti thronus, ſubſternitur, ut quo appoſite voce hanc duas, ſibi invicem conquadrare conſpicis, & geminum Chriſti Domini Thronum in Eccleſia Græca exprimere: ſolum nempe, tribunal regium, intra ſepta ſacra, corpori ejus conſecrando dedicatum: cubile vero, ejuſdem Solium extra cancellos pro eodem in communione dividendo fabricatum. Et: At licet Soleæ non Latinis ac Græcis Patribus ignota ſit, nullatenus eſt dignitas ejus tenuis, vel obſcura majeſtas apud illos: quandoquidem, ubi de communione ſcribit Hieronymus adverſus Luciferianos, Epiſcopum memorat, corpus Dominici adtrectantem, & de ſublimi loco, de Solea dictum puta, Euchariſtiam populo miniſtrantem. & Chryſoſtomus Sacerdotem, pro Chriſti divino Corpore diſtribuendo, plebem Chriſtianam invitantem deplangens, καὶ τὸ χερε, inquit, ὁ λαὸς ἐπὶ δύο σοὶ ἔχουσι ἔσασι, νῦν μετανοίας γεγονασι, καὶ μέχρι ὧν ἐπὶ τοσοῦτον ἦλθεν ἡ ἀνανηψις ἀπαντᾷ. Ea de cauſa ſtans excelſus, in Solea inquit & omnibus manifeſtus, tremendo in illo ſilentio vehementer inclamans, SANCTA SANCTIS. Soleam hinc ambiguis Monachis in Eccleſia deputatum fuiſſe locum a Dionyſio colligimus, qui eo ad velum ſacrum ſupra plebem aſſtantes commemorat: nunc Subdiaconis & Lectoribus ſedes eſt reſervata; ita Simeone Theſſalonicenſi atteſtante, lib. de Sacramentis. ὑποδιακόνων καὶ ἀναγνωστῶν τοῖς ἐπὶ τοῦ σολέα καθίσμασιν ἐκεῖ ἵδρυται. ἐν δὲ τῷ σολέᾳ τὸ ἱερὸν τοῦ βήματος ἐστὶ θρόνος, ἐν ᾧ μόνῳ καθίζεται ὁ ἐπίσκοπος. Subdiaconi & Lectores extra ſacrum tribunal ſedere conſueſcit circa Soleam; qui tribunalis Lectorum propterea nomen accepit. Neque aliud prm oculis habuiſſe videtur interpres Latinus vitæ S. Ignatii, qui Soleam reddit, pavimentum cancellis proximum. Ut colligitur, Soleæ, locus eminentior ante Bema ſeu Sanctuarium. Solum erit Chriſti, cum populis diſtribuitur a Sacerdotibus, quemadmodum & intra Sanctuarium ipſius Chriſti Principis, cum conſecratur. Erit ergo Soleas ſolum vel pavimentum extra cancellos, cancellis annexum, gradibus aliquibus reliquo eccleſiæ ſolo ſuperius. De eo tamen verba Hieronymi, Chryſoſtomi aliorumque, incelligi nec poſſunt nec debent. Sacerdos enim non extra cancellos in loco eminentiori ſtans, ſed in ipſa cancellorum media porta, & limine erectiore, & ſic de ſublimi loco, Euchariſtiam populo miniſtrat. Chryſoſtomus de eo loco exponendus eſt, in quo manens excelſus, & omnibus ſpectabilis, illa enunciat, ad communionem populum accerſens,

Sancta sanctis. sed ea intra cancellos ipsos, altari astans, super gradibus, si fuerint, communitati eminentius inquirimus, in quo tremenda illa verba Sacerdos inclamet. De loco Monachorum in Ecclesia ex Dionysio alibi plura diximus. Addit vocem Soleæ Latinis & Græcis Patribus fuisse ignotam. De Latinis inquiram alii. Græcis certe notam, adeoque familiarem, faciunt testimonia, ex Theodoro Studita, Nicephoro Patriarcha, Nicæa Paphlagone, a Georgio Harmatolo a nobis adducta: forte etiam antiquioribus; sed cum eorum libri omnes non suppetant, & si exstant, nobis eos videre non contigerit, nihil certi de eo statuere possumus. Quod si illius non meminerint, non ideo illis ignotam fuisse fatemur. Etenim, postquam magnificentius extrui Ecclesiæ cœpere, & res per illud signata honoribus, quibus Christianorum veneratio debebat, cohonestari, plane etiam tem illam indicans nomen. Soleæ in usum atque commercium venire necesse fuit. Eusebius, lib. x. ex oratione pro Ecclesiarum exædificatione; [illegible] tanquam Sancta Sanctorum in medio Sanctuarii sito [illegible] ipsa cursus, ut a plebe & multitudine eo non [illegible] Possetne accedi ex ligno fabricati, circumsepti [illegible] cioso silentio ad summum elaborati sunt [illegible] bile spectaculum intuentibus [illegible] exhibeant, ut miro solum quidem templi ab [illegible] ea jacebat neglectum. Hinc non male de obscuritate sacrarum literarum argumentabatur Nicephorus Gregoras, Historiæ lib. x. [illegible] Strabum, qui [illegible] Regum thalami, aliaque quæ sanctum & magno in pretio habentur, alias atque alias vestis occultantur, ut a cuti vulgo profanentur, aut absque labore potiant. Vinum sacræ Scripturæ, contemnemus, quia amictus arcana quæpiam doctrina continetur, & [illegible] illis quibusdam, ita [illegible] verbis talibus, tanquam vestibus [illegible] abscondantur, quæ multum colligimus secum trahunt, & tenebras occultæ bellarum efficiunt.

VIII. Quid ergo Soleæ hic esse? Ante quam illud enitrem, nonnulla præmonenda veniunt. Primum, Soleam hunc, quem nunc nos invenimus, seu proximum, fuisse aliquod Hemati ipsi propinquum. Thessalonicensi, Dialogo de Sacramentis adversus Hæreses. [illegible] Collige hoc ex Simeone Thessalonicensi, Dialogo de Sacramentis adversus Hæreses. [illegible] Ingressus Patriarcha, Imperatore foris, in speculum, [illegible] Soleam, Dominus ad crucem dedicatum, absque [illegible] est a Bemate in Soleam, sequi [illegible] Jem consummatum fuerit; nam [illegible] non in Soleam, sed in id [illegible] quereretur, introitus esset, & ex [illegible] Curopalatas de Officiis: [illegible] omnibus a vale, [illegible] Soleam. [illegible] Sanctum, & [illegible] Soleam, [illegible] Soleam, [illegible] Soleam,

de vita & rebus gestis Basilii Imperatoris Constantinopolitani:

A

B

de alio Templo, ab eodem extructo, sermonem habens:

C

D

E

qua lapſa liberari ſumus. Quod ſi in pavimento ab reliqua Crucis forma effigia fuerit, delentur; ac obculcetur & infametur. Joannes Zonaras: ἐπεὶ δὲ ταῦτα ἐν τοῖς ἐδάφεσι τοῖς ὑπὸ τῶν ποδῶν πατοῦνται, τυγχάνει τὸ σχῆμα τοῦ σταυροῦ ἐν τοῖς ἐδάφεσι τοῖς ὑπὸ τῶν ποδῶν πατουμένοις, ὅπερ ἐστὶν ἀτιμαστικὸν τοῦ σταυροῦ, ἐπειδὴ ἐν τοῖς ἐδάφεσι τοῖς ὑπὸ τῶν ποδῶν πατουμένοις, ἐὰν ἐν τῷ πατεῖσθαι ὑπὸ τῶν ποδῶν ἀτιμάζωμεν τὸν σταυρόν. Quoniam igitur nonnulli, ſtudioſe amplius honeſtandæ Crucis, eam, cum aliis laborant, id fieri Canon, ac ea ea noſtra victoria trophæum per contumeliam conculcandum propo- nies eſſe decernit. Theodorus Balſamon: ἐπειδὴ δὲ ἐν ταῖς ἐκκλησίαις ἐν τοῖς ἐδάφεσι τοῖς ὑπὸ τῶν ποδῶν πατουμένοις ἐστὶ τὸ σχῆμα τοῦ σταυροῦ, ὅπερ ἐστὶν ἀτιμαστικὸν τοῦ σταυροῦ, ἐπειδὴ ἐν τοῖς ἐδάφεσι τοῖς ὑπὸ τῶν ποδῶν πατουμένοις, ἐὰν ἐν τῷ πατεῖσθαι ὑπὸ τῶν ποδῶν ἀτιμάζωμεν τὸν σταυρόν. Eſtimo ergo, quod illi ſegregationi ſubjiciuntur, qui ſunt ſimpliciores & propter pietatem in ſolo pretioſam Crucem fabricantur. Qui enim malo animi affectione hoc agunt, ut ſalutaris Crucis figura, ea quod conculcetur, contumelia afficiatur, ut impii patiuntur. Et reſte: neque enim conculcanda ſunt pedibus, quæ veneratione & adoratione digna exiſtimamus.

XIII. Erit itaque propoſe Soleas in Eccleſia Bemati ipſi proxima, ſeſe in altum erigens, & ab aliis ſeparatus, a ſolo & pavimento diverſus, Sanctuarium a reliqua Eccleſia, veluti muraria ſeſungena, variis imaginibus & Cruce, quas Chriſtiani colerent ac venerarentur, interſtincta. Si Tabularum ipſum non eſt, varia alia nominibus nuncupatum, ut alibi diximus. In tandem erit? Inſpiciamus. In Tabulato ipſo pla- ra conſiderantur; cancelli, portæ, Ofiola, ginea, columnæ; ut ex allatis teſtimoniis patet, quæ quidem Soleæ nullo modo ſunt. Reſecca iplo ſui exordio admodum tenuia ſint; & ſupel- lea, ut poterat, exigua. Hinc factum eſt, ut prius muri munere fungerentur vela, aulæa, cor- tinæ, ſtragula, ſupparietaria, & ſimilia: poſtea, creſcente cultu & homi- nem pietate, lignia quoque & tabulis, iiſque non contemnendis ſui pretioſis, & artificum manu varie atque accommode fabrefactis, ad ſeparan- dum Sanctuarium uſi ſunt. Hinc κιγκλίδες, ſupi- νεαι, κάγγελλαι, & alia. Ubi tandem cultus in- valuit, & res Chriſtiana, Principum ope ac fa- vore, non pauca loca ſed orbem terrarum occu- pavit, faſtu quodam & impenſis immanibus ſtruc- turæ ſunt: &, quaſi videlicet, ut ſeſe in altum erigens, & ab reliqua Eccleſia diremptus ſeſe in altum erigentes, & ab aliis ſeparatus, a ſolo & pavimento diverſus, Sanctuarium a reliqua Eccleſia diremptus, & variis imaginibus condecoratæ, erant Soleas proprie a ſolo vel videretur alienum. quod in rebus ſimilibus non uſus, vel quod magis rem exprimerent, eel quod rum Eccleſiam, ita arriſerit, tabulari vela ſeu aulæa Cor- ne longius habeam, ſi vocitatæ ſunt; quod patum Lati- tione ab alium eſt Chriſtianus, Autor anonymus, ſive Chriſtianus, in Typographia Chriſtiana, Chriſtin, ſi propriv Soleæ eſt, ut vid ga. Et hic quidem ſpacium ill

XV. Impeccrie veres poſſet, e Sole quod ante ipſum Soleam effundebatur, Sa- ci cepit. quod nec mirum, quemadmod nim a Bemate ſeu gradu, quem aſcendeb in Sanctuarium ingrediebantur, totum rium Bema dictum eſt; ita & a Soleæ illud, quod ante Soleam porrigebatur Paphlago in vita S. Ignatii, de ſuo ante quam a Baſilio obtruncaretur

Digitized by Google

Ordinandus dicitur deferri a Solea ad Bema vel portas, non aliud quam hoc ſpatium ante cancellos Sanctuarii intelligitur: ἐπὶδιάκονον δὲ ἐκ τοῦ ἁγίου βήματος, καθιέμενον τὸν μελλοντα χειροτονεῖσθαι διάκονον, ἐπὶ τὰ τῆς ἐκκλησίας. Excuntes duo Diaconi ex ſacro Bemate, accipiunt eum, qui ordinandus eſt Diaconus, ſtantem in Solea. ἐπὶ δὲ τοῦ πλησιάζειν τὸν χειροτονεῖσθαι ἄρχειν ἕνα τῶν ἐκεῖ ὑμνῳδῶν. Poſquam completus fuerit Cherubicus hymnus, ſtat in Solea, qui ordinandus eſt Sacerdos. Conſequenter non male dicitur quiſpiam εἰσέρχεσθαι ἢ ἐπέρχεσθαι τὸν ἀναγινώσκοντα, pertranſire & ingredi Soleam. Namque qui Soleam A pertranſit, eumque pedibus calcat, ingredi vel tranſire non impropriè dicitur; quemadmodum, viam ingredi, mare tranſire, & campos pedibus tranſire, Romani ſcriptores dixere. Cum vero Subdiaconi, Cantores, & Clero aſcripti, locum ſibi in Eccleſiis Græcis occupent, Bemati proximum, ideo Soleas Eccleſiæ, Bema Cantorum a nonnullis nuncupatur. Symeon Theſſalonicenſis: ἐπὶ δὲ τοῦ πλησιάζειν τὸν χειροτονεῖσθαι ἄρχειν ἕνα τῶν ἐκεῖ ὑμνῳδῶν τῶν λεγομένων τῶν ἀναγνωστῶν, ἤτοι ἢ ἐπὶ τὴν καλουμένην ἀναγνωσιν. Subdiaconos & Lectores extra ſanctum Bema ſedere convenit circa Soleam, qui & Bema Lectorum appellatur.

LEONIS ALLATII EPISTOLÆ AD BARTOLDUM NIHUSIUM TRES.

PRIMA de Liturgia S. Jacobi differit.

SECUNDA tuetur assertam Græcorum Communionem sub specie unica.

TERTIA est de ligni sanctæ Crucis.

LEONIS ALLATII EPISTOLA PRIMA, DE LITURGIA S. JACOBI.

Editio altera, priore auctior.

Liturgiam quæ Græce & Latine, simul & seorsim, sæpius sub Jacobi Adelphothei nomine edita est, Hæretici recentiores, quod in ea plura eorum dogmata rejiciantur, reprobarunt, tanquam non genuinam, nec ab Apostolo Jacobo scriptam; inter eos præcipui, & quos memoria suggerit, Casaubonus, Cocus, Rivetus: Catholici amplectuntur, Claudius de Sainctes, Sixtus Senensis, Antonius Possevinus, & alii. Inter Græcos non una sententia fuit. Balsamo, Respons. ad Marcum, Patriarcham Alexandrinum, Trullanæ Synodi auctoritate tradit, a Jacobo Adelphotheo mystice cum sacrificium fuisse compositum, illius tamen neque in Apostolorum neque in Laodicenæ Synodi Canonibus, in quibus tum veteris tum novi Testamenti libri, tum Apostolici qui in ea esse debent, numerantur, nullam S. Jacobi Hierurgiæ mentionem fieri; & Ecclesiam Constantinopolitanam, cujus mores sequi debent Ecclesiæ reliquæ, eam non agnoscere; quare illam recipiendam non esse. μόνοι δὲ ὁ ἀδ' ἑαυτὸν ἀ ἐν τοῖς τῶν μεγάλων ἀποστόλων ἱερουργίαις ἐμπεριεχόμενα ἀναίδην ἀποβάλλειν τε καὶ ἀθετεῖν ἐπιχειροῦντες, ἀλλὰ καὶ τὰς ἐν τῇ ἁγίᾳ Ἀναφορᾷ τοῦ ἁγίου Ἰακώβου ἐπικλήσεις τε καὶ εὐχὰς ἐκβάλλειν ἀναπείθοντες, ἐπειδὴ τὰ τοιαῦτα ἐξ ἀποκρύφων τινῶν ἐφευρέματα εἶναι, καὶ οὐδὲν ἧττον τῶν ἄλλων ἀποκρύφων τῶν ὑπὸ τοῦ Ἀποστόλου Ἰακώβου συγγεγραμμένων ἐξ ἀπορρήτου τινὸς ἐπιπνοίας τοῖς ἀνθρώποις ἐκφοιτᾶν. ἀλλ' ἐπειδὴ δὴ μὲ ἀλλοι δοκοῦσι πάντες, οὐ γὰρ ἀγνοοῦμεν, ἀλλ' ἐπιστάμεθα, ἀλλὰ καὶ ἀκριβῶς ἴσμεν, ὅτι τὰ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων ἱερουργήματα

ειναι, ως παιδευομενοι, ιασιμοι. Precatione enim dominica consignantur, & divini Jacobi, fratris Domini, precibus super eos recitatis, ut audimus, perficiuntur. Bessario: Hinc est, quod Basilius Jacobi, Chrysostomus vero Basilii, Missas breviores fecerunt, quod non necessaria fierent omnia, quæ diebantur. Marcus Ephesius: Ditus Jacobus, Hierosolymorum primus Episcopus, ac primi magnique Pontificis frater simul & successor, ipse quoque mysticam exponens Liturgiam, in eadem parte post recitationem Dominicalium verborum hæc scribit, &c. His consequenter & qui postea Liturgiam ipsam concinnarunt ediderunt, tum magnus ille Basilius, tum post eum Joannes Chrysostomus. Gennadius Scholarius, in cap. 11. pro Concilio Florentino: Et Beatus Jacobus, Hierosolymorum primus Antistes, sic habet; Magnus &c.

IV. Hoc idem alii quoque ignorarunt ex recentioribus. Manuel in Nomocanone, cap. CCXX. [illegible] Βασιλειου και Ιωαννου του Χρυσοστομου [illegible] Ιακωβου του αδελφοθεου [illegible] Ιησου Χριστου [illegible] Θεου ημων [illegible] Βασιλειος [illegible] Θεου Λογου [illegible] Ιακωβος [illegible] Θεου Λογου [illegible] Βασιλειος [illegible] Ιακωβος [illegible] Βασιλειος [illegible] Ιακωβος [illegible] Βασιλειος [illegible] Ιακωβος

A cure oportet eos, qui pili esse volunt. Et ante hoc omnes Epiphanius Cyprius, Hæresi LXXIX. tradit, mysteriorum, sacrificii nempe incruenti corporis & sanguinis Christi, principes, duces, auctores, institutores fuisse Apostolos, & inter eos non minimam partem habuisse Jacobum hunc Adelphotheum. Considerentur verba: Πέτρος τε καὶ Ἀνδρέας, Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης, Φίλιππος καὶ Βαρθολομαῖος, Θωμᾶς, Θαδδαῖος καὶ Ματθίας, καὶ μετὰ τοὺς ἑνδεκα ἐκλεγεὶς Ἀπόστολος, καὶ Ἰάκωβος ὁ τοῦ Κυρίου ἀδελφὸς, καὶ ὁ τῆς ἐκκλησίας Ἀρχιερεὺς, εἰς γὰρ ἐφοράσεως οὐ δέγγεται ἀνὴρ ἄλλος Πέτρου καὶ Βαρνάβα καὶ πάντων, καὶ μετὰ τούτους ἀρχιερεῖς ἐκλεγέντες καὶ Ἰάκωβος ὁ τοῦ ἀδελφὸς τοῦ Κυρίου, καὶ ἕστερον ἐπισκόπους. Petrus item & Andreas, Jacobus & Joannes, Philippus & Bartholomæus, Thomas, Thaddæus, & Jacobus Alphæi, & Judas Jacobi, & Simon Cananæus, & Matthias, in complementum duodecim electus; hi omnes electi sunt Apostoli, per orbem sacrum fabricantes Evangelium, una cum Paulo & Barnaba & reliquis. & mysteriorum institutores cum Jacobo fratre Domini, & primo Hierosolymorum Episcopo. Mysteriorum nomine apud Græcos Corpus & Sanguinem Christi intui, frustra hic probare conatur. Videat, qui voler, Patrum, & eandemmet Jacobi Liturgiam, in qua similium mysteriorum iæpissime ante & post consecrationem commemoratio fit. Ante consecrationem: Dominare, sanctifica in celebratione divinorum & immaculatorum mysteriorum. Et: Conserves inviolatos in hac sacra tuorum divinorum mysteriorum operatione. Et: Sanctificans in hac oblatione divinorum & ab omni labe mundorum mysteriorum. Et: Qui assistimus & operamur immaculati ipsius mysterii. Et: Sacrificii immaculatorum tuorum mysteriorum. Post consecrationem: Participes simus sacrorum tuorum mysteriorum. Et: Nos tui digni, participes fiere immaculatorum tuorum mysteriorum. Et: Pro sumptione sanctorum & immaculatorum tuorum mysteriorum. Et: Ut tui peccatores fruamur immaculatis mysteriis tuis in remissionem peccatorum. Et quæ modum explicans ista mysteria, dicit esse Corpus & Sanguinem Christi: Ut ultra condemnationem participes fiam sancti Corporis & pretiosi Sanguinis in remissionem peccatorum; &: Quotidie dignare me, ut participes fiem Corporis & Sanguinis tui in remissionem peccatorum; &: in perceptione sanctissimi Corporis & pretiosi Sanguinis unigeniti Filii tui: ita & Mysterium vocat Missam seu Liturgiam: Ecce enim accedo ad divinum hoc & supercæleste mysterium. Et: qui arcanum & tremendum hoc mysterium. Et: sanctificans & instaurans me ad hanc Liturgiam; & sæpius alias; ne singula congeram. Inepti simum plane fuerit affirmare, Mysteria a sancto Epiphanio posita pro Sacramentis; Sacramentorum siquidem institutor, sive autor, &, si malis, ἀρχιερεὺς nullus alius fuerit nisi Christus; & Apostoli fuere institutorum per Dominum administri, non ἀρχιερεῖς. At Eucharistiæ Sacramenti etiam fuit Christus. At Eucharistiæ Sacramenti etiam fuit Christus. ἀρχιερεὺς. Ita est: quia hoc negat? Liberæ illius

quid vetat, & Jacobum, nemine inferiorem, scripsisse? Et sane, scripsisse, perpetua Ecclesiæ Orientalis traditione in comperto est. Et cum hæc, quæ modo sub ejus nomine legitur, non aliunm quam eundem Jacobum, & Scriptorum & codicum manuscriptorum antiquæ nec contemnendæ notæ testimonio, præterea referat, qua ipse ratione addeatur ut negem? Negant Hæretici. Mihi curæ non est, quid Hæretici agant. satis est, demonstrasse, Apostolos, & inter eos Jacobum, Liturgiam edidisse; & hanc, quæ modo sub ejus nomine profertur, perpetuo in Ecclesia Orientali, tanquam genuinam illius, agnitam, & codicum manuscriptorum epigraphe confirmatam. Illis probandi onus incumbit, neque Apostolos Missam edidisse neque Jacobum; & hanc Jacobi suppositiriam esse; & traditionem continuatam Ecclesiæ errore & fraude non vacare. Ubi id fecerint, loquantur decernantque ex cathedra. Nam, ante Basilium & Chrysostomum Missem, & incrementi hujusce Sacrificii rationem in Ecclesia fuisse, si recte consideremus, quæ in Constitutionibus Apostolorum Clementis, quæ in pii, de Ecclesiastica Hierarchia capitis, Dionysii Areopagitæ, & Can. XIX. Concilii Laodicenæ oppositum persuaderi, sinent, cum plenæ sint antiquorum Patrum & Ecclesiasticorum monumentorum paginæ, & fere nulli sint qui hanc non meminerint; quos nihil nos recensuisse illius minimus. Rem itaque, ab ipsa Christianæ Ecclesiæ exordio natam & propagatam, an ita absurdum videbitur, scripto mandatam fuisse a Jacobo? & cum jam dicatur edita deperiisse, nisi aliunde urgeant Hæretici, frustra scriptaque, & non nisi inspiratibus Cælicolis, sudant, fatigentur, nulli dubium esse debet; & deliri, sibi ipsi, venditant.

X. Sed illud examinandum est, an illa Græce vel Latine edita fuerint. Casaubonus in Baronium, Exercit. XVI. cap. LVIII. Cui, Literarum rudi, persuadebit Baronius, Latina Jacobi ipsum Græca & Latina linguæ haberis, pagnini comparaveris, Latinum intelliget, & Et sum Græca, ejus antiquitatis primæ faciem gemmam nos experiunur, vetustæ tamen fuit, ut quorum Patres Concilio in Trullo incongruat. Latina sua vetustate nullum habeat simile testimonium. Gratis interim habendæ Casaubono, quod vetustatem in hac Liturgia agnoscat & fatetur, utpote in Trullana Synodo comprobatam. Nos multo antiquiorem ex Procio Constantinopolitano probavimus, & Epiphanio; quare vetustatis primam faciem intelliget, antiquitatem ipsam ante Christum & Apostolos, plane ineptit. & negat dicit, quia enim vel somniabit, a Christo tradita, ab illa qui Christum antelevit, conscripta fuisse? Si ipsum Apostolorum vum, & primævum Ecclesiæ statum, mais Cticum agit, cum ipse non videant quod & videre, nec noscat Conferat, cuperat, quod & pueri norem ponderet; illam ipsam antiquitatem lorum offendet, illum cultum, illum modum. Jam pro manibus sant Apfimilia sunt, quam posserit; neque pecuram hanc Liturgia; ut merito tit, universum hujus Liturgiæ con- en Epistolæ Pauli manifesta decfundi. Posteriora tempora, et classis dirigendis, aliquid haccuratius, Latine itaque hoc inter me & Casaubonum, ce, ait Casaubonus; ipse Hbræos vitam agens Jacob

Rosolymis præesset, erat Ancistes; in divinis ac mysteriis hujuscemodi arcanis edendis, Græca lingua usus ultus, non mihi quisquam tacite perhualerit, Matthæus, scribens Evangelium, Hebraice inter Hebræos scripsit. Marcus, inter Romanos scribens, nonnullorum sententia, Romano idiomate Evangelium congessit. Paulus ad Hebræos scribens, Hebraice locutus est, sic & alii. quæ postea discipuli in linguam Græcam verterunt. eorum tamen nomina, qui primum scripserunt, publicata sunt, &, utpote eorum genuina, recepta. An item verosimile non fuerit, Jacobum, Hebræum genere, Hebræorum Pontificem, Hebraïs Liturgiam præscribentem, quemadmodum Hebraice loquens eosdem instruebat, Hebraicis quoque sermone & litteris eandem edidisse, quam postea illius discipuli in Græcam sermonem transtulerint? Quicunque verba illius examinaverit & formulas dicendi, plane comperiet, ex alia lingua in Græcam translatum. Hæc eamen non decernas dico, sed hæsitans. alii id emendatioris judicii viri, accuratius perquisitum, ostendent.

XI. At multa in ea addita sunt a recentioribus, quæ Jacobi non sunt. Hæc probandum erat Hæreticis, &, donec id non probarint, simplici eorum assertioni ipse non suadeor, qui ea, sicut jacent, ut supra dixi, non codicibus manuscriptis, ex quibus edita est, in codicibus demum, non in omnibus codicibus eadem haberi, sed variare in plerisque, quod successu temporis, consensu Ecclesiarum, in similibus rebus factum est; pro opportunitate tamen temporis, & necessitate Ecclesiæ, multa demta sunt ut minus necessaria, multa addita: an properera alii autores insequendi, sicque, sic concinnatores sunt expiscandi, sicque, sic concinnatorem opus, ut spuriarum & minus genuinum, rejiciendum, suaque auctoritate spoliandum? Simili fane obelisco notari poterunt Liturgiæ & Basilii & Chrysostomi & quorumcunque aliorum, si qui fuerint, qui similia scripserint. Ponderanda sunt portissima lo ea , necessaria, quæ rem ipsam constituunt; q ea eadem sunt, & antiquitatem, qua dicuntur esse scripta, pra se ferant, nec illerationcula , additum vel detractum, eorum scriptionem i illar & rejicit; & præcipue si ex fimilibus Proveni t. Neque litterius sententia eit Barodum, nihil damni vel nocumenti eit Baronio, Anno LXIII. dum asserit, illud accidisse, quod tium apud Latinos factum esse constet, ut in fare ulsas Missa, aliis superadditis precibus, aliis ut in breviori summa contracta, rectaque mas ut sol audita eas immutarit, rel tamen substan- ia permanerent, paulo diverso ab alia pro- habeatur Bellarminus, de Scriptoribus, mam hujusce Liturgiæ faciem ita immutate dicat asserere, ut in- fugiat. Exiat, hæc que autorem in dubia paleæ. ejus tribuat, *Liturgia, eidem sancto Jacobo attributa, non a posteritatibus ita locupletata est, facile dijudicari, qua pars ejus Liturgiæ Jacobum habeat autorem.* Sed unde ea tationem conjicit Bellarminus? An genuinam Jacobi, cujus collatio tionem tadiam deprehendit? Fallitur, nisi prius, veritas quæsita batur: tum enim immutata & dixit. Et nos, cum ipsam Jacobum Apostolus composuit, ne lam fuisse ea postea ita loco mam, eam fuisse, quamnam pars Jacobi sit, Arduum sane, ad probandas Baronius ego, qui, tudineque rerum humanarum sarum exempla, non rmutatam eo ea, asserere *meute*. Præterea nugo sti carbonem thesaurum *fulit curata frigi*

Digitized by Google

pofolorum cum fua Ceremoniali; quo videas, fubdit Franciſcus Bivarius, Beatum Apoſtolum, ut ſanctum Chriſti Evangelium fatis communicaret diſcipulis, non ejuſſe Evangelio Matthæi; ille præſertim, qui ſcriptionibus Domini actionibus præſens fuit. Inſuper Juliamus in Chronico autor eſt, Miſſam, ſeu Liturgiam, quæ olim recitari conſueviſſet in Hiſpania, & nunc in Miſſali Mozarabum extat, compoſitam fuiſſe in ſua urbigine a S. Jacobo, auctam vero a Melantio & Aſterio, Toletanis Præſulibus, & auctiſſimè a ſancto Iſidoro. Quare ob tanti autoris reverentiam multæ in Canone dicuntur a ſacerdote Orationes in memoriam ſancti Jacobi Apoſtoli, cum tamen ibi nulla de alio Apoſtolo mentio ſit.

XII. In hac Liturgia, dicunt adverſarii, mentio fit Οικονίας, Deiparæ, quam Patres Epheſinæ & Chalcedonenſis Synodi, hujus Miſſæ Apoſtolicæ autoritate, firmare poterant, & præterea ipſe Proclus, quem eam habuiſſe, ea Tractatu de traditione Miſſæ colligitur. Idque etiam apertiſſime colligitur ab Ephræmio Patriarcha Antiocheno, qui vocem hanc primo tribuit Leoni Romano Pontifici apud Photium Cod. CCXXVIII. Καὶ ἐκ τούτου ὁ ἱερὸς ἀνὴρ ὁ τὴν ἁγίαν Λίτουργίαν ἡμῖν ἐξηγησάμενος, καὶ τὴν ἀκήρατον, καὶ μόνην Θεοῦ λόγον ἐκφήνας Θεοτόκον, καὶ τὴν ἀληθῆ καὶ ἀπαράλλακτον ἐκ παντὸς τοῦ ἀνθρωπίνου γένους ἐν τοῖς μυστηρίοις ἀνυμνουμένην Παρθένον, ἐκ τῆς ἱερᾶς ἐκείνης καὶ θεοπνεύστου γραφῆς ἐκμαξάμενος. Primus quoque B. Leo perſpicue ipſis tractatibus. Primus quoque B. Leo perſpicue ipſis tractatibus. Primus quoque B. Leo perſpicue ipſis tractatibus

se? indicarunt, quæ illis peropportuna visa sunt, reliqua vel non observaverunt, vel observata prudenter neglexerunt: namque poterant, pro hoc eodem nomine, afferre in medium testimonia, & Eusebii Cæsariensis, & multo eo antiquoris Origenis, qui eo nomine usi fuerant; quod contra Nestorium adnotaverat Socrates lib. VII. cap. XXXII. Nestorii insciciam taxans, qui ab hac voce, tanquam nova, abstinebat, cum illius usus essat apud antiquissimos Patres. [illegible] Sed vrgemus adhuc, Quare Origenes, qui vixit ante Concilium Nicænum, & Eusebius Cæsariensis, qui Nicæno Concilio interfuit, & Patres ejusdem Concilii, non usurparunt hoc nomen Deiparæ, cum illud antiquissimis temporibus usurpatum fuerit? Ad hæc respondeo, Quod Origenes, & Eusebius Cæsariensis, & Patres Nicæni, non usurparunt hoc nomen Deiparæ, quia non fuit necessarium, neque opportunum, illud usurpare, cum non esset controversia de hoc nomine, neque de re significata per illud nomen. Quare non fuit necessarium, neque opportunum, illud usurpare, quia non fuit

majestas, potentia, essentia, aliquo modo exponebatur. Quare ergo Nicænum illius autoritate non diremit? Petat ipse a Patribus, qui tantum sibi fidit; mihi ipse non tanti sum, ut tantorum Patrum acta examinare me posse confidam. Sixtus Senensis, Possevinus, &alii, commentarios Origenis in Job repudiant, quia cum sciant ajunt, ipsum Homousii & Homousianorum nomen longe post Origenis tempora enatum. Ipse quoque id fateor. quanam enim ratione Origenes Homousianorum meminisse potuit, qui post ipsum vixerunt? Aliud est, Homousianorum mentionem inducere, aliud, Homousii. Homousium fuit & ante Nicænum, &, ut ex Liturgiis constat, ipsis etiam Apostolorum temporibus; Homousiani post Nicænum enati sunt. Hinc Origenes, de Homousiis loquens, repudiatur; quod non fieret, si de Homousio sermonem habuisset.

XVI. Pergit Rivetus, Trisagii hymni in Ecclesia canendi originem referri ad tempora Felicis III. Pontificis Romani, qui vixit Anno CCCCLXXX. Mera omnia mendacia sunt & nugæ. Felix Pontifex, triennio post strictam annuam, Pontificatum iniit. & multo ante ejusdem tempora in Ecclesia canebatur; illisque origo antiquissima fuit. Ut res planius expendatur, advertendum est, Trisagion esse duplex; alterum, in quo nihil additur, sed simpliciter ter Sanctus repetitur, nempe, Sanctus, Sanctus, Sanctus, Dominus Deus Sabaoth; quod canit Ecclesia Latina: alterum qui primus compositi, ut ait Nicephorus Callistus, partim ab Angelis mutuatum est, Sanctus, Sanctus, Sanctus; partim a lyra suavissima Davidis accepit, ubi dicitur psalmo XLII. Sitivit anima mea ad Deum fortem vivum; vehementissime occinens, & Deus & fortis; verba integra neque ulla ex parte mutata conservans, diversum tamen in eadem significationis aliam, immortalis, commutans: & sic ex his duobus unum, eumque absolutissimum, concinnavit, nempe: Sanctus Deus, Sanctus fortis, Sanctus immortalis, miserere nobis; quod canit Ecclesia Græca, Latina quoque Græce & Latine in die Paraskeves, magnæ Hebdomadis. Primum antiquissimum est, & ante Christum ipsum fuit, canebaturque a Seraphim circumstantibus dominum plenam gloriæ Dei; illi enim acclamabant alter ad alterum, audiente referenteque Elaia capite. Sanctus, Sanctus, Sanctus, Dominus Sabaoth. Quod post Christum universam decantasse Ecclesiam, colligo ex Procopio Gazæo, autore non recente, sed docto, in idem caput Esaiæ:

[illegible]

XVII. Hunc olim fuisse in Ecclesia ante Felicis II. tempora, per annos ei minus triginta, habeo ex Historia Proculi Constantinopolitani, cujus ævo terra motu omnia per universum terrarum orbem dulcissime, utque mirabus absorbente, Cum Constantinopolitanus mirabundus & veniæ fecerum, precibus efflagitaret, videret imperator, cum puer, ipsi cælum fudisse, videret imperator, cum puer, ipsi cælum fudisse, videret imperator, cum puer, ipsi cælum fudisse, rursumque post paucas horas rebitutus, illatus, rursumque post paucas horas rebitutus, ulterius, se audisse Angelos lucrimones, Sanctus Deus, Sanctus fortis, Sanctus immortalis, miserere nobis. Ex fallentur omnino, interallos, Theophanes, Cedrenus, & Græci ipsi in Ritualibus libris, qui illa Proculi cum additione, facta a Petro Cnapheo, confundunt. tempore enim Proculi, quamvis Theopaschitarum hæresis initium sumeret, nulla tamen adhuc additionis illius in Trisagio veniæ excusferes, quæ non multos post annos evenit; & Trisagii illius revelatio sub Proclo non ad jugulandam hæresin, quæ tum nulla erat, sed ad placandam tantummodo Dei iram, contigisse narratur. Theophanes in Chronico: [illegible]

[illegible]

Quam confonum ubi populi incepernnt, visitatem receperunt, Deoque per hujusmodi laudem propitio facto, ab hominum ira liberati sunt. Jo: Damascenus, de Fide libam. Et mox reddite puero, quod edoctus fuerat, annunciasse, omnem multitudinem canta sse hymnum, & hac pacto minas recessisse. & Epistola de Trisagio; quando puerum ea media multitudine orantium, sea Litaniæ dicentium, rapeum ait, & edoctum esse, hymnum in aere sactum ea quadam Angelica virtute, & testimonium hymni sanctitati factum esse inducta mali cessationem. Additionis vero autor nullus alius perhibetur, quam Petrus Cnapheus, qui primus eam in Ecclesiam tentavit invehere, ut colligitur ex Acacio Patriarcha Constantinopolitano, Joanne Damasceno, Felice Papa, & aliis. Post Proculi revelationem itaque additio illa facta fuit. non ergo ad eam evertendam internuncio puero opus fuit, cum multo ante tempora Felicis in Ecclesia caneretur.

XVIII. Sed antiquiora etiam illius tempora pervestigemus. Joannes Chrysostomus, Hom. XIV. ad Ephes. Plane, dum hymnus ille cantur, homo cogitare debet, cum quibus tempore myssteriorum adsset; cum Cherubim, cum Seraphim, nemineum vituperans; sed unus & idem ustus ora illorum adimplet; scilicet benedicendi & glorificandi Deum. Quomodo potes dicere, Sanctus, Sanctus, Sanctus, qui ore tuo ad vituperium abuteris? Ante puerraptum annis fere lexaginta quinque, cogitur Byzantii Synodus generalis, Gregorio Nazianzeno Patriarcha, & Theodosio seniore Imperatore: in ea præter cætera illud quoque decernitur. Trisagii Hymnum inter Missarum solemnia decantari. Et, ante Constantinopolitanam annis quinquaginta sex, hoc idem a Patribus in Nicæna prima constabilitur. Tradit id Asclepiades Episcopus Trallium, Epistola ad Petrum Cnapheum. Audiamus verba: [illegible]

A

B

C

D

E

tem Monasterii Catherorum, Stephanum Ascetam, Theophilum Monachum, Theophylactum Nicomediensem Episcopum, Jacobum Episcopum, Paulum Pisidiæ, Dunale, qui mutato nomine dictus est Stephanus Hypatium Episcopum, Paulum Patriarcham Constantinopolitanum, Georgium Metropolitam Mitylenæum, Martinum Papam Romanum, Joannem Psychaitam, Michaelem Synadensem Episcopum, Isaacium Dalmatarum Abbatem, Nicephorum Patriarcham Constantinopolitanum, & plerosque alios, Homologetas, ad aliorum Sanctorum differentiam, vocat. Quemadmodum itaque Martyrum memoria tempore Apostolorum in Liturgiis esse potuit, & Confessorum, non tantum eorum, qui iidem & Martyres erant, sed eorum etiam, quorum numerum immanem fuisse, certissimum est, qui pro Christo supplicia pertulerant. Demus etiam, Apostolorum ævo Confessores non fuisse; concedamus, nomen hoc postea, cum illud in Ecclesia innotuit, & in veneratione haberi cœpit, ab Episcopis in Liturgiis additum: an propterea ea-

A ta machina ruet, aliusque Liturgiæ autor quæ-
B rendus, & τὸν ἐπίσκοπον rejiciendus? si quis Pontifex in Basilicis Constantinianis, ut clarius lumen lecentibus occurrat, fenestram in angulo aperiat, Æcone eas non ædificavit Constantinus, & structuras tam celebres vel negligemus vel ad alios amandabimus? Nugæ.

XX. Quæ præterea addunt de visione Dei animarum, & aliis ritibus ac cerimoniis sacris, minor referri ab homine sano. Nos Catholici ea amplectimur, & exosculamur, non nunc nata, sed ab ipsis Apostolis eorumque discipulis profecta, Hæretici detestantur. Hinc, desumpta inde argumenta nihil officiunt. Ipsi negant; nos affirmamus. Ipsi dictum non probant; nos antiquorum testimoniis nitimur. Nostra fides nova non est; & ea quæ fidem consequuntur, traditiones ac ritus, habemus a Patribus nostris, servamusque inviolabilia. De visione beatifica ex Græcorum sententia, alibi egimus; ubi & loca similia, quæ in Liturgiis sunt, examinavimus. quare hic plura dicere supersedeamus. Vale.

LEONIS ALLATII EPISTOLA SECUNDA PRO GRÆCORUM COMMUNIONE sub specie unica.

LEgi relegique, non sine magna animi oblectatione, Notas præstantissimi viri in Græcorum Euchologium, nunc demum ab eodem Græce & Latine vulgatum. Inprimis sedulo diligentiæ, ajebat ille: ipse vero tuis dixerim, dum librum revolvo, & post lectionem claudo, semper abisse, ut nobis quæque διδαχθῆναι. Ita novis eruditionibus, & veteris ac secundæ antiquitatis Ecclesiasticæ, vecentioribus tamen Græcorum moribus quam scitissime, notitiis abundans. Nunc eandem exercitationem plerique alii suscipient, sed quibus amicus ille noster viam straverit, & ex laboriosissima facilliorem reddiderit. Hi forsan inventis alias subaggerent, quibus non incommode caruerimus. Nil minus ab eo ingenio viri eruditi expectabant. Quare non mirum, si earum me lectione delecto, & continua meditatione refecto; indoleteque non paululum, cum eas de manibus deponere cogor. Dum tamen Præsanctificatorum Officii Notam κατὰ pertracto, animadverti, ea eorum opinione, qui Eucharistiæ sumptionem sub utraque specie ambiunt, Intinctionem illam panis cum vino summopere probari, quasi vero exsiccato vino illo adhuc remanente in pane species vini, &, qui panem absumunt, eodem tempore & corporis & sanguinis species absumere dicendi sint.

II. Ajunt siquidem, vini substantiam fluiditate & humore cuncto sublato conservari neque sacrum panis naturam, si liquore resolvatur & reddatur fluida; qui est communis Ecclesiæ Theologorumque sensus: panem ita, resolutum in eo humore a prisina panis natura, sic pari ratione in pane, eo non recedere; & vini speciemque naturam sanguine incincto, partibus ejus subeuntibus, calore appositio, exhalantibus, densiores & crassiores, conspissantes ficcentur, solæ permaneant, quæ deinde, in vicem injectæ, resolutæ, exsuscitatæ, & de novo emergentes, priorique retentæ natura, Christi sanguinem neque ac prius contineant, & sumentibus exhibeant. Non enim minus est mirabile quæcunque ad integritatem vini susceptandam hanc condensata, quam contemplamur, nec gis a vini natura, quam coagulum, quod lac mucarum est, a lacte alienæ est, a quo lac solvitur. Inficiens porro panem, in lac communionis ritum, quoad elementorum bos sumitur, natura permittit, observ Intinctione non sanguinem solum e sum, sed & corpus ipsum sub & Infectum, expressius significet dem illi apud Graecos.

III. Examinemus singula, &

A remus, Græcos non adeo utramque illam Sacramenti speciem ambisse, neque adeo, et ulteriorius inopiæ insanisse, at, pro ea, quam non agenda peragerent, & in absurdas minime quæ laudaras sententias prolaberentur. Mos enim illius Ecclesiæ fuit, sapius unius tantum speciei, panis potissimum, sibi satisfacere, quæ de integrum Eucharistiæ Sacramentorum absumptæ prostrabatur. Ne, quæ alibi diximus, denuo repetamus, videatur Arcudius in Concordia lib. III. qui multis sanctorum Patrum testimoniis & rationibus probat, in Ecclesia Græca, antiquo remore, fideles una earumve specie communicasse: quam & domum deferebant, & ad loca solitaria in quibus degebant, neque tamen in itinere terrestri sed & per mare, suo tempore ea usiros, asportasse, firmi Christique Christi laporis unius specie sanguinem quoque Christi tere, quemadmodum, sub sanguinis, corpus. Quare fruitra nobis opponerent, panem ideo intingere, ut ia illius absumptione, utriusque speciei participes fiant. Parum enim refert, sub qua specie Christus sumatur, dummodo integer habeatur, & corpus una simul & sanguis uno bolo comedatur. Cur ergo panem illum intingunt? Non aliam ob causam, quam Latini ipsi hostiam partem sanguini immergunt, licet in corpore solo, & sanguine solo, integrum Christi corpus agnoscant. Neque denegandum est, tam, cum recens ille sanguine adhuc fluido tingatur, utramque speciem & esse & conspici: attamen cum panem exsiccatur, & vini quidquid fuerit deperditur, non amplius utraque sub earumnodo species est; & qui panem absumit, Sacramentum Eucharistiæ, illo tempore, ibi nulla corporis felicet, absumpsit, eam ille substantia remanent.

IV. Namque, ut vini substantia sit, non odor, color, & sapor, sed necessario requiritur humor, & fluiditas ipsa, ut p dum potus, non autem esus, hauriatur enim vinum editur, sed bibitur; & ex fluiditate, non amplius potus est, cum succus, qui ad vini substantiam requi mo nec edur, cum tantilla ea vini p pæ de sua reliquerit; & odor ac sapor hanc quoque tempore fuerit, (nulli Deo, tantillum non comedamus. Dixi; sine in neque enim panis ille in vino sit que vinum, quod in calice est, sed cochleari leviter in vino ipsum tangentes, crucis signa sapius, an rixam superimpos gentes ipsi non bene agnoscere videantur.

δα , μετὰ τὸ ἐξῆς ἄρτου βεβρωμένου , ἡ ἐγγὺς
αὐτῶν ἐν τῷ ἐξῆς ἄρτῳ καταφαγεῖν ἐν τῷ μιᾷ , ἐ
ἡ ἐγγὺς ἐν τῷ ἐξῆς ἄρτῳ καταφαγεῖν ἐν τῷ μιᾷ ἐ ἀναπλη-
ἐν τῷ τοῦ ἐξῆς ἐν ἀπορίᾳ , ἀνα πληθῶν καὶ ἐπὶ
πάντας , ἐφ' ὅσοι ἀπορίαν ἐν ἐκ ἔχουσι , ἐ ἐσονται
αὐτοὶ πάντες ἐν τῷ ἀπορίᾳ . *Tum demum accepto*
fanctio Cochlear manu dextera , intingit illud in
fando Cochlear manu dextera , intingit illud in
fando fanguine ; manu vero finiftra unumquemque
panem accipit , & confert fanctum cochlear , ſacro-
fando fanguine ; manu vero finiſtra unumquemque
panem accipit , & confert fanctum cochlear , ſacro-
fando fanguine intinctum , & tangit cum eo fan-
fando fanguine intinctum , & tangit cum eo fan-
ctum panem ad modum Crucis in parte nulli , in
ctum panem ad modum Crucis in parte nulli , in
que expreſſa furrat Crux ; & reponit in Artophorio.
que expreſſa furrat Crux ; & reponit in Artophorio.
Sic reliquos accipit , & in unumquemque fanctifi-
Sic reliquos accipit , & in unumquemque fanctifi-
*cio.

ni in se naturam complectitur, quam si amiſſ-
ſet, neceſſario quoque conſecratio illa deſiſſet,
& ſanguis Domini in eo eſſe ceſſaſſet; at non
ceſſat, cum eo liquefacto, adhuc ſanguis per-
duret. Miſſale Romanum in defectibus Miſſæ,
tit. x. num 21. monet, ſi contingat vinum conſe-
cratum in calice congelari, debere liquefieri,
& luni. Ergo vinum congelatum aptiſſima eſt
conſecrationis materia. Non enim ſolum talis
materia requiritur dum conſecratur, ſed neceſſe
eſt ut talis permaneat, in conſecratio perduret;
quæ ſi in aliam abierit, quæ non fuerit apta con-
ſecrationi, conſecratio quoque deſinit: &, licet
poſtea illa in priſtinum ſtatum redierit, conſecra-
tio tamen non redit. Quemadmodum vinum con-
ſecratum, ſi acuerit, conſecratio etiam evane-
ſcit; ſi aliquo poſtmodum artificio, acetum il-
lud, quod antea erat conſecratum, in vinum
illudque perfectiſſimum, reſtitutum fuerit, non
propterea tum illud vinum remuneret conſecra-
tum. & ſane eſſet dubium, an nova conſecra-
tione poſſet ſubigi, cum illud non eſſet e vite,
ſed ex aceto, & vinum conſecrationi aptum non
eſt niſi quod ex vite eſt. Quare certiſſimum fue-
rit, vinum concretum aptiſſimum eſſe ad conſe-
crationem, dum conſecratio in eo concreto per-
durat, eoque diſſoluto adhuc permanet. Conſul-
tius tamen nonnulli arbitrantur, ſi ante conſecra-
tionem poſt ejus oblationem congelaſcit, illud
mutare, & denuo aliud offerre: alioquin ſi facile
ſe reſolvi poſſet, nullaque accidentium mutatio
appareat, conſultius conſecrabitur, quam mutu-
bitur. Hinc elicitur, quam recte dixerit Alanus,
ſi vinum conſecratum congeluerit, deſinere eſſe
Chriſtum ſub ſpeciebus, quare aliud vinum con-
ſecrandum foret.

VIII. Et ut magis urgeam; communi Theo-
logorum ſententia mustum valide conſecratur, li-
cet non admodum decenter. Nam, etſi mustum
ſubſtantia vinum ſit, nondum tamen decretum
& declaratum, imperfectum eſt. ideoque canc[illegible]
ſi præter neceſſitatem id fiat. Quare exiſtimant,
mortuleus irreverentiam, ſi in eo conſecretur
quidquid tamen ſit, conſecratio eſſet valida.
Tum ſic, panem linteum, mutſo intinctum,
per tempus aliquod reſervatum, exſiccatumque,
aqua communi madefiat, quod ex eo expreſſum
fuerit, ſi mustum eſt & ſubſtantiam vini habet,
unique conſecratio in eo eſſet valida, quam ma-
teria accommodo huic Sacramento vinum ſit.
Sed hoc eſt falſum, & improbatum a Julio Pon-
tifice, Diſtinct. II. de Conſecr. apud Gratianum.
Cum enim Julius undiſſec, nonnullos, panem
linteum, muſto intinctum, per totum annum reſer-
vare, & in tempore ſacrificii eorum panem reſer-
ſe offerre, tem improbans ait, Non poſ-
ſum ſolum, niſi utramque ſibi ſolam, aut vi-
nilli licitum eſſe, aliud in ſacrificio offerre,
niſi panem tantum, & calicem vino & aqua
permixtum. Nulla alia de cauſa, quam ſicuti,
qui botrum expreſſum in calice offerebant, ſo-
lum vinum offerri edebantur, ita, qui panum
intinctum leeabant, aquam ſolam, contra
micam inſtitutionem; ideoque non conſe-
bant. Subdunt Interpretes: Quid autem ſi
ſaporem vini admittat ex Panno? Non tamen
vinum; quia aliquando aliunde, non ex
ſum admittit ſaporem. Ideoque, non ex
ſanguinem. Ex panno illo lineo, muſto
de aqua ebluto, quod oculeur, intinctio
ſed aqua, ideoque conſecrationem rei
nam potro ratione ex pane paululum
Dominico intincto, aquæ vel vini
quis eliciatur, & de novo emerpe
aqua ſanguis eſſe non poſſit, &
additum conſecratum non ſit; &
vini conſecrati, ex pane vi ali
vini vel aquæ major quantita

A immerſa, penitus evaneſcit, & aliena ſubſtantia
induta, deperditis propriis accidentibus, ſanguis
amplius non ſit?

IX. Quare concludendum videtur, nullum in
pane, hoc modo intincto, remanere vinum,
& multo minus ſanguinem, quo, cum hoc eo-
dem vino, abeunte, utriuſque ſpeciei conſumptio
evaneſcet. Quod additur de pane in liquore re-
ſoluto, adhuc conſervare ſubſtantiam panis, vi-
di docti non probabant. Nam vel ea reſolutio
levitet ſicca adhuc conſervat ſpecies panis, &
tum dicent, vetum adhuc Chriſti corpus conti-
nere: vel maceratus ſubactuſque in liquorem,
ſuccum, & quaſi chylum abiit, ut nullatenus di-
ſcernatur ſubſtantia panis ſolida, nec panis eſſe
agnoſcatur, & tum, cum ceſſat eſſe panis, ceſ-
ſare eſſe Chriſti corpus, quemadmodum exſicca-
to vino ceſſat eſſe ſanguis. Deperditis namque
ſpeciebus, & in aliam naturam immutatis, non
amplius ſunt, quæ ſub eis continebantur, cor-
pus & ſanguis. Quare, qui ea ita diſſoluta ab-
ſumeret, neque corpus neque ſanguinem abſume-
ret.

X. Craſſiores tamen partes, quæ, exhalato
humore, compoſitam in pane petram intrant, in
vinum injectum reſolvuntur, exſuſcitantur, & in
novo emergunt. Multo minus, &c. rino tria con-
ſiderantur, ſpiritus, aqua, ſive [illegible] phlegma,
& ſal. Spiritus pars nobilior [illegible], & quaſi vini
anima; quo denuo vinum ipſum animatur,
& veluti emortuum languet. Educere & ponere
inutile, quidvis aliud præter vinum, aqua ſcili-
cet, quæ nulla vini ſubſtantia corroboratur, &
fatuæ ſive tartaræ; materia nempe, ut Medici,
Chymici, Pharmacopœi, aliique artifices teadunt,
ex lutoſa, mucilaginoſa, ac ſalſa, ex iis, quæ
a vino ſeparantur, ſiccibus coagulata. Pars ilia
vini ſuperior, jam ex ſiccato vino, evanuit; &,
licet poſtea concreſcetet, ad ſtatum priſtinum
non redit; ita affirmante Ariſtotele, Problem.
Sect. xxii. 6. ἐπὶ [illegible] ἐν τοῖς ἀφῃθεῖσι ὑπὸ
τὴν ἡλίου [illegible] ἀλλ' ἐκ
τοῦ οἴνου ἐξιόντος [illegible] ἐπὶ τὸ αὐτὸ οὐκ
ἔτι γίνεται οἶνος. Idem ibi, ἀλλ' ἐκ τοῦ οἴνου
ἐξιόντος [illegible] ἐπὶ τὸ αὐτὸ οὐκ ἔτι γίνεται
οἶνος. Vetus reddidetat: Amplius e-
vinum concreſcit [illegible] ſed non aqua. Idque expreſſius
ullerunt Meteor [illegible] libro. capite. ὅ γὰρ ἀὴρ ὁ ἐν τῷ
οἴνῳ ὢν οὐκ ἐξιὼν [illegible] ἐπὶ τὸ αὐτὸ οὐκ
ἔτι γίνεται οἶνος. Nam & vinum & cætera ſuc-
corum gener[illegible], quatenus in vaporem mutati, in hu-
morem [illegible] recreſcere ſalem, aqua fiunt. Et
quamen [illegible], qui ex Meteorologicis eſt, planus ſit
apertuſq[illegible], & ſententiam noſtram ad unguem
exprima[illegible], prior tamen ex poſitionem, verba de-
torque[illegible] ſententiam expreſſerunt, commentoque
ſunt. [illegible] Ariſtoteles ipſe eo in loco ſomnii
ἐκ [illegible] ἐν τοῖς ἀφῃθεῖσι ὑπὸ τὴν ἡλίου
ἀλλ' ἐκ τοῦ οἴνου ἐξιόντος [illegible] ἐπὶ τὸ αὐτὸ οὐκ
ἔτι γίνεται

refert Galenus de natural. faculc. libr. cap. xvii. eum qui bibitur humorem in halitus & vapores resolvi, atque in vesicam transmitti, inibi vero denuo concretos priorem recipere formam, seque ex halitibus plane humorem: ex quo etiam sequi videbatur, exhalationem ex alimentis, & cæteris ingestis, ubi reverta fuerint unde prodierant, eundem odorem recipere & conservare. Sententiam Asclepiadis optime exagitavit refutavitque Galenus. Aristoteles adversus Heraclitos ait, eos falsam assumere: neque enim, quod exhalat, si denuo concrescat, illius, ex quo exhalavit, naturam recuperat, sed in alium atque aliam substantiam transmeatur: probatque exemplo vini, cujus exhalationes concretæ vinum simplius non sunt, ut ipsa experientia docet; quod nunquam dicit converti in aquam; de quo esset alia Quæstio. Satis enim erat Aristoteli, si probasset adversus Heraclitos, quæ semel exhalarunt concrevereuntque, pristinum statum non recuperare, quisquis esset humor, in quem abierint. Quod in rebus aliis reliquis verum esse fluentes, in aqua tamen pernegat. aqua enim, si exhalarit & denuo concrescat, non amittit primum suum statum, sed, cum denuo indurata, aqua fit. Ex vaporibus enim aquæ elevatis concretisque, aqua rursum gignitur, proprietates omnes aquæ præ se ferens, &, æque ac primum, solum irrigat, sitim extinguit, reliquaque omnia aquæ munia supplet. Sententia itaque Aristotelis est, una excepta aqua, reliqua omnia, quæ exhalarint, denuoque concreverint, pristinum statum, alio novo superinduto, deperdere. Quod verissimum est; esset vero falsum, si cum reliquis aliis aquam accenseremus: illius namque vapores & halitus denuo concreti in humorem, aqua sunt. Et hæc quidem obiter de verbis Aristotelis; quibus, quidquid sit de Interpretum vaticinatione, apertissime colligitur, si vinum exhaleatur, quod postea per exhalationes illas concrescit, vinum non esse. Reliqua prosequamur. Aqua, quæ in vino, tabefactore vini parte abeunte, remanet, jam exsiccata, nulla est. Fæces in minima quantitate, si quæ fuerint, vinum omnino non sunt, sed excrementum, ut ita dicam, vini. Omnia namque vina, post absolutam fermentationem, in doliis duplex deponunt & a se ejiciunt tartarum. primum est vini ipsius fæces; secundum, quod vaporum fundo & lateribus, lapidis instar, adhæret. Hæc ut tradunt rerum naturæ periti, sæpe sunt commista, ut tartarum non pereat quippiam de vero tartaro in se faciunt nec sæpe quippiam de vero tartaro in se contineat, tartarum vero terræ secum sit partitum.

XI. *Propterea quo* Alexander Tertius, Epistola ad Archiepiscopum Upsaliensem ejusque Suffraganeos, damnat thesim, quorundam facerdotum amaritudine se refocillare restatur, quorundam facerdotum, contra Apostolicas traditiones cum sicca panis, vino intincta, vel cum sicca panis, vino intincta, fece vini, celebrantium. Audiatur. *Præterea non sufficit*, inquit, *Missam celebrare amaritudine quadam fermenti corrupti, vel cum fece vini, vel cum sicca panis, vino intincta, aque omne peculiare, tradita a Domino discipulis suis. Missam celebrare omnino panis, vino intincta, aque omne peculiare, tradita a Domino discipulis suis. Sane cum quæ criminis, quod dicitur, quid de tanto, oblatis Deo sanctis, dicitur, quid de tanto pro delictorum expiatione oratur? Cum quando in ipsa sacrificii oblatione oratur? Cum enim Magister veritas discipulis suis sacramentum commendaret nostræ salutis, non sicam facere vini, non micas panis, non tinctas, accepit, sed panem & calicem, & benedixit discipulis suis. Quæ igitur sensu quo, Evangelicæ & Apostolicæ traditioni contraria, & constitutioni Ecclesiasticæ adversa, & ideo prohibemus auctoritate Apostolica, ne cum sicca fece vini, vel cum micis panis, aut cum sicca fece vini, vino intincti, vel alio modo quam Dominus instituit, nullo de cetero sacrificium attentet: sed sanctum sacrum sanctæ Ecclesiæ Romanæ, quem nos in omnibus imitari oportet, solum panem & vinum, aqua mixtum, in sacrificio corporis & sanguinis Domini offeratis.* Cum enim institutione divina non in micis, vino intinctis, neque in fæce sicca, corpus & sanguis Christi, sed in pane, & vino puro ac fluido, tradita sint, contra illius institutionem agunt, qui in micis, vino intinctis, & in fæcibus vini siccis, quæ vinum non sunt, nec rationem vini habent, conficiunt.

XII. *Et quomodo sanguis Christi fuerit in pane, in quo vinum non est? Et, vicissim also vino resolvatur, vinum illud etiamsi fuerit, majori illa vini quantitate superinfusa, diluetur & absumetur; & sic sanguis etiam, si quis fuerit, deperdetur. & quod de novo adfunditur vinum, sanguis non est, cum nulla insigniatur consecratione. Et partes illæ crassiores exsiccatæ quidem & de novo emergere sine novo miraculo afferendæ non sunt. Immo si spiritus vini, vi ignis exiactus, fa phlegma sæcesque propias demuo infundatur, agitatusque simul permisceatur ac unum fiant, nequit tuo fluidum illud, pristina recuperata substantia, vinum fuerit, Absit ut dicam, si extractio illa spirituum ex vino consecrato facta sit, & postea massæ illi demortuæ restituatur, vinum illud etiamsi esset, in pristinam consecrationem redire, & sub illis speciebus sanguinem Christi exsuscitari, & de novo emergere. qua enim vi, quod semel desiit esse, redderetur, & a privatione ad habitum regrediatur, vel quo nisi fundamento id asseremus? Sic vinum, consecratum, ut supra diximus, si in acetum degeneraverit, sanguis Christi non est, & licet postea variis modis instauratum, ut in aliis vinis artifices conati solent, pristinam substantiam induerit, sa etiam consecrationem recuperabit, & sanguis Christi, ob primam illam consecrationem, in eo restituetur? & tu mihi exsiccatum illud vinum, in quo vel calore vel tempore spiritus, &, ut dicam, anima evanuit, ac deperdita fuit, novi alius humoris accessione, quo panis diluatur, priorem retinere naturam, & Christi sanguinem, aque ac prius, continere, & sub utraque specie communionem suppeditare, & aliis conaris ostendere?*

XIII. *Ipse nunquam dixerim, coagulum e lacte, a lacte alienum non esse, &, qui inde humor desudat, lac: quemadmodum neque asserem, herbam, si arescat, nihil de substantia sua deperdere, &, si virescat, nihil acquirere: multo minus, carnis, ignibus assatæ, substantiam nihil a carne cruda differre. Quo enim lucro herbæ in illis exsiccandis tantum studium adhibent, ne nimium, ne parum, ne in fine, ne inter se constipatæ, arescant? Didici ipse ex Aristotele, flores, quibus odores conficimus, ut rosas, violas albas, & similes, convulsas & calvitactas, vel exsiccatas, exolescere, sicque naturam mutare. Possem hic inquirere, an mortuum & vivum ejusdem substantiæ sit? Audivi sæpius, accidentia quæque, quæ sunt in cadavere, non esse ea ipsa, qua erant in eodem corpore, ante quam vitam poneret. Quid motus necto? Quæstioni simem imponit Aristoteles, de partibus animalium libr. cap. [illegible]. Atqui mortuus homo, quamquam figuri, &c. habet eandem, tamen homo non est. ut vis formans non potest, ut manus &c quacunque modo confici non potest, ut manus &c quacunque modo confici non potest, ut aurora aut lignea, nisi aequivoca nominis sitans, ut aurora aut lignea, nisi aequivoca nominis sitans, ut aurora aut lignea, nisi aequivoca nominis sitans

...nsequi manus possunt : neque medicus pilulas artem medicinalem exercere potest, pari ratione membrorum quæque homicida, vita fœdus, nullum id esse inquit, &c. » *quod erat cum viveret, ut nullus manus, &c.*

XIV. Cum vero videam, nonnullos, ob verba Alexandri III. Gothos damnantis, quod in micta, vino intinctis, consecrarent, Græcos quobus magni jejunii celebrent, vino intinguant ; non absonum fuerit, si quædam huc afferamus, quæ differamen inter Græcos & Gothos, in ea consuetudine, explanent. Quæ ut melius habeantur, Humberti contra Græcorum calumnias dicta advertenda sunt, qui Græcarum consuetudinum, licet apud Græcos commoratus, negligentia, nimium sibi placentibet consuetis, plane ignarus, multa in illis improbavit, quæ sedulissima esse experimento ipso didicimus. Et, ne ab hoc intincto pane longius recedamus, opponit : *Sanctum panem vitæ æternæ, in calice inritum,* » *Sanctum sibeari sumere consuetis. Quid opponit ?* » Neque enim *ipse Dominus panem in calice vini intinxit, & sic Apostolis dedit, dicens, accipite, & comedite, hoc est enim corpus meum, &c.* Et infra : *Quando quidem Romana Ecclesia, &c.* Et infra : *Quando, quidem nomini discipulorum, nisi Judæ proditoris, aliquantulum panem a Domino porrectum lavemus, insipissante, quod esset cum traditoris.* Græci plane, sub miraque specie communicantes, antequam Eucharistiam Christi fidelibus distribuant, inter Missarum solemnia, ut Latini etiam facere, divisa hostia, unam illius partem in calicem immittunt ; partem panis consecrati, & ellas particulas item consecratas, in consecratem cordos in scribus Sanctuarii, tenens sinistra calicem, manu dextera cochleas parvum, nobis in suo Euchologio expressit noster Goar, & e calice sumens cum eo micam panis & paulum sanguinis, advenientibus Christianis ori imponit sumendum : &, ne aliquid in terrem currit,) Aer, (est velum ingens, sacra ambiens & contegens,) in pede calicis circumvolutus detemusque per sacerdotem sub circumvolutus demmunicantis celebrantur. Tantumne hic ritus malem continet, ut dignus Humbertina ira viderim ? Verum ut, Græcos antiquioribus temporibus, in assumptione corporis Christi, non semper eundem modum tenuisse. Neque fuit, cepterunt, ebsumentes separatim a sacerdote accum separatim biberent, adeet lib rit. authum de Confessione perpetua utriusque Ecclesiæ, qui plura volet. Nunc ut cæteris omittam, ita mieunt. Quod postmodum comparet veri corporis & sancti sanguinis Christi exhibitionem, exhibitioni panis intincti, a Dominum Judæ porrecti ; hoc certe in ara gestas Christi injurium, & temerarium facimus Humberti, & ...gia endeat, ideo sic porrexisse asserit, quod ... eum traderetur. Ite ne ? Græci ita communic... in Christum prodant ? An Sacerdos etiam ... nus, cum bibit calicem, in quo hostiæ pa... Ita innatat, ideo sic bibit ut Christum ... Auducem calumniantium sestum !

XV. Alius est panis, quo corpus ... Iis Christus exhibetur ; alius quem in ... dum porrexit. Christus etenim post ... lem celebratam, & agni paschalis ... sione peregerat, ... ne cœnam vulgarem, recubuit cum ... dum sive per aliquod cœnaret ; a ... parem refert, dummodo non ... Augustinus, condemnata aequ... adhuc consentur. ») surrexit ... Apostolorum, & terfit : loris pedibus surfus ad u... lualem mensem accedit, & testamentum condit ; nempe, ut Damascenus alique interpretantur, Sacramentum Eucharistiæ instituit. Sed adhuc il... iis recumbentibus, & Juda præsente, Judam ipsum, ut reliquos Apostolos, sui corporis & sanguinis participatione refecit ; quidquid alii dicant ; ne hæreticos eos damnem, quod fecerunt Fredericus Staphilus, Gabriel Prateolus, & Thomas Beauxamis. Colligit id evidentissime Augustinus, Tract. LXII. in Joannem, ex Luca, qui post institutum Eucharistiæ Sacramentum subdit : *Verumtamen ecce, manus tradentis mecum est in mensa.* Neque reliqui Evangelistæ refragantur. Institura ergo Eucharistia, & omnibus, etiam Juda, exhibita, sequitur Christi turbatio, quam post traditum consecratum contigisse refert Lucas, eoque expressius Joannes : nec mirum, pro verbis Christi, de proditore, Apostolorum anxietas, dum Proditorem suum scire, & de se quilibet timet. Christus commovit eamam illam communem, itidemque aliquid effatus, porrexitque buccellam intinctam, sive partem, quod idem est, quidquid alii de ossa carnes arguentur, non Judæ tantum, sed, ut ne... volunt, reliquis Apostolis, in signum ac... das concinna exivit, ut scribit Joannes ; & Christus prolixum illum sermonem, quem, pluribus Joannis capitibus comprehensum, ha... Quo absoluto, & gratia Deo acta, ad mo... cisemur. Panem hunc intinctum, Judæ a Christo datum, loque diversum fuisse ab Eucharistia, late olim probarunt. Et Augustinus in Joannem aperissime : *Non autem ut putant quidam, negligenter legentes, tunc Judas corpus Christi accepit. Intelligendum est enim, quod jam eis commendans sui sanguinis sui ; ubi ex ipse Judas erat, sicut sanguinis sui ; ubi ex ipse Judas erat, sicut Dominus sacramentum corporis & Dominus Lucas evidentissime narrat : & deinde ad hoc verum est, ubi, secundum narrationem Joannis, apertissime Domin... per buccellam tinctam atque porrectam Jesum cap... vinit traditurum ; fortasse per portionem panis intinctum, quam ipse tinctam, quam ipse significans illorum. Namque mos tinctionem ... dus significans illorum. Namque buccelle in init... o mensæ accepit egressibus & poltem seu c... mbamma eo tactuit egressibus & inrybus salt... m, aliisque rebus conditum, in quod primus pate... familias intingebat ; ut ee Ritumoe cœte... , sicque consuetudine ... Hubrancum probat Baronius Annal. Ecclesi... Anno Christi XXXV. cum exeunt. Aa no... ergo cepit Humbertus, qui buccellam hanc ... ctam cum corpore Christi confundit, & Gr... os, quod Christi corpus, illius sanguine in ... am, cum cochlueri ebiumant ? ... & Juda proditori comperat ?*

XVI. *Nec... javit illud Decretum Julii, q... cas... ejus epistola ad ... episcopos Ægypti refert, ... Confecrat. Dist. ... nimus, cap. Cum omne. de ... ...gio e Julio ...* II. Nam Græci errore, impugnato ... quam laboraunt, nec nunc quoque lab... qui finitimi tenent, sub una specie inter communionem, totumque Christum e... Sue Romana Ecclesia, sæpius cum ipse tatione panis naymi & fermenmi, ... cramento dispuiare, nunquam illis ... lait, nec talem intinctionem reprob... edmodum enim ipsa, ad designa... & sanguinis redemptionem pr... ...ginem jubet fieri a sacerdote ... rectos, ... ngem, partis hostiæ ... & intinctionis ... ali, ita & ipse ... Etenidum conjungit, ... ingen... linguam, in eandem redimere... Alius itaque recipiet Decretum ... tinctione complementum cor... qui erat manifestus error. ... divinæ, *alius quoque sat... pulis pro complemento eo... &c ergo subjungat. Illa... mento communionis intr...*

populis, ut hoc prolatum ex Evangelio testimonium scripsit: ubi Apostolis corpus suum & sanguinem commendavit. Seorsim tunc panis, & seorsim calicis commendatio memoratur. Nam, intinctum panem aliis Christum præbuisse, non legimus, excepto illo tantum Discipulo, quem intincta buccella Magistri proditorem ostenderet, non quæ sacramenti hujus institutionem significaret. Quid si Humberto opponerem Concilii Turonensis verba apud Iconem Cartoonensem Episcopum, & Buchardum, quibus Sacerdotibus Latinis hæc intinctio panis, pro secularibus ipsis, præcipitur: Sacra oblata, quæ ad viaticum recedentibus de sæculo reservantur, intinctis, debet esse sanguine Christi, ut veraciter Presbyter dicere possit, Corpus & sanguis Jesu Christi fiat proficiat tibi in remissionem peccatorum, & in vitam æternam. Amen. An & hoc Concilium, Humberte, ita vult, panem pro infirmis fidelibus, jamjam morituris, præparari, ut eos, eque ac Judam, proditores designet? Scio, hunc usum hoc ævi exoleviſſe. Verum, cum aliquando Laudabiliter fuerit admissus, non debet nunc in Græcis reprobari; qui non eo sine id petunt, ut complementum communionis habeant. Nam enim recte in eos dictitaretur, Judæ non dissimiles, panem intinctum suscipere. Neque idem fuerit, panem, intinctum sanguine, aliis distribuere, & micas vino intinctas comedere. Illud enim potuit abique errore & sacrilegio usurpari, ut doctissime notat Theophilus Raynaldus; potuitque habere pro colore fructum majorem ex sumptione duplicis speciei. At confectatio micarum intinctarum, quam usurpabant Gothi, & reprobat Alexander, spectans soles sacerdotes, quibus æque communicandum esset sub utraque specie, sacrilegium irreparabiliter adjunctum habebit, ob exclusam rationem sanctificationis & immolationis Christi, sitam in constitutione corporis seorsim, & sanguinis quoque seorsim, tanquam effusi; atque adeo cum morali inter utramque speciem propinquitate, quamvis cum abunde ratione; qua de re perpulchre disputat Algerus lib. II. cap. VIII. Hoc itaque Gothorum modo confectationem peragere, est omnino & contra usum Ecclesiæ, quæ in separatis materiis, primum corpus, deinde sanguinem, separatim consecrat; & contra Christi factum, qui ita Sacramentum constituit; qui rerum harum norma unica est. Et quamvis utraque formas super illas micas intinctas vino pronunciarint, non tamen videntur peragere sacrificium, sine quo consecratio pinaculum fuerit; & sacrificium sit cum duplex accessevit consecratio, hinc corpus, inde sanguinis seorsim fluentis; ut notant Doctores. Unde quoque crimen incurrerec, ut in hac eadem materia sanctus Cyprianus, Epist. LXIII. prætermittit sic. Quod si ne minima de mandatis Dominicis fas solvere, quanto magis tanta magna, tam gravia, tam ad ipsum Dominicæ passionis & nostræ redemptionis sacramentum pertinentia, fas non est infringere, aut in illud, quidquid humanæ traditionis superveniat, vel consuetudine mutare? Nam si ipse Jesus Christus, Dominus & Deus noster, ipse est summus Sacerdos Dei Patris, & sacrificium Patri seipsum primus obtulit, & hoc fieri in sui commemorationem præcepit, utique ille Sacerdos vice Christi vere fungitur, qui id, quod Christus fecit, imitatur, & sacrificium verum & plenum tunc offert in Ecclesia Dei Patri, si sic incipiat offerre, sicut videt eum obtulisse, quem vicem gerere Christi intelligit. Unde manifestum est, non aliud sacrificium Dominum obtulisse, quam quod Melchisedech prius obtulerat, panem & vinum, id est, corpus & sanguinem suum. Quod sacrificium nunc in Ecclesia fieri, per totum Orientem atque Occidentem manifestum est. Sic scripsit Cyprianus, quem Gothi Græcos? XVII. Opponat Humbertus, hanc intinctionem esse contra Christi institutionem, qui alio modo hoc Sacramentum peregit, distribuitque discipulis; & Christi factum in re gravissima observandum omnino esse, &, qui aliter facere præsumpserit, prave temeritatis notam, sacrilegii quoque crimen incurrere, ut in hac eadem materia sanctus Cyprianus, Epist. LXIII. præscribit sic. Quod si ne minima de mandatis Dominicis fas solvere, quanto magis tanta magna, tam gravia, tam ad ipsum Dominicæ passionis & nostræ redemptionis sacramentum pertinentia, fas non est infringere, aut in illud, quidquid humanæ traditionis superveniat, vel consuetudine mutare? Nam si ipse Jesus Christus, Dominus & Deus noster, ipse est summus Sacerdos Dei Patris, & sacrificium Patri seipsum primus obtulit, & hoc fieri in sui commemorationem præcepit, utique ille Sacerdos vice Christi vere fungitur, qui id, quod Christus fecit, imitatur, & sacrificium verum & plenum tunc offert in Ecclesia Dei Patri, si sic incipiat offerre, sicut videt eum obtulisse, quem vicem gerere Christi intelligit. Unde manifestum est, non aliud sacrificium Dominum obtulisse, quam quod Melchisedech prius obtulerat, panem & vinum, id est, corpus & sanguinem suum. Quod sacrificium nunc in Ecclesia fieri, per totum Orientem atque Occidentem manifestum est. Sic scripsit Cyprianus, quem Gothi Græcos?

XVII. Opponat Humbertus, hanc intinctionem esse contra Christi institutionem, qui alio modo hoc Sacramentum peregit, distribuitque discipulis; & Christi factum in re gravissima observandum omnino esse, &, qui aliter facere præsumpserit, prave temeritatis notam, sacrilegii quoque crimen incurrere, ut in hac eadem materia sanctus Cyprianus, Epist. LXIII. præscribit sic. Quod si ne minima de mandatis Dominicis fas solvere, quanto magis tanta magna, tam gravia, tam ad ipsum Dominicæ passionis & nostræ redemptionis sacramentum pertinentia, fas non est infringere, aut in illud, quidquid humanæ traditionis superveniat, vel consuetudine mutare? Nam si ipse Jesus Christus, Dominus & Deus noster, ipse est summus Sacerdos Dei Patris, & sacrificium Patri seipsum primus obtulit, & hoc fieri in sui commemorationem præcepit, utique ille Sacerdos vice Christi vere fungitur, qui id, quod Christus fecit, imitatur, & sacrificium verum & plenum tunc offert in Ecclesia Dei Patri, si sic incipiat offerre, sicut videt eum obtulisse, quem vicem gerere Christi intelligit. Unde manifestum est, non aliud sacrificium Dominum obtulisse, quam quod Melchisedech prius obtulerat, panem & vinum, id est, corpus & sanguinem suum. Quod sacrificium nunc in Ecclesia fieri, per totum Orientem atque Occidentem manifestum est. Sic scripsit Cyprianus, quem Gothi Græcos?

A secundum quod ipsum Christum videat abnuisse. Caterum omnis religionis & veritatis disciplina subvertitur, nisi id, quod specialiter præcipitur, fideliter reservetur. Nihil hanc adversus Græcos pro hoc Sacramento instruxit, qui materias, a Christo consecratas, neque immutant, ut Aquarii illi, qui in sola aqua, quod non fecerat Christus, consecrare volebant; in quibus rebus, ne minima quidem solvenda sunt. Ad consecrationem vero minis, consecrato calici miscetur. Ex ulu enim Ecclesiæ Græcæ id fit, quod aliquando etiam Ecclesia Latina admisit; ut ex Turonensi Concilio patet. Et vera Cypriani sententia ex eadem Epistola haberur. Cum enim scripsisset, At enim non manè, sed pòst cœnam, mixtum calicem obtulit Dominus. Nunquid ergo Dominicum B pòst cœnam celebrare debemus? Ut sic mixtum calicem frequentandis Dominicis offerremus; Christum offerre oportebat circa vesperam diei, ut hora ipsa sacrificii ostenderet incensum & vesperam manasse, sicuti in Exodo scriptum est, Et occidet illum omne vulgus Synagogæ filiorum Israel ad vesperam. Et iterum in Psalmis, Elevatio manuum mearum sacrificium vespertinum. nos autem celebrationem Dominicæ manè celebramus. nihilominus infra scribit: Utique lex Evangelica & traditio Dominica servetur, & ab eo, quod Christus & docuit & fecit, non recedatur. Dubitationem tollit Augustinus epist. CXVIII. ad Januarium; cujus equidem verba attentius considerandæ sunt: Liquido apparet, quando primum acceperunt Discipuli corpus & sanguinem Domini, non eos accepisse jejunos. Nunquid tamen propterea calumniandum est universæ C Ecclesiæ, quod a jejunis semper accipitur? Ex hoc enim placuit Spiritui sancto, ut in honorem tanti sacramenti in os Christiani prius Dominicum corpus intraret, quam ceteri cibi. Nam ideo per universum orbem mos iste servatur. Neque enim, quia post cibos dicit Dominus, propterea prandium cenati fratres ad illud sacramentum accipiendum convenire debent, aut, sicut fuerunt quos Apostolus arguit & emendat, mensis suis ipsa miscere. Nunquid Salvator, quo vehementius commendaret mysterii illius affectionem, ultimum hoc voluit infigere cordibus & memoriæ discipulorum, a quibus ad passionem digressurus erat. Et ideo non præcepit, quo deinceps ordine sumeretur, ut Apostolis, per quos Ecclesias disposituras erat, servaret hunc locum. Nam si hoc ille monuisset, ut post cibos alius semper acciperetur, credo quod cum morem nemo variasset. Sed de præceptis sacrisque Domini, modoque in illis observandis, sole ex sanctis Patribus contra eundem Humbertum in Dissertatione ad te nostra de Missa Prasanctificatorum, Num. IV. egimus.

XVIII. Quid alii sine allatæi, nescio. Ego de iis, quæ in usu sunt, & ab omnibus commendantur, non de iis quæ rara, taroque contingunt, sermonem habui. Scio, facultatem & potentiam divinam immensam esse & infinitam, & Christum non sic alligasse virtutem suam Sacramentis, ut non possit absque illis causare & conferre effectus Sacramentorum; quemadmodum neque obstrinxit virtutem suam Ecclesiæ ministris, ut non possit Angelos assumere ad illa ministranda: & cum Angeli boni sint nuncii veli, Angelorum bonorum ministratio, perficere- E tur, esse ratum habendum; quia deberet præstari, id perfici voluntate divina; sicut quædam templa narrantur ministerio Angelorum consecrata, & sanctus Amphilochius confectatus est ab Angelis Iconiensium Episcopus; illiusque consecrationem approbantes alii Episcopi, de novo confectare noluerunt, ut legitur in ejus vita. Hinc Gregorii Protosyncelli Chii, in Synopsi Dogmatum Ecclesiasticorum, turpis error depre-

hendiur, dum asserere non est verum, Angelos posse esse ministros Sacramentorum, licet Hebræorum v. dicat; *Omnis pontifex, ex hominibus assumptus, pro hominibus constituitur in his, quæ sunt ad Deum*. Quem si alii sequerentur, multa quoque de materiis Sacramentorum satis imprudenter asserrent. Nos communes Doctorum sententias & rectæ Ecclesiæ monita secuti, hæc pronunciavimus; quæ sana & doctissimus amicus noster ita, qui intincto illo pane utrisque speciei participes fieri præsumunt, ideoque tum multa ad eruendum vinum & sanguinem ex sæcibus reliquis, ut ipsi aurumant, & vino quod multo ante evanuit, comminiscuntur; & multo meliora, sciens volensque repositurus esset; & veriorem reponeret. Interim tu vale, mi Nihusi; & Leonem tuum, ut facis, ama, Romæ, XVII. Kal. Maii CIↃ IↃCII.

EPISTOLA TERTIA, DE LIGNIS SANCTÆ CRUCIS.

QUintus dies est, quum una simul familiarissimi homines in bibliotheca mea congredimur, & in varias, ut assolet, sermonibus versamur. Unus postmodum ex illis, *Atqui morem gesseris, inquit. En libram, quæ manibus meis erat, inexpectatus arripit.* Erat Bartholdi Nihusii Epistola de Cruce ad Thomam Bartholinum. Et complicatam, nescio a quo, folium sedulus percurrens, vidit illa: *pro nostro esse, lignum Crucis Christi ad nostra aliquot tempora servatum durasse; ex cedro & cypresso, quæ ligna cariem & senectutem non sentiunt, fabricatam eam fuisse.* ubi post Nicolaum Mesarpolitam Corcyræ versiculos addunt: *Padat misereri tandem Christianos tam stulta credulitate.* Et in sermonem hunc ira incensus: *Quæ tua? ait; unumne hominem, nullius prope dignationis, tot antiquis & sanctissimis, & Ecclesiæ Doctoribus, Chrysostomo, Basilio, Anastasio Sinaitæ, Alexandro Monacho, Nicolao Corcyræo, Michaeli Pselio, universæ denique Ecclesiæ Græcæ, male loqui? Præterea, primum a te, ante alios, Corcyrensis illos versiculos cum aliis carminibus editos in variis Excerptis. An pudendum est, cum Ecclesia Græca, & tot aliis non infimi nominis autoribus una sentire, quos stultæ credulitatis non veretur iste arguere? Sed meum hominis oprime repressit Nihusius. Noscere ferulas istiusmodi non pertinescimus. Et confidera argomenta. Finxerunt ea ligna, quia cupiem & senecturem non sentiunt, ut, ligneum Crucis ad hæc usque tempora perdurare potuisse, commonstrarent. Ubi unum abundesset, frustra plura convocarent. Si cedrus cinctis obnoxia non est, sufficisset dicere, Crucem ex cedro aut ex cypresso factam fuisse. An simul juncta perennare simul, utrumque magis producunt? Et licet verum esset, cedrum & cypressum cineas non tangere; de pinu equidem falsum est. Cur vero id Chrysostomi tempore fingendum fuerit, causam nullam video: neque enim miraculo opus erat ad conservandum lignum ad ea usque tempora, cum longioris ævi ligna his nostris temporibus passim Romæ aliisque in locis, quæ nec cedrus sunt nec cupressus, conspiciamus. Si de posteritatibus dubitet & nostri temporis scriptoribus qui tantum a Christo abfuit, non fuit ratione sibi providisse videretur: arguisset eum tamen fallitatis, quæ referuntur & de ligno Arcæ & de carbonibus; & non plerique videmus, hos tragicum conditionis sinc, tantundem ac lignum Crucis perdurasse, perennare esse in paterum. Sed Hæretici negant. Quid ad rem? negant verbum Dei, negant Sanctorum Patrum dicta, negant traditiones Ecclesiæ. Ideone & illa negandi nobis sunt? quis eis judices vestra fidei fecit? quis eos religionis nostræ regulam constituit? Absque inepti hos. Hæreticos credendo, qui ipsi negant. Num ipsi si credarent, non essent Hæretici. Stulta est nostra credulitas, quia credimus quod ipsi inficiantur? certe eorum audacia multo stultior atque vanior fuerit, sanguine & ignibus expianda. Sed, infantiant licet Hæretici, nobis modo quærendum est, quomodo ex his tribus lignis Crux illa conflata fuerit. Et multa ex sententia Patrum Doctorumque Ecclesiæ, partim ex Græcico de Cruce, partim ex aliis, in medium attulerunt. Quibus quantum satisfactum fuisse visum est. Enimvero, ut plenior notitia rei habeatur, consulenda & ipse ex variis scriptoribus historiolam; alii dicent, fabulam; parum hoc refert, dummodo scianus, quid alii autores de hac eadem re commentati sint. Eum, cum non obvia cuicumque sit, ad te mitto, in hunc fere modum digestum. Adamus, perendie ex hac vita excessurus, quum maxis afflictaretur doloribus, Sethum: Proficiscere, ait, ad Paradisum, & pete ab Angelo qui ibi est, uno ex Cherubinis, ut ibi oleum misericordiæ, quod mihi Deus, cum e Paradiso ejiceret, se daturum promiserat, unctum e vita migrarem. Promptus iter ingressus, respondit Sethus; tantum viam mihi ignotam edicito, verbaque da, quibus Angelum compellabo. Vallis Hebronis petenda est; ibi viam invenies; quam ex vestigiis parentum agnoscet; illis etenim calcata terra, propter peccata, nullam unquam herbam reddidit, nec reddet: illa te recta conducet ad locum. dicito, imminere mihi mortem, ideo mittat misericordiæ oleum. Obedit Sethus; & in Hebronis vestigiis patris agnitis, odore, qui e Paradiso efflabat, repletus, cœnobium ad portam pervenit. percentique Angelo, quid quæreret; respondit: Pater meus Adamus, vitam sanctidiens, me misit, ut misericordiæ oleum, quod Deus, illum eliciens ex hoc loco, promiserat, exhibeas. Tum Angelus: Ingredere caput hac, notatoque, quæ videris. Ingressa capite, vidit in medio Paradiso fontem ingentem, ex quo emanabant quatuor Ingentia flumina, Gaon, Phison, Tigres, & Euphrates; quæ replebant aquis universam terram. prope fontem arbor magna excreverat, ramis furcallique obsita, direpta folia & decerpto cortice nuda, nudum lignum. quod aspiciens, animum alloquitur suum: Arbor hæc propter parentum meorum peccata folia & cortice denudatur! Et, quod viderat, Angelo indicat. Jubente Angelo, ut rursus, quemadmodum antea, caput foramini indidit, obedit; intueturque arboris illius verticem, per aeremprotensum, cælum tangere, in eoque sedere puerulum, in lacrymas, ut videbatur, effusum. Sethus demisso oculos, pudore affectus; videtque, ramos arboris resortos, terræque infixos, in Infernum penetrare: agnovitque Cain animam. Quæ cum narrasset Angelo, audit, puerulum illum esse Dei Filium, deplorareque peccatum Adami, quod esset tempore opportuno amoliturus; eumque esse oleum misericordiæ, a Deo promissum

Adamo. Redeunti Angelus donavit ex semente illius arboris, in quo manducaverat Adamus, tria grana; & dixit: Postquam ad patrem tedierit, tribus diebus præter lapsis examinabitur. humato, ingeraque grana in os sub lingua. Sethus, quæ vidit, audiitque ab Angelo, patri narrat. Adamus, nuncium mortis præsentiscens, gaudio gestiens rigit; quod nunquam ante fecerat; extensisque in cælum manibus, Deo gratiar egit; & post tres dies quievit. Sethus, ut præceperat Angelus, ingessit in os granis, cum sepelivit. Non diu post, grana ecsea surculos tres ediderunt, cubito non amplius uno: quisque ex iis erat cedrus, arbor arborum omnium procerissima; alter cupressus, arborum fragrantissima, ramisque spissis densissima; tertius, pinus, solitis densissima, fructum aloes producens. Tres hi surculi ad ævum usque Noe, in ore Adami vixere. Godefridus Viterbiensis, Chron. part. XIV. refert ad Hienum, filium Noe, qui in Paradisum intromissa, surculos palmæ, abietis, & cupressi decerpserit, varieisque in locis plantaverit; ex quibus, mirabili modo in unum concretis, excelsa arbor, trium illarum naturam referens; ex qua postea Crux Domini sit compacta. Dissentit etiam ab aliis, cum non cedrum, sed palmam valt fuisse unam ex illis tribus arboribus. Anno post diluvium ducentesimo nascitur Noe filius, cui nomen fuit Lerico; hic mole corporis gigantea exæquavit; cum vero fermo de Adamo incidisset, arsit cupidiente sepulchri illius invisendi; & sic petiit Hebronis vallem; & locum attente considerans, tres illos surculos, ex ore Adami emanantes, conspexit, & prævatic[illegible]natus est: Surculos hos ipse in solitudinem deferam; & producent fructum in mundo. Sic ex ore eradicatos, in solitudine plantavit, prope Hierusalem, ubi nunc est Iberorum monasterium, vocantque Crucem; planeque separatim diversis ac variis locis. Illi postmodum, ita procurante Numine, in unam coaluerunt arborem, mirifigno divisam, eamque ingentem effecerunt, multis tantum varietas discernebatur, cum hæc cedrinis, alia pineis, alia cupressais, assimilaretur. Inde postea translata est a Moyse in montem Thabor, & ad tempora usque Davidis, eo in loco constitit. Aureæ Historiæ Davidis, de Inventione sanctissimæ Crucis, e Bibliotheca Augustana eruta, edmusque a Geffero de Cruce, Tom. II. Abraamo plantationem lignorum tribuis; referuntque, in Bersi, dum de hoc ligno inter Christianos quæstio haberetur, traditam sibi Epistolam antiqui cujusdam Hebræi, in qua hæc habebantur: [illegible]

A nes, unum simulque efficiunt, cum a cultione aquarum, cum a compositione nominum nuncupatum. In spacio itaque illo, in qua flumine natarunt, cum eo ævi præterregederetur magnus Abrahamus, invenit quendam, in tentoriis habitantem, & jumenta pascentem, pro magno criminur ac scelere illacrymantem ejulantemque. cui magnus Abrahamus: Si vis, ait, frater, Deum tibi propitium reddere, affer mihi tres titiones. Ubi ille attulerat, medium B linto, titiones sati sunt. unde ille ersum pris animis, ad magnum Abrahamum, in querca commorantem, profectus est. Tres hosce titiones, prædicavit, ait, in unam arborem coaluisse famatus, illis surculis, in unam arborem coaluisse famatus, vertebus radicibus quidem distinctis ac separatis, verum a sese longe dissitis, medio tamen, cognat indivisibili, nulla arte, nulla machina separabili. David porro cum ligna ingenti ac longa ad extruendum Templum cædi jussisset, inter alias arbores hanc quoque cæsa est. Sed ubi videnr artifices, eam triplea arborum genus referre, ac nunciata, res partes noluerunt dissolvere: &, & trinam arboris David ad montem appellit, Patrem, Filium, substantiam admiratus, [illegible]; significari, & Spiritum sanctum [illegible] in honore conservavique lignum [illegible] habuit: ea illo enim [illegible] versis domui suæ, [illegible] que cum aliis ligni[illegible] C ex applicaretur, [illegible] Aptandum sequidem operi, dum [illegible] respondebat spacium explebat: & quam [illegible] erat, nec spacium semper tamen loco, cui æquadis æquaretur, [illegible] tum fuerat, [illegible] teres nec [illegible] deret, [illegible] fectum re[illegible] buo ad [illegible] Filio[illegible] lob[illegible] le[illegible] a[illegible] &

D

Cartanus in Flore cap. CXLIII. dixisse Deum effusis, lignum Jerosolymis deferri statimque per omnes divulgatur, in eo Dei mortem oppetiturum. Hinc super flyn marmoreo, in medio templi, erectum colatur adorabaturque a Davide, & jussu illius universis Sacerdotibus & Judæis, maximo cu & veneratione. Demortuo Davide, Salom eidem honoribus lignum prosequitur. Joanni

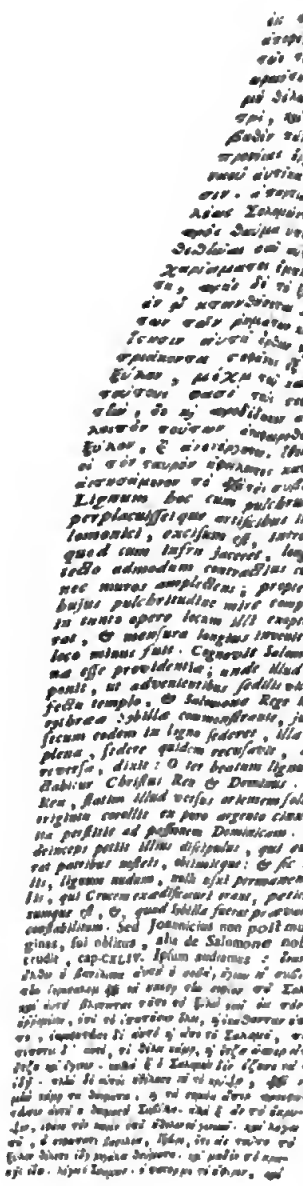

A

B

C

LECTORI
BARTOLDUS NIHUSIUS.

Occasione dissertatiunculæ hujus quasi enigmatice de ligni sanctissimæ Crucis, cui affixus mortem oppetere voluit Salvator mundi, subdere libet paucula. Quid in Apostolico Symbolo sit Ecclesia Catholica Christianis iit, ad quos ego me pertinere profiteor, neminem fugit. Atqui hæc ipsa Ecclesia, per suos Exorcistas, pellit Genios infernales: de quo nec minus constat publice. Catnum autem, ab ea aversorum, nostiquam id ullus ita præstat. quid ergo faciunt? nostrum in Diabolos imperium istuc divinitus esse nobis concessum, inficiantur tantum; & calumniis hic, lividorum ritu, proscindunt, quam dixi, Ecclesiam; rationibus equidem nihilo sanioribus nixi, quam olim Judæi & Ethnici, quotiet cernebant suis oculis Christi ipsissimet ope Apostolorumque ministerio liberari a monstris illis Energumenos. Eccui ergo non vera simile & credibile, solam eam Ecclesiam Catholicam nostram esse domum Dei, unde transitus detur in cælos? Quam rem quum nec varo nec frustra qui buscam inculcaverim in tempore & loco; scisitatus denique ne nimi causa sui ex Leone Allatio meo, numquid non & Græci, saltem qui Catholici sunt, profligent æque spiritus Tartareos, ac Latini nostri. Et respondit mihi vir humanissimus pissimusque, familiaribus ut solet verbis, de Cruce quadam referentibus id, quod memoratu censemus haud inopportunum, bodie certe, dum nunciatur victoria de Turcis, quam consequuta, Numinis beneficio, duobus abhinc mensibus, classis Veneta, propugnatrix Candiæ Dabam X. Septembris CIↃ IↃCLI.

EX LEONIS ALLATII

Literis.

FErme oblitus fuiſſem, quod primo loco ſignificandum erat. Græci omnes in ſacris, ritu qui præſcribitur in Euchologio, ſuper obſeſſis a Dæmone legunt exorciſmos. Et hac tempeſtate, prius divino officio & Miſſæ ſacrificio abſoluto, ſi Sacerdos eſt qui rem peragit, ſtola, ſi Præſul, humerali ornatus, ſuper ægros Evangelia quatuor legit; cum demum exorciſmos per plures dies continuat. Sed liberatne? De meo nihil hic adferam, cum non viderim ſimile. Interrogavi ergo Præſules Græcos. illi, etiam interpoſita jurisjurandi fide, aſſeruerunt, modo jam dicto plures vexatos, & ab aliis & a ſe liberatos; nunquam in poſterum ſimili peſte afflictos. Addebat non nemo, Cretæ ſe inter exorciſmos quaſiiſſe ex Dæmone, an eſſet abiturus; reſpondiſſeque eum: Abibo omnino, ſed non a te compulſus; namque tu prius alio recedes. Quod & factum eſt: etenim poſtero die, negotiis lea pollulantibus, alio migrare coactus, rem Sacerdoti alteri reliquit; qui, proſequens preces, Dæmonem expulit. Ac ſimilia plurima indies paſſim & ubique per totam Græciam ajebat conſpici; eſſeque in Creta inſula oppidum prope Rhethymnam urbem, (Saituræ oppido ei nomen eſt,) in cujus pervetuſta eccleſia conſervetur Crux ferrea, mediocri magnitudine, male comta impolitaque, & ferrugine ſua male exeſa, ſed maximi cultus apud indigenas externoſque; illiuſque ope innumeros, poſt abſolutas preces atque exorciſmos, liberari. Addebat præterea quod admiratione non caret, comperta ſe narrare aſſeverans, conatos hanc Crucem pios homines in meliorem formam redigere, extrinſecus inaurare, auro argentoque includere, gemmis aliiſque preciosis lapidibus adornare, adeoque etiam in celebriorem urbem & locum deferre, & conatos quidem ſæpius, at fruſtra; quicquid enim ei apponebatur vel appendebatur, poſt non multas horas projectum id in terram, ipſamque Crucem, delatam, ſequente alio die deprehenſam, repetiiſſe locum priſtinum; & indigenas tenere traditione, aliquid ex clavis Salvatoris noſtri fuiſſe additum a fabro. Seduloque ingemiſcebat Præſul iſte, ex imo pectore ſuſpiria ducens, anxiuſque, quid de Cruce ea miraculoſa factum hodie in tanta illius inſulæ mutatione, præſertim quum oppidum iſtud in poteſtatem Turcarum veniſſet. Sed quid? an Domino deerit modus hunc theſaurum conſervandi? Et hæc de iſta Cruce hic obiter narraſſe me, non tibi diſplicebit, puto. Ego bene valeo, ut ſenes ſolent & ſenectus permittit; ſi in ſenecture, quæ ipſa morbus eſt, bene valere quis poteſt. Vale & tu, φίλε κεφαλή. Romæ, XXVIII. Aprilis CIↃ ICↃ LI.

RITUALE ECCLESIÆ ÆGYPTIACÆ SIVE COPHTITARUM,

QUOD

Justu Cardinalium

S. Congregationis de propagand— fide,

ex lingua Copta & Arabica in Latin— am transtulit

ATHANASIUS KIR—CHERIUS

e Societate Jesu minimus Presbyter— —, Anno Clɔ IɔCXLVII.

A D

Clarissimum, & zelo ort— nodoxæ fidei insignem,

BARTOLDU— M NIHUSIUM.

CLARISSIME VIR.

MIssum est non ita pridem ex Ægypto, ad Sacram Congregat. de propaganda fide, Rituale quoddam Monachorum Cophitarum, quod cum Ordinum requireret, qui & linguam, ignotam hucusque, interpretari, & characteres exoticos legere posset, nec inveniretur; ego, Oedipi loco, manus operi admovere jussus, id, Dei bonitate, exiguo temporis spacio interpretatus, Latini juris feci. Et liber quidem cum sit vetustissimus, vetustissimusque Ægyptiacæ Ecclesiæ ritus in conferendis Ordinibus exhibeat; dignus, omnium opinione, visus est, qui nox, in Ecclesiæ bonum, & ad Hereticorum nostri temporis confusionem, prodiret. At verror, ne it, ut pleraque alia, blattis & tinea consumatur. Tuus sit quæso hujus rei curam suscipiat, æternum lateat. Cum itaque ex aliis tuis ad me datis literis jam dudum intellexerim, te circa veteris Ecclesiasticæ disciplinæ argumentum summo zelo versari, & jam alias, a me similis argumenti materiam tibi communicari, instanter postulaveris; promissis meis standum censui. Mitto itaque, hisce inclusum Rituale ex Copta, sive Ægyptiaca lingua, in Latinam, translationem; ut si eam ad honorem Dei, Ecclesiæ Orthodoxæ bonum, Hereticorumque confutationem, aliquid posse judices, reliquis tuis insertam, publicæ luci commutat. Atque si hæc non tibi displicuisse, intellexero, dabo operam, ut multa alia hujus argumenti, veluti Liturgias Cophitarum, simili intentione transmittam. Rituale totum Copta lingua scriptum est, præter Exhortationes, quas ex Arabico transtuli. Rubricas facile ex contextu sermonis colliget. Adjunxi hisce parvulam, scibedulam, ab Abyssinis Sacerdotibus, de ritibus in Eucharistia administranda apud ipsos usitatis, propria manu conscriptam; ut, si tibi servire possit, videas. Nihil porro restat, nisi ut me gratiæ & favori tuo unice commendem. Romæ, IX Novembr. CIↃ IↃC XLVII.

Tuus, quem nosti, servus,

ATHANASIUS KIRCHERIUS,
e Soc. Jesu.

In Nomine

Patris & Filii & Spiritus Sancti

DEI unius.

LIBER RITUUM CONSECRATIONIS SIVE ORDINATIONIS AD SACERDOTIUM, TANTUM.

ORDINATIO ANAGNOSTÆ SIVE LECTORIS.

Stet Ordinandus sine tunica ante Altare, capite velato, profunda cervicis inclinatione. Episcopus autem sit pro gradu Altaris: &, qui præsentatus fuerat, detrahat ei operimentum. Cum, Episcopus vero dicit ei: Vosne testamini, quod hic in veritate dignus sit hujus Ordinationis? *Et testantur, dicentes:* Immo, o Pater noster, dignus est. *Episcopus autem accipiat novaculam, & tondet caput ejus in quinque Cruces, in medio unam, & quatuor in quinque lateribus, dicendo:* In nomine Trinitatis sanctæ. *Deinde dicit gratias; & accepturus thymiama, benedicit; & conversa vultu versus Occidentem, hanc orationem dicit:* Supplices te exoramus & obsecramus, o Domine, Domine Deus, accipe (*talem*) Anagnostem in Ecclesiam tuam: sit intellectum ejus super justitia & æquitate tua: da ei timorem serenitatis tuæ: pone eum dignum, qui conversetur vasa sacra; ut sit Anagnostes sive Lector venerabilis ante te; & in hoc consequatur gratiam tuam, cum omnibus, in quibus tibi complacuisti ab æterno. Quia misericordia, existens in voluntate tua, est tibi incrementum honoris & venerationis ab unoquoque cum culto & adoratione; o Pater & Fili & Spiritus sancte.

Hæc peracta, dicit Archidiaconus: Orate.

Episcopus autem, conversa facie in Orientem, hanc orationem dicit: O Deus, dives in [illegible] tuis; qui benignum [illegible] te præbes super Ecclesiam [illegible] tuum in Ordinatione [illegible] & statuis eos [illegible] ea per hoc mysterium: en servus tuus [illegible] (*talis*) cum omni puritate & [illegible] tuus (*talis*) quem vocasti ad officium Lectoris [illegible] & intellectu, & in officio [illegible] ut meditetur in eloquiis tuis [illegible] ut defectu. Perfice [illegible] lectio & difficultate [illegible] cum Filio tuo unigenito [illegible]

Conversus ad Ordinandum, dicit: Dum magnifices omnia manu tua super unumquemque [illegible] tineatur; manifesta [illegible] tuum hunc, in cognitione [illegible] tuo affectu filium [illegible] prædices eloquia [illegible] novi testamenti, [illegible] sanctum verbum tuum. [illegible] tuo, & doceat eos hoc [illegible] quo est salus & [illegible]

Habitus animarum. Benigne [illegible] tu fac, o Domine, ostendendo ei pulchritudinem splendoris tui: perspicax fac cor [illegible] in lumine & splendore tuo: da ei cor humile, ut legat, qui vero augeat eo intelligentiam & [illegible] prudentiam; qui vero augeat eo intelligentiam & [illegible] & honorem dent regno tuo; dumne cum, gloria [illegible] Spiritus sancte.

Conversus ad [illegible] o Pater & Fili & [illegible]

Conversus ad [illegible] *considerem, tenet tempora Ordinandi, dicens:* O Domine Deus, cujus Filius omnipotens: [illegible] qui præcessisti tempore, in cognoscere [illegible] dum (*vel numerum*) electorum tuorum in [illegible] mando, & incepisti ut hominem vocares: [illegible] curre hospes servi tui: da ei sapientiam, ut [illegible] præcepisti [illegible] tuo (*talis*) qui significat nunc [illegible] succurre servo tuo [illegible] ei, verba tua [illegible] in Anagnostem: concede ei [illegible] & [illegible] tum prophecium, ut operetur verba tua in [illegible] ædificatione sancta, populo tuo in bonitate, [illegible] exacerbatione, per gratiam & charitatem [illegible] minis, qui est Filius tuus unigenitus, Dominus noster & Salvator noster Jesus Christus.

Post hæc dabit librum, ut parum Evangeliorum supra pectus; & osculetur altare, manus: Episcopi, & præsentes cum eo. Tunc det ei sacramentale sanctum. Ille vero (sed tantum non ponit super eum manum, sed tantum pro eum hanc exhortationem.

Exhortatio ad Anagnostem, post ei

O Fili, hæc est prima mansio [illegible] ingressus ad eam. S[illegible] quique ingressus ad eam. Una hæc e[illegible] vocaturus [illegible] est ea ipso [illegible] scias eam unicam [illegible] grati[illegible] fiæ sanctæ, quæ est ea ipso [illegible] diffundente super eam grati[illegible] præbeas populo ea ita. Et [illegible] dum est, necesse est, u[illegible] puporeris, ut sis notus [illegible] candelabrum suum, & [illegible] tantum te, ita quæ le[illegible] legas eis. Sis sollicitus [illegible] deris verbi Domini [illegible] Qui legit, intelligat [illegible] tionem continuera [illegible] verationem tuam [illegible] & tandem pro[illegible] Ac[illegible], qui vero [illegible] & testimonium [illegible] [illegible] Christo: qui cum Patre

mni tempore in secula seculorum, Amen. Laus datori intellectus.

CTNOEON.

ORDINATIO SUBDIACONI.

Cum vocatur Subdiaconus, stabit ir ante altare, sine tunica, profunda imitatione capitis; & adorabit ille, & qui producunt eum in medium, ante Episcopum. & ipse stante supra gradus altaris, dicit Episcopus benedictionem; & accipit thymiama, & benedicit illud; deinde dicit hanc Orationem, conversa facie sua in Orientem:

Domine Deus virtutum, qui dixisti & fecisti nos portionem hujus ministerii, qui erigis intellectum hominis, & scrutaris corda & renes: audi nos in multitudine gratiæ & benignitatis tuæ: purifica nos ab omni inquinatione corporis & spiritus: dilapa in amore peccata nostra & iniquitates nostras, caliginis & nebulæ instar: imple nos virtute tua divina, & benignitate Filii tui unigeniti, & operatione Spiritus sancti, ut condigni simus ministerii hujus testamenti novi, ut locupletemur in meritis, & exaltemus nomen tuum sanctum, & ut stemus & ministremus ministerium beneplaciti tui divini: ne computes nos inter eos, qui communicant peccatis alienigenarum, sed concede nobis, o Domine, ne operemur quod non licet; sed da nobis cognitionem, ut loquamur quod expedit, & accedamus ad altare tuum sanctum. Ecce accedit ad te Subdiaconus servus tuus (*talis*) stans hic perfectus, exspectans dona tua cælestia. quia tu bonus es, multæ misericordiæ omnibus qui invocant nomen sanctum tuum; quod potens est, & potestas tua cum unigenito Filio tuo Jesu Christo Domino nostro, & Spiritu sancto. Amen.

Dicit Archidiaconus. Gratia complente defectus nostros, venite ad me fratres, quem ilparimus, ut applaudentes, ut tollamus nomen ejus super hunc gradum & hanc Ordinationem, quæ est Subdiaconatus in Ecclesia Dei sanctæ: hæc est, quæ liberavit nos a maximis periculis & laboribus. Orate omnes hic præsentes, ut veniat super eum Spiritus sanctus in verbis nostris.

Omnes dicunt tribus vicibus, O Domine, miserere.

Episcopus autem, conversa facie sua ad altare, hanc Orationem dicit: Quæso, a Domine, pone eum dignum vocatione Subdiaconatus, ut promeritis a charitate tua, homini concessa, gloriscet nomen tuum sanctum, & serviat tibi, & administret sanctum altare tuum, & accipiat misericordiam in conspectu tuo: quia misericordia & benignitas gratiæ tuæ ante te, & gloria & honor te decet, cum Filio unigenito, & Spiritu sancto. Amen.

Hic convertit Episcopus ad Occidentem, versus templum Subdiaconi, dicit hanc Orationem: O Domine Deus omnipotens, qui purificasti, in tabernaculo testimonii, decorem templi, eosque qui servant vasa sacra: tu nunc etiam, o Rex auditor, manifesta faciem tuam super servum tuum (*talem*,) qui datus est, ut sit in judicium justificationis omnibus, qui præsencant eum. Repie eum Spiritu sancto, ut dignus sit, qui contrectet vasa ministerii hujus, & stet ad portas templi (*Olearum*?) & accendat lucernam Ecclesiæ tuæ, sicut arborem olivam, proferentem fructum sanctificationem omni tempore; speciem judicii in manifestare.

Deinde, conversa facie sua ad altare, dicit: Respice, o Domine Deus, supra ministerium nostrum: manifesta te ab omni inquinitate: & imple gratiam tuam super servum tuum (*talem*) ut dignus efficiatur ante te, qui perficias ministerium Subdiaconatus indeclinabiliter; ut abundet in gratia tua, cum omnibus, in quibus tibi complacuisti ab æterno. jam vero misericordia in beneplacito tuo est; neque decet honor & gloria & adoratio ab omnibus, a Deus & Fili & Spiritus Sancte. Amen.

Conversus ad Occidentem, signat frontem ejus pollice suo, dicens: Vocamus te in Ecclesiam Dei sanctam. Amen.

Dicit Archidiaconus: Hic Subdiaconus in Ecclesia sancta Dei. Amen.

Episcopus vero alta voce dicit: Vocamus te (*talis*) Subdiaconum in Ecclesia (*talis*) in civitate (*talis*) nomine Patris & Filii & Spiritus sancti.

Episcopus facit duas Cruces supra faciem ejus, invocando Trinitatem. deinde conversus ad Orientem, dicit: Gratias agimus tibi, o Rex noster omnipotens, per omnia & in omnibus; laudamus & glorificamus nomen tuum sanctum, qui fecisti nobiscum magna, & erudivisti in justificationibus tuis servum tuum (*talem*.) Supplices te deprecamur, o Rex noster; exaudi nos propter multitudinem gratiæ tuæ; & complaceat tibi, ut sit benedictio in Subdiacono servo tuo (*tali*.) concede ipsi veritatem, & munda eum; & perfice eum in omni re ministerii hujus; ut serveretur in spe tua bona per gratiam Filii tui unigeniti, Jesu Christi Domini nostri. hic qui, &c.

Postea Episcopus convertit faciem suam super humeros ejus, dicens: Gloria & honor nomini sancto tuo, o Pater, Fili, & Spiritus sancte, consubstantiali. Pax ejus & intelligentia supra Ecclesiam sanctam. Amen.

Atque hæc ex Copha originali.

Qualitas Subdiaconi. ex Arabico.

Sint ipsi virtutes Diaconi. ne imponatur ei manus; neque juret; una contentus uxore, cui fidem præbeat, alterius unorem relinquat; ab usu & consuetudine mulierum remotus sit, utpote mundatus ex lavacro. Laus Deo semper.

Exhortatio ad Subdiaconum, peracta Consecratione. ex Arabico.

O Fili, cum jam supra te collatus sit gradus Subdiaconatus, ad quem consecratus es; propone tibi eum. hic enim consistis in eo, ut sequaris Diaconum, & mutuam ipsi operam præstes in operibus ministerii: quemadmodum Diaconus quoque imitari debet Sacerdotem. Obligatus igitur es, ut custodias portas domus Dei, quæ est Ecclesia; & non sustineas, ut ingrediatur in eam Judæus, neque canis, neque perversus, hostis ministerii sancti: &, cum clamaverit Diaconus, non stabit detrectans disciplinam in loco ictio, & nema, cui non sint explanata Sacramenta sancta. tu sollicite cura, ut summo studio observes portas Ecclesiæ. quia jam tibi collata est gratia, ut tractare possis vasa sacra ministerii sancti & impolluti: propterea cognosce præceptum venerandum, & dona, quæ data sunt tibi, sicut servus prudens & fidelis, faciens voluntatem Domini sui cum omni diligentia; ut consequaris fructum vocationis tuæ altissimæ in Christo Jesu Domino nostro: cui honor & gloria & adoratio cum Patre suo bona, & Spiritu sancto vivificante, nunc & in omni tempore, & in secula seculorum. Amen. Laus datori intellectus.

DE ORDINATIONE DIACONI.

Postquam præsentatur Diaconi ex Sacerdotibus sanctificatæ, cum hoc ministerio dignum esse; præsentabunt eum Episcopo, restitissimus de eo. stabit autem præsentatus ante altare coram Episcopo, genu dextro flexus supra gradus altaris: dicitque Episcopus Orationem benedictionis, accipiendo thymiama: & postquam benedixit id, hanc Orationem dicit: O Domine Deus virtutum, qui induxisti nos in sortem hujus ministerii, qui condixisti nos in sortem hujus ministerii, qui condidisti hominem, & scrutaris corda & renes: exaudi nos in multitudine gratiæ & benignitatis tuæ: purifica nos ab omni inquinatione corporis & spiritus: dilapa in amore peccata nostra & iniquitates nostras, caliginis & nebulæ instar: imple nos virtute tua divina, & benignitate Filii tui unigeniti, & operatione Spiritus sancti, ut condigni simus ministerii hujus testamenti novi, ut locupletemur in meritis, & exaltemus nomen tuum sanctum, & ut stemus & ministremus ministerium beneplaciti tui divini: ne computes nos inter eos, qui communicant peccatis alienigenarum, sed concede nobis, o Domine, ne operemur quod non licet; sed da nobis cognitionem, ut loquamur quod expedit, & accedamus ad altare tuum sanctum. Ecce accedit ad te Diaconus servus tuus (*talis*) stans hic perfectus, exspectans dona tua cælestia. quia tu bonus es, multæ misericordiæ omnibus qui invocant nomen sanctum tuum; quod potens est, & potestas tua cum unigenito Filio tuo Jesu Christo Domino nostro, & Spiritu sancto. Amen.

dignitatis tuæ, & eripe nos ab omni coinquinatione corporis & animæ: dele per amorem tuum peccata nostra & iniquitates nostras sicuti nebulam, reple nos virtute divina, & gratia Filii tui unigeniti, & operatione Spiritus sancti, & fiamus digni hoc ministerio novi testamenti; ut illud exequamur cum dignitate portantes nomen sanctum tuum, & stemus ministrantes juxta beneplacitum tuum divinum. Et ne animemeres nos inter eos, qui communicant peccatis infidelium; sed concede quod nobis expedit. concede nobis, o Rex noster, ut operemur quod deceat, & abbitamus altari tuo sancto. Ecce præsentat se tibi Diaconus (*talis*) stans sive exspectans dona tua cœlestia; quia tu bonus & multum misericordiæ in omnibus, qui invocant te: valida enim est fortitudo tua, cum Filio tuo unigenito, & Spiritu sancto. Amen.

Dicit Archidiaconus has preces: Gratia Domini nostri Jesu Christi, perficiens nostrum defectum in Evangelium Dei Patris & Spiritus sancti, veniat supra hanc (*talem*) qui ingressus est ad hoc altare, cum timore & tremore adorans, & elevans oculos cordis sui ad te, o habitans in cœlis; exspectans dona tua cœlestia, ut transferatur ex Ordinatione Subdiaconatus ad Ordinem Diaconatus in Ecclesia tua sancta. Oremus omnes, ut veniat super eum dona Spiritus sancti. O Domine miserere.

Episcopus dicit hanc Orationem, conversus facie sua ad altare: Quæso, o Domine, pone cum cohortem vocationis ad Diaconatum, ut per merita dilectionis tua, qua dilexisti homines, porter nomen tuum sanctum, & serviat tibi, administrando sanctum altare tuum, & inveniat misericordiam in conspectu tuo: quoniam misericordia & pietas ante te sunt; & te decet laus, o Pater & Filii & Spiritus sancte, qui a seculo es, ex nunc & usque in seculum.

Conversus ad Occidentem, ponit manum suam dextram supra caput ejus, & orat hanc Orationem secreto: O Domine Deus omnipotens, veneras fine fallitate in promissione tua, dires in omnes qui invocant te, audi nos: Petimus enim a te, ut reveles faciem tuam super servum tuum (*talem*) præelectum ad Diaconatum per judicium & justificationem eorum, qui eum hic tibi sistunt in medium. Reple eum Spiritu sancto & sapientia & virtute, qui replevisti Stephanum Archidiaconum & Protomartyrem, conformatum dolori bus Christi. fac eum crescere in gratia tua: constitue eum ministrum altaris tui sancti, ut ministret tibi secundum beneplacitum tuum, in grada, quem contulisti ei; non declinando ad dexteram neque ad sinistram, & finullo peccato, ut digna sit altaris gradus, [illegible] oris illo. neque enim gratiam concedis per [illegible] stras manus peccatrices, sed in virtutione misericordiæ tuæ divinæ, quæ data est soli ei, [illegible] en dignum fecerit. Et ecce ego etiam [illegible] me a peccatis meis alienis: & redu[illegible] omni malo, per mediatorem Filium [illegible] nostrum & Deum nostrum [illegible] rem nostrum, Jesum Christum, Il[illegible] &c.

Conversus ad Orientem dicit hanc Orationem: Respice [illegible] super ministerium [illegible] omni colloquamene[illegible] gratiam tuam supra [illegible] digna sit coram te [illegible] rum sine defectu; [illegible] omnibus in quibus [illegible] qua misericordia [illegible] decet honor eb [illegible] & Filii & Spiritus [illegible]

Conversus ad Occiden[illegible] lius suo, dicens: Ve[illegible] sanctam, Amen. [illegible] *Archidiaconus autem dicit*: (*Talis*) Diaconus [illegible] in Ecclesia Dei sancta, Ecclesia Apostolica, Ecclesia Dei. Amen.

Episcopus autem dicit: Ordinamus (*talem*) Diaconum supra altare, id est, supra Ecclesiam orthodoxam (*talem*) in nomine Patris & Filii & Spiritus sancti. Amen.

Deinde facit Episcopus tres Cruces supra faciem ejus, in invocatione Trinitatis sanctæ. Deinde conversus ad Orientem, ita deprecatur: Gratias tibi agimus, o Domine Deus omnipotens: per omnia & in omnibus benedicatur & laudetur sanctum nomen tuum: quoniam fecisti nobiscum mirabilia, & dilatasti dona tua super servum tuum (*talem*;) te supplices exoramus propter charitatem, qua dilexisti hominem; exaudi nos per gratiam & benignitatem tuam, & complaca tibi in servo tuo (*tali*) per gloriam Spiritus tui sancti, & complaca tibi in eo, & in populo, postulante Ordinationem ejus in puritate & gratia bonitatis tuæ; & voca nos cum eo ad bonum, ut mereamur invenire lucrum talenti; ut sumamus cum omnibus, qui faciunt voluntatem tuam a seculo, mercedem dispensationis veri & prudentis œconomi in apparitione Domini nostri, Dei nostri, & Salvatoris nostri, Jesu Christi. Ille qui tecum, &c.

Post hæc convertus Episcopus, ponit baltheum supra humerum ejus sinistrum, dicens: Gloria & honor sanctæ Trinitati, coæqualis Patri & Filio & Spiritui sancto. Pax Ecclesiæ fabricæ universæ & soli sanctæ, Apostolicæ Ecclesiæ Dei. Amen.

Deinde accedit alter [illegible], & manus Episcopi cum eo, & omnes qui cum [illegible] te præsentes fuerunt.

Finit ordinationi[illegible] Diaconi. Salus a Domino. Amen.

Præcepta seu Exhortatio ad Diaconum. Ex Arabico.

Scias, o fi[illegible] benedicte, hunc gradum, quem tibi Deus co[illegible]culit, esse gradum magnum, & ministerium [illegible] majestata plenum. et enim gradus S. Stepha[illegible]i Archidiaconi, ut visites populum Dei, vid[illegible]at, pupillos & afflictos, & utes eos, & [illegible]uxta posse tuum [illegible]. pro illis. [illegible]lis iis in exemplum, ut, [illegible] ru tuæ [illegible] bone, ædificemur vitis tuis. Sequaris pisco[illegible]um & Sacerdotes; & docens hospites & [illegible]as; & vidituas eos secundum Canonem [illegible]m: & honorable alicuem te in Ordinatis [illegible]. Qui sunt Sacerdotes, sint apud te loco [illegible]rum. Sis dignus qui beatificeris in verbo Dei, dicendo: Qui mihi ministrat, honorificat Patrem meum. & sicuti dicit Apostolus eum Patre meo. & sicuti dicit Apostolus Lucas: Quoniam qui ministrant bene, bonas sibi gradus sibi & revelatio magna in fide nostri Jesu Christi. Intellige igitur meum gradum dignitatis, quem constituisti, esse, portare Sanguinem verum qui [illegible] mundi, qui commissus est. Ex laus Deo nostro, & Salvatore [illegible]illo, Domino nostro. Amen.

[illegible] Christi; [illegible] benedixit eum [illegible] & posuit [illegible] men.

Tunc Episcopus benedicit [illegible] do illi Sacramenta: & ponit [illegible] vestibus. & omnes Sacerdotes, Dignus est. Quia Episcopus. (Talis) Diaconus pro Ecclesiam Dei sancta

ORDINATIO

Cum volunt præsbyteros [illegible] sacrificare primo [illegible] eos, & de [illegible] & quod [illegible] manus [illegible] secundum Canones; & [illegible] Subdiaconi, alterum dic.

Deinde prodit foras, vestitus veste Diaconi; & habitus super humerum ejus sinistrum, eorum stari. Stat autem Episcopus cum Sacerdotibus. & qui separatus est, incurvat genua sua ante altare. Episcopus vero iterum dicit gratiarum actionem, & accipit simul thymiama, & orat super illud: conversusque facie sua ad altare, dicit hanc Orationem: O Domine Deus, qui venire nos fecisti in sortem ministerii hujus; qui constituis homini intellectum, & scrutaris corda & renes: exaudi nos virtute divina, & gratia Filii tui unigeniti, & operatione Spiritus sancti; ut simus digni ministerio hoc testamenti novi; ut proficiamus in meritis, & nomen sanctum tuum glorificemus, & manifestemus Sacerdotium beneplaciti tui sancti; neque participemus in peccatis infidelium; sed dele iniquitates nostras: & concede, o Rex noster, ne faciamus quod non expedit nobis; sed da nobis cognitionem, ut loquamur quod oportet, & adhæreamus altari tuo sancto. Ecce, venit ad te Ordinandus in Sacerdotem; perfice cum in servum tuum (*talem*,) stantem & exspectantem dona tua cælestia. quia tu bonus es & multæ misericordiæ in omnes qui invocant te: qui potens es in potestate tua, cum Filio tuo unigenito, & Spiritu sancto. Amen.

Dicit Archidiaconus: Gratia nomini nostri Jesu Christi, qui perficit defectum nostrum per voluntatem Dei Patris; & Spiritus sanctus, veniat super (*talem*) hunc, qui te tibi fistit in timore & tremore, & humilis corde, ad altare tuum sanctum, & ipse incurvatus tollit oculos cordis sui ad te o habitans cælos, exspectans dona tua cælestia, ut transferatur ex Ordine sui Diaconatus ad Sacerdotium in Ecclesia (*tali*) & ad altare sanctum. Orate omnes ut veniat super eum donum Spiritus sancti.

Dicit populus, Kyrie eleison, *tribus vicibus.*

Episcopus vero, conversus ad Orientem, hanc Orationem dicit: Quæso Domine Deus, pone cum dignam vocatione Presbyteratus, ut per merita charitatis tuæ ergà homines glorificet nomen tuum sanctum, & serviat tibi, & ministret altari tuo sancto, & inveniat misericordiam in conspectu tuo; quoniam misericordia & gratia ante te est, o Deus; quem decet laus, o Pater & Fili & Spiritus sancte. Amen.

Dicit populus, Kyrie eleison, *tribus vicibus.*

Conversus ad Occidentem Episcopus, ponit manum suam dextram supra caput ejus, & orando: O Domine Deus omnipotens, qui omnia creasti in verbo tuo, & curam habes omnium quæ sunt ante te, secundum voluntatem tuam; qui respicis semper super Ecclesiam tuam sanctam, & qui possessor in ea, crescunt & confortentur, proficiunt verbo & opere. Respice super hunc servum tuum (*talem*) qui tibi præsentatur ad Sacerdotium per approbationem & judicium eorum, qui tibi eum fiverunt: reple eum Spiritu sancto tuo, gratia & beneplacito tuo, ut ambulet te, & gubernet populum tuum, quem elegisti, & præcepisti ferro tuo Moysi, ut eligeret sibi seniores, plenos Spiritu sancto, qui sine molestatione precedit a te.

Orate. Quæso, Domine, exaudi nos in his quæ supplices a te postulamus: & confirma in nobis etiam Spiritum sanctum tuum sine defectu: concede fortitudinem tuam, ut repleatur operibus salutis, & eloquio doctrinæ, ut doceat populum tuum in vocatione tua, ut serviat tibi in sanctificatione & conversationibus mundis & animo sincero, & compleat opera Sacerdotii supra populum tuum, & supra eos, qui præcesserunt eum, & qui relicti sunt per lavacrum regenerationis. Et ecce ego quoque: purifica me ab omni peccato occulto, & solve me a manifestis, per mediatorem Filium tuum unigenitum, Dominum nostrum & Deum nostrum & Salvatorem nostrum, Jesum Christum: ille qui, &c.

A *Conversus ad altare, sic orat:* Respice, o Domine, supra nos & supra ministerium nostrum; & munda nos ab omni coinquinatione; & mitte cælestem gratiam tuam supra hunc servum tuum, ut dignus inveniatur ante te, qui complicat Sacerdotale munus sine defectu; ut accipiat Gratiam tuam cum iis qui tibi complacuerunt ab æterno. quia misericordia in voluntate tua; te quoque decet honor & gloria ab omni creatura, & adoratio, o Pater & Fili & Spiritus sancte. Amen.

Et conversus ad Occidentem, signat frontem ejus, pallium suum, dicens: Vocamus te in Ecclesiam Dei sanctam. Amen.

Deinde alte voce dicit archidiaconus. (*Talis*) Sacerdos est altaris sancti, quod est in Ecclesia sancta Catholica & Apostolica, Ecclesia Dei.

B Amen.

Deinde clara voce Episcopus dicit; Vocamus te (*talem*) Sacerdotem altaris sancti, quod vocatur orthodoxorum, in nomine Patris & Filii & Spiritus sancti. Amen.

Facit Episcopus, supra frontem ejus, tres Cruces, significando Trinitatem; deinde vestit illum stola, dicens: Gloria & honor Trinitati sanctæ consubstantiali, Patri & Filio & Spiritui sancto. Pax & incrementum Ecclesiæ Dei sanctæ. Amen.

Conversus ad Orientem Episcopus, orat sic: Gratias tibi agimus, o Domine Deus omnipotens, propter omnia & pro omnibus, ut glorificetur nomen tuum sanctum: quia fecisti nobiscum mirabilia, & dilatasti dona tua opulenter supra servum tuum. te supplices exoramus, o Rex noster, exaudi nos per multitudinem gratiæ tuæ, & complaceas tibi supra hæc cærimoniis, quas factæ sunt supra servum tuum, qui accepit Spiritum sanctum tuum supra se, & supra populum circumstantem vocationis, quem elegisti in sanctificationem & gratiam bonitatis tuæ, & elegisti nos cum eo in bonum, ut operetur, & lucretur cum talento suo, & consequatur cum iis, qui fecerunt voluntatem tuam ab æterno, mercedem œconomi fidelis & prudentis in apparitione Domini nostri, Dei nostri, & Salvatoris nostri, Jesu Christi. Amen.

Monita ad sacerdotem novum.

Nota tibi sit, o frater, mensura doni, qua hodie dignus effectus es: qui est Presbyteratus. quo constitutamus te supra mysteria magna Testamenti novi, & supra gradum Doctorum. Tuum erit, operari, & docere exempla & conversatione bona; præstantem verbo. & recordare verbi principis Apostolorum Petri, dicentis, Seniores, qui inter vos, obsecro ego, particeps vestri in Sacerdotio, testis passionis Christi, & consors gloriæ, quæ revelabitur in nobis; pascite oves Dei, quarum cura vobis commissa est; & visitate eas non in violentia, sed in voluntate cordis in Deo ædificate; & non sicut dominantes populis; sed fitis ficuti oves; ut, cum apparuerit princeps pastorum & magnus ille judex, recipiatis coronam gloriæ incorruptibilis. Impendantur igitur opera tua secundum talantum traditum tibi, & conducat tibi & duplicetur; acciplisque mercedem servi prudentis & fidelis, & congreges populum ad verbum doctrinæ, cum alimento spirituali reficiens; in fiverit su, & qui te audierint. Abi in pace. Dominus sit tecum. & laus Deo semper.

Et juramenta præstita absolvetur altare, Episcopum, & præsentes. Deinde explanet aliquid de mysteriis. & Episcopus ponet super eum manum suam tribus vicibus: & omnes dicunt altera voce, Dignus est (*talis*) ut sit Sacerdos in Ecclesia sancta Catholica & Apostolica, quæ est in civitate (*tali*.) Et charitas Christi in pace Dei. Amen.

CONSECRATIO PRÆLATI

sive illius, qui curam habet subditorum, dicti Abbatis animarum.

Cum adductus fuerit consecrandus in Præsulem, examinetur primum a Sacerdotibus: & flet vestitus, Sacerdotis instar, incurvetque genua, cum his qui præsentat eum, ante Episcopum. & ipse flet ante altare sanctum. Deinde dicit Episcopus Orationem gratiarum actionis, & sumit thymiama, benedictisque illud. deinde populus dicit, Miserere, tribus vicibus. dicitque Episcopus hanc Orationem: O Domine Deus virtutum, qui nos venire fecisti in sortem hujus ministerii, qui concedisti hominibus intellectum humilitatis renea: exaudi nos per multitudinem gratiæ tuæ, & munda nos ab omni coinquinatione corporis & animæ: & dissipa nubes peccatorum nostrorum, & malitiarum nostrarum caliginem dispergere; impple nos virtute divina & gratia Filii tui unigeniti & operatione Spiritus sancti, ut simus digni hoc ministerio novi testamenti, ut crescamus in meritis, exaltemusque nomen tuum Sanctum, & miniltremus Sacerdotium beneplacitum tui sancti: neque imputes nobis participationem peccatorum alienorum, sed propria nostra dele: & concede nobis, o Domine, ne committamus defectus; sed te nobis benignum præbe in sciencia, ut loquamur quod expedit, & appropinquemus altari tuo mundo. Ecce, accedit ad te, intentione perfecta, servus tuus (*talis*) qui quærimus altari tuo mundo. Ecce, accedit ad te, fiat conspectus dona tua cœlestia. Quoniam tu bonus & multæ misericordiæ omnibus qui invocare te; & porectus tua fortis cum Filio tuo unigenito & Spiritu sancto, Amen.

Dicit Archidiaconus hanc Orationem: Gratia Domini nostri Jesu Christi, defectus nostros compleas in beneplacito Dei Patris & Spiritus sanctus, veniat supra (*talem*) qui & Spiritus & tremore intrat altare tuum sanctum, cum timore que oculos cordis sui ad te qui habitas cœlos, exspectans dona tua cœlestia, ut tra[illegible] Ordine Sacerdotii ad ordinem Præ[illegible] eccleſia (*talis*,) in civitate (*talis*.) Orate omnes, ut veniat super eum gratia Spiritus sancti.

Populus dicit, O Domine, miserere, tribus vicibus.

Episcopus vero dicit hanc Orationem, conversus facie sua ad Orientem: Quæsio, o Domine, pona dignum vocatione Præsulatus, ut per meritum & propter gratiam tuam exaltee nomen tuum sanctum, & serviat tibi, administreque altare tuum, invenistque misericordiam in conspectu tuo, quoniam misericordia & benignitas ante te, o Deus: te eum decet laus, o Pater & & Spiritus sancte, Amen.

Conversus ad Occidentem, imponit manum [illegible] pra caput ejus, & dicit hanc Orationem: O Domine Deus, omnipotens Pater, [illegible] nother & Deus noster, & Salvator [illegible] Christe, cognoscens omnia antequam [illegible] tu elegisti servum tuum, (*talem*) [illegible] director & præfectus [illegible] gatorum in loco [illegible] cham; ideo te [illegible] ut respicias [illegible] fices eum; charitat [illegible] eum: & dispone [illegible] tum. da ipſi [illegible] Spiritum sanctum [illegible] noster. Da ei, [illegible] benignum, plenum [illegible] sit placens tibi [illegible] stus ei qui ei voluit [illegible] tur, & docet eum [illegible] eorum habeat, ut [illegible] more: ut sanctis, [illegible] sponsum cælestem, [illegible]

Conversus ad Occidentem, signat frontem ejus, Pollice suo, dicens: Vocamus te (*talem*) Abigumenon in Ecclesia sancta Dei. Amen.

Clamat Archidiaconus alta voce, dicens: (*Talis*) Abigumenos supra altare mundum, quod est in Ecclesia sancta Catholica & Apostolica, id est, Dei, Amen.

Clamat alta voce Episcopus: (*Talis*) Abigumenon in altari sancto. præsentamus memoriæ ejus Orthodoxos & civitatem (*talem*) quæ a[illegible] mat Christum; in nomine Patris & Filii & Spiritus sancti, Dei pacis; & fabricam unicam sanctam & Apostolicam, Ecclesiam Dei.

Conversus ad Occidentem, dicit: Gratias tibi agimus, omnipotens, [illegible] opter omnem gloriam, & in omni gloria, & [illegible] benedicimus te, & laudamus nomen sanctum [illegible] tuum, quia tu fecisti nobilem mirabilia; qu[illegible] venire fecisti a te dona tua supra servum tuum (*talem*.) te supplices exoramus, Domine, audi[illegible] nos propter multitudinem gratiæ tuæ; ut com[illegible] placeat tibi supra promotionem hanc in Pralat[illegible]tum, servi tui (*talis*,) quem facta est ei, [illegible] et gratiam Spiritus sancti tui. te supplices exo[illegible]amus, o Rex noster, propter eum quem vocasti, & circumstantes quos elegisti per sanctificatio[illegible]nem & gratiam bonitatis tuæ, & elegisti no[illegible] cum iis ad bonum, ut consequi mereamur [illegible]um omnibus; [illegible] prosperi fideles & prude[illegible]is in apparitione Domini nostri [illegible] nostri & Salvatoris nostri Jesu Christi. Ille qui, &c.

Osculetur altare & Episcopum & præsentes. Deinde incipiunt Missam. Et Episcopus dat ipsi Pallium [illegible]rum Synodi; & mutat salutaria præligat.

Monita prælegenda ad Prælaturam ejusmodi.

Notam tibi facio, o frater, mensuram Ordinis, ad quem assumeris es ante Dominum [illegible] que est Præsidura. sit tibi magna cura bo doctrinæ; & manifesta primus oper[illegible] qua & docens populum hunc, pro qu[illegible] tionem Deo: quemadmodum procr[illegible] Apostolus: Sis vigilans super animo[illegible] dirige eas ad opera bona, ut faci[illegible] os peccatores; & incedeste facia[illegible] pa pec[illegible] Catholicam in omni simp[illegible] Labora pro ni[illegible]; fa[illegible] gem Apostolic[illegible]o sine cura [illegible] sucredine, labora pro [illegible] & summa sollicitudine cura [illegible] appropinquare populum gregi [illegible] & dilectopas in verbo ver[illegible] scriptum est: Oportet no[illegible] tantes infirmos cum [illegible] ficiamus in nobis ipsis, [illegible] tu: Euge serve bone [illegible] ea fuisti fidelis, super [illegible]ta in gaudium Dom[illegible]

PRÆSENTA[illegible]

Dicit Episcopus [illegible] Deus omnipotens [illegible] sanctum tuum [illegible] sum Christ[illegible]

& tu solus caput omnium etiam super terram; & ex similitudine tua creasti omnes formas eorum; & nominasti omnem ordinem & omnes virtutes & potestates Ecclesiæ tuæ, veluti archetypon quoddam, in quo omne ministerium Sacerdotale absque omni contrarietate.

Dicit Diaconus: Orate.

Episcopus vero dicit: Tu nunc etiam, o Domine, amator hominum, accipe preces nostras; peccatores enim sumus. Mitte gratiam Spiritus sancti tui super servum tuum: (*talem*) quem præsentarunt ad Archidiaconatum per judicium & approbationem eorum, qui eum tibi steterunt in medium, & approbatum tibi despondarunt eum. Pone eum dignum, ut sit Archidiaconus supra omnia Ecclesiæ tuæ sanctæ; purifica eum sicuti unum ex septem Diaconis, quos constituebant Apostoli sancti; Stephanum, primum Diaconum & principem Martyrum. Imple eum virtute & timore & intellectu, sicuti Stephanum primum Archidiaconum, supra Ecclesiam tuam sanctam in ministerio incruento, & sublimitate puri eloquii: porrigatque calicem sanguinis tremendi Agni immaculati & inculpati, qui est Filius tuus unigenitus: ministret pupillis, & sabbatis viduis, indefessus in servitio Dei: doceat ignorantes, corrigat indisciplinatos, perversos increpet, reducat errantes; reverentur Sacerdotes, & serviat peregrinis; & jubeas ubi oportuerit; sitque exemplar omnibus reliquis in Ecclesia; ut faciat sibi gradum bonum, altum valde, & inveniat authoritatem apud omnes, & non gratia, quæ datur impositione manuum nostrarum, peccatores enim sumus, sed in vigilatione gratiæ tuæ, habentis divitias, quæ dantur dignis ea.

Diaconus dicit: Orate. *Episcopus vero dicit*: Nunc, o Rex noster, supplices deprecamur benignitatem tuam, o amator hominum, pro oblatione servi tui (*talis*) ut digne ponatur gratia vocationis, qui est Archidiaconatus; veniatque super eum Spiritus sanctus tuus. Et ecce ego ejusdem; manda me ab omni peccato alieno, & renova me, a peccatis omnibus immunem, per mediatorem Filium tuum unigenitum, Dominum nostrum & Deum nostrum Jesum Christum. Ille qui, &c.

Finis Exemplaris Rituum Ordinis Sacerdotii, quod deductum fuit ex Cetimoniis & ritibus Archiepiscoporum, qui non sunt descripti in hoc volumine. Laus datori intellectus.

C T N Θ E O N.

RITUS, IN BENEDICTIONIBUS VASORUM SACRORUM ADHIBENDI.

Oratio pro benedictione vasorum altaris.

Episcopus dicit:
O Domine Deus bone & sancte, quiescens in sancto; cujus bonitate & præceptis sanctus ellim accepit Moysis servus tuus ea sanguine, & sigmatis ea reliqua vasa ministerii, quæ in exemplar erant: nunc rogamus & obnixe petimus a te, o amator hominum bone, largire sanctitatem vasis hisce ex parte Spiritus sancti tui; & aspersio sanguinis Christi tui affluat supra ea, ut sint vasa nova in ministerium mundum & verum beneplacti tui vivificantis, quod est corpus & sanguis immaculati Christi tui; ut ipsa sanctificentur & splendeant laude nominis tui sancti in omnibus, Pater & Filii & Spiritus sancte.

Semel sunt quinque signat Crucibus, & circumducit manum suam in Chrismate, & signando ea, dicit: Benedictus Dominus Jesus Christus, filius Dei vivi, & Spiritus sanctus, Amen.

Quum benedictus vasis, & quando illa lavanda sit.

A *Dicit Episcopus*: O Domine Deus, creator bone, qui ordinasti vestem sanctuarii, & sanctificationis vestem ponis vestectam, quam præparavit diligentibus nomen suum, accumbentibus in cœna mille annorum; quoniam, o Domine, tu amator hominum es; extende manum tuam dextram supra hanc vestem, benedictam ex rubore corporis tui sancti. hæc est quæ ordinata fuit in templo, quæ est Ecclesia sancta. Laus tibi, & Filio tuo, & Spiritui sancto, nunc & omni tempore.

Accipit Chrisma, & signat eum, dicens: Benedictus Dominus Jesus Christus filius Dei sancti, & Spiritus sanctus. Amen.

Benedictio Calicis.

Oratio pro benedictione Calicis.

Dicit Episcopus: O Domine Jesu Christe, verbum in tua persona Deus & homo, cujus divinitas
B inseparabilis est ab humanitate tua, qui effudisti sanguinem tuum solo voluntatis tuæ beneplacito propter nos: pone manum tuam divinam super hunc Calicem; sanctifica eum, purifica eum; ut portetur in ea Sanguis tuus preciosus, & ut sit medela & propitiatio omnibus qui biberint ex eo in veritate. Gloria tibi, & Filio tuo bono, & Spiritui sancto, Amen.

Accipit Chrisma, & ungit eum intus & extra, dicens: Sanctus & mundificatio & benedictio & gratia omnibus, qui biberint ex sanguine tuo preciolo & vero, Amen.

Benedictio Cochlearis, quo sumitur corpus Christi.

O Deus, qui propoluisti servum tuum Isaiam Prophetam dignum ut videret Seraphim, & forcipem in manu ejus tenentem, & deferentem ilis
C ori suo: nunc, o Domine Deus omnipotens, extende manum tuam supra hoc Cochleat, quo sumitur corpus sanctum Filii tui unigeniti, Domini nostri & Dei nostri & Salvatoris nostri Jesu Christi: benedic illud, sanctifica illud: concede illi virtutem & gloriam, sicut fecisti forcipibus, qui fuerunt in manu dextra Seraphim. Quoniam tibi virtus & honor & fortitudo, cum Filio tuo unigenito Domino nostro Jesu Christo, & Spiritu sancto, Amen.

Et signans eum: dicit: Virtus & honor & lumen & sanctificatio Trinitati sanctæ in hac Ecclesia sancta (*talis.*) Amen.

Benedictio Corporalis, & cum illud sudatum fuerit.

Dicit Episcopus: O Domine Jesu Christe, præsea thesaurorum misericordiæ, dans bona omni-
D bus qui speratit in te: qui extendis cælos in sublimitate tua, vario colore ornas firmamentum, & nubes cælorum, qui stibant, & non alterantur: nunc, o Domine, amator hominum, sit virtus tua divina veniens supra hæc vasa, quæ conjungimus ad lavacrum corporis tui sancti: mitte super ea virtutem velaminis, in quo corpus tuum sanctum in sepulcura involutum fuit, * ita similes sint cælestibus: quoniam tibi virtus & gloria & potestas, cum Filio tuo bono, & Spiritu sancto, Amen.

Deinde Episcopus signat ea, dicens: Unus ille Pater sanctus, & Filius sanctus, & Spiritus sanctus. Amen. Laus & virtus & potestas a Deo tuo. Amen.

Benedictio imaginum.

Oratio, quam pro benedictione imaginum dicit Episcopus, hæc est: O Domine Deus omnipo-
E tens, Pater Domini nostri & Dei nostri & Salvatoris nostri, Jesu Christi Dei, qui olim per famulum tuum Moysen dedisti nobis legem de manu tua, ut faceremus in tabernaculo testimonii exemplaria Seraphim & Cherubim, hos videlicet qui tegunt alis sua altare; & dedisti Salomoni sapientiam propter domum quam ædificavit tibi in Jerusalem; & apparuisti electis tuis Apostolis propter incarnationem Filii tui unigeniti Domini nostri Jesu Christi, ut ædificare-

mus tibi Ecclesias & loca dedicata nomini Sanctorum tuorum & Martyrum : ideo obsecramus te, te omnes deprecantes, o amator hominum; ut digneris Spiritum tuum sanctum supra has imagines, quæ sunt (*talia aut talis Sancti aut Martyris*) ut sint portus salutis, portus pœnitentiæ; ut omnes, qui accedant ad eas in fide, consequantur gratiam a Deo, a quo est sola & plenus gloria nominis tui sancti, o Pater, & Fili & Spiritus sancte, qui tecum vivit coæqualis. Amen.

Benedictio supra Corpora seu reliquias SS. Martyrum.

Deus noster, Rex Sanctorum, qui concessisti nobis ruam gratiam magnam & mirabilem, quod impleveris etiam gratia eos, apud quos sunt corpora sanctorum Martyrum. *Dicit Episcopus* : O Deus, ecce corpus sancti Martyris (*talis*) qui glorioſe certavit pro nomine tuo benedicto, & continuavit omnem virtutem excelsi; qui portarunt cruces suas in cælum, habitationem viventium, & facta sunt corpora eorum sancte super terram in hac habitatione, in gloria & honore. His, qui adorant ea, da gratiam, o Domine, doni sanctatis ante te; ut curent omnes infirmitates in populo, ejiciant spiritus immundos. Nunc, o Domine, amator hominum bone, te rogamus supplices per passionem Sanctorum tuorum; da sanitatem nobis per nomen tuum sanctum; da sanitatem nobis per corpora eorum benedicta, & gratiam nobis concedo per illo, o Salvator, & omnibus qui adorant & reverenter ea in veritate: concedo ipsis & patribus nostris peritiones eorum bonas, & da nobis remissionem peccatorum nostrorum, & sanitatem animarum nostrarum & corporum nostrorum & spirituum nostrorum; & da nobis salutem propter gloriam tuam, o Christe, cum Patre tuo bono, & Spiritu sancto, vivificante, & coæquali tibi. Amen.

RITUS AC CÆRIMONIÆ BAPTISMI SANCTI.

Cum peracta fuerint omnia, dicto Episcopus gratiarum actionem, & sumit thymiama : deinde legit Epistolam S. Pauli Apostoli ad Ephesios : Obsecro itaque vos ego vinctus in Domino, ut digne ambuletis in vocatione ad quam vocati estis, in omni humilitate & mansuetudine, cum patientia, supportantes invicem in charitate, solliciti servare unitatem spiritus in vinculo pacis, in sitis unum corpus & unus spiritus, sicuti vocati estis in una spe vocationis vestræ; quia unus Dominus, una fides, & unum baptisma : & servate ea; unus enim ille Deus pater omnium, & ipse super omnia, & omnibus, & in nobis omnibus. Unicuique autem nostrum data est gratia secundum mensuram donationis Christi. &c.

Deinde dicitur Tertius gradus, & Psalmus Domini super aquas, Deus gloriæ tonuit. Voces Domini super aquas multas; vox Domini in virtute, Dominus super aquas multas. Vox Domini magni & glorioſi.

Evangelium ex Matthæo : Tunc venit Jesus in partes Cæsareæ Philippi, & interrogabat discipulos suos, dicens: Quid dicunt homines de filio hominis? Et dixerunt alii Joannem Baptistam, alii autem Eliam, alii autem Jeremiam, aut unum ex Prophetis. Dicit eis Jesus: Vos autem quem me esse dicitis? Respondens autem Simon Petrus, dixit eis: Tu es Christus filius Dei vivi. Respondit Jesus & dixit ei: Beatus es Simon Bar-Jona; quoniam caro & sanguis non revelavit tibi hoc, sed Pater meus qui in cælis est. Et ego dico tibi, quia tu es Petrus, & super hanc Petram ædificabo Ecclesiam meam, & portæ inferi non prævalebunt contra eam; & dabo tibi claves regni cælorum; & quodcunque ligaveris super terram, erit ligatum & in cælis, & quodcunque solveris super terram, erit solutum etiam in cælis.

Episcopus vero dicit hanc Orationem : Domine Jesu Christe, Fili unigenite Dei Patris; splendorem conferens omnibus, qui in cælis sunt, per sanctificationem corporis tui sancti, & liberasti eos ex tyrannide Diaboli, & manifestasti nobis libertatem hujus Sacramenti divini, & deduxisti nos in sanctuarium, quod desiderant Angeli aspicere; concessisti nobis sanctificationem ad ingressum regni tui per lavacrum generationis novæ. ta enim dixisti: Qui non nascitur alia vice ex aqua & Spiritu sancto, non potest ingredi in regnum Dei; & idcirco dignatus es baptizari in aquis Jordanis, etsi non opus haberes mundificatione, cum tu sanctus sis sed mundasti eos & sanctificasti eos, cum descenderes ad eos; & confregisti capita draconis super aquas, & nos qui commoramur cum ipsis in peccato: præsta remissionem peccatorum nostrorum, & delenorumque ea in lavacris nostris.

Dicit Diaconus : Orate.

Dicit Episcopus : Nunc etiam, o Domine, ego supplices deprecamur pro hoc Baptismo, qui positus est initus Jordanis; qui propter salutem nostrum baptisatus es a servo tuo Joanne in voluntate tua, o Domine, & sanctificasti aquas, ut omnes, qui descenderent ad eas, digni fierent remissione peccatorum & privatione corruptionis, donique cælestibus, & scriberentur nomina eorum in libro vitæ, in similitudinem Filii tui boni, & Spiritus sancti, virificantis aliquæ tecum. Amen.

Accipit Chrisma, & signat eum dicens : Sanctifica hoc lavacrum per nomen S. Joannis Baptistæ, in nomine Patris & Filii & Spiritus sancti, Amen.

Hanc Orat[ionem] dicit Episcopus secreto, Oratio, quam dicit Episcopus super seipsum, antequam efficiat : O Domine Deus omnipotens, Pater Domini nostri & Dei nostri & Salvatoris nostri Jesu Christi; ecce ego servus tuus (*talis*) filius Apollinis, ... mei (*prædecessoris*) in orbe sicuti patres tui ... ecclesiæ ... omnes crediderunt cum reverentia & religione adventum unigeniti sui filii Jesu Christi ... mandum, & incarnationem ejus ex Virgine ... manda, sancta Maria, & quæ toleravit in ... sem & crucem universalem, præsertim rec... ionem passionis ejus, & qui sedet est ad... ua usque ad crucem, & resurrectionem ejus ... dam. Atque hanc est confessio nostra Chri... na, o in cujus fide perfecta ordinationes nostræ ... quamque accepimus ab omnibus patribus ... Ego ille infirmus & imposens peccator ... fundo supra me, quem super xii. Apostoli, dona Christi tui. Imple me omni ... & sapientia & mansuetudine; confor... mecum servi tui, quem vocasti ad ... cunos & Sacerdotium, & ad ser... multos pro ... Jesu Domino nostro. ... in Christo ...

CONSECRATIO EPISCOPA

Thymiamata, & vesti

Obsecramus te supplices ... amator hominum: ac... ri tui (*talis*) Imm... & in cælis a terrestri... sanctitate, ut & hæc ... te sanctificatis tuæ; ... sanctificare, vela ... mundificantia aut... & corpora mulie... dis dona tua ce... cum, Domine ... Salvatorem n...

Oratio.

Oless, cum dedicatec templum, & manus contrectatione variorum ex omni genere immunditiarum & sordium polluere, & contingeret excrementa mensuas, & dixit orationes appropriatas, & accepit thymiama, dixitque hanc Orationem, & signavit Chrismate, & administravit consecrationem, & sanctificavit illud in illa die.

Et, postquam absolutus est, dicit hanc Orationem.

In nomine Patris & Filii & Spiritus sancti, Dei unius.

Exhortatio ad Diaconum post Ordinationem.

Scias, o fili benedicte, Christiane dilecte, Sacerdos orthodoxe, devote Deo, & sapiens, hoc sanctum germen esse ex radice sancta: qui sperat in eo, apprehendat per merita orationis suæ. Benedixit Deus tibi, & sublimis in cælis benedictio ejus: quia Pater noster: ipsi gloria semper, nunc, & in omnia secula. Amen. Placuit tibi in te, o fili, tanquam in filio suo, virtute & bonitate prædito; & concessit tibi de Spiritu suo sancto donum perfectum & gratuitum, quo mereris accipere hanc gratiam, ut ordinareris in gradum Diaconorum cum iis, qui in sortem venerunt hujus ministerii: ut scires explanare significationes libri Apostolici audienti populo, & ut legeres eis Evangelium & Psalmos in Ecclesia Domini, & sanctificationem & glorificationem in templo ejus; & portares calicem divinum, in quo causa est remissionis; ut glorificarent eum populi, in constitutionibus sanctis, e primis electis, & præsertim in sorte ministerii hujus opulenti, in expiatione & elevatione qua ad gradum S. Stephani Archidiaconi & ministri elevarentur, in concessione divitiarum sanctarum & abundantia participationum. Stude igitur, o fili, summa cura & sollicitudine, ut crescas in bonis, ut servas fidejussionem in falacem sanguinis ejus, & incrementum capias hocam, sicut incrementum sapientis, in libertate nova permanentis, instar pueri parvuli. Incipe in doctrina ejus a prima ætate, ut assuefias te ministerio, ad quod modo elevatus es: mensura illud in passionibus: reconde illud pectori tuo: æmulare libros ejus speculativos & practicos, & significationes effectuum doctrinæ ejus; & quodcunque intellectus tuus de notitia ejus assequi potest juxta mensuram gratiæ, quæ data est tibi: & illuminabit intellectum tuum, & figurabit in eo omnes scientias spirituales & sapientiam. Et certum tibi sit, quod hæc ita se habeant: & existere supra comparationem ejus & æstimationem eius; & diligentem operam da ei, ut servias Deo in illo ministerio sancto, recto, ut perveniss in eo ad finem & perfectionem tuam, ut iuvenur te nostri in operibus bonis sancti, quæ audient de te. Serva quoque jejunium quatuor temporum, & die Veneris, & jejunium jejunnorum, (id est, Quadragesimæ,) quod populo Christiano præceptum fuit pro cæteris gentibus. Fatigare & allabora in præsenti pro Ecclesia; & sis semper in laudibus spiritualibus, in ministerio & sacrificio & missa: &, cum ad ætatem perveneris, matrimonio aptam, eligas uxorem; & non accipias præter eam, & de qua constet, quod ex patre bono sit & matre sancta, quæ fedula sit & provida in administratione domus & liberorum, administratione recta, sana & integra, ut & tu sis tibi supra opera tua in administratione Ecclesiæ Jesu Christi, & ut subsista sit tibi, adhæsione mundi, servatque tibi in brachio virginis. tu vero ne præcipias ei opera gravia matrimonii, neque ignum imponas operum secularium, incepta eam, cum inerit inventa bellum in verbis ejus & conversatione ejus; & illuma diligenter eas, ne incurrat post scandalum & publicam infamiam. cave negligentiam in hisce omnibus; quia ex rationem dabis pro

A *peccatis ejus, respondebisque pro ea coram Domino, tanquam fidejussor bonitatis ejus & utilitatis ejus: ne finas eam obrui pora vini, quod est causa malorum, & propium infamorum consumacium, qui remoti sunt a regno beatorum. Stude quoque, ut gubernes eam mutuis auxiliis, & annuncia ei omnes cogitationes cordis tui: & applica te ei integre, neque præter eam alteri te confidas: & non sit fama, quod tradas eam ei, qui detrahat operamentorum ab ea; & salveris ob hanc custodiam; atque exeas ex hoc pacto tuo, quod est vadimonium & fidejussio. & Dominus Deus adjuvabit te & filios tuos, & remunerabit studentes in virtute ejus divina per opera hujus præcepti, & omnia præcepta Ecclesiæ: crescas in eis incremento bono, & proficias in scientiis spiritus & cognitione, quæ servat spiritui & confortation: inferiorum; & potens ad Sacerdotium & servum: & hoc pacto ele-*

B *nas te obedientem & servum: & hoc pacto eleves ad Sacerdotium de grada te gradum cum patribus nostris in pace; & fors tua cum venerabili martyre S. Stephano Archidiacono & septem Diaconis venerabilibus; & adjuvent in eo ad quod assumptus es, & fulciant te in opere quod audisti ab illis, qui tibi suprapositi sunt in hoc, & omnibus aliis in quorum operibus bonis tibi complacuit Dominus. & statuat te cum SENIORIBUS spiritualibus, audire te faciens vocem gaudiosam, dicentem, Intra in gaudium Domini tui, ut videas Regem, & quæ præparavit ei bus a constitutione mundi. Ego animo prostratus, pauper, humilis, & miserabilis in simplicitate mea & nihilo meo, in die judicii patrocinium Dominæ nostræ S. Mariæ Virginis purissimæ & accepitissimæ omni tempore, una cum*

C *intercessione Martyris venerabilis D. Marci, unius ex Evangelistis, Apostolorum quoque, Patriarcharum, Episcoporum, Confessorum, omniumque, qui hujus Sacerdotii participes unquam fuerunt, Beatorum, reliquorum denique SS. Martyrum, Patrociniam supplex imploro.*

Ordinatione peracta, dabitur illi hoc præceptum.

Vestitus & acceperus remissionem veniet ad te, confitens peccata sua, quod scilicet prævaricatus sit confitatione, verbo & opere. & juxta Canonem sanctum dicitur, quod Sacerdos, qui non accipiet confitentem, ejiciatur a communitate: & quod S. Jacobus Apostolus præcepit confessionem his verbis: Confitemini ad invicem peccata vestra. & dicatur confitentibus:

D *Et oretis pro invicem; hoc est, Sacerdos pro grege, quoniam, qui converit peccatorem ab errore suo, salvabit animam a morte. Et opus est, ut prius rite * instituens in hoc ministerio pet labores publicos & procuratione publica, & tandem ponas medicinam & emplastrum quantum convenit dolori & vulneri unicuique, ne ponatur medicina oculo viri, cui illa non proderit. Confirmare igitur supra membra elata in tempore, & discas mores & tempus & naturam & locum, complexionem, conversationem, totum denique statum filiorum tuorum, pietatem, tranquillitatem; & nihil te eorum latere; ut reducas languidum ab infirmitate sua ad statum sanitatis, ut sis instar navis spiritualis, portans navem ad portum salutis, doctor spiritualis, lumen positum in tenebris, promovens discentes ad gradus proprios, ut digni sint*

E *mercedis duplicatæ. tibi vero Dominus det coronam bonorum cælestium per intercessionem Virginis Mariæ & omnium SS. Martyrum. Amen. Et hoc est ut studiose serves distributionem Sacramentorum Dei viventis, præsertim hoc cum studio magno & promptitudine & cura, & cum timore; utpote in quo ipsi Seraphim & Cherubim & supremæ Virtutes contremiscunt. Alte quoque animo tuo insideat, quod ille, qui per eo immolatus est, quemque in altari tractas, est*

Christus Emanuel, qui tradidit semetipsum pro te; & scias, quod participes de membris humanitatis ejus incorruptæ, eumque portes in manibus tuis quem Simeon Sacerdos summa reverentia & veneratione portavit brachiis suis; & quod hic est calix sanguinis ejus, effusi pro peccatis, & quod in eo redimeris ab omnibus iniquitatibus; manans e caverna divitiæ, quod est latus ejus divinum, postquam tradidit spiritum in Cruce. atque hoc est mysterium tremendum; hoc est corpus sanctum & sanguis preciosus, in quibus salus facta est omni creaturæ. hic est Agnus Dei, qui tollit peccata mundi, hic trahit omnes ad lumen verum. Converte igitur animum tuum, o fili benedicte, ad apicem conversionis; magna sollicitudine intende huic thesauro, instar Seraphini vigilis, mercibus & præmio vitæ. Conserva hæc Sacramenta; stude, ut eripias te ab omnibus periculis, non solum propter te, sed propter bonam conversationem directionemque audientis sancta hæc arcana. Redue errantem de via mala; ne occidas animam ejus, sisque tu causa dissipationis ejus. Impetra a Deo, ut obtineas visionem ejus, in cujus comparatione mundus totus nihil est. Talis igitur precii est ministerium tuum, ad quod ordinatus es; quodque administrabis cum ordine eleganti, quiete, tranquillitate, summa cura & sollicitudine, decenti corporis habitu, oculorumque intuitu. Intende sacris vasis, ea semel, bis, ter perlustrando, defectus omnes examinando, ut perfectum sit ministerium tuum & venerabile. & oratio tua probata: & gratia Domini sit & operatio tua super te: & Dominus Deus, Rex regum & Dominus dominantium, & dator dignitatum, disponens gradus Sacerdotii super terram, sicut ipse ils fungitur in cælo, adjuvet & muniat te, fulciat & dirigat te virtute sua in statu sanctiorum ministerii tui, omni tempore vitæ tuæ. Benedicat tibi, & ille sit benedictus in te.

Exhortatio ad Sacerdotem, post Peractam confessionem.

Scias, o fili benedicte favorabilis Domini, te ad te vocantis, & dilecti Dei, Cujus placuit te eligere, qua D minus noster, Cujus honor & gloria elegit te ad ministerium suum, & fieri te sicut unum ex Sacerdotibus suis, dum te ea gratia & munere dignum fecit Sacerdotii excelsi, accepta ordinatione Sacerdotali, & adeptus ad gradum Sacerdotii excelsi, ex quantum erie in te, hisce [illegible] ex hisce peccatis, remissa peccatorum [illegible] & cognoscas, mensuram hominis gratiæ, quam ibi contulerit, esse dignum perfectum quod ti[illegible] hoc modo datum est. quia tu factus es per il[illegible] ses in sanctuario ejus, Domini, ut intercessor [illegible] peccatorum ejus. Operare igitur, non secu[illegible] versum qui desit ad [illegible] rens ab acquisitione virtutum spiritual[illegible] dis spurius hus regne [illegible] peribus beneplacitis [illegible] per hæc ejus splendi[illegible] bonum in verbo, & [illegible]

A *christudine* rerum vilium, tam in publico quam privato. Fuge amorem pecuniæ; quia ille radix est omnium malorum: cave satietatem ebrietatemque; quia illa obtenebrant intellectum, corpusque strangulant. Fuge quoque dissidia, violentiam, duritiem, substantionis superbiam. Elongare a murmurationibus & detractionibus, & a sceleribus pessimis fornicationis & adulterii, & ab amantibus ea. Cave, ne sis bilinguis; neque perhibeas falsum testimonium: quoniam scriptum est, Oportet ut sis Sacerdos non est inventum in ore ejus mendacium. Festina vero non omitteas festinare, ut ad dictorum fidem pertingas. Sed & ama Deum & omnes creaturas ex tota anima & corde; & amplectere virtutes reliquas, misericordiam, pietatem, & benignitatem, & humilitatem, contritionem cordis, patientiam, fiduciam, mansuetudinem, & B modestiam. Ne discedas a fide sana Domini nostri Jesu Christi; quia ipse est fundamentum, in quo completur salus reliquorum Christianorum. Nitere inquisitione assidua in ea quæ legis, & in doctrinam & significationes librorum ecclesiasticorum, & in exercitio scientiarum, quæ de juribus & legibus traditionibusque gentilionis agunt. Operare pro populo Dei in pietate, & intenta applicatione guberna eos ut instituentur Christum, eum sanctitate & mansuetudine in secreto, juxta regulam hujus institutionis, ut ope harum virtutum pertingas ad habitationem beatorum: C virtute templum præceptis validis & necessariis quæ sunt fundamentum & subsistentia doctrinæ Christianæ, quibus, præ omnibus aliis mandatis doctrinæ, magis opus habes.

Qua sequuntur, tempus — *ex Arabico versa; continentque quæ liber scriptus erat.*

Prodite hic — Liber benedictus, tempore Domini *patris Patri* — Patris nostri GABRIELIS, *qui fuit nos* — *egressus quintus*, servatus Dei excel*fus domi*— *um Ejus. & hoc est ex numero Patriarcharum S*— *dis S. Ma*— *Translationi vero ejus fuit P*— *cellens, sapiens, sanctus, sacerdos venerabilis, castus, sanctificatus, electus*— *, investigator decimi, majestate plenus, benedictionum spiritualium religiosique perfectionis illustrator: qui propter merita sua assumptus fuit ad gradum Episcopalem; & fuisse memori[illegible] virorum ejus peritia & doctrina pastoralis [illegible] pulo suo, & complorum supra ipsum fuit.* Fuge serve fidelis, invenies fiducias in *eis fidelis, ego supra multa te constituam; in regnum Domini tui. Pater noster Clemens [illegible] spiritus in sedem patrum nostrorum, pervenire [illegible] amore quo fuit in pace fuit permutatione [illegible] fruisci cum supra sedem animi multis, concedas patrem prolixum. Amen.*

Ut ego translatus pauper, multis pe[illegible] natus, & plenus iniquitatibus, multa [illegible] virtutibus, indignus nominari hom[illegible] & iniquitates, ipse rogo omnem [illegible] te & [illegible] ut fiat super ipsum cum [illegible] Dei, [illegible] felicitate, Librum, ut fiat [illegible] & decus, & denique felicitate, perpetua prosperum.

Lau[illegible] tertiae!

CONRADI MARPURGICI S. ELISABETH VIDUA, THRIUNGIÆ LANTGRAVIA.

EPISTOLA EXAMINATORUM MIRACULORUM, AD DOMNUM PAPAM.

SAnctissimo Patri ac Domno Gregorio, sanctæ Romanæ Ecclesiæ summo Pontifici, Sifridus miseratione divina Archiepiscopus Moguntinus; Rey mundus Abbas Ebarbacensis, Cisterciensis Ordinis; & Magister Conradus, verbi Dei prædicator; debitæ subjectionis cum filiali obedientia & reverentia paratissimum famulatum. Paternitatis vestræ literas accepimus, & mandatum, quatenus, habita pra oculis sola divinæ reverentia majestatis, conversationem & vitam felicis memoriæ Elizabeth, quondam Lantgraviæ, & miracula quæ autore Deo de sui corporis sanctitate procedunt, per testes idoneos inquisita, tanta diligentia & solicitudine vigilanti in scriptis relata fideliter reservaremus, vobis ea, post acceptum super hoc mandatum Apostolicum, sub sigillis nostris per fideles & solemnes nuncios transmittere. Nos autem mandatis vestris obtemperantes humiliter ut debuimus, conversationem & vitam dictæ Lantgraviæ, & miracula quæ pro ejus corporis sanctitate Dominus operatus est, prout cautius & diligentius potuimus, disquisita, Paternitati vestræ transmittimus ponendo hoc scripto. De conversatione & vita ipsius eam noras quam etiam familiam ejusdem religiosam & Deum timentem sollicite requirentes, prævia juratoria cautione invenimus quæ canebant scribi subnotata. quam de verbo ad verbum compilatum ego Conradus humillimus Prædicator vobis proximo destinavi: ne quippiam nunc auditum movit conscientias nostrum eorum ad variandum seu minuendum aliquid circa hanc seriem vel sopplendum.

Epistola Magistri Conradi de Marburch ad Papam, de vita B. Elizabeth.

VEstræ innotescat Sanctitati, Pater reverende, quod aliquotiens frater noster primarius mihi scripsit, quod de miraculis, quæ operata est Dominus per dominam Elizabeth quondam Thuringiæ Lantgravlam, quam vestra Paternitas mihi commiserat procurandam, vestram certificarem. Unde nuper in die beati Lauren[illegible] cum domnus Archiepiscopus Moguntinus, [illegible]us pretet meam petitionem, [illegible] recentii, cperat in revelatione, quia evidente[illegible] hoc acubi corpus præfatæ dominæ est sepul[illegible] basilica, catet, & ego illic magnam multitu[illegible]um, dedilorum; tam ad prædicationem qua[illegible] dinem populationem convocassem; infra cursum [illegible] ad dedicaGitatis, in mente concipiebat, [illegible] sermonis, rio super certificatione [illegible], vestræ Sanomnibus præcepi ibi [illegible] mirabilium, quam curationem [illegible] ibidem operatur; quæ alii qui ad dedicationem [illegible] Lantgraviæ supprimam sequentis diei [illegible] Lantgraviæ, tenere habere, si præse[illegible] cum, circa tam basuri, quam grotum [illegible] cum nullus quo vicepisset. Unde cu[illegible]arent, Edictum univocad invocationem ipsius[illegible]em modica turba convassent, qui omnes asserebant, aliquam ipsam recepisse curationes; Domnus Moguntinus, quia ad alia quædam festinabat ardua negotia, magis evidentia fecit conscribi, tam sigillo suo quam aliorum Prælatorum & magnorum virorum, qui ibi aderant, testimonio communita, quia ibi sua sigilla non habebant. Ut autem non solum de miraculis sed de conversatione plenius instruamini; sumpsam vitæ ejus vobis craniectibo.

Duobus annis antequam mihi commendaretur, adhuc vivente marito suo, Confessor ejus axistens, ipsam querulantem reperti, quod aliquando fuerit conjugio copulata, & quod in virginali flore vitam præterirem non poterat terminare. Eodem tempore marito suo in Apuliam ad Imperatorem proficiscente, per universam Alemanniam cursus gravis est suborta, ita ut multi fame morerentur. Jam soror Elizabeth pollere cœpit virtutibus, quoniam, sicut in omni vita sua pauperum fuit consolatrix, ita tunc piene cœpit esse famelicorum castrum tutum, Hospitale fieri, [illegible] cipiens, ibi, Juxta quodam infirmos & debiles collegit; [illegible] omnibus etiam, eleemosynam ibi requirentibus [illegible] beneficium large distribue; & [illegible] non solum ibi; sed in omnibus finibus viri [illegible]ni perfidictionis, omnes [illegible] facetaliter [illegible] vacuans, ut eandem omnem cultum omnes [illegible] vellet pretiosas in usus pauperum faceret re[illegible]undari: hoc habenerio confuetudine, quod bus [illegible]n die, mane & vespere, omnes infirmos suos [illegible]aliter visitavit; ita quod illorum [illegible] personas [illegible] ollos magis abominabiliter, quam [illegible] erant inter alios [illegible], quosdam pavit, quosdam personaliter gerens, [illegible] impendit, quosdam servivit, quosdam in humilitate & multa alia officia humanitatis impendit. hæc volumina vitæ sui non contradixit. ipso marito suo defuncto, dum vestra Paternitas eam mihi duxisset committendam, ipsam tendens perfectionem, utrum [illegible]tio vel etiam aliquo alio statu maluerit, me consultans; hoc tandem reddidit, quod cum multis lacrimis fecit, ut eam permitterem ostium Quod cum proterve ei negarem facium, hoc factum, quod habere. Et in ipso Paraclesent altaria, pedisti manu quadam Capella sui appid locaverat (præcentibus præcentibus & prætextis & omnibus pompis mundi in Evangelio quam post clavit. Et cum ipsam retrasti, tam tui sui, tum pro lis, quæ pertinet veniet, Quo sa faculi & gloriente marito[illegible]ebet; me [illegible]uch, quæ

oppido construxit quoddam Hospitale; ubi infirmos & debiles recolligens, miserabiliores & magis despectos mense suæ apposuit. Super quo dum eam reprehenderem, respondit, se ab eis singularem recipere gratiam & humilitatem. &, quasi mulier indubitanter prudentissima, vitam suam anteactam mihi recolligens, dixit, sibi necesse, taliter contraria contrariis curare. Ego autem videns, eam velle proficere, omnem lupersluam amputans ei familiam, tribus personis volui eam esse contentam; quodam Converso qui negotia sua peregit; virgine religiosa, valde despicabili; & quadam nobili vidua, sunda & valde austera: ut per ancillam humilitas ei augmentaretur, & per viduam austeram ad patientiam excitaretur: dum enim ancilla oleus pararet, domina scutellas lavit; & e converso. Inter cætera collegit sibi puerum paralyticum, patre & matre orbatum, continuo fluxu sanguinis laborantem; & illum nocturnis stratui suo admajorem exercitationem apponens, multas per eum sustinuit passiones. quem aliquando sex vicibus, quandoque pluribus, ad opus naturæ, propriis brachiis, nocturnis deportavit; pannos suos sordidatos, sicut de talibus solet fieri, propriis manibus abluebat. Quo mortuo, virginem sibi leprosam, me nesciente, assumpsit procurandam, in domo sua abscondit, omne humanitatis officium sibi impendens; ita quod non solum ad cibandum & ad fermendum & lavandum, sed etiam dificaleandum, se humiliavit; sapientet suæ supplicans familiæ, ne super iis offenderetur. Quo percepto, (parcat mihi Dominus) quod cerebat, eam inde infici, gravissima castigavi. Tandem leprosa per me rejecta, & me, ad laborem prædicationis, ad remotas partes recedente, puerum paralyticum, omnino scabiosum, ita quod vix unum pilum in capite habuit, a scabie curandum assumpsit, & eam in lavando quam in medicando (a quo dicerit, nescio,) curam gessit. Et ille puer, ea moriente, stratui suo assedit.

Prætet hanc opera activa, coram Deo dico quod raro vidi mulierem magis contemplativam; quia quædam & quidam Religiosi, ipsa a secreto orationis veniente, frequentius viderunt faciem ejus mirabiliter fulgentem, & quasi solis radios ex oculis ejus procedentes. Si vera, quod factum est sæpius per aliquot horas, in excessum mentis rapiebatur, de nullo vel de modico cibo postea diuturne reficiebatur. Tandem cum tempus mortis ejus imminueret, & tamen adhuc sana esset, & ego quadam sera gratia torquerer infirmitate; quæsivi, quomodo de statu suo, me mortuo, vellet ordinare. Tunc, occasione hujus quæstionis, ipsa indubitanter mortem suam mihi prædixit. Quarta vero die post hanc collationem, ipsa incidit in agritudinem: in qua dum laboraret plus quam duodecim diebus, tertia die ante ejus obitum fecit a se excludi omnes sæculares personas, nec etiam nobiles, qui tum eam frequenter venerant visitare, intromitti permisit. Illis quærentibus quare sic excluderentur, fratres suum circumstantibus dixit, quod vellet moriturn de extremo & difficili judicii examine, & judice suo omnipotente. Postea Dominica, quæ fuit proxima ante Octavam Martini, confessionem ejus post cantatas Matutinas audivi, sed ipsa omnino nihil recogitavit quod plenius mihi confessa non esset. Et dum quærerem, quid de sua fabilitia & supellectile esset ordinandum, respondit, quod omnia, quæ jam dudum videbantur possidere, erant pauperum; & rogavit me, quod omnia illis distribuerem, præter vilem tunicam qua erat induta, in qua ipsa vellet sepeliri. Illa peracta, cæca horas primam accepit Corpus Dominici: & postea aliquo ad horam vesperitinam frequenter loquebatur de anima, quæ salutat in prædicatione, & maxime de suscitatione Lazari, A & quomodo Dominus fleverit super ejus sepultione. Et per hæc verba dum quidam Religiosi & Religiosæ ad fletum excitarentur, dixit: Filiæ Jerusalem, nolite flere super me, sed super vos flete. Hoc dicto subticuit; & voces suavissimæ, sine omni motu labiorum, in ejus gutture audiebantur. Et dum circumsedentes ab ea quærerent, quid hoc esset; suspexit ab eis, ut ne audivissent cum ea aliquos cantantes. Post hæc a crepusculo jacuit, quasi exanimes, & signa eximiæ devotionis offendens, usque ad primum gallicantum, & tunc dixit: Ecce, infans hora, in qua Virgo peperit. Deinde omnes, sibi assidentes, Deo devotissime commendans, quasi sua vites obdormiendo exspiravit. Monachi vero Cistertienses Ordinis, & alii multi Religiosi ejusdem ordinis ejus percipientes, de omni confinio ad B Hospitale, in quo sepelienda erat, convenientes. Unde, populi devotione populi, usque bant. ad quartam feriam sequentem innumera permanavit; nullam indubitanter habens mortis similitudinem, nisi quia pallebat, & quia corpus ejus adeo molle excitit, quasi viveret: & vaide benè redolebat. Proxima vero die post ejus sepulturam, statim Dominus incepit operari per suam ancillam. Nam quidam Monachus Ordinis Cistertiensis, ad ejus sepulchrum, a quodam morbo mentali, quem plusquam quadraginta annis habuerat, curatus est: & hoc juravit, me præsente & Plebano de Marburch.

Incipiunt miracula B. Elizabeth.

Et primo, de cæca data, illuminata.

C Ilsetrudis de Slitzenrode, Moguntinæ diœcesis, jurata dixit de filio suo Theodorico, puero quinquennali, quod cæcus natus erat, & nullum judicium subtilaneæ oculorum perpendi potuit; obductus a nativitate foraminibus oculorum pelle integra sicut in alia parte corporis; nec palpebræ apparebant. Requisita, quando cæpisset videre, vel quomodo, respondit: In die Cœnæ præsentis anni. Requisita de loco, dixit: In dextero angulo Chori Hospitalis, ubi domnæ Elizabeth, quondam Lantgraviæ, corpus est tumulatum. Requisita, qualiter; respondit, quod infra prædicationem, quæ fuit in campo, lubito apparuit cutis tenuissima, quasi cuticula incisa, quæ antea fuit integra in locis oculorum; & ocull parvissimi & turbulenti, habentes similitudinem lenarum quod in aquis invenitur, D & sanguinolenti apparebant. Requisita de ipso, dixit, jus invocationem apparebant. Requisita, ad cuisanctæ Elizabeth: dixit, quod ad invocationem ra sepulchri, & linivit oculos pueri.

Godefridus, Sacerdos de Holpitali, juratus dixit, quod vidit eundem puerum cæcum, & cuitem integram superductam; & substantiam oculorum considerare non potuit; etiam nullæ palpebræ apparebant. Requisitus de ipso, dixit, quod in Cœna Domini vidit eum sic cæcum, & eadem de vidit etiam eum videntem. Requisitus de circumstantiis oculorum, dixit eodem modo sicut mater pueri dixerat; videlicet quod cutis apparuit incisa, oculi exilea, turbulenti & sanguinolenti. Herimannus, Albertus, & Dietmarus, cives de Marburch, requisiti & jurati singulariter, concordabant cum supradicto Sacerdote; ita quod dixerunt, se vidisse puerum sic E cæcum; concordantes & de loco, de tempore, de circumstantiis oculorum, eam ante visum quam post. Magister Conradus, prædicator verbi Dei, tunc de prædicatione reversus, vidit, exilea oculos habentem & turbulentos; sed non viderat eum cæcum; adiciens, quod pili, quos cilia nominamus, in fissura, in extremitatibus scilicet palpebrarum, non erant. Lodovicus de Linfingen, miles, juratus dixit, quod in die Cœnæ præsentis anni, cum eun-

de domo matris suæ ad aliam domum vicinam; quod ante illam horam nunquam facere poterat tempore infirmitatis suæ. Ex tunc paulatim vires resumens, pristinam recepit sanitatem.

De claudo, sanato.

Walterus & Ermentrudis uxor sua de Grunenberc, Moguntinæ diœcesis, requisiti de infirmitate filii sui Henrici, jurati dixerunt, quod, cum esset duodenus, cœpit ægrotare, ita quod in latere dextro caro magna excrevit, quasi similitudinem gibbi habens, & corpori valde supereminens, deformitatem faciebat; & femur ejusdem lateris emarcuit & extenuari cœpit. Coxa ejusdem cruris & genu graviter intumuerant, venis & nervis contractis adeo, ut vix pedicta illius cruris terram tangere posset, in eundo, crure incurvato. Deinde post duos annos manus ejusdem pueri sinistra atrida facta est, ita ut ejus usum non haberet. Unde mater pueri votum fecit pro filio suo quod ipsum cum hostiis ad sepulchrum beatæ Elizabeth deferret. Quod votum in Quadragesima præsentis anni vovena, in Cœna Domini ad sepulchrum beatæ Elizabeth veniens, puero propter infirmitatem domi relicto, hostias pro ipso obtulit, & domum rediens, invenit eum aliquantulum melius habentem. Postea, in festo Pentecostes proximo sequenti, parentes cum puero ad sepulchrum perrexerunt: &, dum irent, statim puer in via cœpit aliquantulum melius habere, & crus suum paulatim extendere: &, cum dicerent ei parentes, Fili, sede, requiesce, (non enim credebant, eum per se per tantam viam procedere,) respondit puer, Non requiescam donec videam Marburch. & sa portam vel jamento reduci non finebat. Et dum pervenissent ad sepulchrum tertia feria in hebdomade Pentecostes, illo die & sequenti die apud sepulchrum orabant; in ipsa autem quarta feria puerum ponebant super sepulchrum, & dixit mater: Fili, mitra manum tuam lubens lapidem sepulchri. erat autem fovea ibi, unde terram sepulchri hominis extraxerant. Quo cum puer misisset manum, parentibus eum puero, propter pressuram populi, de ecclesia exeuntibus, cœpit manus illa tremere; & puer extendit eam, dicens matri: Vide mater, quia sanata est manus mea. Unde gratias agentes, redierunt ad propria. Et cum redirent, cœpit puer cru suum magis ac magis extendere; & caro, quæ super latus excreverat, cum tumore cruris paulatim deficiebat; donec puer omnino sanatus est.

De scholari submerso, refocillato.

Henricus miles de Colnhuse, Moguntinæ diœcesis, juravit dixit, quod Burchardus, scholaris de Aschaffenberc, intrans flumen, quod Wedere dicitur, ad piscandum cum famulo suo, submersus est ibidem, ipso præsente & vidente. Homines, interitum ejus aspicientes, & succurrere non valentes, unco quæsito pro juvene extrahendo non modico tempore in * confluminе quæsierunt. & apprehensum tandem & extractum deposuerunt in naviculam; &, cruribus sursum erectis, aquam emittere conabantur; ut sic revivisceret, si esset spiritus intra eum. Quia autem corpus omnino tegebat, & nullum in eo vitæ vestigium poterant invenire; alta voce, & cum multo affectu, si pro ea aliquid clamavit Beata Elizabeth, si pro ea aliquid laudavit, quam citius Deus fecit, imperavit huic scholari Dominus Deus suus. Et statim in memoriam ejus ad ecclesiam, quam ipse ad honorem beatissimæ paulatim recuperavit & plenarie sanum vitæ. Requisitus autem ab illis præsentibus, ubi fuerit tempore mortis, & qualiter ei fuerit, respondit, quod nescivit. Hoc autem circa Translationem Martini dixit esse.

De puero mortuo, refocillato.

Luerudis de Rudene, Moguntinæ diœcesis, jurata dixit, quod cum filium suum Wezelonum, circiter tres annos & dimidium habentem, circa festum sancti Jacobi hoc anno mortuum invenisset, &, quasi per spatium quatuor milliarium Teutonicorum, corpus exanime & rigidum jacuisset, ipsa raptum puerum, flens & clamans, in curiam detulit, & vicinas vocavit, ac vestes, sepulturæ necessarias, & alia puero tumulando juxta morem patriæ necessaria, præparare. Vicinis accurrentibus, ipsa vocem elevans exclamavit, dicens: Beata Elizabeth, quomodo sic amisi? succurre, & hoc, quod spiritus ejus redeat intra ipsum; & ego de rebus meis, panis, frumenti, thuris, myrrhæ, lini, argenti, cereæ, ad pondus corporis ejus, ad tunicam tuam cum ipso puero feram. Et his dictis puer revixit post modicum tempus, & pulsus arteriarum vitæ redditæ indicium primum fuit. Et ab hora circa crepusculum puer jacuit, impotens loqui, usque ad noctis mediam; & tunc dixit: Ubi fui, dilecta? Et adhuc matrem non recognovit; & vires recuperavit paulatim. Requisita, quot diebus ægrotasset, respondit quinque.

De puero, in uno oculo, illuminato.

Henricus de Grunenberc, Moguntinæ diœcesis, juratus dixit de filio suo Heinrico, quod, cum esset natus, infra sex primas hebdomadas, apostema magnum excrevit super oculum ejus sinistrum; quo cessante, vestigium ipsius apostematis remansit super pupillam ipsius oculi in modum pelliculæ, ut penitus oculum illum visu privaret; & sic novem annis illo oculo cæcus permansit. Tunc pater, voto facto, circa festum Viti proxime præteritum ad sepulchrum beatæ Elizabeth prælatum adducens puerum, cum hostiis ponebat, sic orans: Sancta domina, rogo te, sana oculum filii mei, ut semper serviat tibi. Et puero jacente super sepulchrum, pellicula prædicta per medium scissa est; & cœpit pupilla evidenter apparere; & macula, magis ac magis scissa, cœpit liminal, & tandem prorsus deficere. Ita per octo dies penitus evanuit; & perfecta visum recuperavit, ut clare videret.

De puella infistulata, sanata.

Gucla de Biedenkamp, Moguntinæ diœcesis, requisita de infirmitate & curatione Hadewigis, neptis suæ, jurata dixit, quod, cum novem haberet annos, infistulata est in collo, in dorso, in lacere, & in loco femorum; ita ut de corpore ejus in partibus corporis sui prædictis multa sanies emanaret, in tantum ut vestes, quibus tegebatur, ita sania perfunderentur, quod canes, veles ejus trahentes, saniem lambebant. Quatuor autem annis hanc infirmitatem perpessa, circa festum beati Jacobi ex voto eam oblationibus sepulchrum beatæ Elizabeth visitavit, ejus suffragia invocando: confestim etiam eidem domus singulis annis se constituit. Quum idem rediret de propria, la ipso itinere sanies, quæ defluebat, cœpit minui & siccari; ex tunc de die in diem melius habens.

De puero, in fonte submerso.

Wigardus de Medebeke, Colonienſis diœcesis, requisitus de morte Godefridi, pueri quatuor annorum, juratus dixit, quod ex improviso venit ad puteum, hausire aquam; & invenit

puerum submersum in puteo jacentem; & territus, festinanter descendit in puteum; & inde puerum extraxit; cum porrexit socio suo Rodegero, qui secum venerat haurire aquam. Et illis clamantibus venerunt quidam de villa illa; qui omnes eum mortuum aestimabant: jacebat enim, ore aperto, & oculis horribiliter apertis, & cute undique denigrata valde & rugosa, quasi in aqua bulliente decocta; ventre valde turgente; brachia & crura & omnia membra vigentant. Et deposuerunt eum in domum ipsius Witer infirmus decubuit, & mater erat in puerperio. Tunc homines circumstantes coeperunt invocare suffragia beatae Elisabeth, & vovaverunt duas feminas, ut votum facerent pro puero cum hostia ad sepulchrum ejus deferendo. Statim, facta invocatione tali, viderunt, tractalem colorem pueri redire, & pulsum venarum sentire. Tunc puer deportatus est in domum parentum suorum.

De puella, a fluxu sanguinis liberata.

Hermannus de Breitenbach, Moguntinae dioecesis, de curia filia sua requisitus, quae a fluxu sanguinis liberata fuerat, juratus dixit, quod eadem filia sua, quinque annos habens & ex fluxum sanguinis passa est anno integro, sex septimanas. & cum nullo posset remedio curari, uxor sua, mater puellae, sanctam Elisabeth suppliciter invocavit, postulans, ut filiam suam curaret; & votum vovit, dicens: Elisabeth, filiam meam, domina sancta, liberaveris tumulum meum visitabo, & hostiam illuc Personaliter; & eam, cum vires receperit, ducam. Votum exsolvit; & reversa, filiam plene sanam. Statim post Paschatempus praeteritum, dicit, Puellam fuisse sa-

De contracta, curata.

Geertrudis de Bleitenbach Moguntinae dioecesis, requisita, qualiter curata fuerit, respondit, quod, cum fuisset quasi octo annorum, coepit aegritudine valida laborare, cumbens in lecto, ut tantum potuit, inclinata, retractis ad aures cruribus & contracta. Illo etiam morbo, qui bubo dicitur, sub ascella laboravit. Et admonita in somnis, quod ad beatam Nicolaum in villam quae Gisnach dicitur, proficisceretur peregre, hoc implevit, & ad unum crus, ibi reflexum, est sanitati; & quo altero permanente ut prius, in hoc stans complevit sex annos: insuper quasi spasmatica, & praeterea ita, quod caput terrae propinquaret semper inevitabiliter amplius. In hora ista flebili, quam posterior pars ipsius. In hora ista flebili, ad tumulum dominae Elisabeth Langravine, multo labore pervenit ubi continue octo diebus remedium non invenit; aut gratiam, quanquam suppliciter postulavit & multos alios eodem tempore ibi curatos, dixit. Quadam sexta feria, ut putat, post festum Michaelis, nunc praeteritum, ante tumulum dictae dominae; &, postulato, coepit sentire dolores; &, mirabiles in cruce posita curacuum; & ipsa, prae angustia, fatigata est & emens. Mane sequenti, iterum ad tumulum portata, in dorso gravissimo lectulo delata, & facta iterum quasi ante, & recta; & rumor celeriter amens, ut omnimodam sanitatem continuo sub ascellis; & jecit etiam, quod eam videntes multum extemplo. Pes dexter, & crus idem, debilium restituta.

De puero mutae mentis, erudito.

Mechtildis de Langengasse, Treverensis dioecesis, requisita de filio suo quem dicitur mutum peperisse, juxta responsum, quod duos in utero simul habuit; filium scilicet & filiam. Filium productum in lucem, apparuit brachium sibi progressum ex utero; & cum eum parere plene non sufficeret, cujusdam dominae assistentis, quae juxta dicitur, auxilium invocavit, quae videns brachium pueri penitus denigratum, mortuum extimuit; & subvenire difficile; immo etiam nec audebat, & cum multo periculo gravata, vitae tandem precibus patientis, ut juxta mulieris assertionem diximus, corpus illud mortuum ex utero matris extraxit, ex media parte nigrum: & cum jam tempus instaret, Missarum solemnia audiendi; posito illo corpusculo super sedem, recessit. Ipsa autem mater, cum multis aliis mulieribus, ad Dominam clamavit; & dominam Elisabeth gratiam & misericordiam postulabant, ut vivificaretur a Domino corpus illud; matre vovente, quod si sua petitio concederetur, ipsa nudipeda, & in lanea, hostiam obtulisset; ipsa sumula eum visitaret. Et statim ore aperto puer spirare, & in ulnis, ipsius obstetricis, eadem apparatu vita est; & calefactus est in quo non exiguus calor, & pulsus, cordis exspirare coepit.

De [illegible], a pulpo liberata, & ab haeresi conversa.

Gerdrudis vidua de Denzendorf, Treverensis dioecesis, requisita, quomodo a pulpo fuerit liberata, juravit dixit, quod annis quinque ante hoc tempus, quo ipsa a pulpo liberata fuit, quidam sacerdotes & clerici Parisiis studentes, ad Lutheranam haeresim declinarunt, ac in ea quidam ex eis publice docuerunt, ac ipsa quidam ex eis publice docuerunt, ac ipsa quidam ex eis publice docuerunt, ac ipsa

cum tibiæ rediérunt, & in plano puer ambulat absque appodiamento, & baculus ei in una manu sufficit, in declivi. Hæc gratia facta est puero, Johannis & Pauli.

De muliere furiosa, sanata.

Adelheidis de Orsa, Moguntinæ diœcesis, requisita de sua infirmitate & modo curæ, juxta dixit, quod duorum annorum spacio, & amplius, furiosa & rabida, nocte & die insanis, per villas & campos & nemora discurrebat, & vestes suas lanians, coram hominibus corporis sui non erubuit nuditatem, agens in omnibus furiosè. Mater autem ejus, & consanguinei, domnæ Lantgraviæ super ejus miseritia ferventissimè gratiam invocabant; ipsam, circa festum beati Johannis Baptistæ, ad ejus tumulum deducentes. Ibi nihil misericordiæ tunc invenit, rabida persona sæva plus quam prius. Post nativitatem beatæ Mariæ Virginis proximè præteritam, reducta iterum cum hostiis ad sepulchrum domnæ, & oblatione facta, multum fuit in toco corpore calefacta; somnoque depressa, valde suaviter obdormivit. & surgens de somno, plene fuit suis sensibus restituta. Requisita de ætate sua, dixit, quod viginti annos habuit.

De muliere calculosa, curata.

Abs de Ginsfeld, Moguntinæ diœcesis, requisita de sua infirmitate & modo curæ, jurata dixit, quod morbo calculi duodecim annis laboravit, sed postremo sex hebdomadibus tam graviter fuit afflicta, quod super ejus miseriis tota sua vicinia morebatur. Circa nativitatem autem beati Johannis Baptistæ proximè præteritam, preces fudit ad domnam Lantgraviam, ita dicens: Sancta domna, miserere mei, & de ista afflictione miserabili me absolve; & semper honorare te debeam, semperque servire. Et eadem nocte, projecto calculo, fuit curata. Et exhibuit nobis calculum, columbini ovi quantitatem habentem.

De furiosa, sanata.

Engelvif, mulier Moguntinæ diœcesis, requisita de infirmitate cognata suæ Mechteldis, & modo curæ, jurata dixit, quod vidit eam rabidam anno fere, in tantum quod vestes proprias scidit, cum canibus nocte per civitatem discurrit, & vincula, quibus quandoque erat ligata, dentibus laniavit, aliaque multa faciens abominabiliter & misoleneter. adducta vero retro, in quodam furiæ intervallo, cum suis amicis, domnam Lantgraviæ gratiam invocavit, dicens, quod perpetuo famulari vellet eidem, si, ejus meritis fauentibus recuperet sanitatem. Et sic, infra octo dies, recepit plene sanitatem. Fuit autem a pluribus dubitatum, ut dicit, an ex Dæmonio, an ex causa alia, gravaretur.

De muliere valetudinaria, sanata.

Ava de Gruenberch, Moguntinæ diœcesis, requisita de sua infirmitate & modo curæ, jurata dixit, quod anno & dimidio valetudinaria decubuit, vires non habens recedendi de loco, sed ab alio, dum moveri oportuit, portabatur; in hebdomade autem Pentecostes, quæ proximè præterit, votum vovit, dicens: Ad sepulchrum tuum ibo, hostias tibi deferam, ac tuis meritis & precibus recipiam sanitatem; &, donec votum meum complevero, nunquam Eccleſiam introibo. Et statim, * suppositâ est; &, præfecta dum esset, in itinere biga confracta est; & ipsa, accepto duobus baculis, processit, quod nullo modo ante poterat, usque ad tumulum A domnæ memoreæ. Ibique gratias agens, & referens, cum baculis, ambulando reversa est, & statum plene sanata.

De puella claudâ & muta, sanata.

Henricus, Plebanus de Aldenkirchen, Trevirensis diœcesis, requisitus de infirmitate Adelheidis, & modo curæ, juratus respondit, quod eam quinquennem mater sua nutrierat mutam, & impotentem penitus ambulare, Mater autem, de consilio Sacerdotis ipsius, votum vovit, ita dicens: Sancta domna Lantgravia Elizabeth, meam filiam gratiæ tuæ recommendo, tibi perpetuo servituram, & ad tuum tumulum deferendam, ut, tuis meritis adjuvantibus, ambulandi potentiam recipiat & loquendi. Puella delata B ad sepulchrum domnæ, mater, oblatione facta, & oratione completa, reduxit puellam; quæ infra tres hebdomadas locuta est & ambulavit.

De cæco, illuminato.

Henricus de Marburch, Moguntinæ diœcesis, plusquam quadraginta annos habens, juratus dixit, quod tempore quodam, macula super pupillas oculorum crescentibus, tenuissimum eisdem habuit; ita ut sæpe, de via declinans, per media sata transiret: unde & comites itineris sui ipsum sæpe deridebant: eadem omnino vitio prævalens, per quatuor hebdomadas, per se ire non valens, ab alio ducebatur. Tunc, facto voto, sepulchrum felicis Elisabeth visitans, duos cereos offerebat. Requisitus, quibus verbis ipsam invocavit, respondit: Cara domna sancta Elizabeth, sana oculos meos, & semper libenter tibi serviam, & ad censum duorum denariorum quolibet anno vitæ meæ solvendum, obligo me tuo Hospitali. Et eadem hora apud sepulchrum maculis de oculis ejus ablatis, clare videbat. Requisitus de tempore, dixit, decimo quinto die post mortem prædictæ domnæ. Postea idem Henricus fluxum sanguinis tam vehementer patiebatur. Per quatuor dies, quod tam ipse, quam familia sua, ipsum crederet moriturum. Tunc defecto surgens, super baculum suum innitendo, de villa Marburch ad sepulchrum prædictum felicis Elizabeth cum magno labore pervenit; & accepta terra sepulchri ejus, in aqua contrivit. Et cum ter aquam cum terra sorbuisset, in eadem hora fluxus sanguinis ejus omnino restrictus est, ita ut ipsum potius non sentiret.

*De puella, debilia membra *, gibbosa, strumosa, curata.*

Orevinus de * Wetzflatia, Trevirensis diœcesis, requisitus de ægritudine & modo curationis filiæ suæ Mechteldis, & ætate ejusdem, juratus dixit, quod ipsa quartum annum agit, & quasi continuè, sic fuit debilis, quod membra ejus, dum tractabatur, sonum, quasi ligna arida se tangentia, reddiderunt. Gibbus in dorso, & in pectore ejus crescere cœpit struma; nec potuit consistere super pedes suos. Mater autem puellulæ votum vovit, dicens: Beata Elizabeth, filiæ meæ sanitatem impetra; & ego eam tuis cum hostiis ad tumulum tuum conduci. Missa hostia per quandam fœminam, puella meliùs cœpit habere; & delata ad sepulchrum postmodum circa festum, beati Michaelis personaliter, statim & omnimodo est curata.

*De * epilentico curato.*

Conradus de Palberc, Coloniensis diœcesis, requisitus de sua ægritudine & modo curæ, juratus dixit, quod circa festum beati Jacobi epilepticus cœpit esse, & tam assiduas & tam graves accessiones habuit, quod, viribus mentis & cor-

poris destitutus, & res contemptæ & corpus, & res proprias omnino non curans passim, distribuit & dispersit. Tandem autem, quibusdam amicis suis instantibus, tres viduas rogavit, quod peracto trium dierum jejunio, votum pro ipso facerent; quod accederet cum hostiis ad sepulchrum dominæ Lantgraviæ singulis annis vitæ suæ. Quod illæ viduæ dum complerent, in parte relevatus est; &, sepulchro dominæ dictæ visitato, plenissime liberatus est a tensuum & corporis pocumento. Requisitus, quando curatus fuerit, dixit, quod in anniversario dominæ memoratæ.

A absque caligine & nocumento. Sanatus est autem hæc puella circa nativitatem Domini, anno nativitatis ejus MCCXXXII.

De epileptico muto, sanato.

Hildegundis de Westfaria, Treverensis diœcesis, requisita de languore filii sui & modo curæ, jurata dixit, quod quartum annum agit, &, cum locutus fuisset aliquanto tempore expedite, tandem morbo arreptus epileptico, loquendi potentiam omnino amisit. Votum igitur fecit ipsa mater, dicens: Beata Elizabeth, sana filium meum a malis quæ patitur; & pro eo singulis annis, quam diu vixerit, duo tibi dona offerentur. Et puer continuo liberatus, & recepta loquendi potentia, ductus est cum hostiis ad multum dominam memoratæ. Requisitus, quanto tempore fuerit ægrotando; respondit, quod decim septimanis.

B

De claudo & gibboso, sanato.

Gerardum, civis de Fankenvoert Moguntinæ diœcesis, requisitus de infirmitate & cura Conradi de Bache, juratus dixit, quod idem Conradus fuerit a cinquo ita debilitat corporis & lecticam alteram, intuper gibbum magnum circa spinalia in dorso, ut dicit; unde frequenter circa ex voto ad sepulchrum Dominæ Elizabeth Lantgravie in curru, & in [illegible] gibbo suo, & reductus in bi[illegible] dixit: Sancta Elizabeth, [illegible] ad te veneram, [illegible] nisi, de tua misericordia, per [illegible] vadam; & libo, si fuerit mihi [illegible] Et postea, dicto sibi in somnis, [illegible] hebdomadibus peractis, [illegible] Requisitus de ætate sua, dixit, [illegible] secundum annum a-

C

De quadam vulnerata, sanato.

Ettlieben de Grunenberc, Moguntinæ [illegible] requisitus, quomodo de vulnere, quo [illegible] acceperat, fuerit sanatus, dixit juratus, [illegible] in genu, sicut apparet [illegible] viter vulneravit, quod [illegible] que ad Pascha, per se [illegible] lebat; & accedente [illegible] qui dicitur anthrax, in [illegible] rius illud, ita ut non [illegible] ria, immo etiam de vita sua [illegible] rarent. Tunc autem amici sui [illegible] eis prostrati in terram [illegible] ipsa singulis annis cum aliqua hostia, [illegible] aliquo munere, ad sepulchrum [illegible] Lantgraviæ accederet, ut ejus [illegible] tuis mereretur recipere [illegible] cæpit manui dolor crudelis [illegible] tecostes, duobus [illegible] rer, dictæ dominæ [illegible] potens adhuc terram [illegible] in via ipsa tantum [illegible] tens de tumulo, projectis [illegible] que appodiamento; & [illegible] sticatus sanitati; circa [illegible] habens.

D

De quadam cæca, illuminata.

Hildegundis puella de Grunenberch, Mogu[illegible] tinæ diœcesis, circiter sedecim, sicut credit sicut mater asserit, annos habens, [illegible] triennium sic habuit [illegible] cremento lunæ, lucem [illegible] verit, & satis exilis[illegible] tem, qua lucedere [illegible] vero primum de[illegible] fama crebresceret, [illegible] Dominæ tumulum [illegible] tes: Domina sancta [illegible] mem receperint, [illegible] Et puella Dominæ [illegible] nis in suo anniver[illegible] lem. Arrepto itaq[illegible] &, rupta pellicula [illegible] humor effluxit, [illegible] fcas vix poterat [illegible] pria redierunt. [illegible]

E

De claudo, sanato.

[illegible] Henrica de Secke, Treverensis diœcesis, [illegible] tacta [illegible] tina, quæ in festo sancti Michaelis pr[illegible] Dei [illegible] anni proximi corpus infirmari in mo[illegible] [illegible] in quo latus tumorem inflatarum, ad [illegible] [illegible] usque ad festum Pentecostes proxime ve[illegible] [illegible] terram tangere non potuit. Insuper in [illegible] bo fuit, ac si mortuum esset. Et, [illegible] prædictum tempus sepulchrum beatæ E[illegible] ex voto ante factio, ibi visitaret, pa[illegible] pit levius habere. Tertia vice veniens [illegible] rans est, &, relictis apud sepulc[illegible] suis, super pedes sua sanus rediit. Requisitus, quibus verbis voverit, Cara domina Elizabeth, sana m[illegible] & semper libenter serviam tibi

De puella, a sanctis sanata.

Berta de Bicclencamp, [illegible] requisita de infirmitate & [illegible] sua, jurata dixit, qu[illegible] quo habuit octodecim [illegible] gintis per novem anno[illegible] puella, super oculum [illegible] magnum excrevit, [illegible] quo post novem he[illegible] lana, super pupill[illegible] oculum cooperiebat;

sante, oculus cæcus permansit per quatuor annos sequentes. Quæ puella in nativitate Beatæ Virginis anni præsentis, matre ejus pro ea vocum faciente de visitatione sepulchri beatæ Elizabeth, & de censu unius denarii, singulis annis vitæ ejus in anniversario beatæ Elizabeth ibidem reddendo; de fluxu sanguinis, & cæcitate oculi, infra unam hebdomadam penitus est curata.

De puella, cui manus sanata.

Mechteldis de Bietlencamp, Moguntinæ diœcesis, jurata dixit, quod filia sua Mechteldis, tredecim annorum, manum sinistram inflatam habuit, ita ut manus nullis fere usibus apta esset per tres annos. Postea idem brachium, circa cubitum, valde inflatum est & infistulatum, ita ut in septem partibus ejusdem brachii sanies emanaret per spatium duorum annorum. Tunc prædicta mater ejus, tali voto facto pro ea: Sancta Elizabeth, filiam tibi obligo ad censum unius denarii, annuatim persolvendum, ut eam sanitati restituas, & ipsam cum oblationibus ad sepulchrum tuum adducam; ex tunc cœpit melius habere, & sanies, quæ profluebat, statim cœpit mitti & siccari; & penitus sanata est.

De puella epileptica, sanata.

Adelheidis de Breitenbach, Moguntinæ diœcesis, jurata dixit, quod filia ejus Hentrud, annum habens & dimidium, epilepticam facta est, ita quod frequenter in terram corruens jacebat sicut mortua, dentibus stridens, & spumans; & aliquando infra diem & noctem septem vicibus taliter patiebatur, annum in tali infirmitate consummando. Tunc mater ejus, in principio Quadragesimæ, præsentis anni, votum fecit pro filia, quod ipsam nudis pedibus, & laneis induta, cum oblationibus ad sepulchrum beatæ Elizabeth deportaret, & ad censum unius denarii, singulis annis, diebus vitæ suæ, solvendum, eam obligaret. Requisita mater, quo tempore curata fuerit, respondit: Ex quo votum pro ipsa feci, nunquam postea prædictam passa est infirmitatem. Requisita, quam nuper ante diem vel passa fuerit, respondit: In ipsa hebdomada, quando votum feci. In sequenti festo beati Michaelis, filiam cum oblationibus ad sepulchrum beatæ Elizabeth deportavit.

De puero claudo, sanato.

Helbeke, Padebornensis diœcesis, jurata dixit, quod Gerlacus, Conradi filius, ejusdem villæ, trium annorum & dimidii, ambulare non potuit ab infantia, quia a renibus deorsum emarcuerat, & post Pascha præsentis anni vidit eum sanum & bene currentem. Requisitus, unde sanitatem & gressum recepit, dixit, se nescire, nisi ex relatione matris, quæ sibi retulerat, quod veniens ad sepulchrum dominæ Elizabeth cum eodem puero, & amare lachrimans, ad exhortationem Conversi, tunc custodientis sepulchrum, posuit eum in terra. Qui custos, post modicum tempus, ostendit ei ovum, aliquantulum a remotis, quasi adrocans eum. Puer veniens manum ad sarcophagum, erexit se, & sic ivit ad Conversum, usque ad finem sarcophagi. Conversus ivit ad alteram partem, & puer secutus est eum propter ovum.

De puero claudo & gibboso, sanato.

Henricus de Elbenhusen, Moguntinæ diœcesis, jurata dixit de filio suo Heidenrico, sex annos habente, quod post duos annos a nativitate cœpit infirmari, & ita paulatim contrahi, quod ire non poterat erectus, sed manibus posita super genua, & capite fere usque ad ipsa genua inclinato. Gibbum etiam habuit in dorso, ad quaneitatem capitis pueri noviter nati. In festo sancti Michaelis proximo pater rogavit vicinas de villa sua, tale votum facere pro puero, quod ipsum ad tumulum beatæ Elizabeth infra annum deferre deberet cum hostiis, & animis singulis secundum facultatem suam ipse puer aliquam oblationem ibidem offerre. Statim, emisso voto, cepit puer erigi, & gibbus minorari; ita quod nos auditores vidimus eum recte & bene ambulantem, gibbum etiam minoratum, adeo quod vix fuit ad medietatem ovi.

Et sic est finis. Deo gratias.

GABRIELIS IONITÆ

DE

RITIBUS

MARONITARUM

NONNULLIS.

ADMODUM VENERABILI

ET

EXIMIÆ PIETATIS DOCTRINÆQUE VIRO

D. BARTOLDO NIHUSIUS

GABRIEL SIONITA

S. P. D.

LIcet, ante dies aliquot, literas tuas acceperim, adversa tamen totius corporis valetudo, & imbecillitas oculorum, ex diuturno & infausto circa Parisiensem Bibliorum editionem labore contracta, detinuit me, quo minus tuo voto meoque debito ex jure satisfacerem. At condonabis, vir benignissime, homini, parato quidem voluntate, sed viribus ferme destituto. In quem tamen, quantus quantus est, absolutum possis imperium exercere. Nefandum enim crimen existimo, obsequium, quale cunque tandem illud sit, viro, in proximorum salutem & Ecclesiæ Catholicæ bonum laboranti, denegare. Duos igitur obolos in gazophylacium tuum injicio: tuæ humanitatis est, atque bonitatis facere. Verum, ut controversias, epistola tua contentas, accedam.

PRIMA est; utrum, & quibus casibus, adorandum Eucharistiæ Sacramentum, sub unica specie conferatur apud Maronitas, aliosque populos Orientales.

Dico, infantibus, sacro fonte nuper ablutis, & puerulis, cochleari, solo Sanguine delibatum, sugendum exhiberi: ad bellum perrecturis, & longum seu periculosum iter ingressuris, sacrum pignus, sub una specie panis, secum asportandum concedi, ut illud, imminente vitæ discrimine, præsumant. Duobus hisce casibus seclusis, cæteri omnes cujusvis ætatis & conditionis Maronitæ, communicare sub utraque specie. Et quamvis diversa regionum illarum lectio plurimum inter se discrepent, quoad mysteria Trinitatis & Incarnationis Dominicæ, quia tamen, priusquam Nestorii & Eutychetis veneno infecta, ab invicem separarentur, unam unam fidem, ab invicem separatorum, unum unam fidem eundemque cultum profitebantur, lade colligo, eundem quoque ritum, in Eucharistiæ Sacramento, ut omnibus esse communem; quemadmodum experientia docemur, illas pari consensu convenire in aliis Sacramentis, jejuniis, festis mobilibus ac immobilibus, caterisque præceptis Ecclesiæ ritibus. Arcudius, Caryophilus, & alii, non vulgaris auctoritatis viri, plures enumerant casus, in quibus Græci, cum Sacerdotes quam laici, Communionem sumunt sub sola specie panis. Nequaquam adversor: celebres sane & fide digni. Sed, quidquam sibi fingere, quod aut e lectione librorum quæ prædam didicerim, crediderim perinde esse, ac si eum habuit vultu cernere. At, quicquid sit, duo tantum sive plures dentur casus, in quibus Orientales Communionem sumunt sub una A specie, abunde convincuntur ii, qui, totum Oriental. ab Ecclesia Latina aversum esse, inique contendunt.

QUÆSTIO SECUNDA; an non haberi possit Latine Kalendarium Maronitarum, ubi indicentur omnia festa; tam mobilia quam immobilia.

Tabellam habeo Syriacam, perpetuam, In qua digesta reperiuntur juxta Kalendarium anteB quam festa mobilia, cum numero aureo, & diebus Nativitatis & Epiphaniæ, in quadringentos circiter annos ita dispositam, ut, his revolutis, ad easdem redeatur. Sed neque Tabellæ istæ, ad quas redeatur, quod sciam Kalendarium, neque ullum aliud, fuit unquam Latinitate donatum. En specimen, hujusmodi ultimorum annorum, ex prædicta Tabella descriptum, ubi tres primi numeri indicant dies hebdomadis; reliqui, dies mensis: per quam Phase autem intelligitur Pascha Judæorum.

CCCCXXX. CANCER. Ingrediuntur anni. 5. Nativitas. 6. Epiphan. 4. Januarii 14. Februarii. Phasc. 2. Aprilis, die hora. Resurrectio. 7. Maii. Ascensio. 16. Maii. Pentecost 26. Maii.

CCCCXXXI. SCORPIUS. Bissextilis. Ingreditur annus. 6. Nativitas. Phasc. 3. Epiphan. 5. Januarii. 1. Martii. Phasc. 17. Aprilis, die Resurrectio. 22. Aprilis. Ascensio. 1. Junii. Pentecostes. 11. Junii.

CCCCXXXII. PISCIS. Ingreditur annus. 1. Nativ. Epiph. 7. Januarii. 18. Februarii. Phasc, 6. vel 7. Martii, die Veneris vel Jovis. Resurrect. 8. Aprilis. Ascensio. 17. Maii. Pentecost. 27. Maii.

QUÆSTIO TERTIA; quorsum pertinent inC scriptiones, quæ reperiuntur hinc inde in Novo Testamento Syriaco.

Respondeo, iis indicari, qua die Evangelium, aut Epistola subscripta, recitari debeat in Ecclesia. Noverit enim vir sapientissimus, perexiguum esse in plagis Orientalibus numerum amanuensium, qui libris, ad sacra faciendis necessariis, transcribendis vix sufficiant; indeque fieri, ut complura Novi Testamenti exemplaria, iis inscriptionibus notata, cernantur. Jam vero exemplar illud Viennense, quod omnium priscarum consuetudinem est in Europa, illas continebat inscriptiones, quas Antuerpiensis editio, Viennensem fideliter imitata, postmodum recudit. Et quamvis Arias Montanus vetustissimum quoddam M. S. jactet, multa tamen apertissime refellantur, nullum aliud ei fuisse prototypum præter Viennense.

Quærit POSTREMO vir clarissimus, quo nam

sic nobis Maronitis Missale, Martyrologium, Breviarium.

Missale utuntur Syro, quod inscribunt *Kteve dkurâbo*, id est, *Liber oblationis*; vel *Kteve dkudâsio*, id est, *Liber consecrationis*. Plures continet variorum Sanctorum Liturgias, quas ipsi Anaphoras Græca dictione vocant. Manuscripeum habeo, sexdecim Anaphoras complectens. Prima adscribitur Xysto Pont. Romano. secunda Johanni Evangelistæ. tertia Petro, secundo Apostolorum. quarta duodecim Apostolis. quinta Jacobo, fratri Domini. sexta sancto Marotheæ. septima Dionysio, quem Barsalibæum nuncupant. octava Joanni Chrysostomo. nona Matthæo Pastori. decima Johanni Patriarchæ. undecima Eustachio, duodecima Marco Evangelistæ. decima tertia Proclo, Episcopo Byzantino, discipulo sancti Joannis Chrysostomi. decima quarta Mosis Barsephæ. decima quinta Phillixino. decima sexta Julio Pont. Romano. In hisce Liturgiis fere continentur quæ in Missa Latina eadem rum, Introitus, Gloria in excelsis, Prosa, Epistola, Evangelium, Symbolum Apostolorum, Latio manuum, Offertorium, Præfatio, Consecratio, Commemoratio Sanctorum, Collectæ pro Pastoribus, Principibus, & fidelibus defunctis, Oratio Dominica, Gratiarum actio, Benedictio populi; diversa tamen divarsisque cærimoniis. De Missalis autem nihil ausim affeverare. Sed, quum libri Ordine, iidem sint Maronitis & Jacobitis, eosdem autem hæc ora sic ex illo pristino statu, consensu, qui quarto demum sæculo diffidia versus est; fortasse haud inepte di potest, Missala cæterosque Sytorum sacros quarto sæculo priores.

Martyrologium Maronitarum non licet nullo modo credendum est, eo bro, ad Officium Ecclesiasticum pertinere sario. Arabicum habeo M. S. sed in lexandrinorum.

Breviarium quoque Syriacum habet in Officium Feriale, Quadragesimale, rum mobilium ac immobilium. Officium libet in septenas distribuitur. Officium Vesperas, Completorium, est Horas; Matutinum (quod ipse Profectio vocatur,) Matutinum & Laudes (quas vocantur Preces nocturnæ) Primam (quæ eucinum, vel Aurora,) Tertiam, Sextam, & Nonam. Horarum quæque constat Precibus, & duobus tribusve aut Pluribus Psalmis: & soridemque Hymnis interjectis: & Orationibus, Hymnum thus adoletur ubique. Preces nocturnæ, quæ sunt Latinis Matutinum, constant quatuor Stationibus, quas Latini Nocturna dicunt. Prima Statio dirigitur ad Beatissimam Virginem, secunda ad Martyres; tertia ad Beatissimam Virginem, quarta generalis est ad Deum & Sanctos. Hæc quælibet composita est ex Proœmio, duabus rationibus, totidemque Hymnis, ordine dicto. Et hic etiam thus adhibetur in fine Stationibus. Psalmi octo integri, quatuor li, semper iidem; haud consimili ratione apud Romanos, sed in versiculos concisi, ut natim canantur. Ad probandam initio Virginis, ad lud idem argumentum enucleatiorem Brevifali. faciunt præterea, quod superius a Divis Jacobo Nisibeno & conscripsere.

GUIDO FABRICIUS BOUDERIANUS,

Inscriptionum Vat. custos.

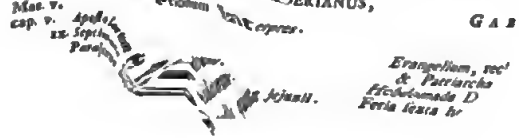

Mat. v. cap. v. 22. Septim. Paralip.

Apost. Joann. Evangelium, nec & Patriarcha Hebdomada D Feria sexta hr

GABR.

Pluribus te compellare, vetat metus, multo te afficiendi: & oculi quique, jam colloquio, sermonem conserere laudent. Ornatus corporis & eruditionis facultas voluntati responderet: & lingua expressos tinam licere, non calamo sed linguæ fine, tum de coram miscere sermones: multa sane, tum de constante & inconcussa Maronitarum fide, commodius atque jucundius agitaremus. Valeas interim, vir dignissime; &, magno Reipubl. Christ. sim, Johannes Hesronita flianæ bono, diu vivas. Cum enim patrium tuacapis mentionem facis in Epistola tua, jam dum excessit e vivis. Cum enim patrium tulum, ante annos decem & octo, repetivisse ibique Archiepiscopus creatus esset, biennio post, morrialem vitam cum æterna commutavit. Parisiis, XII. Novembr. CIↃ IↃC XLIV.

IDEM EIDEM.

Quum te video, lectis meis literis in quibus strictim tantum attigeram quæstiones quas tibi exponi cupiebas, adeo insigniter subfulta autem; tetigi, humanitatem tuam potius animum illiterati accolare debeam. Quid faceres, si eas condivisses eodem sapore quo tu tuos lemores, eademque elegantia qua tu mihi gratias ingerentes, licet immeritas, agis? Eadem quippe facilitate, claritate vel obscuritate facinorum, aut actorum illustrare ut deprimere. Unde nec satis mirror te modestiam tuam quem asseris, decrevisse Domini Leonardi Marii supperias ad me extoram petere, ni ea via facilior. Complicatus, Attico more, & simplex. cem cordis, qua nominum quæris, redolentes, sufficerent; amavi tamen unius sanctissimi spiritus, ut dum relinquam, unum vlaudiores vel anteiores; luminosiores vel facundiores. Ita quidem ut non dicerer, ita fuisdem, ut haverem, quæque ego tibi rependam; nisi qua totus tuus tuus, cum ipse sis. Tu namque fecisti, ut non parum ego sim. Tu me quem illi me reinvinca. Sed, ut dixi, non piget tibi non credere, quotidie sedulo agnitio; & credam, me absdiligi, quoniam tempto & percipio. Hic enim in me temerarius, nec in te ingratus existo cum enim me tibi offero, parum non quicquam offero, quem maxime diligis cum illum qualem esse arbitratis, eum offero, ne quo, si talis esse mereatur caverit. Cæterum, si quid a me quæ ut discipulus sed ut commilum, liber quæ semper. Inertia in eadem char ad me missi, invenies, e regione interpretationem earum quæ vel ut ur, vel peregrinorum rerum novi rix Montani minus recta versione. æquo jure pulsabunt. Tres inu tulanæ Deo, hæc eadem videb sa in Bibliis magnis, quæ hic Vale, vir venerande; & a maxime spectu, qui te sine nice coli. Verum, quia p est, per charissimos, sal mum Leonardum Marium jubo. Iterum vale. Pari XLV.*

XIII. Oblatio Dominicæ Sacerdotum.

XVI. Festum Tabernaculorum.
XXI. Sabbatum Hosanna.
XXVI. Quinta dies secretorum.

Luc. VII. Arcanorum.
XI. Lectio prisciani.
Joan. II. De Baptismo.
IX. Sabbat. ignis jejunii.

XI. Passio quarta.
Consolatio Lazari.
XIII. Lotio secreta.

Act. I. Genuum positio.

III. Feria VI. mart.

VI. Feria VI. quietis.

XXIV. Divisio Parasceves crucifixionis.
Ro. VI. Jejunii & baptismi.
IX. Lectio peregrinorum.
Introitus in templum.
XIII. In tempore quo deligitur Ecclesia.
1. Co. XI. Oblatio quinta mysteriorum.
XIII. Lotionis.
XIV. Genuum positionis.

XI. Col. V. Sabbatum novum.

IX. Divisio jejunii.

Gal. IV. Oblatio Nativitatis.

Eph. III. Applausus Crucis.

IV. Feria VI. depositionis.

1. Tim. II. Deprecationum.
Hebr. X. Benedictio aquarum.

XI. Indignatio de Job & justo.

XII. Commemoratio CCCXVIII. Patrum, & Regum & fidelium.

XIII. De Sacerdotibus.

1. Joan. IV. Festum secundum.

A Dominica, qua sacrum celebratur pro Sacerdotibus defunctis, vel qua contingit obitus alicujus Sacerdotis.
Transfigurationis. Faciamus tria tabernacula.
Dominica Palmarum.
Feria quinta Cœnæ Domini. vocatur enim dies mysteriorum sive secretorum.
Idem.
Precum solemnium, vel Rogationum.
Die baptismatis, quando confertur baptisma.
Sabbathum sanctum, quo ignis vel splendor divinus apparere solebat supra sepulchrum Domini in templo Jerosolymitano.
Feria quarta Passionis. error interpretis.
Suscitatio Lazari. male vertit interpres.
Lotio mystica, facta Feria V. mysteriorum, hoc est, Cœnæ Domini.
B Pœnitentiæ causa, ducentas, trecentas, ac plures, faciunt genuflexiones publicas: ita ut flexis genibus, & exosculati terram, illico resurgant, iterumque procumbant.
Occurrit inter Pascha & Ascensionem; sed quando fit, nescio.
Hebdomadem quietis vel requiei, vocant Octavam Paschæ.
Meridie Feria VI. qua crucifixus fuit Dominus.
Cum quis baptizatur.
Rogationum tempore.
Præsentationis Domini.
Cum destinatur locus ad exstruendum templum.
Feria V. in Cœna Domini.
Lotionis pedum quæ fit feria V. Cœnæ Domini.
Cum scilicet fiunt genuflexiones publicæ; ut supra.
Octava Dominicæ in Albis vocatur Hebdomada nova.
C Medio jejunio, hoc est, die, quæ mediam secat Quadragesimam.
Ad oblationem, id est, Sacrum vel Missam.
Nativitatis Domini.
Pompa Crucis; cum scilicet structo agmine circumfertur, vulgo Processionem vocant.
Feria VI. in Parasceve; qua Christus de Cruce depositus fuit.
Rogationum.
Fontium & fluviorum aquas benedicunt die baptismatis Christi.
Titulus Syriacus est: Impendente indignatione, hoc est, flagello divino. Et pro Job justo, subaudi, ut in cæteris, lectio recitanda.
In commemoratione CCCXVIII. Patrum, qui interfuerunt Concilio Nicæno, & Regum orthodoxorum.
Sacrum celebrant quotannis pro Sacerdotibus vivis ac defunctis.
Festum Epiphaniæ.

MELCHIOR INCHOFERUS DE EUNUCHISMO.

MELCHIORIS INCHOFERI DE EUNUCHISMO DISSERTATIO,

Ad Clarissimum Virum LEONEM ALLATIUM.

INter alia, quæ, pro munere nostro, amicis sermonibus versare soliti sumus, præstantissime Leo, si bene meministi, non postremum hoc fuit: scribendorum librorum nullum esse modum. Et sæpe numero ex me audisti, jure ambigi posse, plus ne utilitatis, quam damni, Reipublicæ attulerit, non admodum antiqua, typi impressi inventio; quando nemo non hoc beneficio sibi utendum putet, ut de republica scribendo mereatur, vel si stramento papyrum inficiat potius quam inscribat. Ita plurimi hodie libros cudunt, locupletantque typographis & bibliopolis, pauperem scholia ladocunt. Pauci nomen autoris boni tuentur, meri aut exscriptores aut compilatores, ne dicam, expilatores. Qui si quid interdum in speciem afferunt, plausum captantes, id solum est, quod doctissimi antiquorum insuper habuerunt, ac ut quisquilias abjecerant: his exaltant illi, facile hecatombem sacrati; returque se scientiarum inventores, mundi lumina, cum Salaminio Grammatico Solis vorabilium affectantes. Tales in omni genere literarum frequentes invenit, vere diserte, eruditionis depopulatorem, sæpe tibi mecum dolui; quando eorum præsertim, qui Sacram Scripturam novis interpretationibus illustrare se gloriabantur, videbantur, respicientes, agnovimus tenebras. Scilicet obscurior sensu deformatus verbi donax ἀπαξ λεγόμενον, mursta, hederam præfigi. quos deinde reliqua descriptorum copia laudatos lustrat, & tanquam onagri, turbatas a camelis limpidi fontis aquas haurientes, vicissim sequacibus propinarunt.

II. Quorsum hæc? Ut te alienum hoc genere excipiam, cujus eruditionis argumenta, merita omnia sint & solida ea veritatis recessu, vel nondum a quoquam prolata, vel eatenus a te eruta & explicata, ut in loco nova censeantur, ac proinde in rem præsentem. Tale est rescens hoc opus *De Ecclesiæ Occidentalis atque Orientalis perpetua consensione*, cujus cognitorem me auctoritate publica optasti. Quod ne herum hic laudes, novit duntaxat memoriæ, quam jucunde tecum olim vixerit, ubi te in Phorium Ennuchum Patriarcham effictum vidi, incessisse rursum, quod non semel secum aliisque nostri officii viris ardentia ego, verrium hoc hominum genus, ac Severa appellabat, naturæ ulcus, Reipublicæ pestem esse. Id vero ita a me dictum existimes velim, in hoc genere nihil medio loco stare, sed, in quamvis partem feratur, summum vel imum petere. Nam, quemadmodum nonnullos ineria, armis, fide, consilio, denique sanctitate, fuisse legimus conspicuos; ita e diverso, degeneres pejora semper affectasse, calliditate & perfidia pessimis excelluisse. Atque ut in bonis ii censeantur, quos aut sua necessitas, aut aliena vis, etsi tales effecerit, virtutis tamen propositum integros animi servavit sceleris quoque puros; sic vicissim in malis numeraneur, quos honorum & opum cupiditas pravo consensu ab viris exemit, insigni naturæ probro, nec vitandos nec in usu habendos a vitis, ut ajebat Severus, quod in monstra abiissent; immo arcendos etiam a nobilibus & honestis seminis, etsi eos barbari uno fidei nomine integros & preciosos haberent, eosque cubilium custodiis præficerent, unde etiam Eunuchos dictos amant, scilicet gynæcei curam, uxorumque custodiam zelotypi non gignentibus sed corrumpentibus committentes; quam unicam illis castrationis causam fuisse, censuit Epiphanius. Quæ idcirco præmitto, ne quispiam objiciat Nerenm, Achillem, Flaviæ Domitillæ Eunuchos, Ignatium, Methodium, Sanctissimos Patriarchas, Basilium, Eutropium, Nestoreta, aliosque bella & pacis stabiteres consiliissimos, Principibus orbis in pancis gratiosos. Nullum quippe genus mortalium adeo iniqua sorte damnavit natura, at non subinde frugi homines daret, haud secus ac arida retra interdum quosdam flores.

III. Sed enim, si a frequentibus magis quam raris eventis documenta capimus, nihil tam rarum quam probos, nec tam frequens quam improbos esse Eunuchos spontaneos. Dubit mihi non nemo Putipharem, Pharaonis magistrum militiæ; alium pistorum principem, Regis item pincernam; qualis præterea fuit illa apud Achabum, qui Michæam jussus est evocare; qui etiam apud Joramum bona vidua male captæ redintegravit, qui denique, jussu Jehu, Jezabelem e sublimi præcipitem dederunt. Non de hoc genere Eunuchorum est sermo noster; quos eruditi, ampliato vocabulo, nobiles viros, consilia cubiculique Principum spectata fide præpositos fuisse, existimant; quales etiam in Paralipomenis, secundum principes & tribunos, illasque dignitates, regiis David is annis adjunguntur: neque enim, quod advenit Hieronymus, nd tnm grande consilium semiviros vocari lex permittebat; quicquid etiam nugentur Hebræi, Eunuchos hic dictos, qui, velut a communi hominum more abscisti, nequaquam se retibus secnli la-

VII. Hæc ſi de ſectoribus ſectiſque univerſim dicta in loco ſint, mihi tamen, rem altius conſideranti, occurrit, omnis quidem mali, ſed in primis hujuſcemodi exſectionis, diabolum eſſe peculiari propoſito auctorem; ut qui, ab initio factus homicida, multis quidem modis exitium hominibus procurarit, hoc tamen ingenio poſſimum exſcindere tentarit humanum genus, invidia Creatoris, ne juxta hujus in natura inſtitutum creſcerent homines, & multiplicati replerent terram, adeoque non multi beatas manſiones, quibus perduellionis caput ipſe cum ſuis ſequacibus excidit, occuparent. Ut recte admodum Chryſoſtomus ſenſerit, membra exſcindere, ab initio fuiſſe opus dæmoniacæ operationis, & infidiarum Satanæ ut Dei opus calumniaretur. Et hujus quidem artes egregie imitati ſunt, qui, in cognatum ſanguinem ſævientes, aut ſuſtulerunt ſceptrorum competitores, aut, iis violenter exſectis, regna quoque legitimis hæredibus caſtraverunt. Quod ſcelus quam uſitatum fuerit Imperatoribus Græcorum, hiſtoriæ produnt, ut non decenios modo, verum etiam excifos interdum, & excæcatos, in cœnobia retruderent; quos tamen, ſorte ſive errante ſive deſtinata, non ſemel ad regna & Sacerdotia eidemet emerſiſſe. Hinc tot Eunuchi, tum aliarum urbium Epiſcopi, tum Conſtantinopolis Patriarchæ; ſanctitate conſpicuis, ut de eis paſſis, & alias taſſe non impar fuerit, apud noſtrates, ab avaris parentibus invitas in Monaſteria, dotibus ſtrangulatis, detrudi natas, &, ne ſuboleſcant, ad involuntariam voto aſtringere conmentiam: quod unum & capitale eſt ex abſurdis, quæ cum depravatis ſeculi moribus invaluerunt; habentque bona dotalia ſectores avidos, haud aliter quam hodierni Eunuchi ſuos, priſca legum ſeveritate damnatos.

VIII. Atque ut in hunc campum deſcendamus, fuerint olim imbelles Eunuchi, fuerint & delicati tyranni, fuerint inhumani barbari, qui quovis ſine pueros adalteſque ſecuerint; fuerint denique nonnulli, aut inſania correpti, aut pugnæ ſpiritualis ignari qui, ut Concilium ait, non per diſciplinam religionis, & abſtinentiam, ſed per abſciſionem plaſmati a Deo corporis, exiſtimantes poſſe a ſe carnales concupiſcentias amputari, de ſtatu virorum deceſſerunt: adverſum hujuſmodi & fulmina Canonum Concilii Nicæni primi, Arelatenſiſque ſecundi, liceat inſurgere, & gladios legum ſevere vibrare, ut ne dum abſtenti foreem in Clero minime optent, ſed, antiquo Deuteronomii & Leviticorum inſtituto, nullatenus in Eccleſiam intrare permittantur, ſive id fuerit ex operari, ſive in poteſtate magiſtratuum; ſed immo, ea aquam ſui homicidæ, infames, ex lege, capitis arceſſantur. Fac ita eſſe. Ceterum, alia ſe offert cauſa, quam leges & fulmina minime reſpeaxime, ſuperint omni honeſtamento, qua cum nihil commune habet barbara inſicia, nihil profana cupiditas: ubique ejuſcemodi, ut, ſi qua lege ceſſeretur vulva puerorum caſtratio, ea certe anus abrupanda, aut certe temperanda, aut certe mapotis boni, addo, omnis ſanctitatis ornanda, gratia, ſaltem habenda foret, contrariaque conſuetudine obtenda. Et quænam tanti? Expedit nempe, in Eccleſiis, ſuavitate canorum vocis, ſuſtentum mulcere aures, &, tremuli gutturis, modulis, animorum venerem titillare, nonne non ſint, qui divina frequentent, alio ab illiciſa abſtineri, intereſt proinde, ſeu ornamenti ſeu ſalutis pulcra cauſa, Eunuchos eſſe, eoſdemque copiose foreſ. Enimvero, ſi aliquando jus & fas eſt, erandæ fanimatis gratia caſtrari, non minus quam manu & pede truncari, quo reſiquidem ſervitus corpus, adeoque, ſi majoris mali vi teandi, majuſque boni captandi, e publica utilitate, ſi ratio, licet minus malum eligere,

A majus bonum paciſci, priratam commodum poſtponere; quid tam minus malum, quam, citra periculum vitæ, doctæ jam manus peritia ſecaſi, ut pulchre canas? Quid rurſum majus in bonis, quam potentia carere gignendi, ſine cura natorum, parem Angelis, qui nec nubunt nec nubuntur? Quid tam utile Reipublicæ, quam eleganti vocis ſuavitate ſuſpenſos habere auditores, ac plane attonitos? Æquis cero adeo ſit protervus, adeo etiam humanitatis ignarus, ut, inter maxima corporis bona vocem eſſe humanam, inficietur, adeoque proprium hominis bonum, ad manifeſtandos animi ſenſus, ſingulari Dei munera datum, &, hoc propter, cæteris organici corporis inſtrumentis minus neceſſariis, mutis, cæcis, abſtruſis, merito anteferendum, nemo ut ſit, ſi hominem ſe eſſe meminerit, quin pede, manu, multoque magis membro genitali, brutis etiam communi, carere, quam voce, malit? Jam, ſi tanti eſt vocis uſura commanis, quantumeis crebro abſonæ & impeditæ, quanti putamus faciendam vocis ad modos formandos artificioſam excellentiam, ut ei ſerecandæ minime ſit, nedum genitalia, ſed manus quoque & pedes, ſi res poſcat, amputando ſubſervire. ſi etiam addas, accedere in bonis externis, quod corpori decedit, quando ea de cauſa favorabiles apud Principes hoc genus ſemiviri, de more, non talenta duntaxat ampla ſuſtentationis, verum etiam pingua ac plurimum ſacerdotia, ſicaloſque nobilium emeruntur, ſuorum propriæ cum honore conſulentes. ut hæc una da cauſa præoptandus ſit ſtatus Eunuchorum, potentiam generandæ prolis, adeoque excellentius bonum ſic excellere voce quam non eſſe Eunuchum. Uno verbo, jure naturæ præſtat, ſemivirum eſſe, quam non ſervare vocis excellentiam, tot bonis ſectam. Atque hæc ſola factionabilis eſt cauſa, qua contra omnes leges excipiamus, quarum nulla vetat, iſi temerarias cum diſcrimine vitæ ſectiones, quæ ab hodierna neſui longe abſunt, nemo ut, inſtar homicidæ repecundarum poſtulaci, quaſi rei non ſuæ uſurpatione, imo & deſtructione, damnas ſoret. Eeſi eoim dominium membrorum humanorum ſit penes conditorem, homini tamen cotius corporis cura ex integro eſt demandata; quam proinde utiliter xerena ad conſervationem, non eſt eur unius membri, minus neceſſarii, & aliis de cauſa petmoleſti, privationem haud queat procurare; non aliter atque optimus magiſtratus turbulenti & ſeditioſi civis e Reipublicæ corpore exciſionem.

IX. Hæc fere proponunt patroni Eunuchorum, facile revocaturi priſcum evirandi abuſum, immo & nuptias ad paucos redacturi; quid ni enim, ſi id liceat, vocis duntaxat ſervandæ gratia, eoque ſint preciosi Eunuchi, maxime laudabile ſit, ob edomandam carnis rebellionem, ſalutiſque adolescorum conſtituendæ cauſa, ſuper omnia majoris boni comparatione, quando nihil adeo propc facit ad beatitudinem heroica virtute conſequendam. Revivifcant porro non jam illi muliebriter cantillantes, aut cubilibus & gynæceis præfecti, aut etiam honorum muneruinque moderatores, ſed qui pudicitiæ amore, & quo, inter mulieres ſecute verſati, ſalutem proximorum fidelibus procurarent, ſe ipſos caſtraverunt, vivituis cauſa præparati Martyres, Leontius, Origenes, & hujus exemplum ſecuti Monachi Ægypcii, denique ſecta vera Eunuchorum; peniſantes, ne non ſuo ſenſu ſtet dictum Salvatoris, *ſunt Eunuchi qui ſe ipſos caſtraverunt propter regnum Dei*. Neque hic obtendantur, aliam eſſe caſtitatis & continentiæ ſervandæ rationes, ea religionis Chriſtianæ diſciplina, quam ut ſectiones Chriſtianæ diſciplina, quam ut ſectiones volunteria. Quis enim pluribus remediis uti prohibetur, ad finem adeo ſalutarem

consequendum? quid vero si sectio præsentissima
sit continentiæ medicina, ut ex necessitate se-
mel imposita perpetuum sit virtutis exercitamen-
tum; ipsis adversariis fatentibus, amputatione
libidinem enervari, noxias vires elanguere, nec
verum esse, Eunuchos ætdera magia, quicquid
diversum senserint aut facti Doctores aut periti
scrutatores? Adhuc autem retorquere licebit,
non unum esse vocis conciliandæ servandæque
modum, medicis explorandum; ut quid ergo se-
ctione opus? vel, si hoc prorsum & facile re-
medium; quæ, oro, vocis prorsum & facile re-
quæ utilitas, ut castitati servandæ necessitas?
renda? adeone magna bonum, in Ecclesiis & con-
virili suaviter cantara
nentem, ut Deo, non hominibus, placeas, es-
se? O inanem vanitatem! o vanam infaniam!
Dena & amplius cantorum millia Davidis Salo-
monisque chori numerabant; nemo unus ex illa
Eunuchus fuit, quamquam non deessent Eunu-
chi, qui alias præcipuo loco haberentur: ita vi-
sum non est inter cantores adhibere, quibus le-
ge vetabatur in Ecclesiam introire. Adeone no-
stra, quæ tam figurabantur, mysteria viluerunt
ut cantores semivivos inducamus, naturam viru-
peremus, quid dicam, Deum in deformata sui
imagine inhonorem? Quasi vero, si tanti re-
ferebat ad Creatoris laudes modulate concinen-
das, ipse, qui omnia perfecta condidit, non et-
iam huic indigentiæ providisset: an fortassis no-
hominciones Dei providentiam incusamus, &
quæ ipse bene operatus est, emendare præsumi-
mus? Quod si tanta tenet cupido mollitudi-
vocum malecentium, cur non feminas potius a-
mittimus, naturæ suum integritatem relinquat
tes, quam viros effeminamus, velut Neronem
in tot Sporis imitari?

X. Sed neque hic inceptis opus, vel si ince-
da & suavia amamus. quid enim in canta
vius, quam pueros genuina dote pernic
lantes audire, sive tam robusto pectore con-
flexiones attendamus, per quibus palpita
puellarum & semivirorum fractiones
lationum censentur stridulationes. Equidem
cam virili sum comparatus, ut, quoties hæc
me in templis figurate sentiam, toties
injuria Creatoris conqueritem sentiscere
videar, nec tam suavem melodiam
tantis spiritus, cum affecto nervo
laborem agnoscam, eo magis, quod
quos vocant, Contrapunctistas,
natura alienis mimice gestiant,
dam confusione, citra vocum
lidicrotis omnia tractibus
scenes, producant.

XI. Hæccine ergo sunt nugæ, ob quas lege-
alio conditoris illudimus, &, quos illa vires se-
cit, nos, in non mares, nec feminas sed rerum
quoddam genus, deformamus; &, quasi non sa-
monstrorum virtata corporum temperies profe-
tat indicet, hoc, supra conditoris sapientiam,
nos novi plastæ, novo inventa conditoris sapientiam,
infana emendatione, tanquam ab autore natura,
non cognitum, proponimus, indicimus, &
mancam rerum dispositionem, scilicet mutilatæ
fortasse existimamus, præstare in novissimo
fectum membri esse, quando majoris bo-
fa refert Ecclesiæ militanti, tales habe-
dicunt patrons exlectorum, miles qui
Eunuchos, non tamen, perinde necessa-
ne vero? unde ergo, ut
parentum inmanes, ut jus illud tem
futuros, eos absque
Respondent, fieri, nec
id positive nari, qui
si, cum res poscat, nec
gitrere partem aveli
line. Quem porro
& misanthropum,

A pronunciarie eviratos sive effeminatos canerare,
quam humani generis propagationem? Ac bar-
barus plane sit omnimque legum rectus dubius
parens, qui abscisi mari canis discedere malit
ad tempus, quam perenni successione inflorescti-
bus superesse nepotibus, ut vitam sibi præci-
dat, impius in naturam: quando, si sapienti-
bus credimus, fortior esse præsumitur dilectio ne-
potum, quam natorum, quod in illis, ac ille ait,
memoria parentum servatur longæva; dispanitur
autem res, conservatorz magis. Jam, si finem
cuique opus, ex mente Philosophi, est finem ef-
se, unde & Comicus ille mortem sibi consci-
vit, qui suas in meri perdidisset comœdias: quid-
ni id potissimum sit in vivente sobole, quam
quisque integram genuit, nisi amentes simus?
Ridendi porro sunt, qui consensum natorum re-
quirunt, & nihilominus liberam esse parentibus
electionem status affirmant, ut pleno jure de fi-
liis agant, quod libet: qui enim libera, si a
consensio nati pendet? An vero, si, securus con-
filium Apostoli, subere velit filius, cum possit,
ne uratur, licebit parenti manus inferre, &,
ne gignat, ne concipiat, abscissorve provi-
dere, cum ne cerebrum quidem vitam cum sua-
dere, seu continentiæ fine piaculo queat asseri-
tere?

B XII. Cere, si libertas ea filii est, sui status
eligendi, n pliæ circe eam parentes possunt,
quam sacro ndæ leges permittunt. Quæ virilis
lex unquam ndæ leges permittunt. & non pa-
tius distrac permidi, natos castrari, &
simi Abas Prohibuit? Absqui revitescat pes-
severitate rum mores, &, abrogata Justitia,
tollantur l libera sit castra rum nondum;
C chum fier leges capitales, ne pœnale sit Eunu-
cto desig ri, nec magnos viros
rum facia ris vir
dat. Quæ , si legem
in se ploc ere parentibus in filios, hanc po-
testatem tribuent ere parentibus in filios, hanc po-
jure autem eorum. Ne toties hic repetam,
unitatur. Non sum nescius
ne, quam
propter
filium
ge conf
dere, &
quin, si
denti, seq
riam jus
nec filio
non pr
licue
ali
cu
ve
ces
ceti
is,
dus
imperiolum in naturam? Quid peramus
fuisse providos legislatores, si nequam
rem eis vensset, futurus, qui vente
supra morem barbarorum, facile evi
natus, &, abscisa spe prolis, fur
teram, humani generis hostes? Ar
gani Principis Hunnorum Scythicæ
qui a parente sua excucurus, ne
pros Principatum, eundem vicis
lit, ne filios gigneret, quos p
hujus, inquam, exemplo con
parentibus, sectionis vicem,
naris virilitatem luvidissent?

XIII. Quamobrem appe
larum, Neroni quoque
rum decreta, illitrate
bi Eunuchos, nisi qui
ad perfectionem,
tudinem, scilicet, aut
fuisset. Ceterum o

sanos vitiasset, divinis abstentus, sed etiam Clericus, jam sacris initiatus, ab officio & ministerio cessare, perpetuoque subesse damnationi jubebatur; eo scilicet quod, ut Canones Apostolorum loquuntur, sui ipsius homicida, Dei conditoris inimicus, sui ipsius homicida, Dei hostis extitisset. Nec est, ut quispiam hoc loco novam invenisse caudam prætergnam Canones & Concilia excepturus, quasi gratia eunuchismos faciat probo injuriæ pœna æque etiam gratiosos in ecclesia Eunuchos. Mirum vero, tam urgentem istiusmodi haud considerasse Patres, quibus, præsertim Constantino rebus moderante, splendor ecclesiarum & Dei cultus maxime curæ fuit. Scilicet frivola hæc, & agra vitate aliena, procul ab illa decretorum majestate fuerunt, procul a consultis sanctissimorum Patrum. Quin, si occurrissent animis, continuo abjecissent: quod postea fecerunt, qui, per Occidentis ecclesias, inimicas ad organa vocum fractiones sustulerunt. Veritus porro a Nicæno Canone non cautus, sed Eunuchos gratia candidandi factos, evidens est ei, qui vim exceptionum non ignorat. Dispositio quippe, causas culpa vacantes adhuc uens, quæ præter has sunt obnoxias facit, ut in exceptis firmum ac stabile robur obtineat; & aliqui, si quispiam, gratia servandæ vocis, sponte secandus, inter chirurgicas ustiones præmoriatur, homicida sui non fuerit; cum tamen superstites quoque sectioni, nisi una ex dictis causis excidat, ab homicidis, & vitæ suæ insidiatoribus, Patrum sententia, non eximantur; atque ideo nec ad eleri um admittendi, nec, admissi, in eo tolerandi censentur: quod sane de mortuis affirmari minime potest. Ut hinc quoque luxerat insulas quorundam interpretatio, qui & Canonum & legum severitate eos duntaxat pestiferos fuisse dictitant, qui, submittendo se sectioni, de vita periclitati essent; quod discrimen hodie, in tanta secandi peritia & secandi facilitate, longe abesse asseverant, ac propterea, cessante fine, cessasse vim legum, & sacri noxam.

XIV. O ridendam hominum inconsiderantiam, qui, cum vellent, preciosos tum fuisse Eunuchos varilisque ac speciosi manetibus adhibitos, &, ne multitudo damnola esset Reipublicæ, temperamenta legum fuisse opus, non animadverterunt, si sibi contradicere! Ubi enim periculum vitæ, si exacta fuit sectorum copia, in quibus non pauciores forsitan fuerint adulti ambientes, quam in viri imprudentesque pueri? Id sane numerosa illa, quæ tam viguit, Eunuchorum secta loquitur, vel si plures Leonelli illius imitatores tacentur, qui, ut securæ & extra suspicionem eum suus Eutolio esset, jam senior secari voluit, tum in deliciis habuit. Quasi vero non major pernia fuerit, sive ferro sive pharmaco sive collisione, dum scilicet eunuchum in calida testiculorum res aperitur. Cæste, qui Origenem defendebant, si Euphanio credimus, id non a se factum ferro, sed pharmaco, rebellem corporis partem tabicam, affirmabant. Justinus quoque refert, adolescentem Christianum, quo caperet irrationali carnis motu, libellum obtulisse Felicissimo Præfecto Augustali, quo medico, timore pœnæ id detectari, facultatem imperiret. Hic pœnitus quisquam defideraverit? Sed ultimam hodie quoque tanæ pœnæ, non duntaxat medicos, a malo magis indignos fabulæ, & suo dicax, a malo magis indignos fabulæ, & suo marino patrono, coercet. Scilicet culpa vacant, qui, ut ajunt, accedit peccatorum consensus, secreta inquis Deum immortalem! adeone desipere, ut contendite dicamus, qui nondum arbitri maris esse queunt? eosdem maturi ad spondalia, saguntur nuptias versari, quarum nec vocabula norunt, nisi, precibus, blanditiis, promissis, & spe futurorum impletas, laudat, hoc est solape conferre, & non pœnas frustrantur cogi, nulla ut sit pœnitentia facti damnum præstet. perinde porro leges, & modicus & ultro se castrati fuerentibus, aut quocunque modo indecentibus, sunt capitales; quanto magis, si parentum vesania accedat, nulla tanto sceleri fas digna pœna? Pudeat vero, tam absonæ opinionis, suos patronos, quantum tam immane &, ut loquuntur Patres, creationi Dei tam inimicum facinus, non divina tantum lege, sed omni etiam humano jure, supplicii sacrum esse; in quo animum plasmatum a Deo corpus integrum & perfectum, malitia diaboli, Dei hominumque hostis, monstrum, quod nec virum nec fœminam, nec androgynum aut hermaphroditum, sed novam quandam speciem, opificio conditoris rerum adversam, exhibeat.

XV. Quamobrem optime sapientissimi viri, si quis seipsum mutilet, aut alii potestatem mutilandi, extra causas a Canonibus probatas, faciat, reum noxæ mortiferæ pronunciant, nulla cujusvis optimi finis ac circumstantiarum cohonestatione, quando, juxta vulgatum axioma, non sunt faciendæ malæ, ut eveniat bona; nec bona esse possunt, quæ, circumquaque considerata, Christianæ charitatis offendam cum summa Creatoris injuria nexu indissolubili sociant. Deus nempe, rerum omnium, hominisque, ad imaginem suam creati, Dominus, humani corporis curam homini demandavit, non ad destructionem, sed ad ædificationem & conservationem, ut proinde, si eo perperam abutatur, non impune sit læsurus. At quæso, qui major abusus, quam fœda sectione deformare naturam? Nisi forte pulchritudinem supplere se existimant sectores isti, cum, valut arbores, pueros pungene; scilicet ut fructum plus afferant. apage infaniam. Sed iterum occurrunt: procul piaculum, ubi procul dissimulatione se ipsum dehonestare, perinde certe, ac oculis auribus exteriusque organis privare? quamvis id fortasse minori incommodo fuerit? Nihil hoc præter noxam, vel, si cetera excusentur, quod pro re non necessaria, nec honeste utili, perperam in leges & bonos mores fuctum fiat. Quocirca hoc genus hominum, si homines vocare licet, infame nimirum & pernicioſum, ut magnus loquitur Basilius, non solum a sacris abstentum, sed etiam a fide testium submovum, semper legibus notatum fuit, jure meritoque; quod, perdita corporum integritate, praclaram mentem, certe vix bonam, gerens, sanctorum sorte indignam se reddiderit. Adhuc vero capita infamiæ, & legibus sacra, semivirii illi, nec viseadi, ut ille ajebat, nec in ullo ab honorati habendi, & barbarorum duntaxat abjectis servitiis idonei, quo loco in Choris Ecclesiarum habendi sint, ad faciendos effeminatos modos, facile conjectu est, si, ex ore talium vir spectatus Dei laudem prohibiti posse, nobis perfuaserimus, quos antiquo divinæ legis instituto ab ingressu quoque repulsos novimus. Sed neque, si in Græcia, jam convulsa, ad veneres admissi magistratus, opibus quoque floruerunt, idcirco a melioribus Principibus sunt probati. Certe inter illos Joannes Telmisses, cum, ab Oriente rediens, prædin frequentia vidisset, intelleuisseque, ea Basilii cupidum Eunuchi esse, indoluit, infquum esse æstimans, tot publicis possessionibus, malorum virorum prudentium sudoribus & sanguine partis, unum ipsdoneum perfrui. At turpius longe fuerit, apud Latinos eadem monstra, non tantum opinis Ecclesiarum beneficiis fuginari, sed equestri quoque ordine & sublimioribus titulis ornari, ut integerrimis & sanguine meritoque nobilissimis inludere queant, idque duntaxat tuismo mimutilandi ad insanas quorundam principum delicias.

XVI. Verum, hæc tolerari fortasse possent, nisi cum periculo salutis animorum conjuncta forent: quod qui non declinet, multoque magis si ultro se objiciat, grandi piaculo teneatur necesse est. Quod enim brutum adeo pronum ad libidinem, adeoque effusum ad omnem inhonestam cupidinem, quam hoc genus, a divina conditione alienum, & in quo, ut quidam ait, imaginem Dei, vestigium diaboli detrivit? Dicant quidquid velint Eunuchorum patroni, minus arridere illos, ut quibus exsecti testes materiam vitiosæ libidinis ademerint: ego in sententiam sapientiorum eo; spadone nihil esse salacius; occultæque vim gignendi impotentia, sceleris tegumentum; nec unquam frequentiores incestus, quam in horum contubernio. Pudor dici vetat, nisi sanctorum Patrum exemplo auctoritas, in hoc genus probra omnia congerentium. Chrysostomus in primis: *Qui membrum*, inquit, *abscidit, obnoxius est exsecrationi: id quippe fuit ab initio opus dæmoniacæ operationis, & insidiarum Satanæ, ut opus Dei calumniaretur, naturam pervertere & meliorem corrumperet.* Et post nonnulla: *Propterea rogo vos, ut hoc scelus fugiatis; nam, postquam membra exciderint, neque cupiditas nequit mens est eo minor, sed etiam fit gravior & molestior.* Hæc & plura acriora Chrysostomus; quæ nos temperate delibamus. Nec minora pauciora Epiphanius adversus Valesios. *Qui ad hoc opus*, ait, *quod est in promptu, sunt audaces, hi se ab omnibus erubescunt & alienarum; neque enim sunt amplius viri, propter id quod est ablatum; neque fœminæ, propter id quod præter naturam. Et mox: Nefarium pessimæ secretionis opus qui patiuntur aut faciunt, miseri, perversa quod ab eo usu abhorrent; neque ullum habent mercedem aut gratiam, miseri, eadem enim subibunt judicium; illi quidem, qui se ipsum mutilarit & injuria affecerit, hic autem, ut qui corrumpat proximum: Dei autem opera & insuper libidine & cupiditate ita, qui est ejusmodi, & præterea averterur & natura & mente; eternum apud sapientem is reputatur non abstinere a cupiditate & libidine, sed tam non posse impleperatis & lex, & lege Dei rejicienda, & ei adversa. Legem enim ferens dicebat Dominus; Non intrabit, qui est tractu testiculi, aut qui est excisus, in Ecclesiam, ad terrorem & quæstionem generationem. Et dans præceptum de lacrticiis dicit; Animal, cui contusi sunt testiculi, aut quod est exsectum, ad altare non adducetis Domini; quoniam est in eo macula, & non admittet Dominus.* Horrendum est, quod Nazianzenus de hujusmodi ait verum, ut ipse loquitur, *inter mulieres, & inter mulieres de hujusmodi præstat hoc loco silere. Apposite etiam Basilius lacertas & rubetas, nec non verna animantia, eos appellans, genus, ait, non femininum, sed effœminatorum, in mulieres infamiæ. &, post numpera eorum capitalia vitia recensita, negat, in eis mentem posse esse rectam; atque, sine fructu infamie propter suam turpitudinem, negat, oculis justorum futuros testes judicii. Alibi addit, eos non exercere præclarum opus virginitatis, sed eximium opus castrationis. Ipse Chrysostomus eminus accusantes intemperantiam, ipsa [illegible] acque adeo incolerabili cestro libidinis incitatos. Reliquis superiedeo, tres patronos sectatores fundam, indicite negantes. Legant Basilium, legant Chrysostomum, legant ex periissimorum fœminarum magis audere ita verberare, sed dicta eorum loquentem [illegible] ab rerum causis adducere, ut, qui [illegible] ex audis, non inerti modo & [illegible] plane perversus fit oportebat.*

XVII. Quæ cum ita sint, [illegible] & robore steterint [illegible] periculo salutis collectæ [illegible]

Anno Sanctorum

savit, eo etiam tota vita miseriores, quod ab utroque, tum matrimonio spirituali, tum conjugio maritali, vigore legum, arceantur; ut qui generent impotentes, jure naturæ, vinculo solutæ humanæ abrogati, participatione quoque Sacramentorum hoc extorres, tam civili quam hierarchico ordine exclusi. Quod cum ita rectoque fiat, infami scelere obstringantur oportet hujusmodi evirati, quos hactenus, etsi pro merito minus copiose, pro instituto tamen abunde satis, descripsimus. Sileant porro, qui, contrariam opinionem suos habere patronos, eoque sua probabilitate constare, mostrent; nempe, vocis serrandæ gratia, ut in Ecclesia canteant, exsectos, utiles esse Reipublicæ, & insigni ornamento. nam, ut dubium nullum sit, meretrices majoris mali vitandi, quam istos curandi boni causa, permitti; non tam deformia illarum est culpa, quam horum noxa; quod illæ corpore ad offensam, hi etiam naturæ ad lubidrium, abutantur. Deinde, nihil est humanis consiliis tam perniciosum quam pavor eorum inertia sectari pejora; quod hodie usu venit, dum nonnulli nihil non fere in doctrinis probabilitate vellunt, tametsi enormes & exorbitans, ut vel unius cujuspiam delicta, quem altum sapere putant, abduci se pro [illegible] sua patiantur, immo hujus dementiam, [illegible] regulæ, firmi proponant, etsi centenos, [illegible], sed non ad Palatum, sapientes, in diversum ire recto tramite, non ignorent. Quod malum, a quo compilatores Theologiæ moralis [illegible] &, ut vocant, casuum conscientiæ scribæ, frequentes esse cœperunt, adeo invalut, ut [illegible] vel hac una da causa plures ano seculo [illegible] inferis candidatos, quam arctea quinis cum [illegible] illi nondum fuissent, minime perperam credide[illegible]is. Quam multa hodie, in omni scelberitate [illegible] gentes, obicuramus, de quibus scholæ ac [illegible]lebant, aut nihil noverant, nedum Eccle[illegible] præceperat! Et admirantur omnes tantum [illegible]otuffo desipere, qui se Doctores & aliquid [illegible] existimant; nec sufficiant paucorum Hereu[illegible] vires, qui tot Augiæ stabula [illegible]a expurgent, qu[illegible]ndo plures quotidie [illegible] qui opinionum [illegible]ncta certatim aggerant, inulsi cet ad corrupt[illegible]oris seculi agrum excolendum, ut, qui pauci[illegible] ab hinc annis colligendo millenarium implevi[illegible]nus, hodie numerum abundorum intra neque[illegible]nus.

XVIII. [illegible]obis unaque [illegible] placet, ea Evangelii [illegible]ftimo, juxta canones Ecclesiæ sanctorumque Patrum interpretationes genuine explicato, [illegible]ocul omni veritatis reverentia pravique sensus [illegible]ud libidum detorsione, procul amphibologiis, [illegible]ocul captiosis enthymematibus cereisque [illegible]lorum tagenicorum aborsivis speculationibus. Et hæc hactenus. Habes, Lector prælustris [illegible], quæ mea de Eunuchismo fit ferentia [illegible] tam scholastico, quam plano & aperto [illegible]stioque proposita; pluribus, quæ dici p[illegible]rant, multis, ne aut eruditioni tuæ, in ab[illegible]quaque, non ut vulgus literatorum, penec intercederem, aut lectoribus, qui illab[illegible] hanc unoque calamo fulum lucubrationem forsitan indulgente, vidiffent, molestur non alias ad vertentibus, hæc a nobis dif[illegible] di esse, quæ [illegible]militari lucet not collor[illegible] foliis [illegible], semper [illegible]. Longum, [illegible] bus: nonnumquam enim & aufquam [illegible] E. [illegible]gitationibus, & quæ præcipue [illegible] gregationibus deliberationes concernunt [illegible] cadimus, precibus [illegible]ova, ex & quæ aliorum dicta sectamur [illegible] rodunt. Cetera[illegible], si quid hic [illegible]ctum est, tibi impute, qui te præoccupasti, & nos privatis [illegible] tiremus, præferre monuisti; [illegible] bor, nihil hinc ad tuam ex[illegible] ducatur mentem gerimus,

LEONIS ALLATII

CONFUTATIO FABULÆ DE PAPISSA.

Digitized by Google

LEONIS ALLATII CONFUTATIO FABULÆ, DE JOANNA PAPISSA,

Ex Monumentis Græcis.

Editio quarta, ex duabus primis Romanis recognita.

I.

DE jactitante nobis Joannam Papissam fabula, vere fabula, & hæreticorum impostura, plures ex recentioribus nonnulla, via illa quidem & inconcta & ab omni verisimilitudine aliena, ejus, veluti fabulamentum, ap[illegible]ndicis loco adlect.m.

VI. Exemit dubitationes[illegible] omnem Urbanus VIII. Pont. Max. cujus nu[illegible] & auspicio, omnia sibi felicia faustaque uni[illegible]ersus terrarum orbis fenestris, quippe illo auspe[illegible], prudentiæ radio omnia collustrante, res h[illegible]umanas diu maximasque retroque etiam, tempo-ctissime regi cernimus; p[illegible]enorum abhinc, occultis vitio vel fraude hon[illegible]ire. Quod multis aliis magnaque, in apertum ve[illegible]ire. Quod nullis magnaque, in apertum ve[illegible]ire. Quod nullis magnaque, in apertum ve[illegible]ire. Quod null

cumferuntur, ab integritatis suæ gradu, aliorum imperitia vel negligentia, utinam non malevolentia, deturbata fuisse. Unusquisque enim, quæ ipse digna memoria judicabat, addidit, eraditque quæ sibi indigna lectu videbantur.

IX. In integerrimo itaque hoc exemplari, post vitam Leonis IV. nulla fit Joannæ Papissæ mentio; neque ex fama aliorum, neque in margine, eadem vel aliena manu, scripta. Et, si totum perlegeris, nullum de hac re verbum invenies; neque aliorum industria quidquam erasum; quod e serie rerum, & pagellæ tractu, clarissimum est: cum Leonis vita in una pagina non finiatur, sed alterius sequentis superiorem partem occupet: post quam immediate Benedictus tertius, patria Romanus, sequitur, & deinceps Nicolaus primus. E quibus jam evidens est, totum hoc ab inimicis Martiniano Chronico fuisse innexum; tantique codicis ope, levi suffultum patrocinio mendacium cadere, quod non Martinum, sed alios veteratores, quorum nulla fides esse debet, agnoscit.

X. Perpende, lector, silentium illius temporis scriptorum, qui de commento hoc ne verbum quidem: quod nusquam tacuissent; quin, ni pudor & rerum humanarum reverentia continuisset, audacter impudenterque fuissent amplexati, quando illos non puduit, atrociora in Romanam Ecclesiam machinari, prodigiosioribusque mendaciis conflatis palam mentiri.

XI. Photius Patriarcha C. P. morealium omnium scelestissimus, uno verbo διάχεος ζοίρος, turbat eodem illo tempore, quo Joannes ille Anglicus fingitur, totam Orientis oram, ad defectionem contra Romanos Pontifices, omnes compellit; quod ut assequatur facilius, & ore & calamo, facilique etiam immissionis, in eos, non mendacia, sed prodigia tentat. Is dum libr. de Spiritus sancti processione adversus Latinos agit, cujus illud est principium; Εἰ καὶ μὴ ἐκ τοῦ πατρὸς ἐκπορεύεται τὸ ἅγιον πνεῦμα, ἀλλὰ δι' υἱοῦ μεμαθήκαμεν ἐκλάμπειν, ἢ ἐκ τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ προϊέναι, ἢ ἐκ τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ ἐκπορεύεσθαι, ἢ ἐκ τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ

fallas, fieri omnino nequit. Non omnes aequa ratione & animum vincere, & iracundiam cohibere, aut affectus suos moderari possunt, ut simili studio ad omnia incendantur; praesertim si libertas omnia agendi dicendive sit.

XVI. Audivimus Scytianum, pietatis & veritatis amatorem: eundem audiamus & hostam. Fortassis enim antea, amicis adulans, laudes expositae, opprobria contexuit. Septimo post anno a data epistola, stolide per amicos & cognatos inflatus, relicto vaticatis tramite, in contraria versus dogmata, cum Photianis societatem iniit, & Romanae Ecclesiae obtrectavit. Non habuit quod illi obiceret, praeter inconstantiam doctrinae, sententiarumque pugnantiam. Scribit enim, Stephanum Papam, in eadem re & epistola, contraria scripsisse; ut qui in prima epistolae parte, jura Photium ejectum, in postrema, eundem pro legitimo Antistite habendum, affirmet. Vir iste, satis peritus, nusquam fabellam istam de Joanna, si fuisset, occultasset. Illa quippe audacia suas partes potuisset tutari.

XVII. Quid plura? Constantinopolitana Ecclesia, illo ipso fere tempore, primo Formosi anno, post annos triginta tres, non privatum, sed publice & in trivio, ut ita dicam, solemni inscriptione omnibus testatum facit, nullum alium post Leonem, nisi Benedictum, in illo throno sedisse. Quippe in Embolo, seu porticu magnae Ecclesiae, literis omnibus patentibus dum VIII. Oecum. Synodi breviarium affigit, haec etiam alia testata voluit: ἀπὸ Λέοντος τοῦ Ἀγίου, ἕως τοῦ Βενεδίκτου, οἱ ἁγιώτατοι Πάπαι Ῥώμης ἐν τῷ ἱερῷ τῶν Εὐαγγελίων ἀμβωνι ἐκαθέζοντο. Praesides namque Leo, & Benedictus, & Nicolaus, Gregorium anathemate damnabant. Et: μετὰ τὸν Λέοντα τοὺς ἑξῆς τρεῖς τοὺς ἁγιωτάτους Πάπας Ῥώμης ἐν τῷ ἱερῷ τῶν Εὐαγγελίων ἀμβωνι ἐκαθέζοντο. Εἶτα τοῦτον μετὰ τὸν Βενέδικτον, ἕως τοῦ Νικολάου τοῦ Πάπα Ῥώμης, ἐν ᾧ καὶ τὸν Γρηγόριον ἀνεθεμάτιζον. Εἶτα τοῦτον μετὰ τὸν Νικόλαον, ἕως τοῦ Φορμόσου τοῦ Πάπα Ῥώμης, ἐν ᾧ καὶ τὸν Γρηγόριον ἀνεθεμάτιζον. Εἶτα τοῦτον μετὰ τὸν Φορμόσον, ἕως τοῦ Σεργίου τοῦ Πάπα Ῥώμης, ἐν ᾧ καὶ τὸν Φώτιον ἀνεθεμάτιζον. Εἶτα τοῦτον μετὰ τὸν Σέργιον, ἕως τοῦ Ἰωάννου τοῦ Πάπα Ῥώμης, ἐν ᾧ καὶ τὸν Φώτιον ἀνεθεμάτιζον. Εἶτα τοῦτον μετὰ τὸν Ἰωάννην, ἕως τοῦ Λέοντος τοῦ Πάπα Ῥώμης, ἐν ᾧ καὶ τὸν Φώτιον ἀνεθεμάτιζον. Εἶτα τοῦτον μετὰ τὸν Λέοντα, ἕως τοῦ Βενεδίκτου τοῦ Πάπα Ῥώμης, ἐν ᾧ καὶ τὸν Φώτιον ἀνεθεμάτιζον. Εἶτα τοῦτον μετὰ τὸν Βενέδικτον, ἕως τοῦ Νικολάου τοῦ Πάπα Ῥώμης, ἐν ᾧ καὶ τὸν Γρηγόριον ἀνεθεμάτιζον. Εἶτα τοῦτον μετὰ τὸν Νικόλαον, ἕως τοῦ Ἀδριανοῦ τοῦ Πάπα Ῥώμης, ἐν ᾧ καὶ τὸν Φώτιον ἀνεθεμάτιζον. Εἶτα τοῦτον μετὰ τὸν Ἀδριανόν, ἕως τοῦ Ἰωάννου τοῦ Πάπα Ῥώμης, ἐν ᾧ καὶ τὸν Φώτιον ἀνεθεμάτιζον. Εἶτα τοῦτον μετὰ τὸν Ἰωάννην, ἕως τοῦ Μαρίνου τοῦ Πάπα Ῥώμης, ἐν ᾧ καὶ τὸν Φώτιον ἀνεθεμάτιζον. Εἶτα τοῦτον μετὰ τὸν Μαρίνον, ἕως τοῦ Ἀδριανοῦ τοῦ Πάπα Ῥώμης, ἐν ᾧ καὶ τὸν Φώτιον ἀνεθεμάτιζον. Εἶτα τοῦτον μετὰ τὸν Ἀδριανόν, ἕως τοῦ Στεφάνου τοῦ Πάπα Ῥώμης, ἐν ᾧ καὶ τὸν Φώτιον ἀνεθεμάτιζον. Εἶτα τοῦτον μετὰ τὸν Στέφανον, ἕως τοῦ Φορμόσου τοῦ Πάπα Ῥώμης, ἐν ᾧ καὶ τὸν Φώτιον ἀνεθεμάτιζον. Pontifices, Leonem, Benedictum, Nicolaum, Adrianum, Joannem, Marinum, Adrianum alterum, Stephanum & Formosum.

CONFUTATIO

XVIII. Nota, lector, tempus, quando haec scribuntur; Formosi scilicet anno primo, πέντε ἐτῶν ἀφ' οὗ ἀνεθεμάτισαν τοὺς ἁγιωτάτους Πάπας Ῥώμης ἐν τῷ ἱερῷ τῶν Εὐαγγελίων ἀμβωνι, ad hodiernum usque diem. Ex infra: τοὺς ἁγιωτάτους Πάπας Ῥώμης ἀπὸ τοῦ Λέοντος τοῦ Ἁγίου, ἕως τοῦ Βενεδίκτου, ἀνεθεμάτισαν ἀπὸ τῶν Πατέρων ἕως τοῦ νῦν. anathematizatos a Patribus ad hunc usque diem; trigesimo sexto anno post dictam salutem. secundo, inter horum annorum numerum non contineri annos illos, quos tribuunt dictae Joannae. quos, si clarissime demonstravero, omnino nec ulla, certum erit argumentorum, nec Joannam, quae illis annis dicitur vixisse, fuisse; quos si reliquis Romanorum Pontificum addas anni excommunicationis Photii non erunt quadraginta quinque, sed quadraginta septem, & amplius; ut autor vult hoc loco, & infra, vers. μὴ ἐκδόντων εἰς ἴσας τριακοντατρεῖς ἐτῶν ἀφορισμοῦ, non obstantibus per annos quadraginta quinque annos. Hoc assequendi illa erit ratio certissima. Primo Leonis anno, Methodio Patriarchae successit Ignatius, Is, in Patriarcham consecrandus, ne Intrusioni suae interesset Gregorius, de maleficia reus factus, alio mandatus. Interea per ocium causa ipsius diligenter cognita, unanimorat ipsum, unaque cum eo ejectas & familiares, & inter eos praecipuum Photium, laicum. Anno primo Nicolai, Ignatio sede deturbato subrogatur Photius, ad illa usque tempora laicus, spatio sex dierum initiatus, & consecratus Patriarcha per Gregorium excommunicatum, & movet turbas in Eccl[esia]. Quare ita meritodi sunt hi anni. A primo Leonis, ad primum Nicolai, annos un[decim] tantum fuisse, suspect. se docet illius te[stis] poris verissimus scriptor Nicetas, in vita Ignatii. Undecim igitur ipsi annis Ignatius ab [Ecclesia] expulsus primum Sedis Constantinopolitanae, annis [undecim] ejectus reliquos, &c. A primo Nicolai ad Fore[mosum] reliqui triginta quatuor numerantur; si [hos] duos annos, & menses Papissae addes, alius e[rit] numerus locupletior excommunicationis Ph[otii], sed mendax, & impudens, & praeter rat[ionem] omnem temporum. Quod ut ita oculis assequi p[ossis], en tabulam annorum Christi, annis Pon[tificum] respondentem.

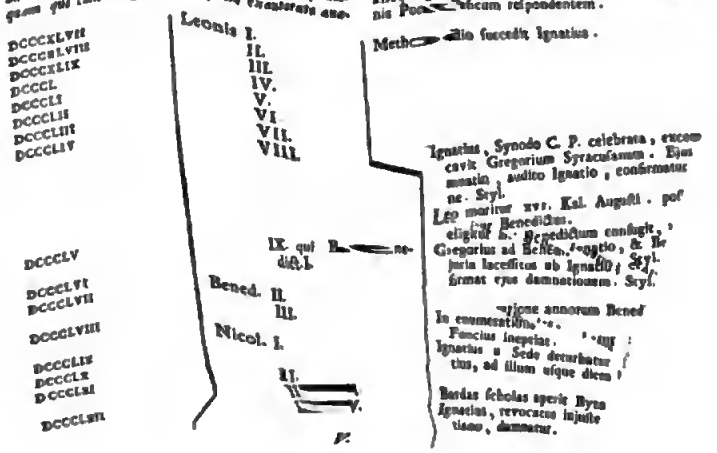

DCCCLXIII VI.

DCCCLXIV VII.
DCCCLXV VIII.
DCCCLXVI IX.
DCCCLXVII X.
DCCCLXVIII Hadriani I.
DCCCLXIX II.
DCCCLXX III.
DCCCLXXI IV.
DCCCLXXII V.
DCCCLXXIII Joannis I.
DCCCLXXIV II.
DCCCLXXV III.
DCCCLXXVI IV.
DCCCLXXVII V.
DCCCLXXVIII VI.
DCCCLXXIX VII.
DCCCLXXX VIII.
DCCCLXXXI IX.
DCCCLXXXII X.
DCCCLXXXIII Marini I.
DCCCLXXXIV Hadriani II.
DCCCLXXXV Stephani I.
DCCCLXXXVI II.
DCCCLXXXVII III.
DCCCLXXXVIII IV.
DCCCLXXXIX V.
DCCCXC VI.
DCCCXCI Formosi I.

Photius Romæ a Nicolao anathemate obstringitur.

Bardas occiditur a Michaele.

Pulso Photio a Basilio Ignatius restituitur.

XIX. Augent vim argumenti non solum nomina, sed etiam numerus Pontificum expressus, *sive quinquies quidve de Papa, a nonem Pontificibus Romanis*: quæ verba, cum habeantur & in codice Græco Vaticano M. S. & in excuso Coloniæ Gl. & sint maximi momenti, Ratione quâ ratione omitterit interpres Latinus. Ratione igitur: Photius fuit excommunicatus a novem Pontificibus, Leone, Benedicto, Nicolao, Hadriano, Joanne, Marino, Hadriano altero, Stephano, Formoso, per quadraginta quinque annos: ergo Joannes ille, qui fuit: alius, præter annum & Benedictum, non fuit: ipse etiam Pontificum numerum auctum, numerus augeretur.

XX. Breviarium hoc Synodi in conspectu omnium erat; cætera Romanis æque ac Græcis patebant. Si Græcos fefellisset, sane Romanos, qui illic quotidie concurrebant, fallere non potuisset. Arguisset hi Græcos ipsos de mendacio; numerum annorum & Pontificum decurtatum, unde hic, objecissent. Constantinopolitana ergo Romanam Ecclesiam ab injuria, quam ei illatores intulerunt, locupletissimo ac certissimo testimonio vindicat.

XXI. Iisdem testimonio & ratione fruar ego. Jam eorum aperte detegitur, qui Joannem hanc non inter Leonem & Benedictum, sed annis, vel DCCCLIII. vel DCCCLIV. vel DCCCLV. vel DCCCLVIII. vel DCCCLVIII. sedisse dicunt.

XXII. Paulus Iam adhuc, lector candide, Constantinopoli imperat. Michael tertius, (habes jam hominem,) Imperator Constantinopolitanus, post optimam piamque sanctissimæ matris educationem, sceleratorum scurrarum usu, pudore exhausto, circa initia Pontificatus Benedicti, quem Papissa successisse illi garriunt, relegatam ab Imperii administratione matrem Theodoram in Monasterium relegat; occisisque proximis viris, non sensim & commode sed repente in omnium sequiorum sententiam corruit; omnium scelerum colluvione pollutus. Exactis in leges Politicas, in Ecclesiasticas sævit, venerandaque simulque sanctissima mysteria, flagitiosissimo homo, perdita audacia contaminavit. Eligit sibi, ex scurrarum nimirumque sorde, spectatos nebulones; horum nonnullos Diaconos, alios Sacerdotes, alios mulcos; horum etiam aquilifcum, Patriarchum creat.

A Hos, vestibus sacris indutos comptosque, sacerdotalia sibi ipsi & populo exercere jubet. Et majestatis, dignitatis, & decoris Thronos, horum ludibrio, sit ipso luto lutulentior. Sibimet ipsi ut de hoc Imperator gratulatur, & plaudit; ita Michaeli non erubescere publice jactare sacrilegas: Michaeli Theophilus, Cæsari Photius, Christianis Ignatius sit factus Patriarcha. Quis hunc hominem, si Joanna illo tempore in Throno Petri sedisset, conjunxisset, ne quid de ea adderet, reticuisset, exprobrans, exprobrationem suorum flagitiorum declinaret? Certe Romanæ Sedis reverentia non fecit.

XXIII. Et Joannæ Pontificis Pontificatum & mortem, si fuisset, nec ipse nec alius potuisset ignorare. Etenim, in difficilibus inter Ignatium, & Gregorium primo, deinde & Photium, frequentes hinc & illinc missi legati, qui postea propter male obitam legationem a Romanis Pontificibus exauctorati & excommunicati, damnati sunt; propter injuriam acceptam, Romanæ Sedis dedecora non fuissent, qui si obmutuissent, alii permulci, & donis & honoribus accumulati, non, quod verum fuisset, tacuissent, sed, in gratiam benemeritorum, nequissime id, quod non erat, finxissent. Quenim habent magis venales & animos, ut & linguam & fidem venales quoque habeant necesse est.

XXIV. Perpende, lector, illorum temporum rationem. Iisdem fere temporibus, quibus in Orientе Imperator fuit in sacra, Moguntiaci in Germania mulier, Thiota nomine, ut tradunt Francorum annales, & Sigebertus in Chronicon Ecclesiasticas perrumpebat, & Ecclesiarum se Prophetissam vocabat, usurpabatque publice docendi munus, & concionandi. Hinc multi, C exclusa doctrina politica, eam quasi magistram exilitus destinatam secuti sunt: re postea detecta, Synodali judicio damnata est. Habes, lector, quod mihi in animo est certum, nec ambiguum. Posteriori seculi homines nonnulli, rudes illi quidem & simplices, dum audiunt, Interpore, fœminam quandam Moguntiacam, non tantum prophetasse, sed & prædicasse, obtifteque alia muria, quibus summi Sacerdotes decoran-tur; animum a fœmella, quam nec cognitasse tantum scelus credunt, avertentes, ad principem omnium magistram, Petri Cathedram scilicet,

cujus id munus esse optime norunt, indacunt, & a Germania in Italiam, a Moguntiaco Romam transferunt. Alii; sceleſti illi quidem, malitioſe totum hoc innocentiſſimum Petri throno tradunt, & Germanicam infamiam honoratiſſimæ Romanæ Eccleſiæ adtribuunt. Ut facilius fallere poſſint, Joannam iſtam Anglicam, Moguntiacam eſſe volunt; &, lepido fabulatores, perbellis, atſi fictitiis, narrationibus veſtiunt, & compta fucatam exponunt. Nec aliunde mihi videtur verſimilius, quam a Moguntiaca iſta, Joannem Moguntiacum originem, cum tempora reſpondeant, habuiſſe.

XXV. Michael alter, Conſtantinopolitanus, & Leo Achridanus, ſuperbiſſimi homines, poſt centum & ſeptuaginta annos, quando jam non tum primo ſuſpicio, ſed improbum factum ſermo atque fama ſecuta fuiſſet, a Leone nono acriter venati, illis exprobranta, Conſtantinopolitanæ Sedis auctoritatem neque in pietate neque in integritate, neque in gratia accepta a Deo, cum Romana comparandam eſſe, quod in illa jam ſederit aliquando femina; æquo ſilentio tantum dedecus tulerunt, nec par pari reddiderunt Pontifici, opprobrium illi non minus intimum opponentes. Non habuerunt igitur quid ſimila, quod opponerent, ut injuriam pari injuria, ſi procaciſſimi, propulſarent.

XXVI. Eo ipſo tempore, quo Marianus ſcribebat autor tradatus; Qui ratione a recto veritatis tramite Latini aberraverint, Theol. [illegible] ut vera. cujus principium, Κατα ποιον τροπον, [illegible] Homo nequam, Romani nominis & innocentiæ hoſtis, quamquam novas machinatos artes, quibus Catholicam Eccleſiam impeteret, tamen in ſerie Pontificum noſtram agnoſcit Joannam, ſed Benedictum Leoni ſucceſſorem fuiſſe tradit. Τυθυνει, inquit, ὁ ἰοδὶς Λεων, τον Τετραγωνον ἀνεδειξεν, τουτον Πασχαλιον, τουτον Βενεδικτον, τουτον Ἐυγενιον, ὁ δε Πελαγιος, τουτον Λεοντα τον Βενεδικτον. Mortuo dicto Leo, (loquitur de Leone tertio;) hunc excipit Stephanus, hunc Paſchalius, hunc Eugenius, hunc Valentinus, hunc Gregorius, hunc Sergius, qui & Pelagius dicebatur. hunc Leo, Leonem autem Benedictum. Et infra: ὁ δε μακαριος Λεων, ὁ τοιουτος ὁ μαθητης [illegible] ἀλλα μεσον παρεμβαλλων, Πασχαλιον & Λεον Λεον τον ὁμωνυμον αὐτου, & ἀναγκη τουτον Βενεδικτον ὑποθεσθαι τον μεταξυ Λεοντος & Λεοντος τον ἀπο Βενεδικτου. Verum beatus Leo, Romanus Pontifex, excepit barcbal. Et, Sanctiſſimus hic Leo vocabatur; & hujus ſucceſſor factus eſt divinus Benedictus, qui, cum maximo vel Chriſtiana, reſtituendæ dogmatum propagandorumque ſtudio teneretur, ab omnibus Italis ut Fidei Symbolum Græce promulgaretur, præcepit.

XXVII. Autor libelli, de modo quo Latini a Græcis ſeparati primatu ceciderint, ejectique ſint a diptychis; cujus titulus, [illegible] libri principium, [illegible] Almanic ſtorwes, [illegible] nomen quippe adhuc incertum, (quisquis ille fuit in quidem homo Græcus, ſed odio [illegible] cerbitate in Romanum majeſtatem [illegible] cundus,) inulo libri catalogum [illegible] Pontificum concinnavit. [illegible] Joanna iſta femina fuiſſe [illegible] manam exerent, nullum [illegible] Benedictum ponit. & [illegible] ni ſucceſſiſſe, aperte [illegible] inquit, ἑ ὁ Πασχα Λεων [illegible]

[illegible] Leonem & [illegible] oddum Leo- [illegible] Sed vero, [illegible] ἀνεδειχθη ἐκεινος [illegible]

[illegible] Leonem Benedictum [illegible] ſed ſi Auctor Benedictus [illegible] ſed Leo Papa ſcala erat, qua to Scriptoſophi [illegible] Leonem Benedictum, cum a dictis [illegible] Græce tum Latine alta voce ut [illegible]

XXVIII. Idem repetit alius autor, cujus nomen in occurſu ad hunc diem latet, (utinam [illegible] ejus malevolentia & odium in Romanum nomen latuiſſet;) in libello contra Romanam Eccleſiam, cujus titulus, [illegible] Quippe narrationi de Leone Papa, & ſcutis aureis, capacis ſubdit, [illegible] Auctor Barberus, [illegible] Et qui [illegible] hunc Leonem benedixit, & ipſe Papa.

XXIX. Si præcipuus horum autorum ſcopus eſt, ut odium in Latinos, atque [illegible] diſcendo excitent, vel leviſſimus quandoque undique conquiſitus argumentum; quis credat, tantum nefas dedecuſque in his libellis, quibus maligne Romanæ Eccleſiæ infamiam inorere modis omnibus conant, hos autores æquo ſilentio præterire? Pueras in Deum [illegible] multis nominibus ſceleſtiſſimi offendunt, in Romanam Eccleſiam reverentia, cui innocentiæ, cui dignitate perſuaſiſſima, contumeliam faciunt, amor in homines Græcos quos doloſi delaſſant, non potest, nec ſinguam nec animum [illegible] pedire, ut ſalutem hanc illam ſcriſſent, ſeriis mendacia mandarent. Et [illegible] le eſt, examinaverint omnia, conquiſiverintque diligentiſſime, tandem animum ad ſcribendum appulere. [illegible] auctibus, quos ipſi ſequerentur, (legiſſe autem [illegible] multos illius temporis ſcriptores, res ipſe tracta[illegible] cogebat,) talis fabula certe non erat; qua[illegible], ſi fuiſſet, nullquam conticuiſſent.

XXX. Pr[illegible]ores in Dialogo Orthodoxi, Græci ſcilicet [illegible] autor Dialogi ſibi arrogat, cum Latino, de [illegible] Azymis, & de Proceſſione Spiritus ſancti; [illegible] principium, Ἀναγκη. [illegible] de ſum[illegible] eorum Pontificum ſucceſſione, illo ipſo tempore [illegible] quæ Joannes femina ponitur, diſſerit, Benedi[illegible] ſtum poſt Leonem Eccleſiæ præfuiſſe ſcribit. [illegible] Ecce illius verba. Μαθετω τουτο ἑκαστος [illegible] ὁ Παπας [illegible] ὁ ἐν τω Ἐυαγγελιω [illegible] ἐξηγουμενος [illegible] ἐν τω Ἐυαγγελιω [illegible] ἐν τω Ἐυαγγελιω [illegible] ἐν τω Ἐυαγγελιω

da la profetta Eccleſie, ut ab omnibus legi poſſent, crearit. Quinimo per univerſas Eccleſias, Romæ ſubjectas, Græce recitari, & cum cantu, ſanctum Symbolum præcipit. Qui vero poſt ipſum ſummo Sacerdotio præfuit divinus Benedictus, ad omnes Patriarchales thronos datis literis, mandat, nullam poſſe hac Romanum Pontificem in communionem recipi; ni prius ſuam fidei confeſſionem, quæ orthodoxa fuerit, per omnem Christi Eccleſiam promulgaris.

XXXI. Putasne, lector, autorem hunc, quisquis ille fuerit, (Barlaamum monachum, qui multis ſcriptis editis Romanam Eccleſiam deprimere conatus eſt, & rerum tractatarum ratione, & orationis ſtylo, ac methodo, aliiſque, eſſe putare, & ego facile mihi perſuadeo, cum omnia, quæ hic habentur, in aliis Barlaami ſcriptis deprehenderim,) ſic in Romanam Sedem injurium, ut hoc libello aliiſque fere omnibus manifeſtum eſt, injuriam hanc Joannæ feminæ, ſive calumniam, tunc, cum omnibus modis dicenda erat, taciturum fuiſſe? Næ, ego lunguſ ſim, ſi credam.

XXXII. Quin, inquies; apud Barlaamum, ſabellam de Papiſſa, veluti certiſſimam, tractata, Ὅτι ὁ τοῦ Πάπα ἀρχιερεύς, qui incipit, Οἱ τα, οἱ ἀπὸ τοῦτου λαοῦ οἱ χριστιανοί, Græce & Latine, Salmaſii opera, typis Wechelianis, apud Claudium Narnium, Joannæ Luydo Interprete, anno MDCVIII. expoſitam fuiſſe; indeque illum non levem ſui argumenti ſumpſiſſe rationem. Scribit namque cap. XIV. ὁ μακάριος τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίας ἀρχιεπίσκοπος Βενέδικτος ἐν τῇ πρὸς τοὺς ἀνατολικοὺς ἐπιστολῇ ἔθηκε τὸν ὅρον τοῦτον, ὥστε τὸν ἐκλεγόμενον Πάπαν τῆς Ῥώμης, εἰ μὴ πρότερον ὀρθοδοξίαν τὴν ἑαυτοῦ ἐκθοῖτο; Ἀλλὰ λέγουσιν, ὅτι γυνὴ τις ἐγένετο Πάπας, καὶ ἐκάθισεν ἐν τῷ θρόνῳ; Ναί, ἀλλὰ ἐπὶ τοῦ ἀνθρωπίνου τούτου ἀπατεῶνος; Ἀλλὰ ποῦ; καὶ τίνος ἐστὶν ἡ ἱστορία; Ἀλλ' ἐπειδὴ ἐν τῇ Ῥώμῃ ἐστὶν ἡ γυνὴ ἐκείνη, ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ ἁγίου Κλήμεντος; Ἀλλὰ ποῦ ἐστὶν ἡ ἐκκλησία ἐκείνη; Ἀλλ' ἐν τῇ ὁδῷ τῇ λεγομένῃ Λάτα; Ἀλλὰ ποῦ ἐστὶν ἡ ὁδὸς ἐκείνη; Ἀλλ' ἐν τῷ μέσῳ τοῦ Κολοσσαίου καὶ τοῦ ναοῦ τοῦ Κλήμεντος; Ἀλλὰ ποῦ ἐστὶν ὁ ναὸς ἐκεῖνος

Leonem IV. Nicolaum Sanderum, de viſib. Monarch. Eccleſ. lib. VII. Aubertum Miræum, in Sigeberti Chronicon; Juſtum Lipſium, Epiſt. ad Franciſcum Suertium v. Kal. Mart. CIↃ IↃ XCV. data, cujus autographum aſſervari apud ſe, tradit idem Miræus in Sigeberti Chron. Simonem Majolum, Colloq. XII. Jacobum Greſerum, in Defenſione Bellarmini, tom. II. lib. III. c. XXIV. Jacobum Gordonum, lib. VIII. Oper. Chron. anno DCCCLIII. Franciſcum Longum a Coriolano, in Breviar. Chronol. anno DCCCLIII. & ante alios Florimundum Ræmundum, libello de hac re edito Gallice & Latine a ſilo. Qui omnes fabellam hanc exactiſſime pertractatam reſcilunt evidentiſſimis rationibus.

A XL. Idem præſticit, licet Pontificiæ dignitati parum æquus, Papirius Maſſonus, de vitis Epiſcoporum Urbis; & Joannes Aventinus, Annal. lib. IV. longe tamen diverſam ab hac hujus rei tradens originem. *Albertus*, inquit, *longeviſſimus Etruriæ Princeps, Ravennam, Ravennam, Romam Romanorum in poteſtate habuit. Ejus ſacras Theodora, ſeorſum nobile atque imperioſum, Romæ dominabatur, Joannemque natum, amatorem ſuum, Bononienſibus primo, deinde Ravennatibus, poſtremo Romanis, impoſuit, primariumque ſacerdotem creavit. Unde fabellam ortam crediderim, quæ temere vulgavit, hiſce temporibus fuiſſe ſacerdotem maximum fœminam, quæ appellata ſit Joan-*

LUCAS HOLSTENIUS

DE

ABASSINORUM COMMUNIONE

SUB UNICA SPECIE.

Digitized by Google

DE USITATA ETIAM ABASSINIS COMMUNIONE SUB UNICA SPECIE.

Viro Clariſſimo

BERTHOLDO NIHUSIO

S. P. D.

LUCAS HOLSTENIUS.

VIdi, Cl. Nihuſi, quæ ad communionem amicum Allatium ſcripſiſti de loco epiſtolæ Ranzovianæ, ubi communio ſub una dumtaxat ſpecie, etiam Abaſſinorum exemplo, confirmatur; quorum nomen pro alio iſthic poſitum ſuſpicaris. Sed non fefellit autorem memoria, qui ipſorum Abaſſinorum certa ſiquæ relatione ſibi per me comperta, ad Romanæ Eccleſiæ defenſionem protulit. Rem clare exponam. Cum, ſuperiori anno, ipſo die Paſchæ, in Baſilica Vaticana, ſacroſanctæ Euchariſtiæ Communionem multis hominum millibus adminiſtrarem, multis alios Sacerdos Abaſſinus, cui nomen Georgius, bono ob ætatem virtæque ſanctimoniam venerabilis, & Communiones de manu mea acceperat. Mirabar tum, ritui alieni Sacerdotem Latino more communicare. Itaque die ſequenti, ad S. Petri ſocio orantem offendiſſem, cum perquirere cœpi de patrio ritu, diligentius, cum ſolemniori, tum etiam in quotidiana Communione, & præſertim cum Viaticum morbundis exhibetur. Ibi illi ſanctæ mihi affirmarunt, hiſce ſub una tantum panis ſpecie exhiberi. Cumque ſe-

A tererem, id forte a Latinis poſt exterioribus introductum fuiſſe, poſtquam eas in regiones penetrarunt; illi contra contendere aſſeruerunt, hunc antiquum & perpetuum Æthiopicæ Eccleſiæ ritum fuiſſe, etiam antequam Latinorum eorum nomen & facta illis in regionibus audirentur. Cumque ſubjunxiſſem, ideo forte de ritu hanc perquiriſſe, quod, paucos ante dies, nos ante ſub ſpecie communicantes animadverſimus eſſemus; reſponderant, Abaſſinos Chriſtianos neque nunc dubitare, neque dubitaſſe unquam, quin Dominici Corporis Sacramentum æquali perfectione & fructu ſub utraque ſpecie, ſumatur. Hæc ſola quam ſub utraque ſpecie, formatur. Hæc, ut bona fide a religioſis Sacerdotibus mihi relata fuerunt, ita in epiſtola illa, ſuggeſtente me, ſunt perſcripta. Nec video, cur vereri me affirmaſſe dubitem; quibus nihil mentiendi cauſa eſt. Ideoque prolixius locutuſque ea nunc commemoravi, ne quid temere leviterque ea epiſtola perſcriptum exiſtimes, habeatque quod aliis, eam ſugillantibus, reſpondere poſſis. Vale, optime & doctiſſime Nihuſi; & [illegible] ſolâ fidei Catholicæ hoſtes, contra ea quæ dixi, mollantur, ſignifica. Iterum.

Octob. [illegible]

LUCAS HOLSTENIUS
DE
SABBATHIO
FLUMINE.

Digitized by Google

DE SABBATHIO FLUMINE.

Cl. doctiſſimoque viro BERTHOLDO NIHUSIO

S. P. D.

LUCAS HOLSTENIUS.

CUm per valetudinem ad ſtudia redire cuperem, quibus cum mihi divortium fuit per aliquot menſes; alterum quoque debitum expungere placuit, quo jam pridem tibi obſtrictus teneor. Quæ ex Menaſſeh ben Iſrael libro enotata mihiſti de Judæorum ad Sabbathium flumen commoratione, eo minus mihi nova viſa ſunt, quod jam pridem ex Eldano & Benjamino iſtarum fabularum guſtum aliquem percepiſſem. Sane dolendum, eius gentis primores virosque ita Talmudicis Rabbinicisque tenebris involutos, ut ad veritatis lucem oculos attollere nequeant: quam perſpicerent facile, ſi in ſacrarum literarum ſenſu perveſtigando ſine partium ſtudio optimos quoſque doctiſſimoſque interpretes potius, quam portentoſa illa ſuorum commenta, conſulerent. Nam, quod Judeicam tranſmigrationem ſpectat, unde res tota dependet, ea IV. Regum cap. XVII. & XVIII. ita redduntur, ut toto cælo errent, qui eam in ultimas Indias vel extrema Scythiæ querendam exiſtimant. Nam, cum perſpicuis verbis aſſirmet Iacer textus, Aſſyriorum regem in Aſſiriæ ſive Aſſyriam ſuam eos tranſtuliſſe; deinde locorum nomina, ipſis ad inhabitandum data, diſſerte edidit, Chalæ ſcilicet, & Chabor fumen Gozan, & civitates Medorum. Hic ſi Geographos probatos conſulas, dubitare non poteris, quin Chabor flumen Gozan ſit celebris ille fluvius Chaboras, ſive, ut alii, Aboras, qui, in Media finibus ortus, per Mesopotamiam in Euphratem effluit; quem Nubienſis Geographus, adjuncto articulo, Al Chabor appellat. Eo flumine obſervato, facile cognoſcitur, Gozan non aſſa fluvium, ſed regionem, ad fluvii Chaboræ partem ſuperiorem ſitam, quæ Gauzanitis Ptolomæo dicitur. Hiſce præſuppoſitis, ſequitur, Chalæ, quæ primo loco in Scripturæ ponitur, Chalacæ, non aliam eſſe quæ ed oppoſitam Chaboræ ripam Gauzanitidi adjacet, & ad judam Syriaque in Mediam tendentibus primo loco occurrit. Hæc mihi mane me veriſimilia videntur; quamvis etiam in Aſſyria Cabucene regio ſit, & in Media Rania civitas, quæ eorundem nominum ſimilitudinem referunt; ſed non ita quadrent verba Scripturæ, quæ, poſt Chalac, Chabor & Gozan, deinde ſpecialiter Mediæ civitates ſingit, tanquam ordine ſiroque ab iſtis ſeparata. Videndum igitur, utrum Judæorum iſtorum veſtigia quondam ex probata antiquitate in A vel adjacentibus locis cognoſcere liceat. Strabo, quem ſolum ducem ubique experior, partem Mediæ ſeptentionalem, montuoſam, aſperam & frigidam, a multis gentibus incoli ſcribit, qui alibi in iſta loca migrarunt, Græcique μετοικοι dicuntur, & ἀποικοι, ſi illocorum imperio fuerint translati. Sed Herodotus, antiquiſſimus ſcriptor, uberius nos in Colchos ducit, quos Ægyptiacæ origini aſſi eſſe, non tem eu ateo colore criſpique capillitio, quam ex præputii circumciſione, conjecit; cum præter Ægyptios & Æthiopes, qui unus ab Ægyptiis, ut ipſe ait, acceperunt, Phœnices & Paleſtinos, ſoli mortalium Colchi circumcidantur; quod inſtitutum ab eis ad proximos quoque Syriæ Pontticos poſtea commigrat ſcribit. Sed cur non potius ab Aſſyriorum ege ex Samaria Judæis; quam a Seſoſtri Ægyptios, hac translatos credam? Sed Iberos que que, qui inter Colchas Medumque medio loco habitant, ad Judæos originem ſuam retuliſſe Constantinus Porphyrogenitus de adminiſtrando Imperio, cap. XLV. prodit. Ipſi enim, ſe, ex Davide oriundos, Hierolymis in Perſide migraſſe, gloriabantur, indeque armis occupaſſe eam, quam poſtea tenuerunt, regionem. Hæc, ſpero, bonus ille Maneſſes non reprobabit; qui in ſpiſſiſſimis ſuæ gentis tenebris, hoc tamen perſpexit, loca iſta verſus Caſpium mare eſſe quærenda. Porro, ut iis quæ B dixi, jam manifeſte apparet, quicquid Judæi de Sabbatkio fluvio entra Phæniciam quærendo ſcribunt, mere eſſe ſomnia & puerilia fabulas. Nam, ut Plinium eorum qui [illegible] ſophi emiſſoribus hac in re uſum [illegible] eſt, ipſius ſane Joſephi tanta eſt hac in re auctoritas, ut unus omnes, quotquot ſunt fuerunt C Judæi, longe antecedat. Pluit enim, quotcorephorum rebulis credimus, invet Accaphaneam Eleutherus fluvius, qui vel ipſe bathius Joſephi erit, vel ſeltem rivum Plinianum aliunde influentem exceperit. Sabbathica addit, ejuſdem autem de arena Sabbathica addit, ejuſdem nunt, & quæ nemo credat niſi Judæi ſint, & quæ nemo credat niſi Judæi ſint, & quæ nemo credat niſi Judæi ſint

ANONYMUS
DE
SABBATHIO
FLUMINE.

Digitized by Google

ANONYMUS DE SABBATHIO FLUMINE.

Cl. Nihuſi.

QUod ſententiam meam de Sabbatio fluvio ſcire aves, affectui potius tuo & humanitati, quam judicio, tribuo: cui nihilominus reſpondere volui: non quod quicquam a me proficiſci queat, cujus tu, verus literarum, ignarus ſis, ſed ne defeciſſe videar occaſioni aliquid a te diſcendi. Fluvium Sabbathium duplicem commemorari a ſcriptoribus, non ignoras: quorum uni ſua conſtat auctoritas: alterum fabulis accenſendum, nemo eſt qui dubitare poſſit. Prioris Joſephus meminit, & ex eo, ut videtur, Plinius, inde alii. Sarum Joſephum ſatis clare deſignat: cujus veſtigia ſequitur Adrichomius; quanquam fieri poſſit ut erraverit in tanta rivorum, e Libano decurrentium, multitudine: & noſti, quam anceps ſit antiquitatum ejuſmodi cum recentioribus comparatio. Defeciſſe autem ſive ipſum flavium, ſive potius miraculum illud, jam ante multa ſecula, ac fortaſſe ſtatim poſt exciſam Hieroſolymam, id indicio eſt, quod nemo poſteriorum, ac ne recentiorum quidem, eum, tanquam ſibi viſi, meminerit. Majolus cauſam retulit ad exciſam Judæorum Politiam, cum qua fluvius quoque ille, Sabbati index, defecerit. Alter eſt Rabbinorum & ſequioris ævi fabulofus, quem ad imaginarium illud decem tribuum in Scythia Imperium retulerunt, & circa mare Caſpium collocarunt. Totius autem fabulæ illius clara exſtant indicia in quarto Eſdræ libro, ut conſtat. Plura non addo, cum paſſim obvia ſint, & aliis jam nocata. Scire ex te aveo, num ad Cl. Kircherium ſcribendi detur occaſio. Habeo enim de Dynaſtiis Ægyptiorum, quas cum ipſo, qui rotum ſe antiquitatibus illis illuſtrandis conſecravit, ibenter conferre vellem. Quæ, data occaſione, meo nomine plurimum ut ſalutes, rogo. Vale. IV. Mart. CIↃ IↃ CLII.

JO. ANAGNOSTA
DE
EXCIDIO URBIS
THESSALONICENSIS.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΥ

ΔΙΗΓΗΣΙΣ

Περὶ τῆς τελευταίας ἁλώσεως τῆς

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Συντόμου τινὸς τῶν ἀξιολόγων πολλὰς αἰτησαντι περὶ τούτου,

ὠφελείας ἕνεκα.

JOANNIS ANAGNOSTÆ

De extremo Theſſalonicenſi excidio

NARRATIO,

In gratiam cujuſdam laudabilis viri, qui ſæpius eam exflagitavit, compendio concinnata.

LEONE ALLATIO Interprete.

I.

MUlta equidem nobis ſæpenumero & alia gnavum tuum atque induſtrium animum palam indicarunt, vir optime & doctrinarum ſtudioſiſſime; non minus vero erga eorum narrationem, quæ peraſtri ætate nobis Theſſalonicenſium contigerunt, conatus tui, & ad ea enarranda ponendaque ſub oculis, ut nobis licet iarogrumque eſt, prudentia incitamenta. Hæc namque monitrix pervulgare, quo pacto ad neceſſarias diſciplinas diſpoſitus ſit animus tuus, & hiſtoriis ac ſermonibus, quibus homines ad meliora deflectuntur, incumbens, totus in ſtudia, mutarique neſcis, plane ingeratur, muntamen, licet id ſtudium ſua lauda & admiratione non careat: attamen, quicunque ſapit pleno pectore, non illius æſtimationis eſſe ducet, te illis, qui arte dicendi plurimum valent, & ante omnia perpetuo ſcribendo tempus infamant, neglectis, mihi parum conſiderate homini ſegni inertique, & ad ſcribendum plane ineptiſſimo, nec non rebus laudabilibus comparandis prorſus hebeti, eam provinciam demandaſſe, conſimilem, ut reor, apibus, quæ dum principia mellis e montere compellentur, ut tradunt, ſuave odoratu floribus denſis, thymum herbam, acritudine plenam, multiſque prorſus odoris compotem, circumvolicans. Sed gravis res eſt amicitia, omnes, ab ſe irrectos, omnia amicorum gratia & agere & dicere vi quadam cogens, & a multis emanantem laudem illis conciliare ſacta. Hoc ſiquidem te, & ad tantam rem nobis perſuadendum, præconia ex auditoribus nobis forte procurantem, indeque placita amicitiæ conferentem, impulit. Ego porro ſilentium, tamquam minus periculoſum, eligiſſem, & ſi ſens argumentum, velut

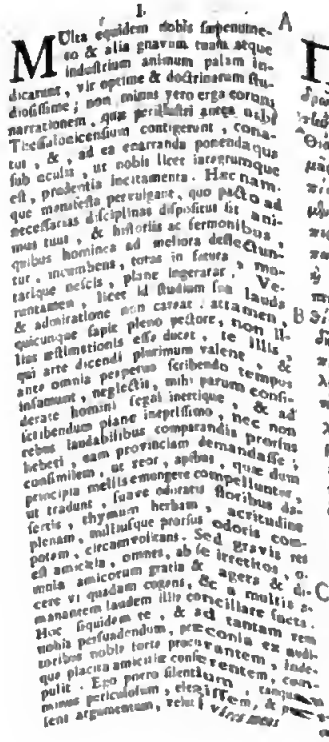

Α

Β

C

A speramus, alio, nec immerito, amandassem; sed mente revolvens, quæ sint contumaciæ pericula, propereasque inevitabili vi conflictus, necessarium mihi duxi, memetipsum petitioni tuæ tradere, mandatumque tuum pro viribus adimplere. Et dum ego, proclivius & obsequens, effagitatis obtempero, & tui gratia, a quibus mihi longe animus est, aggredi præsumo; justum fuerit, te quoque, in partem similis laboris, precibus atque supplicationibus ad Deum venire, ut directus & dicendi facultate instructus, & acumine ingenii fultus, dignum quidpiam tuo desiderio perficere, argumentumque infamiæ non afferam, pergam. Rogo vero universos, qui hæc B percurrerint, eloqui planeque rudi commentario, nostrum obsequium prompte amplexatos, veniam dare. Neque enim dicendi facultate confisi, ad hoc devenimus; tum enim, & pure, infimularemur a quolibet, cui id complacitum fuerit; nam quam longissime a fermonibus, earumque scientia, abfumus; tantum abest, ut care eorum usum nobis promittere audeamus; sed imperanti obtemperantes, &, quod aeculariori non fubit si quis proprium faculatem ad aliquid ex necessariis expedientem caperetur, crimine vacare exiltimantes, quemcunque, non sui ostentandi causa, sed ne, quæ digna audirione reputantur, silentii tenebris involvantur, singulis horis, ut facultas est, C scripto tradere. Erit itaque sermo simplex ac facilis, & ut plurimum, duras hic admones, compendiosus, necessaria tantummodo complectens; quæ vero acurrit, a te, qui dicentis orationem auribus devorans, forte damna reputabuntur.

II. Si quis itaque esset rerum urbis imprudens ignarusque omnium, (quemadmodum, qui primum ex alienis regionibus peregrinantes, terrarum, in quas appellunt, infantissimi sunt, donec decursu temporis gogula illius addiscant;) prolixis mihi opus esset fermonibus, ut quod eorum, quæ in urbe sunt, tuam scientiam fugeret: verumtamen, eam ad illius alumnum sermonem diligem eumque qui pro aliis multis accuratus reillius callet; frustra hic verbosi sermones instituerentur, deque illius sim, magnitudine, pulchritudine, murorum fecuritate, nec non optima aeris temperie, aliorumque ratio exquisite proponeretur; eoque potissimum, quod ante pleroique annos alia recurbis, quam maxime studiose, & dicendi facultate & eloquentia Atticæ luminibus, docte exadeque prisceuel, post regnum omnium, ut ita dicam, illustriorem multis demonstrationibus declarare constitit fame. Ipse vero ea solummodo complectar, quam hæc civitas, hoc sui excidii tempore, passa est, tuque nobis paulo ante, quam ex me discederes, infinuaras, propteresque infortunii, quod eam D opprellit, non admodum gnarus. Res siquidem Latinorum tu etiam, cum in urbe quotidie, quæ gererentur, conspiceres, optime (nec fallor) tenes. Urbs ieaque, in Latinorum ditionem redacta, cum, ut tu care nosti, tantum malorum sustineret, & diria quotidie exitia undique conferetis afflictaretur, & sermones multi conferrentur quonam pacto ex tot malis emergere possemus, nullum reme-

dum occurrebat, nec aderat Averrucus. Neque enim Turcæ cum Latinis fœdus iniere, licet sæpius legatione missa id pertentassent, suppliciterque rogassent: neque erat in nostra potestate, coptis nostris in angustum oppido coactis, & discordantibus votis ab unaquaque etiam nostri, qui una nobiscum eras, malorum, perinde atque alii, expertus.

III. Cum itaque res nostræ ita se haberent, & singula momenta innumeras propemodum noxas inferrent, deque salute desperaremus; malum aliud repente irruit, & validiorem adamante animum dissiciens, boni scilicet pastoris & animam ponentis, divino consilio obitus, illi quidam fortunate succedens, nobis vero damna, eaque ingentia concillians, qui illius ad Deum precibus, quibus saluti nostræ providebatur, privamur. Et divino consilio illum corrigisse, conjicies ex illis quæ illi, aperuerant. Visus est sibi, antequam arbe bello concideret, domum præclaram & maximam ingresso, singulas illius Partes inspicere, & decora ac magnitudinem magnopere demirari; his intentum, vocem, defortis advenientem, audisse, *Domus hæc, cujus partes singulas, illustres atque ornatas, considerasti, admiraris, ædificium concidet*; & *ut te sua ruina opprimat, quam cito foras ejice te*. Visum hoc, effectu, non multo post comprobatum est. Ille etenim, ut justus appareret, & virtutis suæ multorum laborum præmia referret, sic, uti par erat, & ante commune infortunium, ad Deum, quem tanopere concupiverat, migravit. Neque enim justum apud Deum reputabatur, similium malorum cum participem fieri; vita siquidem illius non erat similis aliis, & semine immundo, ut cum Salomone loquar. Nos vero, improbitate plane repleti, & in cogitationibus cordis nostri pessimi ambulantes, ut Jeremias inquit, & perinde atque ante, quibus Israel murmurantes, ut nobis alia succedentibus, jure merito malis non succedentibus, jure merito mala ac sollida calamitate mactarentur, & tali viro orbarentur, qui solus nostris hisce temporibus in tanta afflictionis sceleribus solatium remanserat. Verum dimes siquidem cum, ut vitalem in hoc facultatem, reputabamur, Illiusque mortem tantummodo ducebamus, sed adversus nos justissimæ Numinis exordium. Hoc eos redarguit, qui indigna dicta in eum ingerant, & infamia onerant, quod non sustulerit, & quod eos non reprehenderit. Opinor equidem, ut vellet Deus, ut omnibus insectis, quis vir ille sacer esset & quantus, qui vero nos & quibus malis, id propter res actasque, [illegible] que disposuisse.

IV. Itaque tam diro [illegible] nempe illius adnexo, & omnium vitacte viris, mulieribus, [illegible] nis, Judæis quoque ipsis, [illegible] modum sermonem conferentibus in cæteris, Latinis omnia, quæ eos [illegible] a memoria dependentibus, pastoris [illegible]

λελυθότος τοῦ χρόνου, ὁ σφίσιν ἐχθρὸς πόλεμος, τῷ σύγχωρις πατρίδι, ἄλλον ἄλλα βουλόμενον, καὶ μᾶλλον ἐν παντὶ σωφρονοῦν, διαμένων, τῷ παραλλοίου τι τοῖς ἐπὶ τοῖς χειμαζομένοις ἐπιχωρῶν, ὅταν ἐκ πλείονος αὖ πάντα ἐξαίφνης παρέχη μετὰ, καὶ ὁ τοῖς οὐκ ἔχουσι ἐδωδίμοις, τοῖς δὲ ἀνίμου βίας τῶν φορτίων χαρὰν ἀκηδιάσεως οὐ συγχωρεῖται. Τὸν μὲν οὖν δὴ πλοῦν διαπεφεύγεσαν, ἅτε μὰ σφίσι ἔξω φρονοῦσι τὸν πόλιν τοῖς Τύρκοις, διδάσκοντες ὁ γίγνεσθαι ὕστερα, ἄγγελος ἦκε, ὁ Μουράτου ἐφ' ὁμοῖς κακοῖσθαι μεγίστοις, πλεῖστα ὅσα τραῦ συναγείραντα, καὶ δὴ πάντων καλῶς παρεσκευασμένα. Τοῖς μὲν οὖν δοκεῖ πως ἐπὶ Δέσβον ἢ Αἰγυπτίαν, ἢ πυθέσθαι, τοῖς δὲ μή, ἢ μᾶλλον λανθάνειν ὀχετοί τῇ Τυράνων, ἢ καὶ μᾶλλον ἴσχειν τι δόξειν ἐπὶ μεγάλοις. Πόθεν δὲ εἰδέναι τοῦτο, ἐν θαλάττῃ καὶ γενναίοις μεγίστοις, καὶ οἷς γῆρας ἀβιωτόμενος, ἀφ' οὗ συμπλοκῆς τε καὶ μάχης, αἷς τὸ πρῶτον Τύρκων κέχρηται γένος, ἴσχυσιν ἐπὶ πλείστοις, καὶ μὲ δὲ δυναμένοις, ὃ δὴ τροφῶν ἐπόλθοιν οἷς ὑπαρξείαν, οἷσιν ἂν καὶ ἐνδιαβάλλοιτο ὁ Μιλησίου τε μεσοῦν, καὶ πάλιν ἴσως ἀγγέλως τοῦτο τῇ προτέρᾳ δὲ αὖτις ἀφιγμένων, καὶ οἷς λόγως ὄρκοις πιστώσεις ἀσφαλέσιν, ἐφ' οἷς ἐπιθυμῶ μὴν ἡμᾶς μηδὲν ἄλλο παρ' αὐτὸ φροντιοῦσιν. τῶν δὲ ὁ πολιτικῶς, ἡμᾶς ἐδίδασκε συγκλεισμός, καὶ τὰ σφίσιν. ἐπεσθώσαν δὲ καὶ Λατῖνοι, καὶ φοβερὸν παραπολὺ, δὴν ἔδοξε τίνας διαγγέλθαι. Καὶ δὴ, φρόνιμα μὲν, ὑπὲρ ὑρξαντο πρότερον ἔργα, φοβερὸν ἀνοίγοντο διαπέρασιν.

ε'. Τὰ δ' ἐκ τοῦ, ἡ περὶ τὰς ἐπάλξεις αὐτῆς ἐπιμέλεια. μικρὸν δὲ φρόσθεν ἐξ ὑπερτίδος πολλῆς πυνθάνεσθαι τὰς ἐπάλξεις τὸ τοῖχος πᾶσις ἐξορύξαι σαν, ὡς ἐκ εἰσῖεν, τὰς μὲν ἔξω πολεμίοις ἐπεργάσαις, τὰς βέλεσι ὑπερίσχειν τὰς ἔνδον δεῖσαν φοβοῦμεν, τοῖς δ' ἐπὶ ἢ τοῖχοῦ ἰσχυρὸς πολλὰ γὰρ ἐξ ἔδοσαν παρεχώρεις, ἀφανὸς λίθοις ἐνθεν βάλλοσι τὰς ἐπιόντας, ἢ τῇ ἀφυλάκτοις πᾶσι φοσπελάσαι τὰς τοίχοις βαλεῖσθαι. Ἔτεσι δὲ δὴν ἀδρῶσι τὰς ἀνδρὰς φιδόσθαι ἢ κατωμεθεῖν, ἐ φρὸς τὰς τῷ ὅλου τοίχους ἐπάλξεις, ἢ τὸν πυρίβολον, τὸν φρὸς ἄκρῳ ἐξαρῶσι. ἢ δὲ ἔτοιμ πάντας ἐπὶ τῇ τοίχῳ, μηδ' ἂν ὀλίγος ἔχοσις ἐπιρέπειν ὅπλων, ὡς ἂν ἢ μάχοιτο τὰς ἰδίας ἔχοσι ἀφαλείας. Οὐ δὲ γιγνόσης, ὡς ἰδίᾳ ἐπὶ δύο ἢ τρεῖς ἐπάλξεις ἴσα ἄνδρα ἑστάναι, ἢ πίσω τὰς πλοίας, μηδ' ὅπλα κατατίθεσθαι, προσάλλοντι δὲ ὁ σοφὸς, μὴν πρὸς μάχλιν ἐπιτηδείως ἢ πάλαιον. τοῖς δὲ σωμένοι κακοῖς, ἢ τῇ πρὸ τῷ ζῶν Χριστῷ παρεμένοι, ἢ τὰ δίκαια. Οἱ Λατῖνοι δ' ἅμα οὐ ἔχοντες ἀνορέξαθαι, ἀνδρας δὲ ἐπ' ἴσης μαχίμους ἐν ἀγῶ παρὰ τοῖς ἄλλοις τῇ πόλει, δὺο εἶς ἐπέχειν ἐδοκ, πάντας γὰρ ἐπίσης ἔχειν πρὸς πόλεμον μεμέτηκε. δὶ ἢ νέοι ἀγορὰν πρὸς φυλακὴν ἀναπεπτῶν ἢ πλοῖα δύο ἐπεῖναι, οἱ ἢ πέρας ἐπὶ τοὺς τῶν λαβόν ἐν ἔχοι, ἐπιδρόμων ἀφορμὴ τῇ πολεμίοις, ἢ ζῶντ ἢ πάντες προϊδοκῶμεν. Ἀς δὲ ἢ πόλει, ἔφασαν, πολλάκισι μὲν ἀ πολέμιοι, καὶ τὸ πολιτῶν πολλοὶ γένοντο, ἡνίκ δὲ πρὸς τὸν ἀγορὰν τοῖς ἐπὶ τοῖς ἐμφύλιοι τὸν πόλεμον, πολλῷ ἐκὸ τὸ τῇ τοῖχοι ἐμμένειν τὸν πόλεμον ἀπὸ, μᾶλλον πόλεμοις πρωτεύουσιν.

A ti privationem in mentem revocantibus & tempus proferentibus, afferentibusque, ut jam inuol, & non temere credentibus, indicium illud esse & divinæ punitionis & subsecuti excidii; hoc, inquam, statu rerum, cum modicum tempus interim procedisset, in pejus, quam antea, mere omnia, magna confusio animos occupare, cum alia aliis decerneret, nec possent in unam sententiam convenire: nosque, illis, qui in navi adversis tempestatibus utuntur cum gubernator abest, non absimiles, variis rerum fluctibus jactari. namque ibi omnia sunt turbarum plena, & navis, spoliata rectore ac vi ventorum concusso, huc suum continuare absque B dilectione non permittitur. Cum ergo plerique ægre ferrent, non concedi sibi, Turcis urbem dedere, eventum postmodum secutum perhorrescentes; nuncius advenit; Muratem adversus nos iter capessere, quamplurimis copiis & rebus aliis omnibus instructissimum. Quidam, nuncio fidem esse adhibendam, dicunt; negant alii, & Latini potissimum; sive magnanimitatem simulantes, sive Turcarum, quod credibilius videtur, inexperti. namque unde illis, in mari genitis, & altimo etiam ætatis tempore vitam agentibus, nec non ad conflictus & pœnas, quibus Turcarum gens utitur, ineptis, nec valentibus cum triremibus alio extra suos fines, ut illic allabescit, dicagari, consilio venerit? Exiguum ablit tempus; & rursus alius nuncius, eadem quæ primus, denunciat, & jurejurando fidem C alligat suam: quo nos persuasi fumus, nihil aliud expectantes: hoc enim, nostri per molcos suos in angustum contractio, resque ipsa clamabant, credi dere & Latini; vilumque est illis, licite necessaria præparare.

V. Et primum quidem, quod antea inchoaverant opus, propugnacula ur domtazat curam perficere conchatus a primatur. Paula enim aureſamma cum labore ac animo opere accuratum, ut muroram propugnacula, adinstar scuorum, tabulis obtegerent, quæ adversus hostri impedirent, ne sagittis circa D siquando opus esset capite emergere valmerarent, his usum qui mucio insisterent, facultatem uberem faceret, clam e superiori parte suis advenientes imperare, admotoque ad muros, obvios quosque, repellere. Deinde, numerandos esse viros decernunt, ut discant, an ad omnia murorum propugnacula, & circuitum ad mediterranea vergentem, sufficiant; & sic omnes in muris, suis quemque armis instructum, statim imperant, ut ad id tellibus propriis oculis uterentur. Quo facto conspiciebatur In duobus & tribus propugnaculis non ternos; eorumque potior pars neque arma gerere, quæ pauperias abstulerat, neque pugnæ neque conflictui apta; a illis namque mala, & vivendi E egestas, vires intimul extinxerant. Latibi nisi hominus, cum rei providere alteri non possent, (neque enim alios viros bellatores, præter accolas urbis, possederant,) necessarium ducere, omnes ad pugnandum promptos esse: rerumque venalium forum alio aspotsare pro accuratiori civitatis custodia, deliberarunt: licet id ad finem perduci non potuerit, cum ex improviso hostes, &

nostra expectatione citius, irrupissent. Etenim, dicebant, si adversarii urbem copiis cinxerint, & pugnis raro intentibus indulserint, nos vero adsumum, longe diffitum, necessaria coemptori accesserimus, desertis muris, & custodibus vacuis, nullo prævio labore illis civitatem trademus. Recte itaque omnibus, & ut vires concedebant, dispositis, omnes unis animis, omnia pro patria pati parati, spem universam in Deo, & martyre Myroblyta, collocavimus; & dies noctuque barbarorum irruptionem circumspiciebamus, quotidieque, ut nunciatum fuerat, expectabamus.

VI. Paucis diebus prætergressis, certius nuncius in civitatem adsolat, Murate adventum in Langada indicans, nec satis esse campum illum, longe lateque diffusum, copiarum multitudini: apparatum quoque prænarrabat esse supra per omnem expectationem, nec posse verbis exprimi. Rarium non solicite agere, diligenterque, quæ opus erant, curare. Illuxerat dierum domina, & nocte media terræmotus ingens urbem concutit, merumque omnium animis injicit, qui infelicia illum atque incommoda portendere existimarent. Illi enim, qui a multo tempore civitatem concutiebant terræmotus, homines afficerunt, & talem opinionem ingenerarunt, cum illi rerum immutationes denunciarint, & diversum montes urbi intulerint. Et hoc quidem nocte primo mane, cum nondum sol terram radiis collustraret, pars exercitus in civitatem contendit, neque acrilidum, ut moris est, erectum deferens, neque tarmatim procedens. nec alio scopo animum fuerat Murate, amicabilibus verbis incolas antea pertentare, ut, quæ postea subiecutura sint, urbisque excidium, evitarentur. In spem enim venerat, fatis ipsius dicto eum aureo illico daturum, & bello capi opprimique declinaturum, adeoque ob causas prædictas; tum adeo numeros illos hominum copias bello subjiceret, & postmodum, nactus frustraneus, ignominiam sibi, cameræque famam compararet; tum, ferro omnibus cogentium, ut in urbem veniret, qui per fatis: non dorant enim, qui eum compellabant, asseverabantque, eum tammodo conspectum, prompte, & sine ullo prævio bello ac labore, in ditionem suam eum redacturum. Misit itaque ad nos Christianos, haud ignotos, ex aliis urbibus, nobis salutaria consulturos, & concessuros quæ pro viribus nostris forent. Qui licet adveuissent, ut eos Laderentur, a lagenis, a muris deterrerentur, cessarent, cuncta subi aut perum, pro quo accesserunt, redicasfient. Præpeteresque hoc loco nonnullos ejusmodi notos fuere, quæ, cum opus esset, sæpius & Murorum partes circumire &, mittebantur a Murate, palam, que pro fermonibusque uti consultatum, dispenendum, ut electiores in venientes publicum utilitatem mandata negligerent. Verum cent; ipsi, non bene ergo duximus modo, sive sponte coacti, rem ita peregerunt.

VII. Murate, cum vi tatione operum & oleum que enim ita, quæ dicit,

hac, fuaderi nonnulli, quin immo cum injuriis & opprobriis demente jactantque contumeliose onerare; intemperiis insaniisque agitatus, loco moveri exercitum mandat. Illi fecedant neque accipum examina, nostri sanguinis avidi, sitientes, omnesque penitus uno haustu deglutire desiderantes. Ubi urbi proximi facti sunt, tentoria pro more fixis instar propugnaculi eam ita circumvallant, ut nullus hominibus esset vacuus locus: tum duces singulos in præscriptas sibi partes deducunt; ipsi sua tentoria arci adversa ponit, ut omnes, tanquam e loco sublimiore, & interiores partes urbis, circumspicerent. Nos hac insani, pro salute nostra tuenda alacriores facti; neque enim fieri poterat aliter; omnia unicumque suppetentibus ad murum accurrere, alios alium celeritate præterire, quem tandem finem habitura altercationis, quem tandem finem habitura altercationis, quem tandem finem habitura altercationis

bus, sententiis etiam datis, contradixit, insanientis cogitationes suscipit. Primum enim, non addecet, Pontificem rerum militarium curam, & hunc quidem tyrannorum more, principatu pollere, tyrum contra lo possessionem immittere, & mutationum ac cædium, nec non desmatetur, evenient, authorem esse; quæ enim ipse in tyrannicum, & cerdotale, & mitis domini, & qui pacem deprædicavit, cujus vestigiis insiste qui debet, solium promovetur. Deinceps quid ille molitus est? An in legibus divinis perdurare adhortabatur, non a Principibus desciscendum, quos veluti a Deo promotos exosculardum esse docebat? Et tamen in aliud illi incumbendum erat, cui mortalium animæ per Deum erant concreditæ. Nihilominus ille, hoc modo dispositus, fere singulis annis ab urbe recedere volebat, & in patriam revertì; forte ut ratione passi essis. ita mente nonnulli præditi sunt, qui, cum quolibet mutationem subeunte, sese immutat & animo agitent, qua ea enunciant; nos vero ad propositum revertamur.

IX. Cum vero alia atque alia vice, quod supra commemoravimus, Murates peregisset, missisque cum sagittis in urbem pluribus litteris, eadem, & similibus, jurejuranda, denunciantibus ac stabilientibus, nihil proficerer; neque enim scultas erat civibus, etiamsi volassent, Latinorum, & prædonum potissimum, adstantium custodientiumque meus, sua sententia interpide mi; ad bellum invitus accingitur, non tantum contumacia atque contentione inhabitantium motus, quantum ilisemodi successu. Navis repente comparavit Latina, frumento onusta, ad urbem indgam adnavigans. Statim atque eam vidit, suspicatur, copias auxiliares, & arma pro bellatoribus vehi; dequm victoria dubius, si commodum esse viribus, & militaribus pertentandum anneqeam navis in portum sese recipiat, decernit. Paulo quoque ante, cum præcones mitteret, quorum manus in exuriorem murum clam irrepens, nocte intempesta, eumque pro nutu fossiones; neque enim custodes derant, imminuis habitatoribus, qui intus erant, eos fores pellere, &, obeli obiicerentur, minime valebant; potiorem illius pariem in solum cere, ut jam aditus quampluvimis medium inter muros spacium pateret, cerentque tuto scalas iacebet, gnum murum ascendere, (exteriorem inaque murum, hoc modo pervium fecere;) & sæpius interdia sapiens pellere, a quarum jactu nec nocte abstinere, dum ad paream murum planum effodiendum procedunt. enim pacto secura illum fossionibus tuissent, ni in majore muro mines jaculis impedirent, ne illi ti similia machinarentur & Attamen neque ista ratione nostrum pro civibus agerem rent. Sed ante alia eo utebantur, cero, quod equidem innocentiæ opus lenter profuseque omni sen

X. Hæc igitur triduum ge

Digitized by Google

A salute nostra solliciti, universum exercitum pedestesque, qui Muratem sequebantur, ad pugnandum esse paratissimos; & prænunciant, statimque atque dies, quartus illuxerit, adversus eos cunctis viribus aggressionem facturum: naves quoque præparasse, quibus per mare irruentes, duplici nos molestia afflictarent. Sed ea omnia spe rationes nostras conturbarunt, & suspensos quo tenuit animos, tanquam quod ingens apportaturum esset malum; & dilucidatis pectore conflictare consilii nihil portent. Hoc accepto nuncio sub vesperam, cum variis necessitatibus urgeremur, dilaberemurque solicitudinibus, quo pacto nos in bello gereremus, & omnis hominum ætas exigitaret, preces Deo, & Myroblytæ martyri, per totam illam noctem effudimus: imminens siquidem periculum certumque ante oculos erat. Latini vero, partem litoris pendentes maximi, triumtriremium causa, quæ in urbem penetraverant; ne eas flammis suo adventu Turcæ ablamarent, sagittarios ad custodiam murorum dispertiti secedere, alio atque alio migrantes, juliarunt; veliqui causam rei ignorantibus & quid e muris successio inferret. Etenim si famdum plane aperuissent, ad custodiendum scilicet portum & triremes, eos a muris avocari, qui in muris defendendis remanserant, ipse non mala lactati, sinam illam esse suspicati non fuissent. Sed id alio modo evenit, & eorum a muris successu maximum, in pectora eorum, enerum injecit; adeo ut media ipsa nocte fuga clanculum arreptæ non parva murorum parte deserta, dominum remanerent. Hæc postrema cum ita mali quod eo die advenerat, si humana ratio non fallit, reputata est. Etenim si in muris permanentibus omnibus, animo ita dispositis ut pro cum patriæ vitam coverent, vix urbs servata fuisset, quanam ratione simile accidisse, facili negotio cadis non erat? Sic hisce per Latinos ctis & propter inexpectatum adventum, unica triremi pro cum tenda navali pugna repleta, vera vitam tur recalluisse nuncii. Nam circa auro naces ad portum properantibus impellantur, ut cœpta absolvere Sed dum appropinquant, nec adverse se apparatum hostilem penetrant, remis celocitate fumea in eos cum las, cogitque, ut, in fugam versi terram naves impingant. Sic Turcarum illud consilium extemplo evanuit & diurni mali similia exitus fuerunt. Quarto igitur die appetente, nec dum clare lumen hominibus miniscitate, ut nobis prænunciatum fuerat, mul terra intuemur. Inter hos alii scalas, alii tabulas, alii implexa vimentibus scamillare; omnes, ut sic dicam, mathinas convehere, & ut moris est scapei & nostri excidii sitl velut bacchanices, se invicem ad cladem nostram excitare. Eodem momento nos quoque, uti concrepabatur, assurgimus, & bellum ac mortem alacribus animis exclamus. & hoc quidem viri, at mulieres, etiam de summo loco summoque genere, virilibus mutuas operas tradere, facilia animis ad depellendum hostilem impetum deferre: multæque, fuæ

B

C

D

E

conditionis oblitæ, virilia opera
denses viris, robusteque, perinde
illi deprælandi alacres, aggressæ atque
Motæ sunt copiæ, tantumque ad muros
appropinquarunt, ut possent & illæ ex
inferiore loco saxa manibus in nos in-
torquere. Tum eorum duces modum ex-
cogitarunt, quo illis requietem abunde
referrent, nobis vero laborem assiduum,
& nunquam intermissum conflictum.
Primum enim decernunt, necessario o-
mnem urbis ambitum simul oppugnare;
licet magnus labor illis esset suscipien-
dus, tantam urbem percutientibus, &
suos ad prælium animose excitantibus: &
quando defecissent: deinceps universam
multitudinem in partes dividere, ut al-
tera alterius laborem, mutua vicissitu-
dine, diminueret: tum demum jusserunt
Partem orientalem omnem & occiden-
talem ab arce excelsiore ad mare ipsam
circumvellare. Cum eero capru facilio-
rem Orientalem agnovissent, tamquam
quæ multis suis partibus putrescentibus
ægre consisteret, in ea copiosiores &
bellicosiores ad congligendum destinant.
Murates dispertitis, qui circa ipsum e-
rant, peditibus, eadem atque alii ratio-
ne a Trigonio ad locum, in quo situm
est Chortaitæ monasterium, pugna non
abstinet. Namque cognoverat & ipse,
civitatem inde capi facilius posse, per-
trescentem murum conspicatus, & eo u-
no totam urbis securitatem pendere.

XII. Cæpit ergo prælium cum ipsi
dici exordio, ut prænarravimus; & illi
dispertiti ac sibi ipsis succedentes, pro-
pter nimiam copiam, labore defatigatos
recentes excipere, & alteri mutuo sub-
sidio subvenire; alii ira scite sagittas ejac-
culari, ut nullus ex nostris, vel e mu-
ris capite emergere auderet: alii propter
hominum solitudinem audaciores, sub i-
psis muris correpentes, cavis eos ma-
chinis concutere, quas negotio confi-
ciendo aptissimas extruxerunt: alii sca-
lis ascensum animose pertentare, nec
expectatione frustrari. Primo etenim im-
petu, qui in ea parte Trigonii aderant,
universi sagittarum ictibus, nimborum
instar in aerem emissarum, semianimes
procidere; illicoque pars ea defensoribus
vacua remansit, cum non supperetent a-
lii ad custodiam, qui adversariorum im-
petum tenuidetent: nos vero pauci, ne-
que cunsti in muris, ob eam quam ne-
pra dimimos causam, & licet supra vi-
res animaremur, nullæ tamen erant vi-
nostræ, ad illas comparatæ. Nec jacu-
lis tantum turba illa, sed instrumento
etiam pusillo ad comminuenda ligna
in propugnaculis sepimenta vebatur,
quod, ubicunque imorquebatur, viros
quosque obeios deturbabat. Dux
Occidentis, equo affidens, pracce-
properabat, orientalem civitatis plagam
circumiens, arma circumsopitus verbis
omnes excitans, & ad fortitudinem
cutes, & præmia promittens. Et
adhuc alacriores efficeret, atque
nostram salutem fortiosiores, feri
stes in medium afferri jussit, &
rum fossoribus mercedem propo
qui lapidem ex eo arurum attulisset
ta voce rebonans, quoties id egeris
nus reportaturum: illis quoque,
mi murum ascendissent, mu
spondebantur, & pollicitatio
mera. Quare conspexisses in
omni admiratione dignam; &

Δ γενόμενος, ἐξ ὑπερδεξίου. ἐγὼ μὲν μὴν ἀνὴρ, γαμε-
ετέρου πολέμου. λίθους ὅλη ψυχῇ πρὸς ἄνωθεν ἐ
ἐπιλαθόμενοι, τὸ δὲ Ποῖαι δὲ ἡ ὅτι γυμνὸς πᾶν
ἀνδρῶν ἐπιδεικνυτο, συμπαρ-
τοῖς τοίχοις, προσεπέλασαν. Καὶ ἐπὶ τοῦτο οὖν ἡ ἐρημία, τῇ τοιούτῳ
λίθους πέμπειν προσεπέλασαν, ὡς δυνάσθαι ἀμύνειν,
ἀναιρεῖν οἱ τοιοῦτοι πάσσθαι ἐν ἡμῖς τῶν χρεών. Εἰς
πόλεμος ἦν ἐξώπιν ἐρημίαν, ἑκάτερος μὲν,
πρὸς ἢ πόλεως. Πρῶτοι μὲν γὰρ δύο ἡθροίσθησαν
ἐν πόλις ἐν αὐτοῖς ἄπαντα κύκλῳ ἐξωπλίζεσθαι, εἰ
ἐπεὶ ἐκλάτεσαν. Ἔκτοτε δὲ διέφερον ὡς μοι ἐς ἀ-
πᾶν τῷ πλῆθος, ὡς ἴχνο ἀλλήλῳ ἐφεστάναι τῷ
ξεν, τὸ καὶ ἀναπλὰς ἄπαν μέρος, τῷ τὸ ἄρχος ἀν-
ὡς ἐφεστάναι ἀνὰ ἐπὶ Ἀμφιπόλεως ἀνωθεν, ἀναπλὰς
ἐξιόντος. Ἐπελαστήρει δὲ τὸ πόλις
χάνο τοῖς μέρος, ὡς δὲ σαθρότερο
αὐτοῦ ἐφεστάναι μέρος. ὅθεν τὸ πλέον
αὐτ' ἅμα ἐφεστάναι πολεμῶν. Ο Μα
τοῖς ἄλλοις πᾶσις ἐφιεῖσιν ἐφ' ἀν
μενοι τυγχάνει τὸ Χριστῷ τῷ
φθάνει, ἐγὼ γάρ, ἀφ' ἑνὸς τὸ
δὼν, ὡς ἐπὶ τοῖς τοῖς τῷ
τοῦ μέρος ἀνεχεῖ.

Ἐλαβεν οὖν ἀρχὴν
ὡς διαλιμενῶν
μας Σκαμάνδριος, π
ἐκεῖ. Καὶ οἱ μὲν
ὡς ἐφεστάναι. Οἱ
Δ ἐφεστάναι

A lieri corpore tegi, quod lethali vulneri
resistere non valeret, & mortem sibi
sociam deferret, tanquam immanes bel-
luæ in murum contendere; tantumque
appropinquarunt, ut non pauca ex li-
gneis sepimentis disjicerent. Et hoc qui-
dem sibi: qui vero sub murum subrepse-
rant, putridiores partes, diligenter suf-
fodientes, solo æquare. Nos autem sa-
gittarum continuata frequentia, in ipsos,
neque lapides neque aliud quidpiam pro-
jicere poteramus: nam earum effusita-
te nec manum quidem ad jaciendum la-
pidem efferre licebat. Sola facultas in-
erat, ex occulto lapides in eos, qui mu-
ros adorarentur, mittere, ut ascensu per
scalas arcerentur. Et nullus, quod a
B nobis gerebatur, facinus bellicum ea-
stimasset. Quam enim noxam intulisset
lapis, nullo scopo emissus, manu tor-
pente & ejaculante, nec vidente ad quem
dirigeres & quem in locum concorque-
ret? Hoc propter hostilibus modis omni-
bus strenue se gerentibus, & pugnam
diligenter prosequentibus, & nobis o-
mnibus discrimine metuque prostratis,
& aliis, bello finem positurum Mura-
tem, suspicantibus, aliis nostrum exci-
dium expectantibus, contendentibusque
Sic
prorsum, urbem capiendam esse.
rebus se habentibus, & nobis perturba-
tis, & insigniter confusis, cum parcis
pugna incumberent, partim torpentes
cessassent, partim sagittarum telis
C mortem oppetissent, partim e muris su-
pa sese corripientes, continuoque surripe-
rent, timore illatione relicta, nondum &
quarti diei hora prætexierat tertia
urbe ab hostilibus, hea, hoc capitur mo-
do.

XIII. Cum in multa loca scalas ad-
duxissent, nec posset eas alicubi mi-
ra applingere, e superiore parte depta
ideoque meta oppressi, labori renunc
runt: alicubi affixarum cum nonnul
gradus ascendissent, non potuere fa
nus absolvere; quibusdam aliis an
scorbus in illis partibus consistentibus
& fame atque lapidibus cum ipsis scal
deficientibus, & internecantibus. Cum
itaque hæc succederent, & illis infan
plen forerent, non mediocrem infamia
D sibi irrogari rati si victoriam non repo
rassent, curiosius investigantes, scalam
Trigonio applicare, cujus angulus era
ex turri, nec poterat ascensus impedi
potissimum quum hominibus prorsus vi-
duaretur, peditesque audacior alii, ens
dentibus carpere, vitaque moreem præ-
ponens, solum ut fortitudinis famam si-
bi compararet, fidentia quam maxima
murum ascendit, nemine id persentien-
te cœlum, qui aliis in locis hostibus a-
scensum prohibebant. Is Latini, inter
propugnacula confossi vulneribus, & ex-
tremam spiranis, caput absciissum inter
confligentes projecit, innuens, se portis
illius potitum, & diversis muris plane
omnes in fugam esse, redditus immemo-
E res conjecisse. diem eum aperiebat
mensis Martius nonum & vigesimum an-
ni (ex millesimi nongentesimi exigesimi
octavi, (Christi cɔɔcccxxx.) Quare il-
lo pedites omnes adhortans, & desti-
tutos a defensoribus locum significans,
ut illico ascenderent clamare. Illi, ut
poterant, subito scalis universis admo-
tis, frequentes ascendere, clamore &
strepitu qui e tympanis corio confectis
elicitur. hoc idem enim inter bellandum

maxime animos concutit. Multi etiam temere audaceque manibus & genibus repetare, gravi, aliena sibi comparandi, sisti succensa, & per propugnacula intro sese mittere: verum quibus per scalas ascensus non permittebatur, per foramina, quæ multa effoderant, per murorum forami- in urbem solliciti immigrare, alius alium celeri cursu & citatis passibus appetere contendens, manibus enses feretes, & quasi decertantes, quis prior alibi in habitata urbis loca, & oram maritimam procurreret: eo enim potiorem civium partem, & maxime Latinos, propter triremes, confugisse conspicabantur. Omnes itaque nos, ut cuique licuit, fugam maturantes, alii in cuniculos & sepulchra & si quid aliud saluti conducibilius videbatur, non absque tremore subrepere: alii triremium vel aliarum navicularum ascensum, sibi horrore sævo persuasi, promittentes, ad littora prorsus ad eas hostibus interclusum. Ac res aliter cesserat; &, qui similia imaginabantur, spe sua delusi sunt. Hoc idem & circa turrim, Samariam nuncupatam, contigisse, omnes experimento deprehenderunt; nam existimabat, etiamsi urbs caperetur, non statim eam ab oppugnatoribus opprimendam, in ipso maris litore sitam, maris & armis tectam, necessariisque aliis optime communitam. Hac vana spe a moleo tempore lætata, non pauci in illam, ut propriis corporibus provideret, ruebant. Verumtamen in hoc quoque decepti sunt, vis enim ex Latino, qui erant illustriores, & Tzetarii, pauci cum illis quibus illius custodia erat concredita, in illam conclavatum, intromisisque, alios introitum denegarunt, & murum, in mare propendentem (ei Tzerempelo apud omnes nomen est,) in triremes, ante ex portu eo defluxas, cum aliis paulo ingrediuntur.

XIV. Per scalas ergo atque foramina, ut diximus, hostes in urbem intro conjecti, alii in ædes & hominum cubilia ruere, alii ad portas civitatis aperiendas, ut Muratæ simul cum toto exercitu se in eam conferret. Ex vidissent eos, instar apum aut immanissimarum ferarum, confertim irrumpere, ululatus, eademque ostium spiramenta, & tatem universam tum equites cum civites occupare. Ut civitas repleta est, & omnia eoo in se, & sacra templa, & divina monasteria, & plateæ mus occluderent; tum lamentabile illud & lacrymabile admodum spectaculum ingredientur. Namque urbe tota narravimus, occupata, velut ut prælupi, nos impetentes, omnia rapaces quemadmodum dynastes prorsi ferat, tagebant. Namque ille inter dum diverat, si urbs caperetur, voti compos fieret, quidquis que depraedatus fuisset, legitimum deret, a nullo unquam spoliandum

Digitized by Google

παρὰ πάντας ἀνθρώπους. Εἶλκεν γὰρ ἅπαντας ἄνδρας, γυναῖκας, παῖδας, πάντα ὁμοῦ ἡλικίαν, διδομένους ὥσπερ ἄλογα ζῶα, ἢ πρὸς τὸ στρατόπεδον ἴζειν ἢ πρὸς λείας πάντας ἐξάγειν. καὶ σκοπεῖν τοὺς πειρωμένους, μὴ ὑπὲρ ἀριθμὸν ὄντας· κἂν τι τοιοῦτον τύχῃ, ἢ τοὺς ἀγωγεῖς, μηδὲ παρεῖς ἐξαιρεῖσθαι, ἀλλὰ δὴ καὶ μετὰ τοῦτον ἐπιτιμίοις τισὶν ἐζημιοῦτο. Ἐκέλευον γὰρ ἅπαντας ἐν τοῖς ἰδίοις μένειν οἰκήμασι καὶ μηδὲν ἐκφέρειν, ἀλλὰ τὰ ἑαυτῶν ἕκαστον ἔχειν, ἢ τοῖς συναλοῦσιν αὐτὰ παραδοῦναι, μὴ τοῦτο ἀλλοις βασκαν παρασκευάσῃ, ἢ παρὰλογόν τινος ἐξαιρεῖσθαι τῶν ἀλλοτρίων. Σπάνιον γὰρ ἦν τοῦτο ἰδεῖν, ἢ τοῖς συναλοῦσιν αὐτὰ παραδοῦναι, μὴ μετὰ πολλῆς βασάνου καὶ ζημίας αὐτὰ ἀναλίσκειν. Τότε οὖν ἐν μέσῃ τῇ πόλει, ἢ βοὴ παρὰ πάντων συμμιγὴς ἦν, ἢ θορυβώδης πᾶσα, ἢ γόων μεστά. οἱ μὲν ὧν ἄγοντες ἐπῆρχοντο τοῖς δυσχωρεῖ ἐν ὑπερβολαῖς ἐπιτηδείοις, οἱ δ' ἐπεχείρουν αὐτὰ διάζευγνύναι τοῖς ἀγομένοις ἐξ ἀνάγκης· πολλοὶ γὰρ ἦσαν οἱ ἐξίεσθαι τῶν ἰδίων οὐκ ἠθέλησαν, ἢ τὸ πλῆθος, ὅτι μέρος αὐτῶν τοῖς πολίταις τῆς ἀνθρώπων ἐπίστασθε, ἢ τῆς αὐτοῖς ἐφεστῶτος χρήματος, ἢ μᾶλλον ὅσον τοῖς ἀρχαῖς ἐστίν, ἢ τῆς ἀληθείας πέρι. Ὡς ὧν ὕστερον ταῦτα φοβεῖσθαι, ἢ πειρᾶσθαι μὴ ἐξαναγκάζειν τοὺς ἀγομένους ἐξ ἀνάγκης ἢ παιδίοις πάντας τῆς λίαν ἀσθενείας ἅμα γυναιξὶ ἢ παιδίοις πάντας τοῖς τραπέσθαι ἀγαγόντας, ταῖς σκηναῖς ἐσδέχεσθαι παρέχον, δεδημένους καὶ, ἢ τὰ τιμήματ' ἀποτίθεσθαι ἐκέλευον. Οἰμωγαὶ δὲ ἢ δάκρυα πανταχοῦ, τόκτα μὲ γὰρ ἔσα ταῖς μητράσιν ἐκπεπτωκέναι ἔτυχε ἀγκάλαις, ἢ ὑποτρέσαι ἐλεεινῶς ἀλαθμεύοντα πάντας ἰέναι· οἱ δὲ πειθόμενοι κοπτόμενοι, ἢ τοῖς παροῦσι δεῦρο ἐξαιρεῖσθαι, ἢ τοῖς ἀπόντας ἐξαιμεῖν δεῦρο, πάντ' ἀναρθρον. ἢ ἀνδρες μὲ τοῖς ἑαυτῶν παρ' ἄλλων ληθόμενοι γυναῖκας ὁρῶντες ἢ ἐκζευγνύς αὐτὰς ἢ συμπεσεῖας κοπτόμενοι φίλτρῳ, τὸν χωρισμὸν ἀνεδύροντο. Γυναῖκες δὲ τοῖς ἀνδράσι ἀναζώσασαι, δάκρυσιν ἀμυθήτοις περὶ αὐτῶν ἱκετεύουσι τοῖς ἑαυτῶν πεπιστεῦσαι, ἢ τὰ μὲν τοῖς παιδίοις ἀφορμὴν τοῦ μέλλοντος ἐφοδιάσαι, χάριν δὲ τοῖς παιδίοις ἐπιτιθέναι, ἢ τοῖς ἑαυτῶν μετ' αὐτῶν συναζῆσαι. Καὶ ὅσοι δὲ ἐν ἑαυτῷ γυναῖκας συμπεπτωκὸς ἀνδράσι πολίταις, ἢ ἀνδρες ὁμοίως γυναιξὶ τῇ ἀλόντων. Τὰς γὰρ ἁρπαγὰς πάντες γινόμενοι, ὁμοίως δὲ ἁμιλλώμενοι ἢ πάντες ἢ συγγενεῖσι, ἄλλος μὲν ἅρπασεν τὸν γεωπόνον, ἄλλος δὲ τὸν ἐμπορα, ἢ ἄλλος τὸ πλοῖα, ἢ λοιπὸν ἅπαντα, ἢ ἄλλος τὸ ἀγοράσαντα τὸν ἀπὸ τοῦ ἀγροῦ, ἢ ἀγούμενον παρ' ἄλλων. Μακρὰν δὲ γυναῖκες συναλοίσαν φάγμα γόμου πιμέτας οἴκων, ἢ πᾶς ἕκαστος τὸν γίλιος ὑπῆρχε πλατύς. Ἐνθεν γὰρ ἢ πεδίαδος μαχὼς αὐτὸς βιαιοδίωτος, ἢ τὸν ἢ γυναικῶν ἀνοτελὸς ἀναπαμένος συνοικεῖν,

multum excrere. Nam cum sciret, aut audisset, eos solitarie vitam traducere, & a muliebri commercio plane esse alienos, oblectabantur animo, viderentes, eosdem communiter dira pati

A hebant itaque promiscue aetas, mulieres, adolescentulos, simul omnem aetatem, veluti animantia quæ sola rationis privantur, colligatos, & ad castra extra urbem convenebant. Taceo ad mortem datos, licet infra numerum, tum in muris, tum in plateis, nec sepulturæ traditos, prædam dilaniandam canibus alitibusque omnibus appositam, ut Homericus verbis utar, non viros solummodo, sed mulieres, eorumque pessimum senioresque atque imbecilliores. Festinans enim hostis, præ metu multitudinis, captos statim extra educere, & sociis in tabernaculis tradere, ne sibi valentiori præda cederet, ea mancipiis, quidquid senio aut morbo præditum, aliorum non consequeretur vestigia, capere imminuere, neque interdamna referre. Tum primum filii a parentibus, mulieres a viris, amici ab amicis, & consanguinei a consanguineis, miserum in modum disjungi, nosque injusta morte obruendos suspicio erat: & conturbata quidem est civitas, clamorque omnium promiscuus; & ingemiscentibus omnibus, cuncta plena strepitu & ejulationibus fremere: paucis enim miseros, vinculis adstrictos, erahentes caire, partim recens influentes in urbem, quod e manibus priorum effugerat, rapere. Sed non omnibus aqua commolumenta fucre. Tantæ enim multitudinis una pars, quidquid erat hominum & pecuniarum, exhausit, & maxime pedites, qui primum per scalas inepte erant. Cum itaque hæc ita processissent, & nos tenuissent, septem millia hominum capita recensen, cum mulieribus & pueris, ad castra deductos colligavere, ibique pretium uniuscujusque statuunt. Ejulatus vero & lacrymæ ubique. Infantes etenim, qui maternis ulnis fovebantur, adhuc lactentes, miserc vagientes, matres poscere; quæ imperiti sanguine madidas commonstrantes, eos quærere. Viri uxores suas, ab aliis captas, inspicientes, & connubii & unius concordisque vivendi rationis amore conci, divisionem deplorare: uxores maritos tepentes, lacrymis, quæ verbis exprimi nequeunt, de illis interrogantes, tabernacula circumire. Filii parentibus orbati, nullo modo sollicitudinem æque ferre potuisse: parentes, de illis sollicitl, naturali eos amore compellente, ploratibus aerem diverberare, & spuris continuis macerati, lacrymas inconsolabiles effundere. Tam & puellæ plurimæ, semper antea vitis invisæ, neque patemis ædibus vaste ausæ, & legitimis nuptiis reservata, multisque ignotæ, manibus masculorum teneri, degere infelici cum illis in tabernaculis. Videres in unoquoque tabernaculo mulieres promiscue cum civibus, virosque iidem cum captivorum uxoribus. Nam cum rapeus prædaque communis omnibus fuisset, familiæ conjugatorum & puerorum & consanguineorum, alius quidem uxorem, alias mariem, filios alius rapuit, quæ simul una omnes immiscerl, qui separatim vitam agebant, & sese invicem ignorabant. Monachi cum mulieribus eradi, res dedecoris plena videbatur; quæ tamen a trahentibus rifum

Τάλαβρα γὰρ ὑπὸ παντὶ λίθῳ χρήματα κεῖσθαι, τῷ δὲ τῶν πάνυ ἀπόκρυφα πανταπασιν. Λίαν καὶ τῆδε ἐπιφανῶν σωμάτων, ὡς ὕβρει, ἐξαλειφὰ, τῷ τὰς μὲν τυφλὰ πεφυκέναι, οἷον ἡμᾶς ὑπὲρ τῶν τοιούτων ἀγνοεῖν, τοὺς δ' ὡς ἀνοήτους τῷ αἰσθάνεσθαι, ἃ Θεὸς ἀπέκρυψε, ἐπὶ μέγιστον ἡμῖν ἀγαθὸν ἐφεύρεσθαι, τοσοῦτον ἀπέχειν τοῦ ἀνθρώπους εἶναι, ὅσον τῷ ἄλλων ὡς πλεῖστα χρημάτων θησαυρίζειν ἐπιμελεῖσθαι.

ΧΙΙΙ. Εἰ δ' ὧν αὐτὸς πεῖρά τε μαρτύρων τιμὰς λάφυρα ἐποιήσατο πανοπλίαν τε ἐκ μαρτύρων; Ἦκεν ἐκ πολέμου ἀπηρτισμένος, ὡς πύργος, ὡς τὸ πρὸ μισίας ὑπερβολῆς ἐπὶ καθ' ἡμῶν ἀνὴρ θῆρες λυττῶντες ἀ- γέλοι. Πλὴν ἀ δι' αἰτίαν, καθ' ὃν ἐν πόλει τῇ πάλαι ἔξεστι ἡμῖν γενέσθαι τὸ ἐν καπηβόλων λιμέσι κατὰ γῆς ἀνορύττειν, ἐν τοῖς ἐκατονταέτεσι

formatis, (per omnia siquidem, quæ in urbe erant, clades grassata est,) affli-
ctæ civitatis fortunæ Muratem ad mi-
sericordiam alliciunt: & primum qui-
dem qui cum occasus duce immigrarant,
quique captivorum ædes sibi divisserant,
ubique eas habere per vitæ spatium spe-
raverant, Turcas etiam, invitos urbe
pellit, inquiens: Large vobis sufficiunt
pecuniæ, & præter spem captivorum
quantus, urbem mihi ipse reservo, quod
ob eam multorum dictum iter confecit,
eoque labores lustinui, quos vos optime
nostis. Tum ad Galicum fluvium, qui
prope civitatem, & hyberna potissimum
tempestate, cursum tenet, pergens,
consilium præter omnem expectationem
init, sed capræ urbi valde salutare.
Considerans enim urbis magnitudinem
& situm mari proximum, eamque con-
gruentem & aptam ad omnia, commi-
seratus, illius reficiendæ consilium ca-
pit. Primum quidem homines non con-
temnendo numero, sanguine & ortu spe-
ctabiliores, a servitute suis sumptibus li-
beratos mandavit, ut intra urbem domi-
cilium haberent; deinde ut partes illius,
bello collapsæ, celeriter reparaverint,
pristinoque decori restituerentur. Et
mandata quidem hæc erant. Tum ipse
rursus multa exercitu, ad Bardarin flu-
minis ripas castra metatus; ubi captri-
vorum partitio absolvitur. Nam capti-
vi, sive pretio quod supra innumus,
sive per fœdus, sive per Christianos-
tos, ex variis nobilibus & oppidis con-
lini, pecunia erogata, liberatæ potiti
sunt, eam sibi habuere, cum adhuc a-
pud Galicum fluvium Murates moran-
geret: quibus vero ob egestatem atque
inopiam ea frui non contigit, eos sin-
gul, in patrias sedes & loca dimiserunt,
levitatis accommoda sublemos, donec
ipsi postmodum reversi de eorum pretio
dilpolsuerint. Neque enim poterant, le-
cum ana convehere, per longum iter,
& ad aliud bellum profecturi. Vi-
dites, infelices, hos quidem ad ortum,
illos ad occasum, dilractos asporari,
Nemque hi parentes, alis filios, alii
uxores, accipiebant, & quos caritate u-
nam aliquod insigniter fovebat, calami-
tas separabat.

XVIII. Hoc pacto, (quod utinam
nunquam evenisset) rebus nostris pro
cedentibus, & hoc sine apud Bardarii
ripas vecmlanis, Muratesinde, diuisa in
partes divisso exercitu, unam ad Ja-
norum fines dimisit, alteram ipse secum
ducens, ad alios se conferebat, ea quo-
que ablumpturus & pecturus. Sed ante
omnia per omnem sue ditionis plagam
præcones mittit, eos, qui ante multos
annos, ipsoque obsidionis tempore,
Thessalonicam deseruerant, illicque in
locis sedes locavernnt suas, quam ce-
lerrime posserent domum revertere coacti
ros, qui proprias in posterum, ut aiebat,
possiderent. Nam propositeros, quam
primo, & multa cum laude, re
bem habitatoribus restituere
pristinæ, hominum consensu
pere. Quod utique non multum
le excidisset, nisi nostra in D
mora impedimento fuissent. Cum
reparandæ urbis desiderio tenere
vocans se ad humanitatem
diem, omnes libertatis con
re, patriamque illis donare
& domibus propriis, us ant

ὠν, μὴ ἔτι προσόντων τῶν τραυμάτων, ἐ πᾶς ἴλεῳ δωρεὰς, ἢ πῶς ἀνηκεστίας ἀπαγορεύω. Ἐλλὰ φοβοῦμαι μὴ αὖτις, εἰ δεηθῶ, ὁ λαβόντες λύτρα καὶ αὐτὸς, ὁ τῶν παρηκόντων ἡμᾶς. Τῶν δ' ἀκουόντων, τοὺς μὲν ἄλλως ἐπαινεταὶ τι ἢ λόγου, ἐ παρακαλέσαι πρὸς τῶν. ἕνα δὲ τῶν ἄλλων τραπεὼν ἐξεχώρησε, μὴ μόνον ἂν ἀναλίξασθαι τὸ ῥᾴδιο διὰ τῶν ἐλλάδος, ἀλλὰ ἢ οἷς ἐδώκατε λόγοις καλοῦσι τὸ βέλτιον, ἢ πιθανὸν ἐφάνει διὰ τὸ ὑπάρχον. Ἡ δὲ ὧν πάντες ἢ ἰρὰς ἀμαρτίας χαρὰς, ὡς ἐμοῦ πείθω, καθάπερ ἐμὲ τ' ἄλλα ἔνα συμβίβασθαι. Εἰ ἢ ἴσως τινὲς ὧν ὁ λόγον νῦ ἀντιγράψουσι τοὺς αὖτι, μὴ δ' ἴσασιν αἴτιοι, τοὺς θείας παρὰ φύλακ ἐπιστολὰς τιθεμένας αὐθρωπίς τὰς τῶν συμβαίνειν αἰτίας λογίζεται. Ἐγὼ δὲ τὸ τοῦ Θεοῦ κρίνω παιδείας διὰ τὸν ἰμὸν ἁπαρόρθωσιν. Πάσαις γὰρ αἱ πολυάθρωτοι φθοραὶ, ὡς αἱ θεῖαι βίβλοι φθεγγόμενοι, ἢ ἀπορώτατοι βίβλοι, οἷς ἢ ἐν λόγοις παρεμβάλλοντες συμμισγόμεν γίγνται. τὸν πάνδημον πνεύμα δημοσίας μάστιξι ἐ Θεὸ σωφρονίζοντος. Πάντων δὲ ὡς εἶπον τῶ τῆς πόλεως ἐκπεσὼν διατριμμένων, ὁ Μωσῆς τὸν πόλο ἀνθρώπων ὑφίλαο ἐδιπετέστατο, μόνον, κάσας οἰκίας ἔχων τὰς ἀρχῆθεν αὐτῶν κυρίας προπίξας ἐλθερίας τυγχανούσας, ἐκ πᾶσαν ἄλλο αἰτίαν κτᾶσθ. ὠνεῖ μόνον πρᾶσις αὐτὸς πλουσιώτατ τῆς κακῆς γενομένης, ὅτι τῆς δ τῆς ἱερᾶς οἴκας παρακαπέχε, τὸν τ' ἐπὶ μέσης τῆς πόλεως ἐκεῖ τῆς ἀγορασούσης παρθένε ἢ Θεοῦ, ἢ τὸν οἷς ὅσμα πόλαι τιμωμένου, τῶ τιμᾶν Προδρόμου μοῦσ ἱερόν. τὸν μὲν, οἷς σύβολον εἶκας ἢ ἐ γενομένης ἀλόσεως, τὸν δ' οἷς ἢ πρὸ χρόνου παρὰ ἐ Τίρνου λαφθέντας, ἢ οἷς συναγωγὰς αὐτῶν τῆς μισήσεφ. Καὶ ὅτι πεφασμὸς ἐκεῖ τῶν Λακεδαιμονίων βαλασῶν ἐκ βάθρων αὐτῶν ἀνηγμένας μαρμάρους χιλίας ἑξακοσίας ἑπτὰς ἐπὶ κρήνας πρὸς τῶν ἰδρυσαμένων αὐτὰς ναῶν ἱερῶν ἢ μονῶν, πάσας παρὰ ἐ πυρθέντων ἀρχαίως ἐκβληθείσας.

ιθ'. Ἀλλ' αὐτὰ μὲν οἱ κύριοι πάντ πολλὰ ἢ ὑπ' αὐτῆ μέρη, ὡς διελήλυθα, ἢ τὰς διεστραμμένας αὐτῶ Θεσσαλονίκας ἐν αὐτῆ κατακαίνασιν ἐπανήρθωσαν ἀνὰς πρὸ χρόνου μόνον πάσης ἀπέρασιας ἐκ τῆς ἢ δικῶν συμφορᾶς. Ἀλλὰ δὲ ἢ ἐκ μελέτου τὸν γεγενημένον τῆς ἐμπόρου τῆς ἐλλάδος ἐξαμῦσις ἐλλήνους. ἢ γὰρ ἐκεῖ πολλοὶ διαφόλων ὑπὸ ἀναρίτους ἀνὰ πράξεις κατεφάνων, ἢ μᾶλλον τὰ ἐ Σικέλιε ἀρχαίας, ἢ ἐ ἄλλων αὐτῶ πλεονεκτημάτων ἐξαίρεσιν ἐ πρὸς τὰς δόμησιν ἐσὶ διπλᾶ ἐκεῖνοι. χρυσίν ἢ γὰρ ἅπας τοῖς, οἷς ἰδάρησα ἐκ χειρὸς ἐν ἐλλάδι τῶν αἰχμαλώτων, τῶν δὲ ἄλλων ἐκεῖνοι. ἢ ἐκ αὐτὸ τῆς ἀκείνε γενόμενος ὠνίου. ἀπέστο γὰρ ἐ χρυσίν οἱ πρὸς αὐτὸ τοῦτο πολλοί, οἱ δ' ἢ ἀναδότες ἐπ' τῶ πόλα, ὡς πᾶσι ἐμοῦ, μᾶλλ ἐ σῶν αὐτῶ, μὴ τῶν ἐν ἄλλοι τοῦτ ἐλευθέρων αὐτὸ χάλασ. Εἰ δὲ ἢ συναδῆσι τις ὠφέλας, ἢ τοῖς τῶν πόλε αἰτίσασθαι Τύρνε, ἐν ἐ αὐτὸ ἀφέλας. Δεκαοκτὼ δὲ τῶν πόλ ἢ ἀνὰς τῶν πρὸ ἀνὸς ἀπορρίπτε ἀναλίδαι, ἢ τὰ τῆς ἐκκλησίας αὐθέντ, ἢ πλουσιώτατα τῶν τοιούτων. ἢ γὰρ ἐκ ἴσως, οὐ μὲν ἢ πάλαι τὰ πλῆθ τῶν ἐμπόρων ἐφελκόντων ἐμπορίαν ἐ-

A omni securitate, & quidquid aliud erat in immobilibus, in animo habuit. Quapropter primaribus suis, quidam etiam sacramento ferunt, dixisse: Injustum est, cum rebus debellatorum, debellatos quoque in vincula conjici, & patria alia abductos spoliari; libertatem itaque illis stabiliamus, si ita videtur, itaque illi precio illos accipientes, aut illud nos erogantes. auditorum alios sententiam laudasse, adhortatos, ut faceret; sed alium ex ducibus, qui dignitate cæteros antecellebat, non tantam non approbasse verba de libertate, sed &, quibus poterat rationibus, consilium Principis impediviſſe; & verosimilia dicere, quod alios anteiret, vitas est. Erat placitus, ut ipse mihi suadeo, quemadmodum & quæ evenere reliqua; licet nonnulli, sermonem hunc haud patentibus auribus arripientes, neque semetipsos causam fuisse judicantes, divinis præceptis neglectis, hominibus eventuum causas ascribunt. ego autem, quidquid id fuerit, divinæ quationi propter meam correctionem tribuo. omnes enim clades pene exitiabiles, ut divinæ literæ tradunt decernuntque, ad frugem correctionis sunt, commune scelus communibus calamitatibus Deo paciente. Rebus itaque civitatis, ut dixi, inter se divisis, Morates urbem, hominibus nudam, solummodo sibi vendicans, omnes domos prioribus dominis liberis factis & B alias omnia immobilia, tradi jubet; hæc tantum male tum factis superædens, dum sacras ædes occupat, tum magnum Virginis & Deiparæ, manibus non factæ, templum, in media civitate positum; tum sub nomine ab antiquo rempore venerandi Præcursoris sacrum & in veneratione habitum Monasterium, illud in victoriæ signum illatique excidit hoc, quod aliquot ante annos a Turcis caprum fuerat: & hanc in congregatio- C nem & Synagogam fas commutavit: nec non illustre Adrianopoli balneum a fundamentis exstruens, mille marmora erepi, adducique ad balnei stratum ex hac urbe mandaverit, quæ a sacris templis & Monasteriis per curatores extracta sunt.

XIX. Porro ablere præconea ad meta illius dictionis loca, ut dictum est, & quos reperere Thessalonicenses, qui ante nonnullos annos, rerum angustiis pressi, ea cesserant, etiam vi reduces fecere, captivos item quoquomodo in libertatem vindicatos. Namque quamplurimi piorum hominum, infortunii commiseratione devictorum, liberalitate, & potissimum servatum Principis, cui præ aliis, quibus cæteros superat, virtutibus, præcipuum est in egenos beneficentia, redempti fuerant. In eam autem, fidis amicis concreditum, pia libertate captivorum impendi mandaverat; neque consilio frustratus est; eo siquidem auro multos ab eo missi redemerum; qui reversi in patriam, ut conjicimus, ad hoc tempus cum aliis, quiex diversis locis huc accurrere, sunt numero mille. & si quis simul Turcas, hujusce urbis habitatores, numeraverit, erunt fere bis mille. Opinabamur vero, urbem exercitos priſtinum decorem recepturam, & pleniorem novis floribus emersuram, & ea interea, longe lateque divagatarum. & forte effectum habuisset,

ni rursus meorum delictorum copia obstitisset, datusque esset locus improbitati. ex quo enim civitas captivitate pressa fuerat, & Muratis omnia, & ædificia & possessiones & sacra templa & monasteria & eorum redditus, nobis reverentibus quoquo modo liberis factis, magnifice & scripto & sermone elargitus est, & locis ex omnibus advenientibus libertatem palam edixit, & suas domus & quæcunque immobilia omnes recuperarunt, & ordo omnis & gens universa civitatis secundo augeri resque haud improspere capere, & Pastor urbis creatus, & Ecclesia consueto suis institutis conspicua, & monachi Monasteria venerunt, & studiosa admodum eorum augumentis inhiabant, & manesque spe luctuabamur bona, & ut breviter me expediam, propter excidium nobis malorum illatorum memoria amissa, gaudebamus pro iis, quæ nobis insperato obtigerant, & prisinam felicitatem tranquillitatemque consecuturam urbem sperabamus, tum ex nobis, ut proverbio fertur, lorum sumptum est, & quæ expectabamur bona, in contrarium recciderunt.

XX. Nam Thessalonicam repetens Muratis, (secundus tum carebat vel tertius post excidium annus,) ut eam invisisset, accuratisque res illius abscisset, & bonis illius frueretur, & meritis muneribus contenderet cum suo progenitore, illiusque vestigiis insisteret, qui Thessalonica postea gratias immerat largitionesque maximas fecit: hac, quæ modo causa veniens, postmodum magnum, fretus meæ, illiusque exilium aliorum monitionibus distractus, consilium prisinamque sententiam mutat; & quæ, quo capti sumus tempore, non percepi, eo tempora persicere constituit. Igitur, licet ille diceret ideo se venisse in urbem & finalis illius circumspicere, tueretur, & laboris remissione uberetur, bonisque illius ad suruiem eam luxuriarem, sicque non minus ira benevole affectus, meliora sperandi nobis in posterum relinquere; nihilominus primum mandatum dedit, quod nec per hominum quidem quispiam expectavit. id autem erat: Monasteria omnia templaque occupanda, eorum rectores omnes possessionesque asserendas, & in angustum oppido res nostras coarctatas. Quod non multo post factum est. ab illis assignatur. Postea omnes domus, & quidquid aliud præterea in civitate erat, fanaticis, describi, & separatim Turcis, separatim absentium. Novum autem consilii genus excogitaverat, aut ab aliis exceptum habuerat, præsentium facultates ipse quasdam tis in quorum dominio erant; licet neque hoc integre observarent, abscessum, sive illi in vivis agerent, sive ex eorum numero excessissent, postmodum futuris, partim Turcis eam inhabitare coactis, dederat. Postquam vero ita factum est. Postquam vero is ubi diligenter adeundo [illegible] sunt nonnullis ex nostris [illegible] præstantibus, qui meros impr[illegible] plane fovida concepta fuer[illegible] merata sunt accurate nimis [illegible] fidetate, & duas in partes [illegible] tum fuerat, divisa, tum [illegible] magnitudine & decore ill[illegible]

ἢ τῶν οἰκιῶν, ὅσαι δὲ καλλίους ἦσαν τῶν ἄλλων, ἀ
σύς, τὰ κάλλη ἢ μέγεθος. μόνας ἐμὲν τὰς πατρας
ναῖς, οἳ ἢ Καθολικοὶ λέγονται, καταλιπεῖν, πολ-
λοῖς τῶν σπιτίων ὑπὲρ τὰν τὸ πεμπτον ἑστυγ-
κότος. τὰς δ' ἄλλας λοιπὰς ἁπάσας οἰκίας. ἢ τὰς ναὸς
χεδὸν πάσας διωξόμαν, πλὴς τ' ἂν ἄλλο πᾶσαν
ἐθελήσωσα ἴσως, τῶν πόλιν, αὐτ' ἐς οἰκῆσιν ἐλι-
θαι παρεχιθῆναι, ἢ τοῖς ἀπὸ τῶν Γεντζῶν ἀνα-
γκασθοῖ Τύρκοις. Τύτος δ' ἦν ἐγὼ ἐγὼ πεδιὰς ὅλος ἀμ-
ρας ὁδὸν, ἀπὸ τὸ κατὰ δύσιν μέρος ἀπέχων τῆς πό-
λεως, ἢ τι τῇ τῶν ἐπιτηδείων, ἃ τὸ στομ᾽ τὰ-
τῶν ἢ ἀρχῆθε ἐκλεξαμένοι πρὸς οἴκησιν, πολλὰς ἐ-
χηκαῖς οἰκήσαρες Τύρκοι. Οἱ δὲ τότε ἐκ αὐ᾽ ὅτας
ἐπὶ Θεῷ ἢ ζῶσι ἀγαθὸν δόξαν ὁ Μυράτης ἐκῆνος,
κατ᾽ ἐν᾽ καρὸν ἐκδήμου τῇ πόλει, γοσμῶς χτὲν
τῶν ξενοκόμων καθίσαρο ἅρμα ἀπαιτεῖσθαι τύπος
τὸ πλῆθος πόλεως, ἢ μετοικεῖν εἰς Θεσσαλονίκην. Ο
δὲ προσταγμα ἢ μὴ σπουδῆς οἱ πρὸς αὐτὸ τυγ-
μένοι πᾶσπλημένοι ἐφεύρουσι, ὑπὲρ μελέτωντες, μὴ
τῶν τῶν ἀναβαίνειν, πάντας δὲ τοὺς αὐτῆθι Τύρκους
ἐκῆνος γεσόμενος, ἢ βίᾳ, μᾶλλον ἢ ποιθοῖ εἰς Θεσσα-
λονίκην ἀγωγῆς, ἢ οἰκίας ἑτέρας αὐᾶ᾽ ἂν ἔχοι πα-
ρεσκευάζε πατὰ τὸ πρόσταγμα. Λαμὼν γὰρ, εἶμαι, πᾶᾶ᾽
ὁ Μυράτης ἐκεῖνος, ἢ τοῦ᾽ ἀπὸ γοσθαι προσέ-
ταξεν. ἵν᾽ ἀσφαλεστέρα ἡ πόλις ἦχῃ, ἢ φυλακῆ ἀ-
κριβεστέρα ἐκ τῶν, παρέλθοι ὥσα, ἢ ἐξ τῶν δυ-
μέτρ πολλῶν ἐσπίτων, ἐ ἵνα τῶν ἀγορᾶν πλήν-
σαν ἔχωσα, τῶν οἰκιῶν ἁπάντων εἰς αὐτὰν οἰκημα-
ζομένων πάντας ἅμα παρ᾽ ἑαυτῆ πραγματευῆ ἢ συ-
λλαγμάσαν ἁπάντων μεταδίδοσα τοῖς χρῄζουσι, ἢ
ἑαυτῶν ῥᾴδιως πλουτίζοντα.

καί. Τύτων δὲ ἅτα πραθέντων, ἢ τῶν Τύρκων εἰς
χιλίας διελθομένων ἢ πόλιν κατελαφότων, ἢ πάν-
των οἰκίας, ἢ ναοὺς ἀπὸ οἰκιῶν ἁλαφύτων, ἢ ἀναμῖξ
κατὰ πᾶσαν τὴν πόλιν λαχόντων τὴν οἴκησιν, ἐ πόλις
ὥσπερ νῦν πεοθάρη χιτῶνα τὸν ἀσεμίαν περιβαλο-
μένη, ἢ ἀπρεπείας, ἐς ἀν ὕστερ ὡς καιρὸς συμβολῆς
μὴ χαίρων ἐρώτης ἀρρητοίρα, ἢ ἢ φιλτροῦσ᾽ ἐν ἀ-
εἰς μεμαρὰν ἔχοσα ἀν δυσχερὲς ἄγαν ἀποβλέπον, ἢ τὰ-
τοῦτα οὔτε μὴν οἰμωγῆς, ὅτι μὰ σπουδῆς ταύτην συμβο-
χωσα, ἐ τῦρ παραλάβοσα, ἢ ὕδωρ ἀναδῦσ᾽, ἐ
παραθεῖσ᾽ ῥᾳδίᾳ συναλοφῆ, ἢ καπνὸν. τῦτο γὰρ
ἀποτέρων. Ἐπεὶ πᾶγα βίλτιον, ἢ τοιαῦτα ὁρᾶσθαι,
ἢ μὴ δ᾽ ἑτέρων ἐπὶ γῆς ἐσθίειν. Οἱ μὲν ἂν τῶν ἱερῶν
οἷσιν οἷς ποτὲ κατοικίαν μετελήφθησαν, ὥσπερ οἰ-
ρισμῆ, ἢ ἐκ προφητῶν ἐπεῖτ᾽, ἐκ πολίων ἢ λαξά-
τευτῆ τὰ ἐνθυσιαστήρια ἢ θεῖ καταβάλλοντο. Οἱ δὲ λοι-
φοῦ μέσῃ ἢ πρὸν πάλαι αὐτῶν ἐ τῆς θείσας ἀπο-
σείζοντο. ὅτας δὲ ἢ μᾶλλον οἱ πλείς καταστρέφοντο
πόλιν, ὡς μηδὲ τι τοῦ᾽ ἐστὶν γνωρίζεσθαι. Διαπραγ-
σαι γὰρ ἐκ τῶν ὕλης, ἢ ἀνέσμασιν ἄλλοις προσι-
θέντα κατοικῆσι, ἢ μᾶλλα γὰ τῆ τῶν ἀπὸ μέσης τῆς
πόλεως ἐρημίᾳ ἢ ἀνθρ᾽ βαλανῆρ, ἢ μεσουκῆ τῶν γε-
ρυσμῶν ἔχειν ἀπὸ ἀνδρῶν, ὡς ἀδὲ μὲν ἐκ ὁ πᾶς ἀ-
δίνα, πᾶ δὲ ἡ δίνη, ἢ ἐκ πρόκλου ἐκάστῳ ἢ κάλ-
λη ἢ χάριτ᾽ ἢ τῶν μέσῃ ἀπὸ πάσαν τὴν πόλιν
τοῦ Ἴστρ᾽ ἢ, ἂς πρόσωπα φάτνῃ ἡ λόγος ἐδήλωσεν,
ἀφῆκε τῆς ἐρήμου ἐκείνας τύχης, μὰ ὄντως Μοναχὸν
ἔρημον ἐκείνοις κατὰ σβεδόντων, ἐδὲ πρὸς ἐκῆνας
πόλεις ἀπωκίσθησαν, ἀλλὰ ἐκ προαρῤῥαμένοις τὴν

A liter & ædes, quæ alias pulchritudine ornatuque superabant, suis familiaribus & dignitate constitutis attribuit; tantum nobis quatuor templis, *Catholicis* dictis, id enimvero Pastore procurante, concessit, reliquas vero omnes ædes, templaque fere omnia, qui ab aliis locis fedem sibi in ea collocassent, fuæque patriæ proposuissent, & Turcis. qui a Genitzis moti fuerant, tradi decrevit. Genitzæ locus est, æquata agri planitie quaqua versum expansus, diei itinere ab occidentali urbis plaga distans, sive sui habilitate, sive illius, qui primum in habitationem sibi locum elegerat, industria, Turcarum accolarum frequentia instructus; quem, nescio qua de
B causa, animi recreandi ferarumque immansuetarum capiendarum gratia, Muratres, cum in civitatem progrederetur, visens, fere habitatoribus spoliarit, solum eos vertere, qua possent celeritate, jubens, & sedem Thessalonicæ ponere: jussum diligentes curatores, nulla interposita mora, executi sunt. postquam ille abiceserat, omnesque ibi Turcas inhabitare suo adventu coëgerat, potius quam fatos, Thessalonicam adveaere, & domus alias, loco earum quas illi possederant, ut mandatum fuerat, dediderunt. Ambo hæc itaque, ut opinor, Muratres meditatus est, & ita fieri jussit; tum ut fecuritate & custo-
C diæ magis fida urbem communiret munitionem. Ideoque multis opentem habitatoribus; cum ut foro, omnium serum abundantia circumfluenti, venalibus undequaque convectis, omnes urbis ad se traheret, & mercaturis commerciisque diversas actiones indigentes committeret, ex facili ipsa collocupletata diviseret.

XXI. His itaque hoc modo digestis, cum Turcæ mille numero civitatem occupassent, & omnium domos ac templa promiscue per universum urbem sedem locassent; civitas, veluti lugubri amictu, confusione atque immunditia circumvestita est; suo decore, quem utique consecuta fuisset si modo consilium
D locum non habuisset, spoliata, & orbata; & non sine gemitu suspirans, quod aut terræ motus non absorbuerit, aut ignis non absumpserit, aut aqua, altitunde erumpens, vel e nubibus decidens, non cooperuerit & inunda varit: hoc enim tolerabilius fuisset, quando multo melius est, eam aliquam extare, quam hoc modo vilui hominum objici. Sacra igitur templa in publica diversoria immutata sunt, ut prænarratum est, &c., ut cum Prophera loquar, in
focum & ascia Dei propitiatoria dissecta fuit: nunque alia pretoris sui decoris & ficus tam eummodo reliquias proferunt; alia, quam immo major eorum pars, prorsus *concidere*nt, ut nec, ubi aliquando fuerint, agnoscatur. Direpta
E liquidem eorum materia, structuris aliis recentioribus applicata est, & potissimum balneo, quod nunc media in urbe commodiori publice erectum conspicitur; raneumque ab ætate provectioribus fas est audire: Hac in parte templum tale erat, ibi tale, & quæcunque ea exornabant, venustatem & gratiam. Et hoc quidem, per omnia civitatis loca, templa passa sunt. Monasteria, de qui-

bus autem noſtra oratio differuerat, in maximum malum mœrorem intuentes abſtrahunt, non rancum vlcuſcula Monachis, turpiter ejectis, & ex patriis regnoſa in ſedes paſſa, ſed ſuo ſplendore ac pulchritudine ſpoliata; marmora ſiquidem eorum in ſolum dejecta, & materia reliqua, ad perfectionem atque ornatum antiquitus exaggerata, pene volentium ceſſere, & nunc ſpectaculum, ſine ullo cultu ſedum ac deformitas excorquent. Et multi ſane hanc civitatem, patriæ præpoſuiſſent; adeo pijs hominibus repleta, repleta Monachis, lætitia jubiloque Chriſtiano contui, non dedecentibus conſita, in hilaritatem converſa, maximo gaudio fuerat; niſi adeo execranda ſententia lata fuiſſet. Et ea quidem urbis ea ſe habere. Nunc porro, qui, a longiori exardebant, eos ſui deſiderii, ſed & nos quoque in eam redicionis, parvuerat; cum ſpes mulieris ſtatus penitus fabrica ſit. Sufque deque animi omnia facta ſunt, ut proverbio circumferat; & urbs, veluti navis alto malorum maſſar, quæ ſingulis diebus occurrunt, aut lacerturbantia, & naufea vertiginoque complentia, & vero potui quoque non permixtentia, vela licet paſſa & tranquillitatis expandere, ut ad portum bonorum appellat, & ancorarum ſecuritate firmetur, manearque inconcuſſa. Dei igitur fuerit, & illius plane gubernationi, rerum advenientium tumidos fluctus ſedare, ad tranquillitatem dirigere, ſalutem clargiri, concedereque ut in poſterum puppim inhibeamus, & fecunda navigatione, quod dicitur, utamur, omnibus in melius humanis, ut, quid quid fuerit civitati conducibile, deprecatore ſu pro nobis præbente noſtro Trophimi & Martyre, rurſuſque patrize ſuæ vernacula ſuſcipiente, & adverſus tot calamitatum immodicos moneta porrectam uſurpante, neque diu ſuam differatur, Deo propitio oculo lætabuntur, & ſuo more nobiſcum, quæ in eum delinquimus, humaniter agente.

XXII. Et hæc hucuſque proceſſere: licet nos ex illis quidam ſponte ſua tempore id poſcente, & noſtra dicendi imbecillitate, ſilentio involverimus, neque nos rogatum refringere cunctationem & inobedientia noſtra ex rarsum dedidimus; hoc enim ordio promiſcue, nihil nos ulterius in expriam faculatere conaturos. Quid suo deſiderio dignum, aut ſi ta compar, peregriſſe videbimur, id fuerit, & tuarum pro nobis cianum; ſin rurſus res in ſolitum ſelicter cecidit, (quod neceſſario roce erat,) quidquid nobis deſ ric munificudi, juſtum erit, participem fieri, qui nos, infimos quod, aliquid eſſe nos, qui nihil obtemperare etiam contentiose enixiſſime exoro, quem maxi precam opere imploro, ut illa

JO. ANAGNOSTÆ
MONODIA
DE
EXCIDIO URBIS
THESSALONICENSIS.

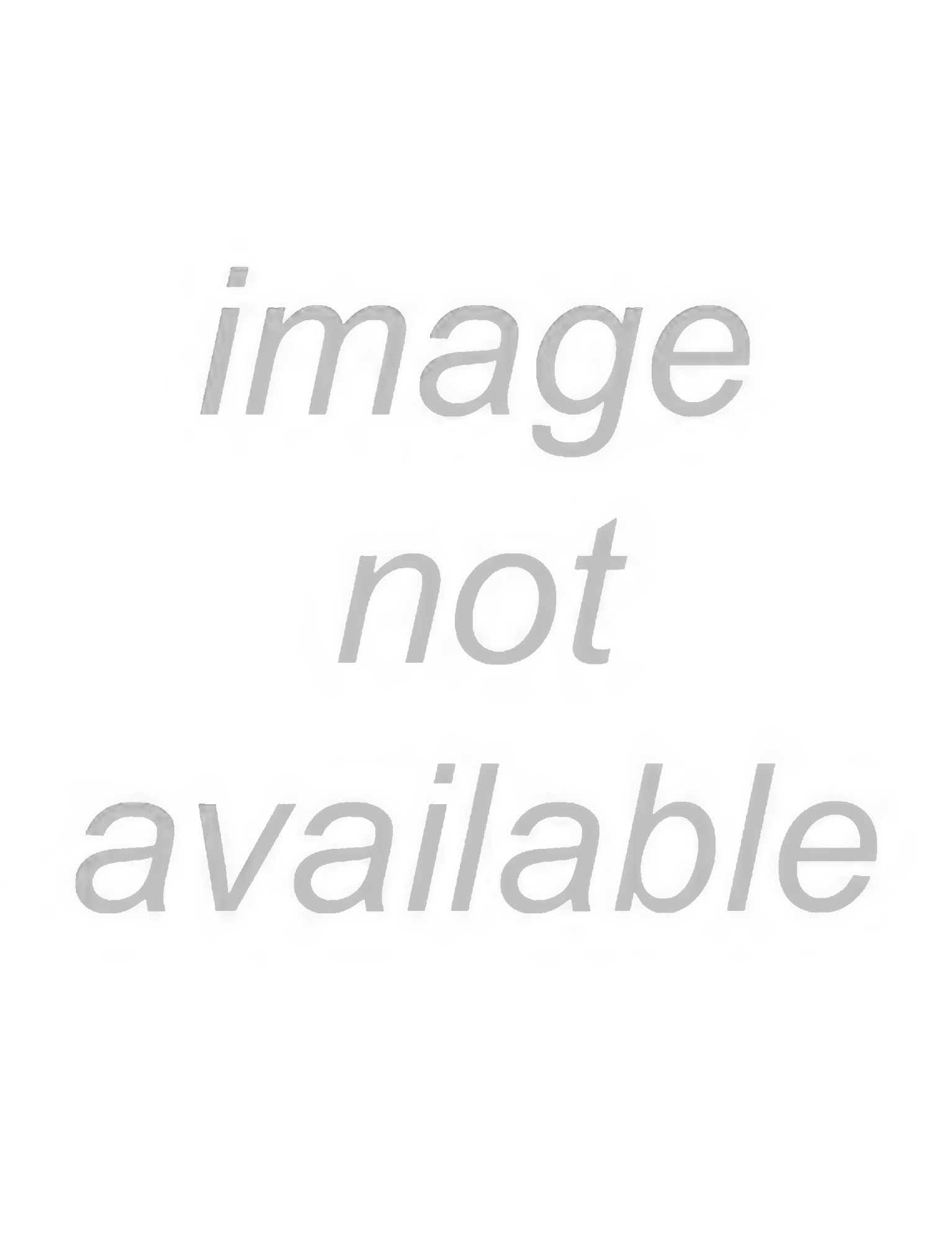
image
not
available

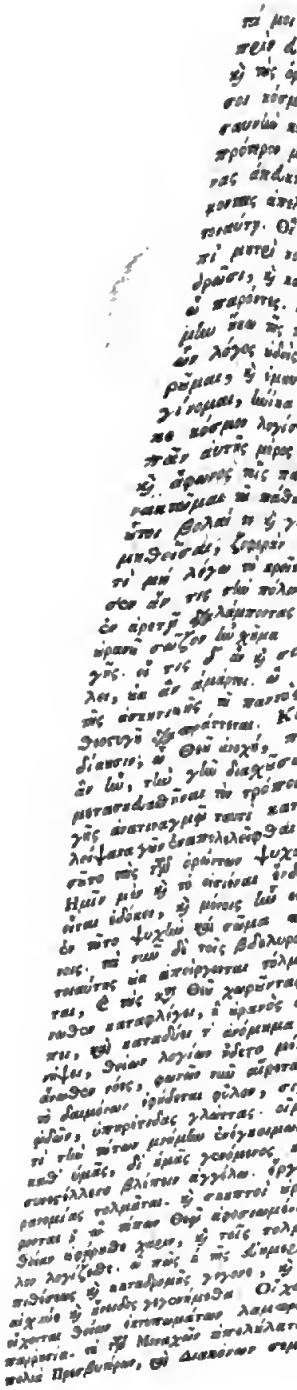

mente captus, ubi te prorsus abierit.
Ego vero locus lacrymis conspergor, dum tui recordor, & ut cum Propheta loquar, lubrilem tenebræ me obteguut, & consolationem quærens, eadem & alios perpeti reperio. O quomodo tuo pristino decore spoliata es, & splendor exinctus, & lucentes mœrore confusi! Ornatus enim omnis, qui te ambiebat, conturbatus est; & pulchritudo, qua te condecorabas, actutum abiit. Theatrum siquidem amica felix, nunc omnibus abominandum spectaculum reddita es; & ecce, qui tam habitationem elegerant, accolentes abigis, tanquam qui te in similli calamitate videre non sustinent. Qui enim te alitucem & maltem consectentur, verinde se gerant atque illi qui mbitem te [illegible] rit, ego equidem, & rerum aliarum [illegible] quæ [illegible] genus [illegible] oppitmos [illegible] dolore [illegible] quem [illegible] zdet, [illegible] fas loca, [illegible] tantum [illegible] adstantibus videor, & vix me ex eo turbatione animi recolligo. Oculorum enim illa erant urbi, ut ita dicam, indus atque pupillæ: at nunc obdormiscentia obscuram illam undequaque effecerunt. Et, quid præstantissimum taceo? Cælo terræque urbem hanc nescio quis apte assimilavetit. Namque pars illius superior, quæ prius habitatores in virtutibus præstantes viros continebat, cæli; para inferior, & mari adjacens, terræ figuram; præ se ferebat. Si quis vero & columnas urbem continentes adjiceret, nec is a vero non abhorrarit. O rem peregrinam! Ubi labores exercitatoriæ palæstræ ante omnia præferebantur, nunc Deo exosa conficiuntur; & Deus ultionem rejicit in aliud tempus? O Dei tolerantiam! Quomodo sinistra sustinuisti? Melius fuisset, hiata terra omnino absorpta esse, quam in hunc modum commutata. Optabilius fuisset, uno terræ motu concidisse, ut ne reliquiæ quidem extarent. Tum etenim non tantundem animos intuentium culmina lacinasset. Nobis autem, & in sancta sanctorum ingressus terribilis reputabatur, nec, nisi qui illic inserviebant, adiisse in illa habebant, animo & corpore depurgati: nunc vero exercendis hisce (væ misero mihi,) patent, & simili audacia sese non tetrahunt. Et terra non sarcit, ac abrefas Deum similia conantes non tegit; sol desuper non succendit? cælum magna turbulentaque tempestate demissa sceleis non mergit? Ubi, mentis sensumque sobrietate, divinorum eloquiorum mele concinebantur, unaque simul desuper Intelligentiæ cauebant, nunc vocum incomptarum fragor sustollitur; & Dæmonum chorea subsultat, dum, cantionum totam noctem per vigilantes, administras linguas, taciturnas conspicit. Væ mihi. Qua ratione, absque lacrymis eorum memoriam repetam? Ubi vivens ipse, qui sicut nos, propter nos factus, conspiciebatur, & Angelorum copiæ videre perimescebant, illic ab impiis dira facinora perpetran-

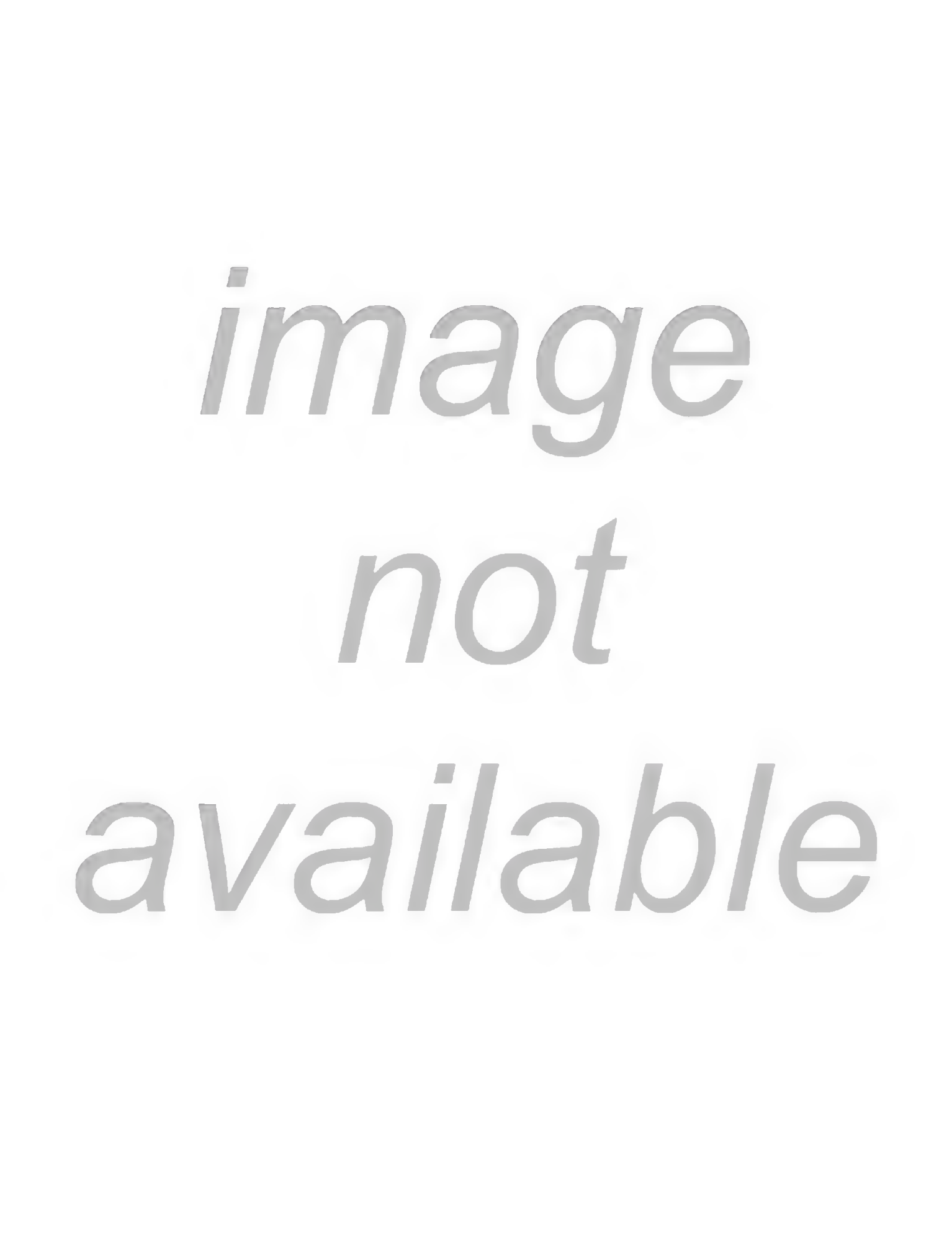
image
not
available

THEODORUS GAZA
DE ORIGINE TURCARUM.

Θ Ε Ο Δ Ω Ρ Ο Υ

περὶ Λεχωνῶν ἔθνους

ΤΟΥΡΚΙΩΝ.

THEODORI GAZÆ

DE ORIGINE TURCARUM.

LEONE ALLATIO interprete.

Theodorus Franciſco Phi- A
lelpho S. P. D.

Θεόδωρος Φραγκίσκῳ φιλέλλῃ ὁ φαγεῖν.

I.

QUinam aliquando Turcæ fuerint; & unde principio egreſſi, tantam, quam nunc incolunt, occupaverint, eos adeo dicto facile eſt. Nam nec idem unum omnibus convenit, qui nunc nos de illis ſcripſerunt. Et, quod nequa affirmatur neque una aſſertione approbatur, ſæpe ſæpius, non ſolum in controverſia ſunt, ſed clara etiam & aperta, in dubium vertit. Scytha itaque, qui Imperatorum res geſtas a Nicephoro ex Georgii ad Diocum Comenum, ſub quo & ſententiam ſpectes, non contemnendus, etſi popularis genere dicendi, quando illi ita placuit narrat, & ſeponentiales Caucaſi montis partes habitaſſe: cum vero Aſiæ, partis amplissima Aſiæ parte occupata, Iberes, potiſſima Aſiæ parte occupata, Iberes, potiſſima Aſiæ parte occupata, Iberes, potiſſ

Καὶ ἐπὶ τὸν δι' μὲ κ' ἀκοδιδράσκοντας ἐκ λιγὰς
ποιεῖσθαι κρῦφα τὰς ἐπιβάσεις, ἀλλὰ φανερὰς ἐν σαι
κόσμῳ ἐπιτρεπέναι, ἀφιγγεσθέντων αὐτῷ ἐν ἐπ
χάρας πολλὰς, αὐτομόλων τε, ἐ λησῶν, ἐ ἐ ἀλ-
λων χειρόνων μεταβολὰς πραγμάτων. ὅτι δ' ὀλί-
γη δύναμις πρὸς πάντα μυριάδας στρατιὰς πρὸς
αὐτόν. Μαρτύριον δ' ἐπὶ τῆς συμβάσει τῆς πρὸ
τηγὸς ἐν ἴσῃ πολέμου ἀπεκτάναι, τὰς δ' διαφυ-
γόντας ἐ τραπέντων ἀτιμίαν διαφέρεσθαι πρὸς γε-
μίνης ἐν γυναικὸς τρόπ. αἰσθομένης δ' αὐτὰς ἀφ-
χαράσαι τῷ Ταγρολίπικι σύμφυτος. μεγάλων δὲ
δι ἐχόντα πρὸς αὐτὸν δύναμιν Ταγρολίπικα ἐπιέσαι
τῷ Μωαμίτῃ ἐπιόδυτα μᾶλλ πρὸς τῶν ἄλλων διαγ-
νίσεσθαι. ἐ δὲ ἀπιπίπαι τρόπ ἄγοντα πρὸς πο-
πάντα μυριάδας, ἐφ' ἑκατὸν μάχης πρὸς Ασπά-
χαντα ἐ Περσίδος πρέσβυ ἀμφιπροσθ πολὺς πο-
σῶν δὲ ἐ Μωαμίτῃ ἐ βασιλέα. Ὀρατύτερον γὰρ
ἐξεπαζόμενον, ἐ παραβαρ ὑπόντα τὰς αἰσίας, πτυ-
σαντι τῇ ἐπερ συμπεσόντα ἐπαρχελεσθῆναι. Τὰν
δὲ τεθνηκότος ὡς ἐμίσουν τῶν πολιμίοις τὸ πλῆθος
ἀλθοῦν, ἐ Ταγρολίπικα ἀναρρῆξαι ὑπὸ πάντων
βασιλέα Πέρσαν, Τάρκης τε ἀκολουθεῖ ἡδὺ ἀκόσμ
ἐις τὰν Περσίδα, ἐ καθιδόντας Πέρσας, ἐ τὰς ταύ-
τῃ Ἀραβὰς αὖθις ἀπὸ συχνὸς Σωλκίτου ἐ Ταγρο-
λίπικα ἐπιστρέφαντας, ἀπὸ πατρικὸ ἐπ ἀρχον-
τα πάντων. ἔτι ἐκ τῶς Βαβυλωνίας πρατῆσαι Πα-
Ἀραβίας, ἐ ἐ Ασσυρίας Μηδίας, ἐ ὑπὸ ἀπερα-
μενος ἐν ἐκ, ἐ ἄλλων πολλῶν ἐ Ρωμαίων Καπαδ-
τείας. Τάρκας μὲν ἐ ἐπ Σκύλακα ἀπὸ τῶν
εἶναι ὁρμωμένους ὄρων, ἀρξαι Ἀραβας καθελόντας,
ἔπα Ρωμαίους. πολὺ δὲ τῶς αὐτὸς ἐ Κύρους ἐδε-
λαξ. Μηδίας γὰρ, φασι, Κύρου Ἀρμενομορίλλα ἀπὸ-
κέσθαι τῇ ὑφ' ἐ πάσας ἐ Ἀρμενίαν τραπέσθ ἀπὸ-
της Θεοφίλου τῶ αὐτοκράτορος. Καὶ πάλιν, ἔτι Βαζί-
λους ἐκ Μακεδονίας δέξαι ἀγγελίας, κομιδὴν
των αὐτῷ ἐ αἰχμαλώτων πολλῶν, Κύρου τε ἐ Σκύ-
ραλῶν. Γομισὸς δ' ὁ μετοκοσμοδὸς πλάθων, αὐτῷ
μάλιστα τῶν καθ' ἡμᾶς δόξας ἰσοείας ἀπεπροσεῖσθαι,
Παρασαμάδας εἶναι τὰς Τάρκας, φησὶ, ὑπ' Ἀλε-
ξάνδρου δ' τῶ Φιλίππου, ἐ τῶν μὲ ἐκείνου Ἑλλήνων
ἐπιβαλθέντας, ἐ κρατηθέντας, πάρυγον ἐ τὰς Ι-
δὰς τότε παράδα, δίας νικᾶ διὰ μακρὰ πολλαπλα-
σίους τῶν ὑπηρχόντων τὰς ἀρέτεων τὰς Ἕλληνας. ὧ-
τε πολὺ ἄνω διαφυγόντας λέγει ὁρμηθῆναι
Καυκάσου, ἀ δὲ ἀπὸ Παροπαμισσοῦ λέγει ὁρμηθῆναι
τὰς Τάρκας. Δῆλον γὰρ ὅτι Σκύλαξ Καύκασον ὀνο-
μάζει, οὐ ἐ ἀπὸ Μακεδόνων ἀλαθότα ἀπόπας Καύ-
κασον πρὸς τὰν Ἰνδικὰν μέρος ὄντα τῶ Ταύρου ὄρους,
ἀλλὰ τὸ ὑπερκείμενον ὄρος τῶ πολλάκις ἐκαλέμ τότε
Παντικῶ ἐ τῶ Καυκάσου διατεχεῖσθαι ἐ ἐσθμὸν ἐ διαφ-
γοντα αὐτὰν, ἐ δέχεσθ ἐ Ἰνδικὰς πλάτης ἐ τετρακο-
σίους ἐκ τῶν ἐνθάδε καλεῖ Καυκασον. Παρο-
πάμισος δὲ μέρος τῶ Ταύρου ἐστ ὄρος τῆ Ἰμάῳ ἐκ
τῆ Ἰνδικῆ, ἀφ' ἐ Μακεδόνες ὑρμαμένες ἐις τὰν Ι-
δὰν Λεσκόβιλος ὑρίσας. Ἔσται δὲ παραλήγως ταύ-
τα Πλάθωνι εἰρῆσθαι, ἐ ἐπὶ τῶ Θαυμασιώτερον, ἃ
ἀλαθέστερα. οὔτε γὰρ τῶν ἀπὸ αὐτὸ ὑρίσας εὑρέθη
ἐδὲν πλὸν τῶν Παροπαμισσῶν Τούρους, ἃ ἐτερόδο
ξότερ ὀνόματος, οὔτ' ἀλλοθὶ πόθεν με-
τὰ τῶν συνόχους ὀνομάτων, οὔτ' ἐκείνοις οὐδ' οἱ-
πλείονα εἰς Παροπαμισσὸν Τούρους. οὐ μὴν οὐδ' οἱ-

A de bello conſultare: Tangrolipicem, hanc laboratum, eſſe multum abeſſet, incredibili celeritate, trium dierum ſpacio, advolaſſe, noctuque incapectatum in hoſtes deſides irrupiſſe, deturbaroſque de fortunis omnibus repulſe: hinc armis, equis, & pecunia auctam, non fugientium ac latronum more clam imperum ultra facere, ſed palam, & acie, ut par erat, inſtructa, cum pleriB que ex illa regione transfugæ, ac prædones alique, qui rerum innovationibus gaudent, cum eo convenſſent, adeo ut intra cito ad quinquagena hominum millia illius exercitus excrevit: Moametem, rerum ſuccelſu, iracundia motum, dacem interimere, fugitivos milites cum ſuo ſanctu ornatos traducere altro cir[illegible]ve, ſibi in animo propoſiſſe: ut [illegible]rrorem militi, omnes ad Tangroli[illegible]confugiſſe, quem, magnis viribus in[illegible]ſtudium, in Moametem irruC piſſe, eo [illegible]lum, ut de formis omnibus periclitaretur: Moametem, quingenta[illegible]hominum millibus fultum, non paveſſe[illegible]ere bellum, ſed hoſtem petere ſequi: dacis [illegible]acie tota circa Peſtidis Aſpachanum [illegible]limicatur, plures utrinque, & una cum illa Moametem regem, cecidiſſe: eum enim, cum audacius obequitaret, & proprios militibus animos adderet, cum labente equo collapſum, cervicem fregiſſe: eo extincto multitudinem cum hoſtibus concordaſſe, & Tangrolipicem, communi omnium ſuffragio, Regem Perſarum electum: TurD cas præterea præluſiſſe ſibi antea adlatum in Perſidem pateſeciſſe, & de bellatis Perſis Arabibuſque, qui ibi evant, omnibus, imperium ſuum protuliſſe, & Tangrolipicem, Sukanum, qualiſ dicere eum omnium moderatorem & principem, denominaſſe: tum Babyloniam, Arabiam, Mediam Atropatenam; quæ adhuc ſub imperio Romanorum erat, & alia multa ex Romana dicione ſibi ſubjeciſſe. Turcæ itaque, ut Scylax refert, e Caucaſo monte exeuntes, devictis Arabibus, deinde Romanis imperarunt. Eoſdem idem autor & Curtius vocat. Tradit enim, Amerimammem decem Cattorum millia ſilo eradidiſſe, & omnem Armenorum exercitum, adE huc Theophilo Imperatore ſuperſtite. Et turſus, Baſilio nuncios a Meſopotamia redditos fuiſſe; unaque cum illis multos Curtos & Saracenos captivos conductos. Gemiſtus vero cognomento Plecho, qui hiſce noſtris temporibus præ cæteris hiſtoriam ſibi videtur attigiſſe, Parapamiſadas eſſe Turcas fateF tur, ab Alexandro Philippi filio Græciſque aliis qui cum eo militabant, per ſtoriæ, & quaſi aliud agenti, dum in Indos contenderet, factitata, nunc poſt tot annos, pœnas multo abundantiores perpeſſorum a Græcis ſumere. Quæ hi multum inter ſe differunt; cum illa quidam a Caucaſo, hic a Parapamiſo. Turcas eripiſſe, Scylacem non diſſeſſam ſiquidem eſt, eum appellare Caucaſum montem, quem temere in India ita vocavere Macedonum, qui pars Tauri montis eſt; ſed cum, qui mare utrumque, Ponticum & Caſpium, ſupereminet; & loco muri eſt, Iſthmi maria ſeparantis; abeſtque ab India ſtadiis plus triginta millibus. Hunc illa, ut & aliis in more eſt,

Caucaſum vocat. Paropamiſus vero pars Tauri eſt, imo & Indiæ proximus, ex quo Macedones, ut Ariſtobulus refert, Indiam invaſere. Hæc autem pauci rationem a Pherecyde ſcito eſſe videntur, quibus admirationem potius capere, quam veritatem limat. Neque enim quiſpiam ante ipſum, genitum Paropamiſadarum aliquem Turcus, vel ullus quiſpiam peregrinorum hominum genus, neque aliunde eodem mutantes, in Paropamiſo pedem fixiſſe narravit. Quin imo neque conſpexerunt eſſe, Massagetarum, Perſarum principem, cum Babyloniis & Indis pugnantem, a Paropamiſadis, Indis finitimis, legatis miſſis, auxilia petiiſſe, ſi quidem Scythici fides adhibenda eſt, qui Massagetarum ſimilem legationem tentaſſe ſcribit: ſed rationabilibus eſt, ab eo, qui inter Tanaidem & Hyrcanum mare interjacent, opem implorare & reperiſſe. Verum, ſi Plethoni Scytheum, rerum harum peritiſſimo, talia dicere audiamus, audiamus ipſe veritatem hauriens colloquia, cum nemo ante ipſum, Paropamiſadas Turcas fuiſſe, fateri ſit? Undenam ipſi quadringentos annos poſt Scylacem nato, certum innotuit? Quod ſi ego, qui rebus gadis proximus fuerim, res gadas, ut ſucceſſerunt, proſequi vetitus eſt, plane Scylax, cum Plethonem quadringentis annis præceſſerit, magis rerum cognitionem utrique ſit, ideoque verius dicere, credi debet. Et quidem illud oritum eſt in ratiocinatione Plethonis, ſi, jam ab Alexandri milite per ludibria circumventi ac capti Paropamiſadæ, nunc tandem, poſt octingenteſimum & octogeſimum annum, ab hac inanium ſupplicium ſibi lumenta a Græcis. Providentia enim & juſtitia divina mortales regit, humana ratio veſtatur. Verum, quæ rerum potius non ſpectaret ad Perſas, qui imperio Asiæ ſpoliati ſunt, regni vindictam ſumere quam ad Paropamiſadas? Et cum ea ætate Turcæ inter ipſos Perſas annumerarentur, ratio Plethonis credibilior eſſet: populi ſiquidem, qui Perſicum tenebant, veram Pacifchoreniles, Achæmenidæ, Magi graves ac moderatæ vitæ inſtituti inſtauratores; interim Cyrus & Mazor, præſidiores ac dirceptores. An, quod Perſæ pœnas Græcis maleficii ſuere, ideo pœnas illis, quas commeruerant, dederunt? Quod ſi ita eſt, quare non potius ad Bactrianos, Sogdianos, Arios, plurimoſque alios populos longe Paropamiſadis prudentiores moderatioreſque, qui, cum nihil prius in Græcos deliquiſſent, ſubacta nihilominus ſunt ab Alexandro, ultro illa portarunt? Et quonam fuerunt Alexandri ſive ejus ſucceſſorum, in Paropamiſadas inſidiæ, reliquiæ inſidiarum admirabiles? Nam Paropamiſum in partibus feptentrionalibus, & Bactrianam, Alexandrum ſuperaſſe, tradunt, qui ejus rei gratia ſtatua commendatur, ibique omnibus, quas ſub dextera Perſarum erant, debellatis, occupandis decoreque Indiæ deſtituto ſtagnaſſe. Nemo unus indidarum memorat, dignum fane quod animadvertamus. Quare magna ratione confirma Scylax mihi videtur credidiſſe, & Strabonis Geographi dictis com[illegible]tentiora. Scribit quippe Strabo, [illegible] Asiæ partes ſe-

μὲς Μασσαγέτου Περσῶν ἄρχοντα, πολεμοῦντα δὲ πρὸς Βαβυλωνίους καὶ Ἰνδούς, πρεσβείας παρὰ συμμαχίας αἰτῆσαι τοὺς Παροπαμισάδας ὁμόρους ὄντας Ἰνδοῖς, ἃ οὐ δοκεῖ Σκύλαξ γεγονέναι, οἷς Μασσαγέτης τὸν τοιοῦτον ἔπεμψεν. ἀλλ' εὐλογώτερον ἂν παρὰ τῶν μεταξὺ Ταναΐδος καὶ Ὑρκανίας θαλάττης οἰκούντων συμμαχίαν αἰτῆσαι καὶ λαβεῖν. Εἰ δὲ Πλήθωνα δεῖ πιστεύειν Σκύλακα ἀγνοῆσαι πῶς ἢ φανῆναι, πόθεν οἷός τε ἦν ἀλαθεύειν, μηδενὸς τῶν πρόσθεν εἰπόντος, ὅτι Παροπαμισάδαι οἱ Τοῦρκοι εἶεν; πῶς γὰρ ἂν ἀπεκλιθρόδα ἀπὸ ἀλαθοῦς ναυφανείας ἐγένοντο οἱ Σκύλακος γενόμενοι; Καὶ μὴν οἱ μὲς ἀφ' ἑκάτερα τῶν πράξεων γενόμενοι εἰκὸς μᾶλλον τὰ ἀπὸ τούτων ἴσασιν, ἢ Σκύλαξ μᾶλλον ἂν εἰδὼς ἀλαθοῦς ναυφανείας ἐτύγχανε Πλήθωνος ὑπερτέρων ὤν. Ἐχει δὲ τὸ διαφανὲς ὁ τῶ Πλήθωνος λόγος, οἱ ἐπιβουλεύοντες τὸ ἀρχαιότερον πάλαι ὑπὸ τῶν περὶ Ἀλέξανδρον Παροπαμισάδων, ὡς σοφώτερον ἢ χιλιετῆ ὕστερον ἐπὶ τοῦ ἐπιγράφειν δίκας τῶν ὑπερμάχων τῆς Ἑλλάνος. δίκαιον γὰρ τοῦτο ἢ πλείονας τοὺς ἀνθρώπους ὑπάρχειν ἢ ἑνὸς ἢ λόγος δηλοῖ. Τί μετὰ δ' ἐκ Περσῶν μᾶλλον δίκαιον τοῖς ἀμυνθῆναι τὴν τῆς Ἀσίας ἡγεμονίαν δίκης ἐπιγράφειν τοῖς ἀφελομένοις, ἢ Παροπαμισάδας; Καὶ ἅμα τὴ ἀρχαίαν τοῦ Τοῦρκου ἄνομα ὑπάρχειν ἐν Περσῶν πυθόμενον ἂν ἕνεκα Πλήθωνι ὁ λόγος. ἅμα γὰρ τῶν Περσῶν ἔθνος, οὔτε Παναχαιικοῖς λεγόμενον, ἢ οἱ Ἀχαιμενίδαι, ἢ Μάγοι; εἶτα μὲν σφισὶ τίνες ἦσαν ζηλωταὶ Κύρου δὲ ἢ Μαρδοὶ λεγόμενοι. ὁ δὲ Περσῶν κακῶν Ἕλλησι πρῶτος πανταπάσης, ἀλλοίας ἀντιπάσδασις; ἀλλὰ τί περὶ τῶ Βουσιρίδος, ἢ Σησόστρεως, ἢ Ἀμάσιος, ἢ πλείστων ἄλλων συμφορίστερα Περσεφαμένων, ἢπερ Ἀλέξανδρος κατορθώσατο, μηδὲν Ἕλλησι πρόσθεν πεπονθότας; Τίς δὲ ἢ ὁ ἰσιβόλος Ἀλέξανδρος, ὃ τοὺς μὲν ἐπὶ τοῖς Παροπαμισάδας, ὃ τοὺς δὲ λόγῳ ἀξιόπιστα ἂν ἐπὶ τοῖς ἄλλοις ἰσιβόλοις ἐφ' ἑαυτοῦ ἀπάτῃσι ὑπερβάλλοι μὴ γὰρ τὸν Παροπαμισὸν ὡς τὰ πρωτόφωτα μόνη, ἢ ὁ Βακτριανὸν Ἀλέξανδρον φασὶς, οἱ ὡς αὐτὸ πράξεις ἀναγράφοντες, κατασχόντα δὲ ὡς τοῦ πάνυ ὄντα ἐν ἐν τοῖς Περσῶν, ἐφ' ἑνὸς πλέον, ὅτι οὐδ' ἢ ἰσιβόλος ἐφεδόκει. ἐπιβουλεύειν δὲ αὐτὸς ἔλεγε, ὅτι ἐφ' ἕξιν ἐκτησάμενος, ἐφ' ἑαυτῷ ἀπ' ἐκ τοῦ ἐπιβουλεύειν. πολὺ δ' ἀλογώτερον μὴ ὅτι τοῖς ἀμείνοσι Σαυλαξ, ἢ τοῖς ὑπὸ Στράβωνος ἐν γεωγραφικοῖς λεγομένοις ἐμβεβλῆσθαι. Φασὶ γὰρ Στράβωνα, ὡς πρεσβύτερος ὁ Ἀριστοτέλης Μαδίας ἀφικὲ ἢ πρᾶξις; ἢ σκληρὸς ὢν Καδούσιος κατοικίας τοῦ ὁρμωμένου, ἐφ' Ἀμαρδῶν, ἢ Ταπύρων, ἢ Κυρείων, ἢ ἄλλων τοιούτων. οἷος δὲ μεταξὺ οἶκοι ἢ λιμένες. ἐφ' γὰρ ὁ Σάγρος, ἐφ' ἢ Νικάτου κατοικημένοι ἔχουσι ἐν γοῦν τοῖς. ἢ ὡς ἐν τῇ Περσίδι Κυρεῖοι, ἢ Ἀμαρδοὶ, ἐ ὡς ἐν τῇ Ἀρμενίᾳ τῆς αὐτῆς ἔθνοι ἴδιοι. Κύρεοι γοῦν ἐφ' αὐτοῦ Στράβωνα ἐν μέσοι παρὰ τὸν ὁρισμὸν ἢ Ἀριστοτέλης Μαδίας, ἀλλὰ ἢ ἐν Ἀρμενίᾳ οἰκοῦσι Ἀρμένιοι δίκαιος ἐν Καυκάσου ὄρους πρωϊέντος ἐπὶ θ μεσημβρίαν, πεπλαμβάνουσι τοῦτο Ἰβηρίαν μεταξὺ, ἢ πᾶς Ἀρμενίαν ὄρους συνάπτουσι. ὧδ' ἔλεγεν, ὡς ἐν Ἀρμενίᾳ καὶ Κυρεῖοι εἶεν ἔθνη, οἷς Σκύλαξ Κύρους ἐφ' Ταύρους ὀνομάζων ἐκεῖσε φησὶ τὸ πρωτόφωτα ἐν Καυκάσῳ. Δοκεῖ δὲ μοι ἢ ἐπὶ τῶν Οὐννων ὁρμὴ ἐλθοῦσα ἐπὶ τὸν

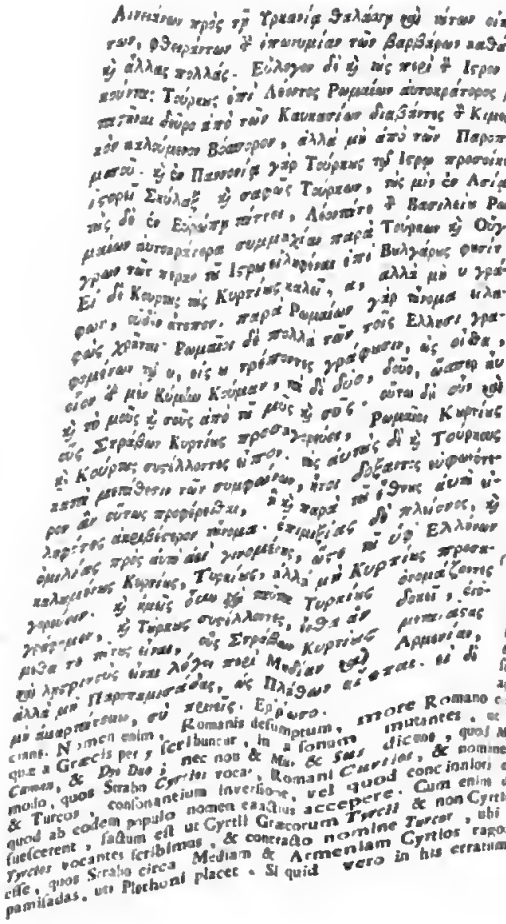

Αὐτεῖσιν πρὸς τῇ Γερμανίᾳ Σκλάβῃ τῷ τῶν οἰκούν-
των, φθειρόντων δ' ἐπιπορίαν τῶν βαρβάρων καθάπερ
καὶ ἄλλας πολλάς. Εὔλογον δὲ καὶ τοὺς περὶ Ἴστρον οἰ-
κοῦντας Τούρκους ὑπὸ Λουΐτου Ῥωμαίων αὐτοκράτορος με-
ταστῆναι δεῦρο ἀπὸ τῶν Καυκασίων διαβάντας ὄρων καὶ Κιμμε-
ρίου ἀκλείστου Βόσπορου, ἀλλὰ μὴ ἀπὸ τῶν Παροπα-
μισοῦ· ἢ τὸ Παντοῖα γὰρ Τούρκους τῇ Ἴστρῳ προσοίκους
ἱστορεῖ Σκύλαξ ἢ σαφῶς Τούρκους, τοὺς μὲν ἐσ Ἀσίαν,
τοὺς δὲ ἐς Εὐρώπην πεπτωκότας, Λούϊτπρανδ δ' Βασιλέα Ῥω-
μαίων αὐτοκράτορα συμμαχίαν παρὰ Τούρκων τῶν ὑπὲρ
Ἴστρου βασιλεύοντας ἐπὶ Βουλγάρους φησίν.
Εἰ δὲ Κύρους τοὺς Κυρτίους καλεῖ, ἀ, ἀλλὰ μὴ υ γρά-
φων, οὐδὲν ἄτοπον. παρὰ Ῥωμαίοις γὰρ πολλὰ τῶν
φωνῶν χάραγμα· Ῥωμαῖοι δὲ πολλὰ τῶν τοῖς Ἕλλησι γρα-
φομένων τῷ υ, οἷς ι τρέπουσιν γράφοντες, ὡς οἶδα,
οἶσθ' ἢ μὴ Κύρλου Κύρλαν, ἢ δὲ δίο, δύο, ἄμπερ αὖ
τῷ τὸ μυῖς ἢ σοῦς αὐτὸ τὸ μῦς ἢ σῦς. οὕτω δὲ οὐ τοῖς
οὓς Στράβων Κυρτίους προσαγορεύει, Ῥωμαῖοι Κυρτίους
ἢ Κούρους συλλήπτορας ὑπερ. τοὺς αὐτοὺς δὲ ἢ Τούρκους
ἀπὸ μεταθέσεως τῶν συμφώνων, ἴσως δεξαμένους ὑφοπόντε-
ρον ἀν οὕτως προφέρεσθαι, ἢ παρὰ τὸ ἔθνος αὐτὸ ὑ-
λαρτέρως ἀκριβέστερον πάντα ἐκμαζόντας δ' πλούσους, ἢ
ὁμιλοῦσι πρὸς αὐτοὺς ἀναμίξαντας αὐτῷ τὸ ὑφ' Ἑλλήνων
καλουμένου Κυρτίου, Τουρκίου, ἀλλὰ μὴ Κυρτίου ἀνομάζοντες
γεγονέναι. ἢ ἡμεῖς δεῦρο ἤδη πάντα Τουρκίαν ἀνομάζοντες
γενέσθαι, ἢ Τούρκους συλλαβεῖν, ἵνα ἂν
μάθα τὰ πάντες ἴσμεν, οὓς Στράβων Κυρτίους Ἀρμενίας,
ἀλλὰ μὴ Παροπαμισάδας, οὐ πείθεις. Ἐρρῶσθαι.

Ptentrionales montanae, duras atque agreſtes; eaſque montanarum Caſtiorum, Amardorum, Tapyrorum Cyrtiorum & ſimilium ſedem eſſe, qui aſſunde in illa migrarunt loca, & ſunt latrones; Zagrum enim atque Niphatem eas gentes in ſeſe diſperſas hinc inde habere, & qui in Perſide ſunt, Cyrtios, Amardos, & Armenos incolas, eaſdem cum illis habitudinis eſſe. Cyrtii itaque, ut Strabo refert, montanam Atropatenæ Mediæ partem habitant, & in Armeniam quoque infuſi, eadem habent. Brachia vero quædam Caucaſi Ibericis, in meridiem porrecta, mediam inter ſe diſtantia, productumque uſque ad [illegible] cognata Armenorum montium juga. Hinc non præter rationem eſt, Cyrtios, qui nunc in Armenia erant, illos [illegible] eſſe, quos Scylax Curtos, vel [illegible] nominans, ſeptentrionalia Caſpia [illegible] loca colere tradit. Unorum [illegible] tem mare ab Æmanibus eſt, quorum [illegible] Hyrcanum mare interluit, nomine per [illegible] Barbaros corupta, ut & multis alliis [illegible] cidit. Nec etiam non fuerit a ratione [illegible] Iſtrum, Turcos, qui circa Iſtrum degunt, [illegible] ſub Leone Romanorum Imperatore, [illegible] ex Caucaſi montis anfractibus, Bosporo Cimerio trajecto, & non a Bosporo Paſparitide, tranſmigraſſe. In Pannonia item Turcas, Iſtro finitimos Scythas ponit; & manifeſte Turcarum hos quidem in Aſia illos in Europa, enilocat, Leonemque, Baſilii Imperatoris filium, ex Tureis & Ungris, qui ultra Iſtrum habitabant, auxilia ibi contra Bulgaros ſubiſſe. Neque abſurdum videri debet, ſi Curtos Cyrtios appellat, ᾱ, non autem ῡ, pronuntiare, ſ, Romanis deſumptum, more Romano conſcribit. Romani namque plerumque mutantes, ut bene noſti, proferunt. Sicuti Cyrum Cæſarem, & Dii Deæ; nec non & Μᾶ, & Σᾶς dicimus, quod Μῦ & Σῦ Græcis eſt. Eodem itaque modo, quos Strabo Cyrtios vocat, Romani Curtios, & nomine contracto Curtos appellant: eoſdem & Turcos, conſonantium inverſione, vel quod concinnioris oris ſono ita viſum prononciari, vel quod ab eodem populo nomen exactius accepere. Cum enim diu immiſcerentur, ac inter ſeſe confuſcerent, factum eſt ut Cyrtii Græcorum Tyrcii & non Cyrtii dicerentur. Et nos item propterea Tyrcios vocantes ſcribimus, & contracto nomine Turcos, ubi viſum fuerit. Eaſdemque, hos eſſe, quos Strabo circa Mediam & Armeniam Cyrtios ragos latroneſque fuiſſe tradit non Paropamiſadas, ut Plethoni placet. Si quid vero in his erratum eſt, ra judidicabis. Vale.